

**ESTE
DUMNEZEUL
BIBLIEI
O TRINITATE
DE PERSOANE ?**

Calea Creștină
2016 – Arad

caleacrestina.ro@gmail.com
www.CaleaCrestina.ro

CUPRINS

CAPITOLELE:	PAGINA:
1. Ce învață doctrina trinității?	5
2. Învățătura Biblică despre singurul Dumnezeu: Iehova!	13
3. Cine este Isus și care sunt etapele vieții Sale?	41
4. Cine este Spiritul Sfânt?	100
5. Este doctrina despre un Dumnezeu trinitar o învățătură Biblică sau post-biblică?	104
6. Mărturii ale scriitorilor timpurii ai bisericii despre: Tată, Fiul și Duhul Sfânt	113
7. Câteva informații istorice despre luptele pentru stabilirea doctrinei despre Dumnezeu	173
8. Care sunt raționamentele și argumentele Trinitarienilor?	205
9. Argumente că Biblia nu susține un Dumnezeu trinitar!	324
10. Efectele negative ale doctrinei trinității	347

Notă:

Citatele Biblice sunt scrise cu text **bold**, iar alte citate sunt scrise cu text *italic*. Citatele sunt puse în ghilimele „”, iar parafrazările unui text biblic sau a unei părți din text, cât și anumite expresii teologice care nu apar în Biblie sunt încadrate în: “”.

Dacă nu se face nici o mențiune, citatele biblice sunt luate din (BC) Biblia Cornilescu sau (BCR) Biblia Cornilescu Revizuită. (GBV - 1991).

Siglele altor traduceri la care se face referire în acest material:

SS 1874 - Sfânta Scriptură tipărită la Iași în 1874.

BO - Biblia Ortodoxă (Cu aprobarea sfântului Sinod - 1999).

Nt - Noul Testament pe înțelesul tuturor (a doua ediție 1990).

NT' Pascal - Noul Testament Dr. Emil Pascal (Catolic).

CLV - N.T. și Psalmii, editat de Christliche Literatur- Verbreitung în 1993

TLRC - O traducere în limba română contemporană (1998).

BB-2001 - Biblia București 2001 (GBV).

TLRM - Traducerea în Limba Română Modernă (2002).

NT-Sapientia - Noul Testament, traducere și note de pr. Alois Bulai și pr. Anton Budau, publicat de Editura Sapientia (Iași 2002).

NW - Traducerea Lumii Noi a Sfințelor Scripturi (2000; 2006).

NTR - Noua Traducere românească (2007).

NTTF - Noul Testament Traducerea Fidelă (2007; 2008).

BFC - Biblia Fidelă Cluj (2009).

SCC - Scripturile Calea Creștină.

Alte traduceri vor fi redată în carte prin denumirea lor.

Prescurtări:

î.C. - înainte de Cristos.

d.C. - după Cristos.

V.T. - Vechiul Testament.

N.T. - Noul Testament.

Cuvânt înainte:

Am scris acest tratat, în urma unei profunde cercetări, asupra doctrinei despre Dumnezeu. În urma examinării Sfintelor Scripturi, am observat că explicația precum că Dumnezeuul Bibliei ar fi un Dumnezeu Trinitar nu este biblică.

În acest material, mă voi concentra asupra neajunsurilor doctrinei trinității, vis a vis de Biblie, cât și prezentarea unui punct de vedere biblic despre Ființa lui Dumnezeu, chiar dacă diferit de cel tradițional.

Trinitarieni spun că cine nu crede în Dumnezeu, în modul trinitarian, nu poate fi mântuit (salvat). Astfel mulți teologi și lideri religioși susțin ceea ce a spus Martin Luther: „*Cel ce încearcă să nege trinitatea își va pierde sufletul, iar cel ce încearcă să o înțeleagă, își va pierde mințile*”.

Există această presiune în biserici sau în școlile de teologie, oricine pune la îndoială doctrina trinității este pus la colț, este marginalizat în cel mai bun caz, dacă nu: exclus, afurisit, făcut apostat, eretic și sectar.

În general oamenii sunt puși să creadă această doctrină fără a fi cercetată în mod serios, dacă este biblică sau nu, mulți sunt șocați dacă le spui că tu nu crezi într-un Dumnezeu trinitar, însă majoritatea celor ce cred în această învățătură nu au cercetat în mod serios această doctrină.

Dar oare nu ar trebui cercetat în mod serios o doctrină fundamentală a Scripturilor? O doctrină despre Singurul Dumnezeu Adevărat? Să nu uităm, Domnul Isus a spus în Ioan 17:3, o condiție pentru ca oamenii să primească viața veșnică: „**Și viața veșnică este aceasta: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat și pe Isus Hristos pe care L-ai trimis Tu.**” Astfel este în joc: viața noastră, relația noastră cu Dumnezeu, căci viața veșnică depinde de cunoașterea Adevăratului Dumnezeu și a Fiului Său Isus Cristos.

De asemenea, eu cred că dorința oricărui om sincer, este să aibă o concepție corectă despre Adevăratul Dumnezeu, ca să nu se trezească doar în ziua judecății, că a avut până atunci o imagine deformată despre Dumnezeu, sau chiar că a slujit unui Dumnezeu fals, închipuit și creat de mintea lui omenească și nu pe Adevăratul Dumnezeu așa cum îl prezintă Sfânta Scriptură!

Astfel pentru a răspunde în mod progresiv și coerent la întrebarea din titlu, am structurat acest material după cum urmează:

1. CE ÎNVAȚĂ DOCTRINA TRINITĂȚII?

Majoritatea religiilor creștinătății, au ca învățătură fundamentală despre Dumnezeu, cea a Sfintei Treimi sau a Trinității, care este definită după cum urmează: **Tatăl este Dumnezeu deplin, Fiul este Dumnezeu deplin, Duhul Sfânt este Dumnezeu deplin, toți trei însă nu formează trei Dumnezei; ci, un singur Dumnezeu.**

Toți trei sunt părtași la aceeași natură divină, și sunt deo-ființă, fiind absolut egali în atributele divine.

Această concepție a fost prezentată în secolul IV d.C în diferite crezuri, ca cel ce urmează:

CREZUL ATANASIAN

„Înainte de toate, cine vrea sa fie mântuit este necesar sa țină credința creștină universală (catolică). Credința, care daca nu este ținută întreagă și neștirbită, omul piere neîndoelnic pe veșnicie.

Iar credința creștină universală este aceasta, ca noi ne închinăm unui (singur) Dumnezeu în Trinitate, iar Trinității în unitate; fără a confunda Persoanele și fără a diviza făptura (Dumnezeirii).

Căci exista o singura Persoana a Tatălui, o alta a Fiului, și o alta a Duhului Sfânt.

Însă Dumnezeirea Tatălui, a Fiului și a Duhului Sfânt este într-un totuș egal în glorie, co-eternă în mărire.

La fel cum este Tatăl, este și Fiul, și la fel este și Duhul Sfânt.

Tatăl ne-creat, Fiul ne-creat, și Duhul Sfânt ne-creat.

Tatăl infinit, Fiul infinit, și Duhul Sfânt infinit.

Tatăl etern, Fiul etern, și Duhul Sfânt etern. Și totuși Ei nu sunt trei Eterni, ci un singur Etern.

La fel cum nu sunt trei Infiniți, nici trei Ne-creați, ci unul singur Ne-creat, și unul singur Infinit.

În același fel, Tatăl este atotputernic, Fiul este atotputernic, și Duhul Sfânt, atotputernic.

Totuși, nu sunt trei Atotputernici, ci Unul Singur. Cum Tatăl este Dumnezeu, Fiul este Dumnezeu, și Duhul Sfânt este Dumnezeu. Și totuși nu sunt trei Dumnezei, ci Un Singur Dumnezeu.

Cum Tatăl este Domn, Fiul este Domn și Duhul Sfânt este Domn. Și totuși nu sunt trei Domni, ci Un Singur Domn.

Căci astfel suntem obligați de către adevărul creștin să recunoaștem fiecare Persoana ca fiind ea însăși Dumnezeu și Domn. Astfel ne este interzis de către credința creștină universală să spunem că există trei dumnezei, sau trei domni.

Tatăl nu este făcut din nimic: nici creat, nici născut. Fiul este doar al Tatălui: nu este nici făcut (conceput), nici creat, ci născut. Duhul Sfânt este al Tatălui și al Fiului: nu este nici făcut, nici creat, nici născut, ci purcede.

Astfel, exista un singur Tata, nu trei tați; un Fiu, nu trei fii, un Duh Sfânt, nu trei duhuri sfinte.

În aceasta Trinitate nici o Persoana nu este înaintea celeilalte, sau după cealaltă; nici una nu este mai mare sau mai mica decât cealaltă. Ci toate trei Persoanele sunt împreuna co-eterne si co-egale.

Astfel ca în toate lucrurile, cum este spus mai înainte, să se aducă închinare Unității în treime și Treimii în unitate.

Astfel trebuie sa creadă despre Trinitate cel ce vrea sa fie mântuit.

Pe deasupra, este necesar ca pentru mântuirea veșnică omul să creadă de asemenea cu statornicie în întruparea Domnului nostru Isus Christos.

Căci dreapta credință este ca noi credem și mărturisim că Domnul nostru Isus Christos, Fiul lui Dumnezeu este Dumnezeu și om. Dumnezeu de natura Tatălui, născut înainte de întemeierea lumii, și om după natura mamei Lui, născut în lume.

Dumnezeu desăvârșit și Om desăvârșit, cu suflet rațional și carne omenească. Egal cu Tatăl, privitor la Dumnezeirea Lui și inferior Tatălui, în ceea ce privește umanitatea Lui.

Care deși este Dumnezeu și om, totuși nu sunt doi, ci un Christos. Unul, nu prin convertirea Dumnezeirii în trup, ci prin luarea (asumarea) omenescului în Dumnezeire.

Unul, pe de-a întregul, nu prin amestecarea naturii, ci prin unitatea Persoanei. Căci așa cum sufletul rațional și carnea omenească alcătuiesc un singur om, tot așa Dumnezeu și omul sunt una în Christos.

Care a suferit pentru mântuirea noastră, a coborât în locuința morților și a înviat a treia zi din morți.

El s-a înălțat la cer, s-a așezat la dreapta Tatălui, de unde va veni pentru a judeca viii și morții. La a cărui venire toți oamenii vor învia în trupurile lor și vor da socoteala pentru faptele lor. Cei ce au făcut binele, vor intra în viața veșnică, iar cei ce au făcut răul, vor merge în focul veșnic.

Aceasta este credința creștină universală (catolică) în care daca un om nu crede cu statornicie și neclintire, nu poate fi mântuit.”

Conform acestei declarații de credință se afirmă câteva lucruri, pe care le vom analiza prin ceea ce spune Scriptura, și vom vedea pe parcursul acestei cărți dacă:

- Dacă Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt sunt un singur Dumnezeu?
- Dacă aceste trei persoane sunt de-o Ființă?
- Dacă Fiul și Duhul Sfânt sunt creați și au un început sau nu?
- Dacă Fiul și Duhul Sfânt sunt Atotputernici, ca Tatăl?
- Dacă Isus este și Dumnezeu deplin și om deplin în Sine?
- Dacă este un singur Domn: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt?
- Dacă este o egalitate între Tată, Fiul și Duhul Sfânt? Nici unul ne fiind mai mare sau mai mic în nici un domeniu.

- Dacă nici o persoană nu există înaintea celeilalte?
- Dacă Biblia învață de o închinare și la Tatăl, și la Fiul și la Duhul Sfânt în mod egal?
- Dacă Isus nu s-a convertit în carne (trup); ci, a luat omenescul în Dumnezeu (divinitatea Sa)?

Acest crez susține că această credință în trinitate este singura credință mântuitoare (salvatoare), fără de care un om nu poate primi viața veșnică. Cu toate acestea, trinitarieni recunosc că dogma Sfintei Treimi, este o taină imposibil de înțeles, de fapt, ea nu poate fi înțeleasă cu mintea omului, unii nici măcar nu o pot explica în mod corect, cu toate că fac parte din culte trinitariene.

Dar problema acestui crez este că el susține: că există trei persoane într-o Ființă, ceea ce este imposibil! Trei persoane implică automat trei ființe!

Apoi nu pot exista trei persoane cu personalități distincte într-un Dumnezeu, căci atunci ar exista trei Dumnezei, nici un Dumnezeu cu o personalitate triplă de Tată, Fiu și Duh!

O dată ce Biblia ne îndeamnă să-L cunoaștem pe Dumnezeu (Coloseni 3:10) într-un mod exact (greacă: Epignosis), o astfel de explicație fantezistă este nici de domeniul raționalului, ci de domeniul fantasticului!

Și cu atât mai puțin susținută de Cartea cârților: Sfânta Scriptură!

Trebuie să menționez, că chiar și în dogmatica trinitariană sunt două mari curente de interpretare.

Catolicii și o parte din trinitarieni protestanți, spun că în trinitate nu există subordonare; ci, toți sunt de o egalitate desăvârșită și Duhul Sfânt purcede de la Tatăl și de la Fiul.

Cealaltă partida de trinitarieni, ortodocșii și o parte din protestanți, spun că în trinitate egalitatea este doar în ce privește natura, dar există subordonare; ca poziție, iar Duhul Sfânt purcede doar de la Tatăl.

Există diferențe între trinitarieni și în ce privește sensul expresiei „**Fiul lui Dumnezeu**”, unii susțin că expresia se referă la Isus ca *Fiu veșnic născut din Tatăl*; în timp ce alții susțin că Isus nu este Fiul lui Dumnezeu în mod real; ci, *El doar joacă rolul de Fiu*, ca un actor, iar Tatăl, doar joacă rolul de Tată fără a fi Tată în mod real.

O altă diferență este cu privire la naturile lui Isus, trinitarienii ,advențiști’ și ,Frații norvegieni’, susțin că Fiul a avut o natură divină deplină, însă natura umană a Fiului, a fost o natură umană **identică** cu a noastră, adică **o natură umană păcătoasă**, dar cu toate acestea, Fiul nu a păcătuit.

În timp ce ceilalți trinitarieni, susțin că Fiul a fost Dumnezeu deplin și om deplin, dar un om perfect care nu putea păcătui din greșeală; ci, doar într-un mod voit.

Au existat trinitarieni care susțineau că natura lui Isus este una singură, această concepție a primit numele de „*monofizism*” [gr. mono-physis = o singura fire sau natură]. Doctrină predicată de Eutihie (378-cca 454 d.C.)

călugăr din Constantinopol, discipol al patriarhului Chiril de Alexandria, învățând ca Cristos nu are decât o singură fire sau natură (mono-physis), cea divină, întrucât trupul omenesc l-a luat în mod aparent. Eutihie refuza distincția între „hypostasis” (ipostas, persoană) și „physis” (natura, fire), spunând că dacă Cristos e o persoană, El nu poate avea două naturi. Monofizismul era încurajat de formularea lui Chiril de Alexandria, care a pus în circulație și a apărut cu îndârjire formula: „*unica este natura (physis) întrupată a Cuvântului dumnezeiesc*”.

La fel, iacobitiții care vorbesc despre, un singur ipostas cu o singură fire (natură) a lui Cristos; siriicii, coptii și armenii care sunt de acord cu ei se considera „monofiziți”.

În timp ce alții, susțineau că în Isus Cristos sunt două persoane. Nestorie susținea ca în Isus Cristos exista două-persoane - persoana divină a Fiului lui Dumnezeu, născut din Tatăl mai înainte de toți vecii și persoana umană sau istorică a lui Isus Cristos, cu care s-a născut din Fecioara Maria. Doctrină elaborată de Nestorie, patriarhul Constantinopolului (380-440 d.C.). Nestorie afirma că natura umană a lui Isus este independentă de cea divină și nu recunoștea pe Maria ca fiind „Născătoare de Dumnezeu”, ci numai ca fiind „Maica lui Isus”.

Acestea sunt câteva partide importante între trinitarieni, pe parcursul istoriei au existat dispute și lupte asupra unor detalii sau termeni folosiți pentru a defini această dogmă.

Între părinții bisericii au existat probleme și față de termenii „ousia” (natură) și „ipostasis” (persoană). În cartea: **„Teologie dogmatică — Manual pentru Seminariile teologice”**, la p. 99-115, se recunoștea: „*Un timp, Sfinții Părinți au folosit amestecat cuvintele ousia în sens de ființă concretă și ipostasis ca echivalenți, ceea ce a dat naștere la neînțelegeri, cum rezultă într-o anatemă a Sinodului I ecumenic, în care sunt condamnați cei ce învăță că Fiul este "de alt ipostas sau esență" decât Tatăl. Iar apusenii au tradus cuvântul ipostas prin substanția, în înțeles de ființă individuală concretă, spunând că în Dumnezeu există numai un singur ipostas sau substanță în trei persoane și acuzau pe greci că învăță trei esențe, substanțe sau ipostasuri în Dumnezeu. Un sinod din Alexandria din 362 arată că răsăritenii și apusenii folosesc diferite cuvinte pentru a exprima adevărul despre Sfânta Treime. Răsăritenii învățau că Dumnezeu este o ființă în trei ipostasuri, iar apusenii că Dumnezeu este un ipostas sau substanță în trei persoane.*

Sf. Vasile Cel Mare într-o scrisoare (epist. 38) către fratele său Grigorie de Nyssa, arată însă deosebirea între ousia și ipostasis. „*Ousia (ființa, esența) este fondul naturii comune mai multor indivizi de aceeași specie, de ex. omenitate, iar ipostasul este individul subzistent concret, Petru, Pavel etc. între indivizii aceleiași specii fondul naturii este unul comun, indivizii subzistă, însă, fiecare pentru sine*”. După Sf. Vasile cel Mare, nu se poate

aplica, însă, întru totul acești termeni la Dumnezeu ca la oameni, fiind Persoane treimice nu sunt indivizi ai aceleiași specii divine. Ființa sau esența fiind elementul comun, iar ipostasul elementul propriu, care deosebește persoanele între ele.”

Cu toate nuanțele existente, cu toate partidele trinitariene existente, doctrina trinității susține un Dumnezeu în trei persoane.

The Catholic Encyclopedia, face referire la crezul Atanasian, definind—o în felul următor: „În unitatea Divinității există Trei Persoane, Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt, aceste Trei Persoane fiind absolut distincte una de alta. Astfel, conform Crezului atanasian: «Tatăl este Dumnezeu, Fiul este Dumnezeu, Spiritul Sfânt este Dumnezeu, și totuși nu sînt trei dumnezei, ci un singur Dumnezeu.» . . . Persoanele sînt egale și eterne: ele fiind totodată necreate și omnipotente.”[**The Catholic Encyclopedia**, 1912, Volumul XV, p. 47.]

Iar în **The Baptist Encyclopædia** prezintă o definiție similară. Ea spune: „[Isus] este . . . eternul Iehova . . . Spiritul Sfânt este Iehova . . . Fiul și Spiritul se află la o egalitate exactă cu Tatăl. Dacă el este Iehova și ei sînt la fel.” [The Baptist Encyclopædia, editată de William Cathcart, 1883, paginile 1168, 1169].

Trinitarienii susțin că există o singură Ființă a lui Dumnezeu care se manifestă în trei persoane, în contrast cu modalismul care susține că Ființa lui Dumnezeu, este o singură persoană care se manifestă în trei feluri, ca Tată, ca Fiu și ca Duh Sfânt, care sunt doar trei roluri ale aceleiași persoane. Cu toate că doctrina trinității în explicarea Ființei lui Dumnezeu, nu este diferită în esență de modalism, observați cum este explicată doctrina trinității în **Dicționarul Biblic ilustrat**, unde se spune: „În majoritatea formulărilor doctrinei se spune că Dumnezeu este Unul singur în esența ființei Sale, dar că în ființa Sa există trei Persoane, însă fără a forma individualități separate și distincte. Există trei moduri sau forme în care există esența divină. Totuși, „Persoană” este o expresie imperfectă a adevărului, în măsura în care termenul indică pentru noi o individualitate rațională și morală separată. Dar în ființa lui Dumnezeu nu există trei indivizi, ci trei distincții personale în cadrul unei singure esențe divine. Totuși, în cazul omului, personalitatea subînțelege independența voinței, acțiunii și sentimentelor care duc la o conduită specifică pentru acea persoană. Nu putem gândi în asemenea termeni cu privire la Trinitate. Fiecare persoană este conștientă de sine și auto-direcționată și, cu toate acestea, nu acționează niciodată independent sau în opoziție. Când spunem că Dumnezeu este o Unitate înseamnă că, deși Dumnezeu este în Sine un centru întreg de viață, viața Lui nu este împărțită în trei. El este Unul în esența, personalitatea și voința Sa. Când spunem că Dumnezeu este o Trinitate în Unitate, înțelegem că există o unitate în diversitate și că

diversitatea se manifestă în Persoane, în caracteristici și în operațiuni.” [sublinierile îmi aparțin].

Iată că trinitarienii susțin că „în ființa lui Dumnezeu nu există trei indivizi, ci trei distincții personale”, și că „Când spunem că Dumnezeu este o Unitate înseamnă că, deși Dumnezeu este în Sine un centru întretit de viață, viața Lui nu este împărțită în trei. El este Unul în esența, personalitatea și voința Sa”. Iată că se afirmă că Dumnezeu este unul în personalitate și în voință, o singură viață, ceea ce apropie foarte mult doctrina trinității de modalism!

Biblia arată că Tatăl și Fiul au două voințe distincte, Domnul Isus s-a rugat: „**Tată, dacă vrei, îndepărtează de la Mine paharul acesta! Totuși facă-se nu voia Mea, ci a Ta!**” (Luca 22:42 NTR) Iată că voința Domnului Isus diferea de voința Tatălui ceresc!

Trinitarienii afirmă că aceea Unică Ființă divină, se manifestă *în și prin* aceste trei persoane, iar cele trei persoane fiind părtașe la aceeași Ființă, la aceeași natură divină. Natura divină în viziunea trinitarienilor se referă la un complex de atribute ne-transmisibile creației, pe care le are doar Dumnezeu, acestea sunt: aseietatea, eternitatea, omnisciența, omniprezența, omnipotența, imanența și transcendența.

Prin urmare, chiar dacă unii trinitarienii recunosc o ierarhie ca funcții, dar ca natură Cei Trei sunt egali. Astfel Fiul se supune Tatălui, dar este egal cu Tatăl în toate, Duhul Sfânt se supune Fiului dar este egal cu Fiul în toate.

Deci pe de o parte, trinitatea susține un Singur Dumnezeu, o singură natură divină, o singură Ființă divină, însă pe de altă parte ea susține, trei persoane ca fiind în aceea Ființă divină și părtașe la aceea singură natură divină!

În termeni de relaționare cele trei persoane sunt diferite, Tatăl are ceva ce îl distinge pe El ca Tată, și este diferit de Fiul. Există ceva în Fiul care îl distinge pe El ca Fiu, diferit de Tatăl. Și există ceva în Duhul Sfânt care-l distinge pe El ca Duhul Sfânt, diferit de Tatăl și de Fiul.

Potrivit doctrinei trinității, aceste trei persoane ale Divinității există simultan și veșnic ca un singur Dumnezeu și Domn Atotputernic, iar Numele Lui este unul singur de „**Domnul**”. Trinitarienii mai susțin că Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, nu sunt identici ca persoane, nici nu se confundă ca părți relaționale, nici nu sunt separați în Ființa divină, sau în opoziție în lucrare. Fiul este în Tatăl și Tatăl este în Fiul ca relație. Fiul este cu Tatăl și Tatăl este cu Fiul ca părtașie. Tatăl nu este din Fiul, dar Fiul este din Tatăl, ca autoritate. Așadar, nici o persoană a Divinității nu există separat și nu lucrează independent de celelalte.

Trinitarienii susțin că Tatăl **nu** este Dumnezeu, **despărțit** de Fiul și de Duhul Sfânt; Fiul **nu** este Dumnezeu, **despărțit** de Tatăl și de Duhul Sfânt; Duhul Sfânt **nu** este Dumnezeu, **despărțit** de Tatăl și de Fiul. Dacă cei trei despărțiți, fiecare ar fi: ‚Dumnezeu’, atunci am avea **trei** Dumnezei, și atunci ar fi triteism (trei Dumnezei) și nu trinitarism; ci, doar împreună, doar uniți într-o singură Ființă: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt sunt Dumnezeu.

Din păcate, Biblia nu confirmă o astfel de teză a trinității, Biblia prezintă pe Tatăl și Fiul ca doi Dumnezei distincți (vezi Ioan 1:1,18; Evrei 1:8,9), unul ne-născut (Tatăl), dar care naște (Ioan 1:14; 1Ioan 5:18), celălalt născut (Ioan 1:14,18); unul (Tatăl) care unge, celălalt (Fiul) care este uns (Evrei 1:8,9).

Astfel în sens deplin doar Tatăl, Cel ne-născut și care unge este Dumnezeu în sensul deplin al cuvântului, Fiul este Dumnezeu într-un sens limitat, astfel din punct de vedere al absolutului nu avem decât un singur Dumnezeu: Tatăl, conform Bibliei (Ioan 17:3; 1Corinteni 8:5,6).

Trinitarienii afirmă că Vechiul Testament prezintă *aluzii* despre Sfânta Triunitate, iar Noul Testament prezintă *clar* doctrina despre Dumnezeul triunic. Autorii scrierilor Nou Testamentale nu au modificat învățătura Vechiului Testament; ci, doar i-au adăugat lămurirea ca Dumnezeul unic revelat evreilor s-a descoperit acum mai mult pe Sine Însuși, lăsându-ne să-L cunoaștem în întreita lui Ființă: Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu Fiul, Dumnezeu Duhul Sfânt.

Totuși unii trinitarienii mai sinceri sau mai obiectivi recunosc: „Se știe că Trinitatea nu este un cuvânt biblic, la fel cum nici triunitatea...Mai mult, ea nu este explicită nici măcar în Noul Testament, cu toate că uneori se spune că Trinitatea este implicită în Vechiul și explicită în Noul. Explicit înseamnă „caracterizat printr-o expresie clară și completă”, un adjectiv greu de aplicat acestei doctrine...” („Teologie elementară” de C. Ryrie p. 47, sublinierile din citat îmi aparțin).

Această doctrină nu a apărut așa dintr-o dată, ea nu apare direct în Biblie; ci, ea fost creionată și formulată după lungi dezbateri, pe parcursul a câteva secole, discuții avute la mai multe sinoade ecumenice.

Astfel unele lucrări recunosc: „În Noul Testament nu apare nici cuvântul Trinitate, nici vreo doctrină explicită de acest fel ... Doctrina s-a dezvoltat treptat, de-a lungul multor secole și în urma multor controverse.” (**The New Encyclopædia Britannica** (1976), Micropædia, vol. X, p. 126, sublinierea îmi aparține).

„Unii exegeți și teologi, inclusiv un număr tot mai mare de romano-catolici, recunosc că nimeni n-ar trebui să vorbească despre Trinitate în Noul Testament fără să aibă mari rezerve. În același timp, unii istorici dogmatici și teologi metodști recunosc că, atunci când se face referire la o doctrină trinitară explicită, se sare de la perioada de început a creștinismului la aproximativ ultimul sfert al secolului al IV-lea.” (**New Catholic Encyclopedia** (1967), vol. XIV, p. 295).

Cu toate că doctrina trinității nu este explicită în Biblie, totuși trinitarienii fac din această doctrină o piatră de temelie, condiționând ‚mântuirea’ și ‚viața veșnică’ de acceptarea acestei doctrine.

Tot ei mai recunosc că termenul „trinitate” nu se afla în textul Scripturii și din aceasta cauza unii „bibliști” se feresc sa-l întrebuințeze, considerindu-L de natură filozofică (Van Braght, **Martirs Mirror**, 1950, p.1107).

De asemenea ei mai spun: „*încercările noastre de a explica sfânta triunitate mai mult complică lucrurile, decât să le lămurească. Întreita existență a Ființei divine nu este un obiect pentru înțelegerea rațională, așa cum bine sublinia Gerrit Roosen (1612-1711): „Aceasta problema va rămâne pururi neînțeleasă de mintea omenească: cum se face că există un Tata care are un Fiu, dar care nu este tot una cu Fiul și un Fiu care are un Tata, dar nu este confundabil cu El, și pe deasupra mai exista și un Duh Sfânt, distinct de cei doi și totuși în relație de desăvârșită unitate cu ei, și cum se face ca aceștia trei sunt în chip desăvârșit una și aceeași persoană în întreita personalitate. Mintea noastră firească nu se poate ridica la înălțimea supranaturalului, și făptura divină va rămâne pentru noi o taină pe care trebuie să o acceptăm prin credință.*” (Citat în J. C. Wenger, **The Doctrines of the Mennonites**, Scottdale, Pa.: Mennonite Publishing House, 1950, p.129).

Cu toate că lucrurile stau astfel, pe de altă parte ei învață: că orice mișcare „creștină”, coruptă sau înrobătă de raționalism și de speculații, care neagă existența Sfintei Treimi ca adevăr Biblic, ce transcende înțelegerea noastră, este denunțată a fi eretică și păgubitoare.

Trei principii fundamentale alcătuiesc Trinitatea:

1. Monoteismul, ce afirmă că exista Un Singur Dumnezeu.
2. Pluralitatea Dumnezeirii: în Dumnezeire există trei persoane.
3. Toate aceste trei persoane au o singură natură, fiecare are toate atributele lui Dumnezeu, astfel sunt: co-eternel; co-egale; etc.

Bineînțeles că dacă principiile doi și trei cad la examinarea Scripturii, atunci cade întreaga teorie precum că Dumnezeul Bibliei este un Dumnezeu trinitar.

Este prezentă învățătura despre un Dumnezeu trinitar în Biblie?

2. ÎNVĂȚĂTURA BIBLICĂ DESPRE SINGURUL DUMNEZEU: IEHOVA

Ar fi necinstit din partea mea, dacă înainte de a intra în analiza raționamentelor și a argumentelor trinitarienilor, să nu prezint varianta pe care o cred pe baza Bibliei.

1. UN SINGUR DUMNEZEU: IEHOVA

Biblia de la început până la sfârșit, vorbește de **un singur** Dumnezeu adevărat, care este unic, și care s-a descoperit sub numele de: YHWH în limba ebraică. Numele lui Dumnezeu, scris prin aceste patru consoane: YHWH (pentru că inițial în scrierea ebraică nu erau trecute și vocalele), este pronunțat, fie Yahweh sau Iehova. Conform traducerile din limba română a Bibliei, numele divin, este tradus cu „**Iahve**” în Biblia Ortodoxă: Exod 33:19; 34:5,6 sau cu: „**Iehova**” în Biblia Cornilescu: Geneza 22:14 n.s.; Exod 17:15 n.s. sau în Sfânta Scriptură de la 1874.

Forma latinizată: „**Iehova**”, este cea mai cunoscută și utilizată în România. Faptul că există un singur Dumnezeu, și că acesta are numele: YHWH (Iehova) reiese din zeci de pasaje biblice, ca de pildă:

- Deuteronom 4:35: „...**ca să cunoști că DOMNUL („Iehova” SS 1874) El este Dumnezeu și nu este alt Dumnezeu afară de El**”.
- Deuteronom 6:4: „**Ascultă, Israele! Domnul („Iehova” SS 1874) Dumnezeul nostru, este singurul Domn („Iehova” SS 1874).**”
- Deuteronom 7:9: „**Să știi, deci, că Domnul („Iehova” SS 1874), Dumnezeul tău, este singurul Dumnezeu. El este un Dumnezeu credincios și își ține legământul și îndurarea până la al miilea neam de oameni față de cei ce-L iubesc și păzesc poruncile Lui.**”
- 2Regi 19:15: „**căruia i-a făcut următoarea rugăciune: „Doamne („Iehova” SS 1874), Dumnezeul lui Israel, care șezi pe heruvimi! Tu ești singurul Dumnezeu al tuturor împărățiilor pământului! Tu ai făcut cerurile și pământul.**”
- Isaia 37:16: „**Doamne („Iehova” SS 1874) al oștirilor, Dumnezeul lui Israel, care șezi pe heruvimi! Tu ești singurul Dumnezeu al tuturor împărățiilor pământului! Tu ai făcut cerurile și pământul!**”
- Isaia 44:6,8: „**Așa vorbește Domnul, Împăratul lui Israel și Răscumpărătorul lui, Domnul („Iehova” SS 1874) oștirilor: „Eu sunt Cel dintâi și Cel de pe urmă și în afară de Mine, nu este alt Dumnezeu. Nu vă temeți și nu tremurați; căci nu ți-am vestit și nu ți-am spus Eu de mult lucrul acesta? Voi Îmi sunteți**

martori! Este oare un alt Dumnezeu în afară de Mine? Nu este altă Stâncă, nu cunosc alta!”

 Isaia 45:21: „Spuneți-le și aduceți-i încoace, ca să se sfătuiască unii cu alții! Cine a prorocit aceste lucruri de la început și le-a vestit de mult? Oare nu Eu, Domnul („Iehova” SS 1874)? **Nu este alt Dumnezeu decât Mine, Eu sunt singurul Dumnezeu drept și mântuitor, alt Dumnezeu în afară de Mine nu este.**”

Referințe suplimentare: Deuteronom 4:39; 32:39; 2Samuel 22:32; Isaia 37:20; 43:10; 44:6-8; 45:5; 14; 21-22; 46:9.

După cum am observat și din aceste pasaje, care sunt doar o mică mostră din întreaga Biblie, indică că evreii erau monoteiști (închinători la un singur Zeu).

Ideea de „Sfânta Treime” este complet străina iudaismului. Iudaismul nu acceptă existența unui „Dumnezeu Tată, Fiu și Duh”, acestea fiind idei total opuse conceptelor iudaice. Iudaismul considera ca Dumnezeu este unic și indivizibil și că nu este format din „părți”. Maimonide (Rambam) exprimă de fapt acest lucru în Principiile Credinței Iudaice.

Dar tot așa și creștinii, după cum vom vedea și din câteva mostre din Noul Testament, chiar Domnul Isus și apostolii, au susținut de fapt aceeași învățătură monoteistă a Vechiului Testament:

 Marcu 12:29-33: „Isus i-a răspuns: „Cea dintâi este aceasta: „Ascultă Israele! **Domnul („Iehova” NW), Dumnezeul nostru, este un singur Domn („Iehova” NW);**” și: „Să iubești pe Domnul („Iehova” NW), Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, cu tot cugetul tău și cu toată puterea ta”; iată porunca dintâi. Iar a doua este următoarea: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși.” Nu este altă poruncă mai mare decât acestea.” Cărturarul I-a zis: „Bine, Învățătorule. Adevărat ai zis că **Dumnezeu este unul singur**, că nu este altul în afară de El, și că a-L iubi cu toată inima, cu tot cugetul, cu tot sufletul și cu toată puterea și a iubi pe aproapele ca pe sine, este mai mult decât toate arderile-de-tot și decât „toate jertfele.”

 Ioan 17:3: „Și viața veșnică este aceasta: să Te cunoască pe Tine, **singurul Dumnezeu adevărat** și pe Isus Hristos pe care L-ai trimis Tu.”

 Romani 3:30: „deoarece Dumnezeu este **unul singur**...”

 Galateni 3:20: „...Dumnezeu, este **unul singur**.”

 1Timotei 1:17: „A Împăratului veșnicilor, a nemuritorului, nevăzutului și **singurului Dumnezeu**, să fie cinstea și slava în vecii vecilor! Amin.”

 Iacob 2:19: „Tu crezi că **Dumnezeu este unul**...”

 Iuda 1:24-25: „Iar a Aceluia, care poate să vă păzească de orice cădere și să vă facă să vă înfățișați fără prihană și plini de bucurie înaintea slavei Sale, **singurului Dumnezeu**, mântuitorul nostru, prin Isus Hristos, Domnul nostru, să fie slavă, măreție, putere și stăpânire, mai înainte de toți vecii și acum și în veci. Amin.”

Referințe suplimentare: Ioan 5:44; 6:27; 1Timotei 2:5.

Am observat că există ‘un singur Dumnezeu’, și Acesta nu este descris că ar exista în trei persoane!

Dar atunci ce prezintă clar și direct Scripturile? Biblia de la început până la sfârșit învață că: Dumnezeu, ca ființă este unic, nu este nimeni ca Dumnezeu (în esență), vezi: Exod 8:10; 9:14; 15:11; 2Samuel 7:22; 1Regi 8:23; 1Cronici 17:20; Psalm 86:8; Isaia 40:18, 25: 44:7; 46:5, 9; Ieremia 10:6-7; Mica 7:18.

Și nicăieri în Scripturi nu găsim învățătura unei Făpturi sau Ființe a lui Dumnezeu co-existând în trei persoane. Apoi, ne întrebăm: Poate fi cineva persoană dar să nu fie ființă? Atunci, poate să fie trei persoane o Ființă?

Pentru un cercetător sincer, fără prejudecăți, este clar, că Dumnezeu este „**Unul**” (Romani 3:30; Galateni 3:20; Iacob 2:19), o singură persoană, o singură Ființă, care se exprimă în Cuvântul Său, peste tot la singular, și nu vorbește nicăieri despre Sine la plural. Astfel ar fi suficient acest argument, pentru a arăta că nu e vorba de trei persoane într-o ființă, de trei persoane într-un Dumnezeu. Însă pentru că nu dorim să trecem cu vederea argumentele trinitarienilor, și astfel să nu fim acuzați de neglijență, vom analiza argumentele trinitarienilor, și raționamentele lor în lumina Sfintelor Scripturi, care ne pot da îndrepta, și da înțelepciune în dreptate (2Timotei 3:16).

Care este adevărul biblic pe scurt despre Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt?

Dumnezeu există din totdeauna (Psalm 90:2), însă Dumnezeu la începutul primei zile a creației, L-a născut pe Cuvântul, care s-a născut și ieșit în început¹ din Dumnezeu, ca sămânță spirituală, cu prima rostire sau exprimare verbală a lui Dumnezeu (Isaia 55:11; Proverbe 8:22-25; Mica 5:2; Ioan 1:1-3; Coloseni 1:15-18; 1Ioan 1:1-3; 5:18; Apocalipsa 3:14).

Fiul nu a fost născut, printr-un act sexual, cum ar presupune unii; ci, prin vorbirea Tatălui. În lumea spirituală, nașterea și creația are loc prin cuvânt, prin exprimare, prin rostire.

Atunci când noi vorbim din gura noastră iasă: Cuvântul și suflarea noastră. Astfel atunci când Tatăl a vorbit, din gura Lui au ieșit două lucruri: Cuvântul Lui, și Suflarea Lui, adică o mică parte din El (comp. cu Psalm 33:6; Isaia 55:11). Însă, cuvântul conținea planul (gândul) lui Dumnezeu cu privire la Fiul, la Logos, iar suflarea era o sămânță aranjată după planul exprimat în Cuvânt. Suflarea lui Dumnezeu ieșită din El la început era ca o sămânță spirituală, iar cuvântul rostit conținea porunca și puterea creatoare de a duce aceea sămânța la mărimea și forma dorită, după planul lui Dumnezeu. Astfel Isus este și **născut** din Tatăl, dar și **făcut** (creat), Biblia

¹În începutul primei zile din cele șase zile ale creațiunii, atunci, a luat ființă timpul așa cum îl cunoaștem noi.

folosind ambele expresii cu privire la Fiul (1Ioan 5:18; Coloseni 1:15-17; Apocalipsa 3:14).

El a devenit Fiul sau Cuvântul ce exista în forma lui Dumnezeu (Filipeni 2:6), adică având o înfățișare exterioară asemănătoare lui Dumnezeu (Evrei 1:3), dar și o natură asemănătoare lui Dumnezeu! Și astfel El a început să existe ca Cuvânt (Logos) lângă Dumnezeu (Ioan 1:1; 1Ioan 1:1-3).

În mod asemănător, Dumnezeu a creat creația, prin Cuvânt și Suflare (Psalm 33:6), în mod asemănător la creat pe Cristos, prin suflare sau spirit, o mică parte din Dumnezeu a ieșit, iar cuvântul rostit de Tatăl, la creat pe Fiul.

Dacă comparăm sămânța omului cu trupul lui ca dimensiune, sămânța are o mărime foarte mică. În mod asemănător, suflarea-sămânță ieșită prin gura Tatălui, o dată cu exprimarea Lui, era foarte mică, însă cuvântul creator al Tatălui, care a ieșit prin prima exprimarea a Lui, a făcut din acea sămânță mică ca dimensiune, pe Logosul, Fiul sau Înțelepciunea (Ioan 1:1,2; 1Ioan 1:2,3; Proverbe 8:22-25; 30:4), la mărimea dorită de Tatăl, la mărimea asemănătoare cu El.

Cuvântul (Isus) este deci atât **născut** (avându-și originea din Tatăl – Ioan 1:14; 1Ioan 5:18), dar și **făcut** sau **creat** (Proverbe 8:22-25; Coloseni 1:15; Apocalipsa 3:14), deoarece partea ieșită din Tatăl, după ieșirea din El, a fost mărită la dimensiunea dorită de Dumnezeu, și modelată după chipul lui Dumnezeu, astfel a venit în existență Fiul.

Astfel esența Fiului nu este identică cu a Tatălui, nici ca mărime, nici ca calitate, doar o mică parte din Fiul are esența provenită direct din Dumnezeu, și nici acea sămânță nu-L exprimă într-un tot pe Dumnezeu, de pildă, nu îi dădea Fiului: vârsta Tatălui, eternitatea Lui, sau existența Lui prin Sine. Deci o mică parte din substanța Fiului provine direct din tatăl, dar fără a avea pe deplin divinitatea Tatălui, iar cealaltă, mărită (înmulțită), a apărut prin creație lui Dumnezeu, prin creșterea sau multiplicare acelei părți din Dumnezeu, dând naștere în final, la o esență asemănătoare cu a Tatălui.

O parte din Dumnezeu a ieșit în început, și instantaneu a crescut la dimensiunea Fiului, și a devenit Fiul sau Cuvântul lui Dumnezeu. Cuvântul a ieșit din Tatăl, devenind Fiul, după cum Eva, a fost creată dintr-o materie preexistentă, din coasta lui Adam. Eva nu a rămas mică cât era o coastă de om, nu; ci, Dumnezeu a făcut-o din coastă prin înmulțire (așa cum Isus a înmulțit pâinile) un trup de om căreia i-a dat suflare de viață.

Și la fel a fost și cu Duhul Sfânt, care la porunca Tatălui, și din substanța Fiului (în care era substanța/suflarea Tatălui) a ieșit: Duhul Sfânt.

Putem spune că Duhul provine **din** Tatăl **prin** Fiul, deoarece Tatăl a poruncit creierea Duhului, și El a fost sursa, izvorul vieții a toate, iar agentul vieții era Fiul. Tatăl era sursa substanței spirituale din care sunt create creaturile spirituale.

Duhul Sfânt s-a născut **din** Tatăl, pentru că Fiul din care provine Duhul este din Tatăl. Duhul este creat și născut **prin** Fiul, deoarece prin Fiul a ieșit spiritul (sămânța, materialul viitoarei creații) și cuvântul (porunca cuvântul creator) care au dus la nașterea și creierea Duhului Sfânt.

Tatăl este substanță divină întreagă, Fiul este o parte din substanța Tatălui, Duhul Sfânt, o parte din substanța Fiului. Fiul este asemănător (nu identic cu Tatăl), Duhul Sfânt este asemănător cu Fiul (nu identic cu Fiul).

Este interesant că Adam a fost creat înaintea Evei (Geneza 2:7-23; 1Timotei 2:11-13), astfel în poziția de autoritate în familie bărbatul este capul (1Corinteni 11:3; Efeseni 5:22,23). Prin urmare, faptul că Dumnezeu este capul lui Cristos, nu se datorează unei înțelegeri întrite membrii trinității, ca unul să fie capul, ci datorită faptului că Tatăl a existat înaintea lui Cristos după cum Adam a existat înaintea Evei!

Apoi în putere, femeie fiind un vas mai slab (1Petru 3:7), în mod asemănător, Fiul spune despre Tatăl că El este mai tare decât El, și decât toți când spun în Ioan 10:29 (BB-2001): „**Tatăl Meu, care Mi le-a dat, este mai mare decât toți; și nici unu nu le poate răpi din mâna Tatălui.**”

Femeia este foarte asemănătoare cu bărbatul, ea este chipul bărbatului și slava bărbatului, după cum Cristos Fiul lui Dumnezeu, este chipul lui Dumnezeu (1Corinteni 11:7-9; Evrei 1:3).

Eva a fost creat din coasta lui Adam (Geneza 2:21-23), nu din nimic, tot la fel Isus a fost creat dintr-o parte din substanța spirituală a Tatălui, iar după cum Eva este chipul bărbatului (asemănarea lui), nu este identic cu el, tot așa Fiul este asemănător Tatălui, nu identic, nici ca poziție nici ca atribute. Tot la fel Duhul Sfânt, provine din substanța Fiului, și este asemănător cu Fiul nu egal cu El.

Fiul lui Dumnezeu sau Logosul (Cuvântul), care era și este, atât o ființă distinctă de Dumnezeu, având un Sine, o voință proprie, cât era și o parte din substanța² lui Dumnezeu, care a ieșit din Tatăl și astfel a apărut o nouă ființă. Astfel Cuvântul, putând să-l manifeste, să-L arate pe Tatăl, deoarece în El este o parte din Tatăl, aceea parte ieșită din Dumnezeu a crescut prin putere creatoare a lui Dumnezeu apărând astfel Cuvântul.

De aceea, Fiul îl poate arăta sau manifesta pe Tatăl, sau pe Sine, El este atât Theofanie, adică arătarea lui Dumnezeu, cât și o persoană distinctă de Dumnezeu.

Acum în ce privește Duhul Sfânt, tot în acel început, după nașterea Fiului, Dumnezeu prin Cuvântul Său (Fiul Său unic-născut) a creat/născut pe Duhul Sfânt, căci toate provin direct sau indirect **din** Dumnezeu (Romani

² Când mă refer la substanța Tatălui, mă refer la spiritul care este Tatăl și nu la atributele netransmisibile cum ar fi: fără început, existența prin Sine, omnipotența, omniștiința.

11:36; 1Corinteni 8:6; 11:12, 2Corinteni 5:18, în greacă: **ek** = **din**), inclusiv Duhul Sfânt.

Acest lucru este descris, în termeni direcți în 1Corinteni 2:10-12, NTTF – 2008: „**Nouă însă, Dumnezeu ni le-a descoperit prin Spiritul Lui; pentru că Spiritul cercetează toate, chiar și adâncurile lui Dumnezeu. Pentru că, cine dintre oameni știe cele ale omului; decât spiritul omului, cel ce este în el? Așa și pe cele ale lui Dumnezeu, nu le cunoaște nici unu; decât Spiritul lui Dumnezeu. Dar noi nu am primit spiritul lumii; ci, Spiritul Cel din Dumnezeu; ca să le știm pe cele dăruite nouă de Dumnezeu**”.

Același adevăr, că Duhul Sfânt este născut din Dumnezeu, este exprimat și în 1Ioan 4:2; Apocalipsa 11:11, unde în greacă apare: **ek** = **din** – ca și în 1Corinteni 2:12).

Deci Biblia afirmă negru pe alb, că Spiritul Sfânt a ieșit „**din Dumnezeu**”, dar prin Fiul deoarece toate sunt create prin Fiul (Ioan 1:1-3; Coloseni 1:15-17), cu excepția Fiului care a fost creat direct de Tatăl, și toată creația primordială (inclusiv Fiul și Duhul Sfânt) au fost creată în cele șase zile de creiere (Exod 20:11).

În cartea: „**Teologie elementară**” de C. Ryrie, p. 50, spune formularea trinitară în ce privește originea Fiului și a Duhului Sfânt: „*Astfel, din punct de vedere ontologic³, se poate spune despre persoanele trinității că: (1) Tatăl îl naște pe Fiul, și El este Cel din care provine sau purcede Spiritul Sfânt, deși Tatăl nu este născut și nu provine din nimeni...*”⁴.

Duhul Sfânt este un spirit ieșit indirect din Dumnezeu, dar ieșit direct din Fiul, acest Duh a devenit o persoană distinctă de Tatăl și Fiul.

Totuși pentru că Spiritul Sfânt, provine direct din Fiul care este divin, și Spiritul Sfânt are o divinitate asemănătoare Fiului.

Astfel Tatăl l-a născut pe Fiul, și prin Fiul a născut pe Duhul Sfânt, Duhul Sfânt este un derivat din Tatăl prin Fiul, dar îi poate manifesta/arăta pe amândoi. El nu a derivat direct din substanța Tatălui ca și Cuvântul, Fiul Său unic-născut; ci, indirect din substanța Tatălui, și direct din substanța Fiului. Fiul este supus Tatălui, iar Duhul Sfânt este supus Fiului, Fiul și Duhul Sfânt, sunt supuși amândoi Tatălui.

Dumnezeu (Tatăl) este substanță întreagă (Ioan 4:24; 1Corinteni 15:28), Fiul este derivat din Tatăl, o parte din substanța Tatălui, rezultând Fiul, care recunoaște că Tatăl este mai mare ca El (Ioan 14:28). Apoi o parte din substanța Fiului prin înmulțire nu prin tăiere, a ieșit din El, rezultând mai o

³ Din punct de vedere al existenței.

⁴ Astfel doctrina trinității recunoaște o apariție succesivă din Tatăl a Fiului, și din Fiul a Spiritului Sfânt, numai că această doctrină susține că acest lucru nu s-a petrecut în *început* așa cum reiese din Biblie; ci s-a petrecut în veșnicie, când nu a existat timp, și astfel nu există o naștere în timp a Fiului și a Spiritului Sfânt, aceștia fiind eterni ca Tatăl.

persoană: Duhul Sfânt, care este supus Fiului, și astfel Fiul este mai mare ca El, deoarece Duhul îi este inferior și supus Fiului (Ioan 16:13-15).

Observați cum au înțeles acest lucru, unii dintre „părinții bisericii” timpurii: Tertulian (160-240 d.C.), în lucrarea **Împotriva lui Praxeas**, el arată că Fiul este diferit de Dumnezeu Atotputernic și subordonat lui, spunând: „Tatăl este substanța întreagă, dar Fiul este un derivat și o porțiune din întreg, așa cum recunoaște El Însuși: ‘Tatăl este mai mare decât Mine’. . . . Astfel, Tatăl este distinct de Fiul, fiind mai mare decât Fiul, după cum Cel care naște este unul, și Cel care este născut este altul; de asemenea, Cel care trimite este unul, și Cel trimis este altul; și, iarăși, Cel care face este unul, iar Cel prin care este făcut lucrul este altul”. [sublinierile îmi aparțin].

În lucrarea **Împotriva lui Hermogene** el a scris: „*N-ar trebui să presupunem că există vreo altă ființă, afară numai de Dumnezeu, care să fie ne-născută și necreată. . . . Cum s-ar putea ca cineva, exceptându-l pe Tatăl, să fie mai bătrîn și din acest motiv cu adevărat mai nobil, decât Fiul lui Dumnezeu, Cuvântul unic-născut și întâi-născut? . . . că [Dumnezeu], care nu a avut nevoie de un Făcător ca să-l aducă în existență, va fi cu mult mai înalt în rang decât acesta [Fiul], ce a avut un autor care să-l aducă în existență*”.

Origene (185-254 d.C.). Teolog din Alexandria care a apărat Creștinismul prin scrierile sale. A fost un învățat și teolog creștin și unul din cei mai reputați Sfinți Părinți ai Bisericii.

Origene însă a mai spus și că: „Tatăl și Fiul sunt două substanțe...sunt două lucruri în ceea ce privește esența lor”. „Și că în comparație cu Tatăl, [Fiul] este o sursă de lumină foarte mică”.

În cartea: **Viața lui Constantin Cel mare**, de Eusebiu de Cezareea [EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNĂ BUCUREȘTI – 1991]

Se spune în Studiu introductiv că „Eusebiu de Cezareea...a avut tendințe ariene”. Tot în acel Studiu introductiv, se mai spune că el a scris: „**Despre teologia bisericească**” unde „doctrina despre Logos, expusă de Eusebiu, nu este ortodoxă (crența dreaptă - trinitariană), ci plină de idei subordinaționiste. Fiul nu este de aceeași natură cu Tatăl, ci produsul voinței sale libere, iar Duhul Sfânt este creația Fiului.” [precizarea din paranteza rotundă și sublinierea îmi aparține].

Novățian, a scris în 235 d.C. În teologia lui Novățian, acesta considera o forma de subordonare a Tatălui față de Fiul. Hristos este subordonat Tatălui, iar Duhul Sfânt este subordonat lui Cristos. Scriind despre Persoana Duhului, Novățian notează: „Paracletul a primit mesajul Sau de la Hristos. Deci, dacă El l-a primit de la Hristos, atunci Hristos este mai mare decât Paracletul, altfel Paracletul nu ar primi de la Hristos dacă nu ar fi mai mic decât El. Aceasta inferioritate a Paracletului demonstrează imediat căci Hristos, de la care El primește mesajul Sau, este Dumnezeu. Aici deci, avem

o mare marturie despre divinitatea lui Hristos și descoperim ca Paracletul este mai puțin decât El (Iisus).” [cf. Trinitate 18].

Papias (cca. 70 - 165 d.C.), care era un asociat al lui Policarp, despre care se spune că a învățat de la apostolul Ioan spune: „*Prezbiterii, ucenicii apostolilor, spun că aceasta este ordinea și modul de aranjare a celor mântuiți și că ei înaintează prin treptele acestei vieți; mai mult, ei se înalță la Fiul prin Duhul și la Tatăl prin Fiul*”.

Astfel atât Fiul cât și Duhul Sfânt au moștenit cu ocazia nașterii și facerii lor, calitățile Celui din care provin, Fiul a moștenit calitățile Tatălui (cu câteva excepții: vârsta, existența prin Sine, etc.), Duhul Sfânt a moștenit calitățile Fiului (cu câteva excepții: vârsta, Fiul a venit în existență înaintea Duhului, faptul că Fiul este singurul născut direct din Tatăl, și este mai aproape de Tatăl decât Duhul Sfânt, etc.).

În plus, având în vedere că: Tatăl este substanță întreagă, Fiul o mică parte din substanța Lui, iar Duhul Sfânt, o mică parte din substanța Fiului, arată inegalitatea lor în ce privește substanța.

În ce privește poziția este clar ca Fiul este supus Tatălui care L-a născut/creat, iar Duhul Sfânt supus Tatălui și Fiului, din care provin (din Tatăl indirect, din Fiul direct).

Dumnezeu Tatăl pentru Isus este: Capul, Stăpânul, Tatăl și Dumnezeu Lui (1Corinteni 11:3; comp. Fapte 4:27,30 cu 1Timotei 6:15,16; Ioan 20:17; Efeseni 1:17; Apocalipsa 3:12).

Tatăl pentru Duhul Sfânt este: Tată (Evrei 12:9), Stăpân (1Timotei 6:15,16), El Îl trimite pe Duhul Sfânt în lucrări în Numele Fiului (Ioan 14:26).

Iar Fiul, Isus Cristos pentru Duhul Sfânt este: Domn (1Corinteni 8:6; Efeseni 4:4-6;), și Fiul Îl trimite pe Duhul Sfânt în lucrări de la Tatăl (Ioan 15:26; 16:7). Iar Fiul îi dă din lucrările primite de El de la Tatăl, de aceea, Duhul Sfânt Îl glorifică pe Isus (Ioan 16:13-15), iar Isus Îl glorifică pe Tatăl (Ioan 17:4).

Având în vedere aceste lucruri înțelegem de ce, Fiul este un indicator spre Tatăl, prin El Îl cunoaștem pe Tatăl, fiind cel mai aproape de Dumnezeu în atribute, iar Duhul Sfânt este un indicator spre Cristos, prin Duhul Sfânt suntem mai aproape de Fiul.

Dumnezeu putea naște/crea din substanța Lui, doar ființe asemănătoare cu El (așa cum este Isus), dacă Dumnezeu ar fi creat din nimic, aceea creatură nu i-ar mai putea spune: *Tată*, și nu ar mai fi fost *din* Dumnezeu, căci ar fi fost din nimic.

Însă ca toată creația să provină direct sau indirect din Dumnezeu, după cum spune Biblia: „**Din El, prin El și pentru El sunt toate lucrurile. A Lui să fie slava în veci! Amin**” (Romani 11:36; vezi și: 1Corinteni 8:6; 11:12; 2Corinteni 5:18; unde apare **ek = din**, tradus cu „*de la*”, de traducători); a fost necesar creierea unor divinități inferioare: Fiul, Duhul Sfânt, îngerii, ca să creieze o diversitate de creații de la cele mai inferioare la cele superioare.

Dumnezeu din El nu ar fi putut da naștere decât la FII asemănători Lui. Dar aceste divinități inferioare care provin din Dumnezeu, indirect, pot da naștere la rândul lor, la creaturi inferioare.

În cartea: „**Teologie dogmatică - Manual pentru Seminariile teologice**”, p. 99-115 – la capitolul: „**Formularea dogmei Sfintei Treimi și precizarea terminologiei trinitare**”, confirmă observația mea, când afirmă: „...în învățătura apologeților despre Logosul divin, evident sub influența filosofiei stoice și a...[scolii din] Alexandria despre Logos, prin punerea nașterii Logosului în legătură cu crearea lumii, în sensul că dacă Dumnezeu n-ar fi voit să creeze lumea, nici Logosul nu S-ar fi născut. În acest caz Logosul ar fi rămas numai ca o însușire internă față de Dumnezeu.” [sublinierea îmi aparține și cuvintele din parantezele pătrate].

Iată că părinții Bisericii instruiți la Școala din Alexandria susțineau că Logosul persoană nu s-ar fi născut din Tatăl, nu ar fi existat ca persoană distinctă de Tatăl, dacă Dumnezeu nu ar fi creat lumea; deoarece Dumnezeu Tatăl a avut nevoie de aceste divinități inferioare doar atunci când s-a decis să facă lumea. El fiind YHWH (Iehova), care trăiește și există prin Sine, nu are nevoie de nimeni ca să trăiască și să fie împlinit (vezi n.s. la Exod 3:14). Referitor la aceste divinități inferioare, ele susțin creația (Fiul și Duhul Sfânt), și Îl manifestă pe Dumnezeu în relația cu creaturile inteligente, așa numite: Theofanii.

Biblia nu greșeste când afirmă că Dumnezeu și Isus locuiesc în credincios prin Duhul (Ioan 14:20; 15:4; 17:23; Romani 8:9,10; Efeseni 3:17; Coloseni 1:27; 2Timotei 1:14; 1Ioan 3:24), pentru că Duhul moștenind divinitatea chiar dacă nu într-un mod 100% îi poate reprezenta pe pământ.

Oricum manifestarea Tatălui și Fiului prin Duhul Sfânt, este dincolo de capacitatea noastră de a rezista la Tehofaniile și Cristofaniile prin Duhul Sfânt. Astfel Tatăl și Fiul de ar veni în persoană, pământul și tot ce este pe el s-ar topi (Isaia 64:1). Noi primim doar Theofani sau Cristofani prin îngeri sau prin Duhul Sfânt, dar la nivelul nostru de suportare și de înțelegere.

Chiar Theofaniile și Cristofaniile, au zdruncinat pe cei mai mari dintre sfinți (Isaia 6:5; Daniel 10:7-12; Apocalipsa 1:17).

Comunicarea ființelor spirituale se poate face și prin gând, Tatăl îi spune: Fiului, Fiul: Duhului, în unele cazuri Duhul Sfânt le transmite: îngerilor, iar fie Duhul Sfânt, fie îngerii acționează în Numele lui Dumnezeu cu identitatea Lui, manifestându-L pe Dumnezeu, deoarece atât Duhul cât și îngerii, poartă chipul lui Dumnezeu mai mult decât oamenii perfecți ca Adam și Eva înainte de căderea în păcat.

Dacă creștinii, care sunt mai limitați ca Duhul Sfânt sau îngerii, îl putem manifesta pe Fiul (Galateni 1:15,16), cu mult mai mult atunci Duhul Sfânt și anumiți îngeri, Îl poate manifesta pe Fiul și pe Dumnezeu.

Astfel am putea concluziona și preciza:

1. Dumnezeu este doar Tatăl, având numele YHWH (Iehova), o persoană distinctă de Fiul Său: Isus Cristos și de Duhul Sfânt.
2. Dumnezeu Tatăl, însă nu se limitează la a-se manifesta doar prin Sine, ci El se manifestă *în* și *prin* fiii Săi, dar nu la intensitatea existentă în Tatăl. Astfel în Biblie, îngerii fideli și Domnul Isus, se prezintă uneori ca fiind ‘Dumnezeu’, sau ‘Iehova’, pentru că Iehova Dumnezeu era în ei lucra prin ei. Prin urmare, cu toate că Dumnezeu este o persoană distinctă de Isus și îngeri, totuși prin manifestare, și prin faptul că Isus, Duhul Sfânt au moștenit prin nașterea lor o natură divină (natura lui Isus este cea mai apropiată Tatălui), Isus, Duhul Sfânt și îngerii primesc Numele și identitatea lui Dumnezeu în lucrarea și exprimarea Lui. Astfel existând și rămânând doar Un singur Dumnezeu care era mai presus de ei, dar lucra prin ei și era în ei.

Astfel, în Scripturi găsim nici un Dumnezeu în trei ipostaze, nici un Dumnezeu în trei persoane; ci, un Dumnezeu UNIC, o singură persoană, un singur Dumnezeu, un singur Iehova.

Dumnezeul Bibliei însă, nu este doar transcendent; ci, și immanent, adică nu numai transcende, sau este dincolo de creație; ci, este prezent și în creație, deoarece în fiecare creatură există sămânța/suflarea Lui. Fiul o are în mod direct de la Tatăl, iar restul creaturilor au primit-o indirect, prin Fiul și prin Duhul Sfânt.

Chiar dacă Dumnezeul transcendent are atributele la intensitate maximă, însă atunci când Dumnezeu se arată în creație, prin: Isus, Duhul Sfânt, îngeri, oameni, prin slujitorii Lui în care este prezent, El nu se arată/exprimă/manifestă la intensitatea maximă, așa cum este în cer; ci, fiecare fiu al Lui, Îl exprimă pe Dumnezeu la intensitățile potrivite cu natura și cu gradul de suportabilitate a fiecărei creaturi și cu scopurile lui Dumnezeu.

Avem un singur Dumnezeu: Iehova, izvorul vieții, Stăpânul Suprem, care este deasupra tuturor, și care are un corp spiritual și locuiește în ceruri (1Regi 8:43; Ioan 4:24), însă ceea ce nu au înțeles trinitarieni, și alții, este că acest Dumnezeu, descris de Pavel ca fiind: **„un singur Dumnezeu și Tată al tuturor, care este mai presus de toți,”** este și un Dumnezeu immanent, adică un Dumnezeu **„care lucrează prin toți și care este în toți.”** (Efeseni 4:6; 1Corinteni 12:6).

Dar ca să intrăm mai adânc în miezul problemei, în primul rând, să argumentez cu Biblia, dar nu într-un mod deductiv; ci, în mod clar și direct, prima afirmație pe care am făcut-o despre Dumnezeu: **Dumnezeu este doar Tatăl, având numele YHWH (Iehova), o persoană distinctă de Fiul Său: Isus Cristos și de Duhul Sfânt.**

2. DOAR TATĂL ESTE DUMNEZEU

Învățătura clară a Domnului Isus, arată clar că Dumnezeu este doar Tatăl!

În Ioan 6:27, El afirmă: „**Lucrați nu pentru mâncarea pieritoare, ci pentru mâncarea, care rămâne pentru viața veșnică și pe care v-o va da Fiul omului; căci Tatăl, adică, însuși Dumnezeu, pe el L-a însemnat cu pecetea Lui.**” Cine este Dumnezeu? Conform afirmației lui Isus: Tatăl este „**însuși Dumnezeu**”!

Tot la fel în Ioan 6:45, Domnul Isus învață: „**În proroci este scris: „Toți vor fi învățați de Dumnezeu.” Așa că oricine a ascultat pe Tatăl și a primit învățătura Lui, vine la Mine**”. Domnul Isus Îl identifică pe Dumnezeu care Îi învață pe toți, cu „**Tatăl**”.

În Ioan 8:54: „**Isus a răspuns: „Dacă Mă slăvesc Eu însumi, slava Mea nu este nimic; Tatăl Meu Mă slăvește, El, despre care voi ziceți că este Dumnezeul vostru**”. Domnul Isus descoperă cine este Tatăl Lui, El nu este Altul decât Dumnezeul evreilor cu care vorbea Isus, despre care în lege era scris: „**ca să cunoști că DOMNUL El este Dumnezeu și nu este alt Dumnezeu afară de El**” - Deuteronom 4:35. Iar Acest Dumnezeu era un altul decât Isus, căci Isus precizează că dacă El Însuși se slăvește, slava Lui este nimic, doar dacă Altul, adică Dumnezeu (Tatăl Lui) Îl slăvește, El este trimisul Lui cu adevărat (vezi Ioan 8:42), căci El nu a venit în Numele Lui propriu (Ioan 5:43,44)!

El declară în Ioan 17:1,3 ceva ce contrazice flagrant trinitatea: „**...Isus și-a ridicat ochii spre cer și a zis: Tată, a sosit ceasul!...Și viața veșnică este aceasta: să te cunoască pe tine SINGURUL DUMNEZEU ADEVĂRAT, și pe Isus Hristos, pe care L-ai trimis Tu.**” (Ioan 17:1,3). Deci Isus declară că Singurul Dumnezeu Adevărat este Tatăl, la care se ruga El. Domnul Isus nu a spus că Adevăratul Dumnezeu este Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt; ci, Tatăl.

Tot la fel, apostolii, au înțeles tot așa; și anume că Dumnezeu este doar Tatăl, și că acest Dumnezeu este distinct de Domnul Isus:

1Corinteni 8:5-6: „Deci, cât despre mâncarea lucrurilor jertfite idolilor, știm că în lume un idol este tot una cu nimic și că nu este decât un singur Dumnezeu. Căci chiar dacă ar fi așa numiți „dumnezei” fie în cer, fie pe pământ (cum și sunt într-adevăr mulți „dumnezei” și mulți „domni”), totuși pentru noi nu este decât un singur Dumnezeu: Tatăl, de la care vin toate lucrurile și pentru care trăim și noi și un singur Domn: Isus Hristos, prin care sunt toate lucrurile și prin El și noi.”

Textul acesta spune clar și fără echivoc, că pentru creștini nu există decât un singur Dumnezeu; și că Acesta este: „**Tatăl**”, și nu cum susțin trinitarienii: ‚Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt’. Iar Tatăl este diferit de Isus, pentru că „**de la**” El vin toate lucrurile; pe când Isus, are rolul de intermediar (agent, mediator), fiindcă: „**prin El ...sunt toate lucrurile**”.

1Timotei 1:17: „A Împăratului veșnicilor, a nemuritorului, nevăzutului și singurului Dumnezeu, să fie cinstea și slava în vecii vecilor! Amin.”

Cine să fie acest Singur Dumnezeu nemuritor și nevăzut? Conform Scripturii, Domnul Isus a și murit și a și fost văzut (Ioan 1:14,18; 1Ioan 4:10-12; Romani 6:4-10). Deci acesta nu poate fi decât Tatăl care locuiește în ceruri și care nu a fost văzut de nici un om (Ioan 6:46). Dacă citim introducerile de la toate epistolele Noului Testament, vom găsi aproape în toate, această distincție, între Dumnezeu, care este prezentat ca fiind: Tatăl; și Isus Cristos, prezentat ca fiind: Fiu sau Domn.

Iuda 1:25: „singurului Dumnezeu, mântuitorul nostru, prin Isus Hristos, Domnul nostru, să fie slavă, măreție, putere și stăpânire, mai înainte de toți vecii și acum și în veci. Amin.”

Acesta este un alt text care surprinde atât distincția și diferența dintre Cristos și Dumnezeu, dar arată și că persoana „singurului Dumnezeu”, este distinctă de ce a lui Isus Cristos, prin intermediul căruia Îi dăm slavă. Este interesant că această existență a unui ‘singur Dumnezeu’, care este altul decât Isus, este nu doar de după nașterea din Maria; ci, a existat și înainte de epoci. Dumnezeu nu se schimbă, este același, mai înainte de epoci, acum și pentru totdeauna. Întrebarea care se ridică este următoarea: Dumnezeul Tău, este Același, Unicul, Singurul, și diferit de Isus, PRIN intermediul căruia Îi dăm lui Dumnezeu: „slavă, măreție, putere și stăpânire, mai înainte de toți vecii și acum și în veci.” ???

Să vedem în continuare:

3. DUMNEZEU ESTE DISTINCT DE ISUS ȘI DUHUL SFÂNT:

Dacă Scripturile Îl prezintă pe Dumnezeu ca fiind distinct de Fiul și de Duhul Sfânt, aceasta ar fi fatal doctrinei trinității, care Îl include pe Fiul și pe Duhul Sfânt, alături de Tatăl în Ființa lui Dumnezeu.

Să vedem câteva argumente biblice:

1Timotei 5:21: „Te rog fierbinte, înaintea lui Dumnezeu, înaintea lui Hristos Isus și înaintea îngerilor aleși, să păzești aceste lucruri, fără vreun gând mai dinainte și să nu faci nimic cu părtinire.”

Observăm din acest text, că Biblia face o distincție între Dumnezeu (Tatăl), și Cristos Isus; după cum în text, se face o distincție între Cristos și îngeri. Dacă Isus este din Ființa lui Dumnezeu, de ce Biblia face această distincție între Dumnezeu și Cristos?

Romani 15:30: „Vă îndemn, fraților, prin Domnul nostru Isus Cristos și prin dragostea Duhului, să vă luptați împreună cu mine în rugăciuni către Dumnezeu pentru mine” (NTR).

În acest pasaj se face aluzie la Domnul Isus, la Duhul Sfânt și la Tatăl, însă nu este vorba de o triadă de persoane într-un Dumnezeu. Nu, Dumnezeu este prezentat distinct de Domnul Isus și de Duhul Sfânt, „prin” care ne

luptăm în rugăciuni către Dumnezeu. Prin urmare, Romani 15:30, nu susține că Dumnezeu este o treime de persoane, ci, susține că există un singur Dumnezeu, și alte două persoane intermediare, prin care omul se roagă la Dumnezeu.

1Corinteni 12:4-6: „Sunt felurite daruri, dar este același Duh; Sunt felurite slujbe, dar este același Domn; Sunt felurite lucrări, dar este același Dumnezeu, care lucrează totul în toți”.

Expresia: „Duh”, din text, se referă la Duhul Sfânt, și expresia „Domn”, se referă la Domnul Isus (vezi v.3). Astfel, în acest text, suntem învățați că Duhul (Sfânt) dă darurile, Domnul (Isus) dă slujbele, iar Dumnezeu (Tatăl) face lucrările. Ne dăm seama în mod evident, că acest pasaj nu susține un Dumnezeu trinitar, ba chiar este un argument contra trinității, deoarece Dumnezeu este descris ca fiind distinct de Domnul Isus și de Duhul Sfânt, astfel mai degrabă acest text susține că Isus și Duhul Sfânt nu ar face parte din Ființa lui Dumnezeu!

2Corinteni 13:14: „Harul Domnului Isus Hristos și dragostea lui Dumnezeu și împărtășirea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toți! Amin.”

Chiar dacă și acest text face referire la Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, nu spune că ei sunt o singură Ființă, nici că sunt egali așa cum susține trinitarismul, ba mai mult, se arată că Ființa lui Dumnezeu este separată și distinctă de Fiul și de Duhul Sfânt!

Efesenii 4:6: „Este un singur trup, un singur Duh, după cum și voi ați fost chemați la o singură nădejde a chemării voastre. Este un singur Domn, o singură credință, un singur botez. Este un singur Dumnezeu și Tată al tuturor, care este mai presus de toți, care lucrează prin toți și care este în toți.” Iată crezul primilor creștini exprimat simplu, și studiindu-l în contextul Noului Testament, ne putem da seama că expresia: „un singur Duh”, nu se poate referi decât la Duhul Sfânt, mijlocitor în rugăciune (Efesenii 2:18; 6:18), și deci diferit de „un singur Domn”, care nu este altul decât Isus (1Corinteni 1:3; 2Corinteni 1:2; etc.) și diferit de „un singur Dumnezeu”. Căci acest singur Dumnezeu, este descris ca fiind: „Tată al tuturor”, și deci și Tată al Domnului nostru Isus (Ioan 20:17; Efesenii 1:17).

Iar tot în epistola către Efesenii (6:23), se arată din nou această distincție între Dumnezeu și Domnul Isus, când se spune: „Pace, fraților, dragoste și credință de la Dumnezeu și de la Domnul Isus Cristos!” (NTR).

Prin urmare, Fiul și Duhul Sfânt nu fac parte din Ființa lui Dumnezeu, Ei sunt distincți de Dumnezeu!

1Petru 1:2,3: „după știința mai dinainte a lui Dumnezeu Tatăl, prin sfințirea lucrată de Duhul, spre ascultarea și stropirea cu sângele lui Isus Hristos: Harul și pacea să vă fie înmulțite! Binecuvântat să fie Dumnezeu, Tatăl Domnului nostru Isus Hristos!” Iată că și apostolul

Petru, învăța ca și Pavel, că Dumnezeu este Tatăl, și că Acesta este distinct de Isus Cristos și de Duhul Sfânt!

Iuda 1:20,21,25: „Dar voi, preaiubiților, zidiți-vă sufletește pe credința voastră Preasfântă, rugafi-vă prin Duhul Sfânt, țineți-vă în dragostea lui Dumnezeu și așteptați îndurarea Domnului nostru Isus Hristos pentru viața veșnică...singurului Dumnezeu, mântuitorul nostru, prin Isus Hristos, Domnul nostru, să fie slavă, măreție, putere și stăpânire, mai înainte de toți vecii și acum și în veci. Amin.”

Acesta este un alt text care surprinde diferența dintre: Duhul Sfânt, Dumnezeu, și Isus Cristos. Astfel, persoana „**singurului Dumnezeu**”, este distinctă de ce a lui Isus Cristos, și a Duhului Sfânt **prin** care ne rugăm.

Să vedem în continuare:

4. NUMELE DE IEHOVA ESTE AL TATĂLUI:

În continuare voi prezenta câteva texte clare, care arată că numele de Iehova îi este rezervat lui Dumnezeu Tatăl și astfel El este singurul: Iehova (YHWH), nu așa cum susține trinitatea că „*[Isus] este . . . eternul Iehova . . . Spiritul Sfânt este Iehova . . . Fiul și Spiritul se află la o egalitate exactă cu Tatăl. Dacă el este Iehova și ei sînt la fel.*” [The Baptist Encyclopædia, editată de William Cathcart, 1883, paginile 1168, 1169].

Biblia învață altceva:

Deuteronom 6:4: „**Ascultă, Israele! Domnul („Iehova” SS 1874), Dumnezeu nostru, este singurul Domn („Iehova” SS 1874).**”

Observăm din legea dată lui Israel nu numai că Dumnezeu e Unul, ci că Iehova Dumnezeu este un singur sau unicul Iehova (Yahweh).

Isaia 63:16: „...dar Tu, DOAMNE („Iehova” SS 1874), ești Tatăl nostru...numele tău este din veșnicie”.

Isaia 64:8: „Dar, Doamne („Iehova” SS 1874), Tu ești Tatăl nostru; noi suntem lutul și Tu olarul, care ne-ai întocmit: suntem cu toții lucrarea mâinilor Tale.”

Deci acest nume de Iehova, se aplică în mod unic, la „**Tatăl nostru**”, la Ființa supremă, și acest nume este din veșnicie și pentru eternitate (vezi și Psalm 106:48; 145:21). Domnul Isus, nu este din eternitate, astfel nu poate fi Însuși Iehova, care există din veșnicie în veșnicie.

În plus, după cum reiese din Psalm 83:18, Iehova, este „**Cel prea Înalt**”, iar Isus este descris ca fiind: **Fiul** Celui prea Înalt (Luca 1:32; 8:28).

Maleahi 1:6: „Un fiu îl cinstește pe tatăl său și un sclav dă cinste stăpânului său. Dacă sunt Tată, unde este cinstea care Mi se cuvine? Și dacă sunt Stăpân, unde este teama față de Mine? vă spune Domnul („Iehova” SS 1874), Oștirilor vouă, preoților, care disprețuiți Numele Meu. Voi însă spuneți: «Cum Ți-am disprețuit noi Numele?»”

Iehova Dumnezeu se descoperă lui Israel ca Tată, nu ca Tată, Fiu și Duhul Sfânt!

Marcu 12:29-30: „Isus i-a răspuns: „Cea dintâi este aceasta: „Ascultă Israele! Domnul („Iehova” NW), Dumnezeul nostru, este un singur Domn („Iehova” NW);” și: „Să iubești pe Domnul („Iehova” NW), Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, cu tot cugetul tău și cu toată puterea ta”; iată porunca dintâi. (vezi și Matei 22:37-40; Luca 10:27). Tot la fel, Noul Testament întărește mărturia că Iehova este UNUL și anume Dumnezeul suprem, despre care a vorbit Isus, iar Isus a reiterat porunca de a-L iubi pe El. Cu siguranță că atunci când Isus a reiterat porunca prima, nu e exprimat-o cu gândul la Sine, ca și cum El ar fi YHWH pe care trebuie să-L iubim; ci, El s-a referit la Tatăl Său (vezi: Ioan 5:44; 6:27).

În plus, această poruncă a fost citată de un învățător al legii în Luca 10:25-28, cu siguranță că în mintea cărturarului, YHWH nu era Isus cu care stătea de vorbă, și totuși Isus a aprobat cuvintele învățătorului!

În altă ocazie, Isus îi citează în fața unui cărturar această primă poruncă, iar acesta îi spune în Marcu 12:32-33 lui Isus: „**Cărturarul I-a zis: „Bine, Învățătorule. Adevărat ai zis că Dumnezeu este unul singur, că nu este altul în afară de El, și că a-L iubi cu toată inima, cu tot cugetul, cu tot sufletul, și cu toată puterea, și a iubi pe aproapele ca pe sine, este mai mult decât toate arderile-de-tot și decât „toate jertfele.” Iată cărturarul vorbea despre Dumnezeul adevărat că este unul, și nu este altul afară de El. Interesant că Cărturarul nu spune: „*nu este altul în afară de tine (Isus)*”. Dacă Cărturarul a greșit, de ce Isus îl laudă prin cuvintele din v.34: „Isus a văzut că a răspuns cu pricepere, și i-a zis: „Tu nu ești departe de Împărăția lui Dumnezeu.””**

Iată Isus aprobă exprimarea Cărturarului, care vorbea despre altcineva ca fiind Singurul Dumnezeu și YHWH. Cu siguranță că Acest Dumnezeu la care a făcut referire și Isus și Cărturarul și Învățătorul legii era Dumnezeu Tatăl.

Dar unii s-ar putea întreba: cum se armonizează aceste texte, care arată doar Tatăl este Dumnezeu, că doar El este Iehova, cu pasaje în care Isus și îngerii sunt descriși ca: „Dumnezeu”, sau ca „Iehova”?

5. ȘI ALȚII SE PREZINTĂ SUB TITLU DE: DUMNEZEU, ȘI SUB NUMELE DE: IEHOVA

Problema este că în Biblie și alte persoane se prezintă sub titlu de ‘Dumnezeu’ și sub numele de ‘Iehova’ și aceste realități parcă vin în contradicție cu afirmațiile și argumentele clare prezentate mai sus, că există ‘Un singur Dumnezeu și un singur Iehova’ și anume: Tatăl ceresc!

Însă Biblia nu se contrazice, ea se completează! Dar să dăm doar câteva exemple Biblice în acest sens:

Domnul Isus = Dumnezeu

Ioan 1:1: „La început era Cuvântul și Cuvântul era cu Dumnezeu și Cuvântul era Dumnezeu.” [În alte traduceri: „un dumnezeu” NW, sau „un Zeu” NTTF – 2007].

Ioan 1:18 (NW): „dumnezeul unic-născut, care se află în sânul Tatălui...”. În timp ce Tatăl este Dumnezeu ne-născut, Isus este numit, după cum apare în unele manuscrise: „dumnezeul unic-născut”.

Ioan 1:20:28: „Drept răspuns, Toma I-a zis: „Domnul meu și Dumnezeul meu!”

Evrei 1:8: „pe când Fiului I-a zis: „Scaunul Tău de domnie, Dumnezeule, este în veci de veci; toiagul domniei Tale este un toiag de dreptate: Tu ai iubit neprihănirea și ai urât nelegiuirea: de aceea, Dumnezeule, Dumnezeul Tău Te-a uns cu un untdelemn de bucurie mai pe sus decât pe tovarășii Tăi.”

Însă expresia ‚Dumnezeu’, nu apare doar în dreptul Tatălui și a Fiului; ci, și la adresa îngerilor, și oamenilor, tot la fel și expresia: YHWH = Iehova.

Îngerul lui Iehova = Iehova

Geneza 22:15 NW: „Și îngerul lui Iehova l-a chemat din ceruri pe Avraam a doua oară și a spus: „Pe mine însumi jur», zice Iehova, «că, întrucât ai făcut lucrul acesta și n-ai ezitat să mi-l dai pe fiul tău, pe singurul tău fiu...”. În acest text, la început se spune că îngerul lui Iehova a vorbit cu Avraam, și apoi acesta se prezintă ca Iehova, jurându-se pe Sine însuși.

Exod 3:2-4 NW: „Atunci îngerul lui Iehova i s-a arătat într-o flacără de foc, în mijlocul unei tufe de mărăcini. În timp ce el privea, iată că tufa de mărăcini ardea cu vâlvătași și totuși tufa de mărăcini nu se mistuia. Atunci Moise a zis: „Să mă abat din drum ca să privesc mai de aproape această priveliște uluitoare: De ce nu se mistuie tufa de mărăcini?” Când Iehova a văzut că el s-a abătut din drum ca să privească mai de aproape, Dumnezeu l-a chemat din mijlocul tufei de mărăcini și a zis: „Moise! Moise!”, iar el a răspuns: „Iată-mă!” În acest text ni se relatează cum Moise a văzut o flacără de foc, și un înger în ea, ca mai târziu, relatarea să spună că Iehova Dumnezeu era în flacără, și vorbea cu Moise. În Noul Testament se confirmă că a fost un înger și nu Iehova personal (vezi Fapte 7:30-38).

Judecători 6:12-16 NW: „Atunci îngerul lui Iehova i s-a arătat și i-a zis: „Iehova este cu tine, bărbat puternic și viteaz!” Însă Ghedeon i-a zis: „Iartă-mă, domnul meu, dar dacă Iehova este cu noi, atunci de ce au venit toate acestea asupra noastră și unde sunt toate faptele sale minunate, pe care ni le-au istorisit părinții noștri, zicând: «Nu ne-a scos Iehova din Egipt?» Acum însă, Iehova ne-a părăsit și ne dă în mâna Madianului”. Atunci Iehova s-a întors spre el și a zis: „Du-te cu puterea pe care o ai și-l vei salva pe Israel din mâna Madianului. Oare nu te

trimit eu?” **Dar el a zis: „Iartă-mă, Iehova! Cu ce să-l salvez pe Israel? Iată, casa mea este cea mai neînsemnată din Manase, iar eu sunt cel mai mic din casa tatălui meu”. Însă Iehova i-a zis: „Eu voi fi cu tine și vei bate Madianul ca pe un singur om.”**

Din nou o relatare în care personajul ceresc este descris când a fi îngerul lui Iehova, când Iehova (vezi și Judecători 13:21,22; Zaharia 12:8).

Înger = Dumnezeu [Elohim]

Osea 12:3: „**Încă din pântecul mamei, a apucat Iacob pe frate-său de călcâi și în puterea lui, s-a luptat cu Dumnezeu.**”

Osea 12:4: „**S-a luptat cu îngerul și a fost biruitor, a plâns și s-a rugat de el.**”

Observăm că din Geneza 32:28 și din Osea 12:3, reiese că Iacob s-a luptat cu Dumnezeu, însă în Osea 12.4 se spune că de fapt a fost îngerul lui Dumnezeu.

Psalm 8:5: „**L-ai [vers. 1, Iehova L-a] făcut cu puțin mai prejos decât îngerii [elohim] și l-ai încununat cu slavă și cu cinste.**”

Că aceasta este o redare potrivită a cuvântului *elohim* (Dumnezeu) este dovedit prin faptul că apostolul inspirat l-a tradus așa în grecește, *angelos* [îngeri - n. e.] - când, referindu-se la faptul că Domnul nostru S-a umilit, el spune: „**L-ai făcut cu puțin mai prejos decât îngerii**”. Evrei 2:7,9.

Elohim [puternici] tradus „dumnezei”

Referindu-se la dumnezeii falși ai păgânilor, cuvântul *elohim* [puternici] este folosit și pentru ei, cu totul potrivit deoarece ei au fost *puternici* sau influenți pentru închinătorii lor.

Un exemplul este Dumnezeul: Baal, numit „dumnezeu” (Elohim = vezi 1Regi 18:27).

Iehova [Atotputernicul] Elohim în contrast cu alți Elohim [puternici]

Psalm 86:6-8: „**Pleacă-ți urechea, Iehova, la rugăciunea mea ... Nimeni nu este ca Tine între dumnezei [elohim - puternici].**”

Psalm 95:3: „**Iehova este un Dumnezeu mare [el - cel puternic] un Împărat mare, mai presus de toți dumnezeii [elohim - puternicii].**”

Psalm 50:1: „**Dumnezeu, da, chiar Dumnezeu [literal, Dumnezeul dumnezeilor - el elohim - puternicul puternicilor] DOMNUL (Iehova NW) a vorbit.**”

Psalm 29:1: „**Fii ai celor puternici [el - dumnezei], dați lui Iehova, dați lui Iehova slavă și putere. Dați lui Iehova slava Numelui Său! Adorați-L pe Iehova în splendoare sfântă.**”

Exod 15:11: „**Cine este ca Tine între dumnezei [el - puternici], Iehova?**”

Geneza 14:22: „**Avraam a spus împăratului Sodomei: «Ridic mâna spre Iehova, Dumnezeul [el] Cel Prea Înalt, Stăpânitorul cerului și al pământului».**”

Psalm 96:4: „Căci Iehova este măreț și foarte vrednic de laudă. El este mai de temut decât toți dumnezeii [*elohim* - puternicii]”. [Am înlocuit DOMNUL, cu Iehova în text, după nota introductivă GBV, vezi și NW și SS 1874].

Elohim aplicat la oameni cu autoritate

În Scripturile ebraice, termenul „El” (Dumnezeu) apare de 32 de ori, iar „Elohim” (Dumnezei) de 376 de ori, uneori cuvântul *elohim* se referă la bărbați - puternici, judecători, regi, etc., dar acum notăm câteva exemple în care *elohim* este aplicat la poporul Domnului.

Exod 21:6: „Judecătorii [conducătorii, *puternicii*] lui Israel au fost numiți *elohim*: „Stăpânul lui să-l ducă înaintea judecătorilor [*elohim*]”.

Exod 22:8,9: „Dacă hoțul nu se găsește, stăpânul casei să fie adus înaintea judecătorilor [*elohim*] ... cauza celor două părți să meargă până la judecători [*elohim*]; acela pe care judecătorii [*elohim*] îl vor condamna trebuie să întoarcă dublu aproapelui său.”

Exod 22:28: „Să nu hulești pe Dumnezeu.” [*judecători — elohim*] A se observa confirmarea acestei traduceri de către apostolul Pavel - Fapte 23:5.

Psalm 8:4: „îmi zic: „Ce este omul, ca să Te gândești la el? Și fiul omului, ca să-l bagi în seamă? L-ai făcut cu puțin mai pe jos decât îngerii (Elohim) și l-ai încununat cu slavă și cu cinste.” (Evrei 2:7).

Observăm că în acest text se vorbește despre om, că a fost făcut mai prejos ca îngerii (vezi Evrei 2:7 = angelos), iar în textul ebraic, apare de fapt Elohim, adică ‘Dumnezeu’ sau ‘dumnezeii’. Tot la fel în Psalm 97:7, unde din nou îngerii sunt descriși ca fiind „dumnezeii” (vezi n.s. BCR).

Psalm 82:1-7: „Dumnezeu stă în adunarea lui Dumnezeu; El judecă în mijlocul dumnezeilor. Până când veți judeca strâmb și veți căuta la fața celor răi? Faceți dreptate celui slab și orfanului, dați dreptate nenorocitului și săracului, Scăpați pe cel nevoiaș și lipsit, izbăviți-i din mâna celor răi.” Dar ei nu vor să știe de nimic, nu pricep-nimic, ci umblă în întineric; de aceea se clatină toate temelilele pământului. Eu am zis: „Sunteți dumnezei, toți sunteți fii ai Celui Prea Înalt.” Însă veți muri ca niște oameni, veți cădea ca un domnitor oarecare.”

Observăm în acest text cum judecătorii din Israel, sunt numiți „dumnezei”, iar Dumnezeul Cel Prea Înalt, stă în adunarea dumnezeilor (Elohim). Judecătorii din Israel se aflau pe poziția de reprezentanți ai lui Dumnezeu în țară și aveau o autoritate ca și a lui Dumnezeu asupra vieții oamenilor, putând să dispună de ele. Deci din text ar reieși că ar fi mai mulți ‘dumnezei’, nu doar unul singur.

Ioan 10:34-35: „Isus le-a răspuns: „Nu este scris în legea voastră: „Eu am zis: sunteți dumnezei?” Dacă legea a numit „dumnezei” pe aceia, cărora le-a vorbit Cuvântul lui Dumnezeu și Scriptura nu poate fi

desființată". Vedem că însuși Domnul Isus confirmă că unii oameni sunt numiți: „**dumnezei**”, și afirmațiile Scripturii nu pot fi desființate.

Elohim redat prin „Dumnezeu”, „puternic” etc.

Acest cuvânt este uneori redat prin tare, putere, mare etc., în legătură cu lucruri neînsuflite, precum: „**tremur de la Dumnezeu** [tremur mare — K. J.] [elohim — puternic]” (1Samuel 14:15); „**luptele lui Dumnezeu** [lupte mari — K. J.] [elohim — puternice]” (Geneza 30:8); „**munții lui Dumnezeu** [munții mari — K. J.] [El — puternici]” (Psalm 36:6). „**Cei puternici [El] dintre cei viteji**” (Ezechel 32:21); „**Am în mâna mea putere [El]**. Geneza 31:29.

De fapt Cuvântul, El (Dumnezeu), înseamnă „mare” sau „puternic” derivând de la o rădăcină care înseamnă: „puternic” (este de fapt un termen general dat unui zeu în lumea semitică și mai ales în religia canaanită), sugerând autoritate și putere.

Să tragem oare concluzia, citind aceste pasaje din Scripturi, că există mai mulți dumnezei? Cum se armonizează aceste afirmații cu textele care arată că există doar ‘*un singur Dumnezeu*’, Și care este doar Tatăl?

Unele secte sau teologi, trec cu vederea unele texte, acceptând doar unele, alții dau un sens simbolic sau figurat, însă orice creștin autentic, trebuie să creadă ca fiind adevărat orice declarație a Cuvântului lui Dumnezeu (Psalm 119:160; Proverbe 30:5,6; Ioan 17:17), chiar dacă în mintea lui pare să se contrazică, sau să pară paradoxală. Și e normal să fie așa căci Cuvântul lui Dumnezeu este nemărginit (Psalm 119:96), pe când mintea omului este mărginită (1Corinteni 2:7-9). Chiar dacă noi nu înțelegem, trebuie să acceptăm toate afirmațiile din Biblie ca fiind adevărate (Psalm 119:160), și să cerem lumină de la Dumnezeu și înțelepciune (Iacob 1:5). Însă nu vom primi, dacă neglijăm sau minimalizăm unele părți din Cuvântul sacru (2Petru 3:16-18).

În mod asemănător, există pasaje, unde sunt prezentați, două peroane cu identificarea de Iehova, cu toate că știm că în unele pasaje Biblice, se afirmă explicit că nu există decât ‘un singur Iehova’.

În Geneza 18:1-14, textul spune că Iehova i s-a arătat lui Avraam și a vorbit cu Avraam, și relatarea arată că au fost trei bărbați în vizită la Avraam.

Unii trinitarienii interpretează că a fost Sfânta Treime prezentă la Avraam, însă textul mai târziu arată că doi din ei erau îngeri (Geneza 19:1), deci nu a fost vorba de Sfânta Treime sub forma a trei bărbați; ci, a fost vorba de trei îngeri după cum arată și Noul Testament (Evrei 13:2). Doi din ei au plecat la Sodoma, și unul a rămas de vorbă cu Avraam, dar relatarea îl prezintă și pe acesta ca fiind Iehova, în sensul de manifestare a Lui, de reprezentant al Lui (Geneza 18:16-33), căci mai târziu în text apar doi Iehova, unul în cer, și unul pe pământ (reprezentantul lui Iehova). Astfel, în Geneza 19:24 se relatează: „**Atunci DOMNUL („Iehova” SS 1874) a făcut să plouă peste Sodoma și peste Gomora pucioasă și foc de la DOMNUL („Iehova” SS**

1874) **din cer.**” Deci din acest text apar doi Iehova, dacă suntem sinceri, unul care face să cadă foc din cer de la celălalt din cer.

Alte texte în care apar doi Iehova sunt:

- Exod 19:24: „**Și DOMNUL („Iehova” SS 1874) I-a zis:...să nu rupă barierele ca să se suie la (celălalt) DOMNUL („Iehova” SS 1874), ca nu cumva să fie nimiciți.**”
- Numeri 25:4: „**DOMNUL („Iehova” SS 1874) I-a zis lui Moise:...spânzură-i înaintea (celuilalt) DOMNULUI („Iehova” SS 1874) ...pentru ca mânia aprinsă a DOMNULUI („lui Iehova” SS 1874) să se întoarcă de la Israel.**”
- Osea 1:1,7: „**Cuvântul DOMNULUI („Iehova” SS 1874), care a venit la Osea...îi voi mântui prin DOMNUL („Iehova” SS 1874) Dumnezeu lor...**” (Iehova îi salvează prin Iehova).
- Zaharia 2:10: „**Strigă de veselie și bucură-te, fiica Sionului! Căci iată, Eu vin, și voi locui în mijlocul tău, zice Domnul („Iehova” SS 1874). Multe neamuri se vor alipi de Domnul („Iehova” SS 1874), în ziua aceea, și vor fi poporul Meu. Eu voi locui în mijlocul tău, și vei ști că Domnul („Iehova” SS 1874) oștirilor m-a trimis la tine.**” Observăm din text cum Iehova vine și locuiește în Ierusalim, trimis de celălalt Iehova, din context ar reieși că primul Iehova ar fi un înger care vorbește în Numele lui Iehova (vezi v.3-11).
- Zaharia 3:1,2: „**...Iosua stând în picioare înaintea îngerului DOMNULUI („lui Iehova” SS 1874), și pe Satan stând la dreapta lui, ca să i se împotrivescă. DOMNUL („Iehova” SS 1874) a zis Satanei: DOMNUL („Iehova” SS 1874) să te mustre, Satan!”** (Deci îngerul lui Iehova prezentat drept Iehova, îi spune lui Satan, ca celălalt Iehova să-l mustre).

În alte pasaje, Domnul Isus este arătat ca Iehova:

- Ieremia 23:5: „**Iată vin zile, zice Domnul („Iehova” SS 1874), când voi ridica lui David o Odraslă, neprihănită. El va împărăți, va lucra cu înțelepciune și va face dreptate și judecată în țară. În vremea Lui, Iuda va fi mântuit și Israel va avea liniște în locuința lui; și iată Numele pe care i-L vor da: „Domnul („Iehova” SS 1874), Neprihănirea noastră!”**”
- Ieremia 33:16: „**În zilele acelea, Iuda va fi mântuit și Ierusalimul va locui în liniște. Și iată cum Îl vor numi: „Domnul („Iehova” SS 1874), Neprihănirea noastră.”**”

În aceste texte se arată de domnia lui Isus, Regele și odrasla lui David, și cum îl vor numi oameni: „Iehova-Țidkenu” (Iehova dreptatea noastră).

- Marcu 1:3-8: „**Glasul celui ce strigă în pustie: „Pregătiți calea Domnului („Iehova” NW), neteziți-I cărările...”** (citad din Isaia 40:3; vezi și Matei 3:3; Luca 3:4; 7:27; Ioan 1:23).

Observăm că misiunea lui Ioan era să pregătească ‘calea lui Iehova’, conform profeției din Isaia și textelor din Evanghelii, iar din Evanghelii știm că El a pregătit calea lui Isus, Fiul lui Dumnezeu, deci reiese că Iehova este Isus.

6. ÎNCERCĂRI DE ARMONIZARE:

Aici este aparentul paradox, aparenta contradicție, pe care de veacuri teologii încearcă să o împace, afirmațiile din Biblie, în care se spune că: există ‘**un singur Dumnezeu**’, ‘**un singur Iehova**’ cu alte texte, care arată că și alte persoane sunt numite ‘Dumnezeu’ sau ‘Iehova’, sau vorbesc, se prezintă ca ‘Dumnezeu’ sau ca ‘Iehova’.

Astfel pentru a încerca să se armonizeze această aparentă contradicție, unii au dat la o parte sau minimalizat textele în care Isus este numit: ‘Dumnezeu’ (Isaia 9:6; Ioan 1:1; 20:28; Evrei 1:8,9) și ‘Iehova’ (Ieremia 23:6; 33:16; Zaharia 12:7-10; compară și Isaia 40:3 cu Matei 3:3; Marcu 1:3; Luca 1:76; Ioan 1:23) punând accent doar pe textele care-l descriu pe Tatăl ca Dumnezeu unic; și ca singurul Iehova (acest lucru l-au făcut Unitarienii, Martorii lui Iehova și alții).

Alți teologi, au recurs la explicația Sfintei Treimi, în care Singurul Dumnezeu: Iehova, sunt de fapt trei persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, însă această explicație, nu explică de ce și îngerii sunt descriși ca fiind ‘Iehova’ (Exod 3:2-6; Zaharia 3:1,2), sau ‘Dumnezeu’ (compară Geneza 32:28 cu Osea 12:3,4), și nu explică de ce Biblia susține într-o grămadă de texte că ‘Singurul Dumnezeu’ e doar Tatăl.

Atunci care este explicația care armonizează toate textele acestea aparent contradictorii?

7. UN ‘DUMNEZEU’ DAR PREZENT ÎN TOTI

Pentru a înțelege această aparentă contradicție, cum că, există ‘**un singur Dumnezeu**’, ‘**un singur Iehova**’: Tatăl, cu alte texte, care arată că și alte persoane sunt numite ‘Dumnezeu’ sau ‘Iehova’, sau vorbesc, se prezintă ca ‘Dumnezeu’ sau ca ‘Iehova’. Trebuie să precizăm câteva lucruri:

Titlu de ‘dumnezeu’, se referă la persoană sau lucruri care au putere, autoritate. Îi vom împărți în două categorii:

Dumnezei falși: Titlu de ‘dumnezeu’ sau ‘dumnezei’⁵ apare în Biblie și la adresa dumnezeilor falși (idolilor), care nu sunt dumnezei reali; ci, doar așa sunt considerați de oamenii care nu îl cunosc pe Adevăratul Dumnezeu și se închină lor (1Corinteni 8:5). Acești sunt dumnezei datorită faptului că

⁵ Precizare: În anumite traduceri ale Bibliei oamenii sunt numiți dumnezei cu d mic, iar Isus cu D mare, dar această diferențiere au făcut-o traducătorii, căci în original sau în manuscrise nu apare așa, de fapt în unele manuscrise toate literele sunt scrise cu litere mari de tipar (manuscrise unicele) iar în altele toate sunt scrise cu litere mici, cursive (manuscrise cursive).

oamenii se închină la ei, și că au o anumită putere asupra lor, de fapt toți dumnezeii falși au în spate spirite demonice (Deuteronom 32:16,17). Chiar Satan este numit ‘dumnezeu’(2Corinteni 4:4).

În aceste texte cuvântul: ‘dumnezeu’ se referă nu la manifestarea Adevăratului Dumnezeu; ci, la idoli, la care oameni sau popoarele, se închinău și credeau că sunt reali și cu puteri supranaturale (vezi Fapte 19:26-28; Filipeni 3:19). Puterea acestor dumnezei cât și numirea lor ca ‘dumnezei’ stătea în minciună, înșelăciune, în puterea Satanei și a demonilor. Tocmai de aceea, pentru creștinii, acești ‘dumnezei’, sunt falși și pentru ei aceștia ‘dumnezei’ sunt nimic, și nu există (1Corinteni 8:4-6).

Dumnezei, într-o poziție relativă, reprezentanți ai Dumnezeului absolut și Suprem: persoane cu autoritate de la Adevăratul Dumnezeu, numite de către Dumnezeul Prea Înalt: ‘dumnezeu’ sau ‘dumnezei’. Astfel de exemplu, Moise este **„Dumnezeu pentru faraon”**, deci nu un Dumnezeu absolut pentru toți, nu Dumnezeul Prea Înalt; ci, Dumnezeu pentru faraon, adică un Dumnezeu relativ numit de Cel Prea Înalt. Astfel, titlu de ‘Dumnezeu’ sau ‘Dumnezei’ apare în Biblie și la adresa oamenilor, buni ca: Moise (Exod 4:16; 7:1); sau ca cei care au redactat Sfintele Scripturi (Ioan 10:34-35), sau ca judecătorii din Israel, care au primit autoritatea de la Dumnezeul Suprem (Psalm 82); sau ca îngerii fideli (Psalm 8:5 compară cu Evrei 2:7), care au primit autoritatea și numirea de la Tatăl ceresc.

În aceste texte expresia ‘dumnezeu’ sau ‘dumnezei’ are sensul de persoană cu autoritate, cu putere, dar nu în sensul de Dumnezeu Suprem, deplin, absolut. Dumnezeul deplin și suprem este prezentat în mijlocul acestor dumnezei (relativi) – Psalm 82:1.

Există mai un sens al cuvântului: Dumnezeu:

Teofaniile (Dumnezeu arătat sau manifestat). Astfel titlu de ‘Dumnezeu’ sau Numele de Iehova apare în prezentarea persoanelor prin care se arată sau se manifestă Iehova: În alte texte, în care îngerii sunt prezentați drept **„Iehova”** sau **„Dumnezeu”**, este identitatea pe care o primesc ei, prin faptul că ei fac lucrarea lui Iehova, sunt trimiși de El, sunt reprezentanții Lui, prin ei, Iehova se exprimă/arată/manifestă, datorită naturii divine moștenite și am misiunii prin care au fost trimiși de Dumnezeu, în Numele Lui și cu puterea Lui (Mica 5:4), astfel ca toată gloria să fie a lui Iehova și nu a trimișilor sau a agenților folosiți!

Astfel, ei devin o exprimare, arătare a lui Iehova, un fel de prelungire a lui Iehova sau purtătorii Lui, de cuvânt, de chip, de identitate și de manifestare. Îngerii în general nu și-au spus numele lor, nici chiar când au fost întrebați (Judecători 13:15-20), tocmai pentru că s-au prezentat ca Iehova, și astfel, ca toată gloria să fie a lui Iehova!

Și în cazul Domnului Isus, când a fost pe pământ, și când era om, El este prezentat ca **„Iehova”** sau **„Dumnezeu”**, datorită **unirii** cu Tatăl și datorită

faptului că Tatăl era în El se manifesta și lucra prin El (Ieremia 23:6; 33:16; Matei 3:3,16,17; Marcu 1:3,10,11; 2:5-10; Ioan 1:23,29-34; 10:30-33; 16:15; 17:10; Coloseni 1:19; 2:9).

El nu era Iehova **prin sine**; ci, datorită **unirii**, și a manifestării lui Iehova în și prin El (Ioan 5:19-23).

În continuare, voi explica mai pe larg acest concept.

Dacă vă aduceți aminte, pe lângă afirmația precum că **‘Dumnezeu este doar Tatăl, având numele de: Iehova’**, am făcut și a doua afirmație explicativă la adresa lui Dumnezeu, după cum urmează:

Dumnezeu Tatăl, însă nu se limitează la a-se manifesta doar prin Sine, ci El se manifestă în și prin fiii Săi, dar nu la intensitatea existentă în Tatăl. Astfel în Biblie, îngerii fideli și Domnul Isus, se prezintă uneori ca fiind ‘Dumnezeu’, sau ‘Iehova’, pentru că Iehova Dumnezeu era în ei lucra prin ei. Prin urmare, cu toate că Dumnezeu este o persoană distinctă de Isus și îngeri, totuși prin manifestare, și prin faptul că Isus, Duhul Sfânt au moștenit prin nașterea lor o natură divină (natura lui Isus este cea mai apropiată Tatălui), Isus, Duhul Sfânt și îngerii primesc Numele și identitatea lui Dumnezeu în lucrarea și exprimarea Lui. Astfel existând și rămânând doar Un singur Dumnezeu care era mai presus de ei, dar lucra prin ei și era în ei.

Astfel, în timp ce acceptăm ca adevărată afirmația precum că Dumnezeu e Unul (Galateni 3:20; Iacob 2:19), și că acesta este Tatăl (Ioan 17:3; 1Corinteni 8:6). În același timp, putem crede că Biblia îl numește pe Domnul Isus: Dumnezeu (Isaia 9:6; Ioan 1:1; 20:28); chiar oamenii și îngerii sunt numiți: ‘dumnezei’ (Psalm 8:5; 82:6; 97:7; Ioan 10:35).

Astfel, Dumnezeu Tatăl, este unicul Dumnezeu prin Sine, dar că El, își exprimă, manifestă: dumnezeirea, gloria, autoritatea, puterea, nu doar în cadrul propriei ființe (entități); ci, și prin unirea Sa cu copii Săi, care au moștenit direct sau indirect o parte din natura lui Dumnezeu, cum ar fi: Domnul Isus, Duhul Sfânt, anumiți îngeri cu poziții înalte care sunt folosiți ca Theofani, și oameni sfinți care Îl reprezintă și Îl exprimă pe El (Ioan 17:21-23; Exod 14:19-24; 23:20-22).

Însă aceștia primesc: autoritatea, puterea, prerogativele, la intensitate mai slabă decât Dumnezeu, potrivit persoanei lor.

De fapt, creștinii sunt *una* cu Dumnezeu și cu Isus (Ioan 17:21-23). Domnul Isus primind autoritate, putere, de la Tatăl, iar Isus împarte cu noi din ceea ce El a primit de la Tatăl.

Astfel Dumnezeu dăruiește: autoritate, putere, atributele divine, Fiului (Matei 28:18; Ioan 17:2,5; Coloseni 2:9), care la rândul Lui, împarte din ele fraților Săi - creștinii (Psalm 82; Romani 12:3; 1Petru 4:11; Luca 10:16-19; Ioan 20:21-23; Efeseni 4:22-24; Coloseni 3:9-11).

Apoi anumiți îngeri care au rolul de mesageri, îngeri speciali, le manifestă și ei (Geneza 48:16; Exod 14:19; 23:20; Isaia 63:9; 2Petru 2:11) ⁶.

Domnul Isus și anumiți îngerii, sunt uneori descriși în Scripturi, ca fiind: Iehova sau Dumnezeu, cu toate că ei nu erau Însuși Dumnezeu, ci doar niște mesageri ai lui Dumnezeu, veniți în prezența, puterea și autoritatea lui Dumnezeu (Geneza 32:28; Osea 12:3 compară cu Osea 12:4; compară și Exod 3:2 cu v.4).

Ca să înțelegem mai bine **conceptul de unire și de manifestare**, să dau câteva exemple Biblice:

8. CONCEPTUL UNIRII:

Matei 19:4-5: „**Drept răspuns, El le-a zis: „Oare n-ați citit că Ziditorul, de la început i-a făcut parte bărbătească și parte femeiască, și a zis: „De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de nevastă-sa și cei doi vor fi un singur trup?” Așa că nu mai sunt doi, ci un singur trup. Deci, ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă.**”

Observăm conceptul unirii chiar din modelul unității în căsătorie. Astfel cei doi, soțul și soția devin un singur trup (lit. „**cei doi vor fi într-o singură carne**” NTTF - 2008). Domnul chiar face precizarea că ei „**nu mai sunt doi**”, ei în relațiile intime, sunt o singură carne.

Însă unirea celor doi, nu se rezumă la relația intimă, cei doi își topesc identitatea proprie într-una a familiei, având același nume de familie; și chiar dacă cei doi își păstrează propria voință, propriul intelect, propriile sentimente, propria personalitate, ei trebuie să lucreze unit, ca un singur trup, o singură, inimă, un gând și un suflet.

Făcând comparație cu Dumnezeu, cunoaștem că Tatăl și Fiul sunt uniți spiritual (Ioan 10:30), conlucrând la aceleași scopuri, lucrări și planuri. Putem compara și situația numelui, astfel după cum soția i-a numele soțului prin căsătorie (unire), ea ne având numele (de familie) respectiv de la naștere, ci primindu-l prin unire (căsătorie), iar copiii de la naștere.

În mod asemănător, numele de Iehova, este numele propriu al lui Dumnezeu Tatăl, însă atât Isus, cât și îngerii sunt Fii ai lui Dumnezeu (Iov 38:7), iar când Iehova se manifestă printr-un dintre aceștia, ei devin Iehova. Ei nu au Numele de Iehova **prin sine**, nu Acesta este Numele lor, căci doar Unul este Iehova (Deuteronom 6:4). Însă ei lucrând în Numele lui Dumnezeu, cu puterea și

⁶ Atributele manifestate prin fiii lui Dumnezeu, sunt de intensitate mai slabă ca cele existente în Dumnezeu (Matei 26:64; Marcu 13:32; Fapte 10:38; Romani 16:27).

De asemenea, unele atribute sau prerogative sunt rezervate doar persoanei Tatălui și sunt ne-transmisibile, după cum urmează: atributul de „**bun**”, (Luca 18:19); de nenăscut ne-cauzat, ne-creat, existența prin Sine (Psalm 90:2; Isaia 43:10; Ioan 6:57); de izvor a toate (1Corinteni 8:6). Sau prerogativele pe care Tatăl le-a păstrat pentru Sine: de a stăpâni timpurile și perioadele (Fapte 1:7); de a stabili cine va fi în cer, la dreapta și la stânga lui Isus (Matei 20:21-23).

autoritatea lui Dumnezeu, făcând lucrarea lui Dumnezeu, fiind prezent Dumnezeu în ei, ei se comportă ca Iehova, vorbesc, ca Iehova, își exercită autoritatea ca Iehova, și astfel ei sunt: **Iehova manifestat**.

Acest lucru îl putem înțelege mai bine și studiind cu atenție și dovezile următoare:

- 📖 Matei 10:40 „Cine vă primește pe voi, Mă primește pe Mine; și cine Mă primește pe Mine, primește pe Cel ce M-a trimis pe Mine.”
- 📖 Matei 25:40 „Drept răspuns, Împăratul le va zice: „Adevărat vă spun că, ori de câte ori ați făcut aceste lucruri unuia din acești foarte neînsemnați frați ai Mei, Mie mi le-ați făcut.”
- 📖 Luca 10:16 „Cine vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă; și cine vă nesocotește pe voi, pe Mine Mă nesocotește; iar cine Mă nesocotește pe Mine, nesocotește pe Cel ce M-a trimis pe Mine.”
- 📖 Ioan 13:20 „Adevărat, adevărat, vă spun că, cine primește pe acela pe care-l trimit Eu, pe Mine Mă primește; și cine Mă primește pe Mine, primește pe Cel ce M-a trimis pe Mine.”

Astfel, Domnul învață despre o unire atât de profundă, că dacă oamenii ne primesc pe noi, este tot la fel ca și cum ar primi pe Fiul sau pe Tatăl. Noi nu tragem concluzia de aici că noi suntem Tatăl sau Fiul; ci, acceptăm și ipostaza că suntem persoane distincte de ei. Însă ei locuiesc în noi (comp. cu Coloseni 3:2; Ioan 17:21-23), și acceptăm astfel identitatea (autoritatea), natura (firea) divină ce o primim prin unire (Efeseni 3:16,19; 2Petru 1:4; Ioan 14:12).

Tot la fel stă situația cu Dumnezeu Tatăl și cu Fiul Său Isus Cristos, observați ce spune Biblia despre unirea lor:

- 📖 Ioan 15:23: „Cine Mă urăște pe Mine, urăște și pe Tatăl Meu.”
- 📖 1Ioan 2:23: „Oricine tăgăduiește pe Fiul, n-are pe Tatăl. Oricine mărturisește pe Fiul, are și pe Tatăl.”
- 📖 2Ioan 1:9: „Oricine o ia înainte și nu rămâne în învățătura lui Hristos, n-are pe Dumnezeu. Cine rămâne în învățătura aceasta, are pe Tatăl și pe Fiul.”
- 📖 Ioan 14:10-11: „Nu crezi că Eu sunt în Tatăl și Tatăl este în Mine? Cuvintele pe care vi le spun Eu, nu le spun de la Mine; ci Tatăl, care locuiește în Mine, El face aceste lucrări ale Lui. Credeți-Mă că Eu sunt în Tatăl și Tatăl este în Mine; credeți cel puțin pentru lucrările acestea.”

Ceea ce este interesant din text revenind la conceptul unirii, este că Isus s-a manifestat ca Dumnezeu, deoarece Dumnezeu a lucrat prin El, și astfel iudeii când au văzut autoritatea Lui, prerogativele Lui, au spus că este Dumnezeu sau egal cu Dumnezeu (Ioan 5:18-23; 10:32,33; Marcu 2:7; Luca 5:21).

Dar Isus era om, nu era Dumnezeu; ci, El fiind unit cu Dumnezeu, lucra ca Dumnezeu, deoarece Iehova s-a manifestat prin El.

Tot la fel, apostolii care au primit autoritate divină (comp. Luca 5:21 cu Ioan 20:22,23), au lucrat ca Dumnezeu, fiind considerați dumnezei de oamenii care au văzut miracolele (Fapte 14:11-18). Însă ei nu și-au atribuit meritul lor; ci, ca și Domnul Isus, și ei au spus ceva asemănător: „...nu Eu, ci harul lui

Dumnezeu, care este în mine” (1Corinteni 15:10); Domnul a spus: „**Tatăl, care locuiește în Mine, El face aceste lucrări ale Lui**”. Aici este taina unirii pe care mulți nu pot să o înțeleagă.

Un alte exemplu elocvent este ceea ce îi spune Domnul Isus lui Saul pe drumul Damascului:

Fapte 9:1,4,5: „ **Dar Saul sufla încă amenințarea și uciderea împotriva ucenicilor Domnului...El a căzut la pământ și a auzit un glas, care-i zicea: „Saule, Saule, pentru ce Mă prigonești?” „Cine ești Tu, Doamne?” a răspuns el. Și Domnul a zis: „Eu sunt Isus, pe care-L prigonești.”** Observăm din această relatare că Saul, îi persecuta pe ucenicii (discipolii) Domnului, nu pe Domnul care era deja în cer, însă Domnul Isus îi spune: „**Saule, Saule, pentru ce Mă prigonești?**” Domnul considera că fie lovea în ucenicii Lui, fie lovea în El, era tot același lucru. Aceasta este taina unirii! Prin urmare Tu ești o persoană distinctă de Domnul, dar totuși ești și o exprimare, manifestare a Domnului, primind identitatea Domnului, și fiind un singur duh cu El (1Corinteni 6:16,17).

Tot la fel, Dumnezeu în comparație cu Isus: Dumnezeu Tatăl este o persoană distinctă de Fiul Său: Isus Cristos, însă Fiul primește identitatea Tatălui prin unire cu El, atunci când Tatăl dorește să se exprime/manifeste/arate prin Fiul.

Să vedem și alte texte care explică conceptul unirii:

Galateni 3:27: „**Toți care ați fost botezați pentru Hristos, v-ați îmbrăcat cu Hristos. Nu mai este nici Iudeu, nici Grec; nu mai este nici rob nici slobod; nu mai este nici parte bărbătească, nici parte femeiască, fiindcă toți sunteți una în Hristos Isus. Și dacă sunteți ai lui Hristos, sunteți „sămânța” lui Avraam, moștenitori prin făgăduință.**” Observăm din acest text, realitatea spirituală a creștinilor care prin unirea cu Cristos, și-au pierdut identitatea, naționalitatea, rasa, sexul, sau chiar starea socială, și au devenit: „**una în Hristos**”; corect traducerea din textul grecesc este: „**toți sunteți unu în Cristos Isus**” (NTTF- 2008).

Deci observăm din acest text conceptul unirii; și anume, ce se întâmplă cu un om, când se unește cu Cristos? El își pierde identitatea, el nu mai este (un exemplu): român, nici bărbat, nici om liber; ci, devenind un **un om nou**, care își extrage identitatea din Cristos, adică el devine și o manifestare a lui Cristos (Efeseni 4:20-24; Galateni 1:15,16; 2:20). Ce om? Un om nou, cu caracterul Domnului, cu calități creștine. Cu siguranță că iubirea, bunătatea, facerea de bine, răbdarea, stăpânirea de sine, etc. (Galateni 5:22,23), nu sunt trăsătura doar a bărbatului sau doar a femeii în Cristos; a evreului sau a grecului; ci, a acelui singur om nou în Cristos. Astfel creștinul indiferent de sex, naționalitate, rasă sau poziție socială, el este o manifestare a lui Cristos, căci Domnul Isus nu locuiește doar în ceruri la dreapta Tatălui (Evrei 8:1; 1Petru 3:22); ci, locuiește și în credincios.

De fapt, credinciosul lepădându-se de sine și murind față de el, nu mai trăiește el; ci, Cristos trăiește în el (Galateni 2:20; Filipeni 1:21; Coloseni 3:3,4). Iar

creștinii astfel sunt manifestarea lui Cristos. Scopul lui Dumnezeu, este bine exprimat de Pavel, când spune: „...**să descopere pe Fiul Său în mine...**” (Galateni 1:15,16; vezi și 2Corinteni 4:11), astfel fiecare credincios poate fi o descoperire a Fiului pentru lumea aceasta!

Prin urmare, creștinii Îl lasă pe El să se exprime, să se manifeste în ei și prin ei; încât ei își pierd într-un fel identitatea, după cum se spune și în Coloseni 3:11: „**Aici nu mai este nici Grec, nici Iudeu, nici tăiere împrejur, nici netăiere împrejur, nici Barbar, nici Schit, nici rob, nici slobod, ci Hristos este totul și în toți.**” (vezi și Efeseni 2:14,15).

Deci privind oamenii dintr-un punct de vedere (dintr-un unghi), nu mai este: grec, iudeu, român, maghiar, etc. **ci este Cristos**, manifestându-se ca Cel fiind totul în toți. Însă din punct de vedere natural (firesc), bărbatul rămâne tot bărbat, femeia tot femeie, dar chiar și în Domnul, bărbatul se distinge de femeie, și în trupul lui Cristos există aceste diferențe ca mădulare distincte cu daruri și slujbe specifice (1Corinteni 11:11; 12:12,13).

Bărbatul în alte texte, se diferențiază de femeie ca poziție, căci el a fost creat primul (vezi 1Timotei 2:11-13), dar ei, ca manifestare a lui Cristos sunt „**unu**”, însă ca ordine, în rânduiala lui Dumnezeu și în trupul lui Cristos, ei sunt doi, iar bărbatul este capul femeii (1Corinteni 11:3) și ca natură femeia este un vas mai slab ca bărbatul (1Petru 3:7).

Tot la fel Dumnezeu cu Isus; ei sunt în unitate spirituală, iar datorită unirii, Isus a luat atributele și identitatea de Iehova, însă aceasta nu elimină celelalte adevăruri din Scripturi, precum că Dumnezeu e capul lui Isus, și deci o persoană distinctă de El (1Corinteni 11:3).

În mod asemănător, înțelegem de pildă, de ce îngerii sau Domnul Isus sunt prezentați în Biblie, ca fiind Iehova. Deoarece fiind uniți cu Dumnezeu Tatăl, iar Acesta manifestându-Se prin ei, spunem, ca și Pavel (parafrazăm – Galateni 2:20): ‘nu mai este nici înger, nici Fiu de Dumnezeu; ci, Iehova este totul și în toți’. Îngerii puteau spune ca și Pavel: ‘nu mai trăiesc eu (îngerul), ci Iehova trăiește în mine’.

Ca să mai argumentăm conceptul despre unire ce l-am dezvoltat mai sus, să luăm și un caz negativ:

Matei 16:23: „**Dar Isus s-a întors și i-a zis lui Petru: „Înapoia Mea, Satan: tu ești o piatră de poticnire pentru Mine! Căci gândurile tale nu sunt gândurile lui Dumnezeu, ci gânduri de ale oamenilor.**” Observăm că Domnul Isus îl numește pe Petru: „**Satan**”, să fii exagerat Domnul? Nu căci el este Adevărul. Atunci, să tragem concluzia că Petru nu era un om; ci, doar o manifestare a Satanei? Nu Petru era un om, un pescar care a devenit apostol, însă pentru că a permis ca Satan să-l influențeze la nivelul minții, ca apoi să exprime verbal gândurile lui Satan, a devenit Satan, adică o manifestare a celui rău, nu însuși Satan!

Astfel înțelegem acest concept al unirii, explicat și de Pavel în 1Corinteni 6:16,17: „**Nu știți că cine se lipește de o curvă, este un singur trup cu ea?**”

Căci este zis: „Cei doi se vor face un singur trup”. Dar cine se lipește de Domnul, este un singur duh cu El.” Astfel persoana unită cu Domnul, capătă chipul Domnului, calitățile Lui. Tot la fel cine se unește cu Satan, conștient sau inconștient ca și Petru devine Satan având: gândurile, vorbele, comportamentul Diavolului.

Mai trebuie precizat că prin unirea lui Dumnezeu Tatăl cu Isus, nu se formează o entitate, sau o Ființă la care să contribuie ambele părți; ci, Dumnezeu Tatăl este Cel care furnizează caracterul, atributele și identitatea, Isus devenind manifestarea lui Dumnezeu, devenind o Theofanie.

Tot la fel prin unirea creștinilor cu Domnul Isus, nu se formează o entitate la care să contribuie ambele părți cu atribute, calități; ci, Domnul este cel definitoriu în această unire, noi devenim manifestarea lui Cristos pe pământ (Coloseni 3:11). Dumnezeu nu i-a natura umană; ci, omul este făcut părtaș la natura divină (2Petru 1:4)!

În concluzie: În Biblie, nu avem un Dumnezeu în trei persoane; ci, avem un Dumnezeu care „**este UN SINGUR Dumnezeu și Tată al tuturor, care este mai presus de toți**, (deci distinct de toți, superior și ca poziție și ca atribute față de toți, dar) **care lucrează PRIN TOȚI și care ESTE ÎN TOȚI.**” (Efeseni 4:6; vezi și 1Corinteni 12:6).

Astfel Biblia nu susține doctrina trinității și arată că Dumnezeu este doar Tatăl cersc, chiar dacă acest Dumnezeu se unește cu alte ființe și alege să se manifeste (exprime, arate) prin alte ființe, ca toată gloria să fie a Lui!

Noi trebuie să cunoaștem ambele adevăruri ale Scripturii, dacă nu le cunoaștem vom cădea în extrem, vor susține erezii, nu vom înțelege pe Dumnezeul Bibliei! Cele două adevăruri despre El sunt:

1. **Dumnezeu este doar Tatăl, având numele YHWH (Iehova), o persoană distinctă de Fiul Său: Isus Cristos și de Duhul Sfânt.**
2. **Dumnezeu Tatăl, însă nu se limitează la a-se manifesta doar prin Sine, ci El se manifestă în și prin fiii Săi, dar nu la intensitatea existentă în Tatăl. Astfel în Biblie, îngerii fideli și Domnul Isus, se prezintă uneori ca fiind ‘Dumnezeu’, sau ‘Iehova’, pentru că Iehova Dumnezeu era în ei lucra prin ei. Prin urmare, cu toate că Dumnezeu este o persoană distinctă de Isus și îngeri, totuși prin manifestare, și prin faptul că Isus, Duhul Sfânt au moștenit prin nașterea lor o natură divină (natura lui Isus este cea mai apropiată Tatălui), Isus, Duhul Sfânt și îngerii primesc Numele și identitatea lui Dumnezeu în lucrarea și exprimarea Lui. Astfel existând și rămânând doar Un singur Dumnezeu care era mai presus de ei, dar lucra prin ei și era în ei.**

Însă, să vedem în continuare:

3. CINE ESTE ISUS ȘI CARE SUNT ETAPELE VIEȚII SALE?

În primul rând, vom dezbate etapele vieții lui Isus, cele 9 etape ale vieții Lui, și apoi vom concluziona cu răspunsul la întrebarea „Cine este Isus?” Să analizăm etapele vieții Fiului lui Dumnezeu și particularitățile fiecărei etape, în raport cu afirmațiile Bibliei și cu afirmațiile trinitarienilor.

Etapele vieții lui Isus:

1. ÎNCEPUTUL EXISTENȚEI SALE, NĂSCUT DIN DUMNEZEU ȘI ADUS ÎN EXISTENȚĂ CA FIU ȘI CUVÂNT AL LUI DUMNEZEU:

Biblia arată că Fiul, Isus Cristos are un început, și că El nu există din totdeauna ca Dumnezeu (Iehova), Biblia arată că Isus este născut din Dumnezeu (Ioan 1:14; 1Ioan 5:18) la început, adică la începutul primei zile de creație (Proverbe 8:22-25; comp. Geneza 1:1), căci toate lucrurile au fost făcute în cele 6 zile de creație, deci și Fiul (Exod 20:11).

În contrast, unii trinitarienii susțin, că Isus a fost etern lângă Tatăl, și că nu este născut literal din Tatăl, jucând doar rolul de Fiu, fără a fi Fiu în realitate.

Acești trinitarienii, susțin că: „*Relația Tată-Fiu în Dumnezeire trebuie înțeleasă într-un sens metaforic și nu într-un sens literal*” (Max Hatton „**Understanding the Trinity**” p. 97).

Iar în *Adventist Review* „**Săptămâna de rugăciune**” 31 Octombrie 1996, se explică: „*Pentru a eradica păcatul și rebeliunea din univers și pentru a restaura armonia și pacea, una dintre Ființele divine a acceptat și a intrat în rolul Tatălui, o alta în rolul Fiului. Ființa divină care a mai rămas, Spiritul Sfânt, vă participa și el în împlinirea planului de mântuire... Acceptând rolurile pe care le-a avut planul, Ființele divine nu și-au pierdut nici una din puterile Dumnezeirii... Ființele divine au intrat în rolurile asupra cărora au fost de acord înainte ca temelia pământului să fie așezată.”*

Acești trinitarienii susțin că Isus nu este Fiul real a lui Dumnezeu; ci, doar joacă un rol, rolul de Fiu pentru a îndeplini planul de salvare.

Alții trinitarieni susțin că Fiul a fost născut din veșnicie din Tatăl, în afara timpului, *născut veșnic*, fără început. Catolicii definesc termenul „*veșnic născut*” astfel: „*Crezul creștin este ca Hristosul din istorie este Fiul lui Dumnezeu, veșnic născut printr-o acțiune continuă din Tatăl ...*” („**Spuneți-ne Despre Dumnezeu ... Cine Este El?**” pag.30, de Knights of Columbus).

Cu toate că această explicație nu este nici Biblică, și nu are nici o logică. Însă aceasta este ceea ce învață astăzi Biserica Catolică. Ei pretind că termenul „*veșnic născut*”, înseamnă că Cristos a fost născut din Tatăl într-o

acțiune continuă. Ei pretind că Cristos a fost în procesul de a fi născut, din veșnicia trecută, este încă născut, și va continua să fie născut pentru totdeauna în viitor. Trinitarienii ilustrează acest lucru prin exemplul cu soarele, care dacă ar exista din totdeauna și ar rămâne veșnic, și razele Sale ar fi din totdeauna și ieși din soare pentru veșnicie. Ei spun că dacă soarele Îl reprezintă pe Tatăl, razele ar reprezenta pe Fiul și Duhul Sfânt.

Aparent, au adoptat această idee într-o încercare de a împăca această învățătură despre Cristos, care susține că există din totdeauna, cu mărturiile clare ale Bibliei care spun că Cristos a fost născut din Tatăl Său (Ioan 1:14; 1Ioan 5:18).

Însă această ilustare cu soarele nu are legătură cu nașterea Fiului din Tatăl! Razele soarelui fac parte din soare, și nu sunt ceva distinct de soare, pe când Fiul este distinct de Tatăl.

Trinitarienii susțin că Isus **era** la început (Ioan 1:1,2), în timp ce creația **a fost făcută** la început (Geneza 1:1). Acest argument este fals, deoarece Biblia spune și despre Isus că a fost creat/zidit/născut, tot în început:

📖 „Domnul m-a zidit la începutul lucrărilor Lui; înainte de lucrările Lui cele mai de demult. Eu am fost din veac întemeiată de la început, înainte de a se fi făcut pământul. Nu era adâncul atunci când am fost născută, nici chiar izvoare încărcate cu apă. Înainte de a fi fost întemeiați munții și înaintea vailor eu am luat ființă.” (Proverbe 8:22-25 BO).

📖 „...și ieșirile Lui, din început, din zilele veacului.” (Mica 5:2 - Biblia de la Blaj 1795 – Biblie catolică).

📖 „...El este începutul...” (Coloseni 1:18 BC).

📖 „Vă scriu, părinților, fiindcă ați cunoscut pe Cel ce este de la început...V-am scris, părinților, fiindcă ați cunoscut pe Cel ce este de la început...” (1Ioan 2:13,14).

📖 „...începutul creației lui Dumnezeu...”. (Apocalipsa 3:14 BCR).

De ce Cuvântul „**era la început cu Dumnezeu**” (Ioan 1:2 – nu în veșnicie era cu Dumnezeu, pentru că veșnicia nu are început), tocmai pentru că Cuvântul există din început! Biblia afirmă negru pe alb: „**La început era Cuvântul**” (Ioan 1:1, NTR), de când ERA (exista) Cuvântul? De la început! În 1Ioan 2:13,14 se menționează clar: „**Cel ce este de la început**”! De când este Fiul? Răspunsul Bibliei: „**de la început**”!

De ce există Fiul (Înțelepciunea, Cuvântul) de la început? Deoarece atunci a fost zidit/întemeiat/născut (Proverbe 8:22-25), creat (Coloseni 1:15-18; Apocalipsa 3:14)!

Și apoi a creat tot în acel început al primei zile de creiere, Dumnezeu prin Fiul: cerurile și pământul (Geneza 1:1-5).

De fapt, toate lucrurile și ființele (deci și Fiul) au fost create în cele șase zile ale creației (Exod 20:11), doar că unele au fost create *în începutul* primei zile de creație, iar restul în prima zi de creație după început, și în perioada

următoare de cinci zile de creație.

Prin urmare, Isus are un cauzator, o origine (obârșie) și deci un început, un punct de plecare, când s-a născut, sau a ieșit din Tatăl, și astfel El nu este co-etern, nici egal în ce privește vârsta cu Tatăl, nici ne-cauzat, nici ne-născut ca Tatăl.

Tatăl nu are origine, nu este cauzat, derivat, născut, provenit din altcineva. Având în vedere această diferență, Isus prin Sine, nu este Dumnezeu deplin și absolut ca Dumnezeu, care este izvorul sau sursa primară a tuturor creaturilor (Romani 11:36; 1Corinteni 8:6; Fapte 17:25).

Argumente că Isus are început și nu este din totdeauna:

Coloseni 1:15-18: „El este chipul Dumnezeului celui nevăzut, cel întâi-născut din toată zidirea. Pentru că prin El au fost făcute toate lucrurile care sunt în ceruri și pe pământ, cele văzute și cele nevăzute: fie scaune de domnii, fie dregătorii, fie domnii, fie stăpâniri. Toate au fost făcute prin El și pentru El. El este mai înainte de toate lucrurile și toate se țin prin El. El este Capul trupului, al Bisericii. El este începutul, cel întâi-născut dintre cei morți, pentru ca în toate lucrurile să aibă întâietatea.”

În acest pasaj referitor la Fiul lui Dumnezeu (vezi contextul), se spune că El este: „cel întâi-născut din toată zidirea” și „începutul”. Aceste afirmații indică că Isus are un început, El fiind începutul și primul născut din creație.

Însă trinitarienii deturneză înțelesul simplu al Bibliei, ei spun că ambele expresii indică întâietatea pe care o are Fiul asupra creației. Ei aduc următoarele argumente: Expresia „întâiul născut”, din acest pasaj nu este totuna cu expresia „întâiul creat” (zidit). Dacă Pavel ar fi dorit să ne comunice aceasta idee atunci el ar fi avut la dispoziție alt cuvânt pentru „întâiul creat”, și anume **protokistos**.

Acest argument nu anulează faptul că Isus are început și a fost creat, Pavel a folosit „întâi-născut” și nu „întâiul creat”, tocmai pentru a indica că Isus a fost născut din Tatăl (Ioan 1:14; 1Ioan 5:18), deoarece Isus a fost creat prin nașterea Sa din Tatăl, nu din nimic.

Dar acest pasaj nu susține crezul atanasian: „*născut dar nu făcut*”, deoarece am observat că în Proverbe 8:22-25, despre Înțelepciunea (Isus – 1Corinteni 1:24) se spune că este făcută!

Chiar în Coloseni 1:15, pasajul arată clar, că Isus este întâi născut *din creație*, deci El este din categoria creației. Dacă Pavel ar fi dorit să sugereze că Isus este născut dar nu făcut, ar fi spus ca și în Romani 8:29: „**Cel întâi-născut din mulți frați**”, dar el spune: „**cel întâi-născut din toată zidirea**”, prin urmare Isus nu este descris în afara zidirii; ci, El este inclus ‚în zidire’ sau ‚în creație’ fiind „**din toată zidirea**”.

O altă explicație a trinitarienilor este că cuvântul: **prototokos** („întâi-născut”) înseamnă următoarele: primul în rang, cel ce are întâietatea. Exemplu lor ca argument este: Dumnezeu afirma în Psalm 89:27, ca El îl va face pe David: „**întâiul Lui născut**”, deși el nu a fost

deloc primul dintre frați lui care s-a născut. Comparați de asemenea cu Geneza 41:51,52 (cazul lui Manase) și cu Ieremia 31:9 (cazul lui Efraim). Un alt exemplu furnizat de trinitarieni este acesta: Primul-ministru al țării nu este primul ministru pe care țara l-a avut vreodată; ci, poate este cel mai prominent cetățean al ei. Cel ce deține cel mai înalt rang în stat. În mod similar expresia „**întâiul născut**”, a ajuns să indice nu primul în timp; ci, preeminența, superioritate sau întâietate în rang sau poziția. Să analizăm și aceste argumente.

În primul rând, sensul lui **prototokos**, este de *„prim născut din cadrul unei familii”*, și acest sens îl dă orice lexicon, precum și ocurențele biblice unde apare acest termen. Friberg Lexicon dă ca prim sens: *„literal este fiul cel mai vechi ale unei familii”*. Dicționarul UBS: *„primul născut”*. În **Dicționarul Biblic ilustrat** se explică:

*„Isus a fost întâiul născut (prototokos) al mamei Sale (Matei 1:25; Luca 2:7) și această expresie ne permite să spunem (dar nu o impune) că Maria a avut alți copii mai târziu (cf. Marcu 6:3; *FRAȚII DOMNULUI). Ca atare, Isus a fost dus la Templu de Maria și Iosif pentru a fi oferit lui Dumnezeu (Luca 2:22-24); întrucât Luca omite menționarea unui preț plătit pentru răscumpărarea copilului, poate că el a intenționat ca întâmplarea aceea să fie privită ca dedicarea întâiului născut în slujba lui Dumnezeu (cf. 1Samuel 1:11, 22, 28).”*

Iată că Isus a fost *întâiul născut* al Mariei, în sensul că a fost primul copil al ei, de ce atunci **prototokos**, să aibă alt sens în Coloseni 1:15? Doar pentru că așa vor trinitariinii?

În al doilea rând, expresia „**întâi născut**”, a căpătat sensul de întâietatea sau primul în poziție, tocmai datorită faptului că cineva a fost prim sau întâi născut din punct de vedere al timpului (cronologic). Astfel cel ce are întâietatea o are tocmai datorită faptului că este născut primul. Cu alte cuvinte, sensul de întâietate, derivă din realitatea că cineva este primul născut în timp. Să ilustrăm cu exemple din Biblie:

Geneza 49:3,4: **„Ruben, tu, întâiul meu născut, puterea mea și pârga tăriei mele, întâiul în vrednicie și întâiul în putere, Năvalnic ca apele, tu nu vei mai avea întâietatea! Căci te-ai suit în patul tatălui tău, mi-ai spurcat patul, suindu-te în el”**. Iată că Ruben avea întâietatea din cauză că a fost primul născut a lui Iacob (Geneza 29:32), însă din cauza păcatului lui a pierdut această întâietate. Iată că întâietatea este strict legată de faptul că a fost adus în existență sau născut primul. Conform cu Geneza 43:33, Deuteronom 21:15-17, cel întâi născut primea o parte dublă din avere, această binecuvântare, această întâietate o avea **din cauza dreptului de întâi născut** (vezi și Geneza 25:31-34).

În **Dicționarul Biblic ilustrat** se explică: *„Poziția specială a fiului cel mai mare era general recunoscută în Orientul Apropiat deși, de obicei, ea nu era acordată fiilor țiitoarelor sau ai sclavelor (cf. Geneza 21:9-13;*

Judecători 11:1-2). Privilegiile care însoțeau această poziție erau prețuite foarte mult și în VT includeau o parte mai mare din moștenire, o binecuvântare paternă specială și un loc de cinste la mesele familiei (Geneza 25:5-6; 27:35-36; 37:21 ș.urm.; 42:37; 43:33; Deuteronom 21:15-17). Moștenirea unei părți duble, în Deuteronom 21:15-17, deși probabil necunoscută de Patriarhi (Geneza 25:5-6), este menționată în câteva documente babiloniene vechi, asiriene și în documente de la Nuzi, și se face aluzie la ea în altă parte în VT (2Regi 2:9; Isaia 61:7).”

În plus, atunci când Dumnezeu afirmă în Psalm 89:27, ca El îl va face pe David „**întâiul Lui născut**”, deși el nu a fost deloc primul dintre frați lui care s-a născut, El s-a referit profetic la Cristos.

Psalm 89:27, se referă profetic la Isus Cristos (vezi v.25,27). Cu siguranță nu David este cel mai înalt rege; ci, Cristos, și în alte pasaje, David îl prefigurează pe Cristos (vezi: Ieremia 30:9; Ezechiel 37:24; Osea 3:5).

Astfel și Psalm 89:27, se referă la Isus, primul rege care va domni peste toate râurile (v.25). Deci expresia „**întâiul Lui născut**”, de aici are sensul de primul în ce privește proeminența Sa față de ceilalți regi ai pământului (v.27). Dar acest text nu anulează sensul de prim creat ci chiar îl accentuează! Dumnezeu se folosește de expresia aceasta pentru a arăta că Fiul va fi mai înalt decât ceilalți regi ai pământului!

Dumnezeu știa că cel întâi născut dintr-o familie are întâitate asupra fraților săi mai mici ca el, deoarece a venit la viață primul, de aceea folosește această expresie, artând astfel supremația Fiului față de regii pământului.

În ce privește cazul lui Efraim, care a fost al doilea născut al lui Iosif (Geneza 41:52,52), totuși Dumnezeu în Ieremia 31:9, îl numește: „**Efraim este întâiul Meu născut**”. În acest caz, Efraim este un nume generic pentru națiunea Israel, iar în context este vorba de restabilirea națiunii în Sion (Ieremia cap. 31). Astfel Dumnezeu se declară ca fiind Tată și îl numește pe Efraim „**întâiul Meu născut**”, deoarece El va restabili pe Efraim (Israel), îl va naște în sens figurat, adică îl va aduce din nou în țara Sa. Prin urmare, sensul de aici este: că Efraim va fi primul restabilit, din poziția Sa nouă de Tată și nu numai de Judecător, Efraim este întâiul Său născut.

Trinitarienii mai aduc ca argumente și Exod 4:22,23, unde despre Israel se spune: „**Tu vei zice lui Faraon: „Așa vorbește Domnul: „Israel este fiul Meu, întâiul Meu născut. Îți spun: „Lasă pe fiul Meu să plece, ca să-Mi slujească; dacă nu vrei să-l lași să plece, voi uide pe fiul tău, pe întâiul tău născut.”** Aici națiunea Israel este numită „**întâiul Meu născut**”, termenul este metaforic, însă tot indică o venire în existență cronologică, adică Israel este primul popor ridicat și ales de Dumnezeu (Deuteronom 7:6-8). Termenul *născut* este metaforic, dar mai îl găsim în Biblie cu privire la poporul lui Dumnezeu (Isaia 66:8,9; Ieremia 2:14; Ezechiel cap. 16; Galateni 4:24-26). Chiar dacă termenul *născut* este

figurat, expresia „**întâi**”, indică nu doar o întâietate ca poziție; ci, primul în sens cronologic. Observăm că Faraon trebuie să dea întâiul său născut (primul fiu al faraonului) pentru Israel, prima națiune a lui Dumnezeu.

În ce privește, Iov 18:13, unde se spune: **„Mădularele îi sunt mistuite unul după altul, mădularele îi sunt mâncate de întâiul născut al morții”**, întâiul născut aici se referă în mod figurat la boală, dar în acest text, boala nu are sensul de întâietate, chiar dacă este numită: „**întâiul născut**”; ci, are sensul de primul rod, sau prim semn al morții.

În ce privește, exemplul cu Primul-ministru al țării, care nu este primul ministru pe care țara l-a avut vreodată, nu este un argument solid, de ce? Deoarece, Prim ministrul, este și el din categoria miniștrilor, prin urmare, dacă Isus este „**întâi-născut din toată zidirea**”, atunci și El face parte din zidire (creație), chiar dacă are întâietate asupra zidirii. În plus, prim ministrul este primul cronologic dintre miniștrii, și apoi sunt numiți ceilalți miniștri care formează guvernul, întâietatea lui este nu doar ca poziție; ci și ca cronologie.

Astfel interpretarea trinitariană, care explică că expresia: „**întâi-născut**”, se referă doar la întâietatea ce Fiul o are asupra creației, nicicum că ar fi un prim născut din familia creației, este o răstălmăcire a Scripturii, și nu acesta este sensul textului și al contextului din Coloseni cap. 1, nici din Biblie.

Trinitarienii, mai aduc argumentul din context, și anume v.18, unde se spune: **„El este Capul trupului, al Bisericii. El este începutul, cel întâi-născut dintre cei morți, pentru ca în toate lucrurile să aibă întâietatea.”** Ei spun: vedeți *întâi născut* are sensul de întâietate nu de *prim născut*, deoarece despre Isus se spune aici că este: **„cel întâi-născut dintre cei morți”**. Iar nu Isus a fost primul care a înviat dintre cei morți; ci, conform Bibliei, primul înviat a fost copilul înviat de Ilie (1Regi 17:20-22). De ce interpretarea trinitariană nu este corectă, deoarece îi întrebăm sincer: cine a fost primul născut dintre morți *la nemurire* (Romani 6:9)? Toți morți înviați în Biblie, ulterior au murit, învierea lor a fost ceva temporar, astfel nu putem spune despre cel înviat de Ilie ca fiind **„cel întâi-născut dintre cei morți”**, deoarece el era mort la ora când scria Pavel. În plus, sensul acesta de *„cel întâi-născut dintre cei morți la nemurire*’, nu este o invenție a mea, este sensul cel dă Pavel sub inspirație divină, când spune în 1Corinteni 15:23, unde descrie învierile în mod cronologic: **„dar fiecare la rândul cetei lui. Hristos este cel dintâi rod; apoi, la venirea Lui, cei ce sunt ai lui Hristos.”** Iată că Isus este **„cel dintâi rod”**, și nu cei înviați în V.T. de către Ilie și Elisei, care ulterior au murit.

Iată că Isus este numit: **„cel întâi-născut dintre cei morți”**, nu doar pentru a sublinia întâietatea Lui asupra tuturor înviaților; ci, și întâiul din punct de vedere cronologic, El fiind: **„cel dintâi rod”**, și El are întâietatea deoarece a fost înviat primul la viață veșnică!

Tot așa El are întâietatea asupra creației, deoarece „**El este începutul**” și „**cel întâi-născut din toată zidirea**” adică primul născut sau primul creat. Astfel expresia: „...**cel întâi-născut din toată zidirea**”, nu putem să o înțelegem decât literal, în armonie cu textul, contextul și cu întreaga Biblie, orice altă interpretare este o răstălmăcire a Scripturii.

Observați ce înseamnă expresia: „**întâi născut**”, lăsând Biblia să explice Biblia, și anume căutând toate ocurențele biblice (locurile sau versetele din Biblie) unde apare această expresie:

Întâi-născut apare de 35 de ori în BC: Geneza 25:31,32,33,34; 27:36; 43:33; 48:18 ; Exod 13:2; 13:12; 13:13; 13:15; 34:19,20; Levitic 27:26; Numeri 3:13; 8:17; 18:15; Deuteronom 15:19; 21:16,17; 1Samuel 8:2; 2Regi 3:27; 1Cronici 5:1,2; 8:30; 9:36; Iov 1:13,18; Zaharia 12:10; Luca 2:7,23; Evrei 12:16.

În toate aceste pasaje, expresia: Întâi-născut, se referă în mod literal la oameni sau animale primi născuți în cadrul familiei lor. Doar în Coloseni 1:18; Apocalipsa 1:5, sensul este de prim înviat din morți.

Iar în Romani 8:29, textul se poate referi la nașterea din nou a Fiului, când se afirmă: „**Căci pe aceia pe care i-a cunoscut mai dinainte, i-a și Hotărât mai dinainte să fie asemenea chipului Fiului Său, pentru ca El să fie cel întâi-născut dintre mai mulți frați.**” Dar și aici sensul este unul cronologic, Isus este născut din apă și Spirit, primul, înainte de frații Săi.

În Evrei 1:6, Isus este numit din nou „**întâi-născut**”, atunci când se afirmă despre El: „**Și, când duce iarăși în lume pe Cel întâi-născut, zice: „Toți îngerii lui Dumnezeu să I se închine!”**” Iată, că Isus Cristos este numit și în cartea Evrei „**întâi-născut**”, iar contextul cărții susține sensul de prim creat sau prim născut (comp. Evrei 12:16 cu 25:31-34). Să trecem la o altă categorie de texte, care conțin o expresie înrudită:

Întâiul-născut apare de 38 de ori în BC: Geneza 25:13,23; 36:15; 38:7; 43:33; Exod 6:14; 11:5; 12:29; 22:29,30; 34:20; Levitic 27:26; Numeri 1:20; 3:2; 18:15,17; 26:5; Deuteronom 15:19; 21:15,16; Iosua 17:1; 1Samuel 17:13; 2Cronici 21:3; Psalm 89:27.

În toate aceste pasaje, cu excepția: Psalm 89:27, care l-am explicat mai înainte, peste tot sensul este de prim născut, fie că este vorba de oameni sau animale.

Întâiul născut apare în 4 pasaje, după cum urmează: Geneza 46:8; Deuteronom 25:6; 1Cronici 3:1; Iov 18:13. Doar în Iov 18:13, are un sens figurat, dar nu în sensul de întâietate; ci, de primul rod al morții.

Întâiul Meu născut apare în 4 pasaje, în două din aceste pasaje, respectiv în Exod 4:22, are sensul de primul popor alcătuit de Dumnezeu (vezi și Isaia 43:21); iar în Ieremia 31:9, are sensul de popor restabilit. În Geneza 49:3 Ruben, tu, întâiul meu născut, puterea mea și pârga tăriei mele, întâiul în vrednicie și întâiul în putere, Exod 4:22; Mica 6:7; are sensul literal de prim născut.

Întâi născuți, apare de 4 ori în BC, în: Numeri 18:16; 33:4; Psalm 136:10; Ezechiel 20:26. În toate aceste texte, fie că este vorba de întâii născuți ai lui Israel sau ai Egiptului, se referă la primii născuți cronologic.

În concluzie, atât textul precum și contextul din Coloseni 1:15, cât și pasajele unde mai apare această expresie sau expresii înrudite, susțin covârșitor sensul de prim născut, primul adus la viață în timp (cronologic), fie că prin creare/naștere (sensul mării majorității a textelor); fie prin înviere (Coloseni 1:18; Apocalipsa 1:5); fie prin restabilire (Ieremia 31:9). Nu există nici un pasaj care să susțină o *întâietate* fără a fi adus *primul cronologic*, ca existență.

Tot așa în Coloseni 1:15-18, Isus este prezentat ca fiind: „primul născut din creație”, „primul născut dintre cei morți”, și aceasta duce ca *efect*: „**ca în toate să aibă întâietatea**”, cât și arată *scopul* nașterii și învierii. Astfel întâietatea vine în urma nașterii, este *rezultatul* și *scopul* nașterii Sale din Tatăl și din morți, și nu întâietatea este sensul expresiei „**întâi-născut**”; ci întâietatea este *efectul* faptului că Isus este „**întâi-născut**”.

Aceasta este sensul pe care îl dă Scriptura și reiese și din paralela descrisă în 1Corinteni 11:3,8: „**Dar vreau să știți că Hristos este Capul oricărui bărbat; că bărbatul este capul femeii și că Dumnezeu este capul lui Hristos...În adevăr, nu bărbatul a fost luat din femeie, ci femeia din bărbat**” și 1Timotei 2:13: „**Căci întâi a fost întocmit Adam și apoi Eva**”. Iată că Femeia este supusă bărbatului nu pentru a exista o ordine în familie stabilită ulterior facerii; ci, pentru că bărbatul a existat înainte de femeie, și femeia a fost făcută *din* bărbat, tot așa, Dumnezeu este capul lui Isus, deoarece a existat înaintea Lui, și Isus a provenit *din* Tatăl.

Trinitarienii mai explică, că textul din Coloseni 1:15-18, Îl desemnează pe Isus ca fiind cel ce are întâietate sau superioritate asupra creației, Cel ce este înainte de creație și o domina: „**prin El au fost făcute toate lucrurile... Toate au fost făcute prin El și pentru El. El este mai înainte de toate lucrurile și toate se țin prin El. El este Capul trupului, al Bisericii. El este începutul, cel întâi-născut dintre cei morți, pentru ca în toate lucrurile să aibă întâietatea.**” Deci Isus nu poate fi Creatorul a toate și în același timp o ființă creată. Toate să fie făcute de o ființă creată și în același timp toate să se „**țină**” prin ea.

Însă doctrina Trinității ar fi adevărată, și interpretarea trinitariană din acest pasaj, atunci de ce nu se spune și despre Tatăl, și despre Spiritul Sfânt că sunt *întâi născuți peste toată creația*? Biblia aplică însă această expresie numai la Fiul. Expresia „**întâi născut**”, arată, conform sensului ei obișnuit, că Isus este cel mai în vârstă dintre fiii care alcătuiesc familia lui Dumnezeu. Expresia „întâi născut” apare de zeci de ori în Biblie, înainte de Coloseni 1:15, și, ori de câte ori se referă la creaturi vii, are același sens: *întâiul născut care face parte dintr-un grup*. „Întâiul născut al lui Israel” este unul dintre fiii lui Israel; „întâiul născut al faraonului” este unul primul

dintre membrii familiei faraonului; „întâii născuți” ai animalelor sunt și ei tot animale. Tot așa „întâiul născut din toată creația” înseamnă primul născut din creație. De ce vor atunci unii să atribuie alt sens acestei expresii în Coloseni 1:15? Fiindcă Biblia face așa sau mai degrabă fiindcă ei țin cu tărie la convingerile lor și caută dovezi pentru a le susține?

Cu siguranță că ei citeșe și studiază Coloseni 1:15-18, cu prejudecăți, din text nu reiese că „întâi născut” înseamnă doar întâietate. Pasajul din Psalm 89:28 și Ieremia 31:9, sunt aduse în disperarea lor de a găsi un alt sens la această expresie, trecând cu vedere alte zeci de pasaje clare.

În plus, faptul că în Coloseni 1:16 (BC) se spune: „**prin El au fost create toate lucrurile ... Toate lucrurile au fost create prin El și pentru El...și toate se mențin prin El**”, nu îl exclude pe Isus din categoria creaturilor. De ce? Deoarece cuvântul grecesc tradus aici prin „**toate lucrurile**” este **pánta**, o formă flexionară a lui **pas**. În Luca 13:2, BC redă acest termen prin „**toți ceilalți**”, cu toate că expresia: „**ceilalți**”, nu apare în textul grecesc, ea se subînțelege. Tot așa, ea se subînțelege și în Coloseni 1:15-17, adică că prin Isus au fost create toate celelalte lucruri.

Astfel sensul în unele pasaje a lui **panta** și ale derivatelor din el este relativ, ca de pildă:

Matei 9:35: „**Isus străbătea toate cetățile și satele, învățând pe norod în sinagogi, propovăduind Evanghelia Împărăției și vindecând orice fel de boală și orice fel de neputință, care era în norod.**” A vizitat Isus toate cetățile și satele din lumea întreagă sau doar din Palestina? Deci *toate* se referă în sens relativ (restrâns).

Matei 12:23: „**Toate noroadele, mirate, ziceau: „Nu cumva este acesta Fiul lui David?”** Cu siguranță nu toate noroadele din lumea întreagă au zis atunci despre Isus. Din nou *toate* în sens relativ.

Fapte 9:39: „**Petru s-a sculat și a plecat împreună cu ei. Când a sosit, l-au dus în odaia de sus. Toate văduvele l-au înconjurat plângând și i-au arătat hainele și cămășile pe care le făcea Dorca, pe când era cu ele.**”

Cu siguranță cu nu toate văduvele existente pe pământ au plâns înaintea lui Petru.

Filipeni 2:21: „**Ce-i drept, toți umblă după foloasele lor și nu după ale lui Isus Hristos**”. Cu siguranță că toți de aici nu implică că și însuși Pavel care spune aceste cuvinte caută foloasele sale. Iar dacă se subînțelege că nu trebuie să-l includem pe Pavel în expresia: „**toți**”, tot la fel procedăm cu Isus în Coloseni 1:15-17.

1Corinteni 15:27: „**Dar când zice că totul I-a fost supus [lui Isus], se înțelege că în afară de Cel [Tatăl] ce I-a supus totul.**” Iată că „**totul**” [panta] i-a fost supus la Isus, dar **panta** poate avea excepții cum învață însuși textul.

În concluzie, sensul din Coloseni 1:15-17, este cel redat de NW care parafrazează spunând: „**El este chipul Dumnezeului nevăzut, întâiul**

născut din toată creația, pentru că prin el au fost create toate celelalte lucruri din ceruri și de pe pământ, cele văzute și cele nevăzute, fie tronuri, fie domnii, fie guvernări, fie autorități. Toate celelalte lucruri au fost create prin el și pentru el.

În concluzie Isus are întâietatea deoarece este primul născut, din creație, adică primul adus în existență din familia creației, apoi restul creației a fost creată prin El.

1Ioan 2:13,14: „**Vă scriu, părinților, fiindcă ați cunoscut pe Cel ce este de la început...V-am scris, părinților, fiindcă ați cunoscut pe Cel ce este de la început...**” Ioan explică despre Fiul lui Dumnezeu că existența Lui este de la început, nu dinainte de început, din veșnicie; ci, el spune că Isus este „**Cel ce este de la început**”, ori veșnicia nu are început, Fiul lui Dumnezeu are început, fiind adus în existență la început. Apostolul Ioan nu spune: „*ați cunoscut pe Cel ce este din veșnicie*”, sau „*din totdeauna*”.

Astfel Cristosul trinitarienilor nu este Cristosul apostolului Ioan, Cristosul Bibliei, ci un alt Cristos, un Cristos fals (2Corinteni 11:4).

Apocalipsa 1:5; 3:14: „**și din partea lui Isus Hristos, martorul credincios... Îngerului Bisericii din Laodicea scrie-i: „Iată ce zice Cel ce este Amin, Martorul credincios și adevărat, începutul zidirii (creației BCR) lui Dumnezeu”**. Observați că în acest pasaj, Isus este numit: „**începutul zidirii lui Dumnezeu**” (BC) sau „**începutul creației lui Dumnezeu**” (BCR).

Trinitarienii dau un alt sens versetului, ei spun că cuvântul în grecește pentru „început” este **arkhe** și înseamnă origine, obârșie, sursă sau izvor. Același cuvânt se găsește și în Ioan 1:1. Literar pasajul ne spune ca la origine s-a aflat Cuvântul și acest Cuvânt era Dumnezeu.

Astfel sensul din Apocalipsa 3:14, în opinea lor, nu este că Isus este începutul lucrării lui Dumnezeu, prima zidire sau ființă creată; ci, că Isus este originea, izvorul creației sau stăpânitorul creației, astfel textul ar suna astfel: „*originea zidirii lui Dumnezeu*” sau „*conducătorul zidirii lui Dumnezeu*”. Trinitarienii spun că Isus Hristos este ARHITECTUL creației lui Dumnezeu și nu prima ființă creată, deoarece din termenul grec „**arkhe**” pe care-l găsim aici au derivat termenii de: arhitect, arhanghel (conducător îngeresc), etc.

În dicționarul Biblic de la CLV, se spune: „*Început: gr. arche, 1) începere, origine, a) despre începutul tuturor lucrurilor, Ioan 1:1; Matei 19:4; Ioan 8:44; 1Ioan 1:1; 2:13; 2Petru 3:4; Evrei 1:10; b) într-un sens relativ, despre începutul unui lucru...2) persoana sau lucrul care este la început, primul într-o serie, conducătorul...3) ceva prin care un lucru începe să fie, originea cauza activă...4) capătul unu lucrul...3) primul loc stăpâniri, autorități...de aici, termenul este trecut asupra îngerilor și demonilor cărora li s-a dat stăpânire peste anumite domenii...*”.

Vedem că acest cuvânt are mai multe sensuri. Astfel, după concepția unora, versetul ar vrea să spună că Fiul a fost ‘cel care a început creația lui Dumnezeu’, ‘sursa supremă’ a acesteia.

Dar, să nu uităm că primul sens este de: „*început*” (**Greek-English Lexicon**, de Liddell și Scott), sensul principal al cuvântului **arkhé** este „*început*” (Oxford, 1968, p. 252). Dicționare și Lexicoane susțin că acesta este primul sens (vezi: Friberg lexicon; Dicționar UBS; Louw-Nida lexicon; Liddell-Scott lexicon; Thayer lexicon).

Chiar apostolul Ioan care a scris Apocalipsa, vorbește de **arkhe**, cu sensul de început în contrast cu „*sfârșitul*” (Ioan 1:1; Apocalipsa 21:6; 22:13), sensul lui „*arkhe*” în cartea Apocalipsa este de „*început*”.

De fapt, care explicație este în armonie cu restul Bibliei? Explicația trinitariană, sau explicația că Isus este literal începutul creației lui Dumnezeu? Biblia în alte texte vorbește despre Fiul astfel: „**Domnul m-au zidit pre mine început căilor Sale, spre lucrurile Sale. Mai înainte de veaci m-au întemeiat pre mine, întru început, mai înainte de a face pământul**”. (Proverbe 8:22,23 - Biblia de la Blaj 1795). Tot la fel, „**și ieșirile Lui, din început, din zilele veacului**.” (Mica 5:2 - Biblia de la Blaj 1795). Iar la Coloseni 1:18 BC, se spune: „**El este începutul**”.

Iată, că aceste texte concordă perfect cu Apocalipsa 3:14, doar dacă aici sensul lui **arkhe** este „*începutul*”. Isus este „*începutul creației lui Dumnezeu*” (BCR), El a fost zidit și întemeiat la început.

Un pasaj asemănător este Osea 1:2, unde se spune: „**Începutul cuvântului DOMNULUI prin Osea**”, în Septuaginta este tradus astfel: „*arkhe logoy Kyrioy...*”, iată că „*arkhe*” are sensul de *început*, adică un moment în timp, în care cuvântul (logosul) profetic a venit la Osea. În mod asemănător, începutul creației, este un moment în timp (la începutul timpului) când Fiul (Logosul) a venit în existență. Este interesant că traduceri trinitariene, traduc în Apocalipsa 3:14, cu „*începutul*” nu cu „sursa” sau „originea”.

Chiar **Theophil al Antiohiei**, episcop între anii 169-177 d.C., a spus în cap. XV (cartea a II –a): „*El a fost chemat Începutul*” (Apocalipsa 3:14).

Prin urmare, la aceste argumente, Isus are o cauză, o origine (obârșie), un început, are un punct de plecare, când s-a născut, sau a ieșit din Tatăl, astfel El nu este co-etern, nici egal în ce privește vârsta cu Tatăl, nici ne-cauzat, nici ne-născut ca Tatăl, Tatăl nu are origine, nu este cauzat, derivat, născut din altcineva.

Având în vedere această diferență, Isus prin Sine, nu este Dumnezeu deplin și absolut ca Dumnezeul care este izvorul sau sursa primară a tuturor creaturilor (Romani 11:36; 1Corinteni 8:6; Fapte 17:25).

Alte argumente biblice (Proverbe 8:22-25; Mica 5:2), că Isus are un început și nu este din totdeauna și este Fiul lui Dumnezeu în mod real și literal, le voi dezbate în capitolul 9, la subtitlul: II / ETERNITATEA.

Dacă Isus este Fiul lui Dumnezeu în mod real, atunci El este născut din Tatăl, atunci El este Fiu înainte de nașterea din Maria, atunci Scripturile vorbesc de calitatea de Fiu a lui Isus, și nu doar de un rol al lui Isus. Scripturile susțin toate aceste afirmații după cum urmează:

FIUL ESTE NĂSCUT DIN TATĂL:

Unic - născut = monogenes:

Isus Cristos este descris ca fiind „**monogenes**”, (Ioan 1:14,18; 3:16,18; 1Ioan 4:9), tradus în Biblia Cornilescu cu „**singurului născut**” (Ioan 1:14) sau „**singurul Lui Fiu**”; în BO cu „**Unul-Născut**”, iar în NW cu: „**unic-născut**”. Acest termen se referă la unu-născut, singur-născut, unic-născut, cu sensul de singurul fiu al unei mame, sau al unui părinte.

Totuși trinitarienii sugerează că această expresie ar avea sensul mai degrabă de ‚*singurul de acest fel*’ sau ‚*unic de acest fel*’, și nu ‚*unic-născut*’ sau ‚*singur născut*’. Noua traducere românească (NTR) susține ambele sensuri, vezi n.s. de la Ioan 1:14.

Însă observați ce explică anumite lucrări de specialitate:

Cuvântul grecesc (redat prin ‚*unic-născut*’) care este întrebuințat pentru Isus și pentru Isaac este *mo·no·ge·nes*’, care derivă din *mo’nos*, „singur” și *gí’no·mai*, verb care înseamnă „*a naște*”, „*a deveni [a veni în existență]*”, afirmă **Exhaustive Concordance** (Concordanța exhaustivă) de Strong.

Mo·no·ge·nes’ se definește deci astfel: „*Unic-născut, unic-procreat, deci unicul copil.*” — **A Greek and English Lexicon of the New Testament** de E. Robinson.

The Theological Dictionary of the New Testament, editat de Gerhard Kittel, spune în această privință: „(*Mo·no·ge·nes*’) înseamnă ‚*descendent unic*’, adică *fără frați sau surori*.” Această lucrare remarcă, de asemenea, că în Ioan 1:18; 3:16, 18 și 1Ioan 4:9, „*relația lui Isus nu este doar comparabilă cu aceea a unui copil unic față de tatăl său; ea este cea relație a singurului fiu-născut față de Tatăl*”.

Această expresie apare în **V.T.** (Septuaginta): Iudecători 11:34; Psalm 22:20; 25:16; 35:17 (în BC nu este redată expresia din Septuaginta).

Iar în **N.T.**

Monogenoys: [adjectiv genitiv masculin singular] - Ioan 1:14; 3:18.

Monogenes: [adjectiv nominativ masculin singular] – Luca 7:12; 8:42 (feminin); 9:38; Ioan 1:18.

Monogene: [adjectiv acuzativ masculin singular] - Ioan 3:16; Evrei 11:17; 1Ioan 4:9.

Observăm din Luca 7:12, că Isus a înviat „**singurul** [monogenes] **fiu al mamei lui**”, iar în 8:42: „**o singură** [monogenes] **fiică...**”, iar în Luca 9:38, tatăl unui fiu demonizat îl roagă pe Isus să-l vindece, acest fiu era unicul fiu al tatălui, în BC, este redat astfel: „**îl am numai pe el**”. Iar în Evrei 11:17,

se descrie ducerea lui Isac ca jertfă de către Avraam, Isac fiind numit aici: „**singurul** [monogene] **său fiu**”.

Dacă în cazul acestor oameni, monogenes are sensul de unic-născut, singur-născut, singurul fiu, oare puteau scriitorii biblici să folosească acest termen în sens diferit atunci când s-au referit la Isus - Fiul lui Dumnezeu?

Dacă, ei susțineau eternitatea Fiului, și *„nașterea veșnică”*, mai foloseau ei oare acest termen, care desemnează o naștere a Fiului? Cu siguranță că nu!

Unii trinitarienii ca să iasă din această încurcătură, spun că termenul monogenes se aplică la nașterea lui Isus ca Fiu din Maria, nu la nașterea Lui din Tatăl. Însă ce arată Scripturile?

Expresia „**monogenes**”, nu se poate aplica la nașterea lui din Maria, deoarece Isus nu a fost *unicul* fiu al Mariei; ci, *întâiul ei născut* [gr. *prototokon*], ulterior născând și alți copii (Matei 1:25; 13:55,56; Luca 2:7), iar această expresie „**monogenes**”, are sensul de: unu-născut, singur-născut, unic-născut, cu sensul de singurul fiu al unei mame, sau al unui părinte.

În Ioan 1:14, se afirmă: „**Și Cuvântul s-a făcut trup și a locuit printre noi, plin de har și de adevăr. Și noi am privit slava Lui, o slavă întocmai ca slava singurului născut [monogenoys] din Tatăl**”.

Deci iată că Isus este monogenes „**din Tatăl**”, nu *din Maria*!

Unii ar putea replica că traducerea Cornilescu nu redă cel mai exact acest verset, și o traducere literală a acestui text ar fi: „**Și Cuvântul S-a făcut carne, și a locuit între noi; și noi am privit gloria Lui, o glorie ca a unui Singur născut de la un Tată. El era plin de har și de adevăr.**” (NTTF–2008). Deci textul literal susține: „**de la un Tată**” (NTTF–2008), și nu „**din Tatăl**” (BC), dar oare schimbă această redare, sensul ideii că Isus este născut din Tatălui? Nu, deoarece textul susține clar că Isus este „**Singur născut**”, adică monogenes, venit de la Tatăl, înainte de a se naște din Maria!

Dar de ce Ioan spune: „**de la un Tată**” (în greacă: **para** = de la; din partea unui Tată), și nu „**din** (gr. **ek**) **Tatăl**”? Pentru că Ioan în text vorbește de venirea Cuvântului ca om, și nu de existența Cuvântului în cer ca spirit. Astfel El este descris ca fiind: singurul fiu venit „**de la un Tată**”, El nu este venit „**din** Tatăl”, când a venit pe pământ. Însă, înainte de a veni pe pământ, fiind monogenes (unic-născut), El este născut din Tatăl; cu atât mai mult cu cât toate au izvorât „**din**” (gr. **ek**) Dumnezeu – Romani 11:36; 1Corinteni 8:6; 11:12; 2Corinteni 5:18.

În plus, există un text care se referă la Domnul Isus, ca fiind „**născut din Dumnezeu**”, în greacă: „**gennaō ek Theos**”, este vorba de 1Ioan 5:18. În cele mai bune traduceri fraza cheie este redată astfel: „**Cel născut din Dumnezeu îl păzește**”. Iar această frază se referă la Isus Cristos care ne păzește, așa cum sugerează versiunea parafrazată Ntît: „**Nici un om care a devenit membru al familiei lui Dumnezeu nu face din păcat o practică,**

deoarece Cristos, Fiul lui Dumnezeu, îl ține în siguranță și Diavolul nu poate pune mâna pe el”.

Unele traduceri sugerează însă că credinciosul născut din Dumnezeu se păzește singur, așa cum apare în unele manuscrise: „*se păzește pe sine*” (vezi n.s. NT - Sapienția), așa cum redă de pildă în BO: „**Știm că oricine e născut din Dumnezeu nu păcătuiește; ci cel ce s-a născut din Dumnezeu se păzește pe sine, și cel rău nu se atinge de el**”.

Însă traducerea literală a celor mai bune manuscrise, este cea care susține: „**Cel născut din Dumnezeu îl păzește**”. Cu siguranță că singuri nu putem să-l înfruntăm pe Diavol, iar în acest text se arată că o ființă tot născută din Dumnezeu îi păzește pe cei născuți din Dumnezeu. Cu siguranță că această persoană nu poate fi decât Fiul: Isus Cristos, deoarece este pus în contrast „**oricine**” (orice creștin) și „**Cel**”, o persoană unică, care are atât puterea să ne păzească, precum și are însușirea de a fi născut din (gr. ek) Dumnezeu. Nimeni în afară de Isus nu însumează ambele calități. Chiar dacă unele traduceri umbresc acest adevăr, există traduceri care îl redă în mod corect după cum urmează:

BC: „**Știm că oricine este născut din Dumnezeu, nu păcătuiește, ci Cel născut din Dumnezeu îl păzește, și cel rău nu se atinge de el**”.

NT 'Psacal: „**Știm că cine e născut din Dumnezeu nu păcătuiește, căci Cel născut din Dumnezeu îl păzește, și cel rău nu-l poate atinge**”.

CLV (1993): „**Știm că oricine care este născut din Dumnezeu nu păcătuiește, ci Cel născut din Dumnezeu îl păzește, și cel rău nu îl atinge**”.

TLRM: „**Noi știm că oricine a devenit copilul lui Dumnezeu nu mai continuă să păcătuiască. Cel născut din Dumnezeu îl ocrotește și Cel Rău nu-l poate atinge**”. [Preluat din Noul Testament în limba română modernă © 2002 by World Bible Translation Center, Inc. Folosit cu permisiune.]

NTTF – 2008: „**Știm că oricine, fiind născut din Dumnezeu nu păcătuiește; ci, Cel născut din Dumnezeu îl păzește, și cel rău nu se atinge de el**”.

Este interesant că traducătorii au înțeles că este vorba despre Isus Cristos și au tradus cu „**Cel**” cu C mare.

În concluzie, Isus Cristos este născut din Dumnezeu Tatăl, deoarece: a) El este ‘monogenes’, unicul născut (Ioan 1:14; 3:16,18); b) El este „**Cel născut din Dumnezeu**” (1Ioan 5:18). Isus apoi a venit din cer pe pământ, fiind Cuvântul devenit carne, venit „**de la un Tată**”, sau ‘din partea Tatălui’ (Ioan 1:14).

FIUL ESTE FIU ÎNAINTE DE VENIREA PE PĂMÂNT:

În Proverbe 30:4 se spune: „**Cine s-a suit la ceruri și cine s-a pogorât din ele? Cine a adunat vântul în pumnii lui? Cine a strâns apele în haina**

lui? Cine a hotărât toate marginile pământului? Cum se numește el și cum cheamă pe fiul său? Știi tu lucrul acesta?”

Cu siguranță că răspunsul la întrebările: „Cine s-a suit la ceruri și cine s-a pogorât din ele? Cine a adunat vântul în pumnii lui? Cine a strâns apele în haina lui? Cine a hotărât toate marginile pământului?”

Răspunsul nu poate fi decât: **Dumnezeu**.

Însă Agur inspirat fiind, continuă punând întrebarea: „**Cum se numește el și cum cheamă pe fiul său? Știi tu lucrul acesta?**”

Din aceste întrebări deducem două lucruri: 1) Creatorul are un Fiu. 2) Creatorul are un Nume, iar Fiul Său alt Nume, Tatăl și Fiul au două Nume distincte, ceea ce dăruie doctrina trinității, care susține că Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt au un singur Nume: „Domnul”.

În plus, Fiul este descris aici ca fiind *‘Fiu al Creatorului’* înainte de nașterea din Maria; dar de ce este numit Isus: *‘Fiu’*, înainte de nașterea Sa din Maria, dacă Acesta nu are început? Poate cineva să fie Fiu dar să nu fie născut? (vezi și Proverbe 8:22). Poate avea un tată aceiași vârstă cu un fiu, poate avea Dumnezeu ne-născut, sau „**Cel Bătrân de zile**” (Daniel 7:9), cum Îl mai numește Biblia, aceiași vârstă cu singurul Fiu născut al lui Dumnezeu (Ioan 5:18)?

Dacă Isus ar fi co-etern, atunci ar fi numit *‘fratele lui Dumnezeu’* și nu „**Fiul lui Dumnezeu**” (Ioan 1:34)! Sau credeți că Isus doar s-a prefăcut și a jucat rolul de Fiu ca un actor, dar ne fiind Fiu în realitate așa cum susțin unii trinitarieni? Oare apostolii când au vorbit și au scris despre singurul Fiu născut al lui Dumnezeu, vorbesc de o persoană care doar joacă rolul de Fiu fără a fi Fiu în realitate sau ei au crezut într-un Fiu real și literal al lui Dumnezeu (Ioan 1:14,18; 3:18; 1Ioan 4:10-15)?

EXPRESIA FIU ESTE LITERALĂ ȘI EXPRIMĂ UN ADEVĂR:

Ca urmare, a primelor două tipuri de argumente, rezultă clar că expresia: „**Fiul lui Dumnezeu**” (Ioan 3:16,18), are un sens real și literal, de Fiu născut din Tatăl în început, El este „**Fiul Tatălui**” (1Ioan 1:3), și nu exprimă doar un rol jucat de un actor, și anume Cuvântul (Logosul) joacă acest rol de Fiu fără a fi Fiu în realitate?

În primul rând, putem răspunde și afirma cu toată tăria, că așa numita teorie că Tatăl și Fiul de fapt nu sunt Tată și Fiu în mod real, este o speculație absurdă, dar și dăunătoare și periculoasă, chiar blasfemiatoare atât la adresa lui Dumnezeu cât și la cea a lui Isus.

Problema este foarte gravă, deoarece salvarea (mântuirea) noastră este legată de credința în Fiul lui Dumnezeu, cine îl neagă pe Fiul Îl neagă și pe Tatăl. Din start afirmăm că această teorie este falsă deoarece nu există nici un suport Scriptural pentru această teorie, pe care o putem considera de fapt, pe drept cuvânt: **erezie nimicitoare** (2Petru 2:1).

Nu ne închipuim că Dumnezeu dragostei, dorește să ne înșele folosind un cuvânt, dar nu în sensul lui real, sau nu ne închipuim că ucenicii, niște simpli pescari, au crezut că de fapt Isus joacă rolul de Fiu și nu este Fiu în realitate!

Biblia a fost scris ca și un copil să o poată să o înțeleagă (comp. cu Marcu 10:15), doar teoria, mai degrabă filozofia trinității, ca să iasă basma curată la capitolul relației Tată - Fiu, au scornit teoria că Tatăl și Fiul nu reprezintă niște realități; ci, niște roluri fără vreo legătură cu starea reală a celor două persoane.

Trinitarienii se forțează să explice următoarea teorie care este o altă minciună gogonată, ei afirmă că: *originalul din greacă, folosește două cuvinte pentru fiu – unul se referă la demnitatea de poziție și altul la relația prin naștere. Al doilea nu este folosit niciodată cu referire la Domnul nostru Isus în relația Sa cu Tatăl.*

Ei mai afirmă că cuvântul grec, tradus prin expresiile „**Fiul lui Dumnezeu**” și „**Fiul Omului**”, nu este folosit întotdeauna pentru a denumi ideea de a fi născut în mod literal (din Dumnezeu sau din om). Cuvântul de 'fiu' poartă adesea ideea de a fi identificat cu Dumnezeu sau cu omul, nu născut din ei. Cuvântul de 'fiu' este folosit în următoarele pasaje: „**fiii împărăției**” (Matei 13:38); „**fiii mirelui**” (Marcu 2:19); „**fiii tunetului**” (Marcu 3:17); „**fiii acestei lumi**” (Luca 16:8); „**fiii neascultării**” (Efeseni 2:2); „**fii ai luminii și fii ai zilei**” (1Tesaloniceni 5:5) pe care trinitarienii le aduc ca argumente pentru a susține că cineva poate fi numit fiu fără a fi născut literal.

De ce aceste explicații nu sunt satisfăcătoare și nici adevărate pentru a explica expresia: **Fiul lui Dumnezeu**?

Deoarece chiar dacă în aceste expresii, 'Fiu' nu înseamnă născut în mod fizic, înseamnă a fi născut spiritual din cineva sau din ceva. Astfel, cu siguranță „**fiii împărăției**” (Matei 13:38), sunt născuți spiritual din împărăția lui Dumnezeu care este o stare spirituală lucrată de Duhul Sfânt (Romani 14:17), iar ei sunt născuți din Duhul Sfânt (Ioan 3:5,6).

Iar „**fiii sălii de nuntă**” (Marcu 2:19 NTT – 2008), sunt fii născuți spiritual în sala de nuntă, adică în adunare (vezi și Matei 22:1-14), fiind fii născuți prin Evanghelie (1Corinteni 4:15), pentru a fi mireasa lui Cristos (2Corinteni 11:2).

În ce privește „**fiii tunetului**” (Marcu 3:17), ei erau fii a unui duh care îi făcea pe fiii lui Zebedei să fie iuți, dornici de răzbunare, cerând într-o ocazie foc din cer peste satele samaritenilor (Luca 9:51-56), Domnul Isus le și spune: „**Nu știți de ce duh sunteți însuflețiți!**”

În ce privește expresia: „**fiii acestei lumi**” (Luca 16:8); ei sunt fii născuți din această lume, Biblia pune în contrast a fi din (gr. **ek**) Dumnezeu, sau a fi din (gr. **ek**) lume (1Ioan 2:16), fiind născuți din duhul lumii, din duhul lui Satan, de aceea ei sunt numiți: „**fiii neascultării**” (Efeseni 2:2).

În ce privește: „**fii ai luminii și fii ai zilei**” (1Tesalonicieni 5:5), noi suntem fii ai lui Dumnezeu, El este lumina (1Ioan 1:5).

Astfel în toate aceste exemple expresia: „**fii**” implică o naștere spirituală, și în toate cazurile expresia 'fiu' sau 'fii' are un sens literal, argumentele aduse de trinitarieni sunt pentru a trunchia sensul expresiei fiu. Da, în aceste pasaje, nu este vorba de o naștere fizică, dar este vorba de o naștere spirituală!

Astfel, în cazul lui Isus, expresia „**Fiu**”, indică o naștere literală din Tatăl, Isus fiind „**monogenes**”.

În greacă pentru expresia Fiu este „**hyios**” și se aplică și la Isus (Matei 3:17; 4:6; 9:6,27; 11:27; 14:33; etc.), și la oameni precum Iosif descendent al lui David (Matei 1:20), sau la un fiu în general (Matei 7:9).

Observați ce recunoaște **Dicționarul biblic ilustrat**: „*Ambele expresii, „fiii (gr. hyioi) lui Dumnezeu” și „copiii (gr. tekna) lui Dumnezeu” apar în NT, dar fără a se face o distincție clară între sensurile lor. Sensul în NT este bazat pe unul sau altul dintre sensurile expresiei „fiii lui Dumnezeu” din VT. Ideea lui Ioan despre „copiii lui Dumnezeu” se deosebește de cea a lui Pavel numai prin accentul pus, deși el folosește termenul tekna și rezervă hyios în exclusivitate pentru Isus.*”

[sublinierea îmi aparține].

Iată că doar Ioan face această distincție între *tekna* și *hyios*, ceilalți scriitori biblici folosesc ambele expresii pentru oameni. Teoria trinitarienilor precum că originalul din greacă folosește două cuvinte pentru fiu – unul se referă la demnitatea de poziție și altul la relația prin naștere, iar al doilea nu este folosit niciodată cu referire la Domnul nostru Isus în relația Sa cu Tatăl, este **un fals și uz de fals!**

Doar Satan a pus la îndoială că Isus este Fiul lui Dumnezeu când a spus în Matei 4:3,6: „**Ispititorul s-a apropiat de El și i-a zis: „Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, poruncește ca pietrele acestea să se facă pâini... și i-a zis: „Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te jos; căci este scris: „El va porunci îngerilor Săi să vegheze asupra Ta; și ei Te vor lua pe mâni, ca nu cumva să Te lovești cu piciorul de vreo piatră.”** (vezi și Luca 4:3-9).

Tot la fel conducătorii religioși, fiii Satanei, au pus la îndoială calitatea de Fiu al lui Dumnezeu a lui Isus!

„...**Și marele preot a luat cuvântul și i-a zis: „Te jur, pe Dumnezeul cel viu, să ne spui dacă ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu.”** (Matei 26:63; vezi și Marcu 14:61,62; Luca 22:67).

În mod similar, doar iudeii care L-au condamnat la moarte pe Isus și care au strigat: „**să fie răstignit**” (Matei 27:23), au pus la îndoială calitatea de Fiu a lui Isus. În Matei 27:40 ei au spus: „**Tu, care strici Templul, și-l zidești la loc în trei zile, mântuiește-Te pe Tine însuși! Dacă ești Tu Fiul lui Dumnezeu, pogoară-Te de pe cruce!**”

Astfel teoria trinității care neagă că Isus este Fiul lui Dumnezeu, este o teorie diavolească. Diavolul și conducătorii religioși iudei, și poporul care l-

a dat la moarte pe Isus, au pus la îndoială, identitatea de Fiu al lui Dumnezeu pentru Isus!

Dragă cititorule, cu ce se aseamănă concepția ta despre Isus, cu a acestor persoane care au pus la îndoială calitatea de Fiu a lui Isus, sau cu afirmația lui Isus despre Sine, când a susținut că El este în mod real Fiul lui Dumnezeu?!

ISUS NU JOACĂ UN ROL DE FIU, CI EL ARE CALITATEA DE FIU:

Vă las în continuare în compania Scripturilor, tocmai pentru a nu trece peste ceea ce este scris (1Corinteni 4:6), Scripturile îl numesc de nenumărate ori pe Isus ca Fiu al lui Dumnezeu, cred că comentariile sunt de prisos, oricine dorește să contrazică acest adevăr, se va confrunta cu Cuvântul lui Dumnezeu, și va fi judecat după acest Cuvânt (Ioan 12:48; Romani 2:16)!

În Scripturi se prezintă mărturia a nenumărate ființe credibile care au afirmat despre Isus că este Fiul lui Dumnezeu, după cum urmează:

Mărturia lui Dumnezeu Tatăl:

Matei 3:17: „Și din ceruri s-a auzit un glas, care zicea: „Acesta este Fiul Meu preaiubit, în care Îmi găsesc plăcerea.” (vezi și Marcu 1:11; Luca 3:22). La botezul lui Isus, Tatăl, mărturisește despre El că este Fiul Lui.

Matei 17:5: „Pe când vorbea el încă, iată că i-a acoperit un nor luminos cu umbra lui. Și din nor s-a auzit un glas, care zicea: „Acesta este Fiul Meu preaiubit, în care Îmi găsesc plăcerea Mea: de El să ascultați!” (vezi și Marcu 9:7; Luca 9:35). Cu ocazia transfigurării, Dumnezeu Tatăl mărturisește că Isus este Fiul Lui. Apostolul Petru confirmă mărturia lui Dumnezeu consemnată de Evangheliști în 2Petru 1:17: „Căci El a primit de la Dumnezeu Tatăl cinste și slavă, atunci când, din slava minunată, s-a auzit deasupra Lui un glas, care zicea: „Acesta este Fiul Meu preaiubit, în care Îmi găsesc plăcerea.”

Dumnezeu a inspirat pe Psalmist să declare despre Isus că este Fiul Lui (Psalm 2:7), iar Pavel confirmă o astfel de interpretare a psalmului când spune în Fapte 13:33: „Dumnezeu a împlinit-o pentru noi, copiii lor, înviind pe Isus; după cum este scris în psalmul al doilea: „Tu ești Fiul Meu, astăzi Te-am născut.”

Și în Evrei 5:5: „Tot așa și Hristos, nu Și-a luat singur slava de a fi Mare Preot, ci o are de la Cel ce I-a zis: „Tu ești Fiul Meu, astăzi Te-am născut.”

Mărturia lui Isus despre Sine:

Isus a afirmat despre Sine că este Fiul lui Dumnezeu:

Matei 26:63,64: „Isus tăcea. Și marele preot a luat cuvântul și I-a zis: „Te jur, pe Dumnezeul cel viu, să ne spui dacă ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu. Da, i-a răspuns Isus, sunt...” Domnul Isus, aici pus sub jurământ de marele preot, aprobă că este Fiul lui Dumnezeu (vezi și Luca 22:70). Iudeii reafirmă ceea ce Domnul a afirmat în alte ocazii despre Sine:

Matei 27:43: „S-a încrezut în Dumnezeu: să-l scape acum Dumnezeu, dacă-L iubește. Căci a zis: „Eu sunt Fiul lui Dumnezeu!” Ioan 19:7: „Iudeii i-au răspuns: „Noi avem o lege și după legea aceasta, El trebuie să moară, pentru că s-a făcut pe Sine Fiul lui Dumnezeu.”

În predicile lui Isus afirmă în mod constant că El este Fiul lui Dumnezeu:

Ioan 3:17-18: „Dumnezeu, în adevăr, n-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci ca lumea să fie mântuită prin El. Oricine crede în El, nu este judecat; dar cine nu crede, a și fost judecat, pentru că n-a crezut în Numele singurului Fiu al lui Dumnezeu”. Ioan 3:35,36: „Tatăl iubește pe Fiul și a dat toate lucrurile în mâna Lui. Cine crede în Fiul, are viața veșnică; dar cine nu crede în Fiul, nu va vedea viața, ci mânia lui Dumnezeu rămâne peste el.” (vezi și Ioan 5:19-23).

Ioan 9:35-38: „Isus a auzit că l-au dat afară; și, când l-a găsit, i-a zis: „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu? El a răspuns: „Și cine este, Doamne, ca să cred în El?” „L-ai și văzut” i-a zis Isus „și cel care vorbește cu tine, Acela este.” „Cred, Doamne” I-a zis el; și I s-a închinat”. Iată că Isus după ce îl vindecă pe orbul din naștere îl întreabă pe acesta dacă crede în Fiul lui Dumnezeu. Oare dorea Domnul să-l prostească pe acest om să creadă în El ca Fiu al lui Dumnezeu, dacă El nu era cu adevărat Fiu?

Ioan 10:36: „cum ziceți voi că hulesc Eu pe care Tatăl M-a sfințit și M-a trimis în lume? Și aceasta, pentru că am zis: „Sunt Fiul lui Dumnezeu!” Domnul Isus a afirmat în mod clar iudeilor că El este „Fiul lui Dumnezeu!”

Ioan 11:4: „Dar Isus, când a auzit vestea aceasta, a zis: „Boala aceasta nu este spre moarte, ci spre slava lui Dumnezeu, pentru ca Fiul lui Dumnezeu să fie proslăvit prin ea.”

Ioan 17:1: „După ce a vorbit astfel, Isus a ridicat ochii spre cer și a zis: „Tată, a sosit ceasul! Proslăvește pe Fiul Tău, ca și Fiul Tău să Te proslăvească pe Tine.” Domnul Adevărului, nu învață teoria potrivit căreia Dumnezeu Tatăl doar joacă rolul de Tată, și Isus joacă rolul de Fiu fără a fi Fiu în realitate, din relația lui Isus cu Tatăl observăm o relație reală de Tată – Fiu.

Chiar la mulți ani după glorificarea Sa și înălțarea Sa la cer Isus a susținut aceeași identitate când spune în Apocalipsa 2:18: „Îngerului Bisericii din Tiatira, scrie-i: „Iată ce zice Fiul lui Dumnezeu, care are ochii ca para focului și ale cărui picioare sunt ca arama aprinsă”.

Mărturia lui Ioan Botezătorul:

Ioan 1:34: „Și eu am văzut lucrul acesta și am mărturisit că El este Fiul lui Dumnezeu.” Este interesant că Ioan știa că Fiul are o existență preumană, că El era înainte de Ioan, astfel Ioan Botezătorul nu susține că Isus este Fiul lui Dumnezeu doar din momentul nașterii din Maria (Ioan 1:15,27).

Mărturia apostolilor:

Ioan 1:49: „**Natanael I-a răspuns: „Rabi, Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Tu ești Împăratul lui Israel!”** Doar dacă susținem că Isus nu este un Rabi (învățător) în mod real, și nici un împărat în mod real; ci, doar se preface în a fi învățător și împărat, putem susține că Isus se preface în a fi Fiul lui Dumnezeu.

Matei 14:33: „**Cei ce erau în corabie, au venit de s-au închinat înaintea lui Isus și I-au zis: „Cu adevărat, Tu ești Fiul lui Dumnezeu!”** Iată că apostolii susțin că cu adevărat Isus este Fiul lui Dumnezeu, în timp ce trinitarienii susțin varianta teatrală, iubite cititor pe cine vei crede tu?!?

Matei 16:16: „**Simon Petru, drept răspuns, I-a zis: „Tu ești Hristosul, Fiul Dumnezeului celui viu!”** Domnul Isus nu-l corectează pe Petru, să-i spună dragă Petru, vreau să știi că Eu doar joc rolul de Fiu și nu sunt Fiu în mod real; ci, dimpotrivă Isus îi spune: „**Ferice de tine, Simone, fiul lui Iona; fiindcă nu carnea și sângele ți-a descoperit lucrul acesta, ci Tatăl Meu care este în ceruri.**”

La fel ca cei 12 apostoli, și Pavel susține aceeași mărturie, în Fapte 9:20 se relatează: „**Și îndată a început să propovăduiască în sinagogi că Isus este Fiul lui Dumnezeu.**”

Mărturia sutașului:

Matei 27:54: „**Sutașul și cei ce păzeau pe Isus împreună cu el, când au văzut cutremurul de pământ și cele întâmplare, s-au înfricoșat foarte tare și au zis: „Cu adevărat, acesta a fost Fiul lui Dumnezeu!”** (vezi și Marcu 15:39). Oare a crezut Sutașul, că Isus doar joacă rolul de Fiu? Și dacă a crezut că Isus este „**Cu adevărat, acesta a fost Fiul lui Dumnezeu!**”, atunci de ce evangheliștii au consemnat această mărturie și au fost de acord cu ea, dacă ar fi fost falsă?

Mărturia evangheliștilor:

Marcu 1:1: „**Începutul Evangheliei lui Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu”.** Ioan 20:31: „**Dar lucrurile acestea au fost scrise, pentru ca voi să credeți că Isus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu; și crezând, să aveți viața în Numele Lui”.**

Apostolul Ioan, arată că scopul pentru care a scris Evanghelia care îi poartă numele, este tocmai pentru a-și convinge cititorii că Isus este Fiul lui Dumnezeu. În plus, viața veșnică depinde de a accepta acest adevăr!

Mărturia îngerilor:

Îngerul Gabriel mărturisește despre Domnul Isus următoarele în Luca 1:32,35: „**El va fi mare și va fi chemat Fiul Celui Prea Înalt; și Domnul Dumnezeu îi va da scaunul de domnie al tatălui Său David...Îngerul i-a răspuns: „Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Prea**

Înalt te va umbri. De aceea Sfântul care Se va naște din tine, va fi chemat Fiul lui Dumnezeu.

Mărturia lui Marta:

Ioan 11:27: „**Da, Doamne**” I-a zis ea „**cred că Tu esti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, care trebuia să vină în lume.**” Oare a așteptat Marta un Mesia care doar joacă rolul de Mesia fără a fi Mesia și doar joacă rolul de Fiu fără a fi Fiu?

Scripturile afirmă fără ocolișuri; ci, direct că Isus este Fiul lui Dumnezeu, aceasta nu este o deducție și un adevăr exprimat fără dubii exprimat clar și consecvent:

Matei 2:15: „**Acolo a rămas până la moartea lui Irod, ca să se împlinească ce fusese vestit de Domnul prin prorocul care zice: „Am chemat pe Fiul Meu din Egipt.”**

Matei 11:27: „**Toate lucrurile Mi-au fost date în mâini de Tatăl Meu; și nimeni nu cunoaște deplin pe Fiul, în afară de Tatăl; tot astfel nimeni nu cunoaște deplin pe Tatăl, în afară de Fiul și acela căruia vrea Fiul să i-L descopere**”.

Ioan 1:18: „**Nimeni n-a văzut vreodată pe Dumnezeu; singurul Lui Fiu, care este în sânul Tatălui, Acela L-a făcut cunoscut.**”

Ioan 3:16: „**Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Lui Fiu, pentru ca oricine crede în El, să nu piară, ci să aibă viața veșnică.**”

Ioan 3:18: „**Oricine crede în El, nu este judecat; dar cine nu crede, a și fost judecat, pentru că n-a crezut în Numele singurului Fiu al lui Dumnezeu.**”

Romani 1:1-4: „**Pavel, rob al lui Isus Hristos, chemat să fie apostol, pus deoparte ca să vestească Evanghelia lui Dumnezeu, pe care o făgăduise mai înainte prin prorocii Săi în Sfintele Scripturi. Ea privește pe Fiul Său, născut din sămânța lui David, în ce privește trupul, iar în ce privește duhul sfințeniei dovedit cu putere că este Fiul lui Dumnezeu, prin învierea morților; adică pe Isus Hristos, Domnul nostru.**”

Romani 8:3: „**Căci-lucru cu neputință Legii, întrucât firea pământească (Grecește: carnea, aici și peste tot unde e „firea pământească”) o făcea fără putere, Dumnezeu a osândit păcatul în firea pământească, trimețând, din pricina păcatului, pe însuși Fiul Său într-o fire asemănătoare cu a păcatului”. Iată că Isus este Fiu înainte de venirea Lui pe pământ.**

Romani 8:32: „**El, care n-a cruțat nici chiar pe Fiul Său, ci L-a dat pentru noi toți, cum nu ne va da fără plată, împreună cu El, toate lucrurile?**”

1Corinteni 1:9: „**Credincios este Dumnezeu, care v-a chemat la părtășia cu Fiul Său Isus Hristos, Domnul nostru.**” Dacă negăm că Isus este Fiul

lui Dumnezeu, atunci trebuie să negăm și că Isus este Domnul nostru în mod real.

1Corinteni 15:28: „**Și când toate lucrurile Îi vor fi supuse, atunci chiar și Fiul Se va supune Celui ce I-a supus toate lucrurile, pentru ca Dumnezeu să fie totul în toți.**”

2Corinteni 1:19: „**Căci Fiul lui Dumnezeu, Isus Hristos, care a fost propovăduit de noi în mijlocul vostru, prin mine, prin Silvan și prin Timotei, n-a fost „da” și „nu” ci în El nu este decât „da”.**”

Iată că apostolii nu au predicat o evanghelie filozofică, pentru ei Isus este Fiul lui Dumnezeu în mod real, pentru ei Isus era DA, nu da și nu. Ei nu se jucau ca trinitarienii cu cuvintele: Isus este Fiul lui Dumnezeu, DAR, nu în mod real; ci, doar joacă un rol de Fiu.

Galateni 1:16: „**să descopere în mine pe Fiul Său, ca să-L vestesc între Neamuri, îndată, n-am întreat pe nici un om**”. Galateni 2:20: „**Am fost răstignit împreună cu Hristos și trăiesc dar nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine. Și viața pe care o trăiesc acum în trup, o trăiesc în credința în Fiul lui Dumnezeu, care m-a iubit și s-a dat pe Sine însuși pentru mine.**” Galateni 4:4: „**Dar când a venit împlinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub Lege**”.

1Tesaloniceni 1:10: „**și să așteptați din ceruri pe Fiul Său pe care L-a înviat din morți: pe Isus, care ne izbăvește de mânia viitoare**”.

Evrei 1:2: „**la sfârșitul acestor zile, ne-a vorbit prin Fiul pe care L-a pus moștenitor al tuturor lucrurilor și prin care a făcut și veacurile**”. Iată că Isus este Fiu înainte de venirea Lui pe pământ.

Evrei 4:14: „**Astfel, fiindcă avem un Mare Preot însemnat, care a străbătut cerurile-pe Isus, Fiul lui Dumnezeu, să rămânem tari în mărturisirea noastră**”.

Evrei 6:6: „**și care totuși au căzut, este cu neputință să fie înnoiți iarăși și aduși la pocăință, fiindcă ei răstignesc din nou pentru ei, pe Fiul lui Dumnezeu, și-L dau să fie batjocorit**”.

Evrei 10:29: „**Cu cât mai aspră pedeapsă credeți că va lua cel ce va călca în picioare pe Fiul lui Dumnezeu, va pângări sângele legământului, cu care a fost sfințit și va batjocori pe Duhul harului?**”

Dragă Pavele ai greșit, ei nu calcă în picioare și nu răstignesc chiar pe Fiul lui Dumnezeu; ci pe o persoană care doar joacă rolul de Fiu! Sau dacă Isus este Fiu cu adevărat, teologia trinitariană calcă în picioare pe Adevăratul Fiu al lui Dumnezeu.

Scripturile afirmă prin comparații ,tată – fiu’ în paralelă cu ,Tatăl ceresc – Fiul’, că Isus este Fiu iar Dumnezeu este Tată în sens real:

Matei 21:37,38: „**La urmă, a trimis la ei pe fiul său, zicând: „Vor primi cu cinste pe fiul meu! Dar vieri, când au văzut pe fiul, au zis între ei: „Iată moștenitorul; veniți să-l omorâm și să punem stăpânire pe moștenirea lui.”**” Fiul din parabolă Îl reprezintă pe Isus, Fiul lui Dumnezeu,

iar Stăpânul pe Tatăl ceresc (vezi contextul). Iar după cum tatăl și fiul din parabolă nu erau doar actori, tot așa Tatăl și Fiul din ceruri nu joacă doar roluri!

Scripturile afirmă că Isus este Fiu nu joacă rolul de Fiu, și că Tatăl ceresc este Tată în sens real:

Evrei 1:5: „Căci, căruia dintre îngeri a zis El vreodată: „Tu ești Fiul Meu; astăzi Te-am născut?” Și iarăși: „Eu Îi voi fi Tată și El Îmi va fi Fiu?”

Evrei 5:8: „cu toate că era Fiu, a învățat să asculte prin lucrurile pe care le-a suferit.” Pavel nu spune că Isus se prefăcea a fi Fiu; ci, că era Fiu.

Apostolii nu lasă în afirmațiile lor să se înțeleagă altceva, nici după zeci de ani de reflecții teologice al lor, după maturizarea lor spirituală, ei susțin același lucru: Isus este Fiul lui Dumnezeu.

Evrei 3:6: „Dar Hristos este credincios ca Fiu, peste casa lui Dumnezeu. Și casa Lui suntem noi, dacă păstrăm până la sfârșit încrederea nezgduită și nădejdea cu care ne laudăm.”

Evrei 7:28: „În adevăr, legea pune mari preoți pe niște oameni supuși slăbiciunii; dar cuvântul jurământului, făcut după ce a fost dată Legea, pune pe Fiul, care este desăvârșit pentru veșnicie”.

1Ioan 4:9: „Dragostea lui Dumnezeu față de noi s-a arătat prin faptul că Dumnezeu a trimis în lume pe singurul Său Fiu, ca noi să trăim prin El.” Ioan după aproape 70 de ani, de la înălțarea la cer a Fiului lui Dumnezeu, afirmă clar spre sfârșitul secolului I d.C. că Isus este Fiul lui Dumnezeu.

1Ioan 1:3: „deci, ce am văzut și am auzit, aceea vă vestim și vouă, ca și voi să aveți părășie cu noi. Și părășia noastră este cu Tatăl și cu Fiul Său, Isus Hristos.” Sau a greșit Ioan aici, și părășia noastră este cu două persoane care doar se prefac în a fi Tată și Fiu? Cu siguranță că nu, el explică în continuare: 1Ioan 2:22: „Cine este mincinosul, dacă nu cel ce tăgăduiește că Isus este Hristosul? Acela este Anticristul, care tăgăduiește pe Tatăl și pe Fiul.” 1Ioan 2:23: „Oricine tăgăduiește pe Fiul, n-are pe Tatăl. Oricine mărturisește pe Fiul, are și pe Tatăl.”

Iată în situație gravă se află trinitarienii, arătând că de fapt ce duh este peste ei, este duhul lui Anticrist, iată cine este mincinosul, nu cine afirmă că Isus este Fiul lui Dumnezeu; ci, cine afirmă contrariu.

De aceea, dragă cititor să rămânem la învățătura ce a fost de la început, în 1Ioan 2:24, sunt îndemnați: „Ce ați auzit de la început, aceea să rămână în voi. Dacă rămâne în voi ce ați auzit de la început și voi veți rămâne în Fiul și în Tatăl.” Și atunci vom umbla în lumină, „și sângele lui Isus Hristos, Fiul Lui, ne curățește de orice păcat.” (1Ioan 1:7).

1Ioan 3:8: „Cine păcătuiește, este de la diavolul, căci diavolul păcătuiește de la început. Fiul lui Dumnezeu s-a arătat ca să nimicească lucrările diavolului.”

1Ioan 4:9: „Dragostea lui Dumnezeu față de noi s-a arătat prin faptul că Dumnezeu a trimis în lume pe singurul Său Fiu, ca noi să trăim prin El.”

1Ioan 4:10: „Și dragostea stă nu în faptul că noi am iubit pe Dumnezeu, ci în faptul că El ne-a iubit pe noi și a trimis pe Fiul Său ca jertfă de ispășire pentru păcatele noastre”. 1Ioan 4:14: „Și noi am văzut și mărturisim că Tatăl a trimis pe Fiul ca să fie mântuitorul lumii”. Iată că Isus este Fiu și unic-născut (monogenes), înainte de a veni pe pământ!

1Ioan 5:12: „Cine are pe Fiul, are viața; cine n-are pe Fiul lui Dumnezeu, n-are viața”.

2Ioan 1:3: „Harul, îndurarea și pacea să fie cu voi din partea lui Dumnezeu Tatăl și din partea Domnului Isus Hristos, Fiul Tatălui, într-adevăr și în dragoste!” Iată că Isus nu este doar Fiu, nu este numit doar Fiul lui Dumnezeu, ca să dăm un alt sens expresiei, ‚Fiu’; ci, Ioan explică clar că Isus este „Fiul Tatălui”, arătând că expresia ‚Fiu’ este reală și literală, tot la fel și expresia ‚Tată’. Isus este Fiul Tatălui deoarece este născut din Tatăl (1Ioan 5:18).

Mărturia creștină adevărată Îl mărturisește pe Isus ca Fiul lui Dumnezeu:

1Ioan 4:15: „Cine va mărturisi că Isus este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu rămâne în el și el în Dumnezeu”.

1Ioan 5:5: „Cine este cel ce a biruit lumea, dacă nu cel ce crede că Isus este Fiul lui Dumnezeu?”

1Ioan 5:9-11: „Dacă primim mărturisirea oamenilor, mărturisirea lui Dumnezeu este mai mare; și mărturisirea lui Dumnezeu este mărturisirea pe care a făcut-o El despre Fiul Său. Cine crede în Fiul lui Dumnezeu, are mărturisirea aceasta în el; cine nu crede pe Dumnezeu, Îl face mincinos, fiindcă nu crede mărturisirea pe care a făcut-o Dumnezeu despre Fiul Său. Și mărturisirea este aceasta: Dumnezeu ne-a dat viața veșnică și această viață este în Fiul Său.”

Iubite, cititor, crezi mărturia pe care a făcut-o Dumnezeu Tatăl despre Isus, și anume că El este Fiul Său, sau Îl faci pe Dumnezeu mincinos? Dragă cititor, vreau să înțelegi că este foarte grav să susținem altceva, decât învățătura Scripturii despre Fiul lui Dumnezeu. În 2Ioan 1:9 se avertizează: „Oricine o ia înainte și nu rămâne în învățătura lui Hristos, n-are pe Dumnezeu. Cine rămâne în învățătura aceasta, are pe Tatăl și pe Fiul.”

În concluzie, la această problemă, dacă Fiul are sau nu un început, putem afirma despre Isus, pe baza declarațiilor clare ale Bibliei, fără a ne fi teamă că greșim, că la Domnul Isus se aplică atât termenul: *născut* (Ioan 1:14; Coloseni 1:15; 1Ioan 5:18), El este născut din Tatăl, precum și termenii: *făcut, creat, zidit* (Proverbe 8:22; Apocalipsa 3:14), El a venit în existență în „*început*”, El fiind de fapt începutul.

De fapt, însăși creația provine „*din*” (gr. *ek*) Dumnezeu Tatăl (Romani 11:33; 1Corinteni 8:6; 11:12), ea nu provine și nu este creată din nimic⁷; ci,

⁷„Nimic” este un cuvânt nepotrivit și nu ar trebui folosit. Dar „Mari teologi” îl folosesc cu dezinvoltură, arătând cât de orbi sunt ca și cărturarii din vremea

din lucruri care nu se văd (Evrei 11:3), și a fost creată *prin* intermediul Cuvântului (Isus) (Ioan 1:1-3; Coloseni 1:15-17).

Prin urmare și creația provine din Tatăl prin Fiul și Duhul Sfânt; materialul creației: cuvântul și suflare, provine din Tatăl prin Fiul Său și prin Spiritul Sfânt, întocmind astfel universul (Evrei 1:2; Psalm 33:6).

Însă, doar Isus a fost creat prin naștere direct *de* Tatăl, *din* Tatăl și *prin* Tatăl, astfel că prima rostire a Tatălui a ieșit și s-a născut Cuvântul (Logosul) numit și Înțelepciune și Fiu unic-născut. Deci o diferență între Fiul și creație, este că în timp ce Isus a fost născut / creat direct de Tatăl, ca început al lucrării Lui, creația a fost făcută după nașterea Fiului unic născut, în restul perioadei de cele șase zile de creiere, și prin intermediul Fiului (Geneza 1:1-2:1; Ioan 1:1-3; Coloseni 1:15-17).

Să trecem la următoarea etapă a vieții Fiului, după nașterea din Tatăl:

2. VIAȚA CA CUVÂNT:

După ce s-a născut din Tatăl, Fiul lui Dumnezeu este descris ca fiind „Cuvântul” (Ioan 1:1,2; 1Ioan 1:1-3), sau: „Înțelepciunea” (Proverbe 8:12,22-30 comp. cu 1Corinteni 1:24), care exista cu Dumnezeu, și prin care a lucrat Dumnezeu.

Scripturile arată că înainte de a veni pe pământ, Fiul lui Dumnezeu, a avut o existență pre-umană în cer alături de Dumnezeu (Ioan 3:31; 8:32; 17:5). El a existat într-o formă spirituală, fiind numit: „Dumnezeu” (Ioan 1:1) sau „dumnezeul unic-născut”⁸ (Ioan 1:18 NW). El exista atunci în forma (gr. morfe) lui Dumnezeu, fără a fi însă egal cu Dumnezeul ne-născut: Tatăl (Filipeni 2:6), din care a provenit și prin care trăiește (Ioan 1:14; 6:57).

Cuvântul este numit „Dumnezeu”, deoarece avea o natură divină, deoarece fiind născut din Acesta, purta chipul lui Dumnezeu (Evrei 1:3), precum și a avut de la Tatăl, glorie și prerogative divine (Ioan 17:5), din aceste motive este numit: „Dumnezeu”.

Domnului Isus! Formularea ‚din nimic’ = ‚Ex Nihilo”, este veche și se trage dintr-o carte a Macabeilor, unde se afirma ca Dumnezeu a făcut lumea din nimic. Biblia Ortodoxă susține această teză atât în cărțile ne-canonice, precum și prin o traducere defectuoasă a lui Evrei 11:3, unde se spune: „**Prin credință înțelegem că s-au întemeiat veacurile prin cuvântul lui Dumnezeu, de s-au făcut din nimic cele ce se văd.**” În 2Macabei 7:28 BO: „**Rogu-te, fiule, ca, la cer și la pământ căutând și văzând toate cele ce sunt într-însele, să cunoști că din ce n-au fost le-a făcut pe ele Dumnezeu și pe neamul omenesc așijderea l-a făcut.**” Iar în Septuaginta (tipărită de Polirom): „**...Dumnezeul le-a făcut din nimic și astfel a luat ființă și neamul omenesc.**” Iar în Înțelepciunea lui Solomon 11:17 BO: „**Nu era cu anevoie mâinii Tale atotputernice, care a zidit lumea din nimic...**”. Biblia prin cărțile canonice, nu susține acest lucru; ci, susține că viața provine din viață, spiritul din spirit, materia din spirit, din lucruri care nu se văd (Evrei 11:3).

⁸ Această expresie apare în unele manuscrise și în unele traduceri ale Bibliei, la Ioan 1:18.

Dar care este sensul expresiei Cuvântul (Logos)?

În primul rând, trebuie să precizăm că pentru traducătorul modern este o adevărată provocare să redea cuvântul *logos* printr-un singur cuvânt echivalent. *Logos* este derivat din *lego*, ‘a spune, a vorbi’, iar rădăcina acestuia, *leg*, înseamnă ‘a aduna sau a aranja’. Acest sens a evoluat în: ‘a vorbi, a cugeta, a gândi’; apoi în ‘cuvânt’, și în cele din urmă, în ‘rațiune’.

Logos este exprimarea lui Dumnezeu, comunicarea lui, la fel cum un cuvânt vorbit este exprimarea gândurilor interioare și nevăzute ale unui om. Astfel, *logos* include ideea de: plan, scop, înțelepciune, rațiune și chiar de putere. Traducerea lui *logos* prin „**Cuvântul**”, este o redare într-un singur cuvânt a sensurilor lui, dar nu reușește să exprime toată bogăția semantică a lui *logos* în limba greacă; bogăție care aruncă lumină asupra persoanei Fiului.

Astfel Logosul (Cuvântul), este **o exprimare** a Tatălui, este Cuvântul, rațiunea, puterea, înțelepciunea Tatălui, este **o persoană** care se naște din Tatăl, și Îl exprimă pe Dumnezeu, facultățile și atributele Acestuia, în exteriorul Ființei lui Dumnezeu. Logosul este și o persoană distinctă de Dumnezeu, dar și o exprimare sau manifestare a lui Dumnezeu, El este Cuvântul lui Dumnezeu.

Este **Cuvântul care are puterea să creeze**, să aducă în existență (Evrei 11:3), **să susțină** existența (Evrei 1:2,3), **să împlinească Cuvântul** sau rațiunea și hotărârile Tatălui (Apocalipsa 19:11-14), dar și este **purtătorul de Cuvânt** al lui Dumnezeu (Ioan 7:16-18; 18:37).

Din anumite pasaje din Scripturi, în special în Scripturile ebraice, Logosul (Cuvântul) și Înțelepciunea, par a fi doar o manifestare sau o facultate a lui Dumnezeu, exprimată în afara lui Dumnezeu, observați:

Psalm 33:6: „**Cerurile au fost făcute prin Cuvântul Domnului și toată oștirea lor prin suflarea gurii lui.**”

Proverbe 8:12-31: „Eu, Înțelepciunea, am ca locuință mintea și pot născoci cele mai chibzuite planuri...Când a întocmit Domnul cerurile, eu eram de față; când a tras o zare pe fața adâncului, când a pironit norii sus și când au țâșnit cu putere izvoarele adâncului, când a pus un hotar mării, ca apele să nu treacă peste porunca Lui, când a pus temeliiile pământului, eu eram meșterul Lui, la lucru lângă el și în toate zilele eram desfătarea Lui, jucând neîncetat înaintea Lui, jucând pe rotocolul pământului Său și găsindu-mi plăcerea în fiii oamenilor.”

Jeremia 10:12: „Dar El a făcut pământul prin puterea Lui, a întemeiat lumea prin înțelepciunea Lui, a întins cerurile prin priceperea Lui.”

Evrei 11:3: „Prin credință pricepem că lumea a fost făcută prin Cuvântul lui Dumnezeu, așa că tot ce se vede n-a fost făcut din lucruri care se văd.”

În aceste pasaje, agentul prin care Dumnezeu a creat, nu pare a fi o persoană diferită de Dumnezeu; ci, anumite atribute, facultăți sau capacități ale lui Dumnezeu Tatăl. Din aceste pasaje, s-ar desprinde că Cuvântul,

Înțelepciunea, Puterea și Priceperea nu ar fi o persoană distinctă de Tatăl; ci, atribute ale Tatălui sau o manifestare a Lui în exteriorul Lui.

Însă sunt alte pasaje care indică că Înțelepciunea, Cuvântul și Puterea, este o persoană distinctă de Dumnezeu: Isus Cristos (1Corinteni 1:24; Ioan 1:1-3; 1Ioan 1:1-3; Apocalipsa 19:13), care a devenit carne și om (Ioan 1:14).

Acuma noi trebuie să credem ambele afirmații ale Bibliei, Logosul este și o manifestare a Tatălui și o persoană distinctă de Tatăl. Logosul, Înțelepciunea, Puterea ca atribute au existat din totdeauna în Tatăl, însă ele au ieșit sau țâșnit din Tatăl prin cuvânt și suflare, și astfel s-a născut Logosul persoană, care pe de o parte, este o prelungire a Ființei lui Dumnezeu, o manifestare a lui Dumnezeu; pe de altă parte este o ființă divină distinctă de Dumnezeu Tatăl.

Astfel Isus a fost deopotrivă **Cuvântul** și **Fiul**. Aceste două descrieri se suplimentează una pe cealaltă. A te gândi la Isus Cristos doar ca și Cuvânt, ar putea sugera doar o facultate a lui Dumnezeu. Pe de altă parte, a te gândi la El doar ca Fiu ar putea să ne limiteze concepția despre El. Când cei doi termeni sunt combinați, dă naștere la o persoană care este și distinctă de Tatăl și o exprimare a Tatălui în afara Lui, exprimată prin Fiul.

Fiul este născut din Tatăl și exprimă calitățile acestuia, aceasta nu înseamnă că Tatăl acuma, deoarece a născut pe Cuvântul, Înțelepciunea și Puterea, este lipsit de aceste atribute, cum cred unii. Dumnezeu Tatăl a vorbit, a rostit cuvinte și fără intermediari, ca și în următoarele cazuri: botezul lui Isus (Matei 3:17); la muntele schimbării la față (Matei 17:5); și în templu (Ioan 12:27,28). Prin urmare, Tatăl despărțit de Fiul nu este lipsit de Cuvânt, Înțelepciune, Pricepere și Putere.

Problema care se ridică este următoarea: *Logosul este un Dumnezeu distinct de Tatăl, sau o manifestare a aceluiași Dumnezeu Tatăl?*

Din Scripturi, reiese ambele forme. El este Cuvântul lui Dumnezeu, exprimarea lui Dumnezeu, din această perspectivă Cuvântul este manifestarea lui Dumnezeu Tatăl (Psalm 33:6; Ieremia 10:12; Evrei 11:3).

Dintr-o altă perspectivă Cuvântul este o persoană distinctă de Dumnezeu Tatăl, „**Cuvântul era cu Dumnezeu**” (Ioan 1:1; 1Ioan 1:1-3), și din această perspectivă Cuvântul este o ființă divină, diferită de Dumnezeu Tatăl. Putem afirma, că Domnul Isus era Dumnezeu (și este actualmente) în două sensuri:

- 1) ca Teofanie (manifestare, arătare) a lui Dumnezeu Tatăl, a lui Iehova, dar și ca:
- 2) Dumnezeu distinct de Tatăl, așa cum este în Ioan 1:1,18, datorită:
 - a) nașterii Sale din Tatăl, primind astfel din natura divină;
 - b) primind: autoritate, putere și poziție de Stăpân.

Fiul este un Dumnezeu distinct de Tatăl, deoarece este născut din Dumnezeu, are putere, autoritate, glorie primite de la Dumnezeu, dar în

această perspectivă, El nu este Dumnezeu în același sens sau egal cu Tatăl. Dar nici ca Teofanie meritul de Dumnezeu nu este al Lui; ci, al Tatălui, care alege să se manifeste (exprime, arate) prin Fiul (Ioan 14:10; 2Corinteni 5:19).

Titlul **„Cuvântul lui Dumnezeu”** — „Logosul lui Dumnezeu” — este foarte potrivit pentru a descrie lucrarea sau funcția importantă a Învățătorului nostru, înainte de venirea Sa în lume. *Logosul* a fost *expresia* directă a Tatălui ceresc, El împlinea hotărârile Tatălui, El făcea ca Cuvântul (rațiunea, hotărârea, planul) Tatălui, să nu se întoarcă fără rod înapoi, și împlinea toate hotărârile și planurile Tatălui.

Dumnezeu a gândit, hotărât și poruncit, iar Cuvântul (Logosul), era Cel care împlinea, aducea în existență. Observăm în Geneza cap. 1.

Geneza 1:3: **„Dumnezeu a zis: „Să fie lumină!” Și a fost lumină”**. Dumnezeu Tatăl a rostit sau glăsuț iar Logosul a fost Cel care a împlinit, aducând în existență lumina.

Tot la fel și la următoarele lucruri create:

Geneza 1:6 **„Dumnezeu a zis: „Să fie o întindere între ape și ea să despartă apele de ape.”**

Geneza 1:9: **„Dumnezeu a zis: „Să se strângă la un loc apele care sunt dedesubtul cerului și să se arate uscatul!” Și așa a fost.”**

Geneza 1:11: **„Apoi Dumnezeu a zis: „Să dea pământul verdeață, iarbă cu sămânță, pomi roditori, care să facă rod după soiul lor și care să aibă în ei sămânța lor pe pământ.” Și așa a fost.”**

Geneza 1:14-15: **„Dumnezeu a zis: „Să fie niște luminători în întinderea cerului, ca să despartă ziua de noapte; ei să fie niște semne care să arate vremurile, zilele și anii; și să slujească de luminători în întinderea cerului, ca să lumineze pământul.” Și așa a fost.”**

Geneza 1:20: **„Dumnezeu a zis: „Să mișune apele de viețuitoare și să zboare păsări deasupra pământului pe întinderea cerului.”**

Geneza 1:24: **„Dumnezeu a zis: „Să dea pământul viețuitoare după soiul lor, vite, târătoare și fiare pământești, după soiul lor.” Și așa a fost.”**

Geneza 1:26: **„Apoi Dumnezeu a zis: „Să facem om după chipul Nostru, după asemănarea Noastră; el să stăpânească peste peștii mării, peste păsările cerului, peste vite, peste tot pământul și peste toate târătoarele care se mișcă pe pământ.”**

Domnul Isus ca Logos, nu doar că a participat la creiere, prin El creându-se toate, dar prin El se mențin toate (Coloseni 1:17).

De la Tatăl pleca și Cuvântul dar și Suflarea, adică Duhul Sfânt, în Psalm 33:6, se spune: **„Cerurile au fost făcute prin Cuvântul Domnului și toată oștirea lor prin suflarea gurii lui”**. Cuvântul era Fiul înainte de a deveni om, iar suflarea era Duhul Sfânt (Iov 32:8; 33:4).

Cuvântul împlinește voia lui Dumnezeu, El este un Cuvânt care împlinește sau îndeplinește planul lui Dumnezeu (Matei 5:17; Ioan 4:34; Apocalipsa

19:11-15) folosindu-se de Duhul sau Suflarea lui Dumnezeu (Geneza 1:2; Ioan 20:22; 2Tesaloniceni 2:8; Evrei 1:3).

În Isaia 48:13, se spune: „**mâna Mea a întemeiat pământul și dreapta Mea a întins cerurile: cum le-am chemat, s-au și înfățișat îndată**”. Iată cum Dumnezeu le-a chemat, cum a rostit cuvântul creator, „**s-au și înfățișat îndată**”, sau cu alte cuvinte au venit în existență prin lucrarea Logosului.

Dar Logosul era și purtătorul de Cuvânt al lui Dumnezeu înainte de a deveni carne (om), trimițând mesaje prin îngeri (Fapte 7:30,38; Evrei 2:2; Galateni 3:19), uneori vorbește prin îngeri și după înălțarea la cer (Apocalipsa 1:1), însă și după ce a devenit om, Logosul i-a învățat direct pe oameni voia Tatălui (Evrei 1:1,2; Luca 4:43; Ioan 1:14-17; 18:37).

Putem ilustra acest aspect al rolului Cuvântului, prin o situație din vechime, când anumiți regi se adresau supușilor prin reprezentanți, regele stând în spatele unui paravan, în timp ce „cuvântul” sau purtătorul său de cuvânt, stătea în fața paravanului și adresa poporului cu voce tare cuvintele șoptite de rege, care era nevăzut: și un astfel de vorbitor era numit „*Logosul Regelui*”.

În mod asemănător, Tatăl ceresc este un Dumnezeu transcendent, inaccesibil, dincolo de creație, un Dumnezeu invizibil, cu o glorie și sfințenie ce ar topi creația (Exod 33:20; Isaia 31:9; 64:1; 1Timotei 6:16), și astfel inaccesibil creației (Ioan 1:18), dar Acest Dumnezeu s-a folosit de Logosul devenit carne, care a venit în creația aceasta fizică, și a devenit om perfect și sfânt, prin care putem să-L cunoaștem pe Adevăratul Dumnezeu (Ioan 1:18)

Sau putem ilustra acest rol al Cuvântului, prin exemplul cu Pavel și Barnaba. În Fapte 14:12 (BCR), se spune: „**Pe Barnaba îl numeau Jupiter, iar pe Pavel Mercur, pentru că el era purtătorul cuvântului**”.

Păgânii din orașul Listra, atunci când au văzut că Pavel a vindecat pe acel olog din naștere, au crezut că Zeii: Jupiter și Mercur, s-au făcut oamenii și au venit pe pământ făcând miracole, iar pe Barnaba îl numeau Zeus, conducătorul sau stăpânul suprem al zeilor, iar pe Pavel Mercur, purtătorul de Cuvânt al lui Zeus în mitologia romană. Mercurius (sau Mercur) a fost un zeu în mitologia romană. Corespondentul său din mitologia greacă este Hermes, ambii aveau rolul de a fi mesageri / soli al zeilor, adică purtătorii lor de cuvânt.

Prin urmare, după cum Pavel *era logosul lui Barnaba*, cel ce vorbea și acționa, într-un mod asemănător, dar bineînțeles într-un mod mult mai profund, Isus este Logosul Tatălui.

Însă Fiul lui Dumnezeu, nu este numit doar: Logos, Înțelepciune, pricepere, putere; ci, și brațul lui Iehova, după cum vom vedea în continuare.

În unele pasaje ‚brațul lui Iehova’ sau ‚degetul lui Dumnezeu’, poate să se referă la Duhul Sfânt (Isaia 63:11,12; comp. Matei 12:28 cu Luca 11:20,

etc.) Totuși există exemple în care Domnul nostru Isus, este și El reprezentat profetic ca „braț” a lui Iehova:

Isaia 40:10 BCR: „Iată, Stăpânul DOMNUL va veni cu putere și brațul Lui va domni pentru El. Iată că plata este cu El și răsplătirea înaintea Lui.” Iată că în mod profetic Isaia, care este numit Evanghelistul Vechiului Testament, anunță că brațul lui Iehova, va domni în locul lui Iehova și acest braț va plăti și răsplăti. Cu siguranță, aici brațul lui Iehova, se referă la Isus care va domni (Luca 1:32,33; Daniel 7:13,14), și va răsplăti fiecăruia după faptele Lui (Apocalipsa 20:12).

Isaia 51:4-5: „Ia aminte spre Mine, deci, poporul Meu, pleacă urechea spre Mine, neamul Meu! Căci din Mine va ieși legea și voi pune legea Mea lumină popoarelor. Neprihănirea Mea este aproape, mântuirea Mea se va arăta și brațele Mele vor judeca popoarele, ostroavele vor nădăjdi în Mine și se vor încrede în brațul Meu”.

Isaia 52:10: „Domnul își descopere brațul Său cel Sfânt, înaintea tuturor neamurilor; și toate marginile pământului vor vedea mântuirea Dumnezeului nostru.”

Aici Isus este simbolizat de lumina legii, mântuirea lui Dumnezeu care se arată, și brațul lui Dumnezeu în care trebuie să ne încredem (Luca 2:29-32)

Isaia 53:1: „Cine a crezut în ceea ce ni se vestise? Cine a cunoscut brațul Domnului?” iar v. 2-12, descriu în continuare în mod profetic pe Mesia, viața Lui, jertfa Lui și rolul Lui în mântuirea omenirii. Evanghelistul Ioan confirmă că profeția se referă la Isus (Ioan 12:38-42).

Isaia 59:16-20: „El vede că nu este nici un om și Se miră că nimeni nu mijlocește. Atunci brațul Lui îi vine în ajutor și neprihănirea Lui îl sprijinește... „Da, va veni un Răscumpărător pentru Sion, pentru cei ai lui Iacob, care se vor întoarce de la păcatele lor, zice Domnul.” Domnul Isus este neprihănirea lui Dumnezeu, deci și brațul lui Dumnezeu, răscumpărătorul pentru Sion (Filipeni 3:9; Romani 11:26).

Există și pasaje care sunt greu de precizat dacă expresia ‚brațul’ sau ‚mâna’ lui Dumnezeu se referă la Isus, la Duhul Sfânt sau la altceva.

Un părinte al bisericii, **Ireneu** (Irineu) din Lyon (115-190 d.C.). În lucrarea: „**Cinci Cărți împotriva Ereziilor**” (182-189 d.C.), interpretează textul: „**Să facem om după chipul nostru, după asemănarea noastră**”, că trebuie văzut ca un dialog al Tatălui sau ca o adresare a Sa, către Fiul și către Duhul Sfânt, pe care, Irineu îi numește alegoric „*Mâinile lui Dumnezeu*” (cf. Erezii 5:1,3; 5:5, 5:28, 1). Deci iată un părinte al bisericii, care susține că atât Fiul cât și Duhul Sfânt pot fi numiți ‚mâna lui Dumnezeu’.

În pasajele de mai sus, este destul de clar că ‚brațul’ lui Iehova se referă în mod metaforic la Fiul.

În concluzie, Fiul înainte de a deveni om, este numit: Logos (Cuvânt), Înțelepciune, Putere, braț a lui Iehova, etc. De ce? Deoarece, ca întreaga

slavă să-i revină lui Dumnezeu, și nu agentului, sau persoanei-instrument, folosită de Dumnezeu (comp. cu Psalm 109:27).

În al doilea rând, tocmai pentru a indica că Isus a fost un intermediar / agent / instrument, al creației, al intervențiilor lui Dumnezeu în istorie, dar cu putere și înțelepciune primită de la Tatăl.

Astfel, Fiul ca Logos în existența preumană apare în Scripturile ebraice în special ca manifestare a lui Dumnezeu, dar și ca Fiu (Proverbe 30:4), și ca persoană distinctă de Tatăl (Geneza 1:26; 3:22; 11:7; Isaia 6:8).

Însă, în special în Scripturile creștine se prezintă clar că Logosul a existat ca persoană distinctă de Tatăl, având încă înainte de deveni om, un **Eu**, sau **Sine** propriu, distinct de *Sinele Tatălui*: Marcu 12:6; Ioan 1:1-15,30; 3:17,31,34; 5:36-38; 6:33-42,46,50; 7:28,29; 8:23,38-40,42,58; 10:36; 12:41,49; 13:3,20; 16:28-30; 17:5,6-8, 24,25; 1Corinteni 15:47; Galateni 4:4; Filipeni 2:5-7; Coloseni 1:15-17; Evrei 10:5-7.

Pentru mintea noastră limitată este greu să înțelegem cele două moduri de a exista a Fiului, însă deoarece sunt scripturale trebuie să le acceptăm prin credință, chiar dacă nu le înțelegem pe deplin. Să trecem acum la următoarea etapă din viața Fiului lui Dumnezeu:

3. VIAȚA CA OM:

A doua etapă a vieții Fiului lui Dumnezeu, începe cu golirea Lui de Sine, adică de forma (chipul) Sa divină, spirituală și cerească.

Fiul a revenit la forma de existență inițială, de sămânță, ca atunci când s-a născut din Tatăl, ca sămânță spirituală ieșită prin gura Tatălui, la prima rostire a Tatălui. Revenind la aceea stare, Fiul a fost dus de Duhul Sfânt, ca sămânță în burta Mariei (Matei 1:18,20), și astfel Fiul a devenit om, a devenit carne (trup). Astfel Fiul lui Dumnezeu s-a născut din Maria, și a luat formă (chip) de sclav și se asemăna cu oamenii (Filipeni 2:6-8; Ioan 1:14), primind Numele de „**Isus**” (Matei 1:21).

El ca om a fost echivalentul lui Adam, adică un om perfect, lipsit de păcat (Romani 5:14, 15,19; 1Corinteni 15:45). Duhul Sfânt a avut grijă ca Fiul inițial ca sămânță, apoi ca făt, crescând în burta Mariei, să nu fie contaminat de Maria, o fecioară sfântă, dar totuși având păcatul moștenit de la Adam (Luca 1:28-35; 2:21-24). Maria nu a avut nici o participare la apariția fătului în burta ei, ea a fost doar o gazdă ce l-a hrănit, până când acesta s-a născut în lume ca Fiu al lui Dumnezeu (Matei 1:18-25; Marcu 1:1; Luca 2:49; 3:22).

Înainte de a dezvolta această etapă, aș dori să intrăm în analiza pasajului din Filipeni 2:5-11, prin care trinitarienii susțin că Isus înainte de întrupare a fost Dumnezeu deplin, egal cu Tatăl, iar după întrupare, doar a luat umanitatea în divinitate, El nu s-a golit de natura sa divină; ci, doar a ascuns-o într-un trup de carne.

Trinitarienii susțin că Isus are aceeași natură cu Tatăl, pe baza lui Filipeni 2:5-11, ei susțin că Isus este egal în substanță cu Dumnezeu.

Anumite versiuni ale Bibliei, ar părea să susțină că Isus este Dumnezeu și egal cu Tatăl.

De pildă, BO traduce: „Care, Dumnezeu fiind în chip, n-a socotit o știrbire a fi El întocmai cu Dumnezeu, Ci S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, și la înfățișare aflându-Se ca un om, S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, și încă moarte pe cruce.”

Și alte traduceri susțin Dumnezeirea lui Isus, sau faptul că înainte de întrupare El avea deja egalitatea cu Tatăl:

Sfânta Scriptură (1874): „În chipul lui Dumnezeu fiind, nu a socotit ca o răpire a fi întocmai cu Dumnezeu.”

Gala Galaction (1938): „Cel ce, fiind în chipul lui Dumnezeu, n-a ținut ca la o pradă la egalitatea sa cu Dumnezeu.”

Însă remarcăți cum redau alte traduceri acest pasaj:

Das Neue Testament, ediție revizuită de Friedrich Pfäfflin (1965): „El — într-adevăr de natură divină! — n-a avut niciodată mândria de a se face egal cu Dumnezeu.”

Today's English Version (1976): „El avea întotdeauna natura lui Dumnezeu, dar nu s-a gândit să încerce prin forță să devină egal cu Dumnezeu.”

Biblia Cornilescu (1921): „El, cu toate că avea chipul lui Dumnezeu, totuși n-a crezut ca un lucru de apucat să fie deopotrivă cu Dumnezeu, ci s-a dezbrăcat pe sine însuși și a luat un chip de rob, făcându-Se asemenea oamenilor.”

La Bibbia Concordata (1968): „care, cu toate că era în formă de Dumnezeu, nu a considerat că a fi egal cu Dumnezeu era ceva ce trebuia să-și însușească cu lăcomie”.

The New Jerusalem Bible (1985): „care, fiind în forma lui Dumnezeu, nu a socotit egalitatea cu Dumnezeu ca ceva de apucat.”

Noul Testament CLV (1993): „care, deși având chipul lui Dumnezeu, n-a socotit ca un lucru de apucat să fie egal cu Dumnezeu, ci s-a golit de Sine Însuși, luând un chip* de rob, devenind în asemănarea oamenilor”.

[La n.s. se explică cuvântul chip: „gr. morphe, formă. Idem în v.7; Mc.16:12].

Biblia București (2001 - GBV): „Pentru ca acest gând să fie în voi, care era și în Hristos Isus: care, fiind în chip de Dumnezeu, n-a considerat de apucat să fie egal cu Dumnezeu, ci S-a golit pe Sine Însuși, luând chip de rob, făcându-Se în asemănarea oamenilor”.

Noul Testament Traducerea Fidelă (2008): „Cugetați aceasta în voi, ceea ce era și în Christos Iesus; care în formă de Dumnezeu fiind, nu a

considerat o răpire, ca să fie egal cu Dumnezeu; ci, S-a golit pe Sine, luând formă de sclav, făcându-Se într-o asemănare a oamenilor.” (v.5-7).

[La n.s. se explică cuvântul „**formă**” - în greacă: morfe = formă; chip; aparență exterioară].

Trinitarienii susțin câteva aspecte ale dogmei trinității pe baza acestui pasaj, după cum urmează:

Domnul Isus era Dumnezeu și egal cu Tatăl având natura (gr. *Morfe*) lui Dumnezeu, El nu a ținut [gr. *harpagmos*] ca la o pradă egalitatea cu Tatăl, putând să se smerească și să se goloască [gr. *kenoo*] de Sine Însuși pentru a lua formă de sclav, dar rămânea tot divin, deoarece nu se golea de atributele divine, ci o golire de slava exterioară pentru a lua înfățișarea oamenilor în exterior, o luare a umanității peste divinitate.

Să analizăm fiecare aspect pe rând, al acestei interpretări:

1) Era Isus egal cu Tatăl deoarece avea chipul sau forma Lui?

Trinitarienii, susțin că Isus avea aceeași natură cu Dumnezeu, deoarece exista în chipul lui Dumnezeu, trinitarienii susținând că *chipul*, gr. *morfe*, are sensul de natură, după cum și traduc unele traduceri.

Cuvântul grec: „*morfe*”, are un sens secundar de natură, însă cuvântul expres pentru natură în greacă este „*fysis*”, iar *morfe* are ca prim sens: „*formă; chip; aparență exterioară*”, după cum se explică la n.s. în CLV și NTT – 2008.

De fapt, dacă *morfe* aici are sensul de natură, înseamnă că Isus după venirea Lui pe pământ nu mai avea natură divină, deoarece El a luat natură de sclav în asemănarea oamenilor!

Domnul când a venit pe pământ s-a făcut carne (Ioan 1:14). Ideea exprimată aici, este că El a renunțat la o formă sau tip de existență spirituală, pentru o altă formă sau tip de existență de carne, care este exprimată în termeni mai simpli de Pavel în altă parte, în scrierile sale. Astfel, în 2Corinteni 8:9, se spune: „**Căci cunoașteți harul Domnului nostru Isus Hristos. El, cu toate că era bogat, s-a făcut sărac pentru voi...**”. Deși el era bogat, el a devenit sărac, El nu a păstrat bogățiile atunci când a devenit sărac, în caz contrar el nu era într-adevăr „**sărac**”!

În mod asemănător, dacă înainte a avut natura divină, când s-a făcut carne, El a luat natură de sclav, căci același cuvânt în greacă apare și în v.6 și v.7. Iar dacă Isus a luat natura de sclav golindu-se de cea de Dumnezeu, atunci pe perioada cât a fost pe pământ, nu a mai avut natura divină, și astfel cade trinitatea care susține că Isus este egal cu Dumnezeu Tatăl în orice timp și permanent!

Întrebarea care totuși se ridică, *faptul că Fiul avea forma, chipul sau aparența exterioară de Dumnezeu îl făcea egal cu Dumnezeu în toate privințele?*

Fiul are întipărirea Tatălui, (comp. cu Evrei 1:3 gr. *character* = *întipărirea*), acest cuvânt are sensul de un model care întipărește forma lui pe altceva, ca o literă de tipografie care întipărește pe hârtie caracterul respectiv.

De aici unii pot deduce o egalitate, dar nu este așa, de ce? Căci dacă ar fi o egalitate, dacă Fiul care este imaginea Tatălui, ar fi fost egal cu Tatăl, atunci am fi avut doi Dumnezeu absoluți și deplini și nu UN SINGUR DUMNEZEU așa cum susține doctrina creștină.

În al doilea rând, litera din metal este mai mare ca litera tipărită, având o lățime; apoi Cel care întipărește ar fi Dumnezeu și ar exista înainte de Cel Întipărit. În al treilea rând, ce nevoie are Fiul care în viziunea trinitarienilor este egal cu Tatăl și co-etern să fie întipărit de Tatăl? Și în al patrulea rând, de ce Tatăl este modelul originar, după care este întipărit Fiul, când de fapt ei sunt egali, eterni, și au aceeași natură din totdeauna și și nu există nici o diferență în ce privește calitățile, atributele dintre ei! Deci, de ce este Fiul întipărirea Tatălui atunci? De ce în acest pasaj **Dumnezeu** care ar trebui să fie în viziunea trinitară: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt este distinct de **Fiul**?

Însă acest pasaj din Evrei 1:3, nu vorbește de o singură Ființă în trei persoane sau în două persoane; ci, despre Ființa lui Dumnezeu și despre Ființa Fiului Său (două Ființe). Fiul este distinct de Ființa numită **Dumnezeu**, chiar dacă seamănă cu Tatăl, având chipul sau imaginea Sa, dar nu neapărat atributele/prerogativele Sale!

Din text reiese că Isus este imaginea sau chipul lui Dumnezeu și nu Însuși Dumnezeu, textul spune: „**Dumnezeu, vorbind în vechime în multe părți și în multe feluri părinților prin profeți; în zilele acestea din urmă ne-a vorbit prin Fiul, pe care L-a rânduit moștenitor a toate, prin care a făcut și epocile; care fiind o strălucire a gloriei și o imagine a Ființei Lui, și finând toate prin cuvântul puterii Lui; făcând o curățire a păcatelor, S-a așezat la dreapta măreției în înălțimi**” – Evrei 1:1-3 (NTTF – 2008).

Observăm că Isus nu este Însuși Dumnezeu, ci Fiul Lui Dumnezeu, PRIN care au fost făcute epocile. El este agentul lui Dumnezeu al Creatorului, nu Însuși Dumnezeu sau Însuși Creatorul!

El este imaginea sau întipărirea Ființei lui Dumnezeu. Ce înseamna acest lucru? Din acest text, reiese că Fiul este imaginea lui Dumnezeu, El este imaginea sau întipărirea înfățișării exterioare a lui Dumnezeu, nu întipărirea atributelor lui Dumnezeu, El fiind o strălucire a gloriei lui Dumnezeu, așa cum lumina soarelui este un efect al emanației lui, astfel lumina nu este însuși soarele!

Cuvântul: „**character**”, din Evrei 1:3, are același sens ca și „**morfe**”, din Filipeni 2:6, din motivele mai sus menționate, din text și din contextul din Evrei 1:3. Fiul nu este identic cu Dumnezeu ca atribute; ci, doar are un chip (înfățișare exterioară) asemănătoare Tatălui. Așa cum un fiu poate semăna cu tatăl lui, dar nu este egal cu tatăl lui în vârstă, putere sau înțelepciune!

Dacă vom căuta ocurențele lui „**character**”, vom vedea că în Septuaginta, în Levitic 13:28, se referă o pată produsă de o arsură, ca și cum arsura care

se vindecă este caracterul, iar pata, buba este întipărirea (sau rezultatul întipăririi), textul spune: „**Dar dacă pata a rămas pe loc, nu s-a întins pe piele și a mai scăzut, este o rană pricinuită de umflătura arsurii; preotul să-l declare curat, căci este semmul rănii vindecate a arsurii**”.

În cărțile necanonice din Septuaginta mai apare la 2Macabei 4:10:

„**Regele a încuviințat, și [Iason], punând mâna pe putere, îndată i-a împins pe concetățenii săi la obiceiuri grecești**”.

4Macabei 15:4: „**Cum ar putea descrie pasiunile părinților care își iubesc copiii? Noi imprimăm în copil, de mic, asemănarea la suflet și la înfățișare, ca pe o pecete minunată, mai ales [femeile], deoarece ele sunt într-o uniune mai strânsă cu cei pe care i-au născut decât tații**”.

Dar nici aceste pasaje nu indică neapărat ca cel întipărit și cu cel ce a făcut întipărirea ar fi egali, ei ar putea fi asemănători. Exemplele Scripturii: arsura cu pata sau buba poate fi egală ca zonă afectată, dar nu neapărat ca culoare, sau în toate aspectele, sau cu siguranță evreii nu vor fi identici educați grecește ca Iason, sau copilul nu va fi identic ca și mama lui.

La ce se referă întipărirea, la **înfățișarea exterioară**, la **personalitate** sau la **atribute**?

Întipărirea în Evrei 1:3, se referă la înfățișarea exterioară, ca și „*morfe*”, în Filipeni 2:6, ea nu se referă la atribute!

De fapt, Fiul întipărit de Dumnezeu nu devine Dumnezeu, căci textul spune clar: „**S-a așezat la dreapta măreției în înălțimi**”, Dumnezeu distinct de Isus este (măreția întrupată, maiestatea, proeminența), iar Fiul este reflecatarea ei la cel mai înalt nivel, dar Isus stă la dreapta măreției. Dacă ar fi vorba de egalitate sau două ființe identice, atunci Duhul prin Pavel ar fi spus, „*Tatăl și Fiul care sunt Măreția stau împreună*”. Dar Pavel nu spune asta.

Cu toate că Pavel spune că Fiul este întipărirea Tatălui, totuși el spune că Fiul stă la dreapta măreției (maiestății, proeminenței), El nu este o parte din măreție! În *Lexiconul Friberg*, definește cuvântul: „*megalosune*” = *lit. proeminență, măreție, importanță, utilizată de singurul Dumnezeu (Iuda 25), maiestate utilizat ca nume pentru Dumnezeu (Evrei 1:3)*.

Iată! În Evrei 1, SINGURUL DUMNEZEU poartă numirea de Proeminență, Maiestate; iar Fiul Său, care este imaginea Lui, conform textului este la dreapta Lui.

Diferența între Filipeni 2:6, și Evrei 1:3, este că în Filipeni 2:6, se referă la forma (înfățișarea) exterioară a Fiului înainte de întrupare, care este asemănătoare cu Tatăl, iar Evrei 1:3, se referă la înfățișarea exterioară a Fiului cu Tatăl după înviere și înălțarea la cer a Fiului.

Revenind la Filipeni 2:6, dacă Isus înainte de întrupare a fost egal cu Dumnezeu, textul nu ar fi vorbit de o posibilitate ca Fiul „**să fie** [la viitor] **egal cu Dumnezeu**”, ci ar fi vorbit de o realitate trecută sau prezentă, adică ca Fiul: „**să nu rămână egal cu Dumnezeu**”, dar textul nu vorbește la trecut

sau prezent, ca și cum înainte de golirea de Sine, Fiul a avut egalitatea, ci ca și cum Fiul ar fi putut alege să obțină egalitatea prin uzurpare!

Faptul că atât Tatăl precum și Fiul au aceeași formă (gr. *morfe*) nu înseamnă egalitate după cum noi, care avem chipul lui Cristos nu suntem egali cu Cristos (Galateni 4:19, în greacă *morfo*, din rădăcina același cuvânt: *morfe*). Pe lângă toate acestea, chiar dacă pe baza acestui text am susține că Isus era egal înainte de întrupare cu Dumnezeu, având forma lui Dumnezeu, tot acest pasaj nu ar susține trinitatea, care învață o egalitate eternă, permanentă și neîntreruptă a celor trei persoane.

Totuși, cum am mai explicat, Isus prin faptul că exista în forma lui Dumnezeu, nu indică că era egal cu Dumnezeu, chiar faptul spus de Pavel: „forma lui Dumnezeu”, indică că Isus nu era *din* Ființa lui Dumnezeu; ci, era o persoană distinctă de Ființa lui Dumnezeu, care semăna cu Dumnezeu. Astfel acest pasaj nu susține trinitatea în nici un fel! Ba chiar, acest pasaj demască trinitatea, deoarece Isus nu este *din* Ființa lui Dumnezeu; ci o ființă separată de Dumnezeu care are înfățișarea lui Dumnezeu, o ființă care s-a smerit și nu a încercat ca Lucifer să devină egalul lui Dumnezeu, să uzurpe sau să răpească egalitatea cu Dumnezeu Tatăl (vezi Isaia 14:13,14).

A doua problemă din interpretarea trinitariană asupra textului:

2) Domnul Isus n-a ținut la egalitatea pe care o avea, sau nu a ținut să aibă, să apuce egalitatea?

Trinitarienii susțin că Domnul Isus nu a ținut la egalitatea pe care o avea deja înaintea golirii de Sine, traducând *harpagmos* cu „*n-a ținut*” (Gala Galaction 1938), de unde se subînțelege că avea egalitatea.

Chiar și o astfel de traducere, ca și **Gala Galaction: „Cel ce, fiind în chipul lui Dumnezeu, n-a ținut ca la o pradă la egalitatea sa cu Dumnezeu”**, nu sugerează o egalitate permanentă și veșnică; ci, o egalitate care a avut-o, dar pe care, Fiul a pierdut-o prin golirea de Sine, când a devnit om.

Însă traducerea *harpagmos*, derivat din *harpazo*, nu are sensul de a ține, ci: *de a apuca, a smulge, a uzurpa, a acapara*. Cu alte cuvinte, sensul cuvântului sugerează că Isus nu a dorit ca să apuce, să smulgă egalitatea pe care nu o avea. Astfel Ralph Martin, în **The Epistle of Paul to the Philippians** (Epistola lui Pavel către Filipeni) face asupra originalului grecesc următorul comentariu: „*Ne putem îndoi, totuși, că verbul ar putea să alunece de la sensul său real de 'a apuca', 'a smulge cu violență', la cel de 'a ține cu putere la'.*”

Iar **The Expositor's Greek Testament** (Comentariu interpretativ al Testamentului grec) spune: „*Nu se găsește nici un pasaj în care ἀρπάζω [har-pa'zo] sau vreuna dintre derivatele sale să aibă sensul de a 'ține în posesie' sau de 'a reține'. Acest verb înseamnă în mod invariabil 'a apuca, a smulge cu violență'. Prin urmare, nu este permis să deviem de la sensul*

adevărat, 'a apuca', spre un alt sens, total diferit, acela de 'a ține cu putere'."

Se mai spune: „Nu găsim niciun pasaj în care [har-pa'zo] sau vreunul dintre derivații săi [inclusiv har-pag-mon'] să aibă sensul de «a ține», «a reține». Se pare că acest termen înseamnă întotdeauna: «a uzurpa», «a smulge cu violență». Nu este deci permis să deviem de la adevăratul sens de «a acapara» la sensul total diferit de «a ține strâns»". — **The Expositor's Greek Testament**, de W. Robertson Nicoll (Grand Rapids, 1967), vol. III, p. 436, 437.

În concluzie, sensul lui Filipeni 2:6, este că Domnul Isus nu a considerat o pradă, o țință, un lucru de apucat și urmărit: **egalitatea**, astfel El nu o avea, dar nici nu a urmărit-o. Dacă o avea nu mai avea rost să o urmărească ca pe o pradă, dacă nu o avea, atunci putea să o urmărească, însă El nu a urmărit-o, El nu a dorit să devină un Satan, deoarece textul spune că El „**n-a considerat de apucat să fie egal cu Dumnezeu**” (BB-2001).

Prin urmare, Pavel nu a dorit să spună că „Isus nu a considerat un lucru de ținut să rămână egal cu Dumnezeu”; ci, a vrut să spună că „n-a considerat un lucru de apucat să uzurpe sau să smulgă cu violență egalitatea cu Dumnezeu”

Este clar că unii traduceri sucesc regulile limbii grecești, pentru a-și sprijini ideile trinitare. Departate de a sugera faptul că Isus considera un lucru potrivit a se face egal cu Dumnezeu, textul grecesc din Filipeni 2:6, atunci când îl citim cu ochi obiectivi, afirmă exact contrariul: Isus nu se gândea că era potrivit acest lucru.

Contextul (versetele 3–8) ne lămurește asupra modului în care trebuie să înțelegem versetul 6. Pavel formulează acest îndemn: „**Nu faceți nimic din duh de ceartă sau din slavă deșartă; ci în smerenie fiecare să privească pe altul mai presus de el însuși. Fiecare din voi să se uite nu la foloasele lui, ci și la foloasele altora. Să aveți în voi gândul acesta, care era și în Hristos Isus: El, cu toate că avea chipul lui Dumnezeu, totuși n-a crezut ca un lucru de apucat să fie deopotrivă cu Dumnezeu, ci s-a dezbrăcat pe sine însuși și a luat un chip de rob, făcându-Se asemenea oamenilor. La înfățișare a fost găsit ca un om, s-a smerit și s-a făcut ascultător până la moarte și încă moarte de cruce.**” Apostolul utilizează aici remarcabilul exemplu al lui Isus, pentru a-i îndemna pe creștini spre smerenie.

Dacă creștinii sunt din punct de vedere al salvării (mântuirii) egali, ei trebuie să-i privească pe ceilalți mai presus de ei înșiși și astfel să caute și foloasele altora. Pentru a îndemna spre smerenie, el dă următorul exemplu dinaintea golirii de Sine a Fiului: „**Să aveți în voi gândul acesta care era și în Cristos Isus.**” Ce „gând”? Gândul că măcar că Isus avea chipul (forma) lui Dumnezeu, nu a crezut ca un lucru de apucat (nu a dorit să uzurpe, sau să smulgă) poziția de egalitate cu Dumnezeu; ci „**el s-a smerit și s-a făcut ascultător până la moarte**”.

Cu alte cuvinte un creștin este egal cu un alt creștin și totuși trebuie să-l privească pe celălalt mai presus de el însuși (superior) și să nu încerce să câștige superioritatea pentru sine, iar creștinul în cauză să se smerească, să aleagă pentru sine o poziție inferioară celui alt.

În mod asemănător, Domnul Isus dacă era egal cu Tatăl, trebuia potrivit acestui principiu, să-l trateze pe Tatăl superior și pe El inferior.

Însă doar dacă Isus nu era egal cu El, având doar forma divină, asemănătoare (inferioară) față de Dumnezeu (Tatăl), în acest caz nu trebuia să încerce să apuce egalitatea, ci să aleagă inferioritatea, să se smerească chiar mai mult decât forma de Dumnezeu, luând formă de sclav.

În timp ce poziția de înălțare a unui creștin (în cazul mândriei) ar fi fost **superioritatea** față de frații săi, iar cea de smerire, **inferioritate** față de frații săi.

Pentru Domnul Isus Cristos, poziția de auto-înălțare (în cazul mândriei) ar fi fost **egalitatea cu Dumnezeu**, poziția de smerire ar fi fost poziția de **egal cu omul având** chip de sclav. Dacă Isus se înălța devenea egal cu Tatăl, smerindu-se (la întrupare) El a devenit egal cu omul.

În cazul creștinului:

auto-înălțarea unui creștin = superioritatea față de ceilalți creștini

Smerirea unui creștin = inferioritatea față de ceilalți creștini

În cazul Domnului Isus Cristos:

auto-înălțarea lui Cristos = Egalitatea cu Dumnezeu Tatăl

Smerirea lui Cristos la întrupare = Egalitatea cu omul

În concluzie, Domnul Isus nu a avut înainte de golirea de Sine, poziția de egalitate, dar nici cea de om; ci, o poziție aproape de Dumnezeu Tatăl, dar inferior Lui.

O altă problemă ridicată de trinitarienii, este că golirea lui Cristos de Sine Însuși, are sensul că Isus a luat divinitatea în umanitate, nu s-a golit de divinitate.

3) Ce a implicat golirea lui Isus de Sine Însuși?

Conform trinității, ea nu a implicat pierderea naturii divine ce o avea Fiul; ci, a implicat o îmbrăcare cu natura umană, peste cea divină.

Dar textul nu spune așa ceva.

Observați explicația forțată și extra-biblică a trinitarienilor: „*Din contextul capitolului doi din epistola către Filipeni a apostolului Pavel, vedem limpede ca lucrul de care s-a dezbrăcat Logosul când s-a întrupat în Isus din Nazaret n-a fost dumnezeirea Sa, nu au fost atributele Sale divine; ci, prerogativele Sale: slava și privilegiile Sale. El și-a acoperit de bună voie slava Sa sub voalul naturii umane pe care a luat-o asupra Lui.*

Aceasta nu înseamnă că natura Sa divină a încetat să mai fie divină ca să poată să devină umană. De exemplu în timpul schimbării la față (Matei 17:1-13) vedem natura Sa divină invizibilă cum răzbate în afară și devine vizibilă, iar Isus se transfigureaza ochilor ucenicilor Săi. Dar în cea mai mare parte Isus și-a ținut ascuns acea slavă.

Practic „kenoza” nu este dezbrăcare; ci, îmbrăcarea naturii divine în natura umană, fără a-i diminua atributele.

Cu alte cuvinte, umanitate a fost adăugată divinității lui Hristos. Cu toate acestea, Hristos nu S-a schimbat atunci când a devenit „trup”; de aceea, cuvântul „S-a făcut” (egeneto) trup (Ioan 1:14), trebuie înțeles ca ,a luat asupra Lui Însuși’ sau ,a sosit pe scenă ca om’.”

De ce interpretarea trinitariană este eronată?

În primul rând, ei se contrazic, dacă ,morfe’ are aici sensul de ,natură’, cum susțin trinitarienii, atunci lucrul de care s-a golit, este însuși: ,morfe’, adică de natura în care viețuia, luând o altă natură, cea de sclav.

Întrebarea care se ridică, este: De care lucruri s-a golit Isus? Să lăsăm ca textul însuși să dea răspunsul: „**care în formă de Dumnezeu fiind, nu a considerat o răpire, ca să fie egal cu Dumnezeu; ci, S-a golit pe Sine, luând formă de sclav, făcându-Se într-o asemănare a oamenilor.**”

Iată că Isus fiind în ,formă de Dumnezeu’ s-a golit de Sine, ce era El înainte de golire? O ființă în forma lui Dumnezeu? De ce s-a golit El? De Sine, de existența Sa în forma de Dumnezeu. Un argument în plus, este tocmai ce a devenit El după golire. Ce a devenit El după golirea de Sine? A devenit El o formă de Dumnezeu îmbrăcată într-o formă umană? Nu, textul spune clar că El a devenit ,formă de sclav’, asemănător oamenilor. Iată că natura Lui era una asemănătoare oamenilor, și nu una asemănătoare lui Dumnezeu, după ce a devenit carne. Textul din Ioan 1:14, arată clar că Cuvântul care era divin și Spirit, s-a făcut sau a devenit carne. Deci textul nu spune că Isus s-a dezbrăcat doar de slavă sau de prerogativele divine; ci, textul spune: „**Și Cuvântul S-a făcut carne, și a locuit între noi; și noi am privit gloria Lui, o glorie ca a unui Singur născut de la un Tată. El era plin de har și de adevăr.**” (NTTF–2008).

Iată că Cuvântul devine carne, expresia folosită de trinitarienii: „întrupat”, nu este o expresie biblică și poate nu este exprimarea cea mai potrivită. Fiul care era spirit având chipul lui Dumnezeu fiind asemănător lui Dumnezeu, a devenit carne și om asemănător oamenilor păcătoși și având chip de sclav!

Fiul nu doar că se îmbracă cu carne, sau i-a divinitatea în carne (trup), NU; ci, Cuvântul divin, devine carne!

Iar argumentul cu momentul transfigurării, nu este decât un praf în ochii, pasajul nu arată că slava (gloria) a izvorât din interiorul lui Isus, ca și cum în Isus era natura divină, îmbrăcat în cea umană, NU, textul nu spune așa ceva, pur și simplu acest argument este unul venit din imaginația bogată a trinitarienilor. Relatarea Biblică din Luca indică că pe când Isus se ruga, El a fost transformat (Luca 9:28-31), iar un nor cu gloria lui Dumnezeu a venit

peste El (Matei 17:5; Marcu 9:7). Apostolul Petru vorbește de acest eveniment și El îl interpretează ca fiind o prefigurare a venirii viitoare a lui Cristos care va veni în slava Tatălui despre care a vorbit Isus înainte de transfigurare (Matei 16:27; Marcu 8:38). Iar Petru spune că slava și cinstea a primit-o de la Tatăl, nu izvorâtă din divinitatea Lui (2Petru 1:16-18).

În concluzie, Filipeni 2:5-11, susține că: 1) Isus exista în forma lui Dumnezeu, aceasta nu implică egalitatea, deoarece El nu era din Ființa lui Dumnezeu; care este unică și nu are egal; ci, o altă ființă care seamănă profund cu Dumnezeu. 2) Isus nu a considerat un lucru de apucat (uzurpat) egalitatea cu Dumnezeu. 3) Isus s-a golit de forma de Dumnezeu, de divinitatea Lui asemănătoare cu a Tatălui (nu identică sau egală), și a devenit om, având o formă, înfățișare (aparență exterioară) de sclav. 4) Din cauza ascultării Lui, la timpul potrivit, El a fost înălțat, după cum spune textul în continuare: „Și, la înfățișare fiind găsit **ca un om**, S-a smerit pe Sine, făcându-Se ascultător până la moarte; însă o moarte de cruce. De aceea și Dumnezeu L-a preainălțat și I-a dăruit Numele cel ce este mai presus de orice Nume, ca în Numele lui Iesus să se aplece orice genunchi, al celor din ceruri, și al celor de pe pământ, și al celor de sub-pământ; și orice limbă să mărturisească spre gloria Dumnezeului Tată, că Iesus Christos este Domn” (NTTF – 2008).

Deoarece Domnul Isus nu s-a înălțat pe Sine ca Lucifer, Dumnezeu Tatăl la înălțat pe Isus într-o poziție superioară celei avute înainte de golire, primind înapoi gloria (Ioan 17:5) și natura divină, de dinainte de întrupare, dar și poziții, privilegii și prerogative care înainte nu le-a avut ca cele de: Mijlocitor (1Timotei 2:5) și Mare Preot (Evrei 4:14,15)!

Însă deoarece Dumnezeu este unic, nici această înălțare nu putea viza egalitatea, totuși Isus este înălțat ca Domn, de către Dumnezeu, deci iată că Ființa lui Dumnezeu este distinctă de Fiul, și închinarea este efectuată: „**în Numele lui Isus**”, spre gloria lui Dumnezeu Tatăl.

Cu siguranță că dacă Domnul Isus este egal cu Tatăl, nu are nevoie să fie înălțat de Tatăl, căci ce nevoie are o persoană care este Dumnezeu Atotputernic, să fie înălțată de altă persoană?

În ce privește Isus ca natură după golirea de Sine, putem spune pe baza Bibliei, că Isus nu a avut două naturi (divină - umană); ci, una, căci Cuvântul a devenit sau „**S-a făcut carne**” (NTTF – 2008). Cuvântul nu și-a păstrat parțial existența ca spirit ce o avea înainte, textul nu spune, că „*S-a făcut și carne*”; sau: „*a fost pus într-o carne sau într-un trup*”; ci: „**S-a făcut carne**”. Astfel Isus când S-a golit de Sine, El S-a golit nu doar de glorie sau poziție; ci, chiar de natura Sa spiritual-divină.

În Teologia elementară de Charles C. Ryrie se recunoaște că spiritul este natura divină. La p. 38 se spune: „...*în încarnare, Domnul nostru a devenit carne, dar divinitatea Dumnezeului-Om a fost totdeauna numai Spirit*”. Biblia nu învață însă că Isus a fost și **Spirit și carne**, în sensul de Dumnezeu (spirit) – om (carne). Da, oamenii sunt compuși din spirit și

carne, căci Duhul lui Dumnezeu dă viață cărnii (Iacob 2:26; Ioan 6:63), însă ei nu sunt Dumnezeii-oameni. Ei nu sunt spirite; ci, au spirite, tot la fel Isus a avut un spirit (Luca 23:46), însă acesta era un spirit ca al oamenilor, nu era acel spirit glorios ce a existat înainte în forma lui Dumnezeu!

Dacă Isus era Dumnezeu (Spirit) – Om (carne), atunci El nu putea să fie „*mai prejos decât îngerii*” (Evrei 2:9). Iar dacă Isus a fost doar om, atunci cade teoria potrivit căreia Isus a fost și Dumnezeu și Om prin Sine, având o dublă natuță de la nașterea Sa din Maria.

Chiar Isus folosește deseori descrierea de „*Fiul omului*” despre Sine (Matei 17:22; 18:11; 20:28; 26:24; etc.). El era Fiul lui Dumnezeu, deoarece El provenea din Dumnezeu în existența sa pre-umană. Însă El era Fiu al omului fiind născut ca om (Galateni 4:4), El nu a avut o dublă natură, chiar dacă El a venit din cer, deoarece înainte de a veni din cer, El s-a dezbrăcat de forma divină de existență.

De fapt, Biblia îl prezintă pe Isus ca om (Romani 5:12-19), apostolii îl numesc: om (Fapte 2:23; 1Corinteni 15:21), sau ca echivalent al lui Adam (1Corinteni 15:45,47), nu Dumnezeu - OM.

Înainte de a veni ca om pe pământ, Isus a fost supus Tatălui (Filipeni 2:6,7; Ioan 12:49,50). Când a fost pe pământ Isus a fost echivalentul lui Adam, un om perfect (Romani 5:12-19; 1Corinteni 15:45).

El s-a numit pe Sine: Om (Ioan 8:40), iar Scriptura descrie caracteristici umane despre El cum ar fi: I-a fost foame (Matei 4:2); i-a fost sete (Ioan 19:28); a obosit (Ioan 4:6), a fost ispitit (Evrei 4:15).

Dacă Isus era ‚Dumnezeu’, atunci prin moartea sa trebuia să răscumpere păcatele unui Dumnezeu, dar Adam a fost om, nu Dumnezeu; tot așa Isus s-a făcut om, dar un om perfect fără de păcat, echivalentul lui Adam (Evrei 2:6-9; 4:15) pentru a aduce o răscumpărare corespunzătoare (1Corinteni 15:21).

Un alt text precizează: „**Și prin faptul că El însuși a fost ispitit în ceea ce a suferit, poate să vină în ajutorul celor ce Sunt ispitiți.**” (Evrei 2:18).

Dumnezeu nu poate fi ispitit. Unde se spune asta? În Iacob 1:13. Dumnezeu nu poate fi ispitit. O persoană care vede totul de la început până la sfârșit nu poate fi ispitită, dar Cristos a fost cu adevărat ispitit, așa spune Scriptura, și El trebuia să fie ispitit pentru a ne putea ajuta. Prin urmare El trebuia să fie om!

De asemenea Dumnezeu nu poate muri, în Habacuc 1:12, se spune: „**O, Dumnezeul meu, Sfântul meu, tu nu mori**” (NW, vezi și n.s. de la NTR; vezi și Deuteronom 32:39,40; Daniel 6:26), Isus a murit de dragul nostru, aceasta n-a fost o scenă, un rol pretins doar; ci o realitate! Ce indică aceasta? Că Isus Cristos nu a fost Dumnezeu; ci, om!

Însă doctrina trinității atacă aceste adevăruri și ca atare este o învățătură anti-cristă!

Probabil că una din cele mai mari tragedii ale gândirii creștine este aceea că Domnul Isus Cristos nu a primit respectul care i se cuvenea pentru victoria Sa asupra lumii, păcatului și a Diavolului. Intens susținuta doctrină a „trinității” face din Isus: Dumnezeu Însuși. Însă, având în vedere că Dumnezeu nu poate fi ispitit (Iacob 1:13) și că nu are posibilitatea de a păcătui, înseamnă că Cristos nu a trebuit să lupte cu adevărat împotriva păcatului. Viața Sa pe pământ ar fi fost deci o înșelătorie, trăind experiența umană, dar fără nici un sentiment real față de dilemele spirituale și fizice ale rasei umane, din moment ce El nu a fost personal afectat de acestea, fiind și Dumnezeu.

Ni se aduce aminte în Biblie, că **„Dumnezeu nu este un om”** (Numeri 23:19; Osea 11:9); totuși Cristos a fost clar **„Fiul omului”**, așa după cum este adesea numit în Noul Testament. El era **„Fiul Celui Prea Înalt”** (Luca 1:32). Faptul că Dumnezeu Tatăl este **„Cel Prea Înalt”** indică faptul că El era Stăpânul suprem; Isus fiind **„Fiul Dumnezeului Celui Prea Înalt”** (Luca 8:28), arată că nu putea fi Dumnezeu Însuși.

Simplele cuvinte **Tată** și **Fiu** folosite pentru Dumnezeu și Isus, ne arată clar că nu sunt unul și aceeași Ființă divină. Deși Fiul poate semăna cu Tatăl său, ei nu pot fi una și aceeași Ființă, iar Fiul nu poate avea aceeași vârstă cu Tatăl. Există de asemenea o serie de diferențe evidente între Dumnezeu și Isus, care arată clar că Isus nu este Dumnezeu Însuși.

Atunci când suntem ispitiți, suntem nevoiți să alegem între păcat și supunere față de Dumnezeu. Cristos a avut posibilitatea de a alege, dar întotdeauna a ales să se supună. Deci El a avut posibilitatea de a păcătui, deși nu a făcut-o niciodată. Este de ne-conceput ca Dumnezeu să aibă posibilitatea de a păcătui, căci Biblia spune despre El: **„El este Stânca, lucrările Lui sunt desăvârșite, căci toate căile Lui sunt drepte. Dumnezeu este credincios și în El nu este nedreptate, El este drept și cinstit”** (Deuteronom 32:4). Iar în Psalm 89:14, se spune: **„Dreptatea și judecata sunt temelii tronului Tău; îndurarea și credințioșia merg înaintea Ta”**. Dumnezeu nu-și poate schimba natura, dreptatea și perfecțiunea sunt temeiurile domniei Sale eterne!

Însă, sămânța lui David promisă în 2Samuel 7:12-16, era Solomon, care îl prefigura pe Cristos. În versetul 14 vorbește despre Cristos ca Fiu, și Dumnezeu ca Tată, dar și despre posibilitatea lui Cristos de a păcătui: **„Dacă va face răul, îl voi pedepsi”**. Cred că este clar că Dumnezeu nu poate face răul (Habacuc 1:13; 3Ioan 1:11), și atunci Isus nu este Dumnezeu!

Tot la fel profetia despre Emanuel (Isus) indică clar că acesta când a fost prunc mic nu a avut discernământ, astfel în Isaia 7:14,15, se spune: **„...va naște un fiu, și-i va pune numele Emanuel (Dumnezeu este cu noi). El va mânca smântână și miere, până va ști să lepede răul și să aleagă binele.”** Profetul Isaia spune că înainte ca copilul să crească, El nu va putea

distinge binele de rău. Prin urmare, atunci când Isus a fost mic, el nu putea fi Dumnezeu-om, căci nu a avut discernământ, fiind doar un prunc.

Cuvântul „natură” se referă la ce suntem noi în mod natural, fundamental. Biblia vorbește doar despre două naturi – cea a lui Dumnezeu și cea a omului. Prin natura Sa, Dumnezeu nu poate muri, nu poate fi ispitit, etc. Este evident că Cristos nu a avut natura lui Dumnezeu pe parcursul vieții Sale. El a avut prin urmare o natură umană. Era absolut necesar ca Cristos să fie ispitit asemenea nouă (Evrei 4:15), astfel încât, prin depășirea ispitei, El să devină un Mare Preot milos, care să poată simți împreună cu noi când suntem ispitiți, să poată avea empatie, și să poată mijloci din perspectiva a cineva care a experimentat puterea ispitei și a încercărilor! Era necesar ca Cristos să aibă natura umană pentru a putea trăi și depăși aceste ispite, dacă era și divin, Isus nu ar fi fost expus ispitei, natura divină iar fi dat putere să treacă cu ușurință peste ispite, și atunci nu ar fi putut fi un Mare Preot plin de milă pentru cei ce sunt ispitiți (Evrei 2:17,18)!

În Evrei 2:9-18, se afirmă: „**Dar pe Acela care a fost făcut „pentru puțină vreme mai pe jos decât îngerii”**” adică pe Isus, Îl vedem „încununat cu slavă și cu cinste” din pricina morții pe care a suferit-o; pentru ca, prin harul lui Dumnezeu, El să guste moartea pentru toți. Se cuvenea, în adevăr, ca Acela pentru care și prin care sunt toate și care voia să ducă pe mulți fii la slavă, **să desăvârșească, prin suferințe, pe Căpetenia mântuirii lor...** Astfel, deci, deoarece copiii sunt părtași sângelui și cărnii, tot așa și **El însuși a fost deopotrivă părtaș la ele**, pentru ca, prin moarte, să nimicească pe cel ce are puterea morții, adică pe diavolul, Prin urmare, a trebuit **să Se asemene fraților Săi în toate lucrurile**, ca să poată fi, în ce privește legăturile cu Dumnezeu, un mare preot milos și vrednic de încredere, ca să facă ispășire pentru păcatele norodului. Și prin faptul că **El însuși a fost ispitit în ceea ce a suferit, poate să vină în ajutorul celor ce sunt ispitiți**”. Acest pasaj subliniază faptul că Isus a avut o natură umană: El a fost mai prejos decât îngerii; El a fost desăvârșit prin suferințe, Dumnezeu nu poate fi perfecționat, Isus este descris ca fiind părtaș la carne și sânge, adică la natura umană, El nu avea natura îngerilor, deoarece El era sămânța lui Avraam, care venise pentru a aduce mântuire credincioșilor care deveniseră sămânța lui Avraam. Datorită acestui fapt, era necesar ca Hristos să aibă doar natura umană.

În orice fel, El „**a trebuit să Se asemene fraților Săi**” (Evrei 2:17), astfel încât Dumnezeu să ne dăruiască iertarea prin sacrificiul lui Cristos. De fiecare dată când credincioșii păcătuiesc, ei pot veni la Dumnezeu, să-și mărturisească păcatele în rugăciuni prin Cristos (1 Ioan 1:9); care va mijloci pentru ei, din perspectiva faptului că El a fost ispitit în toate, și înțelege puterea ispitei și slăbiciunea trăirii ca om în carne (Evrei 4:14-16).

De aceea, Dumnezeu, de dragul lui Cristos, ne poate ierta, deoarece Cristos a murit în locul nostru, nu în locul unui Dumnezeu, ca să răscumpere pe acel Dumnezeu (Efeseni 4:32).

Este de aceea extrem de important să înțelegem, cum Cristos a fost ispitit asemeni nouă, și că trebuie neapărat ca El să aibă doar natura umană, pentru ca acest lucru să fie posibil.

Evrei 2:14, declară că Cristos avea o natură **„din carne și sânge”**. În contrast **„Dumnezeu este Spirit”** (Ioan 4:24 NTTF - 2008) prin natură, și chiar dacă El are un trup, ca „Spirit” el nu poate fi din carne și sânge. Cristos fiind din „carne” înseamnă că nu a avut în nici un fel, natura lui Dumnezeu în timpul vieții Sale.

Scrierile din Evanghelie ne oferă multe exemple despre natura omenească a lui Isus. Se spune că era obosit și că a trebuit să se așeze pentru a putea bea dintr-o fântână (Ioan 4:6). Mai mult decât toate acestea, scrierile ce descriu suferințele Sale finale ar trebui să ne dovedească pe deplin natura sa omenească: **„Acum sufletul Meu este tulburat”**, a recunoscut El în timp ce Îl ruga pe Dumnezeu să-l salveze de la moartea pe cruce (Ioan 12:27). El **„s-a rugat, zicând: Tată, dacă este cu puțință, depărtează de la Mine paharul acesta; Totuși, nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu”** (Matei 26:39). Acest lucru indică faptul că, într-un fel, „voința”, sau dorința lui Cristos era diferită de cea a lui Dumnezeu.

În toată viața Sa, Cristos și-a supus voința celei a lui Dumnezeu, pregătindu-se pentru această încercare finală a crucii: **„Eu nu pot face nimic de la Mine: judec după cum aud: și judecata Mea este dreaptă; pentru că eu nu caut să fac voia Mea, ci voia Tatălui, care M-a trimis”** (Ioan 5:30). Această diferență dintre voia lui Cristos și cea a lui Dumnezeu ne demonstrează că Isus nu era Dumnezeu.

Isus când a fost copil, nu a fost Dumnezeu - Om, căci Dumnezeu nu putea fi **„supus”**, unor ființe limitate și imperfecte ca Iosif și Maria, și nici să crească **„în înțelepciune”**, căci cineva care este Atotînțelept nu mai poate crește în înțelepciune, căci El are toată înțelepciunea, are **„cunoștința desăvârșită”** (comp. Luca 2:51,52; cu Iov 11:7; 12:13; Romani 11:33; Evrei 4:13).

Isus a fost educat de părinții Lui în legea lui Dumnezeu, astfel încă din copilărie, **„Pruncul creștea și se întărea”** (Luca 2:40). La vârsta de 12 ani, El **„era plin de înțelepciune și harul lui Dumnezeu era peste El”**, El depășea cu înțelepciunea copiii de vârsta Sa, **„Toți care-L auzeau, rămâneau uimiți de priceperea și răspunsurile Lui.”** Însă cu toate acestea relatarea Biblică spune în continuare: **„Apoi s-a pogorât împreună cu ei, a venit la Nazaret și le era supus...Isus creștea în înțelepciune și statură și era tot mai plăcut înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor”** (Luca 2:51,52).

Aceste două versete ne prezintă creșterea fizică a lui Cristos în paralel cu creșterea Sa spirituală; procesul de creștere s-a petrecut la El atât în domeniul fizic cât și în cel spiritual. Dacă **„Fiul este Dumnezeu”**, așa după cum susține Crezul Atanasian al Trinității, acest lucru nu ar fi fost posibil.

Nu era posibil ca Dumnezeu să se supună unor oameni limitați, imperfecți ca și Iosif și Maria. Ba mai mult, Dumnezeu nu poate crește în înțelepciune, El are toată înțelepciunea. În contrast, Isus, chiar și la sfârșitul vieții Sale, a recunoscut că nu cunoștea momentul exact al celei de-a doua veniri a Sale, însă Tatăl îl știa (Marcu 13:32).

Supunerea în fața voinței lui Dumnezeu este ceva ce ar trebui să învățăm cu toții pe durata vieții. Cristos a trebuit de asemenea să urmeze procesul de învățare a supunerii față de Tatăl Său, ca orice fiu. „**Măcar că era Fiu, a învățat să asculte prin lucrurile pe care le-a suferit; și după ce a fost făcut desăvârșit, S-a făcut urzitorul unei mântuiri veșnice**”, ca urmare a completei sale dezvoltări spirituale (Evrei 5:8-9).

Filipeni 2:7-8, relatează același proces de creștere spirituală a lui Isus, care a culminat cu moartea Sa pe cruce. El „**S-a dezbrăcat pe sine însuși, și a luat un chip de rob... S-a smerit și s-a făcut ascultător până la... moartea de cruce**”. Cuvintele folosite aici ilustrează felul în care Isus și-a grăbit în mod conștient creșterea spirituală, devenind din ce în ce mai umil, astfel încât în cele din urmă „**s-a făcut ascultător**”, față de voia lui Dumnezeu ca El să moară pe cruce. Astfel el a fost „**făcut desăvârșit**”, nu în sensul că nu era perfect și că a avut păcate sau o natură păcătoasă; ci, a devenit complet pregătit pentru rolul Său de Mare preot și Mijlocitor!

Este evident de aici că Isus a trebuit să facă un efort personal, conștient, pentru a fi drept; în nici un fel el nu a fost forțat să fie astfel de către Dumnezeu, ceea ce ar fi făcut din El o marionetă. Isus ne-a iubit cu adevărat, și Și-a dat viața pe cruce pentru acest motiv. Sublinierea constantă a iubirii lui Cristos pentru noi ar fi în van, dacă Dumnezeu L-ar fi forțat să moară pe cruce (Efeseni 5:2,25; Apocalipsa 1:5; Galateni 2:20). Dacă Isus ar fi fost Dumnezeu, atunci nu ar fi avut de ales decât să fie perfect și apoi să moară pe cruce. Faptul că Isus a avut aceste opțiuni, ne ajută să-I apreciem iubirea, și să dezvoltăm o relație personală spirituală cu El!

Dumnezeu s-a bucurat atât de mult de Cristos tocmai datorită dorinței voluntare a acestuia de a-Și sacrifica viața pe cruce: „**Tatăl Mă iubește, pentru că Îmi dau viața... Nimeni nu Mi-o ia cu sila, ci o dau Eu de la Mine**” (Ioan 10:17,18). Faptul că Dumnezeu a fost atât de mulțumit de această supunere de bună voie a lui Cristos ar fi greu de înțeles dacă Isus ar fi fost Dumnezeu, trăind o viață într-o formă omenească precum un fel de simbolică asociere cu un om păcătos (Matei 3:17; 12:18; 17:5). Aceste scrieri ce descriu mulțumirea Tatălui la supunerea Fiului este o dovadă suficientă că Cristos a avut posibilitatea de a nu se supune, dar că, în mod conștient, a ales să Se supună.

Isus „**a adus rugăciuni și cereri, cu strigăte mari și cu lacrimi către Cel (Dumnezeu) ce putea să-L izbăvească de la moarte, și a fost ascultat din pricina evlaviei Lui**” (Evrei 5:7). Faptul că Cristos a trebuit să-L roage pe Dumnezeu să-L mântuiască de la moarte, neagă orice posibilitate ca El să fi

fost Dumnezeu Însuși. După învierea lui Cristos, moartea **„nu mai are nici o stăpânire asupra Lui”** (Romani 6:9), rezultând că înainte a avut.

Majoritatea Psalmilor profeteșc despre Isus. În mai multe rânduri, este subliniată nevoia lui Cristos de a fi mântuit (salvat) de către Dumnezeu:

Psalm 91:11,12, este citat cu referire la Isus în Matei 4:6. În Psalm 91, se profetește despre modul în care Dumnezeu va oferi mântuirea lui Isus: **„Îl voi sătura cu viață lungă, Și-i voi arăta mântuirea Mea”**. Psalm 69:21 se referă la crucificarea lui Cristos (Matei 27.34); întregul Psalm descrie gândurile lui Cristos pe cruce: **„Scapă-Mă Dumnezeule... Apropie-Te de sufletul Meu și izbăvește-l... Dumnezeule, ajutorul Tău să Mă ridice”** (versetele 1,18,29). Psalm 89 este un comentariu despre promisiunea lui Dumnezeu către David referitor la Cristos. Despre Isus, Psalm 89:26, prevestește: **„El îmi va zice (lui Dumnezeu): Tu ești tatăl Meu, Dumnezeul meu și Stânca mântuirii mele”**.

Rugăciunile lui Cristos la Dumnezeu să-l mântuiască au fost auzite; El a fost auzit datorită evlaviei Lui, și nu datorită locului Său în cadrul trinității (Evrei 5:7).

Faptul că Fiul a murit și că Dumnezeu L-a înviat pe Isus și L-a proslăvit cu nemurirea este o temă majoră din Noul Testament, vezi: (Fapte 2:24,32,33; 3:13,15; 5:30, 31).

Dacă Isus ar fi fost Dumnezeu Însuși, atunci toată această subliniere ar fi deplasată, deoarece Dumnezeu nu poate muri. Isus nu ar fi avut nevoie să fie mântuit (izbăvit) dacă ar fi fost Dumnezeu. Faptul că Dumnezeu este cel care L-a înviat pe Isus, demonstrează superioritatea lui Dumnezeu în fața lui Isus și diferența dintre Ei. Cristos nu ar fi putut să fie *„Dumnezeul etern (cu) două... naturi... divină și umană”*, așa după cum afirmă primul din cele 39 de articole ale Bisericii Anglicane.

O altă întrebare care se ridică este: cum putea Isus, dacă este o parte a divinității Atotputernice să fie mai prejos ca îngerii așa cum Îl descrie Scriptura în Evrei 2:9? Însă dacă era om, ca echivalentul al lui Adam, putea, nu-i așa?

Unii trinitarienii argumentează că Fiul avea două naturi, prin faptul că El a făcut miracole. Însă aceștia uită că și profeții din V.T. și unii creștini din N.T. au făcut miracole.

Mai trebuie precizat, că la botezul Său, Isus a primit Spiritul Sfânt, și astfel a primit: prezența Tatălui în El. Aceasta nu înseamnă, că Isus **prin Sine** a avut două naturi; ci, a doua natură, cea divină, nu era a Lui; ci a Tatălui care locuia prin intermediul Spiritului Sfânt în El (Ioan 1:29-34; 3:34,35; 8:28,29; Ioan 17:2,21-23). De aceea, Isus s-a manifestat ca Dumnezeu (Ioan 5:18,19; Marcu 2:7-10), pentru că Tatăl era în El și lucra prin El, și în El (vezi Ioan 14:10).

Oamenii au interpretat afirmațiile Sale într-un mod eronat, și au considerat că Isus hulește sau aduce blasfemie, atunci când El își prezenta

prerogativele divine, cum ar fi puterea de a ierta (Marcu 2:5-12), de a abroga sabatul (Ioan 5:18,19), sau din cauza unor afirmații a Lui, iudeii au interpretat că este Dumnezeu sau egal cu Dumnezeu (Ioan 5:18; 10:24-33).

Însă Isus, manifesta prerogative divine, puteri divine, și făcea lucrări de putere, nu datorită faptului că El avea două naturi; ci, datorită faptului că Dumnezeu (Tatăl) era în El și lucra prin El (Ioan 14:10,11). Astfel, să nu uităm, El a făcut toate aceste lucruri prin puterea Tatălui care era în El, nu prin Sine (Ioan 5:36,37; 8:28; 10:32-38), Dumnezeu Tatăl se manifesta prin El, și nu natura divină a Fiului se manifesta prin El.

Da, este adevărat că Isus pe pământ a avut prerogative divine ca: puterea de face minuni, de a vindeca, de a învia morții, de a ierta păcatele, de a judeca, însă toate aceste lucrări divine le-a făcut *prezența Tatălui* care locuia în El prin Duhul Sfânt (Ioan 14:10; Luca 5:17). El însuși spune că: **„Tatăl, care locuiește în Mine, El face aceste lucrări ale Lui”**.

Astfel natura lui Isus era de om perfect fără de păcat, El prin Sine era doar om (1Corinteni 15:21,47), la botezul Său când s-a coborât Duhul Sfânt și a primit Duhul Sfânt făcând ca Tatăl să locuiască în El (Ioan 1:32-34; 3:34,35; Coloseni 1:19; 2:9).

Există ramuri ale trinității (adventiștii, frații norvegieni) care susțin că natura umană a Domnului Isus, era o natură umană păcătoasă, imperfectă, doar că Fiul nu a păcătuit, chiar dacă a avut o natură păcătoasă.

După concepția *adventiștilor* (AZȘ) și a *Fraților Norvegieni*. Isus a avut două naturi: 1) divină deplină; 2) umană păcătoasă, natura lui Adam după căderea în păcat. Astfel, ei susțin că Isus a avut o fire păcătoasă ca și noi. Singura diferență constă în faptul că Isus nu a păcătuit. Textul lor pe care își întemeiază doctrina este Romani 8:3 **„Dumnezeu... trimițând, din pricina păcatului, pe însuși Fiul Său într-o fire asemănătoare cu a păcatului”**. Dar chiar textul acesta nu spune că natura Lui a fost identică; ci, doar **„asemănătoare”** cu a noastră. Conform Scripturii, Isus avea natura lui Adam, cea perfectă, cea *dinaintea* căderii lui în păcat (1Corinteni 15:45; 1Timotei 2:5).

De fapt, acest pasaj într-o traducere literală indică și mai clar că Isus a avut doar o natură umană, însă una asemănătoare cu natura umană păcătoasă, nu una identică. Observați cum traduce NTTF–2008:

„Pentru că; ceea ce era imposibil pentru lege, fiind slabă prin carne; Dumnezeu, trimițându-L pe Fiul Său într-o asemănare a cărnii păcatului, și pentru păcat, a condamnat păcatul în carne.”

Iată că Domnul Isus avea o natură: **„asemănare a cărnii păcatului”**, și nu avea o carne (un trup) a păcatului! El nu era nici **Spirit – om**, nici **carne păcătoasă** ca a omanilor păcătoși; ci, o **„asemănare a cărnii păcatului”**.

Un alt argument adus de ei, este Evrei 2:14 (BC): **„Astfel, deci, deoarece copiii sunt părtași sângelui și cărnii, tot așa și El însuși a fost deopotrivă părtaș la ele, pentru ca, prin moarte, să nimicească pe cel ce are puterea morții, adică pe diavolul”**. Faptul că Isus a fost părtaș cărnii și sângelui, nu înseamnă că a

avut un corp imperfect cu înclinații păcătoase. Adam înainte de a păcătui, a fost carne și sânge dar fără păcat.

De fapt, alte traduceri redau acest pasaj fie că Isus se **asemăna** în carne și sânge cu oamenii:

NT '93: „Deci, deoarece copiii au fost părtași sângelui și cărnii, în chip **asemănător a luat și El parte la ele**, pentru ca prin moarte, să nimicească pe cel ce are puterea morții, adică pe diavolul”.

TLRM : „Acești copii sunt oameni, din carne și din sânge. De aceea și Isus a devenit om din carne și sânge, **asemenea lor**, pentru ca, prin moartea Sa, să-l distrugă pe cel ce are puterea morții, adică pe Diavolul”. [Preluat din Noul Testament în limba română modernă © 2002 by World Bible Translation Center, Inc. Folosit cu permisiune.]

O traducere literală: „Deci, deoarece copiii sunt părtași ai sângelui și cărnii, **asemănător a luat și El parte la aceleași**; pentru ca, prin moarte să desființeze pe cel având puterea morții, adică pe Diavolul.”

Deci Isus este din carne și sânge nu identic cu oamenii păcătoși; ci, asemenea lor.

E. Aslaksen mai aduce o dovadă legată chiar de nașterea lui Isus prin care încearcă să susțină natura imperfectă a Fiului. Maria, mama Lui, dând naștere unui copil, a fost considerată, în conformitate cu legea Vechiului Testament, „**necurată**”. De aici rezultă și „necurăția” lui Isus. „*Dacă Isus ar fi avut o fire sfântă, jertfa de curățire pentru Maria ar fi fost de prisos.*”

Însă, este clar, că Maria, ca orice femeie care trăia sub lege, trebuia să împlinească ceremonialul prescris de legea Vechiului Testament, ca orice altă femeie care a născut. „Necurăția” ei n-are nici o legătură cu caracterul naturii lui Isus, despre care îngerul a precizat: „**De aceea Sfântul care se va naște din tine, va fi chemat Fiul lui Dumnezeu**” (Luca 1:35).

Advențiștii și Frații Norvegieni, fac deosebire între „a avea păcat” și „a comite păcat”. Ei susțin că Isus „a avut” păcat, dar nu a păcătuat. Deci „firea” lui Isus a fost păcătoasă, exact ca și a noastră.

Noul Testament, însă ne spune clar că Isus n-a avut și nici n-a comis vreun păcat (Ioan 14:30; Evrei 1:3,4; 4:15; 7:26). Dar dacă Isus ar fi avut păcat în firea Lui, întrebăm noi, cine L-a izbăvit de acest păcat? Cum poate o ființă păcătoasă să nu păcătuiască? Cum poate cineva imperfect să facă fapte perfecte? Isus a spus clar în Matei 7:17-18: „**Tot așa, orice pom bun face roade bune, dar pomul rău face roade rele. Pomul bun nu poate face roade rele, nici pomul rău nu poate face roade bune.**”

Astfel un pom rău (o natură păcătoasă) nu poate produce fapte bune.

Aspectul acesta al naturii lui Isus, nu este doar o reflecție teologică. Ea are consecințe practice. Conducerea AZȘ și „Bătrânii”, din conducerea *Fraților Norvegieni*, argumentează în felul următor: „*Așa cum a biruit Isus, poți birui și tu. Doar El a avut aceeași natură păcătoasă ca și noi*”. Aici se arată perfecționismul, și povara adusă de această doctrină falsă pe umerii oamenilor. Practic: noi ne putem auto-mântui prin ascultarea noastră, doar

dacă vrem putem asculta perfect de Dumnezeu. Isus având o natură păcătoasă, a ascultat perfect, așa putem face și noi.

Însă Scriptura arată că în noi, în natura noastră păcătoasă, nimic bun nu locuiește; nu putem face binele, deoarece răul stă lipit de noi, avem nevoie ca să murim, să moară vechea natură, ca noi să înviem cu Cristos, și El să trăiască în noi, și împreună cu El să facem faptele bune pregătite de Dumnezeu mai înainte ca să umblăm în ele (Romani 7:15-25; Galateni 2:20; Efeseni 2:1-10; Coloseni 3:5-10).

Învățarea ascultării din partea Fiului, sau desăvârșirea lui prin suferință (Evrei 5:8,9), nu însemna că Isus nu era perfect, nu avea o natură umană perfectă, deoarece jertfa Sa a fost perfectă, Fiul era perfect (Evrei 7:24-28).

Însă El ca om perfect, a trebuit să demonstreze ascultarea prin suferințe până la capăt, să-și desăvârșească calitățile de Mijlocitor și Mare Mreot, pentru a devni un mare preot, capabil să aibă milă și să empatizeze cu cei ispițiți (Evrei 2:17,18; 4:15).

Isus era exact ca Adam înainte de cădere (Romani 5:14; 1Corinteni 15:45), Adam a fost testat și a căzut, nu din cauză că nu era perfect sau desăvârșit (Deuteronom 32:4; Ecleeziast 7:29); ci, din cauză că și un om perfect putea decide să nu asculte. Isus a fost testat prin suferință și și-a demonstrat ascultarea Lui până la moarte! Isus a trecut toate testele în contrast cu Adam, care la primul test a căzut. Pentru ce a fost testat Isus? Isus înainte de a fi om, cineva l-ar fi putut acuza că nu poate să-l înțeleagă problemele oamenilor care viețuiesc în carne, dar acum după ce însuși Isus a pățimit în carne, fiind ispitit în toate, El poate să înțeleagă, și deci să fie un mare preot plin de milă față de cei păcătoși.

Această erezie cum că Isus a avut o natură păcătoasă, nu este singura în istorie, au existat multe teorii eretice ce au încercat să explice natura Domnului nostru, după cum urmează:

Docetismul:

În ultima parte a primului secol, Marcian și gnosticii au susținut că Isus Cristos, **părea** să fie doar om (dokeo, a părea sau a apărea). Apostolul Ioan se referă la această învățătură falsă în 1Ioan 4:1-3. Această erezie subminează nu numai realitatea că Isus a devenit carne; ci, și veridicitatea ispășirii fizice. Dacă Isus nu a avut un trup fizic, atunci nu a putut plăti un preț de răscumpărare, prin trupul și sângele Lui, și la înviere nu s-ar fi putut arăta în trup de carne ucenicilor.

Ebionismul:

În secolul 2, această erezie susținea că Isus nu are o existență preumană; ci, este fiul natural al lui Iosif și al Mariei, care a fost ales să fie Fiul lui Dumnezeu cu ocazia botezului, atunci când El S-a unit cu Cristosul etern.

Apollinarianismul:

Apollinarius cel Tânăr (care a murit pe la 390 d.C.) a susținut că Isus Cristos a avut un corp omenesc și un suflet omenesc, dar că El a avut Logosul divin

în locul unui spirit omenesc (aceasta presupune o concepție trihotomică despre om). Acest Logos a dominat corpul și sufletul omenesc pasiv. Aceasta a fost o erezie care afectează natura de om a lui Isus, adică susține că Isus nu a avut un spirit ca orice om, cu toate că Scriptura vorbește de spiritul Lui, ca fiind un spirit omenesc cu reacții și atitudini umane (vezi: Marcu 8:12).

Nestorianismul:

Nestorianismul L-a împărțit pe Cristos în două Persoane (deși nu este limpede dacă Nestorius însuși a susținut în mod clar acest lucru). El a explicat că Isus Cristos a fost *prosopon* (formă sau aparență) a unirii celor două naturi. Naturii omenești i-a fost suprapusă forma Dumnezeirii, iar Divinitatea a luat asupra ei forma unui serv, rezultatul fiind apariția lui Isus din Nazaret. Astfel, în această concepție cele două naturi au fost separate, având ca rezultat existența a două Persoane: omul Isus și Dumnezeul Isus într-un singur trup.

Domnul Isus în Ghețimani avea ocazie să arate că în El există două persoane, spunând: „*nu cum voiesc Eu omul Isus; ci cum voiește Dumnezeul din Mine Isus*”, însă El arătând că este o singură persoană, și Dumnezeu, adică Tatăl Său o altă persoană, a spus în Matei 26:39: „**Apoi a mers puțin mai înainte, a căzut cu fața la pământ și s-a rugat, zicând: „Tată, dacă este cu putință, depărtează de la Mine paharul acesta! Totuși nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu.”**

Eutychieanismul:

Eutyches (cca. 378-454 d.C.) a reacționat împotriva nestorianismului și a susținut că Isus Cristos are o singură natură amestecată. Această învățătură este cunoscută și sub numele de **monofizitism**. Natura divină n-a fost totalmente divină, și nici natura omenească n-a fost în mod autentic omenească, iar rezultatul a fost o singură natură amestecată.

O eroare similară a apărut după Chalcedon, și ea a susținut că Cristos avea o singură voință, deși recunoștea verbal că El are două naturi. Această concepție este numită **monothelitism**.

Eubihianismul:

Isus, după naștere a posedat o singură natură, dar înainte de întrupare a posedat două naturi.

Adopționalismul:

Isus a fost om, care la un moment dat din viața lui (botezul) a fost adoptat de Dumnezeu ca Fiu al Său prin primirea Duhului Sfânt.

Însă Evangheliile arată că Isus era Fiu și înainte de botez (Luca 1:32; 2:49).

Valentinianismul:

Valentin respinge posibilitatea întrupării lui Cristos. Isus e doar o apariție. Nu negau faptul că părți ale Vechiului Testament au fost inspirate de Dumnezeu, dar considerau scrierile lui Moise naționaliste. Susțineau că mitologia gnostică a fost transmisă de Isus ucenicilor. Sunt trei tipuri de

oameni 1. ai spiritului (cei aleși, mântuiți), 2. ai sufletului (nu au nici un fel de gnosis), 3. carnali (păgânii).

Trinitarismul:

Susține că Isus are două naturi: umană și divină.

În viziunea trinitariană cuvintele „natură” și „substanță”, par a fi sinonime, însemnând esență, totuși trinitarienii spun că trebuie să facem o distincție între aceste două cuvinte.

Deoarece, dacă natura ar fi concepută ca o entitate substanțială, atunci natura și substanța ar fi unul și același lucru, iar Cristos încarnat ar consta din două substanțe și ar reprezenta în esență două Persoane, așa cum susțineau nestorienii. Dar dacă „natură” e concepută ca un „complex de atribute” (așa cum sugerează Buswell, 1:54), atunci reușim să evităm această eroare.

Trinitarienii susțin ceea ce a afirmat Crezul de la Chalcedon, care a afirmat că cele două „naturi” au fost unite fără amestec, fără schimbare, fără divizare și fără separare. Trinitarienii susțin că existența a acestor două naturi care formează o singură Persoană sau ipostază pentru totdeauna, caracterizându-L pe Cristos ca fiind o Persoană theo-antropică (Dumnezeu – om).

Calvinismul a susținut că unirea nu implică un transfer al atributelor de la o natură la alta.

Luteranismul susține ubicuitatea [însușire atribuită cuiva (de obicei divinității) de a putea fi prezent pretutindeni (sau în mai multe locuri) în același timp] corpului lui Cristos, ceea ce implică un transfer al atributului omniprezenței asupra naturii omenești a lui Cristos. Cu alte cuvinte, ubicuitarismul susține că Cristos este prezent peste tot și în orice moment în natura Sa omenească.

Luther a dezvoltat această doctrină în anii 1527-1528 pentru a susține credința sa în Prezența Reală a lui Cristos în Cina Domnului.

În general trinitarismul susține că atributele nu pot fi transferate dintr-o natură în cealaltă. Dacă s-ar întâmpla așa ceva, s-ar schimba amestecul complexelor de atribute și s-ar produce astfel o schimbare a naturii.

Trinitarienii mai susțin că Isus Cristos, a fost conștient în orice moment de natura Sa divină, însă a crescut în conștiința de Sine cu privire la natura Sa omenească. Crezul de la Chalcedon afirmă că există un singur Cristos în două naturi unite într-o singură Persoană, implicând două voințe.

În secolul 7, monotelitii au pus accentul pe faptul că Isus Cristos a avut o singură voință, dar această concepție a fost declarată eretică de trinitarienii în Conciliul de la Constantinopol în 680 d.C.

Ei explică că dacă voința este definită ca un „complex comportamental” așa cum face Buswell, atunci putem spune că Domnul nostru a avut atât un tipar comportamental divin, cât și unul omenesc perfect; deci a avut două voințe.

Dacă voința este definită ca rezultatul deciziei morale, așa cum face Walvoord, atunci Persoana lui Cristos a luat totdeauna o singură decizie morală; deci a avut o singură voință.

Totuși, trinitarienii explică, că fiecare decizie a parvenit fie din „voința” naturii Sale divine, fie din „voința” naturii Sale omenești, fie dintr-o contopire a celor două, ceea ce înseamnă că El a avut două „voințe”.

Iubite cititor, găsim noi în Scripturi așa ceva? Găsim noi că Isus a avut **două voințe**? Biblia vorbește de voința Sa, ca de o singură voință în raport cu voința unică a Tatălui. Isus nu a spus în Ghetsimani: *„facă-se nu voia mea de om, ci cea de Dumnezeu!”* Ci El a spus: *„Tată, dacă voiești, depărtează paharul acesta de la Mine! Totuși, facă-se nu voia Mea, ci a Ta.”* (Matei 26:42; Luca 22:42).

Biblia vorbește de o singură voință a Fiului:

Ioan 7:1: *„După aceea Isus străbătea Galileea; nu voia să stea în Iudea, pentru că Iudeii căutau să-L omoare”.*

Ioan 5:30: *„Eu nu pot face nimic de la Mine însumi: judec după cum aud; și judecata Mea este dreaptă, pentru că nu caut să fac voia Mea, ci voia Tatălui, care M-a trimis”. Iată că Isus nu avea și o voință de Dumnezeu; ci doar una de slujitor supus Tatălui, căci cum am putea susține că Isus prin cuvintele: *„nu caut să fac voia Mea”,* s-a referit la voia lui de Dumnezeu!?! Dar chiar voința Sa, de dinainte de întrupare, era aceea singură voință a Fiului, căci Isus spune în Ioan 6:38: *„căci M-am pogorât din cer ca să fac nu voia Mea, ci voia Celui ce M-a trimis”.* Iată că înainte de întrupare a avut o singură voință, și tot la fel după întrupare.*

A susține că Isus are două voințe înseamnă să susținem că El are două Egouri, două Euri (Sine), și atunci Isus, sunt două persoane, și nu o singură persoană. Trinitatea învață nu doar lucruri ne biblice dar și ilogice.

Biblia nu susține nicăieri că Isus a avut două naturi când a fost pe pământ, nici direct nici indirect, peste tot Isus este prezentat ca om, cu o singură natură, cea umană.

Astfel, în concluzie, Isus pe pământ a fost om, un om perfect, având o natură asemănătoare cu a omului păcătos, fiind părtaș sângelui și cărnii (Evrei 2:14), El era om, în chip de sclav, dar chiar dacă ispitit în toate, era fără păcat (1Ioan 3:5) și ca natură și faptic, deoarece nu a comis vreun păcat (Evrei 4:15). El putea comite păcatul doar într-un mod voit (Matei 4:3-10), nu din greșeală sau inconștient ca și omul păcătos (Matei 6:12; 1Timotei 1:13). Pe lângă faptul că era un om perfect, singurul ce putea plăti un preț de răscumpărare corespunzător, deoarece doar El era descris ca fiind: *„Mielul fără cusur și fără pată”.* (1Petru 1:19 BCR). Să trecem la o altă etapă a vieții Sale:

4. BOTEZUL SĂU ȘI SERVICIUL PĂMÂNTESC:

Isus a devenit Mesia sau Cristos care înseamnă Unsul, adică a fost uns cu Duhul Sfânt ca rege și investit cu putere pentru a face lucrarea lui Dumnezeu, la botezul Său în râul Iordan, atunci când s-a coborât Duhul Sfânt în chip de porumbel asupra Lui și s-a deschis cerul (Vezi și Luca 3:21,22; Ioan 1:29-41; Matei 3:16,17; 16:16; Fapte 10:38). La botezul Său, Isus a primit Duhul fără măsură în sensul că a primit Duhul oricât ar fi avut nevoie pentru lucrarea lui Dumnezeu. El a primit autoritate să boteze în Duhul Sfânt (Ioan 1:29-34; 3:34,35). Atunci a început să se manifeste Dumnezeu prin El (Ioan 10:30-33; Coloseni 2:9), și să facă lucrări de putere, semne și minuni care adevereau că El este Fiul lui Dumnezeu (Fapte 2:22; 10:38), că El este manifestarea lui Iehova (Matei 3:3) și trimisul Tatălui (Ioan 10:36).

Cu siguranță că Isus era Fiul lui Dumnezeu, nu mai avea nevoie de înfiere, El nu avea nevoie nici să fie convins de păcat căci nu avea păcat, dar cu siguranță primirea Spiritului în cazul Lui a însemnat: împuternicire pentru lucrare, a primit putere, când s-a deschis cerul, Lui i s-a adus aminte de tot trecutul Său cu Tatăl în cer, a însemnat primirea puterii Spiritului de a face: vindecări, exorcizări, minuni, învieri din morți. Biblia explică clar că Isus a fost uns cu Spiritul Sfânt și cu putere, în Fapte 10:38: **„Dumnezeu a uns cu Duhul Sfânt și cu putere pe Isus din Nazaret, care umbla din loc în loc, făcea bine și vindeca pe toți cei ce erau apăsați de diavolul; căci Dumnezeu era cu El”**. (Vezi și Evrei 1:9).

Ungerea lui Isus cu Duhul Sfânt a însemnat că a El a devenit: rege, profet, prin ungere, iar ungerea cu puterea Duhului Sfânt, a însemnat ungerea cu puterea Spiritului, care l-a echipat pentru a face miracole.

Tot Biblia spune că El este **„cel întâi-născut dintre mulți frați”** (Romani 8:29), aceasta însemnând că primirea Spiritului Sfânt, a însemnat și pentru El o naștere de sus, pentru o viață dedicată lui Dumnezeu și predicării Evangheliei (comp. cu Evrei 10:7).

Ce nu a însemnat nașterea de sus în cazul Lui?

Nașterea de sus în cazul Lui nu a implicat lucrarea de convingere a stării de păcat, nici iertarea, o curățire de păcate, deoarece El nu avea păcat (Ioan 16:8; 1Petru 2:22), nu a însemnat: sfințirea deoarece El era sfânt, îngerul îi spune la Maria: **„Sfântul care se va naște va fi numit Fiul lui Dumnezeu”** (Luca 1:35), iar Isus spune că Însuși Tatăl la sfințit când l-a trimis pe pământ (Ioan 10:36), nu a însemnat îndreptățire sau a fi declarat drept, justificat, deoarece El era drept, El nu a comis nici o nedreptate, fărădelege sau in Justiție (Matei 12:18-21; 22:16; Evrei 4:15). Nu a însemnat nici primirea statutului de perfect, desăvârșit, deoarece El era perfect, El era echivalentul lui Adam înainte de căderea acestuia în păcat (1Corinteni 15:45), de aceea El a putut aduce o jertfă perfectă și complectă care poate să-i desăvârșească pe credincioșii (Evrei 10:10,14) deoarece El era perfect.

Nașterea de sus în cazul lui Isus, nu a însemnat înfierea ca copil al lui Dumnezeu, El era deja Fiu al lui Dumnezeu din cer, și a rămas Fiu al Celui Preaînalt și când s-a născut din Maria (Luca 1:32), la 12 ani El vorbește în templul din Ierusalim și El îl numește pe Dumnezeu ca fiind: *Tatăl Lui* (Luca 2:49).

Dar atunci, **ce a însemnat nașterea de sus în cazul Lui?**

Nașterea de sus (din nou) în cazul lui Isus a însemnat: nașterea din apă și Spirit Sfânt, El s-a botezat în apă cu scopul de a se prezenta în fața Tatălui pentru a împlini voia Sa (Evrei 10:7), și de a împlini planului (mandatul) divin de a se lăsa botezat de Ioan, care avea acest mandat de la Dumnezeu pentru toată națiunea Israel, împlinind astfel toată dreptatea (Matei 3:13-15). El s-a botezat, știind că în botez va primi Duhul Sfânt (Matei 3:16). Astfel, fiind botezat în apă de Ioan Botzătorul, s-a născut din nou, și astfel s-a deschis cerul, și a revăzut gloria cerească.

Cu toate că Isus avea o relație cu Dumnezeu și înainte de botez, totuși acum spiritul Lui L-a umplut în mod supranatural de dragostea lui Dumnezeu (comp. cu Romani 5:5), cu o putere deosebită deoarece după botez, era plin de puterea Spiritului (Luca 4:1), cu daruri spirituale, cum ar fi: darul de apostol (Evrei 3:1), profet (Luca 24:19), păstor (Ioan 10:11), învățător (Matei 23:9,10), evanghelist (Marcu 1:14,15), darul minunilor (Fapte 2:22), darul vindecărilor și exorcizărilor (Luca 4:40,41), etc.

Tot atunci a uns cu Spirit Sfânt, cu putere, cu un undelemn de bucurie (Evrei 1:9), astfel El a avut prezența Spiritului, puterea Spiritului, bucuria Spiritului Sfânt, toate acestea pentru slujirea altora. Despre Isus a fost profețit că va fi uns cu Spiritul Sfânt în Psalm 2:6; 45:7; Isaia 61:1; și într-adevăr aceste profeții s-au împlinit după cum este confirmat în: Luca 4:18 Fapte 4:27; 10:38; Evrei 1:9. În Luca 4:18,19, se spune: „**Duhul Domnului este peste Mine, pentru că M-a uns să vestesc săracilor Evanghelia; M-a trimis să tămăduiesc pe cei cu inima zdrobită, să propovăduiesc robilor de război slobozirea și orbilor căpătarea vederii; să dau drumul celor apăsăți, și să vestesc anul de îndurare al Domnului**”. Ungerea Lui este descrisă și în Fapte 10:38, prin cuvintele: „**Dumnezeu a uns cu Duhul Sfânt și cu putere pe Isus din Nazaret, care umbla din loc în loc, făcea bine și vindeca pe toți cei ce erau apăsăți de diavolul; căci Dumnezeu era cu El**”.

Tot atunci a primit înputernicirea de a începe lucrarea lui Dumnezeu, primind Spiritul fără măsură, și în timp ce Ioan Botezătorul urma să scadă, El urma să crească (Ioan 3:30-34).

Dacă El avea Spiritul Sfânt din copilărie, în sensul de sigiliu, ungere, și nu în sensul universal așa cum îl au oamenii mai înțelepți, atunci de ce l-a mai primit, nu poți pune apă într-o cană plină.

Este interesant că atunci când avea cam 30 de ani, vârstă la care iudeii consideră că cineva este adult, El a venit la Ioan pentru a fi botezat, atunci Spiritul Sfânt s-a pogorât peste El, „**și a rămas peste El**” (Ioan 1:32),

primind atunci Spiritul și autoritatea de a boteza în Spirit, deoarece Dumnezeu nu-i dă la Isus, Spiritul cu măsură (Ioan 1:33,34; 3:34).

Această a doua natură (ce o primesc și creștinii), nu este o natură ce Isus o avea **prin Sine**; ci, este ceva ce a primit, și funcționa în legătură sau unire cu Tatăl (Ioan 5:19,30; 8:28; 14:10).

Până la treizeci de ani, Isus nu avea Duhul Sfânt în sensul de naștere din nou, ungere, etc. Prin urmare, El nu avea autoritate de a face lucrări de putere, înainte de botezul Său, El nu a făcut minuni (miracole) ca copil, așa cum susțin evangheliile apocrife. Primul semn miraculos a fost făcut de Isus după primirea Duhului Sfânt, a fost la nunta din Cana (Ioan 2:11). Toate acestea indică că înainte de a primi Duhul Sfânt, a avut doar natura umană, iar după primirea Duhului Sfânt a primit și natura divină, dar și aceasta nu era a Lui; ci, a Tatălui care locuia în El prin Duhul Sfânt.

Dacă Isus era prin Sine și Dumnezeu și om, atunci nu trebuia să se mai roage lui Dumnezeu Tatăl, pe parcursul serviciului Său pământesc, așa cum a făcut-o deseori: Matei 14:23; 26:39,49; Luca 3:21; 6:12; 9:18,28; 22:32; 23:34; Ioan 17:1,20,25; etc.

Iar Scriptura spune în Evrei 5:7, despre Isus că: „**El este Acela care, în zilele vieții Sale pămânesti, aducând rugăciuni și cereri cu strigăte mari și cu lacrimi către Cel ce putea să-L izbăvească de la moarte și fiind ascultat, din pricina evlaviei Lui**”. Ce nevoie are Dumnezeu să fie izbăvit sau mântuit?

Dacă Isus era Dumnezeu, atunci trebuia doar să ordone îngerilor, nu să ceară de la Tatăl ca Acesta să trimită îngeri (Luca 22:42,43), sau legiuni de îngeri, El însuși spune în Matei 26:53: „**Crezi că n-aș putea să rog pe Tatăl Meu, care Mi-ar pune îndată la îndemână mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri?**” El ca Dumnezeu nu trebuia să roage; ci, doar să poruncească, însă El știa că trebuie să-L roage pe Tatăl, deoarece El nu era Dumnezeu, nici cum a fost înainte de golirea de Sine, El a fost doar om.

Chiar moartea lui Isus, indică că El nu a fost Dumnezeu, deoarece Dumnezeu nu moare (Deuteronom 32:40; Habacuc 1:12⁹; 1Timotei 1:17; Apocalipsa 15:3).

5. STAREA MORȚII LUI ISUS:

După moartea lui Isus, fiind omorât din punct de vedere fizic, a fost viu ca spirit sau ca suflet¹⁰ (1Petru 3:18), mergând în locuința morților (Fapte 2:27;

⁹ În Habacuc 1:12, traducerea NW redă astfel: „**Oare nu ești tu din timpuri străvechi, o, Iehova? O, Dumnezeul meu, Sfântul meu, tu nu mori!**” În Ebr. *lo tamúth*. Aceasta era redarea originală, dar soferimii au schimbat-o în *lo namúth* „**nu vom muri**”. La nota de susbol din **Biblia Noua traducere românească**, se explică la Habacuc 1:12: „*O tradiție scribală antică: nu vei muri (sau: ești nemuritor); unele traduceri moderne preferă această variantă*”.

¹⁰ În 1Petru 3:18-20, este vorba de spiritul sau sufletul lui Isus după moarte, deoarece Fraza: „făcut viu spirit”, în greacă este folosit participiul aorist, care indică

Matei 12:40; Romani 10:6,7; Efeseni 4:9), acolo a predicat spiritelor (1Petru 3:18-20), adică demonilor legați acolo (Geneza 6:1-4; 2Petru 2:4; Iuda 1:6), un mesaj de judecată, și de biruință asupra lor prin cruce (Coloseni 2:15; Evrei 2:14).

Apoi pentru a-și împlini făgăduința față de acel tâlhar care s-a pocăit pe cruce fiind alături de Isus, Domnul a mers tot în aceea zi, la sufletul tâlharului, în paradis, într-o zonă a locuinței morților numită și „*sânul lui Avraam*”, unde era un loc al mângâieri, unde stau sufletele credincioșilor din V.T. așteptând învierea și judecata finală (Luca 16:22-26; 23:40-43).

În concluzie, Isus în perioada celor trei zile a fost un spirit (suflet) de om, nu a mai fost carne.

6. ÎNVIEREA DOMNULUI:

Duminică dimineața, a trei zi de la moartea Domnului (Luca 23:54-56; 24:1-6; 1Corinteni 15:4), Isus a fost înviat de către Dumnezeu (1Corinteni 15:3,4; Evrei 13:20) prin Duhul Sfânt și prin slava Tatălui (Romani 6:4; 8:11).¹¹

Isus a înviat într-un corp spiritual (1Corinteni 15:44; 2Corinteni 3:17,18; Filipeni 3:21; 1Timotei 3:16), însă acest corp spiritual are posibilitatea materializării într-un corp fizic, după cum aburul se poate transforma în apă și în gheață (comp. Romani 8:11 cu 1Corinteni 15:44). În mod asemănător, Isus după înviere a fost văzut și pipăit, cât și a dispărut ca un spirit (Luca 24:13-31,36-40; Ioan 20:19-29).

o activitatea simultană sau la trecut, iar dacă verbul principal este: „*omorât*”, aceasta indică că acțiunea însuflețirii nu putea avea loc după un timp de la moarte, ci doar simultan cu moartea. Astfel gramatical, această frază nu se poate referi la învierea Lui ce s-a produs ulterior, a treia zi, deoarece participiul aorist indică că simultan cu moartea, Isus a fost făcut viu: spirit, cauza acestei vieți spirituale apărută simultan cu moartea este însuși faptul că a fost „*omorât în carne*”. Astfel în perioada celor 3 zile cât a stat în locuința morților a predicat demonilor din tartar mesajul de judecată.

¹¹ Unii susțin că „Isus s-a înviat singur”!!! Încercă să găsească câteva versete ca să-și susțină teoria irațională, căci un mort nu se poate învia singur! Argumentele aduse de ei sunt: Ioan 2:19-22; 10:17,18. În Ioan 2:19-22, se arată că Fiul va ridica din nou templul trupului Său, dar această acțiune trebuie înțeleasă indirect, așa cum cel ce își pierde viața o va găsi (Matei 16:25), sau așa cum credința ta te-a vindecat, dar în realitate știm că Duhul lui Dumnezeu i-a vindecat (Luca 8:48). În ce privește Ioan 10:17,18, acolo Domnul Isus a firmă că are autoritate să i-a din nou sufletul, dar autoritatea nu o are prin El însuși ci această poruncă a primit-o de la Tatăl lui. Iar după cum nu El s-a sinucis, ci indirect și-a dat viața, tot așa indirect și-o i-a, prin ascultarea Lui față de Tatăl (Fapte 2:27), Dumnezeu L-a înviat (Galateni 1:1; Fapte 2:32).

El este descris după înviere și ca duh sau spirit (2Corinteni 3:17,18; 1Timotei 3:16; 1Corinteni 15:45). El era și Dumnezeu (Ioan 20:28), și om (1Timotei 2:5; Fapte 7:56).

În concluzie, și după înviere, Isus rămâne „**Fiul omului**” (Fapte 7:56), sau om (Fapte 17:31; 1Timotei 2:5); însă El este și „**un spirit dătător de viață**” (1Corinteni 15:45 NW), cât și „**Domnul Spiritual**” sau „**un Domn-Spirit**” (2Corinteni 3:17,18, NTTF-2007).

Este greu să înțelegem cum funcționează, sau cum este, acest trup sau corp glorificat, cum de se prezintă și se arată când ca spirit, când ca carne, însă chiar dacă nu înțelegem pe deplin, noi trebuie să credem afirmațiile Cuvântului lui Dumnezeu. Un exemplu care ne poate ajuta, sunt îngerii din vechime care s-au prezentat la oamenii lui Dumnezeu din V.T. ca bărbați, cu trup de carne, chiar dacă ei erau îngeri, adică spirite.

Noi trebuie să acceptăm ambele afirmații despre Isus Cel înviat, că este după înviere: Dumnezeu și om, și că este spirit, care a devenit carne pentru a se arăta ucenicilor, deoarece ambele afirmații sunt Biblice.

Însă, doar după înviere, Isus are o natură dublă prin Sine: Dumnezeu - om, însă nu un Dumnezeu egal cu Tatăl, însă Isus este divin, datorită naturii, vieții, poziției și gloriei dinainte de a veni ca om, pe care a primit-o înapoi (Ioan 17:5), și om datorită naturii sale de pe pământ, pe care a primit-o înapoi la înviere, El păstrând și calitatea de om în mijlocirea Lui pentru noi (1Timotei 2:5,6).

La înviere, Isus a primit toată autoritatea în cer și pe pământ de la Tatăl (Matei 28:18), în sensul că a fost delegat/mandatat să folosească toată autoritatea Tatălui, pentru a duce la îndeplinire planul lui Dumnezeu, nu în sensul că Tatăl nu mai are autoritate (1Corinteni 15:24-28).

Iar după 40 de zile S-a Înălțat la cer (Fapte 1:3) și S-a prezentat înaintea Tatălui cu sângele Său (Evrei 9:12,24).

După 40 de zile S-a Înălțat la cer (Fapte 1:3) și S-a prezentat înaintea Tatălui cu sângele Său (Evrei 9:12,24).

El a început să domnească peste îngeri și peste adunarea Sa (Efeseni 1:20-23; 1Petru 3:22), și să-și exercite autoritatea primită, așteptând însă timpul când toți vrășmașii Săi vor fi făcuți așternut al picioarelor Sale (Psalm 110:1,2; Evrei 10:12,13).

Astfel putem vorbi de câteva aspecte ale vieții de Fiu al lui Isus Cristos:

- 1) Isus *era Fiu* de Dumnezeu înainte de nașterea din Maria în viața preumană (Proverbe 30:4), precum și după ce s-a născut din Maria (Luca 1:32; 2:49; Romani 1:3);
- 2) La botezul Său în apă, El a fost *uns ca Fiu* (Evrei 1:9; Fapte 10:38);
- 3) După înviere și înălțarea la cer, El a fost *dovedit cu putere oamenilor ca Fiul* lui Dumnezeu (Romani 1:4).

7. VENIREA DOMNULUI ȘI DOMNIA MILENARĂ:

Domnul Isus, va veni personal și literal a doua oară pe pământ (Evrei 9:28; Ioan 14:2,3), cu glorie și cu norii cerului (Matei 24:30; 26:64; Marcu 14:62). Această venire va fi reală, vizibilă pentru oricine (Zaharia 12:10; Luca 21:27; Apocalipsa 1:7; Fapte 1:9-11). El va veni ca Fiul al Omului, deci într-un trup de carne vizibil, dar în gloria Tatălui, a Sa și a sfinților îngeri (Daniel 7:13,14; Matei 16:27; Marcu 8:38; Luca 9:26). Transfigurarea Sa de pe Muntele schimbării la față când s-a artătat în glorie, este o avampremieră a venirii sale ca om în glorie (comp. Matei 16:28-17:7, cu 2Petru 1:16-18).

El își va exercita autoritatea primită de la Tatăl prin judecata asupra națiunilor, și prin executarea judecății asupra celor răi și prin faptul că celor dreți le va oferi nemurirea (Matei 25:31-46; Fapte 10:42).

8. DOMNIA MILENARĂ:

Isus va domni împreună cu sfinții, timp de o mie de ani, potrivit profețiilor biblice (Daniel 7:18,22,27; 1Corinteni 4:8; 2Timotei 2:12). Sfinții vor avea și ei funcțiile de: regi, preoți și judecători împreună cu Cristos (Apocalipsa 5:9,10; 20:6; 1Corinteni 6:2,3).

9. PREDAREA DOMNIEI ȘI VEȘNICIA:

După ce Isus împreună cu sfinții au domnit o mie de ani (Apocalipsa 20:6), și după ce a fost nimicită orice domnie și stăpânire rea, chiar și moartea a fost stărpită, atunci Isus va preda domnia primită de la Tatăl la învierea Sa, din nou Tatălui. De ce? Deoarece, El și-a îndeplinit misiunea, de a nimici pe vrășmași și a face ca Dumnezeu să fie totul în toți.

Acest lucru îl găsim descris în 1Corinteni 15:24-28: „În urmă, va veni sfârșitul, când El va da Împărăția în mâinile lui Dumnezeu Tatăl, după ce va fi nimicit orice domnie, orice stăpânire și orice putere. Căci trebuie ca El să împărătească până va pune pe toți vrășmașii sub picioarele Sale. Vrășmașul cel din urmă, care va fi nimicit, va fi moartea. Dumnezeu, într-adevăr „a pus totul sub picioarele Lui”. Dar când zice că totul I-a fost supus, se înțelege că în afară de Cel ce I-a supus totul. Și când toate lucrurile Îi vor fi supuse, atunci chiar și Fiul Se va supune Celui ce I-a supus toate lucrurile, pentru ca Dumnezeu să fie totul în toți.”

Iată că Fiul nu este egal cu Tatăl, nici ca poziție, nici ca putere, Fiul are domnia și împărăția datorită Tatălui, El îi supune vrășmașii, Fiul urmează să se supună Tatălui, în sensul de a-i da înapoi autoritatea delegată de a conduce pe care a primit-o la învierea Sa (Matei 28:18).

Atunci va începe veșnicia, iar Isus va continua să existe alături de Tatăl, ca și la început (Ioan 1:1), iar domnia lui Isus nu va avea sfârșit (Luca 1:33; Daniel 7:27), nu în sensul că Cristos va domni efectiv veșnic; ci, în sensul că **efectul** domniei milenare va fi permanent (Apocalipsa 21:3-7; 22:3-5).

Cine este Isus?

În concluzie, la etapele vieții Fiului lui Dumnezeu, putem conchide: Fiul are un început, El s-a născut din Tatăl, la început, în prima zi de creiere. El este: Începutul, Înțelepciunea, Cuvântul, Puterea, brațul lui Iehova, El avea o singură natură, cea divină, El se aseamăna cu Dumnezeu, fără a fi identic sau egal în toate atributele cu Tatăl. Astfel înainte ca Cuvântul să devină carne, Isus era „**un Dumnezeu**” (Ioan 1:1 NW) sau „**dumnezeul unic-născut**” (Ioan 1:18 NW), în timp ce Tatăl era **Dumnezeul ne-născut** (Psalm 90:2; 1Timotei 1:17; 6:16).

După ce Cuvântul a devenit carne, Fiul lui Dumnezeu a avut o singură natură, cea umană, la botezul Său, primește Duhul Sfânt, și astfel El este locuit de prezența Tatălui, împuternicindu-L pentru lucrarea lui Dumnezeu. El moare ca trup, însă ca suflet / spirit, continuă să trăiască în locuința morților. A treia zi înviază, și El este după învire, atât Dumnezeu, precum și om. El păstrează cele două naturi pe care le-a avut înainte de a deveni carne (natura divină) și după ce a devenit carne (natura umană).

Chiar dacă poziția cea mai înaltă, o va avea pe parcursul perioadei: **învierea Sa – sfârșitul miei de ani de domnie a Lui.**

Putem spune, că în viața lui Isus, a existat o oscilare ca poziție, putere, natură, atribute, prerogative, nu putem vorbi de o linie neîntreruptă fără schimbări în cazul Fiului lui Dumnezeu.

Iehova Dumnezeu există din eternitate în eternitate, este Același nu doar în caracter, dar și în natură, atribute, etc. (Maleahi 3:6; Iacob 1:17; Psalm 102:27; Isaia 41:4). El a fost spirit, a rămas spirit și va fi spirit (Iov 9:11; Isaia 31:3; Ioan 4:24), El a fost Dumnezeu, a rămas Dumnezeu și va fi Dumnezeu (Isaia 43:10), El este, Cel ce a fost, Cel ce este și Cel ce va fi (Apocalipsa 1:4). El a fost rege, este rege, și va fi rege, El a domnit, domnește și va domni (Psalm 29:10; 146:10; 1Timotei 1:17).

Domnul Isus este neschimbat ca calități morale (Evrei 13:8), însă El își schimbă natura, de la dumnezeu unic-născut, devine, om, apoi devine un suflet sau duh, în timpul celor trei zile din mormânt, apoi devine Dumnezeu -om.

Înainte de a deveni carne, nu avea funcția de Mijlocitor și Mare Preot, oamenii nu se rugau Lui, închinarea se făcea direct la Iehova (Dumnezeu Tatăl).

El nu a fost rege înainte de a deveni carne, îngerul îi spune la Maria că va primi (la viitor) scaunul de domnie al lui David (Luca 1:32), dar a devenit rege la botezul Său când a fost uns (Matei 21:5; 27:11), El în prezent este rege (Apocalipsa 17:14; 19:16), însă în viitor va preda domnia în mâna Tatălui (1Corinteni 15:24-28).

Însă, să vedem în continuare, cine este Duhul Sfânt:

4. CINE ESTE SPIRITUL SFÂNT?

Acum după ce am analizat biblic: Cine este Dumnezeu, cine este Isus, și am înțeles că nu este vorba de un Dumnezeu trinitar, este important să vedem în continuare: cine este Duhul (Spiritul) Sfânt?

Am descris cu argumente biblice, nașterea Duhului Sfânt **din** Tatăl **prin** Fiul, în capitolul: 2. Astfel în continuare vom descrie doar pe scurt despre Duhul Sfânt: *Duhul Sfânt este a treia persoană spirituală în poziție după Tatăl și Fiul*, însă nefiind egal cu Tatăl și Fiul, nici ca poziție/funcție, nici ca atribute.

Duhul Sfânt a fost creat la început, și provine **din** Dumnezeu (1Corinteni 2:12; 1Ioan 4:2), fiind creat **prin** Fiul (Ioan 1:1-3), și menținut de Fiul în viață (Coloseni 1:15-17; Evrei 1:3). Astfel, după ce Tatăl a adus în existență pe Fiul în început, după aceea Tatăl prin Fiul (Cuvânt) a adus în existență pe Duhul Sfânt, primul creat sau născut prin Cuvânt (Logos) a fost Duhul Sfânt și apoi restul creației.

Această venire a Duhului Sfânt în existență, a avut loc la început, în începutul primei zile de creație, imediat după nașterea Fiului din Tatăl în început (Coloseni 1:15-18; 1Ioan 2:13,14; Apocalipsa 3:14). Căci „**Duhul Fiului**” (Galateni 4:6), nu putea exista înainte de Fiul (Proverbe 30:4). Nici duhul Înțelepciunii (Proverbe 1:20-24), înainte de „**Înțelepciunea**” (Proverbe 8:22-25), adică de Fiul (1Corinteni 1:24)!

Duhul Sfânt a fost creat la început ca și Fiul, înainte de restul creației, tocmai pentru a fi împreună cu Fiul, un agent al creației (Geneza 1:2; Psalm 33:6), precum și un susținător al vieții creației (Geneza 6:3).

Prin faptul că Duhul Sfânt provine din Dumnezeu (1Corinteni 2:12; 1Ioan 4:2), fiind născut din El, prin Fiul (Ioan 1:1-3), și este menținut de Fiul în existență (Coloseni 1:17; Evrei 1:3), se demolează teoria trinității, care susține că Duhul Sfânt a existat lângă Tatăl din veșnicie!

Duhul Sfânt fiind născut din Tatăl însă prin Fiul, a moștenit din divinitatea Fiului, iar Fiul fiind născut direct din Tatăl, a moștenit din divinitatea Tatălui, totuși Duhul Sfânt este o persoană inferioară Fiului (Ioan 15:26; 16:13-15), iar Fiul este inferior Tatălui (Ioan 14:28; 1Corinteni 11:3; Marcu 13:32).

Astfel Duhul Sfânt nu are toate atributele lui Dumnezeu și pe care le are nu sunt la nivelul lui Dumnezeu. De pildă, El nu are: Atotcunoașterea (Marcu 13:32; 1Corinteni 2:10), sau veșnicia, El are un început provenind din Dumnezeu (comp. Psalm 90:2 cu 1Corinteni 2:12), nici existența prin Sine (Ioan 6:57; 1Timotei 6:16), etc.

Dar Duhul Sfânt, nu este o persoană egală cu Tatăl și Fiul; ci, supusă și inferioară în divinitate față de Tatăl și Fiul. În Ioan 16:13-15: „**Când va veni mângâietorul, Duhul adevărului, are să vă călăuzească în tot adevărul; căci El nu va vorbi de la El, ci va vorbi tot ce va fi auzit și vă va descoperi lucrurile**

viitoare. El Mă va proslăvi, pentru că va lua din ce este al Meu și vă va descoperi. Tot ce are Tatăl, este al Meu; de aceea am zis că va lua din ce este al Meu și vă va descoperi”. Observăm din acest pasaj, că Duhul Sfânt nu vorbește de la El; ci, ce aude de la Fiul, ce denotă aceasta? Egalitate sau inferioritate? Atunci când o persoană nu vorbește de la Sine ci de la Altul recunoaște autoritatea superioară a acelei persoane de la care vorbește!

Fiul recunoaște superioritatea Tatălui, vorbind de la El, doar tatăl este Dumnezeu, doar El își poate permite să vorbească de la Sine!

Doar cel rău vorbește din ale lui, căci este mincinos (Ioan 8:44).

Fiul Îl glorifică pe tatăl, iar Duhul Îl proslăvește pe Fiul, pentru că Duhul va lua din ce este al Fiului și ne va descoperii. Această descriere nu se potrivește pentru un Dumnezeu! Cel care este Dumnezeu în deplinătatea cuvântului, nu are nevoie ca să audă de la altcineva ce să învețe, nici să ia de la altcineva ceva, nici să se bazeze pe altul în spusele Lui, nici să glorifice pe altcineva, El este suprem, și nu depinde de nimeni în nici un domeniu, dar Duhul Sfânt depinde, astfel reiese, clar că Duhul Sfânt nu este un Dumnezeu deplin, nici egal cu Tatăl și cu Fiul.

Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, chiar dacă nu sunt identici, sunt una, adică sunt în unitate, chiar dacă sunt persoane distincte. Tatăl (izvorul fără origine, fără început) Își manifestă divinitatea și lucrează prin Fiul (născut din Tatăl la început), iar Fiul prin Duhul Sfânt (născut din Tatăl prin Fiul la început). Duhul Sfânt Își poate manifesta (arăta, descoperii) propria persoană distinctă de Tatăl și Fiul, sau Îi poate manifesta (arăta) pe Tatăl și pe Fiul.

Tot la fel, Fiul Îl poate manifesta/arăta pe Tatăl, sau pe Sine. Tatăl nu manifestă/arată pe nimeni, numai pe Sine.

Tatăl îi poate cuprinde în divinitatea Lui pe Fiul și pe Duhul Sfânt, iar Fiul pe Duhul Sfânt, însă Duhul Sfânt nu-i cuprinde în divinitatea Lui pe deplin pe Tatăl sau pe Fiul, dar îi poate manifesta în măsura în care Dumnezeu și Cuvântul Său poate fi manifestat și cunoscut de creație. Creștinii se închină Tatălui în Numele Fiului (prin Fiul) și prin Duhul Sfânt.

Trinitarienii susțin că Duhul Sfânt este o persoană egală în natură (atribute divine netransmisibile) cu Tatăl și cu Fiul, în timp ce adevărul este că Duhul Sfânt este o persoană divină inferioară Tatălui și Fiului.

A. Duhul Sfânt ca Duh al lui Dumnezeu și a lui Cristos

Mulți sunt tentați să interpreteze expresiile: „**Duhul Tatălui**” (Matei 10:20); „**Duhul Fiului**” (Galateni 4:6); „**Duhul lui Dumnezeu**” (1Corinteni 7:40); „**Duhul lui Cristos**” (Romani 8:9); „**Duhul lui Isus**” (Fapte 16:7); ca fiind spiritul propriu al persoanei respective. Ca și cum Duhul Sfânt NU ar fi o persoană distinctă de Tatăl și Fiul; ci, doar Duhul persoanei Tatălui, sau a persoanei Fiului.

Însă expresia: „**Duhul Lui Dumnezeu**”, nu se referă la Duhul Lui personal, deoarece ființele spirituale nu au un duh; ci, ele însele sunt duhuri, doar oamenii care sunt carne au duhuri!

Dacă prin ‚Duhul lui Dumnezeu’, am înțelege: Duhul unui persoane, Duhul propriu al lui Dumnezeu, atunci ar trebui să interpretăm în același sens și „**cele șapte Duhuri ale lui Dumnezeu**” (Apocalipsa 4:5), ca fiind duhurile Lui proprii, ceea ce mai ar încurca și mai mult această explicație.

În plus, ar trebui să existe două duhuri: Duhul propriu al Tatălui, și Duhul propriu al Fiului, cei doi nu sunt identici, și nu au același: Sine; ci, sunt două persoane distincte și ar trebui să fie două duhuri distincte. Dar nu așa stau lucrurile, deoarece există un singur Duh: Duhul Sfânt, care este Duhul Sfânt al lui Dumnezeu (Efeseni 4:30), iar Duhul lui Dumnezeu este și Duhul lui Cristos (Romani 8:9).

‚Duhul lui Dumnezeu’ și ‚Duhul lui Isus’¹² nu are sensul de duh al unei persoane, ci ele identifică un Duh ieșit din Tatăl prin Fiul, care după ieșire a devenit persoană distinctă de ei, care a moștenit de la amândoi din personalitatea lor, astfel putând să-i arate/exprime, să-I manifeste și astfel acest duh poate fi numit, atât: Duhul Sfânt, când se manifestă pe Sine, cât și Duhul Tatălui (căcă a ieșit din Tatăl), când Îl manifestă pe Tatăl; precum și Duhul Fiului (căci a ieșit prin Fiul), când Îl manifestă pe Fiul.

Expresia ‚Duhul lui Dumnezeu’ sau ‚Duhul lui Cristos’, se referă la faptul că Duhul Sfânt a fost creat de Tatăl prin Fiul, astfel îi aparține lor, fiind proprietatea lui Dumnezeu, un duh supus și ascultător¹³, dar care în multe ocazii nu se manifestă pe Sine; ci pe Ei.

B. Duhul Sfânt o persoană spirituală distinctă de Tatăl și Fiul:

Biblia susține adevărul că Duhul Sfânt este o persoană distinctă de Tatăl și Fiul:

1) Lucruri pe care le poate face doar o persoană:

a) Vorbește (Fapte 8:29; 10:19; 11:12; 13:2; 28:25; 1Timotei 4:1; Apocalipsa 2:7,11,17,29; 3:6,13,22; 14:13; 22:17).

b) Strigă (Galateni 4:6)

c) Mărturisește (Neemia 9:30; Ioan 15:26; Fapte 5:32; Romani 8:16; Evrei 10:15; 1Ioan 5:6,8).

d) Aude (Ioan 16:13,14).

2) Duhul Sfânt are rațiune, intelect, voință:

a) are gândire (Romani 8:27; Isaia 40:12-14).

b) cunoștință (Isaia 11:2; Exod 35:31).

¹² Expresia: „**duhul Său**”, în anumite pasaje se referă la duhul de om al lui Isus, cu siguranță că duhul pe care îl are orice om, și pe care l-a avut și Isus când a fost în carne, când a fost om (Marcu 2:8; 8:12).

¹³ Ascultarea și supunerea Duhului Sfânt nu este robotică sau forțată; Duhul Sfânt de bunăvoie ascultă.

- c) înțelepciune și pricepere (Exod 31:3; Efeseni 1:17).
- d) are capacitatea de a cerceta (1Corinteni 2:10).
- e) capacitatea de a sfătui (Isaia 11:2).
- f) capacitatea de a învăța (Neemia 9:20; Luca 12:12; Ioan 14:26).
- g) în virtutea gândirii Lui, El are o voință proprie (1Corinteni 12:11; Ezechiel 1:12,19-21).

3) Duhul Sfânt are sentimente, emoții:

- a) dragoste (Romani 15:30; 2Timotei 1:7).
- b) îndurare, milă (Zaharia 12:10; Filipeni 2:1-3; Iacob 3:17).
- c) gelozie (Iacob 4:5).
- d) întristare (Isaia 63:10; Efeseni 4:30).
- e) efectul sentimentelor sunt suspinele Duhului Sfânt pentru noi (Romani 8:26,27).
- f) bucuria (Romani 14:17; 15:13; Galateni 5:22).
- g) speranța (Romani 15:13; Galateni 5:5).
- h) El mângâie (Fapte 9:31; Ioan 14:26; 15:26; 16:13).

4) Duhul Sfânt are reacții tipice unei persoane:

- a) El se poate face vrășmaș (Isaia 63:10).
- b) El poate considera bună/potrivită o anumită hotărâre (Fapte 15:28).
- c) El a reacționat oprindu-l pe Pavel, când acesta mergea spre o direcție greșită în lucrarea de predicare a evangheliei (Fapte 16:6-10).

6) Persoana Spiritului Sfânt a putut fi văzută și auzită de către diferiți oameni:

- a) Ioan Botezătorul L-a văzut sub formă de porumbel (Matei 3:16,17).
- b) Cei adunați la Penticostă, L-au văzut ca limbi de foc și au auzit un vâjâit, ca unui vânt puternic (Fapte 2:1-4).

7) Duhului Sfânt I se atribuie descrieri care sunt potrivite numai pentru o persoană:

- a) El poate fi mințit și ispitit sau încercat (Fapte 5:3).
- b) El este martor ca și apostolii la învierea Domnului Isus (Fapte 5:30-32).
- c) El poate fi batjocorit (Evrei 10:29).

8) Duhul Sfânt este distinct de Tatăl și Fiul:

- a) ca persoane (Ioan 16:12-15; 2Corinteni 13:14)
- b) în lucrare, poziție sau funcție (1Corinteni 12:4-6; Efeseni 4:4-6).
- c) în închinare (Romani 15:30; Efeseni 2:18; 3:14; 5:20; 6:18).

9) Duhul Sfânt este un altul decât Isus:

- a) Duhul Sfânt este un altul decât Isus, un alt Mângâietor (Ioan 14:16,17; 16:7).
- b) a huli pe Fiul are consecințe diferite cu a huli pe Duhul Sfânt (Matei 12:31,32; Marcu 3:28-30; Luca 12:10).

10) Duhul Sfânt are un Sine propriu:

- a) Duhul Sfânt are un Sine propriu, El pune deoparte, El trimite sau însărcinează oameni (Fapte 10:19,20; 13:2-4).

Nu este nevoie să dezvolt, trinitarienii sunt de acord că Duhul Sfânt este o persoană. Problema lor este că nu înțeleg că Duhul Sfânt, nu este o persoană egală cu Tatăl și Fiul; ci, supusă și inferioară în divinitate față de Tatăl și Fiul. [pentru mai multe informații despre Duhul Sfânt, vezi cartea: „**Despre Duhul Sfânt**”, Vol. 1, „**Cine este Duhul Sfânt**”].

Voi dezvolta în carte, mai pe larg această problemă, în capitolul: **Care sunt raționamentele și argumentele trinitarienilor?** Dar pentru a nu mă repeta, este inutil să dezvolt aici argumentele trinitarienilor.

Acum să trecem mai departe la:

5. ESTE DOCTRINA DESPRE UN DUMNEZEU TRINITAR O ÎNVĂȚĂTURĂ BIBLICĂ SAU POST-BIBLICĂ?

Este demn de menționat că cuvântul TRINITATE sau SFÂNTA TREIME, nu apare în Sfânta Scriptură, nici vreo formulare directă a acestei doctrine. Astfel, cei ce cred în trinitate se bazează în special pe argumentele din care ei speculează trinitatea și nu pe prezentări Scripturale clare a acestei învățături.

Astfel cei ce cred în trinitate dacă sunt sinceri, își pot pune următoarele întrebări:

- Pot găsi un text care să menționeze clar că **Dumnezeul Bibliei este o trinitate?**
- Reiese de undeva din Biblie că Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt formează **un singur** Dumnezeu, având toți aceeași natură divină?
- Spune undeva Biblia, că Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, sunt **egali în toate privințele?**
- Dacă cineva ar citi Biblia în întregime, fără nici o idee preconcepută referitoare la existența unei Trinități, ar ajunge oare aceea persoană, la concluzia că Dumnezeu **coexistă în trei persoane?**

Faptul că cuvântul *Trinitate* nu apare nicăieri în Biblie, ne dă de asemenea motiv de meditare. Noi nu trebuie să ne cramponăm de tradiții religioase sau de ceea ce au stabilit Conciliile, dacă ele contrazic Scripturile. Credința noastră trebuie să se sprijine solid pe învățăturile Sfintei Biblii. Isus a spus: „**Cuvântul Tău** [al lui Dumnezeu] **este adevărul**” (Ioan 17:17).

Am arătat în mod clar, direct, și fără a mă baza pe deducții, la capitolul: **Învățătura Biblică despre singurul Dumnezeu: Iehova** și la subtitlul, II. Doar Tatăl este Dumnezeu, că Dumnezeul Bibliei este doar Tatăl, și am explicat motivul pentru care și alții sunt descriși cu numirea de „Dumnezeu”. Astfel, adevărul este că Biblia nu învață despre Trinitate!

În **The Oxford Companion to the Bible**, cuvintele de deschidere sub articolul **Trinitatea** sunt edificatoare, acolo se precizează: „*Din cauză că Trinitatea este o parte atât de importantă a doctrinei Creștine ulterioare, este remarcabil că termenul nu apare În Noul Testament. Asemănător, concepția dezvoltată a trei co-egali parteneri în Divinitate găsită în formulările ulterioare ale crezului nu pot fi detectate cu claritate în cuprinsul canonului [Noului Testament]*” (Bruce Metzger și Michael Coogan, editori, 1993, p. 782, - sublinierea îmi aparține).

Termenul *ulterior* este o cheie vitală în înțelegerea cauzei pentru care credința generală creștină a fost încărcată cu doctrina Trinității. Teologii de după primul secol, au conceput inițial această doctrină, și alții au adăugat și au dezvoltat-o de-a lungul veacurilor. Astfel doctrina despre Sfânta Treime, ține mai degrabă de reflecția teologică a teologilor, decât de revelația Biblică.

De asemenea, notează această afirmație importantă pe care o găsim în **Noul Dicționar al Bibliei** [New Bible Dictionary]: „*Termenul Trinitate nu este găsit el însuși în Biblie... dar a primit circulație largă și elucidare formală numai în secolele IV și V*” (1996, „**Trinity**” – sublinierea îmi aparține).

Doctrina Trinității și-a început lentă dezvoltare de-a lungul unei perioade de sute de ani. Ideile trinitariene ale filozofilor greci, cum ar fi Platon, care au trăit cu câteva secole înainte de Cristos, s-au infiltrat treptat în învățăturile bisericii. Așa cum spune **The Church of the First Three Centuries**: „*Susținem că doctrina Trinității a apărut în mod treptat și relativ târziu; că își are originea într-o sursă complet străină de cea a Scripturilor ebraice și creștine; că ea s-a dezvoltat și a fost introdusă în creștinism cu ajutorul Părinților platonicieni; că în timpul lui Iustin, și mult după aceea, s-a susținut fără excepție natura distinctă și inferioritatea Fiului; și că numai primele contururi vagi ale Trinității au devenit atunci vizibile*”. [sublinierile îmi aparțin].

Tot la fel observați ce afirmă **The Encyclopædia Britannica**: „*În Noul Testament nu apare nici cuvântul «trinitate», nici doctrina explicită a Trinității. Isus și continuatorii săi nu au intenționat nici ei să contrazică Șema [o rugăciune evreiască] din Vechiul Testament: «Ascultă, Israele: DOMNUL Dumnezeuul nostru este un singur DOMN» (Deuteronom 6:4)*”.

New Catholic Encyclopedia face o afirmație similară în legătură cu originea Trinității: „*Exegeții și teologii biblici, inclusiv un număr mereu crescând de romano-catolici, recunosc că nimeni nu ar trebui să vorbească despre Trinitarianism în Noul Testament fără o calificare serioasă. De asemenea, istoricii dogmei și teologii sistematici recunosc în mod asemănător că atunci când cineva vorbește despre un trinitarianism necalificat, s-a deplasat din perioada originilor creștine, ca să zicem așa, în ultimul pătrar al secolului al 4-lea. Abia atunci, ceea ce s-ar putea numi dogma trinitariană definitivă despre «un Dumnezeu în trei Persoane» a*

devenit temeinic asimilată în viața și gândirea creștină. . . .Formula însăși nu reflectă percepția imediată a perioadei originilor; ea a fost produsul a trei secole de dezvoltare doctrinală.” (New Catholic Encyclopedia, 1967, Volumul XIV, pagina 295).

Tot în **New Catholic Encyclopedia**, se precizează că Trinitatea „nu este menționată în mod direct și nemijlocit în Cuvântul lui Dumnezeu”.

The Catholic Encyclopedia spune în legătură cu aceasta: „Până acum nu s-a găsit în Scriptură nici un cuvânt special care să le înglobeze pe cele trei persoane divine. Cuvântul *τριάς* [tri'as] [tradus în latină prin trinitas] este întâlnit pentru prima dată la Teofil din Antiohia prin 180 d.C. (. . .) La puțin timp după aceea, el apare în forma sa latină trinitas în lucrările lui Tertullian.”

Iar într-o lucrare protestantă se spune: „**TRINITATE**. Cuvântul Trinitate nu se găsește în Biblie și deși a fost folosit de Tertullian în ultimul deceniu al sec. al 2-lea, el nu și-a găsit locul în teologia bisericii până în sec. al 4-lea. (. . .) El nu a fost introdus în mod oficial în vocabularul teologic al bisericii decât în secolul al IV-lea” (**The Illustrated Bible Dictionary**).

Faptul acesta în sine, nu înseamnă că Tertullian a predat învățătura Trinității. O lucrare catolică, **Trinitas - A Theological Encyclopedia of the Holy Trinity** (O enciclopedie teologică a Sfintei Treimi), face observația că unii termeni utilizați de către Tertullian au fost utilizați mai târziu de alți autori pentru a descrie Trinitatea. Totuși, această lucrare lansează următorul avertisment: „Nu ar fi bine să tragem concluzii pripite în legătură cu această utilizare, deoarece el [Tertullian] nu aplică acești termeni la teologia Trinității.”

Este adevărat că cuvântul „trias” tradus în latină prin „trinitas” este întâlnit prima oară la Teofil din Antiohia prin 180 d.C., și a susținut că trias este compus din Tatăl, Înțelepciunea și Cuvântul. Astfel Teofil, din secolul al doilea, un aderent al filozofiei lui Platon, care a fost episcop în Antiohia, Siria, a introdus cuvântul ‘trias’ cam în anul 180 d.C. în scrierile sale religioase. Dar aceasta nu înseamnă că Teofil a predat învățătura trinității în forma susținută în prezent, cu toate că Teofil vorbește de treime, concepția lui nu era trinitariană, în sensul unui Dumnezeu trinitar. El vorbește de trei entități distincte ca număr, omul fiind al patrulea, însă pe prima o numește Dumnezeu (nu Tatăl), și astfel cea de a doua (Înțelepciunea) și a treia (Cuvântul) sunt entități lângă Dumnezeu și slujitori ai lui Dumnezeu, ne fiind persoane din cadrul Dumnezeirii; ci, manifestări, attribute sau entități distincte ale lui Dumnezeu, născute din Dumnezeu. Cu alte cuvinte Înțelepciunea și Cuvântul nu sunt persoane; ci, manifestări ale unor attribute ale lui Dumnezeu, în afara lui Dumnezeu.

Mai târziu, Tertullian (aprox. din 160 până în 230 d.C.) în ultimul deceniu al secolului II d.C. adică în cca. 190 d.C. el face referire la trinitate folosind cuvântul „Trinitas”. Tertullian a tradus cuvântul ‘triás’ în latinește, ceea ce

însemnează ‘treime’ și astfel aceasta noțiune a fost introdusă în scrierile religioase ale creștinătății. Acest Tertullian a fost primul care a întrebuințat expresia latină ‘persoana’ sau ‘persoană’, ca să arate prin ea un individ cu particularități personale; și el vorbește despre Tatăl și despre Fiul și despre Spiritul sfânt ca despre ‘trei persoane’ dotate cu rațiune. În același timp Tertullian susține, că între ele ar exista unitatea de ființă, ‘unitas substantiae’, pentru ca ele toate n-ar avea început; ci, Cuvântul (Logosul) și Duhul Sfânt ar exista dintr-un trecut veșnic, însă nu ca persoane distincte de Tatăl; ci, ca attribute ale Tatălui.

Referitor la Tertullian, Lamson declară: „*Această rațiune, sau Logos, cum era numit de greci, a fost apoi, după cum credea Tertullian, schimbat în Cuvântul, sau Fiul, adică, o ființă reală, existând din eternitate numai ca atribut al Tatălui. Tertullian îi atribuia deci un rang subordonat față de Tatăl . . . Judecând în armonie cu explicația general acceptată în prezent cu privire la Trinitate, încercarea de a-l salva pe Tertullian de condamnare [ca eretic] ar fi fără speranță. El n-ar putea sta în picioare nici un moment în fața testului*”. [sublinierea îmi aparține].

Cu alte cuvinte Tertullian nu susținea eternitatea Fiului ca persoană distinctă de Tatăl; ci, Înțelepciunea ca atribut al Tatălui era eternă. El afirmă că Tatăl și Fiul sunt „una” nu „unu”. Însă așa cum consemna Henry Chadwick, Tertullian a propus ideea că Dumnezeu este ‘o substanță constând din trei persoane’, însă când s-a referit la *unitatea de substanță* el nu a susținut că cei trei subiecți ar avea aceleași attribute netransmisibile așa cum susține doctrina trinității; ci, unitatea de substanță în viziunea lui Tertulian, era că Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt sunt un spirit. Astfel el nu avea în minte trei persoane egale și eterne cu aceleași attribute!

Dar pe ideile sale au clădit unii scriitori de mai târziu care au contribuit la apariția doctrinei Trinității.

Conceptul lui Tertullian despre Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt, este diferit de Trinitatea creștinătății, deoarece el susținea subordonarea, el ar fi considerat eretic de trinitarienii actuali, deoarece doctrina lui despre Dumnezeu nu este una ortodoxă, deoarece el susținea subordonarea Fiului față de Tatăl.

În lucrarea sa: „**Împotriva lui Hermogene**” el a scris: „*N-ar trebui să presupunem că există vreo altă ființă, afară numai de Dumnezeu, care să fie ne-născută și necreată. . . . Cum s-ar putea ca cineva, exceptându-l pe Tatăl, să fie mai bătrân și din acest motiv cu adevărat mai nobil, decât Fiul lui Dumnezeu, Cuvântul unic-născut și întâi-născut? . . . că [Dumnezeu], care nu a avut nevoie de un Făcător ca să-l aducă în existență, va fi cu mult mai înalt în rang decât acesta [Fiul], ce a avut un autor care să-l aducă în existență*”.

De asemenea, în lucrarea „**Împotriva lui Praxeas**”, el arată că Fiul este diferit de Dumnezeul Atotputernic și subordonat lui, spunând: „*Tatăl este substanța întreagă, dar Fiul este un derivat și o porțiune din întreg, așa*

cum recunoaște El Însuși: ‘Tatăl este mai mare decât Mine’. . . . Astfel, Tatăl este distinct de Fiul, fiind mai mare decât Fiul, după cum Cel care naște este unul, și Cel care este născut este altul; de asemenea, Cel care trimite este unul, și Cel trimis este altul; și, iarăși, Cel care face este unul, iar Cel prin care este făcut lucrul este altul”.

În „**Împotriva lui Hermogene**”, Tertullian afirmă în continuare că a fost un timp când Fiul nu a existat ca persoană, dovedind că el nu-l considera pe Fiul o ființă eternă, în același sens în care era Dumnezeu.

Cardinalul Newman spunea: „*Tertullian trebuie considerat un heterodox [care crede doctrine neortodoxe în viziunea bisericii catolice] în ce privește doctrina despre nașterea din eternitate a Domnului nostru*”.

Astfel putem vedea că conceptul de trinitate, a început să fie formulat nu din timpul apostolilor, sau din primul secol; ci, dintr-un timp de aproape o sută de ani mai târziu, și nici atunci creștinii nu credeau în trinitate în sensul de un Dumnezeu compus din trei persoane: co-etern și co-egale.

A fost predată această învățătură de către primii creștini?

PRIMI creștini propagau oare învățătura Trinității? Să vedem ce spun unii istorici și teologi: „*La început, creștinii nu erau trinitari (. . .) Așa cum reiese din N[oul] T[estament] și din celelalte scrieri ale creștinismului timpuriu, creștinii nu au fost trinitari nici în epoca apostolică, nici imediat după aceea.*” — **Encyclopædia of Religion and Ethics** (Enciclopedia religiei și eticii).

„*Formula ‘un Dumnezeu în trei persoane’ nu a fost stabilită în mod ferm și nici integrată pe deplin în viața creștină și în profesiunea sa de credință înainte de sfârșitul secolului al IV-lea (. . .) La părinții apostolici nu se găsește nimic ce ar aminti, chiar pe departe, acest punct de vedere.*” —

New Catholic Encyclopedia.

Lucrarea: **The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge** descrie influența filozofiei grecești: „*Doctrinile Logosului și ale Trinității au primit această formă începând de la Părinții greci care (. . .) erau, direct sau indirect, puternic influențați de filozofia lui Platon. (. . .) Este incontestabil faptul că această filozofie a constituit pentru biserică o sursă de eroare și corupție.*”

În cartea: **The Church of the First Three Centuries**, citim: „*Doctrina Trinității a apărut în mod treptat și relativ târziu; (. . .) originea sa este complet străină de Scripturile ebraice și creștine; (. . .) ea s-a dezvoltat și a fost introdusă în creștinism cu ajutorul Părinților platonicieni.*”

DACĂ termenul „Trinitate” nu se găsește în Biblie, se poate spune oare cel puțin că ea conține în mod clar această noțiune? Ce ne dezvăluie în această privință Vechiul Testament?

The Encyclopedia of Religion (enciclopedia religiei) recunoaște: „*Teologii contemporani sînt de acord cu afirmația că Biblia ebraică nu conține doctrina referitoare la Trinitate.*”

În **New Catholic Encyclopedia** se poate, de asemenea, citi: „*Doctrina Sfintei Treimi nu este conținută ca învățătură în V[echiul] T[estament].*”

De asemenea, iezuitul Edmund Fortman, în lucrarea sa **The Triune God** (Dumnezeul triunic), declară: „*Vechiul Testament (. . .) nu ne spune nimic, în mod implicit sau explicit, despre un Dumnezeu trinitar care ar fi Tată, Fiul și Spirit Sfânt. (. . .) Nu există nici o dovadă că vreunul dintre scriitorii sacri ar fi presupus măcar existența unei [Trinități] în Dumnezeu. (. . .) Faptul de a vedea în [„Vechiul Testament”] chiar și numai aluzii, impresii sau ‘semne ascunse’ în legătură cu o Trinitate de persoane înseamnă să trecem peste cuvintele și intențiile scriitorilor sacri.*”

O examinare a V.T. confirmă aceste păreri. Astfel, în primele 39 de cărți ale Scripturilor canonice ebraice nu există nici o explicație clară a învățăturii Trinității. Însă ce susține N.T.?! Ce putem spune despre Scripturile Noului Testament? Vorbesc ele oare în mod clar despre Trinitate?

The Encyclopedia of Religion spune în legătură cu aceasta: „*Teologii sînt de acord în unanimitate cu faptul că nici Noul Testament nu conține vreo doctrină explicită a Trinității.*”

Edmund Fortman, declară: „*Scriitorii Noului Testament (. . .) nu formulează nici o doctrină oficială a Trinității și nu prezintă nici o învățătură explicită potrivit căreia într-un singur Dumnezeu ar exista trei persoane divine egale. (. . .) Nu se găsește nicăieri conceptul trinitar despre trei ființe distincte de viață și de activitate divină în aceeași divinitate.*”

Iată ce se poate citi în **The New Encyclopædia Britannica**: „*Cuvântul Trinitate nu figurează în Noul Testament. Doctrina pe care el o desemnează nu este niciodată enunțată în mod clar în paginile sale.*”

Iar în lucrarea **A Short History of Christian Doctrine** (O scurtă istorie a doctrinei creștine) Bernhard Lohse declară: „*În ceea ce privește Noul Testament, în el nu se găsește, într-adevăr, nici o doctrină a Trinității.*”

The New International Dictionary of New Testament Theology spune de asemenea: „*Doctrina elaborată a Trinității nu este enunțată în N[oul] T[estament].*”

Potrivit cuvintelor teologului protestant Karl Barth: „*în Biblie nu se găsește o declarație concretă potrivit căreia Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt sînt de aceeași esență.*”

E. Washburn Hopkins, profesor la Universitatea Yale, a afirmat: „*Doctrina Trinității pare să fi fost ceva necunoscut pentru Isus și Pavel; (. . .) nici unul, nici altul nu face vreo mențiune despre ea.*” - **Origin and Evolution of Religion** (Originea și evoluția religiei).

În consecință, nici cele 39 de cărți ale Scripturilor ebraice (Veciul testament) și nici canonul celor 27 de cărți inspirate care alcătuiesc Scripturile creștine (Noul Testament) nu învață doctrina Trinității.

Astfel, având în vedere aceste lucruri, trinitatea nu își are originea din învățătura lui Isus și a apostolilor; ci, este o învățătură *'post apostolică'*. Dacă trinitatea ar fi fost o învățătură a Domnului, ar fi apărut în Biblie, fie Isus, fie apostolii ne-ar fi explicat cum stau lucrurile. Pavel în teologia sa, sau Petru, sau chiar Isus prin Evanghelii, ne-ar fi explicat această doctrină a unui Dumnezeu în trei persoane. Și atunci nu ar mai fi fost luptele pentru stabilirea doctrinei despre Dumnezeu.

Dacă creștinii din primele secole au primit revelația despre un Dumnezeu trinitar, atunci de ce au fost lupte, contraziceri între conducătorii bisericii? De ce au existat sinoade care ba au spus că Isus NU este *'homoi-ousios'* cu Tatăl, adică *'de aceeași, esență sau substanță'* [Conciliul din Antiohia din *'homoi-ousios'* cu Tatăl, adică *'de aceeași, esență sau substanță'* 267 d.C.]; ba au spus că este *'homoousios'* adică *'de aceeași, esență sau substanță'* [conciliul de la Niceea – 325 d.C.] ?

Astfel de-a lungul a 460 de ani (325-787), au avut loc 7 sinoade ecumenice ale „Bisericii creștine” (dominată de greci) în cadrul cărora, prin fel și fel de metode și stratageme (unele mai ne-creștine decât altele) s-au formulat și s-au impus **definitiv** doctrinele de bază, unele fiind adoptate chiar și de mișcările protestante și neoprotestante care se auto-intitulează: „evangelice”, dar care sunt mai degrabă catolice sau ortodoxe!!!

Episcopii bisericilor care nu le recunoșteau erau imediat afurișiți și condamnați caeretici. De pildă la Sinodul I de la Niceea, disputele doctrinale fiind foarte aprinse și mult prelungite, Împăratul bizantin Constantin cel Mare le-a pus capăt hotărând **EL** care formulări erau corecte și impunându-și **EL** voința în final, **EL** care era încă un păgân ne-botezat dar care a prezidat sinodul, și care sub diferite amenințări i-a obligat pe cei peste 300 de episcopi prezenți să semneze actul final.

Iată ce se recunoaște în studiu introductiv - **Viața lui Constantin Cel mare** - de Eusebiu de Cezareea [EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNĂ BUCUREȘTI – 1991]: „*Constantin n-a repudiat dintr-o dată toată moștenirea păgânismului și, la fel ca tatăl său, care fusese monoteist, el considera soarele ca mediator vizibil între Dumnezeuul suprem și oameni...pînă în anul 322 chipurile vechilor divinități, mai ales al lui Sol (soarelui), mai sînt reprezentate, mai cu seamă pe monede, totuși treptat apar și simbolurile creștine.*”

Iată ce spune în acest sens și **Encyclopaedia Britannica**: „*Constantin a prezidat. El a condus în mod activ discuțiile și a propus...formula esențială care avea să exprime relația lui Cristos cu Dumnezeu în crezul adoptat de conciliu; și anume: 'de aceeași substanță cu Tatăl'...întimidați de Împărat,*

episcopii, cu excepția a doi, au semnat crezul, lucru pe care mulți l-au făcut împotriva voinței lor”.

Deci iată un conciliu numit: „creștin”, dar condus și dominat de un păgân, închinător la soare, nu poate fi decât o rușine pentru episcopii care au fost de acord să i-a parte la așa ceva!

În spatele convocării celor 318 episcopi, de fapt a stat lupta pentru putere, între *Constantin cel Mare*, auto-proclamat *Pontifex Maximus* (episcop universal) și episcopi. Părerile împăratului *Constantin cel Mare* au trebuit să fie acceptate fără împotrivire de către toți episcopii.

Eu cred că acei episcopi trebuiau să-și rezolve problemele doctrinale în familia creștină, fără prezențe străine și mai ales un păgân să conducă și să domine prin amenințarea exilului pe toți cei care nu semnează crezul.

Unul dintre episcopii care nu au semnat a fost Arius (Arie) din Alexandria care a avut obiecții cu privire la modul în care a fost înțeleasă întruparea lui Cristos. Dumnezeu este în concepția lui Arius, Tatăl-Transcendent, sursa fără origine (aggenetos), Cel indivizibil (diairetos), Cel neschimbător (treptos), esența (ousia) Tatăl ne-putând fi împărțit.

Fiul, pe de altă parte, are o zi de naștere, a suferit și a fost supus schimbării. De aceea el a afirmat că Fiul este o creatură deși, „*nu ca una dintre creaturi*”. Fiul a fost generat de Tatăl (genetos), El are un început. Sursele teologice ale lui Arie au fost Lucian al Antiohiei, Paul de Samosata, Metodiu de Olimpa și Sabelie.

Conciliul de la Niceea, a respins arianismul ca erezie și a declarat că Isus **s-a născut nu a fost făcut** și că El a avut aceeași substanță ca și Tatăl. Astfel, Conciliul 1 din Niceea (anul 325 d.C.) Convocat de împăratul roman Constantin cel Mare (306-337), în scopul consolidării imperiului roman cu ajutorul noii religii „creștine”, pe cale de extindere cu succes în Europa, nordul Africii și Asia Mica a susținut o Doctrină a Trinității.

Până la acea data, teza general acceptată de biserica era că Dumnezeu și Isus nu au o natură identică; ci, numai asemănătoare.

În concluzie, trinitatea, așa cum apare ea în multe biserici actuale, și crezuri, nu izvorăște din Sfintele Scripturi așa după cum explică un dicționar: „*doctrina formală a Trinității a fost rezultatul a mai multor încercări inadecvate ca să se explice cine și ce este Dumnezeul Creștin...Ca să rezolve aceste probleme Părinții Bisericii s-au întrunit în 325 În Consiliul de la Niceea ca să producă o definiție biblică ortodoxă privitor la identitatea divină.*” Totuși, până În 381, „*la Consiliul de la Constantinopol, nu a fost afirmată divinitatea Duhului...*”

Dacă apostolii, și ucenicii lor, creșcuți la picioarele lor, sau episcopii ordinați de ei, ar fi pus bazele din start într-un Dumnezeu trinitar, atunci nu cred că ar mai fi existat astfel de lupte.

Însă apostoli, nu s-au concentrat pe o descriere filozofică a naturii lui Dumnezeu și a lui Cristos, pentru ei lucrurile erau simple: un singur

Dumnezeu: Tatăl, un singur Domn: Isus, și un singur Duh al lui Dumnezeu prin care El lucrează (1Corinteni 8:5,6; Efeseni 4:4-6).

Însă ulterior oameni proveniți din diferite medii filozofice, care au pus accent pe o explicare a raportului și a naturii celor trei subiecți, au ajuns la aceste concluzii. Este clar că pe apostoli nu i-a interesat o explicare a Ființei lui Dumnezeu, în termeni filozofici, însă nu așa au stat lucrurile cu unii așa numiți: „părinți ai biserici” care au provenit dintr-un mediu filozofic.

Învățătura din Biblie e simplă, ea nu îl prezintă pe Dumnezeu în mod filozofic, așa cum au încercat așa numiți „*părinți ai bisericii*”, care au deturnat mai mult, sau mai puțin, adevărul principiilor creștine biblice. Aceștia s-au format intelectual în spațiul cultural dominat de filozofie, astfel mulți dintre „teologii – părinți ai creștinismului”, au trecut mai întâi prin școlile filozofice formându-se ca filozofi și oratori iscusiți după care s-au convertit la creștinism (Iustin Martirul, Melito, Aristide, etc.).

Dar chiar și în școlile teologice creștine înființate în sec. II d.C. disciplinele de studiu erau: filozofia, teologia, și retorica, astfel că cei ce treceau prin aceste școli deveneau mai mult „filozofi” decât „teologi”. Toți acești „teologi – scriitori”, numiți și „părinți ai bisericii” au manifestat tendința de explicare sistematică a principalelor doctrine ale teologiei creștine în termenii filozofiei grecești, atât pentru propria lor satisfacție intelectuală cât și pentru a-i converti pe păgâni (greci în primul rând). Prin tratatele lor teologico – filozofice în care au acceptat moștenirea filozofică a culturii elene, ei s-au străduit și au reușit să încadreze concepția divină (revelată) a teologiei creștine în schemele de gândire umană, rațională și dialectică ale filozofiei grecești, modelând astfel gândirea creștină timp de trei secole. Filozofia pe care au considerat-o cea mai potrivită a fost platonismul.

Astfel multe doctrine creștine fundamentale, **simple și clare** au devenit atât de **abstracte, confuze** și de **neînțeles** (exemplu: doctrina Trinității).

Apostolul Pavel a perceput de la început forța de impact a filozofiei, fiind inspirat de Duhul Sfânt, a avertizat, de pericolul ca unii creștini să fie furați (seduși), de aceasta atenționându-i pe grecii din Colose prin cuvintele din Coloseni 2:8: **„Luați seama ca nimeni să nu vă fure cu filozofia și cu o amăgire deșartă, după datina oamenilor, după învățăturile începătoare ale lumii, și nu după Hristos.”** Însă din păcate, pe sistemul teologico – filozofic elaborat de acești „teologi – filozofi” se bazează întreaga concepție creștină răsăriteană ortodoxă și aproape în totalitate cea apuseană catolică.

Astfel doctrina trinității nu este produsul revelației; ci, al deducției unora.

Acești părinți ai bisericii, au alunecat tot mai mult în explicarea lui Dumnezeu spre concepția trinitariană, unii părinții ai bisericii nu au susținut-o, în timp ce alții au susținut-o, iar alții sau apropiat mai mult sau mai puțin spre doctrina trinității, după cum vom vedea în capitolul următor.

6. MĂRTURII ALE SCRITORILOR TIMPURII DESPRE: TATĂ, FIUL ȘI DUHUL SFÂNT

Există o literatură a bisericii numită: „patristică” sau „patrologie”, care conține sute de tratate despre diferite subiecte teologice, scrise de mai mulți autori, în diferite secole, începând cu a doua parte a secolul I d.C. și continuând timp de câteva secole, până în sec. VIII d.C. Ei au scris și despre: Tată, Fiul și Duhul Sfânt.

Literatură aceasta a fost scrisă de așa numiții: „*părinți ai bisericii*”, putem menționa, trei grupuri distincte, și trei perioade distincte:

Din primul grup fac parte, așa numiții: „*Părinți apostolici*”, scriitorii creștini din a doua jumătate a secolului I, și din prima jumătate a secolului al II, care au fost ucenici ai Sfinților Apostoli sau au cunoscut pe apostoli.

Din al doilea grup fac parte cei care au trăit, au învățat și au scris după „*părinții apostoli*”, se numesc: „*Părinții Bisericii*”.

Iar printre „*Părinții Bisericii*”, au fost unii care s-au ocupat mai mult cu apărarea creștinismului, aceștia se numesc „*apologeți*”.

Să analizăm puțin cele trei grupuri:

1) „Părinți apostolici”: Antichitatea creștină nu cunoaște termenul de „*Părinți apostolici*”; acest termen a fost pus în circulație, târziu de tot, în secolul XVII d.C., de primul editor al acestor scriitori, de J. B. Cotelier în lucrarea sa: **Patres aevi apostolici**, 2 volume, 1672. În aceasta opera, Cotelier publica epistolele sfinților: Barnaba, Clement Romanul, Ignatie al Antiohiei [*Epistola prima către Corinteni, a doua epistolă către Corinteni; Ignatie Teoforul - Epistola către Efeseni, Epistola către Magnezieni, Epistola către Tralieni, Epistola către Romani, Epistola către Filadelfieni, Epistola către Smirneni, Epistola către Policarp al Smirnei; Epistola către Filipeni*], Policarp și Pastorul lui Herma. Mai târziu, în secolul XVIII (1765-1767) la acești cinci Părinți apostolici, Gallandi, în o noua ediție a lucrării lui Cotelier, adauga alți doi, pe Papias, cu fragmentele din scrierile lui și pe autorul Epistolei către Diognet; astfel numărul Părinților apostolici s-a ridicat la șapte. În secolul XIX, prin senzaționala descoperire din 1873 a „*Didahiei*” (învățătura celor doisprezece apostoli) numărul Părinților apostolici a crescut la opt.

Scrierile Părinților apostolici fac tranziție între scrierile revelate ale Noului Testament și literatura patristică. Ele s-au bucurat de o atât de mare prețuire, încât unele din ele au căpătat autoritate canonică, fiind incluse în codicele Bibliei, și fiind considerate cel puțin de unele grupuri de creștini ca fiind inspirate.

Astfel, în Codicele Sinaitic, după cărțile Noului Testament se afla Epistola lui Barnaba și o parte din Pastorul lui Hermas, iar în Codicele Alexandrin,

tot după textul Noului Testament, sunt adăugate cele doua epistole ale lui Clement Romanul.

2) „Părinții Bisericii”: sunt toți scriitorii bisericești care au scris în perioada secolului I – VIII d.C. Studiul despre ei și despre scrierile lor se numește patrologie.

Patrologia cuprinde toate disciplinele teologiei dezvoltate între sfârșitul sec. I și sec. VIII d.C.

Uneori patrologia poartă și numele de „*Istoria vechii literaturi creștine*” sau „*Istoria vechii literaturi bisericești*”. Prima denumire e folosită mai mult de protestanți și de independenți, a doua e folosită mai mult de catolici. Ortodocșii întrebuițează de preferință termenul de „*Patrologie*”, dar nu-l exclud nici pe cel de „*Istoria vechii literaturi bisericești*” sau „*Istoria vechii literaturi creștine*”.

Patrologia – Patristica, e împărțită, de obicei, în trei perioade:

I) Perioada întâia sau a *începuturilor*, care merge de la sfârșitul secolului I d.C. până la începutul secolului IV d.C.

II) Perioada a II-a, a literaturii patristice se întinde de la cca. 313-325 d.C. până la circa jumătatea sec. V, d.C. Literatura perioadei a II-a e scrisă nu numai în limbile greacă și latină; ci, și în alte idiomuri: siriac, armean, copt, got.

III) Perioada a III-a se întinde de la 461 d.C. până 749 d.C., data morții lui Ioan Damaschin pentru Răsărit, și până la 636, data morții lui Isidor de Sevilla pentru Apus. Ea rezuma până la un punct și încheie perioadele anterioare, care se reflecta destul de fidel în aceasta. Ea comentează, aduna, dar uneori și critică pe Părinții perioadelor I și II.

3) „Apologetii”: Cei ce au scris: literatura apologetică, adică literatură în apărarea creștinismului, de acuze false.

Acești apologeți au fost: Iustin Martirul și Filosoful; Meliton de Sardes; Dionisie al Corintului; Teofil al Antiohiei; Sf. Irineu de Lyon; Ipolit Romanul; Alexandru al Ierusalimului; Tertullian, Minucius Felix, Ciprian al Cartaginei; Dionisie al Alexandriei; Grigorie Taumaturgul, Eusebiu.

În citatele din părinții bisericii redată în continuare, sublinierile sunt făcute de mine, cu scopul de a evidenția expresii sau fraze cheie și de a ajuta cititorul să le observe mai ușor.

Dar să vedem în continuare ce au scris acești scriitori creștini despre Dumnezeu, Isus și Duhul Sfânt în scrierile lor. Voi cita din scrierile „*Părinților apostolici*”, și apoi din scrierile „*Părinților Bisericii*”, dar nu înainte de a face referire la un crez vechi creștin:

Crezul Apostolilor:

Simbolul apostolic sau *Crezul roman vechi* este o scriere veche.

După unii el este un rezumat al credinței apostolilor. După Rufin de Aquileea, în anul 42 d.C. cei 12 apostoli compun acest crez comun pentru a

răspândi în lume aceeași credință creștină, care să conducă la unitatea în crez, a creștinilor de pretudindeni.

Iată cum explica Rufin apariția **Simbolului Apostolic**, la începutul comentariului sau la „Simbolul Apostolic”: *„Potrivit unei tradiții primite din vechime, după înălțarea Domnului și Coborârea Sfântului Duh asupra Apostolilor, căroră le-a dat să vorbească în diferite limbi, li s-a poruncit ucenicilor de către Domnul să predice Cuvântul lui Dumnezeu, fiecare mergând la câte un popor, înainte însă de a pleca ei stabilesc de comun acord norma sau regula viitoarei lor lucrări misionare, pentru ca nu cumva, atunci când vor fi separați unii de alții să înfățișeze ceva diferit celor care erau chemați la credința în Hristos. Adunați toți la un loc și plini de Duhul Sfânt, ei compun un simbol, semn sau lozincă scurtă a viitoarei predici, punând la un loc ceea ce credea fiecare și hotărâsc că aceasta este regula de credință care trebuie dată credincioșilor.”*

O altă variantă a apărut în sec. VI d.C., pe baza unor scrieri atribuite lui Augustin. Biserica romană a dat acest Simbol catehumenilor, ca să-l învețe, înainte de a primi Botezul.

După unele mărturisiri din scrierile lui Ignatie al Antiohiei, Iustin Martirul și Filosoful, Tertulian, ar rezulta că acest Simbol ar fi de origine romană și datează de la sfârșitul sec. I și începutul celui de-al doilea. În sprijinul acestei afirmații, vine și faptul că la începutul creștinismului era necesară o formulă de credință pentru cei care urmau să primească Botezul.

Acest crez ne-a parvenit astfel: cel mai vechi text al acestui simbol și pe care noi îl avem, este în limba greacă. El ni se face cunoscut pe diferite căi. Astfel îl găsim în limba greacă, în scrisoarea pe care episcopul Marcel de Ancira o trimite, la anul 340 d.C., către papa Iuliu I, ca mărturisire de credință oficială și ca justificare a ortodoxiei sale; iar în limba latină îl avem datorită redactării dată de Rufin, la anul 400 d.C. Cu vremea acest crez a fost adăugit.

Acest crez vechi este următorul:

„Cred în Dumnezeu Tatăl, Atotputernicul Creator al cerurilor și al pământului, Și în Isus Hristos, singurul lui Fiu, Domnul nostru, zămislit prin Duhul Sfânt, născut de fecioara Maria, Cel ce a suferit în timpul lui Pilat din Pont, a fost răstignit, a murit și a fost îngropat; A treia zi a înviat din morți, S-a înălțat la ceruri, stă la dreapta lui Dumnezeu, Tatăl Atotputernic, De unde va veni să judece vii și morții. Cred în Duhul Sfânt, Cred într-o biserică creștină universală, adunare a sfinților, În iertarea păcatelor, Învierea trupului și viața veșnică. Amin.”

Observăm un crez simplu, ne îmbibat încă cu vreo filozofie, nu apare în el vreun Dumnezeu trinitar; ci, doar Tatăl, Creatorul este prezentat ca Dumnezeu, Isus ca Fiu și Domn, iar despre Duhul Sfânt, nu se explică ce este sau cum să-l raportăm la Tatăl sau la Fiul. Cu toate că acest crez este scurt, este suficient ca să ne ajute să înțelegem ceea ce credeau primii

creștini, și anume credeau într-un singur Dumnezeu: Tatăl, și într-un singur Domn Isus, Fiul lui Dumnezeu (vezi 1Corinteni 8:6).

Dacă veți compara crezurile cultelor creștine de astăzi, veți vedea din start o diferență clară, majoritatea crezurilor actuale conțin următoarea idee: „*Credem într-un singur Dumnezeu, care se manifestă în trei persoane – Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.*” Observați diferența? Crezul Apostolic nu vorbește de un Dumnezeu trinitar sau manifestat în trei persoane; ci, de un Dumnezeu distinct de Domnul nostru Isus Cristos!

Să vedem în continuare:

SCRIERILE „PĂRINȚILOR APOSTOLICI”:

În citatele de mai jos, o să observăm că în prima parte a sec. I, și II, scriitorii bisericești, nu au susținut trinitatea, însă ulterior, s-a alunecat tot mai mult spre forma actuală a doctrinei trinității.

Clement Romanul (a trăit între 30-102 d.C.):

Data primei epistole, a fost subiectul unei destul de mare controverse, este clar din scrierea în sine, că ea a fost compusă imediat după o persecuție pe care a suferit-o Biserica Romană (cap. I.); și singura întrebare este, dacă este vorba de persecuția lui Nero sau a lui Domițian? Dacă este prima, data ar fi aproximativ anul 68 d.C.; dacă este cea din urmă, trebuie să o plasăm undeva spre încheierea primului secol sau începutul celui de al doilea. Nu avem nici un ajutor exterior pentru a da un răspuns la această întrebare. Lista episcopilor Romani timpurii este într-o confuzie incurabilă, unii făcând-l pe Clement succesorul imediat al Sfântului Apostol Petru, alții pe Linus, și alții punând tot pe Linus și Anacletus, între el și apostol. Din nou, dovada internă, lasă subiectul sub semnul întrebării, cu toate că s-au vehiculat ambele poziții. În general, probabilitatea mai mare pare să fie în favoarea perioadei lui Domițian, așa încât epistola poate fi datată în jurul anului 97 d.C. imediat după scrierea Apocalipsei de către Ioan.

În prima scrisoare lui Clement către Corinteni el afirmă:

CAPITOLUL 1: *„Biserica lui Dumnezeu care locuiește în Roma, către Biserica lui Dumnezeu care locuiește în Corint, celor care sunt chemați și sfințiți prin voia lui Dumnezeu, prin Isus Christos: Harul și pacea să vă fie înmulțite, din partea Dumnezeului Atotputernic, prin Isus Cristos”.* Observăm un salut introductiv asemănător cu cel din epistolele Noului Testament, Dumnezeu fiind Atotputernic, și distinct față de Cristos.

CAPITOLUL 20: *„Marele Creator și Domnul a făcut ca toate acestea să existe în pace și armonie; în timp ce El face bine tuturor, dar în modul cel mai abundent nouă care ne-a găsit refugiul în îndurarea Sa, prin Isus*

Christos Domnul nostru, a căruia să fie salva și gloria pentru veci de veci. Amin.”

CAPITOLUL 32: „Și, și noi, fiind chemați după voia Sa în Christos Isus, nu suntem justificați prin noi înșine, nici prin înțelepciunea noastră, înțelegerea noastră, sau evlavia, sau faptele pe care le-am lucrat în sfințenia inimii; ci prin credința prin care, de la început, Dumnezeu! Atotputernic a justificat toți oamenii; a Lui să fie slava în veci de veci. Amin.”

CAPITOLUL 36: „Preaiubiților, aceasta este modul în care noi îl găsim pe Mântuitorul nostru, chiar Isus Christos, Marele Preot al tuturor darurilor noastre, apărătorul și ajutorul în slăbiciunile noastre. Prin El noi ne uităm la înălțimea cerului. Prin el noi zărim, ca într-o oglindă, imaginea sa imaculată și cea mai superioară înfățișare. Prin El ochii inimilor noastre sunt deschiși. Prin El înțelegerea noastră nebulă și întunecată înflorește din nou înspre minunata Sa lumină. Prin El, Domnul a dorit ca noi să gustăm cunoașterea nemuritoare, „care este oglindirea slavei Lui și împărțirea Ființei Lui, și care ține toate lucrurile cu Cuvântul puterii Lui, a făcut curățirea păcatelor, și a șezut la dreapta Măririi în locurile prea înalte, ajungând cu atât mai presus de îngeri, cu cât a moștenit un Nume mult mai minunat decât al lor.”. Pentru că este scris, „Din vânturi face îngeri ai Lui; și dintr-o flacără de foc, slujitori ai Lui” Dar despre Fiul Său Domnul a vorbit așa: „Tu ești Fiul Meu; astăzi Te-am născut. Cere-Mi, și-Ți voi da neamurile de moștenire, și marginile pământului în stăpânire.” Și din nou El îi zice Lui, „Șezi la dreapta Mea, până voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut al picioarelor Tale”. Dar cine sunt vrăjmașii? Toți cei răi și cei care se pun în opoziție cu voia lui Dumnezeu.”

CAPITOLUL 58: „Fie ca Dumnezeu, care vede toate lucrurile și care este Stăpânul tuturor duhurilor și Domnul tuturor trupurilor – care a ales pe Domnul nostru Isus Christos și pe noi, prin El, pentru a fi un popor special – să dea fiecărui suflet care cheamă numele lui glorios și sfânt, credință, frică, pace, răbdare, îndelungă-răbdare, stăpânire de sine, curăție și cumpătare, spre lauda Numelui Său, prin Marele nostru Preot și Protector, Isus Christos, prin care a Lui să fie gloria, și măreția, și puterea și onoarea atât acum cât și pentru veci. Amin.”

În toate aceste afirmații nu găsim nici un Dumnezeu trinitar; ci, se arată clar că Dumnezeu e Tatăl, iar Isus este Mântuitorul, Marele Preot, prin care Dumnezeu lucrează, și prin care credincioșii au acces la har.

CAPITOLUL 59: „Trimiteți înapoi la noi, fără întârziere, în pace și cu bucurie acești mesageri ai noștri către voi: Claudius Ephebus și Valerius Bito, cu Fortunatus: pentru ca ei să ne anunțe mai curând despre pacea și armonia pe care o dorim cu atâta ardoare și tânjim după ea [între voi], și ca noi să ne putem bucura mult mai repede de buna rânduială restabilită între voi. Harul Domnului nostru Isus Christos să fie cu voi și cu toți de

oriunde sunteți chemați de Dumnezeu prin El, prin care, a Lui să fie slava, onoarea, puterea, maiestatea și domnia veșnică, din veșnicii în veșnicii. Amin.”

Salutul de încheiere seamănă cu cel de început, și susține o gloriificare și onorare a Tatălui prin Fiul.

De fapt, Clement mai spune: „*Prin urmare, hai să ne alipim de cei buni și neprihăniți, pentru că ei sunt aleșii lui Dumnezeu. De ce există lupte, și zarvă, și partide, și schisme și războaie între voi? Nu avem noi [toți] un Dumnezeu și un Christos? Nu un singur Duh al harului a fost turnat peste noi? Și nu avem noi o singură chemare în Christos?*” Nu observăm menționată nici un Dumnezeu trinitar, cu toate că cei trei subiecți, sunt menționați, ba mai mult, îl vedem prezentat pe Dumnezeu distinct de Cristos și de Duhul Sfânt (Duhul harului).

El mai afirmă în Prima epistolă a lui Clement către Corinteni, el afirmă:

„*Apostolii ne-au predicat Evanghelia din partea Domnului Isus Cristos; Isus Cristos a făcut aceasta din partea lui Dumnezeu. Așadar, Cristos a fost trimis de Dumnezeu, iar apostolii de Cristos.*”

[**The Ante-Nicene Fathers**, editori Alexander Roberts și James Donaldson, retipărirea americană a ediției Edinburgh, 1885, volumul I, paginile 5, 16, 21.]

Clement nu spune că Isus sau Spiritul Sfânt este egal cu Dumnezeu. El îl prezintă pe Dumnezeul Atotputernic (nu doar pe „Tatăl”) ca fiind distinct de Fiul. Dumnezeu este prezentat ca fiind superior, deoarece Cristos este „trimis” de Dumnezeu și Dumnezeu „l-a ales” pe Cristos. Arătând că Dumnezeu și Cristos sînt două identități separate și ne-egale, Clement a spus: „*Vom cere cu rugăciuni fierbinți și implorări ca Creatorul universului să păstreze intact numărul exact al aleșilor săi din lumea întreagă, prin iubitul său Copil Isus Cristos. . . . Înțelegem că tu singurul [Dumnezeu] ești ‘cel preaînalt între ce este preaînalt’ . . . Numai tu ești păzitorul spiritelor și Dumnezeul oricărei cărni*”. „*Fie ca toate națiunile să înțeleagă că tu ești singurul Dumnezeu, că Isus Cristos este Copilul tău.*”

[**The Library of Christian Classics**, volumul 1, **Primii Părinți Creștini**, tradus și editat de Cyril C. Richardson, 1953, paginile 70-1.]

Clement îl numește pe Dumnezeu (nu doar pe „Tatăl”) „cel Preaînalt” și se referă la Isus ca fiind „Copilul” lui Dumnezeu. El consemnează totodată cu privire la Isus: „*Întrucât el reflectă splendoarea lui Dumnezeu, el este cu atât mai mult superior îngerilor, cu cît titlul său este mai distins decât al lor*”. [Ibid., pagina 60].

Isus reflectă splendoarea lui Dumnezeu, dar nu o egalează, întocmai cum luna reflectă lumina soarelui, dar nu egalează sursa luminii, soarele. Dacă Fiul lui Dumnezeu ar fi egal cu Dumnezeu, care este Tatăl ceresc, nu ar fi fost necesar din partea lui Clement să spună că Isus este superior îngerilor, deoarece acest lucru ar fi fost evident. Iar exprimarea lui arată că el

recunoaște faptul că deși Isus este superior îngerilor, el este inferior Atotputernicului Dumnezeu.

Punctul de vedere al lui Clement este foarte limpede: Fiul îi este inferior Tatălui și este pe o poziție secundară față de el. Clement nu a considerat niciodată că Isus face parte împreună cu Tatăl dintr-o divinitate. El arată că Fiul este dependent de Tatăl, adică de Dumnezeu, și afirmă în mod categoric că Tatăl este ‘singurul Dumnezeu’, neîmpărțindu-și poziția cu nimeni. Și nici Spiritului Sfânt, Clement nu-i atribuie nicăieri egalitate cu Dumnezeu. Astfel, în scrierile lui Clement nu există absolut nici o Trinitate. În a doua epistolă el spune în încheiere: „Singurului Dumnezeu nevăzut. Tatălui adevărului. Celui ce ne-a trimis pe Mântuitorul și Începătorul nescricăciunii, prin Care ne-a arătat nouă și adevărul și viața cea cerească, Lui slava în vecii vecilor, Amin.” [CAPITOLUL XX, par.5].

Iată că singurul Dumnezeu este Tatăl, Cel nevăzut și care l-a trimis pe Fiul, nu găsim nici o trinitate de persoane în Dumnezeul, în învățătura lui Clement.

Ignatius (Ignatie) din Antiohia. Episcop în Antiohia între anii 68 - 107 d.C. care a scris în apărarea Creștinismului. Dar cele 15 scrisori atribuite lui Ignatius sînt oare acceptate ca autentice? În The Ante-Nicene Fathers, volumul I, editorii Alexander Roberts și James Donaldson afirmă:

„Acum opinia universală a criticilor este că primele opt din aceste pretinse scrisori ale lui Ignatius sînt false. Ele conțin dovezi indubitabile ale faptului că sînt produse într-o epocă de mai târziu . . . și prin consens general ele sînt acum abandonate ca fiind falsuri”.

„Din cele șapte Epistole care sînt recunoscute de Eusebius . . ., posedăm două texte grecești revizuite, unul mai scurt și unul mai lung. . . . Deși forma mai scurtă . . . a fost, în general, acceptată cu prioritate față de cea mai lungă, a existat totuși o opinie preponderentă printre erudiți, că nici chiar aceasta n-ar putea fi considerată ca fiind absolut liberă de interpolări sau de o autenticitate neîndoieală.” [The Ante-Nicene Fathers, volumul I, paginile 46-7; Cyclopedia of Biblical, Theological, and Ecclesiastical Literature, de John McClintock și James Strong, retipărită de Baker Book House Co., 1981, volumul IV, paginile 490-3; The Catholic Encyclopedia, 1910, volumul VII, paginile 644-7].

Dacă acceptăm versiunea mai scurtă a scrierilor sale ca fiind autentică, ea elimină unele fraze (din versiunea mai lungă) care îl prezintă pe Cristos subordonat lui Dumnezeu, dar ceea ce rămâne în versiunea mai scurtă tot nu prezintă o Trinitate. Și indiferent care din scrierile sale ar fi autentice, ele atestă în modul cel mai favorabil că Ignatius a crezut în doi Dumnezei: Tatăl și Fiul. Aceasta a fost, desigur, nu o dualitate de persoane egale, deoarece Fiul este prezentat întotdeauna ca fiind mai mic decât Dumnezeu și subordonat lui. Astfel, indiferent de modul în care sînt considerate

scrierile lui Ignatius, în ele nu poate fi găsită o doctrină a Trinității. Presupunând că toate scrierile care i se atribuie sînt autentice, în nici una dintre ele nu există o egalitate a Tatălui, Fiului și Spiritului Sfânt, chiar dacă Fiul este numit constant: „*Dumnezeul nostru*”, el a arătat că Fiul este supus Celui care îi este superior, Dumnezeuul Atotputernic. Să luăm pe rând epistolele sale:

Ignatius către Efeseni, în introducere el spune: „*Ignatie numit și Teoforul, bisericii Efesului, care este în Asia, celei vrednice de fericire, cele binecuvântat în măreția și plinătatea lui Dumnezeu Tatăl...prin voința Tatălui și a lui Isus Hristos Dumnezeu nostru, multe salutări...*”

El mai afirmă în această epistolă că „*Isus Hristos, viața noastră cea nedespărțită, este voința Tatălui, după cum și episcopii, cei rânduiți până la marginile lumii, sunt în voința lui Isus Cristos...Fiecare din voi deci să fiți un cor; și în armonia înțelegerii dintre voi, luând în unire melodia lui Dumnezeu să cântați prin Isus Hristos cu un glas Tatălui...*” El încheie epistola către corinteni cu cuvintele: „*Fiți sănătoși în Dumnezeu Tatăl și în Isus Cristos, nădejdea noastră comună.*”

Ignatius Îl numește pe Isus „Dumnezeu”, așa cum și Toma Îl numește pe Isus, Dumnezeu (Ioan 20:28), însă arată că Isus este Dumnezeu și viața noastră datorită voinței Tatălui, iar închinarea se acordă Tatălui prin Isus Cristos.

Ignatie către Magnezieni, în introducere el spune: „*Ignatie numit și Teoforul, bisericii care este în Magnezia lângă râul Meandru, celei binecuvântate în harul lui Dumnezeu Tatăl în Isus Hristos, Mântuitorul nostru, întru care o îmbrățișez și îi doresc multă bucurie în Dumnezeu Tatăl și în Isus Cristos.*”

O introducere asemănătoare cu introducerile unor epistole din N.T. fără vreo referire la un Dumnezeu trinitar!

În cap. VI, el afirmă: „*având întâi-stătător pe episcop, care este în locul lui Dumnezeu, pe presbiteri care sunt în locul soborului Apostolilor și pe diaconi care-mi sunt așa de dragi, cărora li s-a încredințat slujirea lui Isus Hristos, care mai înainte de veci, era la Tatăl și la sfârșit s-a arătat.*”

Iată că Dumnezeu este prezentat diferit de Isus, după cum episcopii care sunt în locul lui Dumnezeu, diferă de diaconi care au slujirea lui Isus. Despre Isus, el spune că exista înainte de veci sau de epoci la Tatăl.

În cap. VII, el afirmă: „*1. După cum Domnul n-a făcut nimic, nici prin El Însuși, nici prin apostoli, fără Tatăl, cu care era unit...2. Adunați-vă cu toți ca într-un templu al lui Dumnezeu, ca la un altar, în jurul unuia Isus Hristos, care a ieșit de la Unul Tatăl, care este unul și la Tatăl s-a întors.*”

Iată că Domnul Isus este descris ca fiind dependent de Tatăl, El nu poate face nimic prin El Însuși, fără Tatăl cu care era unit.

Iar în cap. VIII, el afirmă: „*2...că unul este Dumnezeu, Care s-a arătat prin Isus Hristos, Fiul Lui, care este Cuvântul ieșit din tăcere, Care în toate a*

bineplăcut Celui ce L-a trimis". Iată că Ignatie susține un crez monoteist, există un singur Dumnezeu, iar acest Dumnezeu s-a arătat prin Isus Fiul Lui, deci acest singur Dumnezeu nu este Isus. Isus este un fel de manifestare a lui Dumnezeu sau a Logosului (Cuvântului) lui Dumnezeu. Se pare că în concepția lui Ignatie, Isus este Cuvântul care s-a născut la un moment dat din tăcerea Tatălui, adică atunci când Tatăl a rupt tăcerea, rsotind primul cuvânt, Logosul a fost născut de la Acel unul Tatăl.

Ignatie către Tralieni, în introducerea el spune: „*Ignatie numit și Teoforul, bisericii celei iubite de Dumnezeu, Tatăl lui Isus Hristos...*”. Iar în cap. I, el afirmă: „*care cu voia lui Dumnezeu și a lui Isus Hristos a venit în Smirna*”. Iată că Dumnezeu este privit aici distinct de Isus Cristos. Iar în cap. III El spune: „*1. De asemenea, toți să respecte pe diaconi ca pe Isus Hristos; să respecte și pe episcop, care este chipul Tatălui, iar pe presbiteri ca pe un sobor al lui Dumnezeu și ca adunare a Apostolilor...*”.

Iată că în această epistolă, Dumnezeu este declarat ca fiind Tatăl lui Isus, și indică o diferență între ei, după cum există o diferență între episcopi și diaconi.

Ignatie către Romani, în introducerea epistolei el spune: „*Ignatie numit și Teoforul, bisericii celei miluite prin măreția Tatălui Celui prea înalt și a lui Isus Hristos, singurul Lui Fiu, bisericii celei iubite și luminate prin voința Celui ce voiește pe toate câte sunt, potrivit credinței și dragostei lui Isus Hristos, Dumnezeul nostru...Bisericii care stă în fruntea dragostei, care ține legea lui Hristos, care poartă numele Tatălui, pe care o salut în numele lui Isus Hristos, Fiul Tatălui...multă bucurie fără prihană în Isus Hristos, Dumnezeul nostru.*”

Ignatie îl numește pe Fiul: „*Dumnezeul nostru*”, cu toate acestea, nu-l numește și pe Duhul Sfânt așa. În plus, el face o distincție între Tatăl Dumnezeul Cel prea Înalt și Isus Cristos singurul Lui Fiu.

Ignatie către Filadelfieni, în introducerea epistolei el spune: „*Ignatie numit și Teoforul, bisericii lui Dumnezeu Tatăl și a Domnului Isus Hristos...*”

Ignatie către Smirneni, în introducerea epistolei el spune: „*Ignatie numit și Teoforul, bisericii lui Dumnezeu Tatăl și al iubitului Isus Hristos...*”

Introduceri asemănătoare cu introducerile unor epistole din N.T., unde Dumnezeu e Tatăl, și Isus este Domn.

În Cap. I, către Smirneni el afirmă: „*Slăvesc pe Isus Hristos Dumnezeu, care v-a înțelepțit așa...care cu adevărat este din neamul lui David după trup dar Fiu al lui Dumnezeu după voința și puterea lui Dumnezeu, născut cu adevărat din fecioară, botezat de Ioan...*” Iar în cap. VIII: „*1. Cu toți să urmați pe episcop, după cum urmează Isus Hristos pe Tatăl...*” Iată că cu toate că Isus este proclamat ca Dumnezeu, El este Fiul lui Dumnezeu nu prin putere proprie; ci, „*după voința și puterea lui Dumnezeu*”, și el este supus Tatălui, după cum creștinii trebuie să se supună episcopului.

Ignatie către Policarp, în introducerea epistolei el spune: „*Ignatie numit și Teoforul, lui Policarp, episcopul Bisericii smirnenilor, dar mai bine spus, celui care Îl are ca episcop pe Dumnezeu Tatăl și pe Domnul Isus Hristos; multă bucurie.*” În încheierea epistolei el scrie: „*3. Vă doresc sănătate de-a pururi în Dumnezeul nostru Isus Hristos, în care facă Dumnezeu să rămâneți în unirea și purtarea de grijă a lui Dumnezeu...Fiți sănătoși în Domnul*”.

Iată că cu toate că îl numește pe Isus „*Dumnezeul nostru*”, el vorbește și de un alt Dumnezeu care să îi facă să rămână pe creștini în unirea aceasta cu Isus Domnul. Iată că nu este vorba de trei persoane într-un Dumnezeu; ci, de doi Dumnezei, un Dumnezeu Tatăl și un altul: Isus Cristos, care mai numit și Fiu și Domn. Să nu uităm că trinitatea nu susține existența a doi sau trei Dumnezei; ci, a trei persoane într-un singur Dumnezeu.

Scrierile patristice îl numesc de multe ori pe Isus ca „Dumnezeu”, dar și Îl prezintă ca fiind un Dumnezeu distinct de Tatăl, ceea ce este fatal pentru trinitate. Ba mai mult, Tatăl este prezentat ca superior Fiului, și deci ca fiind Dumnezeul suprem.

Ignatie îl numește pe Dumnezeul Atotputernic „*singurul Dumnezeu adevărat, cel ne-născut și inaccesibil, Domnul tuturor, Tatăl și Născătorul singurului Fiu-născut*”, arătând distincția dintre Dumnezeu și Fiul Său [**The Ante-Nicene Fathers**, volumul I, pagina 52]. El vorbește despre „*Dumnezeu Tatăl și Domnul Isus Cristos*” [10. Ibid., pagina 58]. Ignatius arată că Fiul nu este o persoană eternă; ci, a fost creat, căci, potrivit lui Ignatius, Fiul a spus: „*Domnul M-a creat, începutul căilor Sale*” [Ibid., pagina 108].

El mai scrie: „*Spiritul Sfânt nu vorbește propriile Sale lucruri, ci pe cele ale lui Cristos, . . . întocmai cum Domnul, de asemenea, ne-a anunțat lucrurile pe care El le-a primit de la Tatăl. Căci, spune El [Fiul], ‘cuvântul pe care îl auziți nu este al Meu, ci al Tatălui, care m-a trimis’*” [Ibid., pagina 53].

Sau: „*Există un singur Dumnezeu care s-a manifestat pe sine prin Isus Cristos, Fiul său, care este Cuvântul său care a purces din tăcere și i-a plăcut în orice privință lui [Dumnezeu] care l-a trimis. . . . Isus Cristos a fost supus Tatălui.*” [**The Apostolic Fathers**, volumul 4, de Robert M. Grant, 1966, pagina 63].

Este adevărat că Ignatie îl numește pe Fiul „*Dumnezeu Cuvântul*”. Dar utilizarea cuvântului „Dumnezeu” cu referire la Fiul nu înseamnă neapărat egalitate cu Dumnezeul Atotputernic, Fiul fiind „*supus Tatălui*”.

El mai spune: „*Există un singur Dumnezeu al universului. Tatăl lui Cristos, din care sunt toate lucrurile; și un singur Domn Isus Cristos, Domnul nostru, prin care sunt toate lucrurile*”. (**The Anti-Nicene Fathers** Volumul I, pag. 116). (Compară cu 1Corinteni 8:6).

Iar în lucrarea „**Martirajul lui Ignatius**”, scrisă de cei care l-au însoțit în drum spre Roma și care au fost prezenți cu ocazia morții sale (capitolele V,

VI, VII). Iar dacă este recunoscută veridicitatea acestei relatări, precum și a epistolelor lui Ignațiu, nu încapе îndoială că persoanele în cauză erau Philo și Agathopus, poate împreună cu Crocus, toți aceștia fiind menționați de Ignațiu (Epistola către Smirna, cap. X, cea către Filadelfia, cap. XI, către Roma, cap. X) ca participanți la călătoria lui spre Roma, care s-a încheiat cu martirajul său în 20 decembrie 115 d.C., după alții în 107, sau 116 d.C. El declară clar: „*Ignațiu a răspuns: „Te înșeli atunci când îi numești zei pe demonii popoarelor. Căci există un singur Dumnezeu, care a făcut cerul, pământul, marea și tot ce cuprind ele, și un singur Isus Cristos, unicul Fiul al lui Dumnezeu; fie ca de împărăția Lui să mă bucur și eu.”*”

Este clar că Ignatie îl socotea totuși pe Tatăl, ca fiind singurul Dumnezeu în sens unic și absolut, și pe Isus, unicul Fiul al Lui, astfel el nu susținea un Dumnezeu format din Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Ci un Dumnezeu: Isus, și Tatăl un alt Dumnezeu unic și suprem.

Epistola lui Barnaba, Barnaba pare să fi fost scris după distrugerea templului din Ierusalim, în anul 70 d.C., dar înainte ca orașul să fie reconstruit de Hadrian, după revolta din anii 132-135 d.C. Nu este posibilă o precizie mai mare între limitele menționate (70-135 d.C.).

Textul a fost reconstruit pe baza următoarelor mărturii: Codex Sinaiticus, secolul al IV-lea d.C. (în limba greacă); Codex Hierosolymitanus, 1056 d.C. (în limba greacă); 9 late related MSS (în limba greacă); un fragment din papirusul 9:1-6 (în limba greacă); -traducerea numai a capitolelor 1-17 (în limba latină). Să luăm aminte ce afirma Barnaba în micul său tratat teologic: „2:9 Noi ar trebui să pricepem, din moment ce nu suntem lipsiți de înțelegerea sensului bunătății lui Dumnezeu, Tatăl nostru, pentru că El ne spune cum se cuvine să ne apropiem de El, întrucât dorește să ne caute pe noi, care rătăcim ca niște oi.

5:9 Dar când El Și-a ales apostolii, care aveau să predice Evanghelia, aceștia nu erau oameni neprihăniți, pentru ca El să arate că venise să îi cheme la mântuire pe cei păcătoși, nu pe cei neprihăniți. Atunci a arătat El că era Fiul lui Dumnezeu.

5:11 Pentru acest motiv a venit în trup Fiul lui Dumnezeu, ca să ia și să sfârșească cu păcatele celor ce i-au prigonit până la moarte pe profeții Săi. 12:8 Ce spune Moise lui Iosua, fiul lui Nun, după ce îi dăduse acest nume (căci el era profet), numai cu acest scop, pentru ca toți oamenii să audă că Tatăl a revelat toate lucrurile cu privire la Fiul, Isus? 12:10 Iată-L din nou pe Isus, nu fiul omului, ci Fiul lui Dumnezeu și arătat în trup. Întrucât Îl vor numi într-o zi pe Cristos fiul lui David, David însuși profetește, temându-se și înțelegând înșelăciunea păcătoșilor: „Domnul a spus Domnului meu: *Șezi la dreapta Mea, până voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale*”.

14:5 Și El S-a arătat pentru ca ei să fie făcuți desăvârșiți în păcatele lor și noi, care moștenim prin El, să primim legământul Domnului Isus, care a fost pus deoparte pentru acest scop. De aceea a venit El Însuși și ne-a răscumpărat din întunerice inimile, care erau deja irosite în moarte și date nedreptății înșelăciunii, ca să ne așeze în legământul poporului Lui.

14:6 Căci este scris că Tatăl i-a poruncit ca, răscumpărându-ne din întunerice, să pregătească pentru Sine un popor sfânt.

21:9 De aceea am fost și mai nerăbdător să vă scriu, atât cât am putut, ca să va fac bucuroși. Rămâneți cu bine, copii ai iubirii și păcii; Dumnezeul gloriei și al harului să fie cu duhul vostru. Amin”

Barnaba în epistola sa, nu învață de vreun Dumnezeu trinitar, el face distincție între Dumnezeu, care este Tatăl, și Fiul Său: Isus Cristos, despre care nu pomeneste că și-ar fi luat omenescul în dumnezeire, cum susțin trinitarienii; ci, susține că „a venit în trup” și că a ascultat de porunca Tatălui de a ne răscumpăra.

Polycarp (70-160 d.C.). Ucenicul apostolului Ioan și episcopul din Smirna. Se spune că a avut legături cu apostolul Ioan și că a scris Epistola lui Polycarp către filipeni.

A existat ceva în scrierea lui Polycarp care să indice un Dumnezeu trinitar? Nu, nu există nici o mențiune la un Dumnezeu trinitar. De exemplu, în epistola sa către creștinii din Filipi, el spune: „Polycarp și credincioșii care sunt cu el, către biserica lui Dumnezeu care este la Filipi: Milă și pace vouă din partea lui Dumnezeului celui Atotputernic și a Domnului Iisus Hristos Salvatorul nostru”. Și aici, Isus este deosebit de Dumnezeul Atotputernic, nu o persoană în cadrul unei Divinități triunice egale.

Chiar de la început el face o distincție ca și introducerea epistolelor din Scripturile creștine dintre Dumnezeul Atotputernic și Mântuitorul Isus Cristos.

El mai scrie în epistolă: „... aleși lui Dumnezeu și ai Domnului nostru...a dat roade bogate în Domnul nostru Iisus Hristos, care-le a suferit prin moarte pentru păcatele noastre. Pe care Dumnezeu l-a înviat din morți”. El arată clar că Dumnezeu este o altă Ființă distinctă de Domnul nostru Isus pe care Dumnezeu L-a înviat din morți.

El mai spune: „Și va condus printre sfinți săi, precum îi va conduce pe toți în cer și pe pământ; care dau crezare Domnului nostru Iisus Hristos și Tatălui său care-le la înviat din morți”.

Cine este Dumnezeul care L-a înviat din morți pe Isus? Tatăl Său, adică Tatăl lui Isus Cristos.

Didahia (apărută în intervalul estimativ: 50-180 d.C.).

După unii această scriere a fost scrisă între 40-60 d.C., după alții între 60-80 d.C. sau între 80-120 d.C. după Adolf Harnack între anii cca. 100-150 d.C. După alții este datată în perioada: 120-160 d.C., 120-180 d.C.

Cel mai probabil este o scriere din sec. II d.C. ea inserând citate interpolate ca cel din Matei 28:19, care sunt adăugiri vechi din sec. II.

Didahia mai este cunoscută și drept „**Învățătura celor 12 apostoli**”. Autenticitatea sa constituie și astăzi un motiv de controverse. Este pomenită în scrierile lui Eusebius, care a trăit între anii 260-341 și de Atanasius (293-373). Se pare că a fost pomenită și de Origen, care a trăit între 185 și 254 d.C.. Didache nu este de inspirație divină, dar este unul din documente vechi găsite.

În cap. 10, ea învață: „*10:1 Dar după ce ați încheiat aceasta, să va rugați astfel. 10:2 „Mulțumim, Tata sfânt, pentru numele tău sfânt, pe care l-ai lăsat sa locuiască în inimile noastre, pentru învățătura, credința și veșnicia pe care ni le-ai făcut cunoscute prin Isus, Fiul tău; a ta sa fie gloria în veci. 10:3 Tu, Stăpâne Atotputernic, ai creat toate lucrurile pentru numele tău, ai dat și carne, și băutura pentru plăcerea oamenilor, ca sa avem de ce sa-ti mulțumim, ne-ai dat hrana spirituală si viata veșnică prin Fiul tău. 10:4 Mai presus de toate, mulțumim pentru ca ne mântuiești, a ta sa fie gloria în veci.”*

Această carte, nu pomenește, și nici nu lasă să se înțeleagă existența unui Dumnezeu în trei persoane, rugăciunea prezentată în carte se face la Tatăl prin Fiul, iar pe Tatăl, îl numește: „*Stăpâne Atotputernic*”.

Păstorul din Hermas:

Un alt Părinte Apostolic este Hermas, care a scris în prima parte a secolului al doilea (cca. 140-155 d.C.).

Această scriere în sec. II și III a fost considerată inspirată de Dumnezeu, ea apărând la sfârșitul celorlalte cărți ale Noului Testament, fiind găsită în Codex Sinaiticus. Clement Alexandrinul o numește această scriere: „Scriptură”, iar Origen spune că Hermas este contemporan cu apostolii fiind Hermes din Romani 16:14. Eusebiu spune că în timpul lui scrierea se citea în unele biserici și se folosea la instruirea catehumenilor (cei ce se pregăteau pentru botez), chiar dacă el personal o plasează între apocrife.

În lucrarea sa, Păstorul, sau Pastorul, spune el oare vreun lucru care să conducă pe cineva la convingerea că el l-a înțeles pe Dumnezeu ca fiind o Trinitate? Să observăm câteva exemple din ceea ce spune el:

„*Spiritul Sfânt nu vorbește când dorește omul să vorbească spiritul, ci vorbește numai când dorește Dumnezeu ca să vorbească. . . . Dumnezeu a plantat vița de vie, adică, El i-a creat pe oameni și i-a dat Fiului Său; iar Fiul i-a numit pe îngerii Săi peste ei ca să vegheze asupra lor*” [The Ante-Nicene Fathers, volumul II, paginile 27, 35].

„Fiul lui Dumnezeu este mai bătrân decât toată creația sa.” [**The Apostolic Fathers** - Biblioteca clasică a lui Loeb, cu o traducere în engleză de Kirsopp Lake, 1976, pagina 249].

Aici Hermas spune că, atunci când Dumnezeu (nu numai Tatăl) dorește ca Spiritul să vorbească, acesta vorbește, dovedind superioritatea lui Dumnezeu față de Spirit. Și el spune că Dumnezeu i-a dat viața de vie: Fiului Său, arătând superioritatea lui Dumnezeu față de Fiu.

În Cartea I, cap. 3 se spune: „Iată Dumnezeul puterilor care a creat lumea cu putere nevăzută și neîntrecută și cu mare înțelepciune și a îmbrăcat zidirea cu frumusețe prin slăvită Lui voință și cu Cuvântul cel puternic a întărit cerul și a întemeiat pământul pe ape și cu a Sa înțelepciune și prorie a zidit biserica Sa cea sfânta pe care a și binecuvântat-o.”

Aceste carte conține vedenii, ea însă prezintă niște porunci, iar în Cartea a II-a poruncile, porunca I: se spune: „Înainte de toate crede că unul este Dumnezeu, care a întocmit toate, a adus toate din neînțînă în ființă și cuprinde toate, iar El singur este necuprins...”. Putem spune că afirmație din carte exprimă monoteismul ebraic, exprimat și în Scripturile ebraice, cu toate că susține conceptul greșit de creație din nimic!

În Altă Pildă V - 59 (6) se spune: „(2) Dumnezeu a sădit via, adică a făcut poporul și l-a dat Fiului Său; și Fiul a pus pe îngeri Lui peste ei ca să-i păzească pe fiecare dintre ei... [Fiul] dându-le lor legea, pe care a primit-o de la Tatăl Său. Vezi dar, a continuat el, că El este Domnul poporului, luând toată stăpânirea de la Tatăl Său”.

[sublinierile și conținutul parantezei pătrate îmi aparțin].

Iată că în această carte se arată clar că Fiul a primit și le-a și stăpânirea de la Tatăl Său, ce nevoie avea să primescă o dată ce El era Dumnezeu?

Iar în ce privește Fiul lui Dumnezeu, în lucrarea sa, Early Christian Doctrines, J. N. D. Kelly scrie în legătură cu punctul de vedere al lui Hermas referitor la trinitate:

„Referitor la o doctrină a Trinității în sensul strict nu există, desigur, nici un semn.” [**Early Christian Doctrines**, de J. N. D. Kelly, Ediția a doua, 1960, paginile 94-5].

Papias (cca. 70 - 165 d.C.).

Papias a scris o opera în 5 cărți cu titlul LOGION KIRIAKON EXEGESIS (Explicarea cuvântărilor Domnului). Opera își propune să explice toate cuvântările Domnului. Este sigur însă că nu se limitează la cuvântările Domnului; ci, se ocupă și de minuni, cum reiese din fragmentele ce le avem. Izvoarele de care s-a servit autorul sunt două: Evangheliile scrise, mai ales, de Matei și Marcu, și Tradiția orală culeasă de pe buzele Apostolilor și a urmașilor lor imediați. Opera s-a pierdut. Noi posedăm numai fragmente din ea în operele Sf. Ireneu, Hippolyt, Eusebiu, Apolinarie din Laodiceea, etc.

Cum rezultă din aceste fragmente, Papias era milenarist (hiliae), pentru că, într-un fragment citat de Ireneu, descrie bogăția împărăției de o mie de ani. Prin această lucrare, Papias a fost primul exeget al Sfințelor Scripturi. Mărturia lui este prețioasă și cu privire la Evangheliile lui Matei și Marcu. Despre Marcu scrie: Spunea, de asemenea, presbiterul acela, că Marcu, tâlmaciul lui Petru, a scris tot ceea ce a ținut minte; totuși, nu a spus în ordine ceea ce a spus și a făcut Domnul. Însă cum a spus, a stat lângă Petru, care predica Evanghelia în folosul ascultătorilor și nu ca să facă o istorie a cuvintelor Domnului. Deci cu nimica nu a greșit Marcu, care unele lucruri așa le-a scris, după cum și le-a amintit. De un singur lucru se îngrijea, ca să nu lase la o parte ceva despre ceea ce a auzit, sau să nu le împodobească cu ceva fals.

Despre Matei spune că: Matei a scris în limba evreiască profețiile divine; fiecare însă le-a interpretat cum le-a putut. Papias ne dă, prin urmare, date despre geneza Evangheliilor Marcu și Matei.

Despre Papias se spune, de asemenea, că l-a cunoscut pe apostolul Ioan. Probabil că el a scris la începutul secolului al doilea, dar în prezent nu există decât fragmente din scrierile sale. În ele nu se spune nimic despre o doctrină a Trinității. Papias a trăit în perioada imediat următoare morții apostolilor lui Isus Cristos. De fapt, el era un asociat al lui Policarp, despre care se spune că a învățat de la apostolul Ioan. Aceste referințe, împreună cu metoda lui Papias de a acumula cunoștințe, lasă să se înțeleagă că el era bine informat.

El declară: „*NU-MI plăcea . . . compania acelora care au multe de spus, ci a acelora care predau ce este adevărat.*” Setea de adevăr a lui Papias iese clar în evidență în cele cinci cărți care alcătuiesc opera sa asupra declarațiilor Domnului. În anii tinereții, fără îndoială că Papias a strâns multe din declarațiile adevărului pe care le-a auzit. Mai târziu, din locuința sa din orașul frigian Hierapolis, Asia Mică, Papias îi întreba pe bătrâni pentru a se asigura dacă l-au văzut sau auzit vreodată pe vreunul dintre apostolii lui Isus. El îi întreba cu mult interes și consemna ceea ce aveau ei de spus.

Iată ce relatează Papias: „*Nu voi ezita să notez . . . orice am învățat cu atenție, în orice moment, de la bătrâni, și am memorat cu atenție, asigurându-vă de adevărul spuselor lor. Fiindcă mie nu-mi plăcea, spre deosebire de majoritatea oamenilor, compania acelora care au multe de spus, ci a acelora care predau ce este adevărat; nici compania acelora care relatează poruncile altora, ci a acelora care prezintă poruncile date de Domnul spre credință și care provin din adevărul însuși. Iar dacă mi-ar ieși în cale cineva care a fost un continuator al bătrânilor, i-aș cere relatările furnizate de bătrâni — ce a spus Andrei sau Petru sau Filip sau Toma sau Iacob sau Ioan sau Matei sau orice alt discipol al Domnului*”.

Fără îndoială că Papias a avut la dispoziție o bogată cunoștință spirituală. Putem numai să ne imaginăm cu câtă atenție trebuie să fi ascultat el detaliile privitoare la viața particulară și slujirea fiecărui apostol. În jurul anului 135 d.C., Papias a notat ceea ce a avut de spus într-o carte scrisă de el însuși. Este regretabil că această carte a dispărut. Ea a fost citată de Ireneu, un creștin din secolul al II-lea d.C., și de către istoricul Eusebiu, din secolul al IV-lea. De fapt, ea mai era citită și în secolul al IX-lea d.C. și se pare că a existat până în secolul al XIV-lea. Se spune că Papias a fost martirizat la Pergam în 161 sau 165 d.C.

El afirmă: „Și pe această bază a spus Domnul: „În casa Tatălui meu sunt multe locașuri,” căci toate îi aparțin lui Dumnezeu, care asigură fiecăruia o locuință potrivită, după cum spune chiar cuvântul Său, că Tatăl dă fiecăruia o parte, după cum fiecare este sau va fi vrednic. Și acesta este divanul pe care cei invitați la nuntă se vor odihni în timpul ospățului. Prezbiterii, ucenicii apostolilor, spun că aceasta este ordinea și modul de aranjare a celor mântuiți și că ei înaintează prin treptele acestei vieți; mai mult, ei se înalță la Fiul prin Duhul și la Tatăl prin Fiul; iar la vremea potrivită, Fiul va preda lucrarea Sa Tatălui, după cum spune apostolul: „Căci trebuie ca El să împărătească până va pune pe toți vrăjmașii Săi sub picioarele Sale. Vrăjmașul cel din urmă care va fi nimicit va fi moartea.” Căci în vremea împărăției, omul neprihănit care va fi pe pământ va uita să moară. „Dar când spune că totul I-a fost supus, se înțelege că afară de Cel ce I-a supus totul. Și când toate lucrurile Îi vor fi supuse, atunci chiar și Fiul Se va supune Celui care I-a supus toate lucrurile, pentru ca Dumnezeu să fie totul în toți.” [Fragmente din Papias - Din Expunerea Profețiilor Domnului – v14]. Astfel Papias nu a învățat despre un Dumnezeu trinitar, el a învățat înălțarea prin Duhul la Fiul, și prin Fiul la Tatăl, și a vorbit de subordonarea Fiului față de Tatăl, și că Isus în final va preda Domnia Tatălui așa cum învață și Scriptura.

Epistola către Diognet, aceasta perla a literaturii creștine din primele trei secole creștine, cum a fost numită, este necunoscută atât de scriitorii creștini din epoca patristică, cât și celor din epoca medievală, scrisă de un autor necunoscut în Alexandria, în jurul anului 200 d.C.

În capitolul VII este scris: „1. După cum am spus mai înainte, nu li s-a dat creștinilor învățătura lor ca o născocire pământească, nici creștinii nu pretind ca păzesc cu atâta grija o învățătură trecătoare, nici nu li s-a încredințat rânduiala unor taine omenești, 2. ci cu adevărat, Însuși Atotputernicul Atoateziditorul, și nevăzutul Dumnezeu. El însuși, din ceruri, a așezat în oameni și a întărit în mâinile lor adevărul și cuvântul cel sfânt și mai presus de înțelegere. Nu a trimis oamenilor, cum și-ar închipui cineva, un slujitor sau un înger sau o căpetenie sau pe cineva din cei care cârmuiesc cele pământești sau pe cineva din cei cărora li s-a încredințat

conducerea celor cerești, ci pe Însuși Meșterul și Creatorul universului, PRIN care a creat cerurile, prin care a închis marea în hotarele ei... Pe Acesta l-a trimis oamenilor. 3. L-a trimis, oare, cum ar putea gândi unul din oameni, spre a împila, spre a înspăimânta, spre a îngrozi? 4. Nicidecum! L-a trimis cu bunătate și blândețe, cum trimite un rege pe fiul său, l-a trimis ca Dumnezeu, l-a trimis ca la oameni, L-a trimis ca sa mântuie, ca sa convingă, nu să silească...

În acest capitol Isus este numit „Meșterul și Creatorul universului”, însă cu precizarea că PRIN El au fost create toate. Isus mai este descris „ca Dumnezeu” însă tot autorul face precizarea că Isus este trimis așa „cum trimite un rege pe fiul său”. Astfel nu este vorba de trei persoane într-un Dumnezeu; ci, de un singur Dumnezeu numit aici: „Atoptuternicul Atoateziditorul, și nevăzutul Dumnezeu”, și de trimisul acestui Dumnezeu.

În Cap. VIII se spune: „5. pe Dumnezeu nici unul din oameni nu L-a văzut, nici nu l-a cunoscut, ci El s-a arătat pe Sine Însuși. 6. S-a arătat prin credință, singura prin care se poate vedea Dumnezeu. 7. Ca Dumnezeu, Stăpânul și Creatorul universului, Cel ce a făcut toate și le-a pus în ordine, a fost nu numai iubitor de oameni ci și îndelung răbdător. 8. El a fost întotdeauna așa și este și va fi: blând, bun, nemânios, adevărat, singurul care este bun. 9. Gândind un plan mare și mai presus de cuvânt, l-a împărtășit numai Fiului. 10. Atâta vreme cât ținea în taina planul Său și păstra în tăcere hotărârea Lui cea înțeleptă, se părea că ne trece cu vederea și că nu se mai îngrijește de noi. 11. Dar când prin iubitul Său Fiul, a descoperit și făcut cunoscute cele pregătite de la început, atunci pe toate ni le-a dat noua ca să participam la binefacerea Lui, ca sa le vedem și să le pricepem. Cine s-a așteptat vreodată la acestea?” În capitolul IX mai este consemnat: „1. Asadar după ce Dumnezeu a rânduit pe toate împreună cu Fiul Sau...” Iar în capitolul X: „1. Si tu daca vei dori și vei primi acesta credință, vei cunoaște mai întâi pe Tatăl. 2. Dumnezeu a iubit pe oameni, pentru ei a creat lumea, lor le-a supus toate cele de pe pământ, lor le-a dat grai, lor le-a dat minte, numai lor le-a îngăduit să privească sus spre cer, pe ei i-a plăsmuit după chipul Sau, la ei a trimis pe Fiul Lui cel Unul născut, lor le-a făgăduit împărăția cerurilor și o va da celor ce Îl vor iubi pe El.” Iar în capitolul XII se mai spune: „9. Mântuirea se arata, Apostolii se înțeleptesc, pastele Domnului premerge, vremile se adună, Cuvântul prin care este slăvit Tatăl se unește cu lumea și învățând pe sfinți se bucură, Căruia slava în veci, Amin.”

În această epistolă, Dumnezeu e văzut distinct de Fiul Său, dacă ar susține trinitatea, ar trebui să îi descrie pe cei trei subiecți ca formând pe Dumnezeu. În plus, este interesant că autorul vede că planul (taina lui Dumnezeu), l-a făcut singur, în gândul Lui, apoi l-a împărtășit Fiului, aceasta contrastează cu alți scriitori, și cu susținătorii trinității, care susțin că Isus fiind Cuvântul și Înțelepciunea Tatălui, tot ce cunoaște Tatăl ar

cunoaște și Fiul, deoarece este Înțelepciunea Tatălui. Însă dacă Fiul a avut nevoie ca Tatăl să-i împărtășească planul, înseamnă că nu este Atotcunoscător prin Sine. În plus, autorul din această epistolă, nu susține un Dumnezeu trinitar, în care persoanele ar fi egale în cunoștință. Iar Isus este numit: „*Fiul Lui cel Unul născut*”, ceea ce indică că Isus este născut literal din Tatăl, nu doar că joacă ca un actor rolul de Fiu așa cum susține trinitatea. Iar Dumnezeu (Tatăl) descris și ca Creator este slăvit prin Cuvântul, adică prin Isus.

PĂRINȚII BISERICII:

Aristides din Atena 140 d.C. Un apologet și filozof care a prezentat credința împăratului Adrian, când a vizitat Atena în jurul anului 125 d.C. El spune: „*Creștinii își trag originea în Domnul Isus Cristos. Cel ce a venit din ceruri în Duhul Sfânt pentru mântuirea omenirii este mărturisit să fie Fiul Dumnezeului Cel Mare. El a fost născut dintr-o sfântă Fecioară fără sămânța unui bărbat, și a luat trup fără sfidare, și a apărut printre oameni să-i cheme de la eroarea Politeismului... cei care au continuat să țină dreptatea care a fost predicată de ucenicii Săi chemați Creștini. Ei sunt acei care, mai presus ca și orice om de pe pământ, au găsit adevărul; pentru că ei au recunoscut pe Dumnezeu, Creatorul și Făcătorul tuturor lucrurilor, în singurul Fiu și în Duhul Sfânt. În afară de El, nu au adorat nici un alt Dumnezeu. Ei au avut legea lui Isus Cristos scrisă pe inimile lor.....*” (21)

„(Creștini) sunt acei care, mai presus de toți oamenii de pe pământ, au găsit adevărul, pentru că recunosc pe Dumnezeu, Creatorul și Făcătorul tuturor lucrurilor, în singurul Fiu și Duhul Sfânt.” (22)

Aristides, nu susținea vreun Dumnezeu trinitar, pentru o înțelegere mai bună a pasajului, și având în vedere că Aristides a scris în greacă, cuvântul din greacă: „en” = în, poate fi tradus și cu „prin”. Astfel fraza: „*au recunoscut pe Dumnezeu, Creatorul și Făcătorul tuturor lucrurilor, în singurul Fiu și în Duhul Sfânt*”, ar putea fi și tradusă cu: „*au recunoscut pe Dumnezeu, Creatorul și Făcătorul tuturor lucrurilor, prin singurul Fiu și Duhul Sfânt*”. Este interesant că acest autor, îl numește pe Tatăl, ‘Dumnezeu cel Mare’, Isus fiind: „*Fiul Dumnezeului Cel Mare*”

Către anul 139 d.C. el a înmănat o „Apologie pentru credință”, cum zice Eusebiu, sau o „Apologie pentru creștini”, cum zice Ieronim, nu împăratului Adrian, cum susțin aceștia; ci, împăratului Antonin Piu. În cap. I: *Natura lui Dumnezeu*, el spune: „*Eu spun că Dumnezeu nu este născut, nici făcut, ci are o natură care există dintotdeauna, fără început și fără sfârșit, nemuritor, desăvârșit și incompreensibil. Când spun că este „desăvârșit”, acesta înseamnă că în El nu este nici un defect și că nu are nevoie de nimic, ci toate lucrurile au nevoie de El...Cerurile nu Îl limitează, ci cerurile și toate lucrurile, văzute și nevăzute, își primesc de la El granițele. Nu are*

adversari, căci nu există nimic mai puternic decât El...Creștinii identifică începutul religiei lor cu Isus, Mesia, care este numit Fiul Celui Preaînalt."

Aristides, face o distincție dintre El și Dumnezeu care nu este născut, și este numit: Cel Prea Înalt, iar pe Isus: „*Fiul Celui Preaînalt*”.

Descrierea naturii lui Dumnezeu făcută de Aristides: „*nu este născut, nici făcut, ci are o natură care există dintotdeauna, fără început și fără sfârșit, nemuritor, desăvârșit și incomprehensibil*”, nu se potrivește la persoana lui Isus care este născut și care are început la nașterea Sa din Tatăl, nici la Duhul Sfânt.

Ireneu (Ireneu) din Lyon (115-190 d.C.). Când erau copil asculta pe Policarp, ucenicul apostolului Ioan, mai târziu devenind episcopul din Lyons, el a scris ceva asemănător cu Polycarp, deoarece Ireneu, un student al lui Polycarp a redactat cele „**Cinci Cărți împotriva Erezii**lor” (182-189 d.C.), în care a apărut doctrina creștină de atacurile principalelor erezii ale vremii în care a trăit.

Preocuparea de căpătâi a acestui apologet, este aceea de a demonstra lumii gnostice, că Dumnezeuul Creației este Același cu Dumnezeuul Scripturilor. Ireneu crede că afirmația: „**Sa facem om după chipul nostru, după asemănarea noastră**”, trebuie văzută ca un dialog al Tatălui sau ca o adresare a Sa către Fiul și către Duhul Sfânt, pe care, Ireneu Îi numește alegoric „*Mâinile lui Dumnezeu*” (cf. Erezii 5:1,3; 5:5, 5:28, 1). Duhul Sfânt este în serviciul Logosului și aduce inspirație profeților.

Despre Dumnezeu, observați ce ne spune el în cartea I cap. X: 1 prezentând crezul bisericii primit de la apostoli: „*Biserica, deși a fost dispersată în toată lumea, chiar până la capătul pământului, a primit de la apostoli și de la ucenicii lor aceasta credință: [Ea crede] într-un Dumnezeu, Tatăl Atotputernic, Creatorul cerului, a pământului, a mării și a tuturor lucrurilor care sunt în ele; și într-unul Hristos Isus, Fiul lui Dumnezeu, care s-a întrupat pentru mântuirea noastră; și în Duhul Sfânt, care a proclamat prin profeți voile lui Dumnezeu, venirile, nașterea dintr-o fecioară, patimile, și învierea din morți, înălțarea la cer în trup a iubitului Hristos Isus, Domnul nostru, [viitoarea] Sa manifestare din cer în slava Tatălui „ca să adune toate lucrurile într-un,” ca să învie din nou în trup toată rasa umană, pentru ca în fața lui Hristos Isus, Domnul nostru, Dumnezeu, Mântuitor și Împărat, potrivit cu voia Tatălui invizibil, „să se plece orice genunchi al celor din ceruri, de pe pământ și de sub pământ, și orice limbă să mărturisească” Lui, că El îi va judeca drept pe toți;...*”

Ireneu, prezintă un crez bisericesc primit de la apostoli, în care nu se prezintă nici o trinitate, sau un Dumnezeu în trei persoane, El susține prin acest crez că există un singur Dumnezeu: Tatăl, un singur Fiu, și un singur Duh care a acționat prin profeți, acesta era crezul apostolilor. El însă Îl numește pe Isus: „*Domnul nostru, Dumnezeu, Mântuitor și Împărat*”, însă

„cu voia Tatălui invizibil”, doar Tatăl este privit ca fiind Atotputernic și suprem. El mai spune: „Dar este evident din cuvintele lui Petru că într-adevăr el a păstrat Dumnezeuul care era deja cunoscut de ei; dar el a adus mărturie față de ei că Isus Christos era Fiul lui Dumnezeu, Judecătorul celor vii și celor morți, în care le-a și poruncit să fie botezați pentru iertarea păcatelor; și nu numai aceasta, dar el a mărturisit că Isus Însuși a fost Fiul lui Dumnezeu, care, fiind uns cu Duhul Sfânt, este numit și Isus Christos.” (27). „...Atunci, din toate aceste pasaje este evident că ei nu au învățat existența unui alt Tată, ci a dat noul legământ al libertății celor care mai la urmă au crezut în Dumnezeu prin Duhul Sfânt.” (28)

Ireneu aici indică fără echivoc, că Petru nu a predicat în ziua Pentecostei evreilor despre un Dumnezeu trinitar; ci, Petru „a păstrat Dumnezeuul care era deja cunoscut de ei”, adică acel Dumnezeu unic, Iehova și Tatăl, al lui Israel, el nu a predicat „existența unui alt Tată”; ci, un Tată și un Dumnezeu, distinct de Isus Fiul lui Dumnezeu. Petru le-a predicat pe Cristos ca judecător, iar în El trebuiau ei să fie botezați (în Numele Lui) pentru iertarea păcatelor.

El mai spune: „Duhul lui Dumnezeu a arătat prin profeți lucrurile care aveau să vină, modelându-ne și adaptându-ne cu scopul de a ne face supuși lui Dumnezeu, însă rămânea încă de domeniul viitorul posibilitatea omului de a-L vedea [pe Dumnezeu], prin buna plăcere a Duhului Sfânt; de aceea, trebuia ca cei prin intermediul cărora erau anunțate lucrurile viitoare să Îl vadă pe Dumnezeu, pentru ca Dumnezeu și Fiul să nu fie numai anunțați profetic, ci să fie și văzuți de toți cei care sunt sfințiți și învățați în ce privește lucrurile lui Dumnezeu, ca omul să fie disciplinat dinainte și pregătit pentru primirea în slavă, care va fi descoperită la urmă în cei care Îl iubesc pe Dumnezeu.” (30) Ireneu aici face o distincție clară dintre Dumnezeu și Fiul Său.

În cartea III. cap. I Ireneu – Împotriva ereziilor, se mai menționează clar: „2. Toți aceștia ne-au declarat că există un singur Dumnezeu, Creatorul cerului și al pământului, anunțat de lege și profeți; și un singur Cristos Fiul lui Dumnezeu. Dacă cineva nu este de acord cu aceste adevăruri, el disprețuiește pe însoțitorii Domnului; ba mai mult, el îl disprețuiește pe Domnul Isus Cristos Însuși; da, el disprețuiește și pe Tatăl și se auto-condamnă, rezistând și opunându-se propriei sale mântuiri, așa cum este cazul cu toți ereticii.”

Cred că trinitarieni ar trebui să i-a aminte la ce spune Ireneu aici, când declară, ceea ce a învățat prin Duhul profeții și apostolii, și anume că: „există un singur Dumnezeu, Creatorul cerului și al pământului și un singur Cristos Fiul lui Dumnezeu”. Omul care nu acceptă această doctrină a bisericii primare și a apostolilor, Ireneu spune despre el, că: „disprețuiește pe însoțitorii Domnului; ba mai mult, el îl disprețuiește pe Domnul Isus Cristos Însuși; da, el disprețuiește și pe Tatăl și se auto-condamnă” Este

asemănător cu ce spune Cristos în Luca 10:16: „Cine vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă; și cine vă nesocotește pe voi, pe Mine Mă nesocotește; iar cine Mă nesocotește pe Mine, nesocotește pe Cel ce M-a trimis pe Mine.”

El mai învață în Cartea a III cap. IV: „1. Nici Domnul, nici Duhul Sfânt, nici apostolii, nu au numit vreodată, în mod limpede și absolut, Dumnezeu, pe cel care nu era Dumnezeu, dacă nu a fost cu adevărat Dumnezeu; ei nici nu au numit pe nimeni în persoana lui Domn, afară de Dumnezeu Tatăl domnitor asupra tuturor și Fiul Său care a primit, de la Tatăl Său, domnia peste toată creația, așa cum o arată acest pasaj: „Domnul a zis Domnului meu: „Șezi la dreapta Mea, până voi pune pe vrăjmașii Tăi sub picioarele Tale.” Aici [Scriptura] îl prezintă pe Tatăl adresându-se Fiului; El Cel care i-a dat cerurile ca moștenire și i-a supus toți vrăjmașii. Prin urmare, din moment ce Tatăl este cu adevărat Dumnezeu, și Fiul este cu adevărat Domn, și Duhul Sfânt, la momentul potrivit, i-a desemnat prin titlul de Domn.”

Ireneu mai afirmă și că „Tatăl este cu adevărat Dumnezeu, și Fiul este cu adevărat Domn”.

El mai spune: „2. Am afirmat deja, nici un altul nu este numit Dumnezeu, în afară de El care este Dumnezeu și Domn al tuturor, care a zis lui Moise, „EU SUNT CEL CE SUNT. Și a adăugat: „Vei răspunde copiilor lui Israel astfel: „Cel ce se numește ‚Eu sunt’, m-a trimis la voi și Fiul Său Isus Cristos, Domnul nostru, care îi face, pe cei care cred în numele Său, fii ai lui Dumnezeu.”

Iată că Ireneu afirmă cu nu este al Dumnezeu afară de Cel ce s-a prezentat la Moise ca fiind: „EU SUNT CEL CE SUNT” și care este distinct de Isus, deoarece Ireneu spune că „‚Eu sunt’, m-a trimis la voi ȘI Fiul Său Isus Cristos, Domnul nostru”. Însă el mai spune: „3. Atunci când Scriptura îi numește [dumnezei] pe cei care nu sunt dumnezei, așa cum am arătat deja, ea nu îi declară dumnezei în orice sens, ci cu o anumită adăugire și semnificație, prin care se arată că ei nu sunt dumnezei în nici un fel. Așa cum zice David: „Căci toți dumnezeii popoarelor sunt niște idoli ai demonilor... Acum, prin faptul că profetul a spus aceste cuvinte, el a dovedit că acești dumnezei, care erau atât de faimoși printre acești oameni, nu sunt dumnezei de fel. El i-a direcționat spre acel Dumnezeu în care el credea, și care era adevăratul Dumnezeu; pe care invocându-L, El a exclamat, „Doamne, Dumnezeul lui Avraam, Isaac și Israel! Fă să se știe astăzi că Tu ești Dumnezeu în Israel... Domnul Dumnezeul lui Avraam, și Dumnezeul lui Isaac, și Dumnezeul lui Iacob și Israel, care ești Tatăl Domnului nostru Isus Cristos, Dumnezeul care, prin bogăția îndurării Tale, ți-ai arătat îndurarea față de noi, pentru ca noi să Te cunoaștem, cel care ai făcut cerul și pământul, care domnește peste toate, care ești singurul și adevăratul Dumnezeu, mai presus de care nu există nici un alt Dumnezeu; acordă, prin

Domnul nostru Isus Cristos, puterea guvernatoare a Duhului Sfânt; dă ca fiecare cititor al acestei cărți să te cunoască pe Tine, că Tu ești singurul Dumnezeu, să fie întărit în Tine și să evite orice doctrină eretică, și lipsită de evlavie și de pioșenie.”

„5. Apostolul Pavel atunci când zice, „Odinioară, când nu cunoșteai pe Dumnezeu, erai robii celor ce din firea lor, nu sunt dumnezei, dar acum, după ce ai cunoscut pe Dumnezeu, sau mai bine zis, după ce ai fost cunoscuți de Dumnezeu,” el a făcut o separare între cei care nu erau [dumnezei] și El care este Dumnezeu. Și din nou, vorbind despre Antichrist, el zice, „care se înalță mai presus de tot ce se numește „Dumnezeu”, sau de ce este vrednic de închinare.” El arată că cei care sunt numiți dumnezei, prin ceea ce este cunoscut ca nefiind Dumnezeu, sunt idoli. Pentru că Tatăl a toate este numit Dumnezeu, și așa și este; și Antichristul fi va înălța nu mai presus de El, ci mai presus decât cei care, într-adevăr, sunt numiți dumnezei și nu sunt. Pavel însuși spune că acest lucru este adevărat: „știm că în lume un idol este tot una cu nimic, și că nu este decât un singur Dumnezeu. Căci chiar dacă ar fi așa numiți „dumnezei”, fie în cer, fie pe pământ; totuși pentru noi nu este decât un singur Dumnezeu: Tatăl, de la care vin toate lucrurile și pentru care trăim și noi, și un singur Domn: Isus Cristos, prin care sunt toate lucrurile și prin El și noi.” Pentru că El a făcut o distincție și a separat pe cei care într-adevăr sunt numiți dumnezei, dar care nu sunt nimic, de singurul Dumnezeu Tatăl, din care sunt toate lucrurile...”

Credem că comentariile sunt de prisos, Tatăl este numit: „singurul și adevăratul Dumnezeu, mai presus de care nu există nici un alt Dumnezeu”, astfel chiar dacă îl numește și pe Isus: Dumnezeu, Ireneu a susținut clar că Tatăl este Dumnezeu în sens unic, și el descrie că o altfel de doctrină care nu susține asta, este eretică.

El susține în mod clar și explicit că „Domnul Dumnezeul lui Avraam, și Dumnezeul lui Isaac, și Dumnezeul lui Iacob și Israel, care ești Tatăl Domnului nostru Isus Cristos”.

Ireneu îl mai numește pe Isus: „Dumnezeu și Domn și Rege Etern și Cuvântul Încarnat...Domnul sfânt, Cel Minunat, Creatorul, Cel Frumos la înfățișare și Dumnezeul Puternic”, cu referire la profeția din Isaia 9:6, el îi spune Creatorul un sinonim al „Părintele veșniciei”, celelalte titluri sunt sinonime cu ce a spus Isaia, sau Ioan, însă este interesant că nu-l numește: Dumnezeu Atotputernic, ci ca și Isaia: „Dumnezeul Puternic” . În plus, el nu susține că Isus este co-etern cu Tatăl, ci spune despre nașterea lui Isus: „aceea naștere preeminentă care este din Tatăl cel Preaînălțat”

El mai afirmă în mod clar despre unicul Dumnezeu, următoarele, în Cartea a IV. cap. I: „Domnul a recunoscut un singur Dumnezeu și Tatăl. Așadar, este sigur și neclintit adevărul că Duhul nu a vestit nici un alt Dumnezeu sau Domn, în afară de Cel care, în calitate de Dumnezeu, domnește peste toate

lucrurile, împreună cu Cuvântul Său și cu cei care au primit Duhul înfierii, adică cei care cred în singurul și adevăratul Dumnezeu și în Isus Cristos, Fiul Lui. La fel de adevărat este faptul că apostolii nu au recunoscut pe nimeni altul drept Dumnezeu, nici nu au numit [pe vreun altul] ca Domn. Ce este mai important, [pentru că este adevărat], este faptul că și Domnul nostru [a făcut la fel], poruncindu-ne să nu numim pe nimeni Tată, în afară de Cel care este în ceruri și care este singurul Dumnezeu și Tată.”

Ireneu spune că Domnul Isus, a recunoscut doar un singur Dumnezeu, pe Tată, la fel și apostolii. Iar acest Dumnezeu unic și suprem, este distinct de Isus Cristos, Fiul și Cuvântul Tatălui.

În continuare autorul revine la argumentul său anterior și arată că legea și profeții vesteau un singur Dumnezeu, pe care Cristos L-a mărturisit ca Tată și care, prin Cuvântul Său, S-a făcut cunoscut oamenilor în ambele legăminte, astfel în Cartea a IV. cap. V, se declară: „I. Așadar, Dumnezeu este unul și același, care face sul cerul, ca pe o carte, și care înnoiește fața pământului, care a făcut toate lucrurile pentru om, pentru ca acesta ajungând la maturitate, să aibă parte de nemurire. Dumnezeu, din pricina bunătații Lui, [îi] dă lucrurile veșnice, „pentru ca în veacurile care vor veni să arate bogăția nemaipomenită a harului Său”. El a fost vestit de lege și de profeți și recunoscut de Cristos ca Tată. El este Creatorul, Cel care este Dumnezeu peste toate, după cum spune Isaia: „Eu sunt martor, zice Domnul, și robul Meu pe care L-am ales, ca voi să știți, să credeți și să înțelegeți că EU SUNT. Nu a fost nici un alt Dumnezeu înainte de Mine și nici nu va fi după Mine. Eu sunt Dumnezeu și în afară de Mine nu este alt Mântuitor. Eu am vestit și Eu am mântuit”. Apoi: „Eu sunt cel dintâi Dumnezeu și sunt mai presus de lucrurile care vor veni”. El nu spune aceste lucruri într-o manieră ambiguă, arogantă sau lăudăroasă, dar dat fiind faptul că era cu neputință ca, fără Dumnezeu, oamenii să ajungă să Îl cunoască, El îi învață să Îl cunoască prin Cuvântul Lui. Prin urmare, celor care sunt ignoranți în ce privește aceste lucruri și își închipuie că au descoperit un alt Tată, pe bună dreptate li se spune: „Vă rătăciți, căci nu cunoașteți nici Scripturile, nici puterea lui Dumnezeu.”

Ireneu descoperă clar că Dumnezeu este Tatăl, „este unul și același” și în vechime și în prezent, însuși Cristos la recunoscut pe Tatăl ca Dumnezeu.

De fapt, într-o rugăciune consemnată de el, care susține în mod clar că Dumnezeu este Tatăl distinct de Isus Cristos Fiul Lui și cu care ne unim și noi: „Domnul Dumnezeul lui Avraam, și Dumnezeul lui Isaac, și Dumnezeul lui Iacob și Israel, CARE EȘTI TATĂL DOMNULUI NOSTRU ISUS CRISTOS, Dumnezeul care, prin bogăția îndurării Tale, ți-ai arătat îndurarea față de noi, pentru ca noi să Te cunoaștem, cel care ai făcut cerul și pământul, care domnește peste toate, CARE EȘTI SINGURUL ȘI ADEVĂRATUL DUMNEZEU, MAI PRESUS DE CARE NU EXISTĂ NICI UN ALT DUMNEZEU; acordă, PRIN Domnul nostru Isus Cristos, puterea

guvernatoare a Duhului Sfânt; dă ca fiecare cititor al acestei cărți să te cunoască pe Tine, că Tu ești singurul Dumnezeu, să fie întărit în Tine și să evite orice doctrină eretică, și lipsită de evlavie și de pioșenie.”

În concluzie, Ireneu Îl considera pe Fiul ca fiind Dumnezeu, însă considera că Tatăl este superior Fiului, după cum și afirmă clar: „*Prin intermediul Lui [Cristos] putem afla că Tatăl este mai presus de toate lucrurile. Deoarece «Tatăl, spune El, este mai mare decât Mine».* Prin urmare, Domnul nostru a declarat că Tatăl îl depășește în cunoștință”. (**Against Heresies**, cartea a II-a, capitolul 28.8).

Iustian Martirul (cca. 100-165 d.C.). Apologet creștin și martir:

În PRIMA APOLOGIE A LUI IUSTIN - cap. VI: „*Prin urmare, suntem numiți ateî. Și noi mărturisim că suntem ateî în ceea ce privește acest fel de zei, dar nu în legătură cu Dumnezeul cel adevărat, Tatăl neprihănirii, al cumpătării și al altor virtuți, Cel în care nu se găsește necurăție. Dar atât pe El, cât și pe Fiul care a venit de la El și ne-a învățat aceste lucruri și oștirea de îngeri buni care-L urmează și sunt făcuți asemeni Lui și pe Duhul profetic noi Îi adorăm și ne închinăm Lor, căci Îi cunoaștem pe bună dreptate și în adevăr și declarăm ceea ce am fost învățați, fără dușmănie, tuturor celor care doresc să afle.*”

Iustian vorbește de o adorare, a Tatălui, Fiului, îngerilor, Duhul Sfânt, chiar dacă el greșește vis a vis de închinare, deoarece Biblia nu susține deloc o închinare la Duhul Sfânt și la îngeri (Coloseni 2:18; Apocalipsa 19:10; 22:8,9), totuși el spune că Dumnezeu Adevărat este „*Tatăl neprihănirii*”.

Cap. XII: „*Însă Cuvântul declară că nu veți reuși; noi știm că nu este nici un conducător mai mare și mai drept decât acest Cuvânt, care S-a născut din Tatăl*. Toți ajung de la reușită la sărăcia, suferința sau obscuritatea părinților lor; de aceea, este înțelept să nu alegem ceea ce Cuvântul ne interzice. Învățătorul nostru a prezis că toate aceste lucruri se vor întâmpla. Isus Cristos este deopotrivă Fiul și Apostolul lui Dumnezeu Tatăl și Conducătorul tuturor. De la El provine numele nostru de creștini.”

Cap. XIII: „*...vom demonstra că noi ne închinăm Lui cu înțelepciune, căci am aflat că El este Fiul Dumnezeului adevărat Însuși, de aceea Îi acordăm cel de-al doilea loc, iar Duhului profetic pe cel de-al treilea. Se spune că nebunia noastră constă în faptul că acordăm unui om crucificat locul al doilea, după Dumnezeu neschimbător și veșnic. Creatorul tuturor. Ei nu discern misterul existent aici, la care vă rugăm să fiți cu luare aminte, pe măsură ce vi-l vom arăta limpede*”.

Cap. XIV: „*Îl urmăm pe singurul Dumnezeu ne-născut, prin Fiul Său - noi, care înainte ne găseam plăcerea în adulter, acum îmbrățișăm doar castitatea; noi, care înainte foloseam meșteșuguri magice, ne dedicăm Dumnezeului bun și ne-născut; noi, care prețuim adunarea de bogății și posesiuni mai presus de orice, aducem acum la un loc ceea ce avem și dăm*

tuturor celor aflați în nevoie; noi, care ne-am urât și ne-am distrus unii pe alții și nu locuim împreună cu oameni din alte neamuri, din pricina obiceiurilor lor, acum, de când a venit Cristos, locuim împreună cu ei, ne rugăm pentru dușmanii noștri și căutăm să îi convingem pe cei care ne urăsc pe nedrept să trăiască potrivit preceptelor bune ale lui Cristos, ca să devină părtași cu noi la speranța plină de bucurie a răsplătirii date de Dumnezeu, Stăpânul tuturor.”

Iustian îl numește pe Dumnezeu: Dumnezeul ne-născut, și Dumnezeul neschimbător veșnic, Creatorul tuturor, în contrast cu Isus care este născut și schimbător, ceea ce nu susține co-eternitatea, învățată de doctrina trinității. Să nu uităm, că dacă persoanele Sfintei Treimi ar fi deosebite una de alta în ceea ce privește atributele Dumnezeirii lor, atunci trinitatea cade. Observați ce spune Iustian în Cap. XVI: „Legat de faptul că noi trebuie să ne închinăm numai lui Dumnezeu, El ne-a spus astfel: „Cea mai mare poruncă este aceasta: Domnului, Dumnezeului tău să te închini și numai Lui să Îi slujești, cu toată inima ta și cu toată puterea ta, căci El este Domnul, Dumnezeul tău care te-a creat”. Iar când a venit la El un om și l-a spus: „Bunule Stăpân”, El a răspuns și a zis: „Dumnezeu singur este bun, El, care a făcut toate lucrurile”. Înțelegeți că cei care nu sunt găsiți trăind așa cum El ne-a învățat, nu sunt creștini, chiar dacă ei spun cu buzele preceptele lui Cristos;”

Iustian arată că Isus a învățat doar o închinare exclusivă la Dumnezeu, în plus, el nu interpretează cuvintele Domnului din întâlnirea cu tânărul bogat, cum că Isus acolo vrea să-l înștiințeze pe tânărul bogat, că Lui nu-i poate spune că-i bun, doar dacă recunoaște pe El (Isus) este Dumnezeu. Aceasta este interpretarea trinitariană, care susține că Isus s-a referit la Sine, când a spus în Marcu 10:18: „**Nimeni nu este bun decât Unul singur: Dumnezeu**”. Însă Iustian explică cuvintele Domnului, total diferit de interpretarea trinitariană, el susține că Isus nu s-a referit la Sine; ci, la Dumnezeul Creator, adică la Tatăl. În Cap. XXI se specifică: „Atunci când spunem cu privire la Cuvânt, care este cel dintâi născut din Dumnezeu, că a fost produs fără vreo unire sexuală și că El, Isus Cristos, Învățătorul nostru, a fost răstignit, a murit, a înviat și S-a înălțat la cer,”

Cap. XXII: „Mai mult, Fiul lui Dumnezeu, numit Isus, chiar dacă ar fi un om cu o proveniență obișnuită, totuși, pe baza înțelepciunii Sale, este vrednic să fie numit Fiul lui Dumnezeu; căci toți scriitorii Îl numesc pe Dumnezeu Tatăl oamenilor și al zeilor. Iar dacă afirmăm că Cel ce este Cuvântul lui Dumnezeu S-a născut din Dumnezeu într-un mod deosebit, diferit de cel obișnuit, acesta nu ar trebui să fie ceva extraordinar pentru voi...”

Cap. XXIII: „...pentru că spunem lucruri adevărate; în al doilea rând, că Isus este singurul Fiu născut de Dumnezeu, fiind Cuvântul Lui, întâiul născut și puterea; El a devenit om, potrivit voii Lui...”

În versiunea tradusă de EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MIȘIUNE AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNIA BUCUREȘTI – 1997, acest paragraf este tradus astfel, p.55: „*Isus Hristos singur este propriu-zis Fiul lui Dumnezeu, Cuvântul Său, Primul Său născut...*” Iar în cap. XXV, tot în această versiune, p.56: „*pentru Isus Hristos și ne-am consacrat Dumnezeului celui ne-născut și mai presus de patimi...*”

Iustian, îl numește pe Isus: „*cel dintâi născut din Dumnezeu*”, datorită faptului că este „*întâiul născut*” al lui Dumnezeu, nu din cauză că este deo-ființă cu Tatăl, cum susțin trinitarienii. Faptul că Isus este subordonat lui Dumnezeu, reiese din cuvintele: „*El (Isus) a devenit om, potrivit voii Lui (Dumnezeu)*”. Iustian susține superioritatea Tatălui, și din ceea ce învață în Cap. XXXII: „*Iar „sângele strugurilor” Îl reprezintă pe Cel care avea să vină cu sânge, dar nu din sămânță omenească, ci din puterea lui Dumnezeu. Iar cea dintâi putere, după Dumnezeu, Tatăl și Domnul tuturor, este Cuvântul, care este și Fiul; despre El vom vorbi în cele ce urmează...*”

Cap. XXXIII: „*Dar puterea lui Dumnezeu a venit peste ea, a umbrit-o și a făcut ca ea să conceapă un copil, rămânând fecioară. Iar îngerul lui Dumnezeu care a fost trimis atunci la aceeași fecioară i-a adus vestea cea bună, spunând: „Iată că vei rămâne însărcinată de la Duhul Sfânt, vei avea un Fiu și El va fi numit Fiul Celui Preaînalt și Îi vei pune numele Isus; căci El va mântui pe poporul Lui de păcatele sale” - după cum ne-au învățat cei care au înregistrat lucrurile referitoare la Mântuitorul nostru, Isus Cristos, pe care noi i-am crezut, căci Duhul profeției a declarat și prin Isaia, pe care l-am citat, că El Se va naște așa cum am arătat înainte. Deci, este greșit să înțelegem Duhul și puterea lui Dumnezeu ca fiind altceva decât Cuvântul, care este de asemenea întâiul-născut al lui Dumnezeu, după cum a declarat profetul menționat înainte, Moise.*”

Optica lui Iustian și a altor părinți ai bisericii este să-l descrie pe Isus înainte de a deveni carne, ca fiind anumite atribute ale lui Dumnezeu: Înțelepciune, Cuvânt (Logos – Rațiune), putere, etc. ba chiar să se facă o confuzie între Duhul (Duhul Sfânt) și Cuvântul (Isus Cristos).

El îl numește pe Dumnezeul Bibliei în Cap. XLV: „*Și Dumnezeu, Tatăl tuturor, Îl va aduce pe Cristos în cer, după ce L-a înviat din morți...*” Dacă Dumnezeu Tatăl, este Tatăl tuturor, El este și Tatăl lui Isus, și prin urmare Fiul are un început, deoarece doar despre Tatăl, el spune că este „*ne-născut*” și „*fără început*”, astfel în Cap. XLVI el mai spune: „*Am fost învățați că Cristos este întâiul născut al lui Dumnezeu... Dar faptul că, prin puterea Cuvântului, potrivit voii lui Dumnezeu, Tatăl și Domnul tuturor, El S-a născut ca om, dintr-o fecioară, a fost numit Isus, a fost răstignit, a murit și a înviat apoi, înălțându-Se la cer...*”

Cap. LIII: „*Căci de ce am crede despre un om răstignit că El este întâiul născut al Dumnezeului celui fără început și că El însuși va judeca întreaga rasă umană...*”

Despre Fiul nu spune că este fără început; ci, El este „întâiul născut” al acestui Dumnezeu fără început.

Cap. LVIII: „Și, așa cum am spus înainte, diavolii l-au folosit pe Marcion din Pont, care îi învață și acum pe oameni să nege faptul că Dumnezeu este Creatorul tuturor lucrurilor din cer și de pe pământ și că Isus Cristos cel prevestit de profeți este Fiul Lui; el predică un alt dumnezeu decât Creatorul tuturor și un alt fiu. Mulți l-au crezut pe acest om, ca și cum numai el ar fi cunoscut adevărul, și ei râd de noi, deși nu au nici o dovadă în sprijinul a ceea ce spun, ci sunt purtați fără înțelepciune, ca mieii de un lup, ajungând pradă doctrinelor ateiste și diavolilor. Căci cei numiți diavoli nu încearcă altceva decât să îi ademenească pe oameni, îndepărtându-i de Dumnezeul care i-a creat și de Cristos, întâiul Său născut.”

Este clară doctrina lui Iustin față de Cuvântul, care este întâiul născut al lui Dumnezeu în sens literal, și nu doar în sens de întâietate, Cuvântul este primul născut. În plus, observăm că încă din sec. II d.C. se predica un alt Dumnezeu, și un alt Cristos, diferit de Tatăl și de Fiul.

El mai spune în Cap. LXII: „Căci în momentul în care lui Moise i s-a poruncit să coboare în Egipt și să îi scoată pe izraeliți de acolo și, pe când păștea turmele unchiului său din partea mamei, în ținutul Arabiei, Cristos i-a vorbit, sub forma unui foc ce ardea într-un rug și i-a spus: „Scoate-ți încălțăminte, apropie-te și ascultă”. Iar el, după ce și-a scos încălțăminte și s-a apropiat, a auzit că trebuia să meargă în Egipt și să-i scoată de acolo pe izraeliți. El a primit o mare putere de la Cristos, care i-a vorbit prin acel foc, a plecat și a scos poporul din Egipt, săvârșind lucruri mari și minunate. Dacă veți dori să le cunoașteți, le puteți afla cu acuratețe din scrierile lui.” Cristos prezentat îngerul DOMNULUI este o eroare a părinților bisericii din dorința lor de a dovedi evreilor că Isus a existat și în V.T.

Cap. LXIII: „Toți iudeii spun și acum că Dumnezeul cel fără de nume i-a vorbit lui Moise, iar Duhul profeției, acuzându-i prin Isaia, profetul menționat mai sus, a spus: „Boul își cunoaște stăpânul și măgarul cunoaște ieslea stăpânului său, dar Israel nu Mă cunoaște și poporul meu nu înțelege...Isus a spus: „Nimeni nu cunoaște pe Tatăl afară de Fiul, nici pe Fiul, afară de Tatăl și de cei cărora vrea El să li-L descopere”. Cuvântul lui Dumnezeu este Fiul Său, cum am spus înainte. El este numit Înger și Apostol, căci El declară tot ce trebuie ca noi să cunoaștem și este trimis să declare tot ceea ce este revelat, după cum spune Însuși Domnul nostru: „Cel ce Mă ascultă pe Mine Îl ascultă pe cel ce M-a trimis”. Acest lucru e arătat și în scrierile lui Moise, căci în ele se spune: „Îngerul Domnului i-a vorbit lui Moise, în flacăra unui foc ce ardea într-un rug și i-a spus: „Eu sunt Cel ce sunt, Dumnezeul lui Avraam, Isaac și Iacob, Dumnezeul părinților voștri. Coboră în Egipt și scoate pe poporul Meu de acolo””. Dacă doriți să aflați ce a urmat, o puteți face din aceleași scrieri, căci este imposibil să relatăm totul aici. Atât de multe s-au scris pentru a dovedi că

Isus Cristos este Fiul lui Dumnezeu și Apostolul Lui, Cuvântul care S-a arătat uneori sub forma focului, iar alteori sub înfățișarea unui înger. Dar acum, prin voia lui Dumnezeu, devenind om pentru rasa umană, a îndurat toate suferințele pe care diavolii i-au instigat pe iudeii cei nesăbuiți să le pună asupra Sa; deși este clar menționat în scrierile lui Moise: „Îngerul Domnului i-a vorbit lui Moise, în flacăra unui foc ce ardea într-un rug și i-a spus: „Eu sunt Cel ce sunt, Dumnezeul lui Avraam, Isaac și Iacob””, iudeii pretind că cel ce a spus aceste lucruri era Tatăl și Creatorul universului. De aceea, și Duhul profeției îi mustră și le spune: „Israel nu Mă cunoaște și poporul meu nu Mă înțelege”. Așa cum am arătat deja, și Isus, pe când era cu ei, a spus: „Nimeni nu cunoaște pe Tatăl afară de Fiul, nici pe Fiul, afară de Tatăl și de cei cărora vrea El să li-L descopere”. Prin urmare, iudeii, fiind în întregime de părerea că Tatăl universului i-a vorbit lui Moise, deși, în realitate, Cel ce i-a vorbit era Fiul lui Dumnezeu, care este numit deopotrivă Înger și Apostol, sunt acuzați pe drept, atât de Duhul profeției cât și de Cristos Însuși, de faptul că nu Îl cunosc nici pe Tatăl, nici pe Fiul. Căci cei ce afirmă că Fiul este Tatăl, dovedesc faptul că nici nu Îl cunosc pe Tatăl, nici faptul că Tatăl universului are un Fiu, Cuvântul întâi-născut al lui Dumnezeu, care este și El Dumnezeu. În vechime, El S-a arătat sub forma unui foc sau a unui înger lui Moise și altor profeți, dar acum, în timpul domniei voastre, așa cum am spus înaintea, S-a născut ca om, dintr-o fecioară, potrivit cu sfatul tatălui, pentru mântuirea celor ce cred în El; de aceea, El a răbdat să fie făcut una cu nimic, supus suferinței, pentru ca prin moartea și învierea Lui să poată învinge moartea. Iar ceea ce i s-a spus lui Moise din rug: „Eu sunt Cel ce sunt, Dumnezeul lui Avraam, Isaac și Iacob, Dumnezeul părinților voștri” arăta faptul că aceștia, deși sunt morți, există încă și sunt oameni care Îi aparțin lui Cristos Însuși. Căci ei au fost primii dintre toți oamenii care s-au ostenirea să-L caute pe Dumnezeu, Avraam fiind tatăl lui Isaac și Isaac al lui Iacob, după cum a scris Moise.”

Această eroare nu apare doar la Iustian, cum că îngerul de pe muntele Sinai a fost de fapt Isus înainte ca Isus să devină carne. Dar oricum doctrina trinității nu acceptă ideea că Isus este un înger.

În cap. LXV el mai precizează: „Apoi sunt aduse conducătorului fraților pâine și un pahar cu vin amestecat cu apă; acesta le ia, dă laudă și slavă Tatălui universului, în numele Fiului și al Duhului Sfânt și aduce mulțumiri prelungi pentru faptul că am fost socotiți vrednici să primim aceste lucruri din mâinile Lui. Iar când el a încheiat rugăciunile și mulțumirile, toți cei prezenți își exprimă acordul, spunând „Amin”. Acest cuvânt este termenul ebraic pentru genoito [așa să fie].” Iar în cap. LXVII: „Îl binecuvântăm pe Creatorul tuturor, prin Fiul Său, Isus Cristos și prin Duhul Sfânt.” Observăm că închinarea în adunare (biserică) se adresa Tatălui prin Fiul și Duhul Sfânt.

ÎN APOLOGIA A DOUA, Cap. VI el mai spune: „Nu este nici un nume dat Tatălui tuturor, care nu are început. Căci, cu orice nume ar fi numit, ar însemna că cel ce Îl numește este mai vârstnic decât El. Dar cuvintele Tată, Dumnezeu, Creator, Domn, Stăpân, nu sunt nume, ci apelative derivate din faptele Lui bune și din atributele Lui. Iar Fiul Lui, singurul pe drept numit Fiu, Cuvântul, care era cu El și care a fost născut înainte de creație, atunci când, la început, El a creat și a aranjat toate lucrurile prin El, este numit Cristos, cu referire la faptul că El a fost uns și că Dumnezeu a poruncit toate lucrurile prin El. Acest nume conține și el o semnificație necunoscută, după cum și apelativul „Dumnezeu” nu este un nume, ci o părere implantată în natura oamenilor cu privire la un lucru care cu greu poate fi explicat. Dar „Isus”, numele Lui ca om și Mântuitor, are și el o semnificație. Căci El a devenit om, după cum am spus înainte, fiind conceput potrivit voii lui Dumnezeu, Tatăl, de dragul oamenilor credincioși și pentru distrugerea demonilor. Și puteți afla aceasta pe baza lucrurilor pe care le puteți observa. Căci mulți creștini au exorcizat nenumărați demonizați în întreaga lume și în orașul vostru. Ei au făcut-o în numele lui Isus Cristos, care a fost răstignit în timpul lui Pilat din Pont, vindecându-i în trecut și acum, lăsându-i fără putere și scoțându-i afară pe acești demoni care îi posedau, deși toți ceilalți exorciști și cei ce foloseau incantații și leacuri nu i-au putut vindeca.”

Cap. XIII: „Căci, pe lângă Dumnezeu, noi adorăm și iubim Cuvântul, care provine de la Dumnezeul cel inefabil și fără început, întrucât El a devenit om de dragul nostru”

Iustian greșește când afirmă că Dumnezeu nu are un Nume personal (Matei 6:9), în V.T. Dumnezeu se descoperă lui Moise ca având un Nume personal, și anume YHWH (Iehova), însă el nu știa ebraică, doar greaca, unde probabil, în scrierea Septuagintei era înlocuit deja YHWH cu Kyrios = Domnul.

Însă el, arată clar că „Tatălui tuturor, care nu are început” și că Isus Cristos „a fost născut înainte de creație”, ceea ce arată că are un început, și Iustian, spune despre El, că a devenit om, de dragul nostru, deci Tatăl nu are început, pe când Fiul are început.

Tot Sfântul Iustin, în **Dialogul cu Iudeul Tryfon** spune:

Cap. XI: „Nici nu va fi vreodată, Tryfon vreun alt Dumnezeu și nici nu a fost altul din veci, i-am zis eu, afară de Cel ce a făcut și a orânduit acest univers...noi nu socotim că Dumnezeul nostru (al creștinilor) este unul, iar al vostru (al iudeilor) altul, ci El este unul și același..”

Astfel Iustian susține monoteismul ebraic, ba mai mult, susține că creștinii au același Dumnezeu ca evreii, iar el mai spune în Cap. XXX: „Astfel noi ne rugăm întotdeauna ca Dumnezeu, prin Iisus Hristos, să ne păzească de demonii...” Astfel el susține că acest Dumnezeu e distinct de Isus, ceea ce este fatal doctrinei trinității.

Iar despre Isus mai spune în Cap. XLVIII: „...El a existat mai înainte, ca Fiul al Creatorului tuturor, fiind Dumnezeu, și că apoi S-a născut om prin Fecioara.”

Cap. LVI: „Acesta, despre Care se scrie și se zice că S-a arătat lui Avraam, lui Isac și lui Iacob, este un alt Dumnezeu decât Dumnezeu Creatorul tuturor și, când zic așa, înțeleg că este un altul cu numărul⁴⁷², iar nu cu voința personală. Căci vă spun că El nu a făcut nici o dată altceva, decât a făcut, a voit și a vorbit Acela care a făcut lumea și mai presus de care nu există alt Dumnezeu.

Iustian arată că înainte de a veni pe pământ, Isus a fost Dumnezeu, și a avut o natură divină (vezi și Ioan 1:1,18), însă, apoi el s-a născut om, el susține însă, că Isus este un alt Dumnezeu decât Dumnezeu Creatorul tuturor (deci Creatorul și a lui Isus). El mai susține că Acest Dumnezeu, este subordonat Dumnezeului Creator. Aceste învățături ale lui, sunt fatale pentru dogma trinității, deoarece, dacă Isus este un Dumnezeu diferit ca număr de Dumnezeu Tatăl, Creatorul, păi atunci sunt doi Dumnezei, ceea ce este fatal pentru doctrina trinității, care nu susține trei Dumnezei în Unul; ci, trei persoane, într-un Dumnezeu.

Din învățătura lui Iustian, se desprinde un Dumnezeu subordonat, unui Dumnezeu suprem, un Dumnezeu ne-născut și unul născut, adică un Dumnezeu mai mare și unul mai mic, de acest lucru suntem noi acuzați uneori că credem, când spunem că Tatăl este Dumnezeu, suprem, iar Isus este Dumnezeu, dar nu în sens absolut, dar aceștia uită că și Iustian a crezut așa.

Învățătura lui este foarte asemănătoare apostolului Ioan, care vorbește de Isus, ca fiind: „**dumnezeul unic-născut**”, care este alături de Dumnezeul cel nevăzut (Ioan 1:1,18 NW), și suprem și ne-născut.

Observați că însuși trinitarienii au înțeles că Iustian NU susținea în mod ortodox (drept) doctrina trinității. La comentariul de la nota de subsol se spune: „472:Sfântul Iustin, potrivit capit. CXXVIII, e-4 și CXXIX, 1-3 deosebește numeric pe Dumnezeu-Cuvântul de Dumnezeu-Tată al tuturor lucrurilor. Este lămurit, totuși, că sfântul Iustin este încă departe de formula unui singur Dumnezeu, în trei persoane, de dogma aceasta care s-a stabilit de către Biserică mult mai târziu.”

Comentariul este de prisos, „sfântul Iustin este încă departe de formula unui singur Dumnezeu, în trei persoane, de dogma aceasta care s-a stabilit de către Biserică mult mai târziu.”

În Cap. LVII el mai spune: „Care s-a arătat lui Avraam și Care este slujitorul Dumnezeului Făcător al tuturor, născându-se din Fecioara, a fost om pătimitor, la fel cu toți, după cum ai zis mai înainte”

Cap. LXI: „O, prieteni, vă voi da o altă mărturie din Scriptură, și anume aceea că, mai înainte de toate cele create, Dumnezeu a născut din El un principiu și o putere oarecare rațională, care se mai numește de către

Duhul Sfânt și Slavă a Domnului, alteori Fiu, alteori Înțelepciune, alteori înger, alteori Dumnezeu, alteori Domn și Cuvânt și alteori Se numește pe Sine Conducătorul principal de oaste atunci când S-a arătat în chip de om lui Iosua Navi. Căci întotdeauna El își are numirea după felul cum slujește voinței părintești și din aceea că este născut din Tatăl, prin voință.” Iar în cap. LXVII: „...Părintele Său, Creatorul tuturor, Domnul și Dumnezeul nostru...” Iustian arată că Dumnezeu a născut din El, un principiu, o putere rațională, ceva între persoană și putere, dar ceva care are un început, deoarece e vorba de o naștere reală, nu de una teatrală, a lui Isus. Acesta este numit și: Dumnezeu, Domn, înger, Cuvânt, Căpetenie de oaste, după voia Tatălui. Chiar dacă este numit Dumnezeu, observăm că acest Dumnezeu, nu e Dumnezeu suprem; ci, este subordonat voii Tatălui. În plus, El după Iustian, este numit și înger, ceea ce trinitarienii nu sunt de acord că Isus e înger.

El mai spune în Cap. LXXI: „Cel răstignit, însuși, era propovăduit ca Dumnezeu și om” El credea în două naturi ale Fiului, însă însemna aceasta că Iustian credea că Isus este Dumnezeu deplin? Uitați ce mai spune el în continuare la aceiași carte în Cap. CI: „El însuși va fi mântuit de același Dumnezeu, nelăudându-se cătuși de puțin că ar face ceva cu voința sau cu puterea Lui...Căci atunci când cineva I-a zis: „Învățătorule bun”, i-a răspuns: „Pentru ce Mă numești bun? Numai unul singur este bun, Tatăl Meu din ceruri”.

Deci Isus, nu se numește pe Sine, „bun”, spunând că numai Tatăl este bun, și Iustian susține că Isus are nevoie de mântuire, toate aceste afirmații ale lui Iustian, pur și simplu falimentează doctrina trinității care susține egalitatea absolută, și interpretează invers acest text (Luca 18:19).

Despre Isus, el mai spune în Cap. CV: „El era Unul-născut al Tatălui tuturor, Care S-a născut, în chip deosebit din El, Cuvânt și putere și mai pe urmă născut om, prin Fecioara.”

Cap. CXXVIII: „Că Hristos este Domn, Dumnezeu, Fiu al lui Dumnezeu și S-a arătat în chip virtual (în taină), mai întâi ca un om și un înger în slava focului din rug...Puterea venită de la Părintele universului...se numește „înger”...și se mai numește „slavă”...ea este numită „om”, pentru că a îmbrăcat forme omenești, voite de Tatăl, ca să apară, și o numesc încă „Cuvânt”, pentru că ea aduce oamenilor cele grăite de la Tatăl. Ei zic că nu se poate nici tăia, nici separa această putere de Tatăl, după cum nu se poate nici tăia și nici separa lumina soarelui de pe pământ, de soarele care este pe cer: când soarele apune, lumina dispare. Tot așa și Tatăl, atunci când voiește – spun ei – face să tâșnească de la Sine o putere, iar când voiește din nou, o retrage la Sine...și Puterea aceasta, pe care Cuvântul profetic o numește de asemenea Dumnezeu (...) și înger, nu este numai nominal distinctă de Tatăl, așa cum lumina este distinctă de soare, ci se găsește că este un lucru numeric distinct...am spus că această Putere a fost

născută de Tatăl prin puterea și voința Sa, nu prin amputare, ca și cum „usia” (natura) Părintelui ar fi fost împărțită...”

Cap. CXXIX: „Chiar în înțelepciunea lui Solomon s-a zis: ...Domnul m-a zidit pe mine început căilor sale, întru lucrurile Sale. Mai înainte de veac m-a întemeiat, întru început, mai înainte de a face pământul...mă naște pe mine...Cel despre care este vorba, este născut din Tatăl, cu totul mai înainte decât toate creaturile, și că Cel născut este un altul cu numărul decât Cel ce-L naște.”

Cap. CXXXVIII: „Într-adevăr, Hristos fiind întâiul-născut al întregii zidiri, El S-a făcut, iarăși început al unui alt neam, adică al celui renăscut de El, prin apă, credință...”

El pur și simplu distruge teoria co-eternității dintre Tatăl și Fiul, deoarece Fiul s-a născut din Tatăl în mod real și literal. Căci Isus nu este doar întâi-născut din mulți frați, începutul creștinismului prin nașterea din nou; ci, El are un început ca zidire, înainte de acest început al poporului creștin. Iustian susține că are un început, prin nașterea din Tatăl, când spune: „Domnul m-a zidit pe mine început căilor sale” Deci el susține că Fiul a fost zidit sau creat prin naștere din Tatăl, deoarece îl numește și „întâiul-născut al întregii zidiri”.

Dar el susține și ideea că natura lui Dumnezeu nu a fost împărțită cu Fiul prin amputare, mai degrabă Fiul, fiind o manifestare a lui Dumnezeu, distinct nu ca natură; ci, ca număr, dând exemplul cu soarele și razele de soare care izvorăsc din Soare, cu alte cuvinte Logosul a fost mai degrabă un fel de manifestare în afara Tatălui decât o persoană distinctă de Tatăl, Iustian susține un fel de modalism înainte de întruparea Logosului.

Totuși el susține că Fiul este dependent de Tatăl ca putere și existență, și subordonat voinței Tatălui, această existență a Fiului care pleacă sau revine, după cum se arată prin cuvintele: „nu se poate nici tăia, nici separa această putere de Tatăl... Tot așa și Tatăl, atunci când voiește – spun ei – face să țâșnească de la Sine o putere, iar când voiește din nou, o retrage la Sine...”

Însă cred că multe probleme, din gândirea lui, pleacă de la greșeala, de a face confuzie între „Îngerul Domnului” și Isus, scriitorii N.T., nu susțineau că îngerul Domnului, ar fi Isus; ci, un înger (Fapte 7:30,31; Galateni 3:19; Evrei 13:2). Iar în această descriere a naturii lui Dumnezeu, se observă clar, trecutul lui filozofic, și înclinația lui spre a filozofa despre natura lui Dumnezeu, în care natura Logosului nu este despărțită de Dumnezeu, așa cum fac greșala și alți părinți ai bisericii.

În concluzie, Iustian cu toate că face câteva greșeli, din afirmațiile sale, putem înțelege clar, că el nu a fost trinitarian, el nu a susținut un Dumnezeu în trei persoane, nici o egalitate între Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, nici că Fiul nu are început, nici un Dumnezeu în trei persoane. Pentru el Tatăl era un Dumnezeu suprem și ne-născut, iar Fiul **un alt** Dumnezeu născut în mod literal și având un început.

Iar Dr. H. R. Boer, spune în cartea sa, „**A Short History of the Early Church**”, comentează despre caracterul demn de încredere al învățăturii apologetilor: „*Iustin [Martirul] a susținut că înainte de crearea lumii Dumnezeu era singur și că nu avea nici un Fiul. . . . Când Dumnezeu a dorit să creeze lumea . . . el a născut o altă ființă divină ca să creeze lumea pentru el. Această ființă divină a fost numită . . . Fiul deoarece a fost născută; a fost numită Logos deoarece a fost luată din Rațiunea sau Mintea lui Dumnezeu. . . . Așadar, Iustin și ceilalți apologeți au susținut că Fiul este o creatură. El este o creatură înaltă, o creatură suficient de puternică ca să creeze lumea, dar totuși o creatură. În teologie, această relație a Fiului cu Tatăl este numită subordonare. Fiul este subordonat, adică al doilea după [Tatăl], dependent de [el] și adus în existență de Tatăl. Apologeții susțineau subordonarea” [A Short History of the Early Church, de Harry Boer, 1976, pagina 110].*

Tatian Asirianul (cca. 110-172 d.C.): Aflăm din mai multe surse că Tatian era un asirian, dar nu știm nimic foarte precis cu privire la timpul și locul unde s-a născut. Epiphanius afirmă că el era nativ din Mesopotamia; și noi deducem din alte fapte constatate cu privire la el, că el a înflorit cam pe la mijlocul celui de-al doilea secol. Se pare că el a îmbrățișat creștinismul la Roma, unde a devenit familiar cu Iustin Martirul, și i-au plăcut indicațiile acelui învățător eminent al Evangheliei. Din nefericire, după moartea lui Iustin, Tatian a căzut sub influența ereziei gnostice, și a găsit o sectă ascetă care, din pricina principiilor rigide pe care le profesa, se numea secta Encratiților, adică secta „Auto-controlului”, sau a „Stăpânilor proprii”. Mai târziu, Tatian s-a stabilit în Antiohia, și a dobândit un număr însemnat de ucenici, care au continuat după moartea lui să fie deosebiți prin practica acelor rigurozități pe care el le-a impus. Se presupune că secta Encratiților s-a înființat în anul 166 d.C. și se pare că Tatian a murit cu câțiva ani mai târziu după aceea. Singura operă existentă a lui Tatian este „**Discurs pentru greci**”. În Discursul lui Tatian adresat grecilor, în Capitolul IV. **Creștinii se închină numai lui Dumnezeu**, el afirmă: „...*Omul trebuie să fie onorat ca un confrate; 6 Numai Dumnezeu trebuie să fie de temut, - El care nu este vizibil ochilor omenești, și nici nu se încadrează în limitele artei umane. Numai atunci când sunt condamnat să mă lepăd de El, nu voi asculta, ci mai degrabă aș muri decât să mă arat fals și nerecunoscător. Dumnezeul nostru nu a început să existe în timp; 7 Numai El este fără început, și El însuși este începutul tuturor lucrurilor. Dumnezeu este un Duh, 8 nu o materie care se răspândește, ci Făcătorul spiritelor materiale, 9 și a formelor care sunt în materie; El este invizibil, intangibil, el însuși fiind Tatăl lucrurilor sensibile și invizibile. Pe El îl cunoaștem din creația Sa, și pricepem puterea Sa invizibilă prin lucrările Sale...Căci Duhul care invadează materia 11 este inferior duhului mai divin; și aceasta, chiar și*

atunci când este asimilată sufletului, nu ar trebui să fie onorată în mod egal cu Dumnezeu cel perfect. Nici măcar nu ar trebui ca Dumnezeuul inexprimabil să fie prezentat cu daruri; căci cel care nu dorește nimic nu ar trebui să fie reprezentat în mod greșit de noi ca și când El ar fi nevoieaș. Dar voi explica punctul nostru de vedere mai precis.”

Tatian explică că Dumnezeu e fără început și sfârșit, El este Tatăl lucrurilor, deci nu avem un Dumnezeu trinitar; ci un singur Dumnezeu descris ca fiind: Tatăl; Tatian chiar afirmă că Duhul Sfânt asimilat materiei, nu ar trebui onorat egal cu Dumnezeu. Despre Dumnezeu se spune: „*Dumnezeul nostru nu a început să existe în timp: Numai El este fără început...Însuși fiind Tatăl lucrurilor sensibile și invizibile*”.

Capitolul V. Doctrina creștinilor cu privire la crearea lumii.

„Dumnezeu a fost la început; dar începutul, așa am fost învățați, este puterea Logosului (cuvântului). Căci Domnul universului, care este El Însuși teritoriul necesar al tuturor ființelor, tot atât de mult încât nici o creatură încă nu exista, El era singur; dar ca și când El era toată puterea, El Însuși fiind teritoriul necesar al lucrurilor vizibile și invizibile, cu El erau toate lucrurile; cu El, prin puterea Logosului, și Logosul El Însuși, care era în El, dănuia. Și prin simpla lui voință, Logosul tășnește; și Logosul, ne tășnind în zadar, devine prima lucrare născută a Tatălui. Știm că El (Logosul) este începutul lumii. Dar El a apărut prin participare, nu prin cădere; căci ceea ce este tăiat este separat de substanța originală, dar ceea ce vine prin participare, făcând alegerea de a funcționa, nu îl remite insuficient din ceea ce a fost luat. Căci la fel cum dintr-o torță multe focuri se aprind, dar lumina primei torțe nu este micșorată de aprinderea multor torțe, tot așa Logosul, venind din Logosul-putere al Tatălui, nu a renunțat la Logosul-putere a Celui care L-a născut. De exemplu, eu vorbesc și voi auziți; totuși, cu siguranță, eu care conversez nu devin lipsit de limbaj prin transmiterea limbajului, ci prin declarația vocii mele mă străduiesc să reduc ordinea materiei ne aranjate din mintea noastră. Și la fel cum Logosul a născut la început, a născut la rândul lui lumea noastră, fiind mai întâi creat pentru El Însuși materia necesară, tot așa și eu în imitație față de Logos, fiind născut din nou, și fiind posedat de adevăr, încerc să reduc ordinea materiei confuze care este asemănătoare cu mine însumi. Căci materia nu este ca Dumnezeu; fără început, nici ca și când nu ar avea un început, este de o putere egală cu Dumnezeu; este născută, și nu este produsă de vre-un alt lucru, ci este adusă în existență de Cel care alcătuiește singur toate lucrurile.”

Aici Tatian vorbește de faptul că însuși Logosul era începutul, Logosul nu era din veșnicie, era principiul începutului. El spune: „*dar începutul, așa am fost învățați, este puterea Logosului*”. Astfel, Tatăl în veșnicie „era singur”, și în El era puterea Logosului (Cuvântului), însă prin voința Sa,

Logosul (Isus) a țâșnit, din Logosul – putere care era în Tatăl, și a devenit prima lucrare a Tatălui, iar Logosul (Isus) a născut la rândul Lui lumea.

Tatian susține un lucru asemănător cu alți părinți bisericești, și anume că Logosul exista **în** Dumnezeu, apoi din Dumnezeu, din Logosul putere (la alți scriitori – Logosul immanent) a țâșnit Logosul (Isus). Însă Tatin, explică, că Tatăl, născându-l pe Logos (Isus), nu a rămas fără Logos, adică fără Cuvânt, el dând un exemplu, după cum un om care vorbește nu rămâne lipsit de limbaj, după ce a vorbit.

Faptul că Tatian susține că Tatăl la început „*era singur*”, dă o lovitură fatală trinității, și co-eternității celor Trei, mai ales că unii trinitarieni, susțin că Tată, Fiul și Duhul Sfânt din etern erau entități distincte, el explică că Logosul a apărut prin participare, doar la crearea lumii devenind „*prima lucrare născută a Tatălui*”.

Și chiar dacă susține că Logosul nu este separat de substanța originală, de substanța lui Dumnezeu, Logosul este descris mai degrabă ca o manifestare sau o facultate a Tatălui în afara Tatălui, decât ca o persoană distinctă de Tatăl.

În plus, faptul că Tatăl nu și-a pierdut puterea sau capacitatea de a avea Cuvântul – putere în El, după ce l-a născut pe Logosul (Isus), iar demontează teoria unora, care susțin, că fără Isus, Tatăl nu poate vorbi, este fără Cuvânt sau fără posibilitate de a crea prin vorbire.

Melito, Filozoful (165-175 d.C.) Melito, episcop de Sardes, a ocupat cel dintâi loc între episcopii din Asia la mijlocul secolului al II – lea d.C. datorită influenței sale personale și a activității sale literare. La scurt timp înainte de sfârșitul aceluia secol, numele lui este menționat de Polycrates din Efes în scrisoarea sa către Victor din Roma (Eus. H. E. v. 24.). Lucrarea sa *Apology* (Iertare) prezentată împăratului Marcus Aurelius este probabil ultima sa lucrare. Ea apare în anul 170 d.C. în traducerea lui Jerome a Cronicii lui Eusebiu, dar această dată poate fi dedusă mai corect dintr-un pasaj păstrat de Eusebiu. Melito a citat scrisoarea lui Hadrian către Fundanus, și scrisorile lui Antoninus, într-o vreme în care însuși Aurelius era asociat în guvernare, către oamenii din Larissa, Tesalonic și Atena.

Într-un discurs spus în prezența lui Antoniu Cezar, el l-a îndemnat pe Cezar să se întâlnească cu Dumnezeu, și i-a arătat calea adevărului: „*Dar tu, o persoană cu mintea liberală, și familiar cu adevăr, dacă vei considera pe bună dreptate aceste lucruri, sfătuiește-te cu tine însuși; și, deși ele te vor îmbrăca în hainele unei femei, adu-ți aminte că ești bărbat. Crede în El care este Dumnezeu în realitate, dezvăluie-ți mintea ta Lui și încredințează-ți sufletul Lui, și El poate să îți dea viața veșnică pentru totdeauna, pentru că totul este posibil la El; și fă ca toate celelalte lucruri să fie stimate de tine, cele ce sunt imagini, ca imagini, și sculpturile ca și sculpturi; și nu lăsa ca acele lucruri care sunt făcute să fie puse în locul Lui care nu este*

făcut, ci lasă ca El, Dumnezeul cel nemuritor, să fie prezent constant în mintea ta...Cine este acest Dumnezeu? El care este Însuși adevărul, și cuvântul Lui este adevărul. Și ce este adevărul? Acela care nu este transformat, nici nu este făcut, nici nu este reprezentat de artă: ci este ceea ce niciodată nu a fost adus în existență, și din cauza aceasta este numit adevăr. Deci, dacă un om venerează ceea ce este făcut cu mâinile, el nu venerează adevărul și nici cuvântul adevărului."

Tatian îl prezintă pe Dumnezeu ca fiind nemuritor și ca fiind adevărul, însă și Cuvântul Lui (distinct de El) este adevărul.

Într-un alt discurs, **Discursul de pe cruce**, el afirmă: „*Din pricina aceasta El a venit la noi; și deși el era imaterial, El și-a făcut un trup la fel ca și al nostru, - apărând ca o oaie, și totuși rămânând Păstorul; fiind stimat ca un servitor, dar fără să renunțe la calitatea Sa de Fiu; fiind purtat în pântecele Mariei fiind totuși înveșmântat în natura Tatălui Său; umblând pe pământ și totuși umplând cerul; apărând ca un copil dar fără să renunțe la eternitatea naturii Sale; fiind investit cu un trup dar fără să limiteze simplitatea ne amestecată a Divinității Sale; fiind stimat ca un sărac dar fără să renunțe la bogățiile Sale; având nevoie de întreținere deoarece El era om dar fără să se oprească din hrănirea întregii lumi deoarece El este Dumnezeu; luând asemănarea unui slujitor dar fără să micșoreze asemănarea cu Tatăl Său. El a sprijinit fiecare făptură care îi aparține Lui într-o natură neschimbătoare: El stătea înaintea lui Pilat și în același timp stătea cu Tatăl; era pironit pe cruce, și totuși era Domnul tuturor lucrurilor."*

Isus este descris în acest discurs, ca fiind Fiu în mod real nu doar un actor cum susțin unii trinitarieni, el pe pământ era înveșmântat în natura Tatălui (din Biblia această realitate este doar de la botez), și este descris ca fiind divin și Dumnezeu, dar Dumnezeu care se **aseamănă** cu Tatăl, nu identic cu Tatăl.

Într-un alt discurs, **Despre credință**, el spune: „*Am adunat laolaltă extrase din Lege și Profeți cu privire la cele spuse în legătură cu Domnul nostru Isus Hristos, pentru ca să dovedim dragostei voastre că această Ființă este cauza perfectă, Cuvântul lui Dumnezeu; El care a fost născut înaintea luminii; El care este Creator împreună cu Tatăl; El care este Făuritorul omului; El care este totul în toți; El care este Patriarhul printre patriarhi; El care în lege este Legea; printre preoți, Marele Preot; printre împărați, Stăpânul; printre profeți, Profetul; printre îngeri, Arhanghelul; în vocea predicatorului, Cuvântul; printre duhuri, Duhul; în Tatăl, Fiul; în Dumnezeu, Dumnezeu; Împărat pentru totdeauna. El este Cel care a fost pilot pentru Noe; El a fost ghid pentru Avraam; El care a fost atașat de Isaac; El care a fost în exil cu Iacob; El care a fost vândut cu Iosif; El care a fost căpetenia oștirii alături de Moise; El care a fost împărțitorul moștenirii cu Iosua fiul lui Nun; El care a anunțat suferințele Sale în David*

și în profeți; El care și-a pus o formă trupească în Fecioară; El care a fost născut în Betleem; El care a fost înfășat în scutece într-un staul; El care a fost văzut de păstori; El care a fost glorificat de îngeri; El care a fost adorat de magi; El care a fost arătat de Ioan; El care a adunat laolaltă pe apostoli; El care a predicat împărăția; El care l-a vindecat pe olog; El care a dat lumină orbilor; El care a dat lumină orbului; El care l-a înviat pe mort; El care a apărut în templu; El care nu a fost crezut de popor; El care a fost trădat de Iuda; El care a fost apucat de preoți; El care a fost condamnat de Pilat; El care a fost străpuns în trup; El care a fost atârnat pe cruce; El care a fost îngropat în pământ; El care a înviat din locuința morților; El care s-a arătat la apostoli; El care a fost dus în cer; El care stă la dreapta Tatălui; El care este odihna celor care sunt plecați departe; recuperatorul celor pierduți; lumina celor din întuneric; eliberatorul celor captivi; îndrumătorul celor care se rătăcesc; azilul celor întristați; mirele Bisericii; vizitiul heruvimului; căpitanul îngerilor; Dumnezeu din Dumnezeu; Fiul care este din Tatăl; Isus Hristos Rege pentru totdeauna. Amin.”

Iată că Cristos este numit: Dumnezeu, Creator împreună cu Tatăl, dar și Arhanghel și Duhul, probabil Duhul Sfânt, Tatian susține o naștere a Fiului sau a Cuvântului din Dumnezeu, Isus fiind Dumnezeu născut din Dumnezeu, cu alte cuvinte doi Dumnezei, unul născut și altul ne-născut. Tatian nu susține că Fiul doar ar juca rolul de Fiu, el chiar susține că El este Arhanghel ceea ce contravine dogmei trinității.

Într-un alt discurs, **Despre natura lui Hristos**, el spune: „*Nu este nevoie ca persoanele cu inteligență să încerce să dovedească prin faptele lui Hristos după botezul Său, că sufletul Său și trupul Său, natura Sa umană ca și a noastră, au fost reale, și nu o fantomă a imaginației. Faptele făcute de Hristos după botezul Său, și în special minunile Sale, ne oferă indicații și asigură lumea de Divinitatea ascunsă în trupul Său. Fiind în același timp și Dumnezeu și om perfect, El ne-a dat indicații precise despre cele două naturi ale Sale: despre Divinitatea Sa, prin minunile Sale din timpul celor trei ani care au trecut după botezul Său; despre umanitatea Sa, în timpul celor treizeci de perioade similare care au precedat botezul Său, în care, din pricina starea Sa inferioară în ce privește trupul, El a ascuns semnele Divinității Sale, deși El a fost adevăratul Dumnezeu care există dinainte de toate veacurile.*”

Melito ca alți părinți bisericești susține că Isus a avut două naturi, fără a înțelege că de fapt natura divină a Fiului care a făcut miracole, era Însuși Tatăl care locuia sau era prezent în Fiul prin Duhul Sfânt (Ioan 14:10).

În lucrarea **Iertare**, el spune: „*Noi nu suntem cei care recunoaștem meritele pietrelor, care sunt fără simțuri; ci a celui care singur este Dumnezeu, care este înaintea tuturor și peste toți, și, mai mult, noi ne închinăm Hristosului*

Său, care este cu adevărat Dumnezeu Cuvântul care a existat înaintea tuturor vremurilor.”

Iată că el face o distincție între ‚singurul Dumnezeu’ care este peste toți și înaintea tuturor (ca existență) deci și înaintea Fiului și Hristosul sau Unsul lui Dumnezeu, care este și El „Dumnezeu Cuvântul”, și care a existat înaintea vremurilor (înaintea vremurilor se poate referi la înaintea epocilor). De aici rezultă o închinare la singurul Dumnezeu care este suprem, și Hristosului care este Dumnezeu Cuvântul, ceea ce spune aici Tatian nu este un Dumnezeu în trei persoane; ci, el vorbește de doi Dumnezei, unul suprem; ci, celălalt Cuvântul, amândoi merită închinare, ceva asemănător susține și Scriptura, căci părtășia noastră este cu Tatăl și cu Fiul (vezi: Ioan 1:1-3; 1Ioan 1:1-3; Apocalipsa 5:13).

Teofil al Antiohiei, episcop între anii 169-177 d.C., dar și un apologet asemănător lui Iustin și Irineu, unul dintre primii comentatori a Evangheliilor și unul dintre primii istorici Creștini a Bisericii vechiului Testament.

învață în Cartea a II –a; cap. X: „Dumnezeu a făcut universul din neființă. Că n-a existat nimic alături de Dumnezeu, ci El era singur...Având așadar, Dumnezeu în El Însuși Cuvântul Lui immanent, L-a născut împreună cu Înțelepciunea Sa, scotându-L înainte de crearea universului. Pe acest Cuvânt L-a avut slujitor pentru cele făcute de El și prin El a făcut toate. Cuvântul se numește Început, pentru că El începe și stăpânește toate cele create prin El. Acesta deci fiind Duh al lui Dumnezeu și Început și Înțelepciune și Putere a Celui preainalt, s-a pogorât în profeți și prin ei vorbea...”. Comentatorul cărții **Apologeți de limba greacă** – 1997, comentează în Introducere la cartea aceasta despre Teofil că susținea că: „Dumnezeu este nefăcut și fără de început, neschimbat și nemuritor, înainte de crearea universului, Dumnezeu a născut Cuvântul immanent și Înțelepciunea Sa. Dumnezeu a creat lumea din nimic prin Cuvântul Său, care din Cuvânt immanent ajunge în actul creației Cuvânt rostit...” (**Introducere** – Punct de Doctrină p. 364). Cu alte cuvinte, Teofil credea că: înainte de crearea universului din nimic, în Dumnezeu locuia Cuvântul-Înțelepciunea-Puterea nu ca persoană distinctă de Tatăl; ci, ca atribute ale Tatălui, iar aceasta a fost născută la început din Tatăl de aceea se numește „Început”. El spune: „Cuvântul se numește Început, pentru că El începe”, deci cât de clar reiese că Cuvântul a venit în existență la început și nu în veșnicie, și o dată cu El și Duhul Sfânt.

Astfel el crede că din Tatăl a ieșit Cuvântul (Isus) și Înțelepciunea (Duhul Sfânt), prin urmare în acel ÎNCEPUT a ieșit din Tată, Cuvântul (Isus) + Înțelepciunea (Duhul Sfânt). Cuvântul a luat ființă primul și prin Cuvânt a luat ființă și Duhul Sfânt ca ființă separată de Tatăl și Fiul, căci Înțelepciunea în opinea lui Teofil este: „Duh al lui Dumnezeu și Început și Înțelepciune și Putere a Celui preainalt, s-a pogorât în profeți și prin ei vorbea...”.

El este primul care folosește cuvântul treime, dintre părinții bisericii, când spune în cap. XV (cartea a II –a): „De asemenea cele trei zile înainte de crearea luminătorilor sunt preînchipuiri ale Treimii: A lui Dumnezeu, a Cuvântului Lui și a Înțelepciunii Lui, în al patrulea loc este omul, care are nevoie de lumină: ca să fie astfel: Dumnezeu, Cuvânt, Înțelepciune, om.”

„Deci Dumnezeu, având Cuvântul Său (Fiul) înăuntrul organelor Sale, l-a făcut, emițându-L împreună cu Înțelepciunea Sa (Duhul Sfânt), înaintea tuturor lucrurilor. El a avut acest Cuvânt ca Ajutor în lucrurile pe care le-a făcut, și prin El toate lucrurile au fost create. El a fost chemat Începutul (Apoc. 3:14) pentru că El conduce și are putere peste toate lucrurile făcute de El... „Deci El, fiind Duhul lui Dumnezeu, Începutul, Înțelepciunea și Puterea Dumnezeului Cel Mare, s-a pogorât peste profeți și prin ei au vorbit despre creația lumii și despre restul lucrurilor, pentru că profeții nu au existat când lumea a fost făcută, dar a fost Înțelepciunea, care a fost în El și care a fost a lui Dumnezeu, și Sfântul Său Cuvânt, care este prezent din Eternitate cu El.”(40)

Iată cât de clar explică oridinea venirii în existență a celor trei persoane divine: primul este Tatăl, comparat de el cu prima zi (comparație puțin forțată, deoarece Tatăl este etern – Psalm 90:2), Cuvântul (Fiul) este comprat cu a doua zi, iar Înțelepciunea (Duhul Sfânt) cu a treia zi.

Cuvântul și Înțelepciunea ca attribute existau „înăuntrul organelor Sale”, și la început, Cuvântul împreună cu Înțelepciunea au fost emise din Dumnezeu (Tatăl) înaintea tuturor lucrurilor. Iar Cuvântul „a fost chemat Începutul (Apoc. 3:14)”, pentru că a fost emis din Tatăl l-a început.

Chiar dacă Teofil folosește expresia: „Treimii”, doctrina lui a treimii, este în esență diferită de doctrina trinității din sec. IV.

Am putea spune că doctrina lui pur și simplu este în contradicție și falimentează trinitatea așa cum a fost stabilită ulterior prin conciliile ecumenice.

El continuă spunând: „Și ce altceva este vocea aceasta, doar Cuvântul lui Dumnezeu, care este Fiul Său, nu ca și poeții și scriitori miturilor care spun despre fii dumnezeilor făcuți prin împreunare, dar, cum adevărul ne spune, Cuvântul care a existat din totdeauna înăuntrul inimii lui Dumnezeu? Pentru că înainte ca orice să fie creat, El a avut acest Consiliu, fiind Mintea și Gândul Său; și când Dumnezeu a vrut să creeze cea ce a decis, El a făcut Cuvântul Său, născut înaintea tuturor lucrurilor, fără să se fi golit de Cuvânt, dar făcând Cuvântul și comunicând totdeauna cu Cuvântul Său.”

(42). Iată cât de clar: Înainte de creierea Cuvântului, mintea lui Dumnezeu era Cuvântul, și Dumnezeu se consulta cu Cuvântul din El, așa cum noi ne consultăm cu gândurile noastre, vorbim cu noi înșine, și ne gândim în fel și chip. Apoi Dumnezeu „a făcut Cuvântul Său, născut înaintea tuturor lucrurilor, fără să se fi golit de Cuvânt”, adică Dumnezeu prin nașterea Fiului, a făcut Cuvântul o persoană distinctă de El, cronologic născut

înaintea tuturor lucrurilor. Însă tatăl născând Cuvântul, nu a rămas fără cuvânt adică fără minte.

El mai spune: „*Aceasta este cea ce Scriptura ne învață, așa cum și toți oamenii inspirați, printre care și Ioan ne-a spus, „la început a fost Cuvântul, și Cuvântul a fost cu Dumnezeu” (Ioan 1:1), arătându-ne că la început Dumnezeu a fost singur, și Cuvântul a fost în El, și după aceea a spus, „Și Cuvântul a fost Dumnezeu, și toate lucrurile au fost făcute prin El, și nimic nu a fost făcut fără El” (Ioan 1:3). Deci Cuvântul, fiind Dumnezeu și fiind emanat din Dumnezeu, este trimis în orișice loc la voința tatălui universului: și când El vine, fiind trimis de El și găsit în loc, El este auzit și văzut.*” (43)

Ne dăm seama că este o interpretare greșită a lui Ioan 1:1, Cuvântul nu a fost **în** Dumnezeu, ci **cu** sau **la** (gr. pros) Dumnezeu.

Ceea ce nu înțelege el, este că Cuvântul era în Tatăl ca minte (facultate intelectuală a Tatălui) în veșnicie, și la început Cuvântul persoană a ieșit din Tatăl. El aplică existența cuvântului în Tatăl la momentul început și nu în veșnicie.

El mai spune în cap. XXII (cartea a II –a): „Dumnezeu și Tatăl universului este necuprins și nu se găsește într-un singur loc...Dar Cuvântul Lui prin care le-a făcut pe toate, fiind puterea și înțelepciunea Lui, luând chipul tatălui și Domnului universului, El mergea prin rai, în chipul lui Dumnezeu și vorbea cu Adam...Cuvântul lui Dumnezeu care este și Fiu al Lui? Este Fiu, nu în sensul...din împreunări, ci precum spune adevărul că totdeauna Cuvântul este immanent în inima lui Dumnezeu, înainte de crearea lumii Îl avea sfetnic, era mintea și priceperea Lui. Iar când Dumnezeu a voit să le facă pe toate câte S-a sfătuit să facă, a născut Cuvântul Acesta rostit, primul născut al întregii creații,...ci născând Cuvântul, vorbea totdeauna cu Cuvântul Lui.”

Din ceea ce spune Teofil, am putea deduce că Tatăl este omniprezent și necuprins, în contrast Fiul este cuprins într-un chip divin care a venit la Adam. Ca și cum Fiul nu ar fi de necuprins, iar doar în momentul când Dumnezeu a hotărât să creeze la născut pe Cuvânt ca entitate în afara lui Dumnezeu, El fiind primul născut al Tatălui. În general trinitarienii susțin un Cuvânt existând din totdeauna lângă Dumnezeu. Teofil susține un Cuvânt născut ca prima creație sau naștere a Tatălui, când spune: „a născut Cuvântul Acesta rostit, primul născut al întregii creații”.

El mai spune în cap. XXXIV (cartea a II –a): „Dar Dumnezeu și Tatăl și Ziditorul universului n-a părăsit omenirea, ci a dat o lege și a trimis profeți sfinți pentru a vesti și a învăța...că există un singur Dumnezeu.”

El mai spune în cap. XXXV (cartea a II –a): „trebuie să se închine, în cuvioșia inimii și cu gând curat, numai adevăratului Dumnezeu, Făcătorul universului.”

El mai spune în cap. IX (cartea a III –a): „Și noi mărturisim pe Dumnezeu, dar numai unul, ziditorul și făcătorul întregii lumi...”

Deci el susținea că Tatăl este singurul Dumnezeu, și numai la El trebuie să i se închine oamenii, Fiul și Duhul Sfânt sunt derivați din Dumnezeu Tatăl, nu sunt co-eterni lângă Tatăl, așa cum susțin trinitarienii.

Atenagoras Atenianul, Știm cu certitudine despre Athenagoras că el a fost un filozof Atenian care a îmbrățișat Creștinismul, și că Apologia sa, sau așa cum o poreclește el, „**Ambasada**” (πρεσβεινα), a fost prezentată Imperatorilor Aurelius și Commodus, aproximativ în anul 177 d.C. Se presupune că el a scris un număr însemnat de lucrări, dar singura producție a sa care mai există este tratatul despre Înviere. Este posibil ca această lucrare să fi fost scrisă ceva mai târziu decât Apologia (vezi cap. xxxvi), cu toate că data exactă a acesteia nu poate fi determinată. El a activat ca apologet între anii 177-180 d.C., în Apologia sa numită: „**Solie în favoarea creștinilor**” sau „**O pledoarie pentru creștini**”, în cap. XVI, el declară: „*Dar câtă vreme învățătura noastră spune că există un singur Dumnezeu, care a creat toate acestea, dar care în ființa Sa nu este ceva creat, căci nu a chemat la viață ceva ce exista dinainte, ci ceva ce nu exista, și întrucât prin Cuvântul Lui s-a făcut tot ce s-a făcut...*” (Apologeți de limba greacă – 1997; p.496).

Tot în „**Solie în favoarea creștinilor**”, el mai afirmă în Capitolul IV – **Creștinii nu sunt ateï, dar recunosc numai Un Singur Dumnezeu**: „*Dar în ce ne privește, noi care facem distincție între Dumnezeu și materie,¹¹ și învățăm că materia este un lucru și că Dumnezeu este altul și că ele sunt separate una de alta de o distanță mare (acesta pentru că Divinitatea este necreată și veșnică, pentru a fi zărită numai prin înțelegere și rațiune, în timp ce materia este creată și perisabilă), nu este absurd să ni se aplice numele de ateism?...Dar, atâta timp cât doctrina noastră recunoaște un Dumnezeu, Făcătorul acestui univers, care El Însuși este necreat (pentru că cel ce creează nu este creat, numai cel ce nu creează), dar a făcut toate lucrurile prin Logosul care este din El, considerăm că suntem tratați într-un mod nerezonabil în ambele feluri, atât prin aceea că suntem defăimați, cât și prin aceea că suntem persecutați.*” Iată că doctrina creștină din timpul lui Atenagoras recunoștea un singur Dumnezeu veșnic și ne-creat care este diferit de Logosul născut din El, și prin intermediul căruia a făcut toate lucrurile.

În cap. V, el mai afirmă: „*Cu atât mai mult, pentru că este imposibil să demonstrăm că nu suntem singurii care limităm noțiunea de Dumnezeu la unitate, fără citarea unor nume, și eu m-a aventurat într-o enumerare de opinii. Apoi Plato zice, „A-l găsi pe Făcătorul și Tatăl acestui univers este greu; și, când este găsit, este imposibil să-L explici față de toți,”¹⁸ concepând o imagine a singurului Dumnezeu necreat și veșnic. Și dacă el*

recunoaște și alții, cum ar fi soarele, luna și stelele, totuși, el le recunoaște ca create: „zei, progenituri ale zeilor, ale căror Creator sunt Eu și Tată al lucrărilor care sunt în mod indisolubil separate de voința mea; dar tot ceea ce este compus poate fi descompus.”¹⁹ Prin urmare, dacă Plato nu este un ateu pentru că a conceput un singur Dumnezeu necreat, Constructorul universului, nici noi, care recunoaște și susținem cu tărie că El este Dumnezeu care a dat formă tuturor lucrurilor prin Logos și le ține în ființă prin Duhul Său, nu suntem ateii.”

Iată că Dumnezeul veșnic este Cel ne-creat, ne-cauzat, ne-născut, și este distinct de agentul Său: Cuvântul prin care s-au creat toate și Duhul care le susține.

În comentariu din Introducere la Atengora, în cartea: **Apologeti de limba greacă** – 1997; p.486, se spune, comentând cap. VI: „În cugetarea lui merită să fie subliniate unele formulări îndrăznețe. În prima lui operă (Solie, cap. VI), el face o asemănare între creștinism și gândirea aproape monoteistă a lui Platon, atunci când numește pe Dumnezeu cel unic: „făcătorul tuturor”, „ne-născut și fără de început” (expresii după traducerea ortodoxă).

În Capitolul X – **Creștinii se închină Tatălui, Fiului și Duhului Sfânt**, se spune: „Prin urmare, noi nu suntem ateii, este evident că recunoaștem un Dumnezeu, necreat, veșnic, invizibil, impasibil, incomprehensibil, nelimitat, care este perceptibil numai prin înțelegere și rațiune, care este învăluit de lumină și frumusețe, duh, și putere inexprimabilă, prin care a fost creat universul prin Logosul Său, și a așezat ordine în el, și îl ține în ființă – Am adus destule dovezi. [Eu zic „Logosul Său”], pentru că noi recunoaștem și pe Fiul lui Dumnezeu. Să nu dăm voie nimănui să gândească ca ceva ridicol faptul că Dumnezeu ar putea avea un Fiu. Pentru că deși poeții, în ficțiunile lor, îi reprezintă pe dumnezeii ca nefiind cu nimic mai buni decât oamenii, modul nostru de gândire, despre Dumnezeu Tatăl sau Fiul, nu este același cu al lor. Ci, Fiul lui Dumnezeu este Logosul Tatălui, în idee și în acțiune; toate lucrurile au fost făcute după tiparul Său și prin El 30, Tatăl și Fiul fiind una. Și, Fiul fiind în Tatăl și Tatăl în Fiul, în unitate și puterea Duhului, înțelegerea și rațiune (.....) Dar, dacă în inteligența voastră remarcabilă, 31 se va întâmpla să faceți cercetări cu privire la ce înseamnă Fiul, eu vă voi explica pe scurt că El este primul produs al Tatălui; nu ca și cum ar fi fost adus în existență (pentru că de la început, Dumnezeu, care este mintea eternă [...] a avut Logosul în sine, fiind din eternitate pătruns de Logos [.....] ci ca cel ce a ieșit pentru a fi ideea și puterea energizatoare a tuturor lucrurilor materiale, care zac ca o natură fără atribute și un pământ inactiv, particulele mai mari fiind mixate cu cele mai mici. Și Duhul profetic este în acord cu afirmațiile noastre. Acesta zice: „Domnul m-a făcut pe mine, prima dintre lucrările Sale.” 32 Și Duhul Sfânt Însuși, care a lucrat în profeți, susținem că este un eflux a lui Dumnezeu, curgând din

Sine, și întorcându-se înapoi ca o rază de soare. Atunci, cine nu va fi uimit să audă că, oameni care vorbesc de Dumnezeu Tatăl, și despre Dumnezeu Fiul și despre Duhul Sfânt 33 , și care declară atât puterea lor în unire cât și distincția lor în ordine, sunt numiți atei? Nu că învățătura noastră legată de natura divină este limitată la aceste puncte, dar noi recunoaștem și o mulțime de îngeri și slujitori 34 , pe care Dumnezeu Creatorul și Modelatorul lumii i-a distribuit și numit în pozițiile lor prin Logosul Său, pentru a-i așeza aproape de elemente, cerurile, lumea, de lucrurile din ea și de minunata ordonare a acestora...în timp ce oamenii care recunosc în viața prezentă o foarte mică valoare, și care sunt mânați spre viața viitoare de acest unic lucru, că ei îl cunosc pe Dumnezeu și Logosul Său, care este unitatea Fiului cu Tatăl, care este comuniunea Tatălui cu Fiul, ce este Duhul, care este unitatea dintre acestea trei, Duhul, Fiul, Tatăl și care este distincția lor în unitate; și care știu că viața după care noi căutăm este mult mai bună decât poate fi descrisă în cuvinte, au siguranța că noi intrăm în ea purificați de orice fapte rele...” (37)

Atenagoras arată că în concepția lui, că Isus este primul produs al Tatălui, nu creat din nimic; ci, existând din totdeauna în Tatăl nu ca persoană; ci, ca Logos (facultate - minte a Tatălui), dar în sensul că primul care a ieșit din Tatăl, și îl numește: Dumnezeu Fiul. Cu toate acestea el nu-l numește și pe Duhul Sfânt: Dumnezeu Duhul Sfânt; ci, îl consideră un concepția lui un eflux a lui Dumnezeu, curgând din Sine, și întorcându-se înapoi ca o rază de soare”, un fel de manifestare a lui Dumnezeu, sau reprezentat a lui Dumnezeu, cum este raza de soare reprezentantul soarelui. Concepția lui este diferită de concepția trinitariană actuală, care susține că Cuvântul a existat din totdeauna lângă Tatăl. Dumnezeu este privit atât distinct de Logos cât și în unitate cu Logosul și cu Duhul Sfânt. Tatăl și Fiul sunt una, nu în sensul de ființă; ci, în sensul că sunt „în unitate și puterea Duhului, înțelegerea și rațiune”. Afirmația lui despre „Dumnezeu Tatăl, și despre Dumnezeu Fiul și despre Duhul Sfânt, și care declară atât puterea lor în unire cât și distincția lor în ordine”, ar părea trinitariană, totuși mai degrabă el susține un singur Dumnezeu unic, care naște un alt Dumnezeu: Logosul, prin care lucrează împreună cu Duhul Sfânt care este un fel de aflux de energie, Concepția lui Atenagoras se apropie mai degrabă de modalism decât de trinitarism.

În cap. XVI, el declară: „Dar câtă vreme învățătura noastră spune că există un singur Dumnezeu, care a creat toate acestea, dar care în ființa Sa nu este ceva creat, căci nu a chemat la viață ceva ce exista dinainte, ci ceva ce nu exista, și întrucât prin Cuvântul Lui s-a făcut tot ce s-a făcut...” („**Apologeți de limba greacă**” – 1997; p.496).

Iar în capitolul XXIV – **Despre îngeri și uriași**, el scrie: „Pentru că, așa cum recunoaștem un Dumnezeu, și un Fiu în Logosul Său, și un Duh Sfânt,

uniți în esență, - Tatăl, Fiul, Duhul, pentru că Fiul este Inteligența, Rațiunea, Înțelepciunea Tatălui și Duhul o emanație, ca lumina din foc.”

„Prin urmare, dacă Plato nu este un ateu pentru că a conceput un singur Dumnezeu necreat, Constructorul universului, nici noi, care recunoaște și susținem cu tărie că El este Dumnezeu care a dat formă tuturor lucrurilor prin Logos și le ține în ființă prin Duhul Său, nu suntem ateii.” (34)

Iată teologia lui Atenagoras este Platoniană, și susține un singur Dumnezeu. Atenagoras vorbește aici, despre Dumnezeu (Tatăl), Fiul și Duhul Sfânt, și spune că aceștia sunt uniți în esență, această afirmație ar părea trinitariană, însă să reținem că nu este vorba de Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt uniți în esență ca trei persoane unite într-o Ființă; ci, este vorba de un Dumnezeu, un Fiu al Lui care este „*Inteligența, Rațiunea, Înțelepciunea Tatălui*”, și un Duh al Lui sau o emanație a Lui, ca lumina din foc. Deci aici Fiul și Duhul sunt uniți în esență cu Dumnezeu (Tatăl), deoarece Fiul și Duhul Sfânt, sunt atribute ale Tatălui, e normal ca atributele Tatălui chiar ieșite în afara Tatălui, să fie unite în esență cu Tatăl.

Deci nu este vorba de trei persoane într-un Dumnezeu; ci, de Dumnezeu o persoană, care a născut în afara Lui Logosul (Rațiunea Lui) și are în Fiul anumite atribute. Și o emanație numită Duhul Sfânt care este ca lumina din foc, o reflecție a Tatălui. Iar atributele Tatălui cu emanația Tatălui, sunt uniți în esență cu Tatăl.

Apoi la sfârșit el spune: „*Dumnezeu (Tatăl) care a dat formă tuturor lucrurilor prin Logos și le ține în ființă prin Duhul Său, nu suntem ateii.*”

Iată Dumnezeu este Creatorul, Logosul și Duhul sunt intermediari, agenți în lucrarea de creiere și de susținere a creației.

Căci Atenagoras afirmă clar în cap. XVI: „*Dar câtă vreme învățătura noastră spune că există un singur Dumnezeu*” iar în cap. XXIX: „*numai Dumnezeul ne-născut este veșnic.*” Iată că Atenagoras explică clar că singurul Dumnezeu (distinct de Logos – Cuvântul – Isus), este: „*singurului Dumnezeu necreat și veșnic*”, iar el mai spune: „*numai Dumnezeul ne-născut este veșnic.*” Aceasta este o afirmație care dăruie fără drept de apel doctrina trinității, care susține trei persoane co-etern.

În concluzie, doctrina creștină din acel timp, recunoștea un singur Dumnezeu: Făcătorul tuturor lucrurilor, ne-creat și ne-născut, iar Logosul era „*Inteligența, Rațiunea, Înțelepciunea Tatălui*”, iar Duhul Sfânt o emanație a Tatălui. Deci nu este vorba de un Dumnezeu în trei persoane, mai degrabă un Dumnezeu care se mai manifestă prin doi agenți. Acest Dumnezeu este o persoană: Tatăl, care își manifestă atributele în Fiul, și emană un aflus de energie pe Duhul Sfânt, care este reflectarea Tatălui, după cum lumina este o reflecție a focului.

Clement din Alexandria (150 – 216 d.C.)

Clement Alexandrinul se naște pe la 150 d.C., probabil la Atena, din părinți păgâni. Nu se știe când s-a creștinat. După convertire el face călătorii de studii în Italia de Sud, în Siria, Palestina și Egipt. El caută pretutindeni oameni învățați și profesori vestiți de la care să se instruiască. El vorbește cu entuziasm despre dascălii săi, cinci la număr, dar nu pomeneste decât numele celui de pe urmă: Panten. Pe la 190 d.C., el ajunge colaboratorul lui Panten, iar după moartea acestuia preia conducerea școlii. Clement a fost și presbiter, cum reiese din propriile sale afirmații și dintr-o scrisoare a lui Alexandru, episcop de Ierusalim. În școala catehetică l-a avut ca elev pe Origen și pe Alexandru de Ierusalim. Sub persecuția lui Septimiu Sever, Clement pleacă în părăsindu-și școala pe la 202-203 d.C. Moare înainte de 215-216, cum reiese din scrisoarea aceluiași episcop Alexandru către Origen.

Opera lui Clement Alexandrinul a fost foarte întinsă, variată și erudită. Ea se ocupa atât cu Sf. Scriptură, cât și cu problemele științei profane. Ni s-a păstrat o trilogie alcătuită din *Cuvânt îndemnător către Greci*, *Pedagogul și Covoare*, apoi o omilie: *Ce bogat se va mântui*. Trilogia este o propedeutică creștină, adică un ansamblu de lucrări pregătitoare pentru primirea creștinismului. În *Cuvânt îndemnător* se tratează despre convertirea, adică aducerea omului de la idolatrie la Cristos; în *Pedagogul* se face educarea practică a sufletului și trupului, de unde se trece la stadiul cunoașterii sau al științei, prin ascultarea învățătorului, care revelează și explică lucrările credinței. Această parte n-a fost numită învățătorul, ci *Covoare de comentarii științifice la adevărata filozofie*.

În lucrarea „**Pedagogul**”, cap. XI, el spune: „...Isus, adevăratul, bunul, dreptul Fiul al Tatălui, Fiul după chip și asemănare, Cuvântul lui Dumnezeu, Căruia Dumnezeu, ca un Tată iubitor, ne-a încredințat pe noi copiii Lui, adevăratului Pedagog, poruncindu-ne deschis: „Acesta este Fiul Meu cel iubit, de Acesta să ascultați”. Dumnezeuiescul Pedagog este vrednic de credință...pentru că este Înțelepciunea Tatălui: „Toată înțelepciunea este de la Domnul și cu El este în veac”; cu îndrăznirea, pentru că este Dumnezeu și Creator: „Toate prin El s-au făcut și fără de El nimic nu s-a făcut”. Domnul Isus este descris ca Fiul, Cuvânt, Pedagog, Înțelepciunea a Tatălui, dar și ca Dumnezeu și Creator. Este interesant însă că înțelepciunea este cu Fiul nu doarece acesta o are prin Sine; ci este cu El venind de la Domnul, adică de la Tatăl. Aici Clement citează din cartea necanonică: Isus Sirah 1:1, când spune: „Toată înțelepciunea este de la Domnul și cu El este în veac”, o carte scrisă înainte venirea lui Cristos pe pământ.

În **Stroma VII**, capitolul II el spune: „(4)...Fiul care înainte de întemeierea lumii, a fost sfetnicul Tatălui. El era Înțelepciunea de care se bucura atotputernicul Dumnezeu; Fiul este „Puterea lui Dumnezeu”, căci Cuvântul Tatălui exista mai înainte de toate existențele, și în chip propriu poate fi

numit: „înțelepciune” și învățător....(7) Orice lucrare a Fiului se urcă la Cel Atotputernic; Fiul este deci, ca să spunem așa, o lucrare a Tatălui.”

Iată Fiul există înainte de întemeierea lumii, așa cum învață Scriptura, dar El Însuși este: „o lucrare a Tatălui.”

El a avut și el o opinie excepțională despre filozofia greacă. Astfel el a spus că „Dumnezeu este sursa tuturor lucrurilor bune, mai ales a unora din testamentele vechi și nou, dar și prin urmare, a filozofiei. Se poate ca într-adevăr filozofia să le fi fost dată grecilor până ce Domnul urma să-i cheme. Căci filozofia le-a fost un ‘îndrumător’ pentru a aduce gândirea greacă la Hristos la fel cum Legea i-a adus pe evrei. Astfel, filozofia a fost o introducere, pregătind calea desăvârșirii în Hristos.”

El a vorbit despre existența preumană a lui Isus, spunând: „Cuvântul, deci, Cristos, este cauza începuturilor din vechime – pentru că El a fost în Dumnezeu – și în noi însuși. Și acum, același Cuvânt a venit ca om. El singur este și Dumnezeu și om, sursa tuturor lucrurilor bune... El este noua cântare, manifestăția care acum a fost făcută între noi, a Cuvântului care a existat de la început și din înaintea începuturilor. Mântuitorul, care a existat mai dinainte, s-a făcut văzut numai la sfârșit. El care s-a arătat este în Cel care Este; pentru că Cuvântul era cu Dumnezeu (Ioan 1:1), Cuvântul prin care toate lucrurile au fost făcute, a venit ca Învățătorul nostru; și El, care ne-a dat viață la început, când, ca Creator al nostru, ne-a făcut, și acum că a venit ca Învățător, ne-a învățat să trăim bine, ca mai târziu ca Dumnezeu. El să ne îmbrace în abundență cu viață veșnică.” (44)

„În ciuda aparenței, dar în realitate Adorat, Încercuitorul, Mântuitorul, Cel ce ne-a luat locul, Cuvântul Dumnezeiesc, El care cu adevărat este adevăratul Dumnezeu, El care este la același nivel cu Domnul Universului pentru că El era Fiul Său – și Cuvântul era Dumnezeu (Ioan 1:1)” (45)

„Nimic nu există în afară de cea ce Dumnezeu a făcut să fie. Deci, nimic nu există care să fie urât de Dumnezeu; și nimic nu există să fie urât de Cuvânt. Amândoi sunt una, amândoi sunt Dumnezeu; pentru că se spune: “La început Cuvântul a fost în Dumnezeu, și Cuvântul a fost Dumnezeu (Ioan 1:1).” (47)

„Când (Ioan) a spus: „Cea ce a fost de la început (1Ioan 1:1)”, el a atins generații fără începutul Fiului, care este egal cu Tatăl. Deci „A fost” este indicativ a unei eternități fără început, așa cum și Cuvântul însuși, care este Fiul, fiind una cu Tatăl în ce privește egalitatea substanței, este etern și ne-creat. Că Cuvântul a existat din totdeauna este văzut în cuvintele care spun: „La început a fost Cuvântul” (Ioan 1:1) (49)

Este foarte clar, că Clement din Alexandria a susținut cel puțin dualitatea, și o egalitate între Tatăl și Fiul reiese din aceste pasaje. Fiului îi se atribuie o dublă natură: divin-umană; egalitatea cu Tatăl, co-eternitatea, și se susține că Isus nu a fost ne-creat. Însă este clar că el se contrazice, o dată spune: „El a fost în Dumnezeu” apoi: „Cuvântul era cu Dumnezeu” ??? Autorul nu

face distincție între „*ton Theon*” = **Zeul** și „*Theos*” = **Zeu**. Isus este descris în Ioan 1:1, că este Zeu, iar Tatăl ca fiind Zeul, ori faptul că ești Zeu (nearticulat) nu înseamnă că ești Zeul (articulat), adică Dumnezeuul suprem, mai ales că textul indică că Cuvântul care era Zeu, era **cu** Zeul.

Clement mai susține că Isus este fără început, co-etern, argumentul lui este că Isus a fost de la început, însă această nu elimină posibilitatea ca Isus să aibă început (vezi Apocalipsa 3:14). Când cineva a fost de la început la acel eveniment, nu înseamnă că a fost din totdeauna acolo; ci, ca el putea să apară atunci, sau cu puțin timp înainte de acel început.

De pildă, o persoană poate spune: „dragostea care a fost de la început între noi dacă ar fi rămas, nu am fi divorțat”, dar aceasta nu înseamnă că dragostea a existat înainte de cunoașterea celor doi. Dacă Ioan ar fi scris: „*Cea ce a fost dinainte de început*”, atunci am putea susține o existență dinainte de început, dar nici atunci nu am înțelege neapărat de o existență fără început.

El a susținut că Tatăl, Fiul sunt deo-ființă (*homooousios*), cu toate în alte pasaje vorbește de superioritatea Tatălui. Clement a susținut trinitatea dar în forma subordonaționistă, căci Clement vorbește despre Dumnezeu ca fiind „*primul și singurul care acordă viața eternă, pe care Fiul, care a primit-o de la El, ne-o dă nouă*” [The Ante-Nicene Fathers, volumul II, p. 593].

Tot Clement mai spune că Dumnezeu „*este cel dintâi și cel mai înalt*” [The Ante-Nicene Fathers, volumul II, p. 593], în continuare, el spune că Fiul „*reglementează toate lucrurile în armonie cu voința Tatălui*” [The Ante-Nicene Fathers, volumul II, p. 524], ceea ce denotă că Clement susținea un fel de subordonare a Fiului față de Tatăl. El mai afirmă comentând pasajul din Ioan 17:3: „*A-l cunoaște pe Dumnezeul etern, dătătorul a ceea ce este etern, și, prin cunoaștere și înțelegere, a-l avea pe Dumnezeu, care este primul, și cel preainalt, și unic și bun . . . Deci celui care ar trăi adevărata viață i s-ar impune în primul rând să îl cunoască pe El «pe care nimeni nu-l cunoaște, cu excepția celui căruia i-L descoperă Fiul» (Mat. 11:27). Apoi trebuie să fie învățat cu privire la măreția Salvatorului care este după El”*. — Who Is the Rich Man That Shall Be Saved? VII, VIII.

Întâietatea Tatălui este evidentă din acest pasaj, oamenii trebuie să-l cunoască pe Dumnezeul etern în primul rând, El este primul, unic și Cel Prea Înalt, apoi oamenii trebuie să-l cunoască pe salvatorul Isus. Însă este clar și trebuie să recunoaștem că Clemen din Alexandria, s-a apropiat foarte mult de doctrina trinității în scrierile sale.

Hippolytus din Roma (200 – 235 d.C.)

Este cunoscut în istoria patristică sub numele de Hippolytus al Romei. A fost contemporan cu Origen și el reprezintă ultimul teolog roman care a scris în limba greacă. A scris lucrări importante, dintre care *Refutarea tuturor ereziilor*, *Despre Antichrist*, *Cronicile*, *Comentariu la Cântarea Cântărilor* și *Tradiția apostolică*, sunt cele mai cunoscute și mai studiate

pentru valoarea lor teologica. Lucrarea sa îndreptată împotriva ereziilor *Refutarea*, este cunoscută sub numele de *Philosophumena*.

Conceptul lui Hippolytus despre Logos în relația cu Tatăl este similar celui propagat de Irineu, Athenagora, Theophilus și Tertullian și anume acela al subordonării Logosului. Pentru acest apologet, Logosul este HETEROS Dumnezeu (un Dumnezeu diferit), dar nu în sensul existenței a doi Dumnezei; ci, în sensul în care lumina purcede din lumina, ori apa din fântâna (cf. *Contra Noetus*, 10-11), un fel de modalism. Ambiguitatea cu care Hippolytus a vorbit acest subiect, a dus la conflictul sau cu episcopul Romei - Callistus, care l-a acuzat de erezie prin învățare despre doi Dumnezei.

Hippolytus a afirmat: „...prin Fiul tău, Isus Cristos Domnul nostru, prin care să fie gloria, puterea și onoarea Ție, Tatălui și Fiul cu Duhul Sfânt, acum și pentru totdeauna din veci în veci. Amin.”

„Adunați-vă ca una în plinătatea Duhului Sfânt voi sfinții care participați; și confirmați credința lor în adevăr ca să putem lăuda și glorifica prin Fiul Tău Isus Cristos, prin care glorie și onoare să-ți fie adusă. Tatălui și Fiului cu Duhul Sfânt, în sfânta Ta biserică, acum și în veci vecilor. Amin.”

„Și acum, o Doamne, lasă ca Grație să fie păstrat între noi, și fă-ne în stare ca în credință, să Te putem lauda și servi în simplitatea inimii; prin Fiul Tău Isus Cristos, prin care glorie și onoare îți aducem, Tatălui și Fiului cu Duhul Sfânt, în sfânta Ta biserică, acum și în veci vecilor. Amin.”

Vedem din aceste pasaje, că închinarea și gloria i se dădea Tatălui, prin Fiul, și cu ajutorul Duhului Sfânt, sau Tatălui și Fiului cu Duhului Sfânt, cu toate acestea, el afirmă despre Dumnezeu: „Dumnezeu, existând singur și nimeni fiind egal cu El, a dorit să creeze lumea... În afară de El nu era nimeni: dar cu toate că era singur, El era Mare. Pentru că El nu era fără voință, sau fără înțelepciune, sau fără putere, sau fără consultație. Toate erau în El, și El era totul. Când El a vrut și în maniera în care a vrut și la timpul determinat de El, El a făcut cunoscut Cuvântul Său, prin care a creat toate lucrurile... Și având acest Cuvânt cu El însuși, invizibil să creeze lumea, L-a făcut pe El vizibil. Înainte de toate prin vocea Sa, și după aceea făcând lumină din lumină, L-a trimis pe El ... Așa a apărut Altcineva în afară de El însuși. Când spun Altcineva, oricum, nu spun că ar exista doi dumnezei. De fapt, este ca și cum ar fi fost Lumină din Lumină, sau apă din fântână, sau raze din soare. Pentru că este o singură putere, care este din Toți: și Tatăl este Toți, din care vine Puterea, Cuvântul.”

„Un Dumnezeu, primul și singurul, Creator și Domn al tuturor....acest singur și Dumnezeu universal, reflectând, a adus mai înainte Cuvântul – nu ca un cuvânt în vorbire, dar ca un cuvânt mintal, Motivul tuturor lucrurilor. Numai El a produs din cea ce a existat: pentru că însuși Tatăl este o existență, din care L-a făcut pe El.”

„Cuvântul este cauza acelor lucruri care au venit în existență, purtând în El însuși voința Celui care a fost născut...” (52)

El a mai spus: „*Unicul Dumnezeu, primul și unicul, Creatorul și Domnul tuturor*”, cu care „*nimeni nu a fost contemporan...Dar El a fost Unul și singurul care, deoarece voia, a adus în existență ceea ce înainte nu exista.*”

Hippolytus, susține că există un singur Dumnezeu: primul și singurul, el susține că Cuvântul este un produs al Tatălui, născut prin vorbirea Tatălui, și „*Așa a apărut Altcineva în afară de El însuși*”. Este interesant, că el explică că Fiul, nu a existat nici măcar ca Cuvânt immanent, adică ca gând în Tatăl, el explică că, cu Dumnezeu nu a fost nimeni contemporan (nu a trăit în aceea perioadă), și a învățat următoarele: „*acest singur și Dumnezeu universal, reflectând, a adus mai înainte Cuvântul – nu ca un cuvânt în vorbire, dar ca un cuvânt mintal*, Motivul tuturor lucrurilor...”

Cu alte cuvinte: Dumnezeu era singur, a început să reflecteze (să gândească), și a adus în existență Cuvântul, dar nu ca persoană, ci ca „*cuvânt mintal*”, apoi Cuvântul mintal s-a născut din Dumnezeu și a devenit Cuvântul persoană, adică Fiul de lângă Dumnezeu, nu ca un alt Dumnezeu; ci, ca și o manifestare a lui Dumnezeu, sau prelungire a Ființei Lui, el explică: „*Lumină din Lumină, sau apă din fântână, sau raze din soare*”.

Chiar dacă Hippolytus spune că Cuvântul a devenit substanța lui Dumnezeu, totuși el spune „*devenind*”, nu având substanța lui Dumnezeu, ceea ce denotă că Isus nu este co-etern; ci, doar la un anumit timp a devenit Dumnezeu, ceea ce este fatal pentru doctrina trinității.

Alți părinți bisericești susțin următoarea ecuație: Dumnezeu singur îl are pe Logos immanent ca rațiune a Tatălui din eternitate, și apoi Tatăl, la început naște Logosul (Fiul), când are nevoie de El pentru crea și a susține creația. Logosul ca persoană nu este etern, El se naște la început din Tatăl, din logosul immanent, care nu este o persoană ci o facultate a Tatălui. Această doctrină despre Logos, indiferent de micile ei nuanțe, dă o lovitură mortală trinității la capitolul: co-eternitate.

În cartea: „**Teologie dogmatică — Manual pentru Seminariile teologice**”, p. 99-115 – la capitolul: „**Formularea dogmei Sfintei Treimi și precizarea terminologiei trinitare**”, confirmă observația noastră, când afirmă: „...în învățătura apologeților despre Logosul divin, evident sub influența filosofiei stoice și a...[scolii din] Alexandria despre Logos, prin punerea nașterii Logosului în legătură cu crearea lumii, în sensul că dacă Dumnezeu n-ar fi voit să creeze lumea, nici Logosul nu S-ar fi născut. În acest caz Logosul ar fi rămas numai ca o însușire internă față de Dumnezeu.” [sublinierea îmi aparține și cuvintele din parantezele pătrate].

Iată că părinții Bisericii instruiți la Școala din Alexandria susțineau că Logosul persoană nu s-ar fi născut din Tatăl, nu ar fi existat ca persoană distinctă de Tatăl, dacă Dumnezeu nu ar fi creat lumea; ci, ar fi fost doar o

însușire internă a Tatălui, ba mai mult, Logosul ca persoană, ca Fiu, are un început, la început când a fost creat cerul și pământul (Geneza 1:1), și astfel nu este co-etern cu Tatăl, în contrast cu dogma trinității care spune că „*nu a existat niciodată un timp în care Una dintre Persoanele Treimii să nu fi existat*”.

Tertullian (160-240 d.C.). Apologet și teolog care a scris în apărarea Creștinismului, el promova învățătura despre supremația lui Dumnezeu. Ca oponent al Monarhismului, Tertullian a susținut stăruitor distincția dintre Tatăl și Fiul. Totuși el este al doilea după Teofil din Atiohia care a folosit cuvântul „trinitate”, în latină: „trinitas”, la sfârșitul sec. II d.C. Totuși el pare să nege co-eternitatea și co-egalitatea Fiului și Duhului Sfânt cu Tatăl. Fiul ca Logos, ca persoană nu a existat dintotdeauna; ci, doar Logosul ca Rațiune a Tatălui a existat din totdeauna.

Încadrarea tematică a lucrărilor sale:

Apărarea creștinismului – 5 tratate *apologetice*.

Lupta contra ereziilor – 8 tratate *de controversă*.

Cultivarea virtuților – 12 tratate *de morală*.

Sfintele Taine creștine – 6 tratate *despre Sfintele Taine*.

În lucrarea: „**Apologetum**”, cap XXI, el spunea: „*Dumnezeu a creat tot universul acesta prin cuvântul, rațiunea și puterea Sa...Da și noi atribuim cuvântului, rațiunii și puterii, prin care am spus că Dumnezeu a alcătuit toate, o substanță proprie, spiritul în care se cuprind...Spunem că acest Spirit a purces de la Dumnezeu și ca Unul-născut din ceea ce a purces întru aceea s-a numit Fiului lui Dumnezeu și Dumnezeu, însuși din cauza unității de substanță; căci și Dumnezeu este Spirit. Și precum o rază când purcede din soare este o parte din tot, deoarece soarele va rămâne în rază ca una care a purces din el, la fel nici substanța nu se desparte; ci se întinde, ca și lumina născută din lumină...Astfel și ceea ce a purces de la Dumnezeu este Dumnezeu și Fiul lui Dumnezeu, amândoi fiind unul și același. Astfel Spiritul născut din Spirit și Dumnezeu din Dumnezeu se deosebește prin măsură prin rang iar nu prin esență și a pornit din izvorul Său fără să se fi rupt din el pentru todeauna*”.

Tertulian explică că Dumnezeu a creat tot universul prin Cuvântul, rațiunea și puterea Sa, acesta fiind născute din Dumnezeu în persoana Fiului. Este interesant că cu toate că Tertulian explică că Tatăl și Fiul au aceeași substanță, fiind o unitate de substanță între ei, totuși prin aceste cuvinte el nu susține trinitatea din următoarele motive: substanța despre care vorbește el aici este: Spiritul (Tatăl și Fiul fiind Spirit, sau având corpuri spirituale), nu acele atribute ne-transmisibile: omipotența omiștiența, așietatea, omniprezența, etc.

Dar și îngerii sunt spirite, deci și ei sunt făcuți dintr-o substanță spirituală, dar bineînțeles că puterea și atributele lor diferă de a Tatălui.

Deci teologia lui Tertulian în ce privește unitatea de substanță diferă de cea a trinitarienilor actuali, care văd în substanță un complex de atribute. În plus, Tertulian susține că Fiul s-a născut, și atunci Spiritul s-a întins nu s-a despărțit, ca și raza de soare, prelungește substanța soarelui, raza nefiind despărțită de astrul propriu zis, fiind o prelungire a soarelui. Însă raza are aceeași substanță: lumina și căldura, însă mergând pe acest exemplu a lui Tertulian putem afirma că raza nu este de aceeași intensitate ca astrul propriu zis.

În ce privește afirmația că Tatăl și Fiul sunt unul și același, nu se referă la faptul că sunt o persoană; ci, o singură substanță spirituală.

În ce privește afirmația că Isus este „Dumnezeu”, este normal să fie Dumnezeu, fiind născut din Dumnezeu. Potrivit principiului omul naște om, pisica naște pisici, Dumnezeu naște Dumnezeu. Însă Dumnezeu nu se naște pe Sine; ci, un alt Dumnezeu, astfel chiar dacă Isus are substanța spirituală a Tatălui, El este un alt Dumnezeu, ceea dăruia doctrina trinității care susține că cele trei persoane nu sunt trei Dumnezei; ci, un singur Dumnezeu. În plus, Isus are un început, Tertulian explicând: „*acest Spirit [Logosul] a purces de la Dumnezeu și ca Unul-născut...s-a numit Fiul lui Dumnezeu*”, în plus el mai spune despre Fiul: „*a pornit din izvorul Său*”. Iată Fiul nu există din totdeauna El purcede sau provine de la Dumnezeu, a avut un moment când a „*pornit*”. Totuși între Dumnezeul care naște și Dumnezeu născut există o diferență chiar dacă nu de esență (fiind aceeași esență spirituală), însă: „*prin măsură prin rang*”. Iată Tatăl și Fiul chiar dacă sunt un Spirit (în viziunea lui Tertulian) nu sunt egali în ce privește măsura și rangul.

El promova unitatea celor trei (incluzându-l și pe Duhul Sfânt), când spune: „*Noi credem că sunt doi, Tatăl și Fiul, și trei cu Duhul Sfânt, și acest număr este făcut prin calea mântuirii...(care) aduce unitate în trinitate, legându-i pe trei, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Ei sunt trei nu în demnitate, dar în stadiu, nu în substanță dar în formă, nu în putere dar în fel. Ei sunt din aceeași substanță și putere, pentru că este un singur Dumnezeu din care aceste stadii, forme și feluri sau dezvoltat în numele Tatălui, Fiului și a Duhului Sfânt.*”.

Deci Tertulian prin această concepție se apropie foarte mult de trinitate, luând pasajul acesta singur, aproape crezi că el a fost trinitarian, deoarece a susținut că există un singur Dumnezeu, însă trei forme, sau feluri, adică trei persoane, dar o singură substanță, un singur Dumnezeu. Însă așa cum consemna Henry Chadwick, Tertulian a propus ideea că Dumnezeu este ‘o substanță constând din trei persoane’. Aceasta nu înseamnă însă că el avea în minte, trei persoane egale și eterne. Dar pe ideile sale au clădit unii scriitori de mai târziu care au contribuit la apariția doctrinei Trinității.

Conceptul lui Tertulian despre Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt, este diferit de Trinitatea creștinătății, deoarece el susținea că Fiul s-a născut literal din

Tatăl, a izvorât la un moment dat din Tatăl, și este subordonat Acestuia, el ar fi considerat eretic de trinitarienii actuali, deoarece doctrina lui despre Dumnezeu nu este una ortodoxă, deoarece el susținea subordonarea, iar substanța trinității se referea la spiritul nu la atributele ne-transmisibile.

Tertulian susține subordonarea și nu susține co-eternitatea, și aceasta dărmă doctrina trinității.

În lucrarea **Împotriva lui Hermogene** el a scris: „*N-ar trebui să presupunem că există vreo altă ființă, afară numai de Dumnezeu, care să fie ne-născută și necreată. . . . Cum s-ar putea ca cineva, exceptându-l pe Tatăl, să fie mai bătrîn și din acest motiv cu adevărat mai nobil, decât Fiul lui Dumnezeu, Cuvântul unic-născut și întâi-născut? . . . că [Dumnezeu], care nu a avut nevoie de un Făcător ca să-l aducă în existență, va fi cu mult mai înalt în rang decât acesta [Fiul], ce a avut un autor care să-l aducă în existență*”.

Afirmația lui Tertulian este fatală trinității, dacă Fiul este născut și nu este din eternitatea, Tatăl fiind mai bătrîn ca El, iar nimeni în afară de Tatăl nu este ne-creat și ne-născut, atunci cade co-eternitatea, și cade și trinitatea. Dacă substanța lui Dumnezeu potrivit doctrinei trinității este eternitatea (fără început și sfârșit), iar Fiul nu o împărtășește, având un început, atunci nu putem vorbi de Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt ca împărtășind aceleași atribute divine.

De asemenea, în lucrarea **Împotriva lui Praxeas**, el arată că Fiul este diferit de Dumnezeu Atotputernic și subordonat lui, spunând: „*Tatăl este substanța întregă, dar Fiul este un derivat și o porțiune din întreg, așa cum recunoaște El Însuși: ‘Tatăl este mai mare decât Mine’*. . . . Astfel, *Tatăl este distinct de Fiul, fiind mai mare decât Fiul, după cum Cel care naște este unul, și Cel care este născut este altul*; de asemenea, *Cel care trimite este unul, și Cel trimis este altul; și, iarăși, Cel care face este unul, iar Cel prin care este făcut lucrul este altul*”.

Iată, Fiul este mai mic ca Tatăl, după cum raza este mai de slabă intensitate ca astrul soarelui, raza fiind o porțiune din soare.

În **Împotriva lui Hermogene**, Tertulian afirmă în continuare că a fost un timp când Fiul nu a existat ca persoană, dovedind că el nu-l considera pe Fiul o ființă eternă în același sens în care era Dumnezeu. Cardinal Newman spunea: „*Tertullian trebuie considerat un heterodox [care crede doctrine neortodoxe] în ce privește doctrina despre nașterea din eternitate a Domnului nostru*”.

Tertulian a declarat că: „*Tatăl este diferit de Fiul prin faptul că este mai mare; prin faptul că cel care dă naștere este deosebit de cel care este trimis...A fost un timp când Fiul nu a existat...Înainte de orice lucru Dumnezeu era singur.*” Prin afirmația aceasta el nu susține co-eternitatea Fiului, și dărmă fără drept de apel învățătura trinității care susține că cei trei sunt co-eterni, nici unul mai bătrîn ca celălalt.

El mai spunea: „Cu adevărat noi credem ca nu exista decât un singur Dumnezeu, dar credem ca sub aceasta dispensațiune, sau, cum spunem noi, oikonomia, există de asemenea un Fiu al acestui un singur Dumnezeu, Cuvântul sau, care s-a tras din el și prin care au fost făcute toate lucrurile și fără de care nu a fost nimic făcut.” (**Împotriva lui Praxeas** 2, 216 d.C.). În acest text îl vedem pe unicul Dumnezeu distinct de unicul Fiu care s-a tras din Tatăl, astfel concepția lui Tertulian este diferită de cea trinitariană actuală, care nu recunoaște o nașterea în timp, reală, și literală așa ca și Tertulian. Lamson declară: „*Această rațiune, sau Logos, cum era numit de greci, a fost apoi, după cum credea Tertullian, schimbat în Cuvântul, sau Fiul, adică, o ființă reală, existând din eternitate numai ca atribut al Tatălui. Tertullian îi atribuia deci un rang subordonat față de Tatăl . . . Judecând în armonie cu explicația general acceptată în prezent cu privire la Trinitate, încercarea de a-l salva pe Tertullian de condamnare [ca eretic] ar fi fără speranță. El n-ar putea sta în picioare nici un moment în fața testului*”.

Cu alte cuvinte Tertulian nu susținea eternitatea Fiului ca persoană distinctă de Tatăl; ci, Înțelepciunea ca atribut al Tatălui era eternă, iar unitatea de substanță nu este o unitate în acele atribute ne-transmisibile, ci o unitate spirituală, substanța în viziunea lui Tertulian fiind Spiritul din care sunt compuși Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt.

Origene (185-254 d.C.). Teolog din Alexandria care a apărut Creștinismul prin scrierile sale. A fost un învățat și teolog creștin și unul din cei mai reputați Sfinți Părinți ai Bisericii. Se crede că s-a născut în Alexandria (Egipt) și că a decedat la Tîr, în Fenicia. Origene a fost un părinte alexandrin născut în 185 din tată creștin martir. Manifestă multe asemănări cu filosofii neoplatonici, cu Plotin chiar, existând argumente care pot duce la concluzia că Origene și Plotin au fost elevi ai aceluiași maestru (Ammonius Saccas) . Alături de Clement din Alexandria, al cărui elev a fost mai întâi, Origene reprezintă perioada de maximă înflorire a Alexandriei intelectuale.

Origene a instituit o ierarhie în trinitate, Tatăl reprezintă principiul (arhe), originea și cauza (aitios) și sursa trinității. În **varful piramidei este Dumnezeu Total** care este o ființa rațională absolută. Numai EL este Dumnezeu în sensul strict (**autoTheos**) pentru că EL este **singurul agennetos**, adică nenăscut. (Ioan 17:3).

El afirmă că Fiul lui Dumnezeu este „Întâiul născut din toată creația” și că Scripturile „Îl cunosc a fi cea mai veche dintre toate lucrările creației”. El a mai scris: „Punctele specifice care au fost transmise În mod clar prin predicarea apostolica, sunt acestea: În primul rând, exista un Dumnezeu care a creat și aranjat toate lucrurile, și care, atunci când nu exista nimic, a chemat toate lucrurile la existență, și ca în ultima perioada acest

Dumnezeu, așa cum a promis Înainte prin profeți, I-a trimis pe Isus Hristos. În al doilea rând, ca Isus Hristos Însuși, care a venit, a fost născut din Tatăl Înaintea tuturor creaturilor; și după aceea, a slujit la Tatăl în crearea tuturor lucrurilor, căci prin el au fost făcute toate lucrurile.” („Doctrinile Fundamentale” – 225 d.C.).

Deci iată cât de clar declară nașterea Fiului: „*Isus Hristos Însuși, care a venit, a fost născut din Tatăl Înaintea tuturor creaturilor*”.

El mai spune: „*Dacă (Duhul Sfânt nu era veșnic așa cum El este, și a primit cunoștință la un moment dat și după aceea a devenit Duhul Sfânt) dacă așa ar fi stat lucrurile, Duhul Sfânt niciodată nu ar fi fost socotit în unitatea Trinității, împreună cu neschimbatul Tată și Fiul Său, doar dacă El din totdeauna a fost Duhul Sfânt.*” (54)

„*În plus, nimic în Trinitate poate sa fie considerat mai mic sau mai mare, atâta timp cât fântâna divinității conține toate lucrurile prin cuvântul și rațiunea Sa, și prin Duhul gurii Sale sfințește toate lucrurile care sunt demne de sfințire...*” (55)

El susține, că Duhul Sfânt este etern, ca și Dumnezeu, deoarece acesta era o însușire din Dumnezeu, suflarea gurii lui Dumnezeu. Adică, Fiul numit de el: Cuvântul și Rațiunea, precum și Duhul gurii Sale (Duhul Sfânt), sunt însușiri interne a lui Dumnezeu, de aceea sunt veșnice, nu persoane distincte de Tatăl.

Origene însă a mai spus și că: „*Tatăl și Fiul sunt două substanțe...sunt două lucruri în ceea ce privește esența lor*”. „*Și că în comparație cu Tatăl, [Fiul] este o sursă de lumină foarte mică*”.

Origene mai afirma că „*nu trebuie să ne rugăm Fiului*”, el spune despre Fiul că are o divinitate „*proprie*” și că „*într-un fel există doi Dumnezei*”. Astfel el declară: „*Dacă am înțeles ce este rugăciunea – atunci trebuie să știm că rugăciunea noastră nu se adresează nici unei făpturi, nici chiar lui Hristos, ci numai lui Dumnezeu, Domnul și Tatăl tuturor...*”

El mai spune că Fiul are altă bunătate decât ceea a Tatălui, care singur este Bun, iar Fiul „doar reflectă” această bunătate. El citează din Evanghelie spunând: „*Nimeni nu este bun, decât numai unul Dumnezeu, Tatăl*”.

Isus este „*imaginea bunătății Sale*”. Astfel Origene în cartea „**De principiis**” spune în cartea III cap. II că Fiul primește totul de la Tatăl și El este „*imaginea bunătății Sale. Tatăl este bunătatea absolută (autoagathon) iar Fiul este imaginea (eikon) a acestei bunătăți*”.

El mai spune în cartea „**De principiis**” cartea IV: „*Fiul nu-l cunoaște pe Tatăl așa cum Tatăl se cunoaște pe Sine*”.

El mai susține că Fiul îl cuprinde pe Tatăl ca înțelepciune dar nu ca putere. Numai Tatăl îl cuprinde pe Fiul și în putere „*Fiul întru-totul depinde de Tatăl*”.

Totuși el susține că Tatăl a născut înțelepciunea în veci, și aduce argumentul că nu este potrivit să spui că Dumnezeu a înaintat de la neputință la putință.

Tertulian susține că înțelepciunea imanentă din Tatăl a existat în veci ca să fie capabil etern. El susține că Fiul nu a fost născut prin emanație, și nici că o parte din substanța Tatălui s-a schimbat devenind Fiul, nici că Fiul ar fi născut din nimic, el dă exemplul după cum voința poruncește din cugetare, și strălucirea din lumină, și susține că Fiul nu poate exista fără Tatăl.

Cu alte cuvinte el susține după cum atunci când există lumină există și strălucire, tot așa când a existat Tatăl a trebuit să existe și Fiul. Însă totuși el face o precizare: „*Pe de altă parte afirmația noastră că n-a putut exista vreme când Fiul să nu fi existat trebuie înțeleasă cu precauție căci și cuvintele au uneori o anumită semnificație legată de timp...*”, el cumva ar susține că Sfânta Treime este în afara timpului, epocilor, veșnicilor, ceea ce ar putea lăsa să se înțeleagă că Fiul a fost născut înainte timpului. Dar nu era sigur dacă veșnicia în care el susține că s-a născut Fiul avea timp sau nu, căci el spune: „*cuvintele au uneori o anumită semnificație legată de timp...*” Deci explicația lui asupra subiectului nu este suficient de concludentă, dacă a susținut pe deplin doctrina trinitariană a „**nașterii veșnice a Fiului**”, sau doar parțial.

Oricum Origen nu a susținut egalitatea între Tatăl și Fiul, arătând că Tatăl este superior.

Novățian, a scris în 235 d.C. În teologia lui Novățian, acesta considera o forma de subordonare a Tatălui față de Fiul. Cristos este subordonat Tatălui, iar Duhul Sfânt este subordonat lui Cristos. Scriind despre Persoana Duhului, Novățian notează: „*Paracletul a primit mesajul Sau de la Hristos. Deci, dacă El l-a primit de la Hristos, atunci Hristos este mai mare decât Paracletul, altfel Paracletul nu ar primi de la Hristos dacă nu ar fi mai mic decât El. Aceasta inferioritate a Paracletului demonstrează imediat căci Hristos, de la care El primește mesajul Sau, este Dumnezeu. Aici deci, avem o mare marturie despre divinitatea lui Hristos și descoperim ca Paracletul este mai puțin decât El (Iisus).*”

El afirmă despre Dumnezeu: „*Dumnezeu Tatăl, fondatorul și creatorul tuturor lucrurilor, care singur nu are nici un Început, care este invizibil, de nemăsurat, nemuritor, și veșnic, este un singur Dumnezeu. Nici măreția, nici splendoarea sa, nici puterea sa nu pot fi cu puțința de - n-aș spune depășit, căci nici nu pot fi măcar cu puțința de egala ... Cuvântul a fost născut, Fiul său iar cel de-al doilea, de vreme ce a fost născut din Tatăl, este întotdeauna în Tatăl. Și cu adevărat spun întotdeauna Despre cel care a existat Înaintea tuturor veacurilor trebuie să se spună că a fost Împreună cu Tatăl întotdeauna, căci despre cel care exista dinaintea tuturor veacurilor nu se poate vorbi în legătură cu timpul. Cu siguranța, el (Fiul) este Dumnezeu, trăgându-se din Dumnezeu, cauzând, ca Fiu, a doua persoana după Tatăl, dar fără să-i răpească Tatălui faptul că Dumnezeu este unul.*” („**Tratat despre Trinitate**”).

Novățian explică destul de frumos, că este un singur Dumnezeu Tatăl, care nu are început și care l-a născut pe Fiul, însă înainte Fiul a fost în Tatăl „întotdeauna”, dar el nu vrea să susțină neapărat sensul cuvântului „întotdeauna”, ci mai degrabă Novățian vrea să spună că Isus a fost născut pretemporal (înaintea timpului), adică înainte creației fizice, căci doar atunci a apărut timpul. El face de asemenea, precizarea cum că: „*Fiul, a doua persoană după Tatăl, dar fără să-i răpească Tatălui faptul că Dumnezeu este unul.*” Deci pentru Novățian, Dumnezeu era Tatăl, El era unul, adică unicul Dumnezeu în sens suprem și absolut, această afirmație este fatală doctrinei trinității, care susține că în Dumnezeu sunt trei, și că nu doar Tatăl este acel singur (unic) Dumnezeu. Iar prin faptul că susține inferioritatea Duhului Sfânt față de Isus, este fatal doctrinei trinității care susține o egalitate absolută.

Eusebiu din Cezareea sau **de Cezareea** (aprox. 275 – 30 mai 339 d.C.) - a fost episcop de Cezareea în Palestina, teolog, apologet și istoric al Bisericii creștine.

Eusebiu din Caesarea (Cezareea), a fost un istoric creștin al secolului IV d.C., care a avut acces la cea mai mare colecție de scrieri anti-nicene, pe care în parte le avem și în zilele noastre, biblioteca care a fost inițiată de Origen și Pamphilus la Cezareea (vezi lucrarea scrisă de Ieronim: *De viris illustribus* cap. III). În anumite lucrări se spune despre Eusebiu:

La începutul controversei Ariane, el a adoptat o poziție de apărare a lui Arius împotriva lui Alexandru al Alexandriei și a lui Atanasie cel Mare; la Conciliul din Niceea (325 d.C.) s-a făcut purtătorul de cuvânt al unei tendințe de conciliere.

Într-o scrisoare enciclică¹⁴ adresată credincioșilor din dieceza sa (scrisă puțin timp după Conciliul din Niceea), ca să explice atitudinea sa, el s-a reîntors la pozițiile pe care le considera ca fiind ale lui Origen, dar care în realitate erau ariane, admitând inferioritatea Logos-ului față de Tatăl și recunoscându-i o divinitate – nu autentică – ci doar „*asemeni aceleia a Tatălui*”. În opinia lui, numai Tatăl este Dumnezeu; Fiul este prima creatură a Tatălui, iar Duhul Sfânt este o creatură numai a Fiului.

În cartea: **Viața lui Constantin Cel mare**, de Eusebiu de Cezareea [EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNĂ BUCUREȘTI – 1991]

Se spune în Studiul introductiv că „*Eusebiu de Cezareea...a avut tendințe ariene*”. Tot în acel Studiul introductiv, se mai spune că el a scris: „**Despre teologia bisericească**” unde „*doctrina despre Logos, expusă de Eusebiu, nu este ortodoxă (credința dreaptă - trinitariană), ci plină de idei subordinaționiste. Fiul nu este de aceeași natură cu Tatăl, ci produsul*

¹⁴ O scrisoare circulară care cuprinde directive oficiale.

voinței sale libere, iar Duhul Sfânt este creația Fiului.” [precizarea din paranteza rotundă îmi aparține].

Eusebiu a scris scrisori, în una scrisă episcopului Euphrantion de Balanea în Siria, „nu ezita să spună că Hristos nu este Dumnezeu adevărat”. [Studiu introductiv - **Viața lui Constantin Cel mare**].

În cartea: **Viața lui Constantin Cel mare**, de Eusebiu de Cezareea, p. 192 se spune: „*Cel care El Însuși este mai presus de toate, anterior și ulterior tuturor, așadar Cuvântul Său preexistind ca Unul Născut, suprem arhiereu al lui Dumnezeu Celui Însuși suprem, Cel mai vârstnic decât timpul și decât toți vecii - ...și încununându-se cu un al doilea întru (lăuntrica) împărăție a Tatălui; fiindcă El este tocmai lumina cea mai presus de toate, cea care se mișcă în jurul Tatălui, făcând în același timp și legătura și hotarul între substanța ființelor create și esența cea fără început și necreată. Fiindcă El este lumina care se revarsă de sus, din dumnezeirea cea veșnică și fără început...*”. Iar la p. 220 se mai afirmă: „Unul-Născut Fiu al lui Dumnezeu, pe care Ziditorul a toate (Cel a Cărui fire este mai presus până și deci cel mai înalt fel de a fi) L-a născut El Însuși din Sine Însuși și I-a dat stăpânirea și cârmuirea a toate...”. Iar la p. 223, se spune ceva asemănător: „*Cuvântul cel desăvârșit al lui Dumnezeu, Împăratul a toate (Cuvântul, spun, care fiind Fiul Unul-Născut al Tatălui...se naște din împărăteasca Dumnezeire a Tatălui ca o odraslă bună a unui părinte și el bun*”.

Iar la p.225 se precizează: „*în vreme ce Dumnezeul Cel transcendent, Cea ce-L naște pe Cuvântul, în calitatea Sa de cauză unică a toate, poate fi pe drept cuvânt numit Tatăl Cuvântului Celui Unul-Născut, și nu îngăduie intuirea nici unei cauze superioare Sie-și. De aceea și este El unul. De aceea și Se naște Mântuitorul a toate din El ca Unul-Născut...*”

Este clar că Eusebiu a fost ne-trinitarian, și a susținut nu doar subordonarea Fiului față de Tatăl; ci, și faptul că Fiul are doar o natură asemănătoare cu Tatăl și nu una identică, și că Fiul nu este Dumnezeu Adevărat (comp. cu Ioan 17:3). El învăța clar că Fiul este născut literal din Tatăl și că are un început.

Concluzie:

Chiar dacă aceste scrieri nu se ridică la nivelul Bibliei, de fapt ele nici nu pretind a fi inspirate, ele ne oferă o imagine despre gândirea creștină din primele secole, despre lupta de stabilire a crezurilor, doctrinelor, cât și despre principiile de trăire a primilor creștini.

Cred că o mare influență negativă, a avut filozofia, este clar, că în toate scrierile îl descriu pe Fiul divin și unele și pe Duhul Sfânt ca fiind divin.

În unele scrieri Fiul + Duhul Sfânt, sunt descriși ca dumnezei, inferiori, mici, sau dependenți de Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu Cel Mare, Dumnezeu Cel fără început, ne-născut.

Dar mai târziu, alți scriitori de după sec. IV d.C. au dezvoltat și derapat și mai mult de la adevăr ajungându-se la dogma trinității.

Alți părinți ai bisericii, au ales varianta corectă, doar Tatăl este Dumnezeu Adevărat, Dumnezeu în sensul deplin al cuvântului, celelate două persoane divine, nu sunt parte din acest Unic Dumnezeu; ci, sunt divinități inferioare create/născute ca agenți ai creației și a susținerii creației precum și ca intermediari între om și Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu transcendent.

Astfel, putem afirma că părinții apostolici, părinții bisericii (inclusiv apologeții), nu au vederi unitare asupra Dumnezeirii, unii sunt netrinitarini, alții se apropie de concepția trinității, sau chiar susțin într-o formă trinitatea. Astfel după cum singuri am putut vedea, Părinții biserici în general (cu unele excepții), au susținut și au crezut, anumite aspecte despre Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, într-un mod trinitarian, însă în alte aspecte ei au fost netrinitarieni. Cu alte cuvinte învățătura lor are lucruri comune cu trinitatea în anumite domenii dar și lucruri ne-comune, și chiar contrare trinității.

În continuare vom da câteva exemple de lucruri comune cu trinitatea, dar și contrare trinității:

Aspecte de învățătură comune cu doctrina trinității:

În unele scrieri, Domnul Isus este prezentat ca *Dumnezeu*, despre Isus se spune că a avut o dublă natură, divină și umană când a fost pe pământ, unii susține că El are substanța/natura Tatălui, și unele din aceste scrieri, învață că Fiul și Duhul Sfânt au apărut în veșnicia fără timp, și deci nu au un început în timp.

Aspecte de învățătură contrare cu doctrina trinității:

Cu toate că Isus este descris ca Dumnezeu, El este văzut ca un Dumnezeu distinct de Dumnezeu Tatăl, Dumnezeul cel Mare, nu este considerat egal cu Dumnezeu Tatăl; ci, supus Celui care L-a născut, El este văzut de mulți părinți, născut literal din Tatăl și este descris ca având un început.

Înainte de a veni pe pământ mulți Îl descriu ca fiind doar o manifestare a lui Dumnezeu, sau o anumită facultate / atribut, al lui Dumnezeu (Logosul, Înțelepciunea, puterea, etc.) care au ieșit din Dumnezeu și sunt un fel de prelungire a Ființei lui Dumnezeu.

Logosul fiind și Înțelepciunea și Duhul Sfânt, El este prezentat că intră și iese din Dumnezeu, fiind fie o manifestare a lui Dumnezeu, sau în cel mai bun caz ceva între putere și persoană. Logosul este văzut ca fiind al doilea Dumnezeu, ieșit și născut din Dumnezeu, El este dependent și subordonat lui Dumnezeu, iar Duhul Sfânt al treilea. Fiul fiind Dumnezeu născut, iar Tatăl ne-născut, Tatăl Dumnezeul cel mare și Atotputernic, Fiul, un Dumnezeu prin care sunt făcute toate dar supus Tatălui.

Toate aceste concepții sunt fatale trinității, care susține că Fiul nu are început, că nu este născut la un anumit moment, că nu este Fiul în mod real și literal, că este egal cu Tatăl, că nu sunt doi sau trei Dumnezei; ci, Unul

dar manifestat în trei persoane, că supunerea Fiul nu este din cauză că Tatăl este mai mare sau întâi în timp; ci, ca să existe o ordine în trinitate.

Prin urmare, putem afirma că în general, ei nu au susținut trinitatea așa cum a fost ea stabilită ea în sec. IV – VII cu ocazia conciliilor. Aceasta este și concluzia unor cercetători care au cercetat scrierile părinților bisericești dinainte de sec IV d.C. și care au declarat în acest sens după cum urmează:

„În gândirea de început a Bisericii, când se vorbește despre Dumnezeu Tatăl, există tendința de a înțelege că El este, în primul rând, nu Tatăl lui Isus Cristos, ci sursa tuturor ființelor. Așadar, Dumnezeu Tatăl este, ca să zicem așa, Dumnezeu prin excelență. Lui îi aparțin descrieri cum ar fi: fără început, nemuritor, neschimbător, inefabil, invizibil și necreat. El este cel care a făcut toate lucrurile din nimic, inclusiv materia de bază a creației. ...Aceasta ar putea părea să sugereze că numai Tatăl este în mod potrivit Dumnezeu, iar Fiul și Spiritul sînt aceasta numai în mod secundar. Multe afirmații de început par să sprijine lucrul acesta” [„**The International Standard Bible Encyclopedia**”, 1982, volumul 2, pagina 513].

Dr. Alvan Lamson afirmă următoarea mărturie referitoare la învățătura autorităților bisericești dinainte de Conciliul de la Niceea (325 d.C.): *„Inferioritatea Fiului era general, dacă nu chiar uniform, susținută de către Părinții anteniceeni . . . Faptul că ei îl considerau pe Fiul ca fiind distinct de Tatăl reiese evident din faptul că ei susțin în mod clar inferioritatea sa. . . . Ei îl considerau distinct și subordonat”* [„**The Church of the First Three Centuries**”, de Alvan Lamson, 1869, paginile 70–1].

Făcând un rezumat al tuturor dovezilor istorice, Alvan Lamson mai scrie în lucrarea „**The Church of the First Three Centuries**” (Biserica primelor trei secole): *„Doctrina modernă și populară a Trinității . . . nu își are originea în scrierile lui Iustin [Martirul]: și această remarcă ar putea fi extinsă asupra tuturor Părinților anteniceeni, adică asupra tuturor scriitorilor creștini din cele trei secole care au urmat după nașterea lui Cristos. Ei vorbesc, într-adevăr, despre Tatăl, despre Fiul și despre Spiritul sfânt sau profetic, dar nu ca fiind egali, nu ca fiind, numeric vorbind, o singură esență, nu ca fiind Trei în Unul, în nici unul din sensurile admise în prezent de către trinitarieni, ci invers. Doctrina Trinității, așa cum era explicată de către acești Părinți, era esențialmente diferită de doctrina modernă. Afirmăm acest lucru ca pe un fapt tot atât de rezistent la probă ca orice fapt din istoria opiniilor umane”.*

În cartea **The Formation of Christian Dogma**, Dr. Martin Werner spune despre cea mai veche înțelegere a relației dintre Fiul și Dumnezeu: *„În era creștină timpurie nu a existat nici un semn al vreunui fel de problemă sau controversă trinitariană, de felul conflictelor aprinse produse mai târziu în Biserică. Motivul constă, desigur, în faptul că, pentru creștinismul timpuriu, Cristos era . . . o ființă din înalta lume angelică, cerească, care a fost creat și ales de Dumnezeu pentru a aduce, la sfîrșitul veacurilor ...Această relație*

a fost înțeleasă fără echivoc ca fiind o relație de 'subordonare', adică în sensul subordonării lui Cristos față de Dumnezeu. Oriunde în Noul Testament relația lui Isus cu Dumnezeu Tatăl este considerată ... concepută și reprezentată în mod categoric ca subordonare. Iar cel mai concludent Susținător al subordonării din Noul Testament, conform relatării sinoptice, a fost Isus însuși. . . Această poziție inițială, întrucât era fermă și clară, a fost în stare să se mențină un timp îndelungat. 'Toți marii teologi anteniceeni au semnalat subordonarea Logosului față de Dumnezeu'" [The Formation of Christian Dogma, de Martin Werner, 1957, pagina 122,125].

În armonie cu aceasta, R. P. C. Hanson afirmă: „Nu există teolog în Biserica răsăriteană sau apuseană, înainte de izbucnirea Controversei Ariane [în secolul al patrulea], care să nu-l privească într-un anume sens pe Fiul ca subordonat Tatălui” [The Search for the Christian Doctrine of God, de R. P. C. Hanson, 1988, pagina 64].

În mod similar, în cartea **Gods and the One God**, Robert M. Grant spune următoarele despre apologeți:

„Cristologia apoloگیilor, ca și cea a Noului Testament, susține în esență subordonarea. Fiul este întotdeauna subordonat Tatălui, care este singurul Dumnezeu al Vechiului Testament. . . . Ceea ce găsim deci la acești autori timpurii nu este o doctrină a Trinității . . . Înainte de Niceea, teologia creștină a susținut aproape în mod universal subordonarea” [Gods and the One God, de Robert M. Grant, 1986, paginile 109, 156, 160].

Celebrului teolog catolic John Henry Cardinal Newman a spus: „Să admitem că întregul grup de doctrine, al căror subiect este Domnul nostru, a fost mărturisit în mod ferm și uniform de către Biserica primului secol . . . Dar în mod sigur altfel stau lucrurile cu doctrina catolică a Trinității. Eu nu văd în ce sens se poate spune că există un consens al [autorităților bisericii] primului secol în favoarea sa . . . Crezurile din acele zile de început nu fac absolut nici o mențiune . . . a [Trinității]. Ele îi menționează într-adevăr pe Cei Trei; dar că există vreun mister în doctrină, că Cei Trei sînt Unul, că sînt egali, eterni, toți necreați, toți omnipotenți, toți ininteligibili, nu s-a afirmat și nu s-ar putea niciodată deduce din ele” [An Essay on the Development of Christian Doctrine, de John Henry Cardinal Newman, ediția a 6-a, 1989, paginile 14–18].

Trebuie să ținem de asemenea cont, că e posibil ca în scrierile lor să existe și unele interpolări târzii, sau greșeli de traducere, însă este clar că scrierile lor conțin și scilipiri de lumină, explicații frumoase ale Cuvântului lui Dumnezeu, dar și erori, influențe din filozofie, cum ar fi: Isus este văzut ca îngerul Domnului din vechime, ca Arhanghelul Mihail. Există chiar unele erori copilărești, cum ar fi și învățătura susținută de unii părinți bisericești, cum că Dumnezeu nu are un Nume personal, însă Biblia arată clar că

Dumnezeu are un Nume personal, vezi Exod 3:15; Psalm 83.18; Matei 6:9; Romani 2:24.

Sau datorită admirației deosebite pentru mulți dintre filozofii păgâni ai Greciei, Iustian de pildă a afirmat că filozofii păgâni greci, Socrate și Heraclit, au fost în realitate niște „creștini mai dinainte de Hristos”, sau se susține chiar închinarea la îngeri, care este condamnată de Scripturi (Coloseni 2:18; Apocalipsa 19:10; 22:8,9).

Principiul după care am introdus scrierile acestor creștini timpurii, a fost cronologia în timp a apariției lor, și ordinea pe capitole pe cât a fost posibil. Există mai mulți autori, și mai multe scrieri ale Părinților Bisericii, noi am introdus citate din scrierile la care am avut acces, și în special pe cele ce le-am găsit traduse în limba română.

Dar să prezentăm în continuare, pe scurt din punct de vedere istoric, ceea ce s-a întâmplat în lupta Bisericii de a defini și formula pe Dumnezeuul Bibliei:

7. CÂTEVA INFORMAȚII ISTORICE DESPRE LUPTELE PENTRU STABILIREA DOCTRINEI DESPRE ,DUMNEZEU’

Cum am mai spus, Biserica primară, apostolii, nu s-au concentrat pe o aprofundare asupra naturii lui Cristos, asupra raportului dintre Tatăl – Fiul – Duhul Sfânt, Este clar, că pe apostoli nu i-a interesat o explicare a Ființei lui Dumnezeu, în termeni filozofici (natură, substanță, esență, etc.), însă nu au așa au stat lucrurile cu unii așa numiți: „părinți ai bisericii” care au provenit dintr-un mediu filozofic.

Pentru apostoli, învățătura despre Dumnezeu era simplă, ei credeau într-un Dumnezeu care era Tatăl (vezi toate salaturile de introducere și încheiere al epistolelor), în Domnul Isus, *Fiul lui Dumnezeu*, și în Duhul Sfânt.

Astfel, Dumnezeuul lui Isus, lui Petru, lui Pavel nu era o trinitate (vezi Ioan 17:3; Fapte 2:23-24; 24:14). Era același Dumnezeu al evreilor, al *părinților* cum spune Pavel.

Doctrina trinității a fost introdusă în creștinism, nu de apostoli; ci, printr-un proces ce a durat, de la sfârșitul secolului II, când a apărut prima dată ideea de trinitate (trias), până în secolul VII d.C. când s-a terminat de stabilit detaliile despre trinitate. Acest proces, presărat cu lupte, cu modificări ale crezului, cu reveniri asupra unor punct de doctrină despre Dumnezeu, cu revizuiți și modificări ale unor crezuri, toate acestea indicând, că această doctrină nu era una izvorâtă din Biblie, din învățătura apostolilor; ci, este una post-apostolică, izvorâtă din gândirea unor filozofi ce au trăit după apostoli.

În acest sens, observați ce consemnează cartea **Second Century Orthodoxy**, de J. A. Buckley: „*Cel puțin până la sfârșitul secolului al*

doilea, Biserica universală a rămas unită într-un sens fundamental; toți au acceptat supremația Tatălui. Toți l-au privit pe Dumnezeu, Tatăl Atotputernic, ca fiind singurul suprem, neschimbător, indescriptibil și fără început . . . Odată cu trecerea acelor scriitori și conducători din secolul al doilea, Biserica s-a văzut . . . alunecând încet, dar inexorabil spre acel stadiu . . . care atinsese la Conciliul de la Niceea punctul culminant al acestei complete fărâmițări a credinței inițiale. Acolo, o mică minoritate explozivă și-a impus erezia asupra unei majorități docile și, având sprijinul autorităților politice, i-a constrâns, i-a ademenit și i-a intimidat pe cei care se luptau să-și păstreze nepătată puritatea inițială a credinței” [sublinierea îmi aparține].

O primă luptă importantă, despre natura lui Cristos, a fost în sec. III-lea d.C., când a apărut, erezia lui Sabelius, care susținea că dacă Dumnezeu e ca soarele, Isus și Duhul Sfânt sunt ca razele soarelui, având aceiași natură, fiind **o singură persoană** cu Tatăl. Această învățătură prezentă în secolul III d.C., a făcut ca creștinii adunați la Conciliul de la Antiohia din 267 d.C. să respingă teza, prezentată de Sabelius, conform căreia Isus este ‘*homousios*’ cu Tatăl, adică ‘*de aceiași, esență, substanță sau ființă*’ această doctrină, a fost respinsă de Conciliul din Antiohia din 267 d.C. ca fiind erezie, atunci „*Biserica a declarat că Isus este homoi-ousios, „dintr-o substanță asemănătoare cu Tatăl”*” (vezi cartea „**Doctrinile harului**”, p.88,89, scrisă de trinitarianul: R.C. Sproul – sublinierea îmi aparține).

Din păcate, despre acest conciliu, majoritatea trinitarienilor nu știu nimic. Însă mai târziu, această erezie (a unei naturi identice), considerată de Biserică, și demascată de Conciliul din Antiohia din 267 d.C., a fost adoptată ca crez oficial al creștinismului în conciliul de la Niceea, în care *Constantin cel Mare* a obligat membrii conciliului și prin amenințarea cu excomunicarea și exilul, să accepte teza unității indisolubile între Isus și Dumnezeu, adică că ei sunt: ‘*homousios*’ adică ‘*de aceiași, esență, substanță sau ființă*’.

Deci, în 325 d.C. influențați de Constantin, așa numiți „episcopi” trecut peste ceea ce hotărâse biserica în 267 d.C. Acuma pe care sinod să-l credem? Pe cel de la Antiohia din 267 d.C.? sau pe cel din 325 d.C. de la Niceea?

Din păcate, ceea ce a stabilit biserica, din motive obiective, s-a anulat de către biserica apostată, care nu mai era a lui Cristos, fiind a lui Constantin un închinător la soare, și s-a impus doctrina Trinității, de către un păgân, de Constantin, pe care a preluat-o din păcate mulți, de multe ori fără o cercetare temeinică. Dar să intrăm mai adânc în istorie:

Istoria Arianismului. Rădăcinile conflictului Arian stau adânc în diferențele doctrinei ante-Niceene despre Logos, în special în elementele contradictorii ale Hristologiei lui Origen, care au fost pretinse de ambele partide.

Origen, pe de o parte, a atribuit veșnicia lui Cristos și alte atribute divine, care conduc spre doctrina Niceană a identității de substanță (homo-ousia); dar, pe de altă parte, în zelul său pentru deosebiri personale din Divinitate, el a învățat cu accentuare egală *o esență separată și subordonarea Fiului față de Tatăl*, numindu-l „*un Dumnezeu secundar*” fără articol, în timp ce Tatăl este „*Dumnezeul*”, cu articol, adică Tatăl este ho Theos = Zeul (Dumnezeul), iar Fiul este Theos = Zeu.

El a învățat generarea veșnică a Fiului din voința Tatălui, dar a reprezentat aceasta ca și comunicarea unei substanțe divine secundare. Atanasie a accentuat primul element (al veșniciei Fiului), Arius pe cel de-al doilea din Hristologia lui Origen (divinitatea inferioară a Fiului, care are o substanță separată și nu identică cu Tatăl; ci, asemănătoare).

În primul rând, să aruncăm o privire asupra modului în care a debutat această controversă. Disputa este deseori numită „*controversa Ariană*”.

Controversa s-a stârnit în Alexandria, 318 d.C. Potrivit relatării lui Socrate, Alexandru episcop de Alexandria, a dat primul impuls insistând într-o întâlnire asupra veșniciei Fiului; după care Arius s-a opus deschis, și l-a acuzat de Sabelianism. Raționamentul său a fost astfel: „*Dacă Tatăl l-a născut pe Fiul, el trebuie să fie mai bătrân decât Fiul, și a fost un timp când Fiul nu a existat; din aceasta urmează mai departe că Fiul își are substanța sa (hypostasis) din nimic.*”

Arius era prezbiterul parohiei unei biserici din același oraș. Alexandru a încercat să explice „unitatea Sfintei Trinități”. Arius nu era de acord cu punctele de vedere exprimate de Alexandru. A fost convocat un fel de sinod al prezbiterilor din oraș, iar chestiunea a fost discutată. Ambele părți au pretins victoria, iar controversa s-a răspândit.

Relatările lui Sozomenus și Epiphanius diferă în aceasta, prin faptul că ele datează conflictul din discuțiile dintre prezbiteri și laici, și Sozomenus îl reprezintă pe Alexandru la prima ezitare între cele două opinii.

În 321 d.C. Alexandru a convocat un consiliu de aproape o sută de episcopi egipteni și libieni la Alexandria, care l-a excomunicat pe Arius și adepții săi pentru negarea deschisă a adevăratei divinității a lui Cristos.

Dar Arius și-a răspândit părerile sale tot mai zelos într-o lucrare distractivă pe jumătate poetică, „*Thalia*” (Banchetul), din care numai fragmente au rămas. El a găsit prieteni puternici în Eusebiu de Nicomedia și Eusebiu de Cezarea, și alți episcopi, care au împărtășit viziunea sa.

În scurt timp întreaga comunitate Estică a fost transformată într-un câmp de luptă doctrinal. Împăratul Constantin a fost înclinat la început să privească controversa ca un simplu spectator, și nu a înțeles niciodată însemnătatea sa mai adâncă. Dar, din considerații politice el a convocat, la sugestia unor episcopi, primul sinod ecumenic, pentru a rezolva controversa Ariană, împreună cu chestiunea timpului de sărbătorire a Paștelui, și a schismei

Meletiane¹⁵ din Egipt. După cum ne dăm seama nu a fost o controversă de mici proporții controversa Ariană.

Într-un efort de a împăca cele două partide, Constantin i-a scris o scrisoare lungă lui Arius și lui Alexandru, exprimându-și propria-i dorință de a avea un regat unit. Oricum, această scrisoare a avut un efect opus, pentru că a determinat ca fiecare partidă să fie mai dornică ca niciodată de a câștiga aprobarea împăratului. Lupta se adâncea mai degrabă, decât să se domolească.

Conciliul de la Niceea

În încercarea de a rezolva problema, Constantin a convocat un conciliu general în anul 325 d.C., într-un oraș numit Nice (în prezent un sat turcesc – Is-nik), acolo au fost prezenți 318 episcopi, fără a-i include pe nenumărații diaconi, prezbiteri, și alți însoțitori.

Pe lângă alte subiecte discutate, a fost luată în discuție marea problema care a cauzat convocarea conciliului. Existau trei partide în cadrul conciliului - cei care erau de partea lui Alexandru, cei care erau de partea lui Arius, și **cei care nu sprijineau pe nimeni, care formau majoritatea**, sau, datorită speranței de a fi mediatori, au stat la mijloc.

Arius, ne-fiind episcop, nu putea deține o poziție oficială în cadrul conciliului, dar el a venit la porunca expresă a lui Constantin, și a fost des invitat să-și expună opiniile.

Atanasius, un diacon, care era mai responsabil pentru starea în care ajunsese controversa decât Alexandru însuși, cu toate că era numai diacon, a venit cu episcopul sau, Alexandru. El, de asemenea, fără a deține un loc oficial în conciliu, a jucat un rol mic în discuție și în rezultatul final al conciliului.

Însă prin argumente și persuasiune, printr-un stil exploziv de convingere, mulți au trecut de partea lui Atanasius/Alexandru, conform cu cartea: **Second Century Orthodoxy**, de J. A. Buckley: „o mică minoritate explozivă și-a impus erezia asupra unei majorități docile”. [sublinierea îmi aparține].

În cartea: **Istoria Bisericească Universală și statistica bisericească** de Euseviu Popovici, scris în germană și tradus de Atanasie Mironescu (Ediția II-a anul 1926). Se spune la pag.97. [sublinierile îmi aparțin]:

„Cât despre desbateri înșile se văzu curând, că **majoritatea nu era dispusă a da dreptate completă nici lui Alexandru și Atanasiiu, nici lui Ariu, ci drept**

¹⁵ Meletie de Lycopolis din Egipt, întreținea în Biserica Egiptului, din timpul episcopului Petru al Alexandriei (300-301 d.C.) o agitație continuă, hirotonind în chip abuziv, episcopi și clerici. Meletienii au reclamat împăratului Constantin pe episcopul Alexandru al Alexandriei, iar împăratul, diplomat abil, a încredințat Sinodului problema spre cercetare și rezolvare.

că voia să admită doctrina celor doi dinți, Însă nu și termenul lor referitor la Fiul adică homooousios to Patri „Deoființă cu Tatăl”.

Observăm că majoritatea episcopilor în convingerile lor anterioare nu erau de acord cu ideea că Fiul este deo-Ființă cu Tatăl, iată pentru majoritatea episcopilor din conciliu, nu voiau să admită termenul: „homooousios to Patri „Deoființă cu Tatăl”, majoritatea însă nu erau însă de acord nici cu Arius, adică cu doctrina: crearea Fiului din nimic, dar erau de acord cu ideea că Fiul este asemănător Tatălui nu identic cu El.

Am putea spune că, cumva majoritatea episcopilor înainte de argumentarea persuasivă a lui Alexandru, era cumva la mijloc între arieni și trinitarieni, acceptând nașterea Fiului din Tatăl, nu creierea din nimic a Fiului, și acceptând că Fiul este asemănător cu Tatăl nu identic cu El în substanță, ceea ce este corect.

Dar să vedem mai departe cum a decurs acest conciliu.

În cartea: **Istoria Bisericească Universală și statistica bisericească** de Euseviu Popovici, scris în germană și tradus de Atanasie Mironescu (Ediția II-a anul 1926). Se spune la pag.97,98:

Dar argumentele lui Atanasie au avut un efect așa de persuasiv că în fine toți episcopii, afară de 17, se declarară pentru definiția lui Alexandru și a diaconului său anume: Că Fiul este Dumnezeu adevărat, născut din veci de Tatăl din ființa lui și deci de o ființă (homooousios¹⁶) cu Tatăl, de o putere și de o mărire. Contra cuvântului homooousios to Patri (de una și aceeași ființă cu Tatăl) s'a obiectat la început, că el nu e întrebuițat în sf. Scriptură și că mai înainte terminul acesta fusese condamnat la Pavel de Samosata, deși în alt sens decât cel în care fu întrebuițat acum și încă pe la 262 de Dionisie din Roma, iar apoi și de Dionisie din Alexandria. Dar în sfârșit Părinții s'au înțeles, afară de cei 17 episcopi menționați, și au decis a fixa doctrina așa formulată în un simbol, pentru care se luă de bază simbolul bisericii din Cesaria Palestinei, recomandat de Euseviu, episcopul ei. Acesta este simbolul nostru de astăzi, dar nu în' întregime, ci numai până la cuvintele: "și întru Duhul sfânt", după cari urmau apoi anateme contra celor ce învață sau cred dimpotrivă, Dar și prima parte a simbolului actual dela "Cred", până la: "și întru Duhul sfânt" n'a fost formulată la sinodul ecumenic din Nicea tocmai așa cum e textul actual. Abia la sinodul al doilea ecumenic sau mai corect abia în uzul bisericii din timpul dela sinodul I ecumenic până la al 2-lea s'a adăus partea finală, ce urmează după cuvintele: "Și întru Duhul sfânt" și totdeodată s'a formulat mai clar unele idei din textul nicean, ce precede cuvintele de mai sus. Toți episcopii au subscris fără ezitare simbolul, afară de cei 17 sus amintiți, care abia după sfatul împăratului s-au decis să subscrie".[sublinierile îmi aparțin]

¹⁶ În carte sunt scrise cuvintele grecești cu caractere grecești, noi le-am redat cu litere românești.

Astfel curând s-a descoperit ca partida lui Alexandru și a lui Atanasius, se puteau sprijini pe cea mai mare parte din conciliu; iar ei au folosit această putere în formularea unei astfel de declarații a doctrinei care să-i avantajeze, și, dacă ar fi fost imposibil pentru partida lui Arius s-o accepte, cu atât mai mult ar fi fost ei satisfăcuți.

E clar că ambele partide **nu au căutat să ajungă la unitate, sau la un acord**, pentru ei era mai important un detaliu, o literă în plus, sau în minus, un **i** (adică *homo-ousios* sau *homoi-ousios*) decât unitatea.

În discuție au fost citite unele dintre cântecele scrise de Arius. Cum le-au auzit cei din partida lui Alexandru, și-au ridicat mâinile cu groaza, și apoi și le-au pus la urechi și și-au închis ochii, pentru a nu fi pângăriți cu aceasta erezie teribila.

Apoi a fost adusa o consemnare a crezului, semnată de optsprezece episcopi din partida lui Arius; dar nu i s-a permis să existe suficient de mult timp, pentru ca cineva să poată obține vreo data o copie. Oponenții lor au smuls-o într-o gălăgie sălbatică, au sfâșiat documentul în bucăți.

Apoi, Eusebiu din Cezarea [descriș ulterior ca semi-arian], lăudatul lui Constantin, s-a gândit să împace partidele prin a prezenta un crez care a fost foarte des folosit înainte de nașterea acestei dispute. El a declarat că această mărturisire de credință era cea pe care a învățat-o din copilăria sa, de la episcopul de Cezarea, și pe care a acceptat-o la botezul său, și pe care a predat-o de-a lungul întregii sale cariere, atât ca presbiter, cât și ca episcop. Ca un argument în plus, argument care intenționa să aibă greutate în fața conciliului, el a declarat că, acest crez a fost aprobat de Împărat care deja l-a văzut. Acesta conținea următoarele:

„Cred În unul Dumnezeu. Tatăl Atotputernic, Creatorul tuturor lucrurilor văzute și nevăzute, și într-un Domn Isus Hristos, Cuvântul lui Dumnezeu, Dumnezeu din Dumnezeu, Lumină din Lumină, Viață din Viață, singurul Fiul născut, Primul născut din toată creația, născut din Tatăl înaintea tuturor lumilor, prin care, de asemenea, toate lucrurile au fost făcute. Care, pentru salvarea noastră, a fost făcut trup, și a locuit printre oameni, și a suferit, și a înviat în a treia zi, și a S-a înălțat la Tatăl, și care va veni în slavă pentru a judeca vii și morții. Și noi credem într-unul Duhul Sfânt. Credem că fiecare dintre ei sunt și au existat; Tatăl, numai ca Tată; Fiul, numai ca Fiul; și Duhul Sfânt, numai ca Duh Sfânt...”

Este clar că crezul expus de Eusebiu din Cezarea susținea că Cristos a fost născut din Tatăl înaintea tuturor lucrurilor. Într-o carte de a sa, el citează de asemenea Proverbe 8:22-30, pentru a demonstra acest punct. Ideea ciudată că Tatăl și Fiul au fost amândoi nenăscuți (fără început), a fost nouă pentru oamenii din acele timpuri. Ei au înțeles mereu că nu există decât unul ne-născut (fără început), și un altul născut din El (cu un început). Acesta era modul de înțelegere general al majorității oamenilor din perioada și dinaintea perioadei Conciliului de la Niceea.

De îndată ce acesta (crezul lui Eusebiu) a fost citit în cadrul conciliului, partida lui Arius a adus la cunoștință voința lor de a subscrie la el. Dar acesta nu a convenit partidei lui Alexandru și Atanasius; era mai degrabă exact lucrul pe care ei nu-l doreau, căci, ei au fost hotărâți să găsească câteva forme de exprimare pe care nici un Arian nu le putea accepta. Cu alte cuvinte ei doreau dezbinarea cu orice preț în favoarea supremației lor.

Vă rog să observați că Arienii au dorit să subscrie la învățăturile creștinătății dinainte de Conciliul de la Niceea, așa cum erau prezentate în crezul lui Eusebiu sau în hotărârea conciliului de la Antiohia din 267 d.C.

Și totuși aceasta nu a convenit partidei lui Alexandru; ci, partida lui Alexandru încearcă să adauge la crez.

Să mergem mai departe în desfășurarea evenimentelor din cadrul Conciliului de la Niceea. Eusebiu din Cezarea tocmai ce a prezentat un crez pe care l-a folosit des înainte de stărnirea controversii, un crez cu care partida lui Arius era de acord, un crez existând înainte de controversa Ariană.

Însă partida lui Atanasius (mai degrabă a lui Alexandru), au vânat un punct sau un cuvânt pe baza căruia să-l respingă. Se va observa că acest crez al lui Eusebiu, nu spune nimic despre *substanța* Fiului lui Dumnezeu, în timp ce aceasta constituia chiar chestiunea care a adunat conciliul.

Eusebiu, episcop de Nicomedia, era conducătorul Arienilor în cadrul conciliului. În acest punct al conciliului, a fost adusă o scrisoare pe care el o scrisese cândva, în care mărturisea că a susține că Fiul este ne-creat, ar fi echivalent cu a spune că era, de aceeași substanță – *Homo-ousion* - cu Tatăl. Aceasta a oferit partidei lui Alexandru și Atanasius chiar ocazia pe care o doreau; a oferit din partea partidei opuse chiar cuvântul asupra căruia au insistat tot timpul, și unul din conducătorii acelei partide a declarat că a folosi cuvântul în acest caz este evident absurd. De aceea, dacă ei ar insista asupra folosirii aceluși cuvânt, aceasta ar exclude partida Arienilor. „Scrisoarea a produs o agitație violentă. Era chiar testul pe care îl căutau; scrisoarea a fost ruptă în bucăți pentru a arată indignarea lor, și fraza pe care el a promis că o va respinge, a devenit fraza pe care și-au promis că o vor adopta.” (Stanley – „**Istorie a Bisericii de Est**”, Prelegerea III, par.22; pag.349).

Eusebiu de Cezarea, ulterior este numit: semi-arian, crezul adus de el nu a constituit o problemă doctrinală de către trinitariani, cu alte cuvinte, noi credem că la sinodul de la Niceea s-au luptat extremele: arianismul și trinitarismul, căutând intenționat nu calea de mijloc, nu unitatea; ci, punctul lor de vedere extremist.

Dacă stăm și ne gândim, este interesant două lucruri: 1) inițial, majoritatea nu au fost de acord cu termenul: *homoousion*; 2) nici unul nu a obiectat la crezul lui Eusebiu din Cezarea.

Am observat că cei ce erau împotriva lui *homoousios*, aveau argumente solide, termenul nu este biblic, nu face parte din credința dată sfinților o dată pentru totdeauna (Iuda 1:3), și el este un termen condamnat în sec. III d.C., din alte motive, însă este o inconsecvență ca întâi să dezaprobi și apoi să aprobi, după cum îți convine!

Ce s-ar fi întâmplat dacă, pe lângă cele două curente, **arianismul** și **trinitarismul**, ar fi fost din start în sinod concepția de **mijloc**: Fiul născut din Tatăl, Fiul asemănător Tatălui? Având în vedere că majoritatea din sinod inițial nu a fost cu nici una din extreme, ne putem închipui care variantă ar fi câștigat.

Revenind la sinod, de vreme ce Constantin aprobase crezul deja citit de Eusebiu, problema partidei lui Alexandru era acum dacă îl va aproba cu adăugarea acestui cuvânt, iar speranțele ambelor partide atârnavă acum tremurând de Împărat.

La următoarea întâlnire a ședinței, el a prezentat din nou crezul lui Eusebiu, l-a aprobat, și le-a cerut tuturor să-l adopte, însă observând că majoritatea nu va accepta crezul lui Eusebiu în forma în care era, adică fără *homoousios*, Constantin a decis să „câștige aprobarea tradiționaliștilor, care a constituit cea mai puternică partidă a adunării,” prin inserarea cuvântului disputat. „El a crezut că prin aceasta adăugare ei ar putea fi câștigați, și astfel, sub presiunea temerii și a bunăvoinței, ceilalți ar putea să nu fie cu toții respinși. De aceea este cel mai probabil ca el a decis astfel, pentru a asigura acest rezultat, și s-a declarat pe sine autorul și de asemenea interpretul acestei noi fraze.” (Stanley – „Istorie a Bisericii de Est”, Prelegerea III, par.28.).

Constantin a ordonat adăugarea cuvântului disputat. Partida lui Alexandru și Atanasius, asigurată acum de autoritatea Împăratului, a pretins adăugarea altor fraze în vederea aceluiași scop, și astfel, atunci când crezul a fost finalmente scris, suna după cum urmează:

„Noi credem în unul Dumnezeu, Tatăl Atotputernic, Creatorul tuturor lucrurilor văzute și nevăzute. Și Într-un Domn Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, născut din Tatăl, numai născut, ceea ce însemna a spune, din substanța Tatălui, Dumnezeu din Dumnezeu, Lumină din Lumină, chiar Dumnezeu din Însuși Dumnezeu, născut, nu creat, fiind dintr-o substanță cu Tatăl, prin care toate lucrurile au fost făcute, atât lucrurile din cer cât și cele de pe pământ; care, pentru noi oamenii, și pentru salvarea noastră, a venit jos, și a fost făcut trup, și a fost făcut om, a suferit, și a înviat în a treia zi, și a S-a Înălțat la ceruri, și va reveni pentru a judeca vii și morții. Și În Duhul Sfânt.” [sublinierile îmi aparțin].

Dar cei care spun: „A fost un timp în care El nu a existat,” și „înainte ca El să fie născut El nu exista, și astfel a venit la existență din ceea ce nu era,” sau care mărturisesc că Fiului Dumnezeu este dintr-o altă persoană sau „substanța.” sau că El este creat, sau schimbător, sau nestatornic, sunt

anatemizați de Biserica Catolică (Universală).” Astfel a fost formulat originalul Crez de la Niceea.

Schimbări ulterioare ale crezului:

Acest crez a fost schimbat din forma sa originală. Vă rog să observați schimbările care au fost făcute. Aici avem o copie a Crezului de la Niceea așa cum este formulat azi:

„Noi credem În unul Dumnezeu, Tatăl, Atotputernicul, creatorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute. Noi credem Într-un Domn, Isus Hristos, Singurul Fiul lui Dumnezeu, veșnic născut din Tatăl (În original suna: „Fiul lui Dumnezeu, născut din Tatăl, numai născut”), Dumnezeu din Dumnezeu, Lumina din Lumină, chiar Dumnezeu din Însuși Dumnezeu, născut, nu creat, dintr-o Ființă cu Tatăl (În original suna: „fiind dintr-o substanță cu Tatăl”). Prin El au fost făcute toate lucrurile. Pentru noi oamenii și pentru salvarea noastră a venit jos din cer : prin puterea Spiritului Sfânt a fost născut din Fecioara Maria (adăugat), și a devenit om. De dragul nostru a fost crucificat sub Pilat din Pont; a suferit moartea și a fost îngropat.”

(vezi: **„O Privire Istorică Asupra Conciliului de la Nicee însoțită de o Traducere a Documentelor”** de Isaac Boyle, pag.44-46.)

Conform cărții: **„Cele Două Republici.”** Crezul Nicean original a fost citit în fața adunării.

„Astfel a fost formulat Crezul Nicean original. Influența lui Constantin a atras pe mulți din conciliu, dar șaptesprezece episcopi au refuzat să subscrie la el. Atunci, Împăratul a poruncit tuturor să-I semneze, sub amenințarea cu exilul. Aceasta i-a determinat pe toți să subscrie, cu excepția a cinci dintre ei. Lui Eusebiu din Cezarea, apologetul și unul dintre consilierii lui Constantin, i-a trebuit o zi întreagă pentru a ,delibera.’ În acest răstimp s-a sfârșit cu Împăratul care a explicat termenul Homoousion în așa fel încât putea fi înțeles ca Homoiousion. El a declarat ca acest cuvânt, așa cum îl înțelege, nu implică acea unitate materială a persoanelor Dumnezeirii, de care se temea Eusebiu că ar fi putut fi dedusă.” (pag.350)

Referitor la diferența dintre cei doi termeni care au determinat controversa, homoiosian (dintr-o substanță asemănătoare) și homoousian (din aceeași substanță), Benjamin G. Wilkinson a scris următoarele:

*„Cu toate acestea, cei care gândeau în termenii de homoiosian sau ,similar’, În loc de homoousian sau ,identic’, au fost imediat etichetați ca eretici și Arieni de către cler. Totuși, atunci când Împăratul Constantin, în plină adunare a Conciliului de la Niceea, l-a întrebat pe Hosius, episcopul care prezida, care era diferența dintre cei doi termeni, Hosius a răspuns că erau la fel. La acel moment toți episcopii, cu excepția câtorva, au izbucnit în râs și l-au hărțuit pe președinte, învinuindu-l de erezie.” (Benjamin G. Wilkinson, **„Adevărul Triumfant”**, pag.92)*

Disputa a implicat definiții ale cuvintelor care nu se găseau nici măcar în Biblie. Diferența dintre cuvinte era atât de minoră încât era greu de a determina care era cu adevărat acea diferență. Chiar și principalul suportor al vederii Ariene a subscris noului crez al întregului trup, căci Eusebiu din Nicomedia și Teognis din Nice au subscris crezului, însă au refuzat să subscrie blestemului care a fost pronunțat asupra doctrinelor Ariene.

A fost pronunțată hotărârea de exil; atunci ei s-au supus și au subscris, cu toate ca au fost îndepărtați din funcțiile de episcopi, și au fost înlocuiți cu cei ce erau de acord cu crezul de la Niceea. Oricum, doi dintre ceilalți episcopi, Teonas din Marmarica, Libia, și Secundus din Ptolemais, - au refuzat în mod absolut de la început și până la sfârșit să semneze crezul, și au fost exilați cu Arius în Illyria.

În ce privește acest conciliu, observați ce consemnează și cartea: **BISERICA SAU ADUNAREA** Vol. I. Despre Sinodul de la Niceea, scrisă chiar de un trinitarian:

„Timp de două luni, cât a durat sinodul, împăratul a prezidat de obicei sedințele, ascultând cu răbdare cele ce se discutau, și stătea adesea de vorbă aparte cu unii din episcopi. În mai multe rânduri a trebuit să îndemne pe cei din sinod la dragoste creștină și la îngăduință unii față de alții. Unii episcopi au adus în fața împăratului plângeri împotriva altora. Împăratul le-a spus să-și formuleze în scris motivele de plângeri, pe care le va cerceta el într-o zi anumită. Sosind însă ziua aceea, le-a aruncat în foc, fără să citească toate aceste acuzații, spunând că nu-i rostul lui să hotărască în neînțelegerile dintre episcopii creștini și că aceste lucruri trebuie lăsate pentru ziua judecății. În sinod se aflau mai mulți filozofi, îndemânatici în arta de a vorbi și care căutau să închidă gura potrivnicilor lor prin argumente foarte fine. Atunci un bătrân, vrednic de respectat dintre episcopi, s-a ridicat și a spus: „Domnul Cristos și apostolii Săi nu ne învață arta vorbirii meșteșugite, nici să ne folosim de dibăcie înfumurată. Ei ne prezintă adevărul adevărat și simplu, pentru ca să-l păstrăm prin credință și făcând fapte bune.” Filozofii au tăcut.

După lungi și serioase chibzuiri, sinodul a condamnat pe Arius și învățătura sa. S-a alcătuit o mărturisire de credință numită de atunci „simbolul de la Niceea”, în care se menționa învățătura Sfintei Treimi și cea a dumnezeirii Domnului Cristos și a unității Sale cu Tatăl, în ce privește firea, puterea și slava...

Toți episcopii, afară de câțiva, care erau partizani ai lui Arius, au semnat mărturisirea de credință. Hotărârea sinodului a fost supusă împăratului, care crezând că recunoaște în această aprobare generală lucrarea lui Dumnezeu, a primit-o cu respect.

Dar, lucru trist, el spune în același timp că toți cei care n-o vor primi, vor fi trimiși în exil. Era un fel de persecuție, pe care Cuvântul lui Dumnezeu nu o încuviința. Acesta ne spune: „Depărtează-te de cel ce aduce dezbinări” (Tit

3:10); și ne recomandă să n-avem nici o legătură cu cei care nu aduc învățătura lui Cristos (2Ioan 9,10). Cuvântul nu poruncește stăpânitorilor să se amestece în lucrurile care privesc credința. Acest fapt ne face totodată să vedem că Biserica, care nu trebuie să aibă altă căpetenie decât pe Domnul Cristos, s-a așezat, spre marea ei pagubă, sub stăpânirea puterii veacului acestuia, adică a lumii.

Episcopii care la început nu s-au învoit cu mărturisirea de credință, au fost cuprinși de frică, auzind hotărârea împăratului și s-au grăbit să semneze. În felul acesta au dat un exemplu trist de servilitate omenească și de lipsă de sinceritate. Nici alții n-au procedat sincer, când au semnat mărturisirea de credință, falsificând un cuvânt, prin schimbarea unei litere. Astfel făceau să se spună că Cristos este asemenea Tatălui în ce privește firea, dar nu din aceeași fire... Numai doi episcopi din Egipt, Secundus și Theonas, au menținut fără sfială vederile lui Arius și au fost exilați împreună cu el în Iliria. La trei luni după aceea, din ordinul împăratului, Eusebiu din Nicomedia și Theognis din Niceea îi urmează în exilul lor. Pedepse severe au fost rostiți împotriva tuturor care au luat partea lui Arius, cărțile i-au fost arse și era socotit drept o crimă să păstreze cineva în ascuns vreuna din scrierile lui.

Acesta a fost rezultatul sinodului din Niceea, în ce privește punctul cel mai de seamă al credinței creștine. Este destul de trist să vezi cum puterea lumească sprijină cu forța adevărul Cuvântului lui Dumnezeu. Acest lucru n-ar fi trebuit să se întâmple nicidecum... Sinodul a mai hotărât și alte lucruri de seamă, ca de exemplu fixarea zilei sărbătorii Paștelui. Bisericele din Răsărit îl sărbătoreau vinerea, în amintirea răstignirii lui Cristos, iar cele de Apus, duminica, amintind învierea. Sinodul a luat hotărârea pentru această din urmă zi, și de atunci Paștele s-a sărbătorit duminica.” [sublinierile îmi aparțin]

Era de așteptat să apară constrângerea și amenințările, să nu uităm, Constantin nu era creștin. Se spune că el s-a convertit în amurgul vieții; totuși el s-a botezat când era pe patul de moarte. În lucrarea „**The Early Church**” (Biserica timpurie), Henry Chadwick spune despre el: „Ca și tatăl său, Constantin se închina soarelui invincibil; nu trebuie să vedem în convertirea sa un efect al favorii divine (. . .) ci un calcul al unui conducător militar. Înțelegerea sa asupra doctrinei creștine n-a fost niciodată prea clară. Dar el era sigur de un lucru: victoria în luptă a fost un dar de la Dumnezeu creștinilor.”

Ce rol a jucat la Conciliul de la Niceea acest împărat care nu era botezat? Iată ce se poate citi în această privință în **Encyclopædia Britannica**: „Constantin a prezidat. El a condus în mod activ discuțiile și a propus (. . .) formula esențială care avea să exprime relația lui Cristos cu Dumnezeu în crezul adoptat de conciliu; și anume: 'de aceeași substanță cu Tatăl' (. . .)

Intimidați de împărat, episcopii, cu excepția a doi, au semnat crezul, lucru pe care mulți l-au făcut împotriva voinței lor.”

Rolul lui Constantin a fost deci hotărâtor. După două luni de dezbateri înflăcărâte între episcopi, acest împărat păgân a decis în favoarea trinității. De ce? În mod sigur nu din cauza unei convingeri întemeiate pe Scripturi. Într-adevăr, după **A Short History of Christian Doctrine**, „Constantin nu a înțeles, ca să spunem așa, nimic din problemele pe care le ridică teologia greacă”. Înțelegea, în schimb, că divizarea religioasă era o amenințare pentru imperiul său, a cărui unitate voia să o consolideze.

Dar ce s-a întâmplat după sinodul de la Niceea?

În 327 d.C. a murit Constanța, sora Împăratului Constantin, ea a fost de partea Arienilor, având ca sfătuitor pe un prezbiter Arian. Acest prezbiter a convins-o că Arius a fost pe nedrept condamnat de conciliu, și astfel în ultimele ei clipe de viață, la implorat pe Constantin să reconsidere judecata aspră aplicată lui. Astfel Constantin i-a trimis un mesaj lui Arius, scoțându-l din exil și promițându-i că-l va trimite înapoi la Alexandria.

Arius a venit și a prezentat o mărturisire de credință care l-a satisfăcut pe împărat. Constantin le-a arătat clemență și altor doi conducători Arieni. Constantin a intrat sub influența Ariană, iar Arienii i-au câștigat sprijinul, care a condus la exilul lui Atanasius, care a fost exilat de cinci ori.

Revenirea lui Arius la Alexandria, a fost cauza a unui continue tulburări, acesta a fost chemat la Constantinopol de Împărat, însă Episcopul de Constantinopol a refuzat a-l primi. Arienii sub autoritatea Împăratului au amenințat că vor intra cu forța în ziua următoare: duminică, în biserică și vor impune admiterea lui Arius ca membru deplin. Însă Arius a murit, probabil otrăvit în 336 d.C. (vezi „**Dezvoltarea intelectuală a Europei**” cap. IX par. 39; p. 358,359).

Iar în cartea: **Istoria Bisericească Universală și statistica bisericească** de Euseviu Popovici, scris în germană și tradus de Atanasie Mironescu (Ediția II-a anul 1926), găsim istoria de după Conciliul de la Niceea, voi reda în continuare pag.100-110, apoi le vom comenta, vezi pagina următoare:

**b. Arianismul continuă după sinodul din Nicea.
El ajunge dominant în imperiul roman până pela an. 380.**

Sinodul din Nicea dăduse o decizie bisericească și canonică asupra disputei ariane, dar în fapt nu o curmase. Ea izbucni curând după acest sinod cu o nouă furie, fiindcă Ariu și în special Euseviu din Nicomedia aveau amici puternici la curtea lui Constantin și coreligionari secreți chiar între episcopi. Partida se întări din ce în ce după sinod și știu a readuce și pe alți episcopi la vechea lor aversiune contra termenului „ὁμοούσιος, deo-ființă” iară pe împăratul, la prima lui părere, că disputa ariană e o dispută pentru un lucru de nimic. Asttel trecând 3 ani împăratul, după rugăciunea ce-i făcu sora lui Constanța pe patul morții, rechemă pe cei exilați. Iar dupăce Ariu făcuse o mărturisire de credință echivocă, împăratul ceru episcopilor ortodocși a-l primi iarăș în comuniunea bisericii. Dar în Alexandria tocmai la 328, când exilații au fost rechemați, succedă episcopului Alexandru diaconul său Atanasiu, supranumit mai târziu cel Mare. Acesta refuză a primi pe Ariu, cum i se cerea, până când el nu se va sùpune fără echivoc simbolului nicean. Aceeaș atitudine cu Atanasiu avură și Eustațiu episcopul Antiohiei și Marcel al Ancirei. Dar Arianii secreți căștigară curând coreligionari noi, cari în mare parte nu erau ariani puri, ci numai subordinatiani; ei deși concedeau, că Fiul e născut din Tatăl din eternitate, totuș respinseră la început pur și simplu termenul ὁμοούσιος (cel de asemenea ființă) pentru vorba de ființă (οὐσία) streină vorbirii biblice (despre Dumnezeu) și declarară pe Fiul ca pre unul ce seamănă în genere cu Tatăl, însă nu este asemenea lui, pe când alții mai târziu concedeau chiar definirea după ființă (οὐσία), însă numai cu semănare (nu cu asemănare) și declarară, că Fiul nu este de asemenea ființă cu Tatăl, însă totuș de o ființă, ce seamănă cu a Tatălui (ὁμοιούσιος τῷ πατρί). Acești din urmă se numiră mai târziu (pela an. 357) omiusiani (ὁμοιουσιανοί), fiindcă respingeau termenul ὁμοούσιος, dar în schimb admiteau termenul ὁμοιούσιος, în opoziție cu omousianii (ὁμοουσιανοί) sau niceanii, pe când la început (330—341) ei s'au numit euseviani, dela Euseviu din Nico-

Observăm că termenul *homoousion*, a făcut pe mulți să renunțe la crezul de la Niceea, și să treacă de partea arienilor, este interesant că majoritatea arienilor, nu erau arieni puri; ci, cei ce susțineau doctrina subordonării a Fiului față de Tatăl, ei credeau că Fiul este născut din Tatăl. După cum vom observa și în pag. 101, semi-ariani erau majoritari între ariani:

media, căpetenia lor, sau și semiariani (ἡμιόρσιοι). Acești semiariani deveniră curând așa de puternici, că dominau sinoade și puteau răsturna pe adversarii lor. Astfel ei făcură a se convoca la an. 330 sub președința lui Euseviu al Cezariei, de care abuzeau, un sinod în Antiohia contra lui Eustațiu episcopul local, pe care reușiră a-l depune, sub pretext că se făcuse culpabil de sabelianism și de alte nelegiuri, între cari și de imoralitate și lesmajestate; ei puseră în scaunul Antiohiei pe un coreligionar al lor; iar Eustatiu muri în exil probabil tocma la 360, în care caz el va fi suferit exilul în timp de 30 ani. În acelaș mod procedară după cinci ani și contra lui Atanasiu al Alexandriei și după șase ani contra lui Marcel al Ancirei. În contra lui Atanasiu nunumai instigară partida meletiană din Egipt a reinnoi shisma, ce dură apoi până în sec. 5, ci adunară în an. 335 și un sinod la Tir în Fenicia tot sub președința lui Euseviu din Cezaria. Aici se ridicară contra lui Atanasiu acuzări, cari era cele mai mari calomnii¹; el fu depus, iar împăratul, care cu totul adimenit de euseviani, privi pe Atanasiu ca îndărătnic și tulburător, îl exilă la Trier. În anul următor (336) semiarianii depuseră în Constantinopole și pe Marcel al Ancirei, pentru imputări de sabelianism, ce negreșit nu erau cu totul nefundate. Tot în anul 336, împăratul neputând introduce pe Ariu în biserica Alexandriei, chiar după depunerea lui Atanasiu, dădu ordin ca Alexandru, episcopul Constantinopolei (327—338), să-l primească în biserica de Constantinopole. Chiar sosise ziua când Ariu avea să fie primit solemn în biserica de Constantinopole, dar el, bătrân de 80 ani, muri subit. Ortodocșii n'au omis a explică moartea lui ca pedeapsa lui Dumnezeu, iară coreligionarii lui Ariu, ca otrăvire efectuată prin farmece de partizanii sinodului nicean. În anul următor (337) împăratul, aproape de moarte, primi botezul dela Euseviu al Nicomediei, căpetenia partidei semiariene. Fiii lui se suiră pe tron toți trei, la început cam imparțiali și Atanasiu fu rechemat (338) din exil. Însă eusevianii reușiră curând a câștigă pe Constanțiu, pe când frații lui erau pentru Atanasiu. Prima victimă a acestui triumf al semiarienilor la curtea lui Constanțiu fu Pavel, episcop de Constantinopole (338—339); în locul lui veni Euseviu al Nicomediei (339).

¹. Atanasiu fu acuzat că a pus pe presviterul său Macariu să sfărâme potirul și altarul lui Ischira, un pretins preot meletian și astfel a comis un sacrilegiu, apoi că a ucis pe Arseniu, episcop meletian și i-a tăiat brațul drept, spre a face cu el farmece, în sfârșit că a comis imoralități. Aceste acuzări s'au dovedit toate falșe, totuș acuzatul fu condamnat.

La 341, când muri Euseviu, fu ridicat în scaunul de Constantinopole cu forța armatei Macedoniu, alt eusevian; atunci periră vre-o 3000 de oameni, dar el rămase în scaun până la 360. Contra lui Atanasiu deasemenia se ridicară eusevianii din nou la un sinod în Antiohia (339); aici prezidă Euseviu, fost episcop de Nicomedia, acum de Constantinopole și Atanasiu din nou fu depus, iar în locul său veni un anume Grigoriu din Capadocia. Mai tot Răsăritul roman devenise semiranian, sau cel puțin era dominat de semiariani, iar din imperiul roman de Răsărit arianismul se propagă și la Germani, cari veniau în atingere cu el, anume mai întâi la Goți; imperiul roman de Apus însă rămase tot ortodox. Constant, care dela moartea lui Constantin II (340) deveni singur suveran în Apus, decise pe fratele său Constanțiu, după cererea lui Iuliu, episcopul Romei (337—352), la care se refugiasse Atanasiu, a convoca în comun cu el un sinod compus din apuseni și răsăriteni la Sardica (Sofia de azi) în dieceza Dacia, spre a împacă partidele în dispută. Apusenii la un sinod în Roma (340) declarase pe Atanasiu inocent, iar răsăritenii la un nou sinod în Antiohia (341), confirmase depunerea lui și respinsese amestecul lui Iuliu, episcopul Romei, care contestă depunerea unui episcop de Alexandria, fără consimțirea bisericii Romei. Tot la acest sinod ei au compus 4 simbole ortodoxe, ce condamnav arianismul, dar evitau termenul „ὁμολογίαις”; deasemeni au dat 25 canoane oportune, ce apoi intrară în vigoare în toată biserica. Pe baza convocărei imperiale se și adunară în adevăr în toamna anului 343 la Sardica numeroși episcopi apuseni și răsăriteni. Dar cum cei dela Răsărit erau mai toți semiariani, sau cel puțin influențați de semiariani, chiar la constituirea sinodului veniră în conflict cu apusenii, fiindcă la sinod era față și Atanasiu și Marcel, cărora episcopii răsăriteni nu voiau să le permită a lua parte în sinod, sub cuvânt că ei nu pot ocupa loc în sinod înainte de ce acesta îi va declară inocenți; apusenii însă cereau ca și Atanasiu și Marcel să ia loc și să voteze, ca necanonic depuși. Din acest motiv semiarianii părăsiră Sardica, ce după împărțirea de atunci a imperiului era pe teritoriu apusean și s'au retras pe teritoriu răsăritean la Filipopole în Tracia, unde ținură sinodul lor propriu, pe când apusenii au rămas în Sardica, având ca președinte pe venerabilul Osiu de Cordova. Episcopii de Apus nu numai confirmară hotărârile sinodului din Nicea și rostiră anatema contra adversarilor lui, ci anulară și depunerea lui Atanasiu și a lui Marcel, laudând pe acești bărbați ca stâlpii ortodoxiei și spre

a proteja și pe alți episcopi, depuși așa necanonic, luară și dispoziții speciale. Astfel sinodul a dat 20 canoane, ce tratează mai ales despre poziția, drepturile și datoriile episcopilor; trei dintre aceste canoane, anume 3, 4 și 5, tratează în special despre procesele de depunere ale episcopilor și în opoziție cu protestul sinodului antiohian dela an. 341 contra intervenirii lui Iuliu episcopul Romei în chestiunea depunerii lui Atanasie, iar totodată și spre a onora pe apostolul Petru, hotărâră, ce s'atinge de atari depuneri în viitor, ca episcopii, cari se cred depuși necanonic, să se poată adresa la Iuliu episcopul Romei, iar acesta să aibă drept a cere, ca un sinod nou să revizuiască procesul cercetând cazul din nou, deasemenea ca Iuliu să aibă drept a trimite la acel sinod delegații săi, cari să exercite aici autoritatea celui ce i-au trimis. Până acum s'a crezut în general că canoanele ce poartă numele sinodului din Sardica sunt autentice, nu falșuri posterioare ale Romei, cum afirmă dela 1901 prof. Friederich, catolic vechiu, iar după el și alții. Canoanele din Sardica, dacă ele sunt în realitate autentice și dacă tot ce din partea Romei s'a întreprins cu ele, n'a fost numai o manoperă, fiindcă favorizau prea mult pretențiile ambițioase ale scaunului roman, s'au considerat în Roma, ce e drept, ca completarea deciziilor dela Nicea și în colecția romană de canoane au fost adăugate la canoanele sinodului din Nicea, probabil fără nici-o deosebire; din această cauză Zosim, episcopul Romei, în sprijinul pretențiilor sale de a primi apeluri din biserica Africii, invocă, poate chiar de bună credință, canoanele din Sardica drept canoane niceane; dar episcopii Africii respinseră acest argument, după ce recunoscuseră că citatele canoane nu sunt în realitate niceane. Canoanele dela Sardica intrară mai târziu în vigoare în întreaga biserică, după ce fură primite și în colecțiile răsăritene de canoane. Totuș canoanele 3, 4 și 5 nu avură aceeași valoare, fiindcă ele fuseseră date numai pentru timpul lui Iuliu episcopul Romei, ceea ce răsăritenii scăpară din vedere. Între acestea episcopii dela Răsărit, adică semiarianii, cari dominau peste ei, confirmară în antisinodul lor din Filipopole depunerea lui Atanasie și a lui Marcel și pronunțară anatema și asupra lui Iuliu, Osie ș. a. Acum ambele părți cereau a se recunoaște ca ecumenice deciziile lor, între cari și cele date la Filipopole fură datele din Sardica¹. La început Constanțiu amenință cu pedepse pe

¹. Unii istorici bisericești din timpul cel mai recent cred că antisinodul episcopilor răsăriteni s'a ținut tot în Sardica iar nu la Filipopole și că celece raportează Sozom, istoric bisericesc, care a scris despre ținerea acestui sinod la Filipopole, cu aproape 100 ani mai târziu, nu sunt vrednice de credință.

oricine ar voi să aplice în imperiul său deciziile din Sardica cele antiariene; dar când Constant luă serios în apărare sinodul autentic din Sardica și amenință cu războiul pe Constanțiu, acesta consimți în an. 346 a lăsa pe Atanasie să-și ocupe iarăș scaunul său din Alexandria, iar sinodul din Antiohia dela 344 luă o atitudine conciliantă cu simbolul său zis „lung (μυρόστιχος)”. Dar după moartea lui Constant (350), rămânând Constanțiu singur împărat, ortodocșii pierdură ultimul lor sprijin imperial, iară semiarianii câștigară preponderanța și la Apus, așa că acum ei dominau și aici în sinoade; mai întâi la sinodul dela Sirmiu din an 351, unde redactară încă un simbol, de altfel ortodox, numai că evită termenul „ὁμοούσιος”, așa zisa formulă întâia din Sirmiu, ei depuseră pe Fotin, episcopul local (-†- 376), care negreșit nu profesa ortodox, ci monarhian, ca discipol al lui Marcel din Ancira (-†- cam 374), pe care ei îl uriau; apoi devenind mai îndrăzneți, la sinoadele dela Arelate (Arles) în an. 353 și de la Mediolan (Milan) în an. 355 au depus și pe Atanasie. Acesta abia putu scăpa prin fugă la 356 dinaintea agenților imperiali și trebui să apuce iar drumul exilului. Alexandria avu din nou un episcop arian, pe Gheorghe din Capadocia. La Apus semiarianii deasemenea depuseră pe adversarii lor principali, așa în an. 353 pe Paulin de Trier (Treviri), în 355 pe Osiu de Cordova (Corduba), pe Euseviu de Vercelee (Vercelli) în Italia de sus, pe Lucifer de Calaris sau Caralis (Cagliari) din Sardinia, pe Liberiu de Roma (353—366), iar în an. 356 și pe Ilariu de Pictavia (Poitiers) din Galia. Cu atari depuneri semiarianii ajunseră din ce în ce să prepondereze și la Apus. Acesta deasemenea părea că a devenit arian; însuș Liberiu și Osiu ajunseră la atâta desnădăjduire despre restabilirea curând a cauzei ortodocșilor, că slăbiți de exil consimțiră a subscrie o formulă de credință semiariană, ce respingea termenul „ὁμοούσιος” și anume formula zisă a treia din Sirmiu (358) și astfel obținură permisiune de a se reîntoarce la scaunele lor; ortodocșii riguroși li-au reproșat aceasta cu amar și chiar ei însiși căutară mai târziu a repara greșala prin un zel cu atât mai mare contra arianismului, ce acum nu se mai manifestă numai ca semiarianism, ci chiar ca arianism extrem. Deci acești ariani, acum extremi, voră deasemenea a utiliză victoria reputată de semiariani și a confirma arianismul în un sinod ecumenic. Însă tot aveau teamă de a aduna la un loc episcopi dela Răsărit și dela Apus; deaceea crezură că prin împărțirea acestora vor putea fi stăpâni mai sigur

pe situație. Ei deci în an. 359 deciseră pe împăratul Constanțiu a convoca acest sinod ecumenic în două locuri și anume pe răsăriteni la Seleucia din Isavria, iar pe Apuseni la Ariminum (Rimini) din Italia. Și în adevăr arianismul triumfă la Seleucia ca și la Ariminum în o formă moderată, după care Fiul fu zis că seamănă (ὁμοιος) cu Tatăl, deși la Seleucia nu triumfă asupra sinodului ci numai asupra delegaților acestuia către împăratul, iară la Ariminum, chiar asupra sinodului, însă numai cu greutate și uzând de multe manopere și presiuni, totuși în general triumfă, așa că Ieronim, scriitor bisericesc din timpul următor zice: „Lumea creștină văzû cu uimire că deodată a devenit ariană”.

Dar arianismul se află acum desbinat în interior și diversele partide ariene, persecutându-se furios una pe alta, începû astfel decadența arianismului în imperiul roman. Dominația necontestată a semiarianilor până la an. 356, având în frunte pe Vasiliu de Ancira († după 360) la Răsărit, iară la Apus pe Auxențiu episcop de Milan († 374) stârnise gelozia arianilor riguroși, cari întăriți din nou se ridicară dela 357 mai hotărît. Ei voiau la început a reinnoi pe loc arianismul riguros, căci declarară că Fiul nu este de o ființă ce seamănă (ὁμοιοῦσις) cu a Tatălui, că nici chiar în genere nu seamănă cu Tatăl (ὁμοιος), ci că e cu totul neasemene (ἀνόμοιος). Arianii riguroși triumfară la sinodul al 2-lea dela Sirmiu din an. 357 cu formula lor zisă a doua formulă dela Sirmiu, iar semiarianii, la sinodul dela Ancira (358) și la sinodul al 3-lea dela Sirmiu cu formula lor zisă a treia formulă dela Sirmiu din an. 358, apoi la sinodul 4 din Sirmiu ce dădû „a patra formulă dela Sirmiu” și în un sinod următor la Nike din Tracia, așa zis sinodul nikic sau nicenic, ce tindea a seduce și prin numele său de acelaș sunet cu al sinodului nicean și adaptă mai strict la arianismul riguros formula a 4-a din Sirmiu. În astfel de împrejurări Ursaci de Singidun (azi Belgrad) din Mezia de sus, ce ținea de dieceza Dacia și Valent de Mursa (azi Essec sau Esseg din Slavonia) partea Panoniei, ce ținea de Iliricul apusean, ambi episcopi ai curței, propriu zis deasemeni ariani riguroși, dar mascând credința lor față de împărat, care avea credinți semiariene, în zădar se osteniră în an. 359 a face o apropiere între semiarianism și arianismul riguros, împacând între sine ambele partide prin doctrina: Fiul nu este deoființă asemenea (ὁμοιοῦσις) cu a Tatălui, ci numai simplu seamănă Tatălui (ὁμοιος). Nimic nu folosi nici această încercare de conciliare, favorizată de împăratul, a unei par-

tide, în fruntea căreia veni la Răsărit la sinodul dela Seleucia din an. 359 Acachiu, episcop de Cesaria Palestinei (340—366), până aci arian riguros, acum însă părăsind arianismul riguros, iar acea partidă se numia omoiani (*Ὀμοιανοί*) sau omei ori acachiani, sau eudoxiani, dela altă căpitenie posterioară a lor, anume dela Eudoxiu (-† 379), odinioară episcop de Antiohia și dela an. 360 episcop de Constantinopole. Ceialalți ariani riguroși perzistară din ce în ce mai ferm în doctrina lor, că Fiul nu este nici decum asemenea cu Tatăl, ci mai vârtos ^{νικότερ} nu seamănă Tatălui (*ἀνόμοιος*), deaceia ei se și numiră anomei. În fruntea arianilor riguroși era la început Aefiu, diacon din Antiohia, apoi episcop al partidei sale, fără scaun (-† 367), după el fu discipolul său Eunomiu, episcop de Cizic în Misia (-† cam 395); ambii spre a demonstra doctrina lor ziceau; „Dacă Dumnezeu Tatăl este nenăscut, iară Fiul, născut, atunci Fiul nu poate semăna cu Tatăl și nici chiar poate fi Dumnezeu adevărat”. Dela sinodul al 4-lea din Sirmiu (359) dominau omeii și persecutau pe celelalte două partide prin depuneri în masse; tot ei triumfară și la sinodul dublu din Ariminum și Seleucia (359), iar în an. 360, după depunerea lui Macedoniu, semiarian, care dela 341 ocupă scaunul episcopal de Constantinopole, au pus episcop aici pe partizanul lor Eudoxiu, până atunci episcop al Antiohiei. Dar murind Constanțiu (361) ei pierdură preponderanța. Supt Iulian Apostatul, inamic al creștinilor (361—363), semiarianii, anomeii sau ariani riguroși, cari, cum am zis, se numiră eunomiani, omeii, cari acum singuri erau denumiți mai obișnuit cu numele comun de arieni și ortodocșii, toate aceste partide erau deopotrivă agreate sau mai virtos urâte de împărat.

Acum Atanasiu se putu reîntoarce la scaunul său, căci Iulian rechemă din exil pe episcopii de toate partidele pentru ca creștinii să se destrugă reciproc, totuș curând acelaș Iulian exilă din nou pe Atanasiu, fiindcă lucră cu prea mult succes pentru armonia între creștini, mai ales convertind numeroși semiariani în un sinod dela Alexandria (362) și pentru consolidarea din nou a bisericii creștine. Deși el s'a reîntors supt împăratul Iovian (363—364), totuș supt împăratul Valent (364—378), care era arian riguros și deveni suveran la Răsărit, pe când Valentinian (364—375), care era ortodox, obținū Apusul, Atanasiu fu nevoit a se depărtă iarăș din Alexandria, deastădată numai pentru 4 luni, fiindcă poporul Alexandriei interveni amenințător în favoarea lui. Valent făcu arianismul dominant în general și la Goți, cărora în an.

376 le dăde pământ de locuit în imperiul său, iar prin intermediiul Goților și la alte popoare germanice. Supt Valent arianii riguroși, numiți și eunomiani sau anomei, la cari se alipiră acum și omeii, ajunseră a prepondera și persecutau cu aceeași furie pe ortodocși și pe semiariani, așa că din această cauză semiarianii se tot apropiară de ortodocși și chiar se împăcară în masă cu aceștia. Dar arianii riguroși și Valent uzară contra ortodocșilor de măsuri încă mai severe decât cum făcuse semiarianii, și după ei omeii și Constanțiu, pe când aveau preponderanța. Ce e drept, Atanasie, mulțamită poporului, care făcuse puternice manifestări contra prigonirii lui, s'a putut întoarce din exil chiar dupe 4 luni și petrecu ultimii săi ani cu pace în Alexandria, unde muri 373; dar alți episcopi ortodocși dela Răsărit au avut a suferi lungi exiluri precum și persecuții de tot felul, așa d. e. pela an. 374 Euseviu de Samosata, nobilul campion al ortodoxiei în Siria; el când s'a reîntors din exil după moartea împăratului Valent, avu să sufere continuu furia arianilor și la 379 fu ucis cu pietri de un monah arian. Valent persecută cu multă furie pe monahii, cari lucrau în potrive arianilor, exceptând pe puțini, între cari și pe asasinul lui Euseviu de Samosata. Valent ordonă să-i urmărească până în pustii, să-i bată cu toege, sau pe cei mai tineri să-i îmbrace în haine de soldați și să-i înroleze în armată. Dar Valent murind la 378 îi succedă în an. 379 la Răsărit Teodosiu I ca suveran, care la 380 își făcuse intrarea în Constantinopol; el se declară următor decis al credinții ortodoxe și amenință pe adversari atât cu urgia divină cât și cu pedepse din partea lui. Deci arianismul, care mai dinainte mergea spre decadență, fu reprimat curând, așa că el dispărură la începutul sec. 5 din imperiul roman de Răsărit afară de resturi mai mici, pe cari tocma Iustinian (527—565) le stârpi și afară de arianismul dominant între Germanii, cari se aflau încă în imperiul de Răsărit. În imperiul roman de Apus a predominat continuu credința ortodoxă. Numai împăratul Valentinian II, a cărui mamă Iustina (385—388) favoriză arianismul, devenind singur împărat (383—393) la vârsta de 12 ani toleră și arianismul câțva timp sub influența mamei sale, până ce Teodosiu c. Mare și Ambrosiu episcop de Mediolan în an. 388 când Valentinian II ajunse de 17 ani, îl deciseră a părăsi cu totul pe arieni și de atunci conlucră la stărpirea lor.

c. Arianismul dominant în statele germanice, în unele până în sec. 7.

Pe timpul lui Constanțiu (337—361) și Valent (364—378), im-

părați ariani, arianismul începù a se introduce la popoarele germanice, între cari se menținù timp mult mai îndelungat decât a durat dominația lui în imperiul roman.

Connaționali creștini ai Vizigoților îmbrățișară arianismul încă supt împăratul Constanțiu, protector al lui, mai ales prin episcopul lor Ulfila, educat în Constantinopole, unde episcopii de la an. 339 până la 380 au fost ariani și unde se și hirotoni în 341 sau 343; iară Vizigoții, ca vecini imediați cu imperiul roman de Răsărit în 376 supt împăratul Valent, care era arian și mai riguros decât împăratul Constanțiu, solictară pământ de locuit în Mezia (Mezia de jos) și Tracia, ce făceau parte din dieceza Traciei, fiindcă Ostrogoții împinși de Huni îi respinseră din locurile lor. Valent le admise cererea cu condiție ca toți să îmbrățișeze creștinismul de rit arian; această condiție fu susținută foarte energic de Ulfila, episcop al Goților, (Wulfila 341—381 sau 343—383), care de mai înainte ținea la arianism, fiindcă studiasse în Constantinopole la ariani și fusese hirotonit de ei. Dela Vizigoți, după ce se stabiliră în Mezia și Tracia și se convertiră toți la creștinism, arianismul veni și la Ostrogoți cum și la Vandali, încă de când Ostrogoții locuiau în Dacia și Panonia, iar Vandalii în Panonia. Când apoi Vizigoții, după ce devastară Roma în an. 410 supt regele lor Alaric, se așezară la 412—419 în Galia de miazăzi-apus, iar pela 480 în Spania, infectară cu arianismul curând pe Burgunzii din Galia de miazăzi-răsărit, la început catolici sau ortodoxi, iar apoi după jumătatea sec. 5 (465) și încă înainte de a fi pătruns ei din Galiade miazăzi-apus în Spania infectară pe Suevii din Spania, până atunci deasemenea catolici supt regele lor Remismund. Ostrogoții iarăș deodată cu convertirea lor în țerile dunărene atraseră la arianism atât direct cât și indirect pe Rugi și pe popoarele vecine cu ei, adică pe Gepizi și Langobarzi. Toate aceste popoare ariane persecutară mai mult sau mai puțin biserica catolică sau ortodoxă din țerile imperiului roman de Apus, în care ele se stabiliră. Cei mai aprigi prigonitori ai bisericii fură Vandalii, când ocupară Africa, notabil încă Genseric sau Geiseric, regele lor (419—477). El porunci a încărcă episcopi și preoți ortodocși în luntri șubrede și a-i mânà la largul Mării, ca să se înnece, sau punea să-i alunge cu biciul în pustie goli, ca să moară de foame sau să fie sfâșiați de fiare. Mai crud încă procedă fiul și succesorul său Himerich (477—484) în a doua parte a domniei lui; el pedepsia și pe laicii, cari nu primiau arianismul, cu confiscarea

averii, cu exil, cu mutilări și chiar cu moarte. Cea mai mare senzație făcû în an. 484, pelângă arderea lui Letus, episcop de Nepta, tăierea limbii la 300 creștini ai comunității ortodoxe sau catolice din Tipasa, pentru că nu voră a primi pe episcopii ariani ce li se impuse; dar contemporanii spun că Dumnezeu și în această persecuție a premărit credința întru El cu minuni, căci cei 300 mărturisitori deși erau fără limbi, nu pierdură graiul; mai mulți contemporani vrednici de credință spun că ei înșiși au auzit pe unii din acești 300 mărturisitori cântând și grăind. Dintre succesorii lui Himerich, Guntamund (484—496) a fost tolerant, Trasamund (496—523), inamic, Hilderich (523—530), favorabil, Gelimer (530—533) iarăș persecutor față de creștinii catolici sau ortodocși. Vizigoții și mai ales regii lor Eurich (466—484) și Leovigild (569—586) deasemenea persecutară crâncen biserica ortodoxă din Spania, căzută sub dominația lor. Cu cea mai mare indulgență procedară în Italia Ostrogoții supt Teodoric sau Teodoric c. Mare (493—526). Acesta tocma pela sfârșitul vieții începû a trată ca inamic pe creștinii ortodocși, bănuindu-i că ar stă în înțelegere cu împăratul roman dela Răsărit și ca răzbunare pentru că ariani, ce mai rămăsese, erau persecutați în imperiul roman de Răsărit.

Totuș arianismul se stinse treptat și între popoarele germanice. La Vandali, Ostrogoți și Gepizi el se stinse odată cu aceste popoare, adică în an. 534 la Vandali, în 555 la Ostrogoți, în 566 la Gepizi. Burgunzii, Suevii și Vizigoții renunțară la arianism mai ales prin acțiunea episcopilor catolici sau ortodocși ai populației romanice din noile lor țări și prin înrăurirea Francilor puternici și ortodocși zeloși; așa încă dela an. 516 Burgunzii, supt regele lor Sigismund și cu concursul însămnat al lui Avitu, mitropolit de Vienne, Suevii, supt regele lor Chararic (550—559) și în sfârșit în an. 563 la sinodul din Bracara (Braga) Vizigoții, cari în 585 unise cu statul lor și pe al Suevilor, supt regele Reccared (586—601), după ce el trecû solemn la ortodoxism sau catolicism la sinodul 3 din Toletum (Toledo) în an. 589. Rugii, Herulii, Skyrîi (Skirii) și Turkelingii (Turkelingi) ariani au fost chiar persecutori fanatici ai populației romanice ortodoxe sau catolice din Noric (azi Salzburg, Carintia, ducatul Stîria și Austria de miazăzi până la Dunăre); numai respectul ce aveau către Severin, apostolul Noricului (454—482), moderă încâtva fanatismul lor. Ei fură făcuți inofensivi față de biserică ortodoxă sau catolică din Noric

chiar de Odoacru, propriul lor compatriot și corelegionar, în an. 407 când acesta avea dominația asupra Italiei prin distrugerea statului lor din Noric, și arianismul lor deasemenea se stinse curând apoi cu apunerea triburilor lor (după 493). Pentru convertirea Langobarzilor ariani din Italia lucră cu zel dela an. 590 Grigoriu c. Mare, episcopul Romei (-|- 604) și Teodolinda, regină contemporană a Langobarzilor (-|- pela 623). Totuș la acest popor s'a menținut arianismul până în an. 671 supt regele Grimoald (-|- 681).

Am văzut în cartea: **Istoria Bisericească Universală și statistica bisericească** de Euseviu Popovici, scris în germană și tradus de Atanasie Mironescu (Ediția II-a anul 1926), cum se descrie lupta de după Conciliu de la Niceea.

În primă fază după conciliu de la Niceea, partida ariană se întărește în secret, Eusebiu de Nicomedia avea amici puternici la curtea împăratului, unii care au semnat crezul de la Niceea, datorită aversiunii față de termenul: *homoousion*. Mai târziu Arieni câștigă coreligionari noi care nu sunt arieni puri; ci, cred în doctrina subordonării, numiți și semi-arieni. Acești semi-arieni curând au devenit puternici și dominau sinoadele.

Însă în anul 337 d.C., Împăratul Constantin cel Mare fiind pe moarte, a fost botezat de un episcop Arian, de Eusebiu de Nicomidia¹⁷.

Constantin a fost succedat de trei fii ai săi: Constantin (21 ani); Constantius (20 ani) și Constans (17 ani). Constantius era un Arian zelos, ceilalți doi, trinitarieni zeloși. În anul 340 d.C. Constantin II a fost ucis într-un război cu fratele său Constans (ambii trinitarieni). Aceasta a lăsat imperiul și religia pe seama celor doi frați - Constantius în Constantinopol și în est, Constans în vest. În teritoriile lui Constans, toți Arieni erau eretici; în teritoriile lui Constantius, toți catolicii¹⁸ [și prin urmare trinitarieni] erau socotiți eretici. Războiul religios a continuat, și a crescut în violență.

În februarie 350 d.C. Constans a fost ucis de uzurpatorul Magnentius, iar în 353 d.C. Constantius a devenit singurul împărat prin înfrângerea finală și moartea uzurpatorului. Constantius nu s-a simțit asigurat de autoritatea imperială absolută, până când nu s-a răzbunat pe Atanasius, și a făcut din doctrina Ariană, religia întregului imperiu.

Și totuși, el a propus ca aceasta să fie împlinită numai după metoda tradițională, printr-un conciliu general. După cum tatăl său a stabilit.

¹⁷ vezi: **Enciclopedia Britanica** articolul „Constantin” — p. 359; http://ro.orthodoxwiki.org/Eusebiu_de_Nicomidia

¹⁸ Catolic vinde din greacă, din gr. *katholikos* — și înseamnă: universal.

Constantin cel Mare a folosit amenințarea cu excomunicarea și exilul, Constantius s-a folosit de forță pentru a impune doctrina ariană.

Prin forță, Împăratul în cel mai mare secret, a făcut să adune trupele necesare în oraș, iar la miezul nopții, catedrala a fost inundată de soldați, ușile au fost cu violență deschise, și într-un nor de săgeți, soldații, cu săbiile scoase, au năvălit înăuntru pentru a-l aresta pe Atanasius.

Scene ca acestea nu erau neobișnuite. Căsătoria statului cu biserica apostată a dat naștere la tot felul de violențe. Episcopi erau aleși și hirotonisiți în timp ce erau înconjurați de gărzi înarmate până-n dinți pentru a-i apăra de masele răsculate peste care trebuiau să prezideze. Oare aceasta era Biserica blândului Isus? Oare creștinii sinceri de azi, își pot permite să se lase conduși de crezuri stabilite prin forță, sau cu amenințarea exilului? Mă refer aici atât la crezul lui Anastasie, cât și la cel al lui Arius?

În anul 339 d.C., semi-arieni sau eusebieni, cum mai erau numiți semi-arieni, s-au ridicat contra lui Atanasie la un sinod în Antiohia, astfel mai tot răsăritul roman deveni semi-arian, sau dominat de semi-arieni, iar în imperiul de apus predomina tot ortodocși trinitarieni.

La cererea lui Iuliu episcopul Romei, a convocat un sinod compus din episcopi din răsărit dar și apus, la Sardica (Sofia de azi), spre a împăca partidele în dispută. Apusenii la Roma în 340 d.C. l-au declarat pe Atanasie inocent, iar răsăritenii la Antiohia au compus patru simboluri ortodoxe, ce condamnau arianismul, dar evitau termenul: *homoousios*.

De ce acum au putut să accepte un crez fără *homoousios*, și când a vrut Eusebiu, nu s-a putut? Dacă acceptau atunci era pace și nu erau dispute și lupte care au durat de la începutul sec. IV până în sec. VII d.C.

Este interesant că însuși Liberiu și Osiu au ajuns să subscrie la o formulă semi-ariană, fiind slăbiți de exil, semnând un simbol de credință ce respinge termenul: *homoousios* (deo-ființă), și anume simbolul stabilit la Sirmiu în 358 d.C., ortodocși le-au reproșat acest compromis.

Arieni extremi nu s-au mulțumit cu victoria semi-arienilor, ei voiau să utilizeze această victorie în răsărit pentru în favoarea lor, ba mai mult să stabilească arianismul într-un sinod ecumenic. Însă arieni aveau teamă în a aduna episcopii de la răsărit și de la apus împreună, ei crezuseră că dacă se vor ține două sinoade, unul la apus și altul la răsărit vor putea stăpâni mult mai sigur.

Semi-arieni au avut dominația până la 356 d.C. având în frunte pe Vasile de Ancira la Răsărit, iar la Apus pe Auxențiu episcop de Milan (374), stârnind mânia arienilor extremiști care întăriți din nou se ridicaseră la 357 d.C. mai hotărâți. Ei voiau în început a reinnoi mai hotărât arianismul riguros, căci declaraseră că Fiul nu este deo ființă ce seamănă cu Tatăl, și susțineau că nici nu seamănă cu Tatăl, căci natura Lui fiind diferită de a Tatălui.

Biblia nu suține așa ceva!

Arianii riguroși triumfă la sinodul al 2-lea de la Sirmiu (357), iar semi-arianii, la sinodul de la Ancira (358), și la sinodul al treilea de la Sirmiu (358). Apoi la al patrulea sinod de la Sirmiu, cât și într-un sinod de la Nike din Tracia, unde s-a adoptat arianismul riguros și mai strict.

În anul 359 d.C., s-a încercat o conciliere între arieni și semi-ariani, însă nu folosi la nimic nici această încercare de reconciliere.

În anul 359 d.C., împăratul Constanțiu a convocat acest sinod ecumenic în două locuri, la Seleucia (est) și la Ariminum (vest). Și într-adevăr arianismul triumfă la Seleucia și la Ariminum, dar într-o formă moderată, despre Fiul a s-a spus că seamănă (homoios) cu Tatăl.

Conciliul de la Ariminum (în zilele noastre Rimini):

În vara lui 359 d.C. mai mult de patru sute de episcopi s-au adunat la Ariminum, dintre care optzeci erau Arieni. La Seleucia, sau adunat mai mulți episcopi, dintre care o sută cinci erau semi-Arieni; aproximativ patruzeci erau Arieni, În timp ce catolicii erau puțini la număr.

Un ofițer civil de un rang înalt a fost numit să-l reprezinte pe Împărat la fiecare conciliu, iar celui care a mers la Rimini i s-a ordonat să nu îngăduie nici unui episcop să meargă acasă până când toți, se pun de acord referitor la credință¹. Pentru a nu întâmpina dificultăți în a ajunge la unitate în ceea ce privește credința, a fost conceput și trimis la conciliu pentru a fi semnat un crez. În vremea aceea împreună cu Împăratul mai erau la Sirmium, încă cinci episcopi, dintre care unul era George din Alexandria, și dintre care toți erau Arieni sau semi-Arieni. Ei au conceput un crez, al cărui principale puncte erau următoarele:

„Noi credem în unul singur și Adevărat Dumnezeu, Tatăl și Conducătorul tuturor, Creatorul și Demiurgul tuturor lucrurilor, și în unul singur Fiul născut a lui Dumnezeu, care a fost născut din Tatăl fără schimbare înainte de toate veacurile, de orice început, de orice timp care poate fi cuprins, și de orice substanța care poate fi cuprinsă... Dumnezeu din Dumnezeu, asemănător Tatălui, care L-a născut cum spun Sfintele Scripturi, a cărei generație nu o cunoaște (înțelege) nimeni În afara de Tatăl care L-a născut. ... Cuvintele ousia, pentru că au fost folosite de Părinți în simplitate (ceea ce înseamnă cu bune intenții), dar fără a fi înțelese de oameni, au generat scandal, și nu sunt folosite în Scripturi, să fie lăsate de o parte, iar în viitor să nu mai fie niciodată menționat Usia referitor la Dumnezeu...Dar menținem că Fiul este similar Tatălui în toate lucrurile, așa cum învață și spun Sfintele Scripturi.” („Enciclopedia Britanica” pag.377,378, – sublinierile îmi aparțin).

Constantius a folosit puterea sa, pentru a-i determina pe toți să semneze. La fel cum a făcut tatăl lui înainte, Constantius a condamnat la exil pe toți care nu ar fi semnat crezul său.

Putem învăța o lecție importantă din acest episod. Ori de câte ori cineva folosește forța, fie prin intermediul împăratului sau a oricărui alt mijloc, pentru a-i determina pe alții să creadă ceea ce ei cred, cu siguranță urmează calea lui Satan și a urmașilor lui. Nu există nici o consfințire în Biblie pentru a folosi forța spre a-i determina pe alții să creadă un anumit lucru. Acest spirit a fost manifestat de Biserica Catolică de multe ori în evul mediu întunecat. Acest spirit este spiritul răului. Să nu uităm niciodată această lecție valoroasă!

Doctrina Ariană devine tradițională:

Constantius a reușit să facă din doctrina Ariană o doctrină tradițională în 360 d.C. Mărturisirea Împăratului a fost atunci publicată de-a lungul întregului imperiu, iar tuturor episcopilor li s-a ordonat s-o semneze, sub amenințarea exilului tuturor celor care refuzau. Acest ordin a fost cu cea mai mare rigoare executat în toate provinciile imperiului, și numai câțiva au fost descoperiți că nu au semnat cu mâinile lor ceea ce condamnau în inimile lor.

Mulți care se credeau invincibili, au fost biruiți, și au cedat cu timpul; iar cei care nu au cedat, au fost duși fără excepție în exil, alții fiind numiți în locul lor. Astfel, toate episcopiile din imperiu au fost umplute de Arieni în așa măsură încât în tot estul nu a mai rămas nici un episcop tradițional catolic, iar în vest numai unul; și anume Gregoriu, episcop de Elvira în Andaluzia, iar el, în toata perioada ce urma, fiind obligat să renunțe la turma sa și să stea ascuns. (vezi: „Istorie a Papilor,” Liberius, par.24,25.)

Astfel, Constantius a reușit mult mai pe deplin decât tatăl său să stabilească o unitate a credinței, dar tot prin forță. Credința era cea Ariana. Iar Arianismul era acum pe de deplin tradițional, iar dacă este folosit sensul potrivit, tot atât de Catolic (universal) ca și cel Atanasian.

Această perioadă a istoriei este cu desăvârșire ignorată de majoritatea catolicilor. Puțini sunt gata să admită că doctrina Ariană a fost considerată tradițională în vreo perioadă din istoria „Bisericii Catolice”!

Ieronim, scriitor bisericesc din timpul următor a zis: „*lumea creștină văzu cu uimire că deodată a devenit ariană*”.

Crezul Arianismului: Tatăl singurul este Dumnezeu: el singurul este nenăscut, veșnic, înțelept, bun, neschimbător. El este separat de om printr-o prăpastie infinită. Dumnezeu nu poate crea lumea direct; ci, doar printr-un agent, Logos-ul, care el însuși este creat cu scopul de a crea lumea. Fiul lui Dumnezeu este preexistent, „înaintea tuturor creaturilor.” El este o ființă de mijloc între Dumnezeu și lume, imaginea perfectă a Tatălui, executorul gândurilor lui. Într-un sens secundar sau metaforic el poate fi numit „Dumnezeu.” Dar, pe de altă parte, Cristos însuși este o „creatură,” – prima creatură a lui Dumnezeu, prin care Tatăl a chemat alte creaturi în existență.

El este „făcut,” nu de o „esență” cu Tatăl, ci „din nimic,” prin „voia” Tatălui, înaintea oricărui timp posibil, totuși în timp: el de aceea nu este veșnic, și „a fost un timp când el nu era.” El este schimbător, supus vicisitudinilor unei ființe create. Cu limitarea duratei lui Cristos este în mod necesar conectată o limitare a puterii sale, a înțelepciunii și a cunoștinței.

S-a afirmat expres de către Ariani că Fiul nu îl cunoaște perfect pe Tatăl, și de aceea nu îl poate revela în mod perfect. El este esențial diferit de Tatăl (heteroousios, în opoziție cu formula ortodoxă, homiiousios, co-egal, și cu semi-arianismul, care preferă expresia: homoiousios, asemănător în esență). Aetius și Eunomius după aceea au exprimat mai puternic aceasta numindu-l deosebit de Tatăl (anomoios).

În privința umanității lui Cristos, Arius i-a atribuit lui doar un trup uman. Dezvoltarea ulterioară a Arianismului de către Aetius și Eunomius nu a adus noi trăsături, cu excepția multor lupte. Controversa a degenerat într-un război dogmatic.

Arianii și-au sprijinit doctrina lor, din acele pasaje din Biblie, în care Cristos este egal cu creatura (Proverbe 8:22-25; Fapte 2:36; Coloseni 1:15), sau care atribuie Cristosului întrupat (nu Logosului pre-existent) în starea sa de umilire lipsa de cunoaștere, oboseala, tristețea sau alte sentimente schimbătoare și stări ale minții (Luca 2:52; Marcu 13:32; Evrei 5:8-9; Ioan 12:27-28; Matei 26:39), sau care prezintă un fel de subordonare a Fiului față de Tatăl (în special Ioan 14:28: **„Tatăl este mai mare decât Mine”**).

Arius a recunoscut în prima sa Scrisoare către Eusebius din Nicomedia că Cristos a fost numit Dumnezeu, însă în ideea de *divinitate subordonată, secundară, creată*.

Eusebiana, sau Semi-Arianii credeau că Fiul era similar (asemănător) în substanță (homoiousios) cu Tatăl; în timp ce Aetianii (de la Aetius, un diacon din Antioh) și Eunomianii (de la Eunomius, Episcop de Cyticus în Mysia) au învățat că el era de o substanță diferită (heteroousios), și deosebit (anomoios) de Tatăl (de aici numele Hetero-ousiaști și Anomoeani).

Un număr de sinoade și crezuri de compromis au fost dedicate vindecării acestor disensiuni între arieni, dar fără efect permanent.

Astfel cele optsprezece sau mai multe crezuri pe care Arianismul și Semi-Arianismul le-au produs între primul și al doilea Consiliu ecumenic (325-381 d.C.), nu a dus la unitate și stabilitate, motivele probabile au fost: 1) extremismul arienilor; 2) cât și lipsa de unitate între arieni, și lipsa de unitate între arieni și semi-arieni; 3) persecutarea semi-arienilor.

Dacă arianismul nu era o extremă, ci din start, oponenții trinității ar fi fost: semi-arianii sau eusebieni, ar fi câștigat la Nicea, nu ar mai fi fost nevoie de cca. 100 de ani de lupte pentru stabilirea doctrinei despre Dumnezeu.

Poate că dacă arianismul era unit și moderat, eliminând extrema lui Arius, facerea Fiului din nimic, Fiul fiind o creatură diferită de Tatăl și ar fi

acceptat: Fiul asemănător Tatălui și nașterea Fiului din Tatăl, poate doctrina trinității nu ar mai fi triumfat ulterior.

Semi-arianismul era mai bun ca arianismul și ca doctrina trinității, dar nici acesta nu era perfect, susținând că Fiul a fost născut din veșnicie, pe când Biblia susține că El a fost născut la **începutul creației, în începutul primei zile de creiere** (compară Geneza 1:1 cu Exod 20:11; vezi și Proverbe 8:22-25; Coloseni 1:15-18; 1Ioan 1:1-3; 2:13,14; Apocalipsa 3:14).

Însă deoarece arianismul era dezbinat în interiorul lui prin diferitele lui partide, persecutându-se furios una pe alta, a început decadența arianismului în imperiul roman.

În anul 361, a murit Constanțiu, și a venit la domnie Iulian Apostatul (361-363), inamic al creștinilor de orice fel, fie ortodocși, semi-arieni, anomeii, arienii riguroși, numiți și: eunomiani.

Atanasie s-a putut atunci reîntoarce la scaunul lui, și a convertit numeroși semi-arieni la sinodul de la Alexandria din 362 d.C.

În răsărit era împărat: Valent (364-378), care era arian riguros, pe când Valentinian (364-375), care era ortodox, obținuse Apusul.

Valent făcuse arianismul dominant în general și la Goți, cărora în anul 376 d.C. le-a dat pământ de locuit. Sub Valent, arienii riguroși numiți și eunomiani și anomeii, s-a alipit și omeii, aceștia au ajuns să persecute pe ortodocși și pe semi-arieni. Din această cauză semi-arieni s-au apropiat tot mai mult de trinitarieni și chiar se împăcaseră în masă cu aceștia.

Valent a murit în 378 d.C., fiind succedat în 379 d.C. de Teodosiu, care la 380 d.C. își face intrarea în Constantinopol și se declară decis pentru credința trinitariană, amenințând pe adversari cu urgia divină și cu pedepse din partea lui.

Arianismul care nu era unit și mergea spre decadență fu reprimat curând, așa că el dispăru la începutul sec. V d.C. doar unele rămășițe au rămas până în sec. VII d.C.

Totuși împăratul Valentinian II, a cărei mamă Iustina (385-388) favoriza arianismul, devenind singur împărat (383-393), la vârsta de 12 ani, toleră arianismul câțiva timp sub influența mamei sale, însă la vârsta de 17 ani, a părăsit arianismul și s-a decis pentru stărpirea lor.

Doctrina Trinității restabilită:

Oricum, acesta nu a fost sfârșitul controversei. După cum vom vedea, doctrina Atanasiană a fost din nou stabilită în Biserica Catolică.

În 375 d.C. a murit Valentinian, și a fost succedat de cei doi fii ai săi, Grațian, în vârstă de șaisprezece ani, și Valentinian II, în vârstă de patru ani. Grațian nu era altceva decât unealta episcopilor. Ambrose era pe vremea aceea episcop de Milano, iar ambiția episcopală nu a fost niciodată mai arogant susținută decât în cazul acelui prelat. Curând mintea episcopului și-a impus autoritatea asupra băiatului împăratului, iar Ambrose îl mânuia

după propria-i voință pe firavul și șovăielnicul Grațian. Milman, „**Istorie a Creștinismului**” cartea III, cap. VIII, par.28).

Dar dincolo de toate lucrurile pe care le-a făcut Grațian, ceea ce a contribuit cel mai mult la mărirea Bisericii Catolice, a fost de a-l alege pe Teodosius ca Împărat asociat. Valens a fost ucis într-o luptă cu goții în 378 d.C.

În organizarea Bisericii Catolice, locul lui Teodosius este imediat după cel al lui Constantin. Pe la debutul anului 380 d.C., el a fost botezat de episcopul catolic din Tesalonic, și imediat după aceea a emis următorul edict: *„Este plăcerea noastră ca națiunile care sunt conduse prin îndurarea și mijlocirea noastră să adere cu fermitate la religia care a fost predată de Sfântul Petru Romanilor, a cărei tradiție a fost conservată cu credincioșie și care este acum mărturisită de pontiful Damasus și de Petru, episcop de Alexandria, un om de o sfințenie apostolică. Potrivit ordinii apostolilor și doctrinei evangheliei, să credem în absoluta divinitate a Tatălui, Fiului și Duhului Sfânt: sub o egală măreție, și o pioasă Trinitate.* (E posibil, că aici să fie prima menționare a cuvântului Trinitate În vreun crez sau edict) *Împuternicim pe cei ce accepta aceasta doctrina sa-și asume titlul de Creștini Catolici; și pentru că-i considerăm pe toți ceilalți ca fiind nebuni extravaganti, îi stigmatizăm cu infamul nume de ,eretici,' și declaram că locașurile lor de rugăciune să nu mai murdărească respectabilul nume de biserici. Pe lângă condamnarea dreptății divine, trebuie să se aștepte să sufere pedepsele severe pe care autoritatea noastră, calauzită de înțelepciune cerească, va găsi cu cale să le aplice.”*

Această lege a fost emisă în numele a trei Împărați: Grațian, Valentinian II și Teodosius. „Astfel, religia întregii lumi romane a fost decretată de doi băieți debili și un ne-civilizat soldat spaniol.” - Milman, „**Istorie a Creștinismului**,” cartea III, cap.IX, par.1.)

În Constantinopol catoliciei era atât de puțini, încât la înscăunarea lui Teodosius, ei nu aveau un loc de întâlnire stabil, și nici nu aveau un pastor.

Conciliul de la Constantinopol:

La începutul anului 381 d.C., Teodosius a emis un decret, excluzând din toate bisericile de pe teritoriul său pe toți episcopii și alți eclesiastici care au refuzat să subscrie crezului de la Nice. Printr-un ofițer împuternicit cu forță militară, edictul a fost adus la îndeplinire în toate provinciile estului. Stabilind astfel religia sa de-a lungul întregului imperiu, următorul lucru de făcut era acela de a convoca un conciliu general pentru a sprijini acțiunea sa, a aplană disputele care au zdruncinat chiar partida Catolică, și să stabilească din nou credința Bisericii Catolice. În fine, a fost convocat un conciliu general la Constantinopol în același an, 381 d.C.

Conciliul s-a reunit în luna Mai, și a fost format dintr-o sută optzeci și șase de episcopi - o sută cincizeci Catolici, și treizeci și șase Macedoneni. O sută cincizeci de episcopi au alcătuit următorul crez:

„Noi credem în unul Dumnezeu, Tatăl Atotputernic, Creator al cerului și al pământului, al tuturor lucrurilor văzute și nevăzute. Și într-un Domn Isus Hristos, singurul Fiul născut al lui Dumnezeu, născut din Tatăl Înaintea tuturor timpurilor (veacurilor) (observați că încă credeau ca Fiul lui Dumnezeu a fost născut din Tatăl Înaintea tuturor veacurilor!), Lumină din Lumina, chiar Dumnezeu din Însuși Dumnezeu, născut, nu creat, din aceeași substanța cu Tatăl, prin care au fost făcute toate lucrurile; pentru noi oamenii și pentru salvarea noastră a venit jos din cer, și a fost întrupat de Spiritul Sfânt din Fecioara Maria, și a fost făcut om; care a fost crucificat sub Pilat din Pont; a suferit moartea și a fost îngropat, și în a treia zi a înviat potrivit Scripturilor, și S-a Înălțat la cer, și S-a așezat la dreapta Tatălui; și va reveni în slavă pentru a-i judeca atât pe cei vii, cât și pe cei morți; a cărui Împărăție nu va avea sfârșit. Și noi credem în Duhul Sfânt, Domnul și Dătătorul vieții, care vine de la Tatăl; care, Împreună cu Tatăl și cu Fiul, este venerat și preamărit; care a vorbit prin profeți. Și într-o Sfântă Catolică și apostolică Biserică. Noi recunoaștem un singur botez pentru dezlegarea de păcate. Așteptăm învierea morților, și viața lumii care va veni. Amin.” („**Enciclopedia Britanica**” - pag.396)

Până la această dată, miezul controverselor era reprezentat de relația dintre Tatăl și Fiul Său. Însă, o dată cu acest nou crez, a fost adăugată ideea Spiritului Sfânt ca a treia persoană. Astfel, doctrina actuală a Trinității, a fost pentru prima dată prezentată aici într-un crez.

Împăratul a dat efect legal deciziilor doctrinare și canoanelor disciplinare, și în iulie, 381, el a legiferat o lege ca toată proprietatea bisericii să fie dată celor care credeau în egala divinitate a Tatălui, Fiului și a Duhului Sfânt. După patruzeci de ani de domnie, Arianismul a fost scos afară cu forța din toate bisericile din Constantinopol, și în general a fost interzis în tot imperiul.

Iar un an mai târziu, în 382 d.C. un alt sinod s-a întrunit la Constantinopol, și a confirmat deplina divinitate a Spiritului Sfânt (vezi: „**A Short History of Christian Doctrine**”, de Bernhard Lohse p. 64,65).

Însă **New Catholic Encyclopedia** declară: „În Occident . . . se pare că a predominat o tăcere generală cu privire la primul [Conciliu] de la Constantinopol și crezul său”. Aceeași sursă arată că crezul de la acest conciliu nu a fost recunoscut pe scară largă în Occident până în secolul al șaptelea sau al optulea după Cristos.

Astfel în sec. IV d.C. s-a stabilit doctrina trinității, care avea să constituie doctrina centrală a Credinței Catolice. Pe ea se bazează toate celelalte învățături ale cultului. Catolicii declară: „Biserica a studiat această taină cu o mare grijă și, după patru secole de clarificări, a decis să formuleze astfel doctrina: În unitatea Dumnezeirii sunt trei Persoane, - Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt. ...” („**Manual pentru Catolicii de Azi**”, pag.11)

Însă e trist că și Protestanții care pretind că nici un crez nu ar trebui privit ca dogmă, dacă nu este explicit declarat în Scriptură, mergând pe principiul *Sola Scriptura* (numai Scriptura), au acceptat dogma Trinității pentru care nu există o asemenea înputernicire în Evanghelii.

Este trist astfel, că nu numai la Niceea; ci, și la celelalte sinoade ecumenice s-au petrecute evenimente asemănătoare, metodele fiind aceleași, oamenii fiind sub același sistem de gândire, sinoadele fiind sub controlul celor mai iscusiți „oratori – filozofi – teologi” cât și a autorității Împăraților (unii dintre ei păgâni sau analfabeți din punct de vedere Biblic).

În concluzie, impactul filozofic asupra concepției creștine a fost mai puternic decât persecuțiile din acele timpuri, căci acestea au avut locul și rolul lor limitat în spațiu și timp pe când impactul filozofic se menține și azi după 1800 de ani în toate cultele și religiile din lume.

Ceea ce n-a putut face satana prin persecuții a făcut satan prin filozofie! (vezi: Coloseni 2:8).

Dacă până în anul 303 d.C., când a avut loc ultima persecuție asupra creștinilor, încă mai pâlpâia printre masele mari de creștini lumina, ca adunare a lui Cristos, imediat după aceea în 313 când au primit edictul ce le permitea libertatea, o mare parte din ei și-au pierdut sfeșnicul, lumina, strălucirea, ei nu mai erau a lui Cristos! Căci Scriptura este clară: **„Și, în adevăr, toți care doresc să trăiască cu evlavie în Hristos Isus vor fi persecutați.”** (2Timotei 3:12) Ei urmau să nu mai fie oficial persecutați! De ce? Deoarece au dat mâna cu lumea!

În 325, Constantin un idolatru, un ucigaș, a ajuns să conducă „sinodul”, care să stabilească: „adevărul despre Cristos”. Adevăr ce exista în Sfintele Scripturi, dar pe care filozofii ce au ajuns încă după moartea apostolilor la conducere, și care treptat, treptat au deturnat simplitatea în Cristos, spre filozofie, au condus „creștinătatea apostată” din acel timp, ei nu-l mai vedeau!

Astfel Domnul a trebuit să-și continue lucrarea prin frați neînsemnați, prin grupuri mici, unele uitate de istorie, prin adunarea Sa ‘de doi sau trei’ (comp. cu Matei 18:20), dar care nu a dat mâna cu Constantin și cu închinarea falsă!

Biserica Catolică nu și-a însușit doctrina Trinității din Biblie; ci, mai degrabă a adoptat-o (împrumutat-o, importat-o) din religiile păgâne.

Noțiunea de **Trinitate** există și în alte religii, uneori și sub denumirea de **triadă**, pentru a da numai câteva exemple:

În mitologia etruscă, Tinia, Uni și Menrva, formează o trinitate.

În mitologia romană, apare „triada Capitolină” formată din Jupiter, Minerva și Iuno.

În mitologia nordică, apar cele trei norne (divinități ale destinului) Skuld, Verdandi și Urd sau *Urdhr*.

În mitologia lusitană, Runesocesius, împreună cu Ataegina și Endovelicus, formează o altă trinitate.

În religia hindusă este venerată de către evlavioși trinitatea divină Trimurti, compusă din Brahma, Vishnu, și Shiva.

În mitologia egipteană apar, succesiv triada Khnum-Satet-Anuket de la Elephantine, unde zeul suprem era Khnum;

triada Amon-Mut-Khonsu de la Teba, unde zeul suprem era Amon și triada Ptah-Sekhmet-Nefertem de la Memphis, neobișnuită pentru că zeii nu erau înrudiți înainte ca triada să fie formată; unde zeul suprem era Ptah.

În Mesopotamia, triada a fost formată din zeul lună Sin, zeul soare Samas și zeul furtunii Adad.

În religia asiro-babiloniană, în fruntea tuturor zeilor se afla triada formată din Anu, Enlil și Enki.¹⁹

Observați ce recunoaște o lucrare: „*Trinitatea Platonica, ea însăși o rearanjare a vechilor trinități ale popoarelor străvechi, pare a fi trinitatea filozofica rațională a atributelor care au dat naștere celor trei întruchipări sau persoane divine învățate de Bisericile creștine...* Aceasta concepție a filozofului grec (Platon, sec. al IV-lea î.Hr.) despre trinitatea divină ... poate fi găsită în toate religiile străvechi (păgâne).” (Paris, 1865-1870, „**Noul Dicționar Universal**”, editat de M. Lachâtre, vol.2, pag.1467).

Dicționarul Religios, unul dintre compilatorii și editorii cărui a fost Rev. Dr. Lyman Abbott, un trinitarian declarat, spune la pagina 944: „*Vederea trinitariană n-a început să fie elaborată și formulată într-o doctrină, și să se depună o străduință ca aceasta să se împace cu credința Bisericii într-un singur Dumnezeu, până la începutul secolului al patrulea. ... Din încercarea de a rezolva această problemă a apărut doctrina Treimii. ... Treimea este o trăsătură foarte marcantă în hinduism și se poate discerne în mitologiile: persană, egipteană, romană, japoneză, indiană și în cele mai vechi mitologii grecești*” [sublinierile îmi aparțin].

Prin urmare învățătura despre un Dumnezeu trinitar, a apărut înainte de a apărea creștinismul, unii filozofi au susținut-o, și unii au fost influențați de ea, ajungând să-l explice și pe Dumnezeu, într-un mod trinitar.

În contrast în Biblie, găsim fără prea multă filozofie, afirmații despre Dumnezeu, dar nici într-una nu ni se spune că Dumnezeul Bibliei ar exista în trei persoane. Primi creștini, vorbeau de Dumnezeu Tatăl, de Domnul Isus și de Spiritul Sfânt, prin care lucra atât Tatăl cât și Fiul, fără a ni se spune undeva, că aceștia ar forma UN DUMNEZEU. De ce, nu am lua și noi lucrurile în mod simplu, fără să ne complicăm ? De ce să spunem noi ceea ce Biblia nu spune? De să nu rămânem la învățătura simplă a lui Isus Cristos?

¹⁹ Vezi: Enciclopedia Wikipedia: <http://ro.wikipedia.org/wiki/Trinitate>

Chiar în timpul lui apostolul Pavel avertizează în 2Corinteni 11:3-4 (BCR): „**Dar mă tem ca nu cumva după cum șarpele a amăgit pe Eva cu viclenia lui, tot așa și gândurile voastre să nu se strice de la simplitatea și curăția față de Hristos. În adevăr, dacă vine cineva să vă predice un alt Isus pe care noi nu l-am vestit sau să primiți un alt duh pe care nu l-ați primit sau o altă Evanghelie pe care n-ați primit-o, oh, ce bine îl puteți îngădui!**” Poate este timpul dragă cititor, să revii la simplitatea învățaturii Domnului și a apostolilor, și să rămâi în ea, ca nu cumva să fi amăgit și să crezi o altă evanghelie (vezi și Galateni 1:6-8).

De asemenea, este demn de menționat, că atât în primele secole cât și pe parcursul istoriei au existat credincioși ne-trinitarieni, scrieri antitrinitariene și comunități ne-trinitariene care și-au dat seama că doctrina trinității nu este biblică.

Despre adunarea lui Cristos de pe parcursul timpului, care nu a adoptat niciodată credința în Dumnezeu fals triunic, vezi cartea: „*Istoria adunării adevărate a lui Iesus Christos*”.

În continuare să vedem:

8. CARE SUNT RAȚIONAMENTELE ȘI ARGUMENTELE TRINITARIENILOR?

Chiar unii trinitarieni recunosc că această doctrină nu este una *prezentată clar, direct și explicită* în Biblie. Însă este trist că și la acest subiect teologic ca și la altele, s-a întins coarda prin intimidări de tot felul. Astfel unii teologi trinitarieni afirmă: „*cine încearcă să înțeleagă trinitatea își va pierde mințile, iar cine nu o crede își va pierde mântuirea*”.

Însă oare este corect, să facem din deducțiile noastre o piatră de temelie pentru mântuire? De ce să condiționăm salvarea și harul lui Dumnezeu de concepțiile noastre, la care am ajuns prin metode deductive și nu pe baza afirmațiilor clare ale Scripturii?

Însemnă aceasta că deducțiile din Scripturi sunt de lepădat? Nu, noi putem primi și înțelege adevărul lui Dumnezeu, fie prin afirmațiile clare ale Scripturii, fie prin revelație, fie prin deducțiile sau ceea ce noi desprindem, din unele texte, contexte, sau corelări de texte. Însă această a treia metodă, nu este totdeauna cea mai sigură, și ea trebuie să țină cont totdeauna de: afirmațiile clare ale Scripturii, iar textele neclare, confuze, greu de tradus sau textele modificate, trebuie interpretate în lumina celor clare și directe.

Ținând cont de acest principiu să trecem la treabă și să verificăm argumentele Biblice, deoarece unii trinitarieni spun că cu toate că termenul 'trinitate' în sine nu apare în Biblie, învățătura despre un Dumnezeu trinitar o găsim în mod clar în Biblie.

Cei ce susțin doctrina trinității, au mai multe raționamente și argumente, pe care le vom analiza pe rând, prin prisma Bibliei, pentru a vedea dacă sunt veridice și astfel demne de crezare:

I) Principalul raționament în favoarea trinității prezentat de trinitarieni este următorul: Biblia învață că nu există decât un singur Dumnezeu - Deuteronom 6:4; Isaia 43:10; 44:6-8; Galateni 3:20; Iacob 2:19.

Însă tot Biblia, învață că **Tatăl este Dumnezeu** (1Corinteni 8:6; 2Corinteni 1:2); **Fiul este Dumnezeu** (Isaia 9:6; Ioan 1:1; 20:28); și **Duhul Sfânt este Dumnezeu** (Fapte 5:3,4; 1Corinteni 3:16 comp. cu 6:19). Și atunci cum s-ar putea împăca toate aceste afirmații ale Cuvântului? Decât acceptând logic că **sunt trei persoane, numite: ‘Dumnezeu’, însă acestea trei persoane formează UN singur Dumnezeu.** Acesta este raționamentul pe care îl invocă cel mai mult trinitarienii.

Însă acest raționament are câteva probleme, după cum urmează:

1) Trinitarienii uită că și îngerii și oamenii sunt numiți: ‘dumnezeu’ sau ‘dumnezei’, și mă refer la personajele pozitive (Exod 4:16; 7:1; Psalm 8:5 n.s.; 82:1,6 n.s.; 97:7 BCR n.s.; Ioan 10:34-35), nu la Satan care este numit și el: ‘dumnezeu’ (2Corinteni 4:4).

Această existență de persoane descrise ca ‘dumnezeu’ ar conduce la ideea, mergând pe logica trinitarienilor, că ar fi o mulțime de *persoane divine* și totuși un singur Dumnezeu. Atunci ar trebui, ca toți cei numiți în Biblie: ‘dumnezeu’ să facă parte din Dumnezeu Bibliei: YHWH, atunci avem o ‘Sfântă Mulțime’ nu o ‘Sfântă Treime’!

2) A doua problemă la raționamentul trinitar, ar fi, că ar putea exista o altă explicație pentru afirmațiile Bibliei, care afirmă că există un singur Dumnezeu și totuși îl numește și pe Tatăl: ‘Dumnezeu’; și în câteva texte, și pe ‘Fiul’. Oare nu există o explicație mai bună? O explicație care să se armonizeze mai bine cu Scriptura?

De exemplu, nu ar fi mai corect să credem pe baza Scripturii, că există doar o singură persoană (entitate; un singur Spirit) care să fie Dumnezeu în sens absolut și deplin, și anume: Tatăl ceresc, care este descris în Scriptură ca fiind: „**Unu**” (traducerea literală din greacă), în traducerea Cornilescu „**Unul singur**”, în alte texte: „**Singurului Dumnezeu**” (1Timotei 1:17; Iuda 1:25; vezi și Romani 16:27); iar celelalte ființe numite ‘dumnezei’ să fie ‘dumnezei’ inferiori sau secundari, într-un sens restrâns, dar nu în sens absolut, și astfel nu în același sens ‘Dumnezeu’ ca și Tatăl ceresc?

În mod similar, un exemplu în Biblie, este Isus, care este numit în Ioan 3:16: „**...singurul Lui Fiu**” (în greacă: „monogenes” care înseamnă: un copil care nu mai are alți frați sau surori), însă tot Biblia vorbește de alți fii ai lui Dumnezeu prin adopție, care sunt toți cei ce cred în Isus (Romani 8:14; Galateni 3:26). Astfel avem un Fiu în mod unic, prin nașterea Sa

directă din Tatăl, dar și alții fii, care sunt fii, dar nu provin direct din Tatăl, și astfel ei nu sunt fii în sensul absolut în care este Domnul Isus: Fiu!

Tot așa avem **un** Dumnezeu în sens absolut, un Dumnezeu unic și suprem dar există și alți dumnezei, într-un sens restrâns și inferiori, dar nu în același fel ca Tatăl, de aceea El este numit: „**Singurului Dumnezeu**” sau „**singurul Dumnezeu adevărat**”.

În plus, cei care cred că Dumnezeu este doar: Tatăl și nu o treime de persoane, au argumente clare și directe nu deductive pentru a-și susține punctul de vedere, ca de exemplu:

- 📖 Ioan 17:3: „**Și viața veșnică este aceasta: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat și pe Isus Hristos pe care L-ai trimis Tu.**”
- 📖 1Corinteni 8:6: „**totuși pentru noi nu este decât un singur Dumnezeu: Tatăl, de la care vin toate lucrurile și pentru care trăim și noi și un singur Domn: Isus Hristos, prin care sunt toate lucrurile și prin El și noi.**”
- 📖 Efeseni 4:6: „**Este un singur Dumnezeu și Tată al tuturor, care este mai presus de toți, care lucrează prin toți și care este în toți.**”
- 📖 1Timotei 2:5: „**Căci este un singur Dumnezeu și este un singur mijlocitor între Dumnezeu și oameni: Omul Isus Hristos.**”
- 📖 Iuda 1:25: „**singurului Dumnezeu, mântuitorul nostru, prin Isus Hristos, Domnul nostru, să fie slavă, măreție, putere și stăpânire, mai înainte de toți vecii și acum și în veci. Amin.**”

Nu putem trece la următorul raționament până nu explicăm, cum, de este prezentat în Scripturi: Domnul Isus ca Dumnezeu? Cu toate că am atins în capitolul: ‘**Învățătura Biblică despre singurul Dumnezeu: Iehova**’, această problemă, totuși au rămas câteva texte ne-elucidate.

Astfel prin această categorie de dovezi, de care se uzează mult pentru a promova doctrina trinității, este cea a pasajelor unde Domnul Isus este numit Dumnezeu, texte în care apare această descriere sunt Isaia 9:6; Ioan 1:1,18; 20:28; Evrei 1:8, iar prin următoarele texte se încearcă să se aplice expresia: ‘Dumnezeu’ la Isus: Romani 9:5; Evrei 1:9; Tit 2:13; 2Petru 1:1; 1Ioan 5:20, dar este interesant că nici într-un text Isus Cristos nu este descris ca fiind Dumnezeul Atotputernic; ci, doar Dumnezeu puternic, nicăieri Isus nu este numit: ‘*Singurul Dumnezeu*’.

Vom lua textele pe rând pentru a le examina și înțelege mai bine, este bine dacă avem la îndemână mai multe traduceri ale Bibliei, deoarece o parte din interpretările greșite, pleacă de la unele traduceri inexacte ale Bibliei, sau din cauză că textul grecesc, permite mai multe variante de traducere. Astfel unele pasaje pot fi traduse și redată pentru a susține trinitatea sau pentru a nu o susține. Traducătorii în funcție de credința lor, au tradus acesta pasaje

dificile, deoarece pasajele în sine permit mai multe variante de traducere. Dar să analizăm în primul rând, textele în care Isus este numit Dumnezeu:

📖 **Isaia 9:6:** Aici Isus este numit „...**Dumnezeu puternic, Părintele veșniciei...**”.

În ce privește Isaia 9:6, pentru expresia: „**Dumnezeu puternic**”, în textul ebraic apare expresia „**El Gibbor**”, însă este interesanta traducerea lui Isaia 9:6, după Septuaginta (**Septuaginta Rahlfs'** - edited by Alfred Rahlfs, 1935), traducătorii Septuagintei l-au tradus cu: „**îngerul Consiliului Suprem**” în greacă: „**megales boyles aggelos**”.

În aceasta forma apare și în scrierea lui Iustin Martirul, secolul II d.C., precum și în scrierile altor autori creștini ca: Irineu, Athanasius, Augustin și Calvin.

Această formă s-a menținut până în secolul IV d.C., și apare atât în Codex Vaticanus cât și în Codex Sinaiticus.

În secolul V d.C. forma „**îngerul Consiliului Suprem**” a fost înlocuit cu forma „**Dumnezeu tare**” în Codex Alexandrinus și așa s-a perpetuat până în zilele noastre.

Este foarte interesant a verifica încă o dată acuratețea traducerii lui „**El Gibbor**”, dacă el este tradus potrivit ca însemnând: „**Dumnezeu tare**” sau „**îngerul Consiliului Suprem**”?

Cuvântul „**El**” poate însemna și altceva decât „**Dumnezeu**”, în funcție de contextul în care este plasat, de exemplu, în Geneza 31:29: „**Am în mâna mea putere** [el]; sau în Ezechiel 32:21, cuvântul „**El**” apare în sensul următor: „**Cei puternici**”. În Biblia Ortodoxă apare: „**cei mai vestiți dintre eroi**”. Iar cuvântul „**Gibbor**” nu înseamnă întotdeauna „**tare**”; ci, înseamnă: „**erou**”, așa apare și în textul din Geneza 6:4: „**acestia erau eroii (gibbor) care au fost în vechime, oameni cu renume**”.

Așa că „**El Gibbor**” ar putea însemna și altceva decât: „**Dumnezeu puternic**”, ar putea însemna ca fiind „**Puternic Erou**”, unii traducători sugerând aceasta redare.

Însă chiar dacă mergem pe varianta „**Dumnezeu tare**” sau „**Dumnezeu puternic**”²⁰, observăm însă că nu este numit Dumnezeu Atotputernic.

În plus, Acesta este Fiul care ni s-a dat, ori Fiul lui Dumnezeu nu poate fi același cu Dumnezeu, căci este Fiul Lui, iar poziția pe care o are, este obținută prin sprijinul Tatălui, căci în v.7 se spune: „...**Zelul lui Iehova, Dumnezeul oștirilor, va face aceasta**” SS 1874.

²⁰ Trinitarienii afirmă că Fiul este Dumnezeu în același sens ca Tatăl, deoarece și Tatăl este numit „**El Gibbor**”, în Isaia 10:21, însă faptul că un tată și un fiu au același titlul, nu îi face neapărat egali sau de-o Ființă. Este interesant că în Septuaginta, în Isaia 10:21, apare: „**Theon ischyonta**” = „**Dumnezeu tare**”, dar în Isaia 9:6, apare: „**megales boyles aggelos**”, adică: „**îngerul consiliului suprem**”!!!

Dumnezeu are totul prin Sine, nu are nevoie de nimic sau de nimeni, astfel expresia ‚Dumnezeu’ de aici, nu se referă la Dumnezeul suprem și absolut; ci, la Dumnezeu în sensul de persoană cu putere, autoritate, care primește de la altcineva autoritate de a domni.

În ce privește numirea de: **„Părintele veșniciei”**, se referă la faptul că Isus, ca Cel din urmă Adam (1Corinteni 15:22,45), i-a luat locul lui Adam, care trebuia să fie tatăl (părintele) omenirii (comp. Geneza 3:20 cu 1Corinteni 15:47-49). Dar acum prin răscumpărarea lui Cristos, acesta a devenit noul Tată al omenirii, care le va da viață veșnică oamenilor în calitatea lui de Domn al vieții și duh dătător de viață (Fapte 3:15; 1Corinteni 15:45).

Astfel și Isus are rolul de tată, însă El la rândul Lui are un Tată (Ioan 20:17), care este și Tatăl nostru, singurul pe care Isus ne învață să-l numim ‚Tată’ (Matei 23:9).

📖 **Ioan 1:1 BC: „La început era Cuvântul și Cuvântul era cu Dumnezeu și Cuvântul era Dumnezeu.”**

Există și traduceri în limba română, care traduc cu **„un dumnezeu”** (NW) sau **„un Zeu”** (NTTF-2007; SCC), cât și în alte limbi care traduc după cum urmează:

- ☞ **„și cuvântul era un dumnezeu”** The New Testament, in An Improved Version, Upon the Basis of Archbishop Newcome’s New Translation: With a Corrected Text, Londra (1808).
- ☞ **„și Logosul era un dumnezeu”** The Monotessaron; sau The Gospel History, According to the Four Evangelists, vol. 1, de John S. Thompson, Baltimore (1829).
- ☞ **„și un dumnezeu era Cuvântul”** The Emphatic Diaglott (text interliniar), de Benjamin Wilson, New York și Londra (1864).
- ☞ **„și Cuvântul era un dumnezeu”** La Sainte Bible, Second-Oltramare, Geneva și Paris (1879).
- ☞ **„și Cuvântul era o ființă divină”** La Bible du Centenaire, Société Biblique de Paris (1928).
- ☞ **„și Cuvântul era divin”** The Bible — An American Translation, de J. M. P. Smith și E. J. Goodspeed, Chicago (1935).
- ☞ **„și un dumnezeu (sau: de natură divină) era Cuvântul”** Das Evangelium nach Johannes, de Siegfried Schulz, Göttingen, Germania (1975).
- ☞ **„și de natură divină era Logosul”** Das Evangelium nach Johannes, de Johannes Schneider, Berlin (1978).
- ☞ **„și un dumnezeu era Logosul”** Das Evangelium nach Johannes, de Jürgen Becker, Würzburg, Germania (1979).

Aceste traduceri în engleză, franceză și germană, folosesc cuvinte ca **„un dumnezeu”**, **„divin”** sau **„de natură divină”**, deoarece cuvântul grecesc θεός (theós) este un nume predicativ la singular, plasat înaintea verbului și neprecedat de articol hotărât. Cuvântul theós este fără articol.

Dar Dumnezeu alături de care era la început Cuvântul, este desemnat prin expresia grecească **ὁ θεός**, adică **theós** precedat de articolul hotărât ho. Aici theós este însoțit de articol. Construcția alcătuită din substantiv și articol indică o individualitate, o personalitate, în timp ce un nume predicativ la singular, nearticulat, care precedă verbul, indică o calitate a cuiva. Prin urmare, afirmând că Cuvântul, sau Logosul, era „un dumnezeu” sau „divin” sau „asemenea lui Dumnezeu”, sau o ființă divină, Ioan nu a vrut să spună că Cuvântul era Dumnezeu cu care era. El a menționat pur și simplu o anumită calitate a Cuvântului, sau a Logosului, fără a-l identifica însă cu Dumnezeu însuși, ca și cum Cuvântul ar fi unul și același Dumnezeu, cu Dumnezeu față de care este prezentat ca fiind alături.

John L. McKenzie a afirmat: „*Folosind termeni foarte preciși, Ioan 1:1 ar trebui tradus: «Cuvântul era cu Dumnezeu [=Tatăl] și cuvântul era o ființă divină»*”. (**Dictionary of the Bible** - New York, 1965, p. 317).

În Sfintele Evanghelii (Editura Presa Bună, Iași, 1997) se spune în nota de subsol de la Ioan 1:1: „*Deoarece Dumnezeu este fără articol, după gramatica limbii grecești este nume predicativ, iar Cuvântul este subiect. Prin această afirmație nu se intenționează identificarea Cuvântului cu Dumnezeu, ci se indică natura divină a Cuvântului*”.

În Noul Testament, traducere și note de pr. Alois Bulai și pr. Anton Budău, publicat de Editura Sapienția, Iași 2001, la n.s. la Ioan 1:1, se explică: „*b Ordinea cuvintelor în manuscrisul grec este: Dumnezeu era Cuvântul. Deoarece Dumnezeu este fără articol, după gramatica limbii grecești este nume predicativ, iar „Cuvântul”, cu articol, este subiect. Prin această afirmație nu se intenționează identificarea „Cuvântului” cu „Dumnezeu”, ci se indică natura divină a „Cuvântului*”.

În textul grecesc există multe nume predicative la singular, fără articol și care precedă verbul, ca de exemplu în Marcu 6:49; Ioan 8:44; 10:1. În aceste locuri, traducătorii pun de obicei articolul nehotărât „un” sau „o” înaintea numelui predicativ pentru a scoate în evidență o calitate sau o particularitate a subiectului. Din moment ce în aceste pasaje s-a putut insera articolul nehotărât înaintea numelui predicativ, la fel de bine se poate insera și articolul nehotărât „un” înaintea lui **θεός** nearticulat din Ioan 1:1, rezultând: „**un dumnezeu**”.

Însă astfel de traduceri, sunt criticate de trinitarieni, spunând că încalcă regulile de traducere, însă este curios că aceleași traduceri trinitariene traduc în Fapte 28:6, cu „**un zeu**”, cuvântul din greacă: „Theon” derivat din „Theos” – care este substantiv nominativ masculin singular, iar „Theon” este la acuzativ, dar fără a avea articolul „ton”.

De ce trinitarienii, își permit să introducă în Fapte 28:6, cuvântul: „**un**”, iar în Ioan 1:1, nu? Răspunsul e simplu, pentru ca să susțină doctrina trinității, sacrifică consecvența în traducere!

În plus, există un manuscris coptic, din sec. II d.C. în care apare la Ioan 1:1: „**un zeu**”, și în limba coptică nu este ca în limba greacă, unde se subînțelege introducerea articolului nehotărât; ci, el apare în textul manuscrisului²¹.

Acest manuscris coptic, sahidic, al Noului Testament datat sec. II d.C. a fost descoperit prin anii 1900, în Egipt, la Nag Hamadi, sau altfel zis, la Chenoboschion. Particularitatea lui consta în faptul ca autorul manuscrisului traduce Ioan 1:1 ca și traducerea române: NW; NTTF – 2007; SCC, adică: „**un Zeu**”. Iată un scrib care cu siguranță cunoștea limba greacă, și el a înțeles că sensul din Ioan 1:1, este „**un Zeu**”.

Astfel traducerea „**un dumnezeu**” (NW) sau „**un Zeu**” (NTTF -2007), nu este neapărat greșită, vedem scribi de limbă coptă, care așa au tradus din greacă în limba lor proprie. Astfel Cuvântul, adică Fiul, era un Dumnezeu, El nu era Însuși Dumnezeu, ci El ca persoană divină era alături de Dumnezeul suprem în început.

O traducere exactă a pasajului ar fi: „**În început era Cuvântul, și Cuvântul era la Dumnezeu; și un Dumnezeu era Cuvântul.**” (SCC).

Tatăl este ZEUL (articulat) iar Cuvântul este ZEU (nearticulat) astfel pentru a înțelege putem face următoarea comparație: *eu sunt cu omul, dar și eu sunt un om* (fără însă a fi neapărat egal cu omul de lângă mine, în vârstă, cunoștință, putere, fără a fi neapărat identic cu el).

Tot așa Cuvântul (Isus) era la (cu) Zeul (deci este distinct de Dumnezeu), iar Cuvântul era un Zeu. Adică avea tot o natura spirituală, căci după cum eu sunt om, am natura umană, dar nu implică neapărat că sunt egal (în vârstă, cunoștință, putere, etc.) cu omul de lângă mine, nu implică că sunt identic în toate aspectele cu omul de lângă mine (greutate, forță, culoare a părului, a ochilor, etc.).

Isus este numit ‚Dumnezeu’ în sensul că El este Fiul Lui Dumnezeu și este o persoană divină în același fel cum fiul unui om este o persoană umană, însă diferită de omul care este părintele lui uman, nu doar ca număr; ci, există o diferență și în anumite atribute.

Dacă Ioan ar fi susținut trinitatea, ar fi scris altfel, ca de pildă: *‘Cuvântul era cu Tatăl, și Tatăl era Zeul, dar și Cuvântul era Zeul’*. Însă Ioan subliniază aici că Cuvântul cu toate că era Zeu, este distinct de Zeul, deci Isus nu este parte din Ființa lui Dumnezeu cum susțin trinitarienii, ci El este „**cu Dumnezeu**” (BC).

²¹ Pentru cei ce știu engleză, pot accesa pe internet comentarii despre Ioan 1:1 în coptă: <http://nwtandcoptic.blogspot.com/>

Sau pot downloada Ioan cap. 1:1-18 interliniar copt-englez în coptă. Vedem aici la câteva versete de pe manuscrisul coptic, sahidic, transcris în engleza: <http://jehovah.to/exe/translation/John%20One%20Interlinear%20and%20English.pdf>

În Ioan 1:1, **nu** se vorbește de două persoane în unica Ființă a lui Dumnezeu; ci, de doi Dumnezei dacă suntem cinstiți. Astfel din Ioan 1:1-2, se desprinde două ființe divine: 1) **Zeul** (Dumnezeu) și 2) **Cuvântul** care și El era **Zeu**, dacă susținem că în ambele cazuri cuvântul „**Dumnezeu**”, are sensul de „Dumnezeu în sens deplin și absolut”, atunci avem doi Dumnezei, și nu mai suntem monoteiști; ci, politeiști!

Prin urmare, ori acceptăm politeismul, ori acceptăm că Ioan în cap. 1, folosește termenul „Dumnezeu” în două sensuri: 1) primul sens de Dumnezeu deplin, absolut, pentru Tatăl ceresc care este un Dumnezeu nenăscut; 2) al doilea sens de Dumnezeu, dar nu în sensul absolut, Isus fiind un Dumnezeu născut (Ioan 1:18).

Doar așa avem monoteism, avem un singur Dumnezeu suprem, chiar dacă și alte ființe sunt numite dumnezeu, raportat la absolut, doar Unul este Dumnezeu.

Ori ce forțare a trinitarienilor pe baza la Ioan cap. 1, nu face să reiese un Dumnezeu în trei persoane, nici măcar în două persoane, în acest capitol nu se vorbește de un Dumnezeu manifestat în două persoane; ci, de o persoană: Cuvântul (Logosul) care exista **cu** Dumnezeu, fiind și El un dumnezeu. Textul vorbește clar de **doi Dumnezei**, unul care s-a născut din celălalt (Ioan 1:14,18), un Dumnezeu **ne-născut** și unul **născut**, ei nu fac parte dintr-o trinitate sau dintr-o ființă compusă sau mistică. În plus, pe Isus (Dumnezeu Cuvântul), oamenii l-au văzut, dar pe Zeul (Dumnezeu), ei nu l-au văzut conform cu Ioan 1:18; 1Timotei 6:16, atunci cum putea fi Isus același Dumnezeu, când pe Dumnezeu oamenii nu l-au văzut dar pe El, L-au văzut?

În concluzie, Ioan 1:1, nu susține că Dumnezeu este o trinitate; nici măcar o dualitate de persoane în Dumnezeu; ci, susține că alături de Dumnezeul Bibliei, la început era Cuvântul alături de El, fiind și El divin, dar diferit ca număr și distinct de Dumnezeu Tatăl care era fără început și ne-născut.

Cuvântul era Dumnezeu, dar nu în sensul în care Tatăl era Dumnezeu, deoarece doar despre El tot în Evanghelia după Ioan, se spune că este „**singurul Dumnezeu**” (Ioan 5:44). Și dacă doar Tatăl este singurul Dumnezeu, atunci înseamnă că Cuvântul este „Dumnezeu”, însă într-un sens restrâns, nu în sensul unic.

📖 **Ioan 1:18: „Nici un om nu l-a văzut vreodată pe Dumnezeu; dumnezeul unic-născut, care se află în sânul Tatălui, este cel care l-a explicat.” NW.**

📖 **„Nici unu nu a văzut vreodată pe Dumnezeu; un Dumnezeu unic-născut, Cel fiind în sânul Tatălui, Acela L-a explicat” (SCC).**

În acest pasaj în unele manuscrise în loc de „**Fiu unic născut**”, apare: „**un dumnezeu unic născut**”; sau articulat: „**dumnezeul unic născut**”. În cele mai vechi manuscrise, se merge pe varianta: „**monogenes Theos**” = „**un**

dumnezeu unic născut” [de pildă în manuscrisul p66, din sec. II, iar după alți cercetători el datează din anul 125 d.C.], sau în altele apare: **„ho monogenes Theos”** = **„dumnezeul unic născut**” [de pildă în p75 din sec. II d.C. scris la câți-va ani după p66].

Însă chiar dacă acest text exprimă ideea de „dumnezeu” cu referire la Fiul, ca și în Ioan 1:1, totuși textul face o diferențiere clară între: **„dumnezeul unic născut**” (NW), care se află în sânul (simbolic)²² al lui **„Dumnezeu”**, și un Dumnezeu pe care nimeni nu l-a văzut, și care este ne-născut, după cum spune și Iustian Martirul în Apologia Întâia XIV: „Dumnezeu ne-născut”.

Nu e vorba de nici o trinitate aici; ci, este clar, că Ioan vorbea de un Dumnezeu suprem, inaccesibil, și de Fiul Său care Îl revelează, numit după manuscrisele cele mai vechi: **„un dumnezeu unic născut**”. Numit ‚Dumnezeu’, deoarece era născut din Dumnezeu, și numit ‚născut’ deoarece avea un început, fiind născut din Tatăl (Ioan 1:14; 1Ioan 5:18), și astfel El nu este Dumnezeu în sensul în care este Tatăl, care este ne-născut. El a fost născut să ni-l reveleze și să-L explice pe Dumnezeu Tatăl.

Iar dacă Domnul Isus, este **„dumnezeul unic născut**” (NW), aceasta arată, că este născut nu doar ca om din Maria; ci, ca **„dumnezeu”**, și astfel, El are un început ca persoană distinctă de Dumnezeu Tatăl, și dacă are început, atunci nu este Dumnezeu absolut ca și Tatăl care nu are nici început nici sfârșit (vezi Psalm 90:2).

Prin urmare, pretenția trinitarienilor, că nu exista nici măcar un singur pasaj sau *„o aluzie cât de neînsemnata că cele trei Persoane ale Sfintei Treimi ar fi deosebite una de alta în ceea ce privește atributele dumnezeirii lor”*, este falsă. Conceptul că Fiul nu este în nici un fel mai puțin divin decât Tatăl, și nici Duhul nu este lipsit de vreunul dintre atributele pe care le au Tatăl și Fiul, nu este susținută nici măcar de unele argumentele aduse de ei.

Astfel vedem în acest text, nu două persoane într-un Dumnezeu; ci, îl vedem pe *Dumnezeul nenăscut*, și pe *dumnezeul unic născut*, astfel fie tragem concluzia că sunt doi Dumnezei, ceea ce ar contrazice alte texte din Scriptură, fie tragem concluzia că există un singur Dumnezeu absolut, dar și o ființă născut din El, care are și El o natură divină, fiind dumnezeu unic-născut și care provine din Tatăl, și deci nu este co-etern.

Nicidecum nu putem din aceste text și din întreg contextul lui Ioan cap. 1, să tragem concluzia de două persoane în Dumnezeu; ci, îl vedem pe Dumnezeu Tatăl, distinct de Dumnezeu - Cuvântul (Isus), însă Ioan precizează, că și această ființă care este cu Dumnezeu este divină dar nu în sensul în care este Tatăl: ne-născut, inaccesibil, și invizibil.

²² Traducerea NT’2002 traduce cu: **„care este spre pieptul Tatălui”** și explică la n.s.: *„Expresie care indică intimitatea de iubire dintre Tatăl și Fiul, într-un context de revelare: Fiul ni-L revelează pe Tatăl în intimitatea divină, absolut inaccesibilă oamenilor.”*

 Ioan 20:28 BC: Aici apostolul Toma îl numește pe Isus: „**Domnul meu și Dumnezeuul meu!**”

Trinitarienii afirmă că Ioan scrie Evanghelia pentru a-i convinge pe oameni să imite ceea ce a făcut Toma, când L-a numit: „**Domnul meu și Dumnezeuul meu**” (vezi cartea „**Trinitatea în lumina revelației**” p.159).

Dacă citim contextul ne dăm seama că Toma rostește aceste cuvinte într-o stare emoțională de mare intensitate, trecând de la necredință, la credință în învierea Domnului Isus. Astfel afirmația lui Toma nu știm dacă este prin Duhul Sfânt, sau este o afirmație emoțională, omenească? Apostolii au avut unele concepții deformate, și au făcut unele afirmații greșite (vezi: Ioan 14:8-9; Marcu 10:35-40).

Însă este clar, că acest text (Ioan 20:28) nu susține un Dumnezeu în trei persoane; chiar dacă exclamația lui Toma este inspirată divin, chiar dacă este în armonie cu adevărul, atunci Isus este Dumnezeu, fără însă să ni se explice: *în ce sens este Dumnezeu?* Este El Dumnezeu ca Tatăl, ca îngerii, este El un Dumnezeu între îngeri și Tatăl ?

Pe baza cărții Evanghelia după Ioan, după cum am văzut până aici, Isus este declarat ca fiind Dumnezeu, dar nu în sensul în care este Tatăl, astfel cu siguranță că Toma nu a susținut că Isus este deo-Ființă cu Dumnezeu Tatăl.

Faptul că Toma l-a numit pe Isus: Domn și Dumnezeu, nu a greșit, ținând cont de faptul că apostolul Ioan (precum și alte personaje ale Bibliei), la numit pe un înger „**Domnul meu**” (Judecători 6:13; Apocalipsa 7:14), și nu a păcătuțit, nu a comis idolatrie față de înger, această declarație: „**Domnul meu**”, nu a fost un act de infidelitate față de Cristos, cu toate că Isus este singurul Domn (1Corinteni 8:6). De ce nu a comis Ioan și alții idolatrie? Deoarece Ioan și alții, au făcut distincția dintre ‘Înger ca Domn’ și ‘Isus ca Domn’, cu siguranță că ei nu l-au numit pe înger: ‘Domn’ în sensul în care este Isus, ‘Domn’.

În mod asemănător, noi puteam să Îl numim pe Isus ‘Dumnezeul meu’, fără a comite idolatrie sau a fi infideli Tatălui, dacă facem distincția dintre felul în care este Isus: ‘Dumnezeu’, și în sensul în care este Tatăl: ‘Dumnezeu’!

Astfel este corect să-l numit pe Isus: ‘Domnul și Dumnezeuul nostru’, nu vom greși, dacă vom ține cont de întreaga învățătură a Scripturii care-L numește pe Isus: ‘Dumnezeu puternic’, ‘Dumnezeu Cuvântul’, Dumnezeu unic-născut’ și dacă noi, atunci când Îl vom numi pe Isus: „**Dumnezeul meu**”, vom înțelege prin această afirmație, că Isus este un Dumnezeu inferior Tatălui, și nu Dumnezeul Suprem care este Tatăl și care este de fapt și Dumnezeul lui Isus (Ioan 20:17; Efeseni 1:17; Apocalipsa 3:12).

Este interesant că Isus este un Dumnezeu, care are un Dumnezeu al Lui, ceea ce contrazice doctrina trinității, că cele trei persoane sunt egal divine.

Această idee ar sugera că Tatăl despărțit de Fiul este Dumnezeu, ceea ce nu este posibil în doctrina trinității în care Dumnezeu este Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, nu doar Tatăl?!

Iar dacă apostolul Ioan care a scris cartea, ar fi susținut doctrina trinității, ar fi avut ocazia să comenteze această exclamație, arătând mai ales în acest context, că Isus este Dumnezeu deplin ca Tatăl, dar el spune altceva ca concluzie la cartea sa, el spune sub inspirație divină: **„Dar acestea au fost scrise pentru ca voi să credeți că Isus este Hristosul, FIUL LUI DUMNEZEU...”** Deci Ioan ca concluzie la cartea sa și la întâmplarea cu Toma, trage concluzia că Isus este **Fiul lui Dumnezeu**, și nu **Înșuși Dumnezeu!**

📖 **Fapte 20:28 BO: „Drept aceea, luați aminte de voi înșivă și de toată turma, întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstrați Biserica lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu însuși sângele Său.”**

În mod asemănător traduce și BCR: **„...ca să păstoriți biserica lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu sângele Celui al Său”.**

Pe baza acestui pasaj, trinitarienii afirmă că Isus este Dumnezeu, și El ca Dumnezeu a venit pe pământ, și-a luat umanitatea în divinitate, și și-a vărsat propriul sânge. Cu alte cuvinte am fost răscumpărați de **Înșuși Dumnezeu!**

Dar oare are Dumnezeu care este spirit: sânge? (vezi Ioan 4:24).

De fapt, chiar potrivit doctrinei trinității, Isus nu a avut sânge în divinitatea Lui, doar în umanitatea Sa. Ba mai mult, tot potrivit doctrinei trinității, „*Dumnezeu Fiul*” nu a fost mort în mormânt, ci, doar natura Sa umană, El doar ca om a fost mort în mormânt. Astfel nu putem vorbi de „sângele lui Dumnezeu”; ci doar al Fiului Său și al Domnului nostru Isus Cristos, această realitate concordă cu restul Scripturii: Ioan 6:53-56; Fapte 5:28; Romani 3:24-25; 5:9; Efeseni 1:7; Coloseni 1:13-14,18-20; Evrei 9:12,14,24; 13:20; 1Petru 1:2; 1Ioan 1:7; Apocalipsa 1:5; 5:9.

Problema la acest text este din nou una cauzată de variantele de manuscrise existente. În manuscrise vechi, în loc de „**biserica lui Dumnezeu**” apare „**biserica Domnului**”, așa cum apare de pildă în Biblia Cornilescu: „**Luați seama, deci, la voi înșivă și la toată turma peste care v-a pus Duhul Sfânt episcopi, ca să păstoriți Biserica Domnului pe care a câștigat-o cu însuși sângele Său.**” Sau în Biblia Versiunea actualizată (BVA): „**Fiți atenți la comportamentul vostru și aveți grijă de toți cei care fac parte din biserica Domnului câștigată cu sângele Său. Voi ați fost puși de Spiritul Sfânt ca supraveghetori ai acestei turme; și trebuie deci să o păstoriți.**”

Sau în traducerea literală, SCC: „**Luați seama la voi și la toată turma în care va pus Spiritul Cel Sfânt supraveghetori, ca să păstoriți: adunarea Domnului, pe care a câștigat-o prin sângele propriu al Său.**”

În acest pasaj, apostolul Pavel, vorbește de adunarea Domnului Cristos și astfel introducerea cuvântului „**Dumnezeu**” în loc de „**Domnul**”, să fie o înlocuire intenționată pentru a susține trinitatea, și nu ar fi primul caz.

O mărturie timpurie în favoarea variantei: „**adunarea Domnului**”, este Irineu care a scris în jur de 180-185 d.C. - **Against Heresies** (Cartea III, 14). E posibil ca în manuscrisele din timpul lui a apărut „**adunarea Domnului**”, și nu „**adunarea lui Dumnezeu**”, e posibil ca Irineu să fi avut manuscrisele mai vechi sau mai bune ca cele existente.

📖 **Romani 9:5: „patriarhii și din ei a ieșit, după trup, Hristosul, care este mai presus de toate lucrurile, Dumnezeu binecuvântat în veci. Amin!”**

Astfel potrivit cu BC și cu alte versiuni din limba română, prin acest text se susține că Cristos este peste toate sau mai presus de toate și Dumnezeu în etern.

Alte versiuni ale Bibliei redau altfel acest pasaj, sugerând că de fapt în acest text, este vorba de două persoane:

1) Cristos; 2) Dumnezeu (Tatăl).

Astfel NW traduce astfel: „**care îi au pe strămoși și din care a provenit după carne Cristosul: Binecuvântat să fie pentru totdeauna Dumnezeu, care este deasupra tuturor! Amin!”**

Iar NTTF-2008 traduce: „**ai căroră sunt patriarhii, și din care este Hristosul după carne. [- Dumnezeu Cel fiind peste toți, fie binecuvântat în eternități. Amin! -]**”.

SCC: „**ai căroră sunt patriarhii, și din care este Christosul după carne. Dumnezeu Cel fiind peste toți, fie binecuvântat în epoci. Amen!”**

Într-un mod asemănător traduce și **The New American Bible**:

„**... Dumnezeu care este peste toate fie binecuvântat pentru totdeauna. Amin.**” Dar în același sens traduc și următoarele traduceri: The Riverside New Testament, Boston and New York (1934); A New Translation of the Bible, by James Moffatt, New York and London (1935); Revised Standard Version, New York (1952); The New English Bible, Oxford and Cambridge (1961); Today's English Version, American Bible Society, New York (1966); The New American Bible, New York and London (1970).

Acuma care este înțelegerea acestui pasaj? Care sens este corect? Cel în care: *„Cristos este peste toți și Dumnezeu”? Cel în care Cristos este peste toți, și din acest motiv: Dumnezeu (Tatăl) să fie binecuvântat? Sau sensul în care tocmai pentru că Cristos (Mesia) a provenit din patriarhi și a venit în lume, pentru aceasta: Cel care este peste toți și anume Dumnezeu (Tatăl) să fie binecuvântat în veci?*

Întrucât în greacă lipsește punctuația, rămâne să conteze în traducerea textului și înțelegerea lui, alte aspecte, cum ar fi: contextul textului, contextul epistolei, alte pasaje din Biblie ce conțin expresii similare și alte pasaje asemănătoare din Biblie pentru a stabili care este sensul corect al pasajului, ce a vrut să spun Pavel prin inspirație!

Astfel gramatica greacă, permite trei posibile traduceri și acest lucru este recunoscut chiar de către cercetătorii trinitarieni.

De pildă, în NTR la n.s. se spune: „*Sau: Cristos, Care este Dumnezeu deasupra tuturor, binecuvântat în veci; sau: Cristos, Care este deasupra tuturor. Dumnezeu să fie binecuvântat în veci; sau: Cristos. Dumnezeu, Care este deasupra tuturor, să fie binecuvântat în veci; gramatical, toate variantele sunt posibile*”.

Problema cheie sunt semnele de punctuație. Pavel nu a folosit semne de punctuație moderne pe care le folosim astăzi. El nu a oferit virgule și puncte în Romani 9:5, ca traducători să-l traducă, dându-i un sens cât mai exact, astfel acest pasaj a fost tradus în funcție de teologia traducătorului.

Astfel în varianta 1: Cristos este peste toate și Dumnezeu binecuvântat în veci; în varianta 2: Datorită faptului că Cristos a provenit din patriarhi, și că El este peste toți, de aceea Dumnezeu (Tatăl) să fie binecuvântat în veci, în varianta 3: Cristos a venit din patriarhi, de aceea Cel fiind peste toți, adică Dumnezeu (Tatăl) să fie binecuvântat în veci;

Însă controversa asupra acestui verset este: vrea să spună aici Pavel că Cristos este „deasupra tuturor” și că, prin urmare, este „Dumnezeu”? Sau mai degrabă vorbește despre „Dumnezeu” și despre „Cristos” ca despre două persoane distincte, afirmând că Dumnezeu care este „deasupra tuturor” să fie binecuvântat în epoci? Varianta cea mai plauzibilă de interpretare este varianta 3, de ce? Deoarece argumentele, indică spre o astfel de interpretare.

În primul rând, este demn de reținut că unele manuscrise vechi grecești, aduc lumină cu privire la modul în care acest pasaj a fost înțeles de către unii scribi. Unele manuscrise, inclusiv Codex A, au un punct de mijloc, după „carne”, astfel se face o întrerupere sau o pauză, între trimiterea la „Cristos după carne” și referirea la „Dumnezeu”. Alte manuscrise, cum ar fi B, L, 0142 și 0151, au un punct după „carne”, de asemenea, indicând o pauză sau un fel de pauză între referirea la Cristos provenit din patriarhi după carne (trup), și Dumnezeu care este mai presus de toți.

În al doilea rând, argumentul contextual, în contextul apropiat, termenul Theos = Dumnezeu, peste tot se referă la *Tatăl ceresc*, astfel ne întrebăm: Care interpretare a versetului din Romani 9:5, concordă cu contextul acestui pasaj?

În Romani cap. 8, se vorbește de Dumnezeu ca fiind distinct de Isus, care stă la dreapta lui Dumnezeu și mijlocește (Romani 8:28-34). Apoi în cap. 9, se vorbește de Dumnezeu în relația cu oamenii din vechime, în relația cu Iacob, Moise, Faraon, în versetele 6-13, arată că îndeplinirea scopului lui Dumnezeu nu depinde de o moștenire conform cărnii; ci, de voința lui Dumnezeu. Versetele 14-18 fac referire la mesajul transmis de Dumnezeu faraonului și consemnat în Exod 9:16, subliniind că Dumnezeu este deasupra tuturor. În versetele 19-24, superioritatea lui Dumnezeu este ilustrată în continuare printr-o comparație cu un olar care face vase de lut.

Deci contextul textului face o distincție între Dumnezeu și Cristos.

În al treilea rând, argumentul contextual al întregii cărți, încă de la începutul cărții, Pavel face o distincție dintre Dumnezeu și Isus Cristos Fiul Său (Romani 1:4-7). În Romani 15:5-6, după ce face distincție între Dumnezeu și Cristos Isus, își îndeamnă cititorii să-l glorifice pe „**Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Isus Hristos**”? (Vezi și 2Corinteni 1:3 și Efeseni 1:3). Tot la fel și la sfârșitul cărții încheie cu cuvintele: „**a lui Dumnezeu, care singur este înțelept, să fie slava, prin Isus Hristos, în vecii vecilor! Amin.**” (16:27). De fapt, pe parcursul întregii cărți expresia: „Dumnezeu” apare de peste 120 de ori, și peste tot se referă la Tatăl ceresc, nicăieri această expresia nu se referă la Isus în cartea Romani.

În al patrulea rând, expresia „**epi panton**” = „**peste toți**”, mai apare doar la Efeseni 4:6, unde se referă în mod clar, la Tatăl ceresc și sensul ei, nu este „**peste toate**” (cu toate că poate fi tradusă și așa); ci, „**peste toți**”, căci în Efeseni 4:6, se vorbește de persoane, nu de lucruri: „**Cel ce este peste toți și prin toți și în toți.**” (SCC). Și în Romani 9:5, sensul este tot de persoane, fiind vorba de Dumnezeu care este peste toți (vezi contextul: v.4,5), nu peste toate!

În al cincilea rând, fraza „**Dumnezeul Cel fiind peste toți, fie binecuvântat în eternități. Amin!**” (NTTF - 2008), este considerată o benedicție sau doxologie [un cuvânt de gloriificare la adresa lui Dumnezeu]. Peste tot în Biblie benedicția de acest tip, se aplică întotdeauna la Dumnezeu Tatăl. Chiar dacă există benedicții cu referire la Cristos (2Timotei 4:18; 2Petru 3:18), în nici una din aceste benedicții, El nu este glorificat ca „**Dumnezeu**”.

Este interesant că cartea Romani mai conține două benedicții asemănătoare referindu-se ambele la Dumnezeu Tatăl, în 1:25; 11:36, tot la fel și alte pasaje din Scripturi conțin benedicții la adresa lui Dumnezeu Tatăl (vezi Galateni 1:4-5; Efeseni 3:21; Filipeni 4:20; 1Timotei 1:17; Evrei 13:21; 1Petru 1:3; 4:11; 5:10-11; Apocalipsa 1:6; 5:13-14; 7:12).

În unele dintre aceste benedicții sau doxologii, se face o distincție clară dintre Dumnezeu și Isus prin intermediul căruia acordăm această glorie și cinste, sau care primește gloria alături de Tatăl.

Astfel, NTTF-2008 la n.s. explică: „³⁶³³sau: *Cel fiind peste toți (deasupra tuturor), Dumnezeu, fie binecuvântat în etern. Amin! Sau: Peste toți (desupra tuturor) fiind Dumnezeu binecuvântat în etern. Amin! Sau: Dumnezeul fiind peste toți, (deasupra tuturor) fie binecuvântat în etern. Amin! În greacă: O on epi panton Theos eulogetos eis tous aionas. Amen! Doxologia (benedicția; gloriificarea) de aici este asemănătoare cu cea din Romani 1:25 (nota 3370a); 11:36 (nota 3734); 2Corinteni 11:31,(nota 4519); Efeseni 4:6 (nota 4859); Filipeni 4:20 (nota: 5088a); 1Timotei 6:15,16; și este adresată Dumnezeului-Tată.*”

De asemenea, observați cum explică acest pasaj o lucrare de referință: „*Romani 9:5 este un verset controversat. ... Ar fi ușor și perfect posibil din punct de vedere lingvistic să aplicăm expresia respectivă la Cristos. Versetul s-ar putea reda atunci: «Cristos care este Dumnezeu deasupra tuturor, binecuvântat pentru totdeauna. Amin!» Dar, chiar și așa, aceasta nu ar însemna că Cristos este absolut egal cu Dumnezeu, ci doar că este descris ca o ființă de natură divină, deoarece cuvântul theos nu are articol. ... Cea mai probabilă explicație este că această afirmație constituie o doxologie la adresa lui Dumnezeu*”. — **Theologisches Begriffslexikon zum Neuen Testament** (Studien-Ausgabe, vol. I, Wuppertal, 1977, p. 606). Astfel chiar și unii cercetători recunosc că partea b a versetului se referă la Dumnezeu Tată ca o frază cu scopul glorificării Lui.

În concluzie, cercetând mai multe tipuri de argumente, toate converg spre sensul că acest pasaj se referă la două persoane: 1) Cristos care provine din patriarhi potrivit cărnii (trupului), și 2) Dumnezeu (Tatăl) care este peste toți și care este binecuvântat în veci, amin.

 2Corinteni 5:19 BC: „că adică, Dumnezeu era în Hristos, împăcând lumea cu Sine, neținându-le în socoteală păcatele lor și ne-a încredințat nouă propovăduirea acestei împăcări.”

Problemă gravă pe care o au trinitarienii, este că în ultimile clipe pe cruce, Dumnezeu nu mai era în Fiul, datorită păcatelor omenirii care au fost puse pe Fiul, atunci când acesta a exclamat: „**Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit**” (Matei 27:46), cum este compatibilă plecarea Tatălui, susținută de mulți credincioșii și teologi din diferite denminații, cu afirmația: „**Dumnezeu era în Hristos, împăcând lumea cu Sine**”. Acum care este adevărul, era Dumnezeu în Cristos în clipa morții sau nu mai era?

Problema este de traducere în 2Corinteni 5:19, traducerea corectă și literală din greacă este: „**Ca și cum** Dumnezeu era în Cristos...” (NTTF – 2008).

În v. 19 cuvintele grecești folosite sunt: „os oti” = „ca și cum”. Iar în v. 20 continuă spunând: „Noi, deci, suntem trimiși împuterniciți ai lui Hristos; și, ca și cum Dumnezeu ar îndemna prin noi, vă rugăm fierbinte, în Numele lui Hristos: Împăcați-vă cu Dumnezeu!” Deci atât v.19 cât și 20, susțin mai degrabă o negație. Astfel Pavel vrea să spună cu alte cuvinte, parafrazez: ‘*Dumnezeu ne-a împăcat cu Sine, dar nu El personal a venit, ci ca și cum ar fi El, dar de fapt am fost împăcați prin Fiul Său: Isus*’. Sau înțelesul din v. 20 l-am putea parafraza astfel: ‘*Dumnezeu îi îndeamnă pe oameni să se împace cu El, dar nu El personal îndeamnă, ci ca și cum El, dar de fapt o face prin noi (creștinii), cei trimiși de El*’.

Deci acest pasaj, nu se susține ideea că Isus este Dumnezeul care venit în carne pe pământ.

 1Timotei 3:16 BO: „Și cu adevărat, mare este taina dreptei credințe: Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul,

a fost văzut de îngeri, S-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălțat întru slavă.”

Pretenția ridicată pe baza acestui text, este că Atotputernicul Dumnezeu s-a arătat în trup oamenilor, pe acest pământ.

Însă în marea majoritate a traducerilor Bibliei pasajul este redat: **„Cel ce a fost arătat în trup...”** (BC). De ce într-o versiune apare Dumnezeu, iar în altă versiune: **„Cel”**, cu referire la Cristos?

Deoarece există variante de manuscrise, în unele manuscrise apare **„Dumnezeu”**, iar în altele **„Cel ce”** sau **„Acela Care”**.

Deoarece există patru variante de manuscrise, după cum urmează:

a) „Acela care” susținută de variantele: S (cca. 350 d.C.); A (sec.V); C (sec.V); F (sec.IX); G (sec. IX); 33 (sec. IX); 365(XII); 1175(sec. X); 2127 (sec. XII); ETH (sec. VI).

b) „Cel ce”: D (sec. VI); IT_AR (sec. IX); IT_B (sec. IX); IT_F (sec. IX); IT_G (sec. IX); IT_MON (sec. X); IT_O (sec. XV); VG (sec. IV/V).

c) „Acel Dumnezeu” : 256 (sec. XI/XII), L 597 (sec. X).

d) „Dumnezeu”: S_2 (anul cca. 350); A_c(sec. V); C_2 (sec. V); Ψ (sec. IX/X); 75(sec. X); 0150 (sec. IX); 6 (sec. XIII); 81 (sec. 1044); 104 (sec. 1087); 263 (sec. XIII); 424 (sec. XI); 436 (sec. XI/XII); 459 (sec. 1092); 1241 (sec. XII); 1319 (sec. XII); 1573 (sec. XII/XIII); 1739 (sec. X); 1852 (sec. XIII); 1881 (sec. XIV); 1912 (sec. X); 1962 (sec. XI/XII); 2200 (sec. XIV); BYZ [K(sec. IX); L(sec. IX); P (sec. IX)] ,VG_MSS (sec. IV/V; mss=manuscrise care difera de textul editat(modern), GEO2 (sec. X); SLAV (sec. IX).

Cele mai vechi și mai valoroase manuscrise în limba originală, (ex. Sinaiticus, Alexandrin) i-a și ajutat pe erudiți ce se ocupă cu critica textului, să descopere greșelile care se strecuraseră în manuscrisele realizate ulterior. De exemplu, textul din 1Timotei 3:16, unde se face referire la Isus, este redat astfel în Sinaiticus: **„Acela care a fost făcut cunoscut în carne”**. În loc de **„Acela care”**, apărea o abreviere a cuvântului **„Dumnezeu”**, realizată printr-o mică modificare a cuvântului grecesc **os**.

Era simplu, deoarece în limba greacă Dumnezeu este **Theos**, adăugându-se literele: **The** la **os**, a rezultat Theos = Dumnezeu.

Cele mai bune manuscrise și cele mai bune traduceri, susțin varianta prezentă și în Biblia Cornilescu, adică: **„Cel ce a fost arătat în trup...”**.

Astfel, Benjamin Wilson scrie într-o notă marginală din Emphatic Diaglott despre versetul amintit: *„Aproape toate manuscrisele vechi și toate versiunile au în acest pasaj „El care,” în loc de „Dumnezeu”*.

Acest cuvânt a fost adoptat în majoritatea traducerilor, lucru valabil și pentru traduceri din limba română ale Bibliei.

În concluzie, acest pasaj nu dorește să sugereze că Dumnezeul Atotputernic, care este spirit și nevăzut, ar fi devenit carne și vizibil; ci, acest pasaj

dorește să spună că „**Cel care (Isus) a fost făcut cunoscut în carne**” (vezi și Ioan 1:14; Filipeni 2:6-8).

📖 Tit 2:13 BC: „**așteptând fericita noastră nădejde și arătarea slavei marelui nostru Dumnezeu și mântuitor Isus Hristos.**”

📖 2Petru 1:1 BC: „**Simon Petru, rob și apostol al lui Isus Hristos, către cei ce au căpătat o credință de același preț cu a noastră, prin dreptatea Dumnezeului și mântuitorului nostru Isus Hristos**”

Din aceste texte s-ar desprinde că Isus este și Dumnezeu și Mântuitor.

În acest loc găsim două substantive legate prin *καὶ* (și) primul fiind precedat de articolul hotarat *τοῦ* și al doilea fără articol. O construcție similară se găsește în 2Petru 1:1-2 unde însă, în versetul 2, este făcută o distincție clară între Dumnezeu și Isus Cristos. Aceasta indică că atunci când două persoane diferite sunt reunite prin *καὶ* (și), și prima persoană este precedată de articolul hotarat, nu este necesar să se repete articolul hotarat și în fața celei de-a doua persoane. Exemple ale acestei construcții în textul grecesc se găsesc în Fapte 13:50; 15:22; Efeseni 5:5; 2Tesaloniceni 1:12; 1Timotei 5:21; 6:13; 2Timotei 4:1. Aceasta construcție se găsește și în Septuaginta în Proverbe 24:21.

Un studiu detaliat al construcției din Tit 2:13, se găsește în **The Authorship of the Fourth Gospel and Other Critical Essays**, de Ezra Abbot, Boston, 1888, p.439-457. La pagina 452 se găsește următorul comentariu: „*Sa luăm un exemplu din Matei 21:12 unde citim ca Isus 'i-a alungat afară pe toți cei ce vindeau și cumparau în templu' [τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας] . Nimeni nu poate conchide rezonabil că aceleasi persoane sunt descrise aici ca vânzând și cumpărând în același timp. În Marcu cele două categorii sunt făcute distincte prin inserarea lui τοὺς înaintea lui ἀγοράζοντας, pe când aici distincția este lăsată pe seama inteligenței cititorului. În cazul în discuție [Tit 2:13] omiterea articolului înaintea lui σωτήρος îmi pare să nu prezinte vreo dificultate - nu pentru că σωτήρος este suficient de definit prin adăugarea lui ἡμῶν (Winer), căci, întrucât Dumnezeu ca și Cristos este adesea numit „Salvatorul nostru”, propoziția ἡ δόξα τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτήρος ἡμῶν ar fi înțeleasă cel mai natural descriind un singur subiect, și anume pe Dumnezeu Total - pentru ca adăugarea lui Ἰησοῦ Χριστοῦ la σωτήρος ἡμῶν schimbă întreaga situație, restrângând pe σωτήρος ἡμῶν la o persoană sau ființă care, conform limbajului uzual al lui Pavel, este distinctă de persoana sau ființa pe care el o califică drept ὁ θεός, așa încât n-a fost nici o nevoie de repetare a articolului pentru a preveni ambiguitatea. Astfel în 2Tesaloniceni 1:12 expresia κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου ar fi înțeleasă în mod natural ca numind o persoană unică, iar articolul ar fi cerut înaintea lui κυρίου dacă două persoane ar fi subînțelese; dar simpla adăugare a lui*

Ἰησοῦ Χριστοῦ după *κυρίου* face clară referirea la doi subiecți distincți fără inserția articolului”.

Astfel este clar, că în Tit 2:3, sunt menționate două persoane distincte, Dumnezeu și Isus Cristos. Acest lucru este evidențiat și mai bine de anumite traduceri ale Bibliei care traduc fie ca **Biblia de la Blaj** (1795): „**Așteptând fericita nădejde și arătarea mării Marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos**”. Iată o traducere literală din greacă care traduce genitivul de la „Mântuitor” cu: „**Mântuitorului**”²³, redând corect adevărul, că acest text vorbește de două persoane: Dumnezeu (Tatăl) și Isus Cristos.

Fie traduceri, care introduce un „a” care se subînțelege, așa cum aceeași traducere: **Biblia de la Blaj**, introduce în pasajul din 2Petru 1:1, un „a” care se subînțelege.

În Sfânta Scriptură de la 1874 în Tit 2.13: „...**arătarea măreață a marelui nostru Dumnezeu și a Mântuitorului nostru Iisus Christos**” iar textul din 2Petru 1:1 sună astfel: „...**întru dreptatea Dumnezeului nostru și a Domnului nostru Iisus Christos**.” [sublinierile îmi aparțin].

Chiar traduceri trinitariene procedează astfel, de pildă, în Biblia Ortodoxă Sinodală din 1914: „**arătarea slavei Marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos**”, iar în 2Petru 1:1: „**dreptatea Dumnezeului nostru și a Mântuitorului Iisus Hristos**”.

Biblia Galaction (1938): „**arătarea slavei marelui Dumnezeu și a Mântuitorului nostru Christos Iisus**” - Tit 2:13.

„Simon Petru, slujitor și apostol al lui Iisus Christos, celor ce, prin dreptatea Dumnezeului nostru **și a Mântuitorului Iisus Christos**, au dobândit o credință de același pret cu a noastră. Dar vouă și pacea să se înmulțească întru cunoștința lui Dumnezeu și a lui Iisus, Domnului nostru” – 2Petru 1:1-2.

Este curios că, chiar și în traduceri moderne, ale unor trinitarieni catolici, cum ar fi Noul Testament, traducere și note de profesor Alois Bulai și profesor Anton Budău, publicat de Editura Sapiența, Iași 2001, se introduce „a” și se face o distincție astfel între gloria lui Dumnezeu și Salvatorul Isus: „**așteptând speranța fericită și arătarea gloriei marelui Dumnezeu și a Mântuitorului nostru, Isus Cristos**” – Tit 2:13.

„Simona Petru, slujitor și apostol al lui Isus Cristos, celor care au primit o credință tot așa de prețioasă ca a noastră prin dreptatea Dumnezeului nostru **și a Mântuitorului Isus Cristos**, har vouă și pace din belșug, prin cunoașterea lui Dumnezeu și a lui Isus, Domnul nostru!” – 2Petru 1:1-2.

²³ În Biblia București 1688, textul este tradus astfel: „...**arătarea mării Celui mare Dumnezău și Mântuitorului nostru Iisus Hristos**”. Iar 2Petru 1:1: „**dreptatea Dumnezăului nostru și Mântuitorului Iisus Hristos**”.

În mod asemănător traduce și SCC, și NTTF–2008, astfel Tit 2:13 este redat: „**așteptând speranța fericită, și arătarea gloriei marelui Dumnezeu, și a Salvatorului nostru Iesus Christos**”, iar 2Petru 1:1: „**Simon Petru, sclav și apostol al lui Iesus Christos; către cei obținând o credință la fel de prețioasă cu a noastră, printr-o dreptate a Dumnezeului nostru și a unui Salvator-Iesus Christos**”.

O astfel de traducere a lui Tit 2:13; 1Petru 1:1, este în concordanță cu alte texte asemănătoare, și pe care vă invit să le verificați în propriile Biblii: Galateni 1:3-5; 2Tesaloniceni 1:12; 2Timotei 4:1,8; Tit 1:4; 2Petru 1:2.

Studiind cu atenție textul, este clar că în acest text se spune că se vor arăta două lucruri:

- 1) Gloria lui Dumnezeu.
- 2) Persoana lui Isus.

Textul din Tit este asemănător cu: Matei 16:27, Marcu 8:38, unde se vorbește de venirea persoanei lui Isus, în gloria Tatălui. Astfel la venirea lui Isus se va arăta atât: 1) **gloria** lui Dumnezeu (Tatălui) și 2) **persoana** Salvatorului Isus. Evangheliile astfel coincid perfect cu Tit 2:13.

După părerea unora, din Tit 2:13, reiese că Cristos este atât Dumnezeu, cât și Salvator. Dar este interesant că versiunea Cornilescu și alte versiuni din alte limbi, deși traduc Tit 2:13, în așa fel încât să permită o asemenea interpretare, nu procedează la fel când traduc 2Tesaloniceni 1:12. Astfel aceste traduceri nu sunt consecvente, căci în 2Tesaloniceni 1:12, un text asemănător, unde se subînțelege „**al**”, ei îl introduc, pentru a face o distincție între Dumnezeu și Isus, dar nu procedează în același fel și în Tit 2:13. În acest sens, Henry Alford afirma: „*Aș spune că [o redare care face distincție clară între Dumnezeu și Cristos în Tit 2:13] satisface toate cerințele gramaticale ale frazei, adică este mai credibilă atât din punct de vedere structural, cât și contextual și corespunde mai bine felului de a scrie al Apostolului*”. [**The Greek Testament** (Boston, 1877), vol. III, p. 421].

Iar în ce privește pasajul din 2Petru 1:1, problema este tot de traducere, cum am explicat, traducerile care introduc acel „**a**”, care se subînțelege, sunt în armonie și aici cu v.2, unde se face o diferențiere dintre Isus și Dumnezeu chiar în BC: „**Harul și pacea să vă fie înmulțite prin cunoașterea lui Dumnezeu și a Domnului nostru Isus Hristos!**”.

În concluzie, putem spune că unii teologi și chiar traducători ai Bibliei, având unele idei preconcepute, se folosesc de pasajele dificile care pot permite o traducere care să le convină lor pentru a-și susține doctrina. Însă chiar dacă textul Biblic permite anumite variante de traducere, traducătorii, trebuie să aibă o mare grijă, să redea textul sacru corect, în armonie cu întreaga Scriptură și sub călăuzirea Spiritului Sfânt, pentru că să fie găsiți că sucesc Scripturile după bunul lor plac, dar spre pierzarea lor (2Petru 1:20; 3:16-18).

📖 Evrei 1:8-9, BC: „pe când Fiului I-a zis: „Scaunul Tău de domnie, Dumnezeule, este în veci de veci; toiagul domniei Tale este un toiag de dreptate: Tu ai iubit neprihănirea și ai urât nelegiuirea: de aceea, Dumnezeule, Dumnezeuul Tău Te-a uns cu un undelemn de bucurie mai pe sus decât pe tovarășii Tăi.”

Trinitarienii văd în acest pasaj că Isus este de două ori numit ‚Dumnezeu’, și consideră că el susține divinitatea Lui deplină.

Adevărul este că expresia „Dumnezeule”, doar în v.8, se referă la Isus, și nu în v.9, după cum indică și traducerea literală NTTF–2008: „**Iar către Fiul: Tronul Tău, Dumnezeule, este în eternitatea eternității; și sceptorul dreptății, este un sceptor al Regatului Tău. Tu ai iubit dreptatea și ai urât nelegiuirea; de aceea Te-a uns Dumnezeu, Dumnezeuul Tău, cu ulei de veselie mai mult decât pe partenerii Tăi.”** (vezi și SCC).

Un motiv în plus de a traduce: „**Te-a uns Dumnezeu, Dumnezeuul Tău**” și nu „Dumnezeule, Dumnezeuul Tău Te-a uns” (BC), este textul ebraic, de unde este citat acest pasaj, unde apare aceeași expresie: Elohe Elohim, ca în Psalm 50:7, unde acolo este tradus de Cornilescu, cu „**Dumnezeu, Dumnezeuul tău**” (BC), iar aici aceeași expresie citată de Pavel, din Psalm 45:7, este redată cu „Dumnezeule, Dumnezeuul Tău” (BC), iarăși o inconsecvență a traducerii Cornilescu!

Alte traduceri redau, v.9: „**Tu ai iubit dreptatea și ai urât nelegiuirea; din această cauză Dumnezeu, Dumnezeuul tău, te-a uns cu undelemnul veseliei mai presus de tovarășii tăi**” (Biblia Fidela, Cluj – 2009). Sau Biblia tradusă de Bartolomeu Anania (2001): „**Iubit-ai dreptatea și ai urât fărădelegea; de aceea Te-a uns pe Tine Dumnezeu, Dumnezeuul Tău, cu undelemnul bucuriei mai mult decât pe fărtații Tăi**”. (vezi și Sfânta Scriptură de la 1874).

Apostolul Pavel, numindu-L pe Isus: „Dumnezeule”, nu putem interpreta acest pasaj în sensul că Isus Cristos face parte dintr-un Dumnezeu trinitar, și că El ar fi deo-ființă cu Tatăl și Dumnezeu deplin.

De ce nu putem interpret așa?

Acest text este un citat din Psalm 45:6-7, unde Psalmistul se gândea la un rege uman, când a scris aceste cuvinte, probabil: Solomon (vezi contextul – v.1-3, 8-12). Atunci ce fel de Dumnezeu era Solomon?

De fapt, trebuie să remarcăm că acest ‚Dumnezeu’, are un Dumnezeu care este superior Lui, și care la uns cu ulei (undelemn – vezi Fapte 4:27; 10:38). Astfel chiar dacă Isus este numit: „Dumnezeule”, El are un Dumnezeu al Lui, la care se închină și se raportează (Apocalipsa 3:12).

Acest pasaj nu susține nici un Dumnezeu trinitar, nici că Isus ar fi Dumnezeuul suprem; ci, El este un Dumnezeu în sens restrâns nu deplin, care are un Dumnezeu peste El, care-l unge cu undelemn de veselie!!!

Nu cred că putem afirma că Dumnezeu Cel Unic este Isus, deoarece atunci ar trebui să admitem că acest Dumnezeu nu este suprem, deoarece El la rândul Lui are un Dumnezeu, iar Acest Dumnezeu suprem, Îl unge cu undelemn. Dumnezeu suprem nu are nevoie de nimic și nimeni în nici un domeniu, El este auto-suficient prin Sine, El este mai presus de toți (Fapte 17:25; 1Corinteni 11:3; Efeseni 4:6).

În nici un caz, pasajul din Evrei 1:8-9, nu susține un Dumnezeu trinitar, deoarece doctrina trinității susține Un Dumnezeu în trei persoane, ori aici nu vedem că se vorbește de mai multe persoane în cadrul Ființei lui Dumnezeu. Nu, aici nu se vorbește de Tatăl și Fiul ca fiind, un singur și Același Dumnezeu; ci, de doi Dumnezei, Unul care unge pe Altul, în cazul în care ambii ar fi Dumnezei deplini, nu am mai avea monoteism (Un singur Dumnezeu adevărat); ci, politeism (mai mulți dumnezei).

Însă datorită faptului că Biblia vorbește de un Singur Dumnezeu Adevărat (Ioan 17:3), un Singur Dumnezeu: Tatăl (Efeseni 4:6), Acesta nu poate fi decât Tatăl ceresc, care L-a uns cu undelemn pe Isus mai presus de însoțitorii Lui (Evrei 1:8-9). Dependența Fiului de Tatăl, se observă și din context, unde se prezintă cum Dumnezeu Tatăl L-a pus moștenitor al tuturor lucrurilor pe Fiul (v.2), L-a pus la dreapta Sa (v.3), L-a născut sau la înviat din morți (v.5), și îi îndemnă pe îngeri să i se închine (plece, îngenuncheze) Regelui numit, adică Fiului înviat (v.6); și care de fapt este uns cu undelemn și făcut rege (v.9), de către acest Dumnezeu suprem, care nu este doar Dumnezeuul nostru; ci, și al Domnului Isus (vezi și: Ioan 20:17; Efeseni 1:17; Apocalipsa 3:2,12).

 1Ioan 5:20: **„Știm că Fiul lui Dumnezeu a venit și ne-a dat pricepere să cunoaștem pe Cel ce este adevărat. Și noi suntem în Cel ce este adevărat, adică în Isus Hristos, Fiul Lui. El este Dumnezeu adevărat și viața veșnică.”** (Biblia Cornilescu).

Prin acest text se susține ideea că noi suntem **„în Cel ce este adevărat, adică în Isus Hristos”** și El este **„Dumnezeul adevărat și viața veșnică.”** Trebuie însă să spunem din start, că este un text destul de confuz exprimat, și se pare că s-a încercat modificarea lui pe parcursul timpului, deoarece există diferite variante textuale²⁴, și prin urmare fără descoperire din partea lui Dumnezeu, este greu de reprodus în mod exact gândul lui Ioan inspirat aici de Spiritul Sfânt.

O problemă este cuvântul **„în”**, în limba română, care provine de la cuvântul: **„en”**, în limba greacă, care poate fi tradus și cu: **„prin”** (comp. cu Efeseni 2:21-22 BCR).

²⁴ În unele manuscrise expresia **„Cel adevărat”** este înlocuită cu **„Dumnezeul Adevărat”** (manuscrisul: Aa5); în altele cu: **„ce este adevărat”** (manuscrisele: 8; L); în alte manuscrise lipsesc unele cuvinte, iar în altul lipsește: **„Isus Cristos”**.

Alte probleme ale acestui text, sunt cele trei expresii pe care trebuie să înțelegem la cine se referă: 1) Cine este „**Cel Adevărat**” = Isus sau Tatăl? 2) Cine este „**Dumnezeul adevărat**” = Tatăl sau Fiul? Cine este „**viața veșnică**” = Tatăl, sau Fiul?

Diferența principală față de traducerea: D.Cornilescu, este că Cornilescu mai introduce în plus, fără suport din textul grecesc și cuvântul: „**adică**”. Ca să susțină că Cel Adevărat este Isus Cristos. Însă alte traduceri traduc:

📖 „**Dar știm că Fiul lui Dumnezeu a venit, și ne-a dat minte ca să cunoaștem pe Cel Adevărat; și suntem în Cel Adevărat, prin Fiul Său Isus Hristos.**” (NTTF – 2008).

📖 „**...Și noi suntem în Cel Adevărat prin Fiul Său Isus Cristos**” (TLRM) - Preluat din Noul Testament în limba română modernă © 2002 by World Bible Translation Center, Inc. Folosit cu permisiune.

📖 „**Noi suntem în unitate cu Cel adevărat, prin Fiul Său Isus Cristos.**” (NW – 2006). Iar Ediția Scripturile grecești creștine 2000, redă astfel: „**Și noi suntem în comuniune cu Cel adevărat, prin intermediul Fiului său Isus Cristos**”.

📖 „**Dar știm că Fiul lui Dumnezeu a venit și ne-a dat minte ca să cunoaștem pe Cel Adevărat; și suntem în Cel Adevărat prin Fiul Său Iesus Christos. Acesta este Dumnezeul Adevărat și viața cea eternă**” (SCC).

Indiferent de traducere, textul face referire la două persoane:

- 1) Fiul lui Dumnezeu, (Isus Cristos).
- 2) Cel Adevărat (Dumnezeu Tatăl), sau Dumnezeul Adevărat pe care Fiul l-a făcut cunoscut.

Sensul lui „**en**” este dat de text și de context, și aici sensul este de „**prin**”, **adică** că noi suntem în „**Cel Adevărat**” prin „**Fiul Său**”, așa cum traduce: NTTF–2008; TLRM–2002; NW–2006; SCC.

Dacă ar fi apărut aici conjuncția „**și**” ca și în 1 Ioan 2:24, unde se vorbește de a „**rămâne în Fiul și în Tatăl**”, atunci traducerea ar putea fi mai degrabă: „**în**”, însă pentru că nu apare „**și**”, care să facă o diferențiere între Cel Adevărat și Fiul Său, atunci sensul lui „**en**”, este de „**prin**”.

Gramaticieni Dana și Mantey²⁵, plasează această prepoziție „**en**”, în categoria celor care pot fi folosite în două cazuri: locativ și instrumental. Cu alte cuvinte „**en**”, poate desemna locul unde este ceva sau modul, instrumentul prin care este.

Prin urmare, fraza următoare: „**și suntem în Cel Adevărat, în Fiul Său Isus Hristos**”, poate fi tradusă și „**și suntem în Cel Adevărat, prin Fiul Său Isus Hristos**.” Însă, ce susțin trinitarienii?

²⁵ Dana și Mantey sunt au scris un manual de gramatică pentru limba greacă numit: A Manual Grammar of the Greek New Testament

1) Interpretarea Trinitariană:

Trinitarienii susțin că: „**Cel Adevărat**” este Isus Cristos, și tot El este „**Dumnezeul Adevărat și viața veșnică**”.

Argumentele lor sunt următoarele: Trinitarienii spun că „**Cel Adevărat**”, este Isus deoarece noi suntem „**ÎN Cel ce este adevărat, adică ÎN Isus Hristos**” Însă cuvântul „**adică**” nu apare în greacă. Și chiar dacă traducem „**en**” din greacă cu „**în**” atunci textul ar fi astfel: „**și suntem în Cel Adevărat, în Isus Hristos, Fiul Lui.**” Și această exprimare nu implică neapărat o singură persoană cum lasă să se înțeleagă din traducerea Cornilescu. De ce?

Nu putem aplica expresia „**Cel Adevărat**”, la Isus Cristos așa cum fac trinitarienii, din două motive ale textului:

În primul rând, pentru că ar însemna să trecem peste ceea ce este scris în prima parte a textului, unde se precizează că: „**Fiul lui Dumnezeu a venit, și ne-a dat minte ca să cunoaștem pe Cel Adevărat**”, ceea ce indică că Cel Adevărat este o altă persoană pe care Isus ne-a făcut-o cunoscut.

Al doilea motiv ar fi, că dacă, punem întrebarea: *Al cui Fiu este Isus?* Și răspundem din text: Răspunsul care se desprinde din text ar fi: **A celui Adevărat**. Deci Isus nu este Cel Adevărat, pentru că El este **Fiul Lui**. Iar **Cel adevărat** este persoana pe care Domnul Isus ne-a revelat-o!

Aceasta este în armonie și cu alte texte biblice, ca de pildă: Ioan 1:18 „**Nimeni n-a văzut vreodată pe Dumnezeu; singurul Lui Fiu, care este în sânul Tatălui, Acela L-a făcut cunoscut.**” (vezi și Ioan 17:6,26). Deci Isus a fost un martor (indicator) care a făcut cunoscut pe Tatăl.

Iar când textul spune: „**și suntem în Cel Adevărat, în Isus Hristos, Fiul Lui.**” Textul nu vrea să sugereze că Cel Adevărat este Isus, căci atunci nu ar mai preciza: „**Fiul Lui**”; ci, textul vrea să arate *modul cum am ajuns să fim în Cel Adevărat?* Adică „**prin Isus Hristos, Fiul Lui**”!

Să trecem la a doua expresie: „**Dumnezeul Adevărat**”, trinitarienii spun că se referă la Fiul, deoarece așa ar reieși din continuitatea textului, adică: „**...Isus Hristos. Acesta este Dumnezeul adevărat și viața veșnică.**” Cât și din faptul, că doar Isus Cristos este numit în context: „**viața veșnică**” (vezi: 1Ioan 1:2; 5:11-12).

Însă expresia „**Acesta**”, tradusă în unele Biblii cu: „**El**”, nu indică neapărat că se referă la Cristos, și nici expresia: „**viața veșnică**”. Observați cum comentează unii comentatorii ai Bibliei acest pasaj:

Un comentator biblic dă următoarea explicație (vezi și n.s. din NTTF – 2008): „*Subiectul logic în capitolul 5 este Dumnezeu. Versetul anterior (19) arata ca lumea zace în cel rău sau în ce este rău, dar că creștinii sunt din Dumnezeu. În versetul 4 Ioan arătase că cel născut din Dumnezeu biruie lumea crezând ca Isus este Fiul lui Dumnezeu. „Cel adevărat” din v. 20 trebuie să fie astfel în contrast cu cel fals sau rău în care zace lumea. Un sens al lui „**alethinós**” este de imperfect, deficient, slab. Lumea nu poate da*

viață veșnică, dar Dumnezeu o da prin Fiul său (v. 11, 12). Numindu-l pe Dumnezeu: Cel adevărat, Ioan introduce un apelativ enigmatic al lui Dumnezeu pe care simte apoi nevoia sa-l explice. ACESTA (houtos), acest enigmatic adevărat, este Dumnezeul adevărat și sursa vieții veșnice. Este sursa vieții cu condiția să fim în unitate cu el, unitate care este posibilă prin unitatea cu Fiul Său. **„Cine are pe Fiul, are viața; cine n-are pe Fiul lui Dumnezeu, n-are viața.”** (v. 12). Este ceea ce se spune de fapt în sinteză în v. 20: **„Și noi suntem în Cel Adevărat, în Fiul său Isus Cristos. Acesta (Cel Adevărat) este Dumnezeul adevărat și viața veșnică”**. (comp. Ioan 8:26). Versetul următor (21) confirmă că este vorba despre Dumnezeu, prin cuvintele: **„Copilașilor, păziți-vă de idoli!”** În întreg Vechiul Testament, Dumnezeu este în război cu idoli în calitate de singurul Dumnezeu adevărat (Ier. 10:10; Ioan 17:3). ”

În mod asemănător, în lucrarea: **„Robertson's Word Pictures”** se comentează la 1Ioan 5:20: *„În Fiul său Isus Cristos (en tōi huiōi autou Iēsou Christōi). autou se referă în mod clar la Cel Adevărat en tōi alēthinōi (Dumnezeu). Astfel această parte de propoziție nu este în apozitie cu precedenta, ci o explicație a felului cum suntem "în Cel Adevărat" - prin faptul că suntem "în Fiul său Isus Cristos". Acesta (houtos). Din punct de vedere gramatical houtos se poate referi la Isus Cristos sau la "Cel Adevărat". Este un pic tautologic să se refere la Dumnezeu, dar probabil acesta este sensul. Dumnezeu prin Cristos, în orice caz. Dumnezeu este viața veșnică (Ioan 5:26) și el ne-o dă prin Cristos.”*

Deci argumentele aduse de trinitarieni nu sunt hotărâtoare pentru a interpreta că aici expresia **„Dumnezeul Adevărat”**, se referă la Isus.

Dar haideți să vedem în continuare:

2) Interpretarea corectă ce ține cont de text și context:

Astfel interpretarea care rezidă după cum am văzut și în aceste comentarii de mai sus, că atât expresia: **„Cel Adevărat”**, cât și **Dumnezeul adevărat și viața veșnică**” se referă la Dumnezeu Tatăl. Astfel explicația ar fi: **„Și noi suntem în Cel Adevărat (Tatăl) prin Fiul său, Isus Cristos. Acesta (în care suntem prin Fiul, pe care Isus la făcut cunoscut, adică Tatăl) este Dumnezeul adevărat și viața veșnică.”**

Însă trinitarienii aduc un contra argument, spunând că Dumnezeu nu este numit în Scripturi nicăieri prin expresia: **„viața veșnică”**, nicăieri nu apare acest titlu sau descriere la adresa Tatălui, ceea ce ar face ca această interpretare să fie puțin forțată.

Însă chiar dacă această expresie nu apare explicit în Scripturi referitoare la Tatăl, există foarte multe argumente indirecte că și Tatăl este **„viața veșnică”**.

Se poate argumenta că Tatăl este **„viața veșnică”**, deoarece: El este sursa sau izvorul vieții, și astfel expresia **„viața veșnică”**, se poate aplica și

Tatălui care este viu pentru totdeauna, vezi: Fapte 14:15; Romani 9:26; 2Corinteni 6:16; 1Tesaloniceni 1:9,10; 1Timotei 4:10; Evrei 3:12; 9:14; 12:22.

El este „**viu în vecii vecilor**” (Apocalipsa 4:10; 5:14; 7:2; 10:6; 15:7), că El este izvorul vieții (Psalm 36:9), El este viu, chiar Fiul trăiește prin El, cum poate Isus (Viața veșnică) să trăiască prin Tatăl, dar Tatăl să nu fie viața veșnică (Ioan 6:57)? Cum poate ca Isus să fie dat de cineva ca viață veșnică, însă Cel care l-a dat, să nu aibă calitatea de viață veșnică (1Ioan 5:11-12)? În plus, Dumnezeu Tatăl este singurul care are nemurirea prin Sine (1Timotei 1:17; 6:16), iar se înțelege că nemurirea este sinonimă cu viața veșnică!

Chiar pasajul din 1Ioan 5:20, confirmă că Tatăl este „**viața veșnică**”, dacă Tatăl este „**Cel Adevărat**”, iar Domnul Isus este Fiul Lui conform acestui pasaj, atunci cine poate fi: Dumnezeul adevărat care persoană, să lăsăm ca însuși Isus Cristos să spună. În Ioan 17:1-3: „**După ce a vorbit astfel, Isus a ridicat ochii spre cer și a zis: „Tată, a sosit ceasul! Proslăvește pe Fiul Tău, ca și Fiul Tău să Te proslăvească pe Tine, după cum l-ai dat putere peste orice făptură, ca să dea viața veșnică tuturor acelor pe care l-ai dat Tu. Și viața veșnică este aceasta: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat și pe Isus Hristos pe care l-ai trimis Tu**”.

Isus nu poate fi în 1Ioan 5:20, „**Dumnezeul Adevărat**”, doar dacă scoatem Cuvintele Domnului din Ioan 17:1,3, din Biblie, unde Isus declară: „**Tată...Și viața veșnică este aceasta: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat și pe Isus Hristos pe care l-ai trimis Tu**.”

Aici Domnul Isus spune clar și fără echivoc despre Tatăl, că este „**SINGURUL Dumnezeu Adevărat**”, și acesta, care este SINGURUL, este distinct de Fiul, care a fost trimis de Acest „SINGUR DUMNEZEU ADEVĂRAT”.

Acesta este singurul text, din Biblie, care are toate elementele ca și cel din 1Ioan 5:20. Cele patru elemente sunt: I) cunoașterea lui Dumnezeu; II) Dumnezeul Adevărat; III) Fiul Său; IV) viața veșnică.

Astfel motivele pentru care nu putem aplica expresiile: „**Cel Adevărat**” și „**Dumnezeul Adevărat**”, „**viața veșnică**”, la Isus sunt următoarele:

Primul motiv este contextul frazei, și anume că în prima parte a textului spune clar: „**Fiul lui Dumnezeu a venit, și ne-a dat minte ca să cunoaștem pe Cel Adevărat**” (NTTF–2008) deci nu El este Cel Adevărat.

Al doilea motiv, este că o astfel de interpretare cum că Isus este „**Dumnezeul adevărat**”, ar contrazice flagrant ceea ce spune Isus și consemnează tot apostolul Ioan în Ioan 17:3, text ce l-a redat mai sus.

Al treilea motiv este că o astfel de interpretare ar contrazice alte texte din Scriptură care indică spre Tatăl, ca fiind Singurul Dumnezeu Adevărat (2Cronici 15:3; Ieremia 10:10; 1Tesaloniceni 1:9-10; 1Timotei 1:17; 6:15-17; Iuda 1:25; etc.).

Iar în final, cine este Dumnezeu Adevărat este și viața veșnică, cu siguranță că Dumnezeu Cel Adevărat este etern, și chiar acest lucru spune apostolul Ioan, el nu spune: „*Acesta este Dumnezeu Adevărat și Acela este viața veșnică*”, ca și cum ar vorbi de două persoane, nu, el spune: „**Acesta este Dumnezeu adevărat și viața veșnică.**” Expresia „Acesta”, nu se poate referi la Cristos care este „**Fiul Lui**”, și acest cuvânt se referă la Cel Adevărat pe care Fiul L-a făcut cunoscut!

În concluzie: chiar dacă ultima parte a textului este dificilă de înțeles, prima parte a textului, cât și alte texte din Scriptură, nu ne permit o astfel de interpretare.

Astfel prima parte a textului, și contextul întregii Biblie ne face să încadrăm acest text într-o altă interpretare, căci textul spune clar despre Isus ca fiind „**Fiul Său**” (Celui Adevărat), dacă în text nu ar fi apărut expresia: „**Fiul Său**”, și nu ar fi apărut fraza: „**Fiul lui Dumnezeu a venit, și ne-a dat minte ca să cunoaștem pe Cel Adevărat**”, atunci am fi putut interpreta că Cel Adevărat este Isus Cristos. Dar nici prima parte a textului, nici contextul întregii Bibliei nu ne permit o astfel de interpretare, în întreaga epistolă 1Ioan, expresia „**Dumnezeu**”, Ioan o aplică doar la Tatăl și face o distincție clară între El și Tatăl.

 Apocalipsa 22:6: „**Și îngerul mi-a zis: „Aceste cuvinte sunt vrednice de crezare și adevărate. Și Domnul, Dumnezeu duhurilor prorocilor, a trimis pe îngerul Său să arate robilor Săi lucrurile, care au să se întâmple în curând.”**”

Trinitarienii spun că expresia: „**Domnul, Dumnezeu duhurilor prorocilor**” se referă la Isus, căci El a trimis pe înger la Ioan (Apocalipsa 1:1; 22:16). Însă ei uită că o expresie asemănătoare se referă la Dumnezeu Tatăl în Scripturi în Numeri 16:22; 27:16, și că în Apocalipsa 1:1 se precizează clar: „**Descoperirea lui Isus Hristos pe care l-a dat-o Dumnezeu, ca să arate robilor Săi lucrurile care au să se întâmple în curând. Și le-a făcut-o cunoscut, trimetând prin îngerul Său la robul Său Ioan**”. Deci descoperirea (dezvăluirea, revelația) este a Domnului Isus, dar și El a primit-o de la Dumnezeu Tatăl, deci putem spune că revelația Apocalipsei, este a lui Dumnezeu, tot așa este adevărat că Isus a trimis îngerul, însă având în vedere că a primit această descoperire de la Dumnezeu Tatăl, este logic să credem că și misiunea pentru înger a primit-o tot de la Dumnezeu Tatăl, și de aceea în 22:6, se spune nu că Domnul Isus a trimis pe înger; ci, „**Domnul, Dumnezeu duhurilor prorocilor**”. În întreaga carte Apocalipsa expresia: „**Domnul Dumnezeu**” se aplică la Tatăl (vezi: 1:8; 4:8; 18:8; 19:6; 21:22; 22:5).

Ne întrebăm, dacă Isus este Însuși Dumnezeu, co-egal cu Tatăl, ce nevoie are o Ființă omniștientă să primească revelația Apocalipsei de la altcineva, așa cum Isus a primit-o de la Dumnezeu?

O problema ridicată de trinitarienii:

În plus, trinitarienii vin cu o dilemă, legat de toate aceste texte unde Domnul Isus este numit: ‘Dumnezeu’, ei ridică următoarea problemă:

În Isaia 43:10, se spune că „...**înainte de Mine n-a fost făcut nici un Dumnezeu, și după Mine nu va fi**”. Potrivit cu Isaia 43:10, Iehova declara ca înainte de El nu a fost făcut nici un alt Dumnezeu, și nici după El nu va mai fi făcut vreunul; dacă Iehova l-a creat pe Isus, și Ioan (inspirat) îl numește pe Isus ca fiind un Dumnezeu cum se împacă acest verset (Ioan 1:1) cu Isaia 43:10, unde Iehova afirmă că nici un alt Dumnezeu nu există sau va exista?

O altă întrebare a trinitarienilor este: Să credem că există un Dumnezeu **mare**: Tatăl, și unul **mic**: Isus? Sau: Ce fel de Dumnezeu este Isus, dacă există doar unul Adevărat: Tatăl ceresc?

O altă problemă ridicată de ei, asemănătoare cu prima:

În Osea 13:4 se spune: „**Dar Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău, din țara Egiptului încoace. Tu cunoști că nu este alt Dumnezeu în afară de Mine și nu este alt Mântuitor în afară de Mine.**” (vezi și Isaia 43:11). În mod repetat în Scripturi, Dumnezeu este descris ca **singurul** Mântuitor (Salvator). Dacă Dumnezeu este doar Tatăl, și El este singurul Mântuitor, de ce și Isus este numit atunci și El ca fiind Mântuitor (Luca 2:11; Fapte 13:23; Tit 2:13)?

În rezumat, întrebările ridicate de trinitarienii, este aceasta: *dacă nu există decât un singur Dumnezeu: Tatăl, și un singur Mântuitor: Iehova (Tatăl), și nu este alt Dumnezeu, și alt Mântuitor, atunci cum și de ce Isus este numit Mântuitor și Dumnezeu?*

Răspuns:

Răspunsul este simplu!

În sensul absolut și deplin nu există alt Dumnezeu și alt Mântuitor, decât Tatăl, dar în alt sens, într-un sens restrâns, există un alt Dumnezeu și un alt Mântuitor!

De pildă, le-aș răspunde la trinitarienii cu o altă întrebare: *Ce fel de dumnezei sunt îngerii fideli, sunt ei dumnezei falși sau adevărați? Sau ce fel de Dumnezei sunt oamenii (Ioan 10:35), falși sau adevărați?*

În plus, în Scripturi în Iudecători 3:9,15, același cuvânt ebraic: ‘moh-shia’ care este tradus cu: Mântuitor, Salvator, Izbăvitor, este atribuit la Otiniel un judecător în Israel. Atunci întrebarea pentru trinitarienii este următoarea: *Având în vedere că Există un singur Mântuitor: Iehova, cum se împacă această afirmație cu cea, în care oamenii sfinți sunt numiți mântuitori?*

Cu siguranță că Otiniel nu era Iehova, și nici nu înseamnă că afirmația că nu există decât un singur Mântuitor: Iehova este falsă. Este clar că Otiniel, era un Mântuitor dar nu în sens absolut; ci, într-un sens relativ sau secundar.

Astfel, trebuie să înțelegem, că în contextul respectiv din Osea și Isaia, doar Iehova fost salvator pentru Israel. Astfel citind în context textelor, observăm

că Dumnezeu vrea să spună că El a furnizat salvarea pentru Israel și nu dumnezeii (idolii) străini și falși ai popoarelor (vezi: Isaia 43:1-12; Osea 13:1-4).

Tot la fel și în Noul Legământ, doar Dumnezeu este Salvator în sens absolut, însă ca și în vechime când a folosit oameni (Judecători 3:9,15) sau îngeri (Isaia 63:9), care au fost numiți salvatori, tot așa Dumnezeu s-a folosit de Isus Cristos, care a fost numit: Mântuitor (vezi și Fapte 4:12; Tit 1:4; 3:6).

Motivele sunt redată în Scriptură: Tatăl a trimis și la rânduit ca Salvator, pe Fiul Său: Isus Cristos, după cum se spune la 1 Ioan 4:14: „**Și noi am văzut și mărturisim că Tatăl a trimis pe Fiul ca să fie mântuitorul lumii**”. Dar având în vedere că Tatăl L-a trimis ca Mântuitor, El îi supune toate lucrurile, doar Dumnezeu este Salvator în sens absolut, în sensul de sursă a salvării, izvor de putere și autoritate (1 Corinteni 14:27; Iuda 1:25).

Domnul Isus fiind agentul salvării de aceea este numit Mântuitor (salvator), dar nefiind izvorul salvării!

Apoi, Isus Cristos este Domn și Salvator (Mântuitor), deoarece Tatăl L-a făcut Domn și Mântuitor, după cum afirmă clar Biblia în Fapte 5:31: „**Pe acest Isus, Dumnezeu L-a înălțat cu puterea Lui și L-a făcut Domn și mântuitor, ca să dea lui Israel pocăința și iertarea păcatelor.**” (vezi și Fapte 2:36; 13:23). Faptul că Dumnezeu Tatăl L-a făcut Mântuitor, după cum afirmă Scriptura, și asta indică că Isus nu este Domn, Mântuitor prin Sine; ci, datorită Tatălui.

Acum la întrebările trinitarienilor: *Este Isus un Dumnezeu mai mic? Ce fel de Dumnezeu este Isus? Este El unul fals sau adevărat? Cum pot fi doi Dumnezei având în vedere că Biblia spune că există doar UNUL?*

Aceasta este problema trinitarienilor, și răspunsul este în funcție de cum ne raportăm la termenul ‘Dumnezeu’ și în ce contexte? Dacă ne raportăm la acest termen în mod general așa cum apare în Biblie, atunci Isus este ‘un Dumnezeu’ chiar mai mare ca ceilalți dumnezei (îngerii și oamenii numiți astfel). Dacă ne raportăm la mod absolut, doar Tatăl este Dumnezeu, și nu este alt Dumnezeu afară de El, aceste este sensul din Isaia 43:1-12.

În Isaia 43:10, se vorbește de Dumnezeu în sens absolut, iar în Ioan 1:1, Cuvântul este numit: „**Dumnezeu**” (nearticulat) sau „**un dumnezeu**” (NW), dar nu în sens absolut; El fiind un dumnezeu născut, astfel, Isus nu este egal cu Dumnezeul ne-născut și absolut, de care este alături. De fapt, pe Isus, oamenii l-au văzut și pipăit (Ioan 1:14), dar pe Dumnezeul absolut, adică pe Tatăl nimeni nu l-a văzut (Ioan 1:18). Raportat la Tatăl, Isus este mai mic (vezi Exod 18:11; 2 Cronici 2:5; Ioan 10:29; 14:28; 1 Corinteni 14:14-28).

Dar ce fel de Dumnezeu este Isus, unul fals sau adevărat?

Folosind expresia ‘Dumnezeu’ în sens restrâns, Domnul Isus este Dumnezeu adevărat, așa cum și îngerii fideli sunt Dumnezei adevărați. Oare

ce fel de Dumnezeu a fost Moise pentru faraon? Un Dumnezeu fals sau Adevărat? Tot așa Isus este Adevărul (Ioan 14:6), și nimeni nu vine la Dumnezeu Tatăl decât prin El.

Însă raportat la sensul deplin și absolut, Isus nu este nici Dumnezeu fals, nici Dumnezeu adevărat, pentru că El prin Sine nu este Dumnezeu în adevăratul și deplinul sens al cuvântului neavând în întregime atributele Tatălui. De aceea, Biblia afirmă în mod constant că Dumnezeu este doar UNUL: Tatăl, doar El este singurul Dumnezeu adevărat, în deplinul sens al cuvântului (vezi și Marcu 10:17,18; Luca 18:18,19; Ioan 17:3; 1Corinteni 8:6). Isus Însuși afirmă: „**Și viața veșnică este aceasta: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat și pe Isus Hristos pe care L-ai trimis Tu.**” Doar Tatăl este Dumnezeu adevărat în sensul că doar El este Dumnezeu, doar El este „**singurul Dumnezeu**” (Ioan 5:44), ceilalți sunt Dumnezei dar nu în sensul deplinătății cuvântului: Dumnezeu!

II) Revenind la raționamentele trinitarienilor, ei mai aduc ca argument ideea că chiar dacă și alții (îngeri și oameni) sunt numiți: ‘dumnezeu’, **doar Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt fac parte din Dumnezeire**, nu doar pentru că sunt numiți ‘Dumnezeu’, dar și pentru că numai **Cele Trei Persoane împărtășesc natura divină** - adică au acele atribute sau perfecțiuni specifice exclusiv lui Dumnezeu (ne-comunicabile creaturilor): eternitatea, aseitatea, omnisciența, omniprezența, omnipotența, transcendența, imanența, etc.

Trinitarienii afirmă că nu poate exista diferență între cele trei persoane divine în ceea ce privește atributele Lor divine. Nu poate exista diferență în ceea ce privește omnipotența, atotștiința sau omniprezența. Nu poate exista în Dumnezeu o persoană mai mică sau mai mare. Însă nu am găsit în Biblie că în Dumnezeu ar fi mai mult decât o singură persoană: Tatăl!

Dar, să explicăm pe scurt acest expresii și să analizăm dacă într-adevăr și Fiul și Spiritul Sfânt, au aceste însușiri specifice doar lui Dumnezeu, dacă cel puțin unul sau mai multe din aceste atribute nu le dețin, atunci înseamnă că Ei nu sunt Dumnezeu, nu sunt deo-ființă cu Tatăl, nici părtași la aceeași natură cu Tatăl.

ETERNITATEA: Acest atribut se referă la o persoană care există din eternitate și continuă să existe etern, fără început și fără sfârșit.

Biblia spune despre Dumnezeu că nu are început, fiind din veșnicie, după cum se precizează: „**Dumnezeu este din veșnicie în veșnicie**” (Psalm 90:2; 93:2; 106:48), îngerii, și oamenii au un început (Geneza 1:26-27; Coloseni 1:15-16), iar dacă se dovedește că Isus are început, atunci cade doctrina trinității, și arată că Isus nu este Dumnezeu, deoarece nu are atributul eternității.

În cartea „**Teologia elementară**” de Charles C. Ryrie se precizează la subtitlul: „**Eternitatea**”, la p.32: *„Eternitatea lui Dumnezeu și auto-existența Lui sunt noțiuni înrudite. Unii teologi folosesc termenul de: „existență independentă” (aseity) pentru a denota auto-existența; adică, Dumnezeu depinde de se, de Sine Însuși. Dacă Dumnezeu există la infinit, înseamnă că nu a venit la existență. El este infinit auto-existent.”*

Astfel, dacă Isus a venit la existență, El nu este Dumnezeu, nu trăiește prin Sine, nu are existență independentă, nu este etern, adică fără început.

Astfel dacă se dovedește că Isus are un început, și nu există din totdeauna, aceasta ar fi fatal doctrinei trinității, deoarece Isus este descris de trinitarieni ca fiind: co-etern și existent prin Sine, atunci ar cădea și eternitatea și aseietatea Fiului și atunci nu ar fi co-etern cu Tatăl; ci, a primit viață de la Tatăl, și astfel trăiește prin și pentru Tatăl!

Dar să trecem în revistă argumentele trinitarienilor, ele în general nu sunt altceva decât niște speculații după cum veți vedea care susțin că Isus este din totdeauna și astfel co-etern cu Tatăl.

Trinitarienii nu au nici un verset clar în care să se afirme că Fiul nu are început și trăiește alături de Tatăl din veșnicie. Trinitarienii chiar dacă susțin despre existența Fiului că este din totdeauna, totuși ei sunt divizați existând două variante²⁶ de explicare ale eternității Cuvântului (Isus):

1) Fiul a existat din eternitate **alături** de Tatăl, ca o entitate și persoană distinctă de El, iar denumirea de *Fiu*, este doar pentru a indica rolul pe care L-a luat Isus pentru a fi o ordine în trinitate, nu pentru că El este în realitate Fiul lui Dumnezeu născut din Dumnezeu, după cum nici Dumnezeu nu este Tată în sens literal, adică un tată care naște literal; ci, pur și simplu și-a luat denumirea de Tată fără a fi Tată în sens real.

2) Fie se susține, așa numita *„naștere veșnică a Fiului din Tatăl”*, adică, dacă soarele ar exista din eternitate, razele lui au pornit din el tot din eternitate, adică de când există soarele există și razele. Sau un alt exemplu: lumina unui foc apare de când există focul, dacă Tatăl este din eternitate, și Fiul este din eternitate, astfel explică o ramură a trinitarienilor, nașterea lui Isus din Tatăl.

Însă aceste ilustrări mai degrabă indică că anumite calități ale Tatălui există de când există Tatăl, nu o altă persoană, razele soarelui nu sunt un alt astru, nici lumina focului nu este un alt foc, ele sunt însușirile unui lucru nu sunt alt lucru! Deci nici aceste ilustrări nu susțin veșnicia Fiului!

²⁶ Unii dintre Părinții bisericii explicau că Logosul a fost veșnic în Tatăl, ca Cuvânt imanent, existând în Tatăl, nu în afara Tatălui, însă să reținem este vorba de o facultate sau atribut al Tatălui: Rațiunea sau Înțelepciunea, și nu de o persoană distinctă de Tatăl. Părinții bisericii credeau că apoi din Tatăl, din Logosul imanent a ieșit Logosul Fiul, și astfel s-a născut Fiul din Tatăl și a devenit agentul creator al Tatălui!

Trinitarienii, susțin că nu a existat un moment al nașterii, în veșnicia dinainte de cele șase zile creiere, deoarece atunci nu a existat timp, și astfel nu putem vorbi de un moment în timp, sau de o zi a nașterii Fiului din Tatăl. Prin urmare, susțin ei, Fiul este etern ca și Tatăl, deoarece veșnicia este caracterizată prin „absența timpului”.

Această teorie pleacă de la două premize false:

1) prima premiză, care nu poate fi dovedită biblic, este că *în veșnicie nu este timp*. Conform Bibliei, există timp în veșnicie, chiar dacă nu așa cum îl percepem noi pe pământ, cu timpul împărțit în ani și zile de 24 de ore. Timpul în forma aceasta pământească, există doar din prima zi de creiere (Geneza 1:1-5). Dar aceasta nu înseamnă că în veșnicie nu a existat timp sub nici o formă?

Biblia descrie timpul la Dumnezeu care locuiește în veșnicie (Isaia 57:15), prin următoarele cuvinte din 2Petru 3:8: **„Dar, preaiubiților, să nu uitați un lucru: că, pentru Domnul, o zi este ca o mie de ani și o mie de ani sunt ca o zi.”** Deci iată că la Dumnezeu care locuiește în veșnicie, timpul funcționează altfel ca pe pământ, **dar totuși timpul există!**

2) A doua premiză greșită, este că *Fiul a fost născut în veșnicie*. Conform Bibliei: Fiul a fost creat în prima zi din cele șase, atunci cade și această premiză.

Totuși trinitarienii insistă și susțin că Fiul este veșnic și fără început, argumentele lor sunt:

Argumentele directe sunt: Proverbe 8:23; Mica 5:2; Evrei 7:3, să le analizăm:

📖 Proverbe 8:12,22,23 BC: **„Eu, Înțelepciunea...Domnul m-a făcut cea dintâi dintre lucrările Lui, înaintea celor mai vechi lucrări ale Lui. Eu am fost asezată din veșnicie...”**

În Proverbe 8, se vorbește de Înțelepciunea lui Dumnezeu, trinitarienii la fel ca și alții, cred că acest capitol se referă la Isus în existența preumană (comp. cu 1Corinteni 1:24). Despre această Înțelepciune se spune că este **„din veșnicie”**, și dacă se referă la Fiul în existența preumană atunci și Fiul este din veșnicie.

Totuși trebuie precizat că expresia pentru: **„veșnicie”**, în limba ebraică este: **„olam”**, care are următoarele înțelesuri conform cu lexicoanele de limba ebraică: *perioadă lungă; lungă durată; zile din vechime; antichitate; vechi; perpetuu; veșnic; pentru totdeauna; timp indefinit, secol*.

În unele texte cuvântul **„olam”**, are sens de etern, pentru totdeauna (vezi: Deuteronom 32:40; Psalm 90:2, etc.), dar în altele are sensul de: timp îndelungat, sau de durată, de vechime dar nu etern (vezi Exod 21:6; Isaia 63:9,11; compară Exod 31:16 cu Coloseni 2:16; compară și Numeri 25:13 cu 1Samuel 2:30-35; 1Regi 2.27; compară Exod 29:9 cu Evrei 7:12).

Ce sens are „olam” în acest pasaj? Având în vedere că **„Domnul m-a făcut cea dintâi dintre lucrările Lui”**, el nu poate fi veșnic, deoarece

Înțelepciunea a fost făcută, și născută (v.25), fiind prima dintre lucrările lui Dumnezeu.

În textul ebraic sunt două cuvinte care pot crea dificultăți de interpretare: este vorba de cuvântul: „**qanah**”, care are sensurile: 1. *a crea*: (subiectul Dumnezeu) Geneza 14:19; Psalm 139:13; Exod 15:16; Deuteronom 32:6; Psalm 78:54; 2. *a produce* (subiectul Eva) Geneza 4:1. Versiunile biblice traduc acest cuvânt cu: *a crea, a produce, a face, a forma, a concepe, a posedea, a avea*. Astfel problema ridicată de acest cuvânt este, cum trebuie tradus: „**Domnul m-a făcut cea dintâi dintre lucrările Lui**” (BC; BO), sau „**Domnul mă avea la începutul căilor sale**” (BCR, BB 2001)?

Contextul însuși ne oferă sensul corect, căci în context se vorbește de faptul că Înțelepciunea a fost „**născută**” (v.25), ceea ce nu sugerează o existență veșnică; ci, se potrivește mai bine cu sensul: făcut decât că Dumnezeu o avea în afara Lui din veșnicie.

O dovadă în plus, este traducerea Septuagintei, traducătorii evrei care au tradus Scriptura V.T. în greacă au tradus, v.22: „**Domnul m-a creat din început cale a Sa pentru lucrările sale.**”

V.23: „**Înainte epocii M-a fundat în început.**”

Iar în Biblia de la Blaj 1795, tradusă după Septuaginta redă Proverbe 8:22-23: „**Domnul m-au zidit pre mine început căilor Sale, spre lucrurile Sale. Mai înainte de veaci m-au întemeiat pre mine, într-un început, mai înainte de a face pământul**”

Biblia Ortodoxă care se bazează pe Septuaginta redă asemănător: „**Domnul m-a zidit la începutul lucrărilor Lui; înainte de lucrările Lui cele mai de demult. Eu am fost din veac întemeiată de la început, înainte de a se fi făcut pământul. Nu era adâncul atunci când am fost născută, nici chiar izvoare încărcate cu apă. Înainte de a fi fost întemeiați munții și înaintea vailor eu am luat ființă.**” (Proverbe 8:22-25).

Astfel în contextul celorlalte lucruri făcute din Proverbe 8:22-31, înțelepciunea este și ea „făcută” sau „produsă”, „adusă în existență”, dar înainte de acestea, ea este PRIMA, anumite versiuni spun „**prima dintre lucrările Lui**”. Bineînțeles aici este vorba de Înțelepciunea ieșită din Tatăl, altfel va trebui să credem că Dumnezeu și-a creat înțelepciunea pe când nu o avea!?! Este vorba de o naștere a Înțelepciunii (persoană) din Înțelepciunea Tatălui, în afara Tatălui deviind Fiul lui Dumnezeu numit și Cuvânt și Înțelepciune.

Al doilea cuvânt problemă, este expresia: „**nâsak**”, tradusă de unii cu „**așezată**”, „**întemeiată**” de alții cu „**unsă**”, însă nici acest cuvânt nu schimbă datele problemei, această ungere sau așezare are loc „**în început**” (Septuaginta), deci nu putem vorbi că Înțelepciunea nu are început sau că ea este din totdeauna, o dată ce ea a fost: făcută, născută, fundată.

În concluzie, acesta pasaj nu susține că Fiul este din totdeauna, și că nu are început; ci, susține tocmai contrariul, că Isus are un început, fiind ‚zidit‘, ‚întemeiat‘, ‚născut‘, și ‚a luat ființă‘, **„la început”**.

📖 Mica 5:2: **„Și tu, Betleeme Efrata, cu toate că ești prea mic între cetățile de căpetenie ale lui Iuda, totuși din tine Îmi va ieși Cel ce va stăpâni peste Israel și a cărui obârșie se suie până în vremuri străvechi, până în zilele veșniciei.”**

Trinitarienii afirmă că Fiul s-a născut din Tatăl veșnic, deoarece în veșnicie nu a existat timp. Prin urmare, spun ei nu putem să vorbim de un moment în timp al nașterii Fiului din Tatăl, nașterea Lui este din veșnicie, un argument al lor este chiar Mica 5:2. Însă chiar traduceri trinitariene susțin că în veșnicie a fost timp, redând cu **„zilele veșniciei”**, iată că conform cu aceste traduceri, veșnicia are zile!

Însă sensul corect al lui **„olam”**, din acest pasaj este de: **„zile vechi”**, așa cum traduce Sfânta Scriptură de la 1874, nu de **„zilele veșniciei”**, din următoarele motive: expresia din ebraică nu este obligatoriu să o traducem cu: **„zilele veșniciei”**, ea poate fi tradus și înțeles cu **„zile vechi”**, sau: **„zilele de demult”**, sau **„zile din vechime**, sau din **„trecutul îndepărtat”**. Este același cuvânt care apare în Geneza 6:4, în fraza **„aceștia sunt eroii care au fost în vechime”**. În Psalm 143:3: **„cei care au murit de mult timp”**.

Expresia în ebraică, nu trebuie tradusă neapărat cu **„zilele veșniciei”**, deoarece în toate textele în care este folosită, se referă la zilele din vechime și nu la **„zilele veșniciei”** (Isaia 63:9,11; Amos 9:11; Mica 7:14; Maleahi 3:4).

Termenul nu înseamnă în sine: „eternitate”; ci, „timp nedefinit”, mult timp în trecut sau în viitor. Doar prin implicațiile contextuale (la Dumnezeu, la speranța credincioșilor etc.) capătă sensul de „veșnic” în unele cazuri, sau în unele cazuri se referă la viața unui om, un veac, o perioadă lungă de timp. Cealaltă expresie ebraică din text pentru: **„vremuri străvechi”**, de asemenea, are în mod obișnuit sensul „de demult”, „de odinioară” (Psalm 74:12; 77:6,12; 143:5; Isaia 45:21; Habacuc 1:12; Neemia 12:46).

Nu toate versiunile Biblie traduc cu **„zilele veșniciei”**, unele Versiuni engleze traduc cu ‚timpuri vechi sau antice’ (TNK; NAB; NIB; NIV; CJB), ‚zile vechi sau antice’ (JPS; NJB; ESV; NRS; RSV), ‚zilele antichității’ (YLT).

În Teologie elementară de C. Ryrie, se recunoaște la p.215. *„...din zilele eternității (Mica 5:2; vezi Habacuc 1:12). Deși expresia poate însemna „din zilele de odinioară”, adică „din timpurii vremuri”...*”

În Sfânta Scriptură de la 1874, care este o traducere literală din ebraică, redă astfel: **„ieșirile căruia sunt din vechime, din zile vechi.”**

Este clar că acesta este sensul lui ‚olam’ de aici, deoarece aici Biblia în stilul ebraic, face o repetiție **„din vechime”** cu expresia: **„din zile vechi”**,

cu alte cuvinte, prima expresie: „**din vechime**”, este sinonimă cu a doua din text: „**din zile vechi**”, cele două expresii se referă la aceeași perioadă de timp prin repetiție.

Traducerea Septuagintei redă astfel fraza: „**și ieșirile Lui, din început, din zilele veacului**” (Biblia de la Blaj 1795, tradusă după Septuaginta).

Și în limba greacă, cuvântul pentru veșnicie = aionos, poate însemna: *veșnicie, epocă, eră, timp antic, secol, o viață de om*, etc. Expresia este sinonimă cu „**olam**”.

O dovadă în plus, că sensul lui *olam* / aionos, din Mica 5:2, este de vechi, antic, de demult, este însuși textul care susține că Isus are o origine, are un punct de plecare, și acesta nu este din totdeauna, ci „**de la început**” (Septuaginta)!

Iată că Isus nu este fără început, iar cu siguranță Pavel și Ioan când a vorbit de început, a continuat conceptul din Scripturile ebrice și Septuaginta despre început, când au spus despre Isus că „**El este începutul**” (Coloseni 1:18) sau că El este „**începutul creației lui Dumnezeu**” (Apocalipsa 3:14 BCR), ei au susținut ce au susținut de fapt și prorocii din vechime.

Și tocmai pentru că Isus a fost creat / zidit de la început, a putut să fie la început cu Dumnezeu (Ioan 1:1-3; 1Ioan 1:1-3).

Pe lângă toate acestea, despre Isus se spune că are o „**origine**” (BCR) sau „**obârșie**” (BC) – Mica 5:2, deci un punct de plecare. Atât în ebraică precum și în greacă (Septuaginta), cuvântul este la plural și traducerea lui literală este: „**ieșirile**”. Termenul ebraic: „**motzotaw**” și cel grecesc „**exodus autos**”, înseamnă ad-litteram „**ieșirile lui**”, însă unii traducători cred că sensul cuvântului este metaforic (figurat), și se referă la originile sau obârșiile lui, însă SS 1874, îl redă cu „**ieșirile**”.

La ce se referă această expresie? Este vorba de ieșirile lui Isus ca Cuvânt (Logos) din Tatăl (când a venit în existență) și de la Tatăl (pentru a împlini cuvântul Lui), aceste ieșiri au avut loc în început, când Dumnezeu a gândit și a poruncit și Cuvântul lui Dumnezeu (Isus) a împlinit, ieșind de la Tatăl și ducând în ființă: Duhul Sfânt, îngerii, cerurile și pământul (Geneza 1:1; Ioan 1:1-2). Astfel, ieșirile Lui din vremuri străvechi, din zile antichității, se referă tocmai la începutul primei zile a creației când au fost create cerurile și creaturile spirituale și pământul. Atunci, Cuvântul a țâșnit de lângă Dumnezeu, și a împlinit hotărârile Tatălui, ca apoi să revină la Dumnezeu (Ioan 1:1-2; Proverbe 8:22-25).

Astfel teoria trinității bazată pe Ioan 1:1; prin care susțin că Cuvântul este veșnic deoarece era „**la început**”; în timp ce cerul și pământul „au fost făcute” la început (Geneza 1:1), cade. Deoarece Cuvântul era la început, deoarece El este Începutul, și a fost zidit la început, fiind primul fundat sau zidit, și apoi tot în aceea perioadă numită „**început**”, tot în începutul primei zile de creiere, a fost făcut și cerul și pământul!

Este evident că Isus a fost creat la început, în prima zi de creiere din cele șase zile de creiere, și nu înainte de prima zi, adică în veșnicie. De unde știm acest lucru? Deoarece despre prima zi de creiere se spune în Geneza 1:1 (BC): **„La început, Dumnezeu a făcut cerurile și pământul”**. Comparați această afirmație cu **„Domnul m-a zidit la începutul lucrărilor Lui; înainte de lucrările Lui cele mai de demult. Eu am fost din veac întemeiată de la început...”**, sau cu: **„obârșia Lui este dintru început”** (BO).

Iată că Isus nu este fără început, El a fost zidit la început, iar începutul conform cu Geneza 1:1-5, acel început, era în prima zi de creiere, nu înainte de prima zi, în veșnicie, și cu atât mai puțin în afara timpului, dacă Însuși Dumnezeu care locuiește în veșnicie nu este în afara timpului; ci, la El o zi de-a noastră este ca o mie de ani!

Câteva argumente în plus, că Isus a fost făcut în început, în prima zi de creiere sunt:

Neemia 9:6: **„Tu, Doamne, numai Tu, ai făcut cerurile, cerurile cerurilor și toată oștirea lor și pământul cu tot ce este pe el, mările cu tot ce cuprind ele. Tu dai viață tuturor acestor lucruri și oștirea cerurilor se închină înaintea Ta.”** Când a făcut Dumnezeu cerurile și oștirea lor? În Geneza 1:31-2:1, se spune: **„Dumnezeu s-a uitat la tot ce făcuse; și iată că erau foarte bune. Astfel a fost o seară și apoi a fost o dimineață: aceasta a fost ziua a șasea. Astfel au fost sfârșite cerurile și pământul și toată oștirea lor.”** Aceste pasaje, indică că cerurile și ființele cerești spirituale (Isus și îngerii), precum și universul material, au fost create în acest interval de timp, adică cel de șase zile de creiere.

Conform cu Geneza 1:1-5, cerurile și ființele spirituale cerești au fost făcute la început în prima zi de creiere. Un pasaj și mai clar este cel din Exod 20:11: **„Căci în șase zile a făcut Domnul cerurile, pământul și marea și tot ce este în ele, iar în ziua a șaptea s-a odihnit; de aceea a binecuvântat Domnul ziua de odihnă și a sfințit-o.”** Iată că tot ce există în cer (inclusiv Fiul și Duhul Sfânt), pe pământ și în mare, cu alte cuvinte în tot universul, au fost făcute în șase zile.

Cu siguranță că Isus, Fiul lui Dumnezeu fiind în cer, făcând parte din ființele cerești, intră și El în descrierea: **„cerurile, pământul și marea și tot ce este în ele”**. Iată că și Isus a fost făcut, dar nu înainte de cele șase zile de creiere; ci, în prima zi din cele șase zile de creiere, fiind **„începutul creației lui Dumnezeu”** (Apocalipsa 3:14), și născut din început. Pentru că a fost născut primul și în început (arkhe), El este Începutul (arkhe)!

De fapt, este illogic, ca Fiul să fie adus în existență cu mii sau milioane de anii înainte de cele șase zile de creație și de restul creaturilor, așa cum susțin chiar unii ne-trinitarieni, pentru că nu are nici o logică, Cuvântul (Logosul) este adus în existență tocmai cu scopul de a crea și a susține toate lucrurile

(Ioan 1:1-3; Coloseni 1:15-17), de aceea vine în existență la început și nu înainte de început.

De fapt, părinții bisericii învățați în Școala din Alexandria învățau ceva asemănător. În cartea: **„Teologie dogmatică — Manual pentru Seminariile teologice”**, p. 99-115 – la capitolul: **„Formularea dogmei Sfintei Treimi și precizarea terminologiei trinitare”**, se spune: „...în învățătura apologeților despre Logosul divin, evident sub influența filosofiei stoice și a...[scolii din] Alexandria despre Logos, prin punerea nașterii Logosului în legătură cu crearea lumii, în sensul că dacă Dumnezeu n-ar fi voit să creeze lumea, nici Logosul nu S-ar fi născut. În acest caz Logosul ar fi rămas numai ca o însușire internă față de Dumnezeu.” [sublinierea îmi aparține și cuvintele din parantezele pătrate].

Astfel Logosul a venit în existență ca persoană distinctă de Tatăl, tocmai pentru a fi un instrument / agent al creierii și al susținerii creației, El a apărut în legătură cu creația, la început. În momentul când Tatăl a rostit primul cuvânt, cuvântul și suflarea Lui a țâșnit din Tatăl prin gura Lui, și apoi suflarea (materialul spiritual) a fost prelucrat prin cuvânt, luând ființă o persoană distinctă de Tatăl (comp. cu Isaia 55:11), și apoi prin El au fost create cerul și pământul la început (Geneza 1:1). Apoi tot în prima zi de creiere, a fost creată lumina, ziua și noaptea, și restul creației a fost făcută în celelalte cinci zile de creiere.

Dar să trecem la un alt argument al trinitarienilor:

📖 Evrei 7:3: **„fără tată, fără mamă, fără spiță de neam, neavând nici început al zilelor, nici sfârșit al vieții, dar care a fost asemănat cu Fiul lui Dumnezeu, rămâne preot în veac.”**

Interpretarea trinitariană este că Fiul lui Dumnezeu nu are **„început al zilelor, nici sfârșit al vieții”**. Însă această interpretare ridică câteva probleme, după cum urmează: 1) Înseamnă că și Melhisedec, un om, nu a avut un început al vieții, deci el este etern ca Dumnezeu!?!

2) Oare este Melhisedec = Cristos, cum interpretează unii?

Nu, Melhisedec a fost un om, care a fost **„asemănat”**, cu Fiul lui Dumnezeu, expresia cheie este **„asemănat”**.

Însă care este interpretarea cea mai simplă și cea mai sigură, la fraza: **„fără tată, fără mamă, fără spiță de neam, ne având nici început al zilelor, nici sfârșit al vieții”**? Interpretarea acestui text, este că pur și simplu nu exista vreo înregistrare genealogică cu privire la trecutul lui, nu că el nu ar avea vreun început!

Într-un manuscris vechi aramaic al Noului Testament, tradus de Lamasa în engleză, (Ancient Eastern Text Bible-OE: George M. Lamsa's Translations from the Aramaic of the Peshitta), textul în aramaică nu spune **„fără tată, fără mamă...”**; ci spune: **„Atât tatăl său cât și mama sa nu sunt înregistrați în genealogii; și nici începutul zilelor lui nici sfârșitul vieții lui.”** (tradus din engleză). Adică nu are început al zilelor, nici tată, mamă,

spiță de neam, adică genealogie, nu pentru că nu are în realitate; ci, în sensul că nu se cunosc părinții lui, și nici strămoșii lui și nu sunt consemnați în vreun document genealogic (vezi: nota de subsol din NTT-2007).

În „**Teologie Elementară**” de C. Ryrie la p. 235 se explică: „...*Fără tată, fără mamă nu înseamnă că Melhisedec n-a avut părinți, nici că nu s-a născut și n-a murit, ci doar că Scriptura nu conține nici o relatare a acestor evenimente, astfel încât el să fie cât se poate de asemănător cu Cristos.*” [sublinierea îmi aparține].

Această exprimare „**fără tată, fără mamă**”, este asemănătoare cu cea din Estera 2:7, unde se spune despre Estera: „**El creștea pe Hadasa, adică Estera, fata unchiului său; căci ea n-avea nici tată nici mamă. Fata era frumoasă la statură și plăcută la vedere. După moartea tatălui și a mamei sale, Mardoheu o luase de suflet.**” Aici fraza: „**căci ea n-avea nici tată nici mamă**”, se referă la faptul că părinții nu mai era în viață, nu că ea nu avea părinți în realitate.

În plus, Biblia spune despre creștini în Ioan 1:12-13, că ei nu sunt născuți din sânge, nici din voia cărnii sau a vreunui om; cu alte cuvinte ei nu au tată, mamă, spiță de neam, deoarece ei sunt născuți din Dumnezeu!

Însă acest pasaj nu dorește să ne facă să înțelegem că creștinii nu au părinți umani; ci, se referă că nașterea lor de sus, sau spirituală este din Dumnezeu, nu prin părinți umani și nu e legată de carne și sânge; ci, de Dumnezeu (Ioan 1:12-13).

În mod asemănător, **preoția lui Melhisedec** nu e legată de părinții lui sau de o ramură genealogică; ci, de Dumnezeu care i-a dat această onoare de a fi preot (Evrei 5:4).

Astfel autorul Epistolei către Evrei, trage această concluzie inevitabilă, deoarece dezvoltă tema preoției cerești a Domnului Isus, pe baza la Psalm 110:4, explicat în lumina celor scrise în Geneza 14:28, unde Melhisedec **apare și dispare** brusc, fără să se spună nimic despre nașterea și moartea sa, despre strămoșii sau urmașii lui. El este prezentat astfel, ca și cum ar fi superiorul lui Avram, și implicit, superior neamului preoțesc al lui Aaron care se trage din Avram. Astfel este stabilită superioritatea lui Cristos, și a preoției Lui, și a rânduirii stabilită de El față de orânduirea levitică din perioada Vechiului Testament (Evrei 5:6-11; 6:20-7:28).

Iar fraza: „**asemănat cu Fiul lui Dumnezeu, rămâne preot în veac**”, în sensul că preoția după rânduiala lui Melhisedec nu se sfârșește vreodată, chiar dacă omul Melhisedec a murit, deoarece toți mor în Adam (Romani 5:12; 1Corinteni 15:22), Melhisedec ca slujbă, ca preoție nu se sfârșește vreodată, Isus este preot pentru totdeauna după rânduiala lui Melhisedec (Evrei 7:21-24,28)²⁷.

²⁷ Pentru mai multe informații despre Melhisedec, vezi articolul: „**Despre Melhisedec**”.

Dar să trecem la o altă categorie de argumente:

Argumentele indirecte pentru eternitatea Fiului aduse de trinitarieni sunt:

Trinitarienii susțin că Paternitatea veșnică, cere calitatea veșnică de Fiu. Cu alte cuvinte dacă Dumnezeu are calitatea de Tată din totdeauna, nu o poate avea decât dacă Fiul este dintotdeauna.

Răspuns: Nu există însă, nici un text în Biblie, unde să afirme că Dumnezeu are atributul de Tată din veșnicie, ca apoi să deducem că Fiul este veșnic, deoarece Dumnezeu este Tată din veșnicie!

În plus, creația nu este veșnică, deci nici despre Dumnezeu nu se poate spune, că este Creator din veșnicie, adică că are din totdeauna acest atribut. Sau atributul de Salvator (Mântuitor) nu poate fi din veșnicie, deoarece nimeni nu a avut nevoie de salvare decât după căderea primilor oameni în păcat.

Diferite forme compuse ale Numele lui Dumnezeu, au apărut în funcție de anumite nevoi, ca de exemplu: Iehova-Iire (Iehova va purta de grijă - Geneza 22:14); Iehova-Rafa (Iehova care vindecă – Exod 15:26); Iehova-Nisi (Iehova steagul meu – Exod 17:15); Iehova-Mecodischem (Iehova care vă sfințesc – Levitic 20:7-8); Iehova-Șalom (Iehova pacea noastră – Judecători 6:23-24); Iehova-Savaot (Iehova al Oștirilor – 1Samuel 17:45); sau Iehova-Elohey-Savaot (Iehova Dumnezeul oștirilor - Amos 4:13).

Astfel nu toate numirile sau atributele Dumnezeu le-a avut din veșnicie, ele au apărut în funcție de nevoile apărute, tot la fel atributul de Tată nu Îl are din totdeauna.

Trinitarienii mai susțin în exces de zel, că veșnicia alegerii noastre depinde de calitatea Veșnică de Fiu (Efeseni 1:4; 3:11; 2Timotei 1:9). Dacă El nu este veșnic, alegerea noastră nu este veșnică, căci noi suntem aleși în El.

Însă adevărul este că alegerea noastră de către Tatăl *în Cristos* nu este din totdeauna; nu există nici o dovadă biblică să susțină o astfel de idee; ci, alegerea a avut loc: **„înainte de întemeierea lumii”** (Efeseni 1:4 BCR), deoarece Isus a fost cunoscut înainte de întemeierea lumii (1Petru 1:20), iar numele celor aleși, scriși în cartea vieții, este scris **„de la întemeierea lumii”** (Apocalipsa 13:8; 17:8), și împărăția lui Dumnezeu a fost pregătită **„de la întemeierea lumii”** (Matei 25:34). Noi nu am fost aleși din veșnicie, ci din început (2Tesaloniceni 2:13), după creierea Fiului și a Duhului, și înainte de a fi creată lumea (cerul și pământul)!

Dacă Dumnezeu a făcut un plan de alegere spre mântuire, planul nu poate fi dintotdeauna, și prin urmare nici alegerea nu este dintotdeauna! Iată că planul nu este din totdeauna, dacă ar fi fost din totdeauna nu ar mai fi avut rost să fie alcătuit (făcut) de gândirea lui Dumnezeu, în Sine Însuși (Efeseni 1:9). Dacă planul este din veșnicie, atunci el nu a fost făcut niciodată; ci, a existat din totdeauna, însă dacă planul este gândit și făcut de Tatăl, atunci el nu este din totdeauna!

În ce privește Efeseni 3:11, și 2Timotei 1:9, problema este din nou cuvântul: „aion”, și a multiplelor sensuri ale acestui cuvânt, unele traduceri merg pe varianta „veșnic”, cu toate că textul și contextul nu susține un astfel de sens. În greacă cuvintele „veșnic” și „pentru totdeauna” sunt traduse din cuvintele de limbă greacă: „aion” și „aionios”. Ultimul este adjectiv, derivat din primul. Acești termeni nu semnifică neapărat „fără sfârșit” sau ceva „fără început”. Pot indica o perioadă de timp limitată.

Lexicologii definesc astfel cuvântul „aion”, după cum urmează: Liddell & Scott: „*Un spațiu sau perioadă de timp, în special perioada unei vieți, eră, un secol, o generație, prin urmare interval de timp, eternitate; la plural, eis tous aionas ton aionon, pentru secole de secole, pentru totdeauna și mereu (Ga1ateni 1:5), „în epocile epocilor”. Semnifică de asemenea un interval de timp clar definit și marcat, o eră, un secol, perioada unei dispensațiuni: ho aion houtos, această viață prezentă, această lume*”.

Greenfield: „*durată, finită sau infinită, durată nelimitată, eternitate, 0 perioadă de timp, trecută sau viitoare, timp, secol, etate, lume, univers*”.

Schrevelius: „*Un secol, o lungă perioadă de timp, perioadă nedefinită, timp, mare sau mic*”.

Sommer: „*Timp, viață, durată, secol*”.

Conform cu dicționarul de la NT.93, expresia aion este definită după cum urmează: „1) epocă, ev, o viață de om, viața însăși; 2) o epocă neîntreruptă, o permanență de timp, veșnicie, a) în expresii, eis ton aiona” pentru veșnicie, pentru totdeauna, în veac...b) în vorbire populară, din vechime (din cele mai vechi timpuri), Luca 1:70; Fapte 3:21; Fapte 15:18...” Iar la cuvântul: „Veșnic: gr. „aionios”, descrie durata, fie nedefinită, dar nu fără sfârșit, Romani 16:25; 2Timotei 1:9; Tit 1.2; fie nedefinită, pentru că este fără sfârșit...”

Astfel ne întrebăm care este sensul pentru aion în Efeseni 3:11, și 2Timotei 1:9? Textele afirmă:

Efeseni 3:11: „**după planul veșnic pe care l-a făcut în Hristos Isus, Domnul nostru**”. Oare un plan poate fi din totdeauna, adică veșnic, dacă acesta este „**făcut**”? Dacă este *făcut* nu este veșnic, ce este veșnic nu are început și sfârșit și prin urmare nu poate fi făcut.

De fapt, traducerea literală este „**după planul veacurilor**” (BB - 2001), aion este la plural, și cu siguranță nu există mai multe veșnicii! Astfel expresia, s-ar putea traduce foarte bine cu: „**planului epocilor**”, așa cum traduce SCC, în sensul că *planul făcut de Dumnezeu făcut în Cristos, viza epocile când va exista adunarea (biserica) prin care să învețe domniile și stăpânirile din locurile cerești să cunoască prin Biserică, înțelepciunea nespus de felurită a lui Dumnezeu (Efeseni 3:9-10).*

Iar pasajul din 2Timotei 1:9, Tit 1:2 BC: „**înainte de veșnicii**”, este iarăși o problemă de traducere, deoarece veșnicia nu are capăt, nu putem vorbi de ceva înainte de veșnicie. Problema acestor texte este de traducere, în text apare „**aion**”, la plural, însă ca adjectiv, traducerea literală ar fi: „**înainte de timpuri epocale**”, (așa cum traduce: SCC, vezi și BB - 2001, care traduce cu „**înainte de timpurile veacurilor**”).

De fapt, cum putea fi făcute *alegerea* și *planul* de mântuire, înainte de veșnicie, dacă veșnicia nu are capăt? Dar înainte de timpuri epocale se poate!

Expresia: „**timpuri epocale**”, se referă la: timpurile epocale ale istoriei omenirii, de la început până în timpul apostolului Pavel.

Mai există alte pasaje asemănătoare, care ne ajută să înțelegem că timpurile epocale, epocile, este perioada dintre: creație și sec. I d.C. Adică tot timpul, cu epocile distincte de la creația de după începutul din ziua întâi, până în timpul apostolului Pavel, când s-a descoperit misterul lui Dumnezeu!

Textele sunt clare, și le voi prezenta în continuare:

Iuda 1:25: „**singurului Dumnezeu, mântuitorul nostru, prin Isus Hristos, Domnul nostru, să fie slavă, măreție, putere și stăpânire, mai înainte de toți vecii, și acum și în veci. Amin.**” Din nou, sensul lui aion de aici, nu este de ‚eternități’, cum traduc unele versiuni (engleză: WEB; Webster; KJV; LITV; BBE; română: NTTF–2008; NW); ci, este de ‚epoci’ (vezi: Darby; WNT). Dumnezeu nu putea primi glorie înainte de eternitate deoarece eternitatea nu are început, astfel nu putem vorbi de ceva înainte de eternitate. Traducerea care ar reda corect sensul lui ‚aion’, în acest pasaj, ar fi: „**...mai înainte de epoci, și acum și în toate epocile**” (SCC).

Un al doilea text, este:

1Corinteni 2:7, NTTF-2008: „**Ci vorbim o înțelepciune a lui Dumnezeu, cea ascunsă în mister, pe care a rânduit-o²⁸ Dumnezeu înaintea epocilor pentru gloria noastră**”

În limba greacă, ultimele cuvinte sunt: „**pro ton aionon**” = „**înaintea epocilor**”, sau „**înaintea eternităților**”. Însă deoarece, eternitatea (veșnicia) nu are capăt, nu poate exista ceva înainte eternității. În plus, este vorba de plural al eternității, ceea ce ar fi un non sens dacă am traduce prin ‚eternităților’, nu există decât o singură veșnicie, nu mai multe, deoarece veșnicia privită și spre trecut și spre viitor, nu are început sau sfârșit.

Prin urmare, sensul lui aionon aici este: „**epocilor**” (Vezi: NTTF–2008; SCC).

Însă la ce se referă expresia: „**înaintea epocilor**” ?

Alte texte ne furnizează răspunsul scriptural fără ca noi să speculăm:

²⁸ În greacă: **proorisen** = prestabilit-o, hotărât-o, definit-o, destinat-o (vezi NTTF – 2008 n.s.).

Romani 16:25: „**Iar Aceluia care poate să vă întărească, după Evanghelia mea și propovăduirea lui Isus Hristos, potrivit cu descoperirea tainei, care a fost ținută ascunsă timp de veacuri**”.

Efesenii 3:9: „și să pun în lumină înaintea tuturor care este isprăvnicia acestei taine, ascunse din veacuri în Dumnezeu, care a făcut toate lucrurile”.

Colosenii 1:26 (BCR): „taina ascunsă din veacuri și din generații, dar arătată acum sfinților Săi” (Vezi și NTTF–2008).

Iată, că în timp ce 1Corinteni 2:7, afirmă că înțelepciunea în mister (taină) a lui Dumnezeu, a fost rânduită înainte de epoci.

În Efesenii 3:4-6; Colosenii 1:26, se arată că pe timpul lui Pavel acest mister (sau taină) a fost dezvăluit, descoperit.

Prin urmare, timpul cât acest mister a fost ascuns, este toată perioada de la rânduirea lui (înainte de epocile omenirii) și până în timpul lui Pavel. Aceste epoci se referă la perioada de timp de când există oamenii pe pământ, până în timpul lui Pavel. Observați că epocile trecute sunt puse în paralel cu *generațiile de oameni* trecute („din veacuri și din generații”).

Un alt argument adus de trinitarieni, este că răscumpărarea noastră depinde de calitatea Veșnică de Fiu, pentru că El este Mielul care a fost „**junghiat de la întemeierea lumii**” (Apocalipsa 13:8). Păstrarea noastră veșnică depinde de calitatea Veșnică de Fiu. El a spus: „**Pentru că Eu trăiesc, și voi veți trăi**” (Ioan 14:19). Nimic nu poate supraviețui veșniciei decât ceea ce a venit din veșnicie.

Este clar că trinitarienii nu au dovezi pentru a susține că Isus este fără început, și astfel fac tot felul de speculații, ca cea de mai sus. Unde spune în Biblie că: „*veșnicia alegerii noastre, depinde de calitatea veșnică de Fiu*”?

Argumentul trinitarian este pur și simplu copilăresc, căci este clar că **omul Isus** a murit pentru păcatele noastre (1Timotei 2:5-6; Marcu 10:45) și nu **Dumnezeul Isus**, acest lucru îl susțin și trinitarienii, iar omul Isus nu a fost din veșnicie, și totuși ne-a răscumpărat. Iată că teoria că „*răscumpărarea noastră depinde de calitatea Veșnică de Fiu*” și „*că Nimic nu poate supraviețui veșniciei decât ceea ce a venit din veșnicie*”, este falsă, noi nu provenim din veșnicie și totuși vom trăi etern. Aleluia!

Iar textul din Apocalipsa 13:8, tradus: „**junghiat de la întemeierea lumii**” nu-l găsim în nici o traducere chiar trinitariană, este adevărat că pasajul în greacă permite două redări, aceasta și cea tradițională: „**toți aceia al căror nume n-a fost scris, de la întemeierea lumii, în cartea vieții Mielului, care a fost junghiat.**” Dar care sens concordă cu restul Bibliei? Biblia indică că am fost scriși în cartea vieții de la întemeierea lumii (Efesenii 1:4; Apocalipsa 17:8) și nu că Isus a fost omorât atunci; ci, El a fost arătat și jertfit nu la întemeierea lumii, ci în „**timpurile din urmă**” (1Petru 1:20); sau la „**sfârșitul veacurilor**” (Evrei 9:26).

Un alt argument venit din imaginația bogată a trinitarienilor, este că integritatea răscumpărării noastre, depinde de faptul că Isus a fost veșnic, Isus nu poate da viața veșnică, dacă El nu este veșnic, fără început și fără sfârșit.

Din păcate gândurile trinitarienilor nu sunt gândurile lui Dumnezeu! Dumnezeu Tatăl este cel fără de început și sfârșit, și El a dat Fiului putere să dea viață veșnică, Fiul nu avea prin Sine această putere, El însă a primit viață în Sine, adică putere în Sine de a da viață veșnică altora (Ioan 5:21,26).

În plus, Isus nu are nevoie să fie fără început, deoarece El nu dă creștinilor o viață fără început; ci, doar una fără sfârșit, după cum El Însuși, are un început, dar nu are sfârșit al vieții (Romani 6:9-10).

Un alt argument pueril, este textul în care Isus a spus, **„Pentru că Eu trăiesc, și voi veți trăi.”** (Ioan 14:19). Nimic nu poate supraviețui veșniciei decât ceea ce a venit din veșnicie. Cine afirmă aceasta? Un om, cu o imaginație bogată, aceasta este din păcate boala unor teologi, de a spune ceva ce Biblia nu afirmă, și apoi a pune pe seama Bibliei aceea afirmație. Ei afirmă: *„Nimic nu poate supraviețui veșniciei decât ceea ce a venit din veșnicie”*, uite că noi care credem în Domnul Isus, vom supraviețui veșniciei fără să fi venit din veșnicie. Dumnezeu prin Isus ne dă viață veșnică și ne scapă de mânie (1Tesalonicieni 5:9; 2Tesalonicieni 2:13-14), astfel nu e necesar ca și Fiul să fie fără început și nici noi nu trebuie să fim fără început ca să trăim veșnic.

Se mai aduc și alte argumente cum ar fi: Isaia 9:6; Ioan 17:5; Evrei 1:1-9, etc. dar nici unul nu este concludent pentru a susține că Fiului este fără început.

Despre Duhul Sfânt, singurul argument al trinitarienilor, este Evrei 9:14, unde se spune: **„cu cât mai mult sângele lui Hristos, care, prin Duhul cel veșnic, s-a adus pe Sine însuși jertfă fără pată lui Dumnezeu, vă va curăți cugetul vostru de faptele moarte, ca să slujiți Dumnezeului cel viu!”**

Iată spun ei, Duhul Sfânt este veșnic, deoarece Biblia spune: **„Duhul cel veșnic”**.

Însă în unele manuscrise nu apare: **„Duhul cel veșnic”**; ci: **„Duhul Sfânt”**. Însă varianta: **„Duhul cel veșnic”**, se referă la ‚veșnic’ din momentul facerii Duhului Sfânt, nu veșnic în trecut și veșnic în viitor.

Biblia nu spune: din veșnicie în veșnicie, ca să tragem o astfel de concluzie că Duhul Sfânt nu are început.

Tocmai că Duhul Sfânt are început, din următoarele motive: 1) El provine **„din [gr. ek] Dumnezeu”** (vezi 1Ioan 4:2; 1Corinteni 2:12), nu a existat dintotdeauna lângă Dumnezeu așa cum susțin trinitarienii; 2) Duhul Sfânt a fost creat prin Fiul, căci toate sunt create prin El (Ioan 1:1-3; Coloseni 1:15-

17); 3) Deoarece Fiul are început, nu putea exista *Duhul Fiului* înainte ca Fiul să existe!

În concluzie, nici un argument trinitarian nu rezistă la o analiză atentă, și prin urmare nu se poate dovedi ca Fiul și Duhul Sfânt sunt din totdeauna și că nu au început. Ba din contră, am văzut că pasajele din Proverbe 8:22-25; Mica 5:2, afirmă contrariul, acolo se vorbește de Fiul (Înțelepciunea) în termeni ca: *făcut, fundat, întemeiat, născut*, că are *ieșiri* (din Tatăl) sau *origini*, ceea ce este fatal doctrinei trinității. Am văzut că Duhul Sfânt nu a existat din veșnicie cu Tatăl, ci El provine din Dumnezeu!

Trinitarienii susțin că însuși Dumnezeu a venit pe pământ și a murit pentru păcatele noastre. Ceea ce este o blasfemie la adresa lui Dumnezeu care nu poate muri. Faptul că Isus a murit arată că nu este nemuritor, nu are atributul nemuririi și astfel nu este Dumnezeu care nu poate muri (Deuteronom 32:39-40; 33:27; 1Timotei 6:16).

ASEIETATEA: Reprezintă caracterul unei entități de a avea ea însăși, cauza sau izvorul propriei existențe. Dacă se dovedește că Isus și Duhul Sfânt, depinde de Tatăl în ce privește existența, cade doctrina trinității.

Trinitarienii aduc următoarele argumente că Isus are viață în Sine și trăiește (există) prin Sine:

Isus este ‚viața’ sau ‚viața veșnică’ (Ioan 1:4; 5:40; 11:25; 14:6; 1Ioan 1:1-3; 5:11), El dă viață cui vrea (Ioan 5:21), El are putere să își ia viața din nou (Ioan 10:18), El a primit viața în Sine (Ioan 5:26), Isus este Domnul vieții (Fapte 3:15).

După cum ne dăm seama, majoritatea din aceste argumente nu susțin în mod direct că Isus trăiește prin Sine; ci, ele învață că Isus este viața, sau viața veșnică, în sensul pe care Îl explică evanghelistul Ioan: „**În El era viață, și viața era lumina oamenilor**” (Ioan 1:4 SCC). Astfel în omul Isus era viața, adică lumina (adevărul) ce duce la viață veșnică!

Viața era lumina spirituală, ce o manifesta Isus prin vorbele și faptele lui! Astfel cei morți spirituali, nu au lumina vieții, adică lumina lui Isus care este viața (1Ioan 5:10-12).

În Ioan 8:11, Domnul a precizat: „**Jesus le-a vorbit deci iarăși, zicând: Eu sunt lumina lumii! Cel urmându-Mi, niciodată nu are să umble în întuneric; ci, va avea lumina vieții**” (SCC).

Cel urmându-L pe Fiul lui Dumnezeu este viu spiritual, iar cel care nu-L urmează nu are lumina vieții și este mort spiritual. A fi mort spiritual înseamnă a avea un spirit inactiv față de Dumnezeu, un spirit conectat la iad, la întuneric, dar nu unul conectat la lumină, la cer.

Același lucru îl întărește Pavel călăuzit divin: „**Spun deci aceasta, și mărturisesc în Domnul; voi să nu mai umblați precum umblă națiunile, într-o deșertăciune a minții lor, fiind întunecați în minte, înștrăinați de**

viața lui Dumnezeu prin necunoștința cea fiind în ei, prin împietrirea inimii lor". – Efeseni 4:17 SCC.

Iată ce înseamnă a fi înstrăinat de viața divină, înseamnă: „**întunecați în minte**". Păgânii dintre națiuni nu erau conectați la lumină, la cunoașterea adevărului și astfel ei nu avea viața lui Dumnezeu în ei!

Un alt motiv pentru care Isus este numit a fi ‚viață’ este că El a primit autoritatea (dreptul) de a da viață veșnică, nu că are acest drept prin Sine așa cum cred trinitarienii. Tocmai pentru că a primit acest drept, indică că Isus nu este Dumnezeu, care are totul în și prin Sine!

Faptul că Isus este viața și învierea, arată că El este capabil să dea viață, să învie, are puterea vieții (Ioan 5:40; 6:40; 11:25; 14:6). În El era puterea de a da viața veșnică, putere primită de la Tatăl (Ioan 1:4; 4:10,14; 6:27; 1Ioan 5:11-13).

El este ‚viața veșnică’, în sensul că Dumnezeu pe El la pecetluit să fie agentul sau mijlocul prin care oamenii vor primi viața veșnică (Ioan 6:27,33; 17:2; 20:31; 1Ioan 5:11-13).

Astfel Isus este *viața* sau *viața veșnică*, pentru următoarele scopuri:

1) Pentru a da viață creației ca agent al Tatălui în creiere și în menținerea în existență a creației (Ioan 1:1-3; Coloseni 1:15-17).

2) Pentru a da viața veșnică tuturor celor ce cred în El.

a) Pentru a da viață veșnică²⁹ în momentul în care un om crede (momentul nașterii de sus), aceea viață nouă prin Duhul Sfânt (Ioan 3:36; 7:38,39; 17:3; Coloseni 3:4).

b) Pentru a da viață veșnică prin înviere din moarte (Ioan 5:21-29; 11:25).

c) Pentru a da viață eternă (nemuritoare), perfectă și glorioasă celor răpiți la cer cu ocazia venirii Lui (1Corinteni 15:51-54; Filipeni 3:21).

Pentru cei înviați și răpiți la cer, este vorba chiar de viață veșnică atât calitativ cât și cantitativ, cronologic, adică nemurirea, neputrezirea (1Corinteni 15:51-54; 1Tesaloniceni 4:14-16).

Faptul că Isus este numit ‚viață’, nu dovedește neapărat că El există prin Sine și nu are nevoie de nimeni ca să existe. Expresia „**viață**”, aplicată la Fiul, nu este un argument suficient!

De pildă, prima femeie este numită: „**Eva**” care înseamnă: *viață* (Geneza 3:20), dar nimeni nu crede că ea trăiește sau există prin Sine, fără suflarea lui Dumnezeu. Sensul în care prima femeie este numită „**viață**”, cu siguranță este diferit de sensul în care Isus este viață, Eva este viață căci prin ea s-a perpetuat specia umană. Isus este viața creației actuale și viața creației viitoare, ca agent și susținător al vieții.

²⁹ Sensul în care un convertit primește viață veșnică, este în sensul spiritual nu trupesc; în sensul calitativ nu în sensul cronologic (că trăiește în trup pentru totdeauna); ci, în sensul că Isus este prezent în credincios prin Duhul Lui (1Ioan 5:11-13) și la regenerat dându-i o viață nouă curată și sfântă, viața lui Isus.

Să trecem la un alt argument al trinitarienilor, în Fapte 3:15, Isus este numit: **„Domnul vieții”** (BC), însă, conform cu traducere literală: **„Începătorul vieții”** (SCC, în greacă: *Arhegos*). Isus este numit Începătorul vieții, deoarece cu El a început viața în afara Tatălui.

Trinitarienii afirmă că Isus trăiește sau există prin Sine și astfel este Dumnezeu, datorită afirmației lui Isus, care a spus: **„are viața în Sine”** (Ioan 5:24-26). Însă când Isus afirmă că **„are viața în Sine”**, El s-a referit că a primit puterea de a da viață, sau putere de a învia din morți, putere care o avea în interiorul Lui. În contrast cu profeții din vechime care se rugau la Dumnezeu, și cei morți primeau viață și înviau prin puterea din cer de la Dumnezeu. În contrast, Fiul avea în El puterea de a învia morții nu în exteriorul Lui!

Este regretabil că plecând de la aceste cuvinte **„are viața în Sine”**, unii au tras concluzia că Isus a primit o viață superioară celui posedate pe pământ de exemplu: *existența prin Sine, nemurirea*. Însă și o astfel de interpretare, indică că Isus *a primit* **„viața în Sine”**, înseamnă că cel puțin o perioadă de timp, nu a avut-o, și astfel nu a fost Dumnezeu o perioadă!?!

Însă textul citat, nu discută calitatea vieții pe care Isus a dobândit-o *pentru el*, în timpul sau după experiența pământească; ci, despre viața *suplimentară* pe care Tatăl a pus-o în corpul lui uman și care era destinată *pentru alții*, pentru ai învia pe alții din morți.

Această capacitate Isus a folosit-o în timpul vieții Lui, dând viață altora, făcând învieri, chiar dând din această putere și ucenicilor care și ei au făcut învieri în Numele Lui (Matei 10:5-8).

Dumnezeu Tatăl este izvorul primordial de viață (Psalm 36:9; Ieremia 2:13; Apocalipsa 4:11; Evrei 1:1-2), dar El l-a făcut și pe Fiul să fie izvor de viață (Ioan 5:40; 6:27,33; 10:28; 17:2; 1Ioan 1:1-2), din care să țâșnească viața, izvor pentru creație, dar și pentru omenirea decăzută.

Chiar și ucenicii care făceau vindecări și învieri din morți putem spune că erau mici izvoare de viață (Matei 10:8; Fapte 9:40-41; 20:7-12), care inițial s-au umplut cu viață de la Isus. Însă nici Isus nici ucenicii nu erau izvoare care țâșneau viață, fără ca la rândul lor să nu aibă un izvor inițial. Isus îl avea pe Tatăl ca izvor primordial, iar ucenicii pe Isus (Ioan 6:57).

Isus are viață în Sine, cu scopul arătat în versetul 21, unde se spune: **„Căci după cum Tatăl trezește morții și le dă viață, tot așa și Fiul dă viață cui vrea”**.

Prin urmare, Fiul nu are acest atribut: ASEIETATEA (existența prin sine), căci de fapt Scripturile explică în continuare următoarele: **„După cum Tatăl, care este viu, M-a trimis pe Mine și Eu trăiesc prin Tatăl, tot așa, cine Mă mănâncă pe Mine, va trăi și el prin Mine”** (Ioan 6:57). Dacă Ioan în 5:26, ar susține aseietatea lui Isus, atunci Scripturile s-ar contrazice, căci ulterior în 6:57, tot Domnul Isus afirmă într-un mod clar că El trăiește nu prin Sine; ci, datorită Tatălui.

Dacă Isus era și Dumnezeu, ar fi putut spune: „*Eu trăiesc prin natura mea divină*” sau „*Eu ca om trăiesc prin Dumnezeul care sunt*”. Dar Isus nu spune așa ceva, El afirmă în mod clar și fără echivoc că trăiește „**prin Tatăl**”.

Prin urmare, Isus nu este Dumnezeu, dacă ar fi Dumnezeu ar trăi prin Sine, fără ar avea nevoie de altcineva ca să existe. Însă doar Tatăl trăiește prin Sine, și este descris ca fiind singurul care are atributul nemuririi prin Sine, Biblia spune despre El în 1Timotei 6:16: „**singurul care are nemurirea**”; pe când despre Fiul am observat că trăiește prin Tatăl. Dacă Isus este Dumnezeu, de ce este El dependent de altcineva ca să trăiască (Ioan 6:57)?

În plus, această stare a dependenței lui Isus de Tatăl în ce privește existența, este chiar și după învierea Sa, deoarece Scriptura afirmă clar în 2Corinteni 13:4: „**În adevăr El a fost răstignit prin slăbiciune; dar trăiește prin puterea lui Dumnezeu**”. Iată că Fiul nu trăiește prin Sine, nici în timpul vieții pământești, nici după înviere; ci „**prin puterea lui Dumnezeu**”. Deci deoarece Isus nu are aseietatea, El nu este Dumnezeu în sens absolut, și nici egal cu Tatăl, prin urmare doctrina trinității este falsă.

Trinitarienii susțin că Duhul Sfânt are aseietatea, existența prin Sine, deoarece este un duh (suflare) de viață, care dă și susțin viața creației (vezi: Geneza 1:30; 2:7; 6:17; 7:15,22; Iosua 11:11,14).

Faptul că Duhul de viață, transmite și menține viața creației, nu înseamnă că El are viața în Sine, adică că trăiește prin Sine, fără a avea nevoie de Dumnezeu.

Faptul că Duhul Sfânt este duh sau suflare de viață (mai degrabă o ramură a Lui, un duh ieșit din El are această descriere), nu înseamnă neapărat aseietatea.

Acest duh poate fi doar un agent al puterii de viață, ce transmite viață izvorâtă din Dumnezeu, iar duhul de viață o transmite creației.

Singurul care are aseietatea, este Dumnezeu, despre El se spune:

📖 1Timotei 1:17: „**A Împăratului veșnicilor, a nemuritorului, nevăzutului și singurului Dumnezeu, să fie cinstea și slava în vecii vecilor! Amin**”.

📖 1Timotei 6:16: „**singurul care are nemurirea, care locuiește într-o lumină, de care nu poți să te apropii pe care nici un om nu L-a văzut, nici nu-L poate vedea și care are cinstea și puterea veșnică! Amin**”.

Iată doar Dumnezeu este singurul care are nemurirea! Însă la ce se referă expresia: „**singurul care are nemurirea**”, având în vedere că și Isus după înviere are nemurirea (Romani 6:9), oamenii vor beneficia de nemurire la prima înviere sau la răpire (1Corinteni 15:51-54; Luca 20:36)?

Sensul este că, Dumnezeu este **singurul care are nemurirea prin Sine**, fără a avea nevoie de nimeni! Domnul Isus și oamenii, au sau vor avea nemurire dar nu prin Sine! Fiul trăiește prin Tatăl (Ioan 6:57; 2Corinteni

13:4), Duhul Sfânt se menține în viață prin Fiul. În Coloseni 1:17, se spune: „**El este mai înainte de toate lucrurile și toate se țin prin El**”. Iată Fiul este înainte de toate creaturile (inclusiv Duhul Sfânt) și „**toate se țin prin El**” (inclusiv Duhul Sfânt).

La rândul Lui, Duhul Sfânt susține viața, fără ca El să aibă viața în Sine, fiind susținut în viață de Fiul în mod direct (Evrei 1:3), și de Tatăl în mod indirect (Fapte 17:24-28).

Astfel doctrina trinității este demascată ca fiind un fals, o minciună a Satanei care este Tatăl minciunii (Ioan 8:44).

OMNIPREZENȚA: Dumnezeu este prezent peste tot (Ieremia 23:23-24), în ce sens? Nu în sensul că Dumnezeu cu corpul Său spiritual este prezent peste tot, El fiind identificat cu trupul spiritual ca stând între heruvimi (2Regi 19:15; Psalm 80:1), ca stând pe tron în cer (Psalm 11:4; Isaia 14:13).

Dar atunci cum este Dumnezeu omniprezent?

Omniprezența lui Dumnezeu este legată de susținerea vieții! Suflarea proprie (sămânța) a lui Dumnezeu, prin care a fost creat Fiul, există în toți pentru ca ei să aibă viață (Efeseni 4:6). Dumnezeu L-a născut pe Fiul din suflarea Lui prin rostirea lui Dumnezeu, El este prezent în Fiul prin suflarea Lui care susține viața Fiului, Fiul trăind prin Tatăl (Ioan 6:57). Apoi prin Fiul L-a născut pe Duhul Sfânt, din suflarea Fiului în care era și suflarea Tatălui. Iar apoi prin Fiul și Duhul Sfânt restul creației (Psalm 33:6). Astfel restul creației au suflarea Duhului Sfânt, dar implicit au și suflarea Fiului și implicit și suflarea Tatălui.

Doar Tatăl este omniprezent, căci suflarea Lui este în toți, suflarea Fiului are o excepție: Tatăl, iar suflarea Duhului Sfânt două excepții: Tatăl și Fiul! Astfel este clar că doctrina trinității este o minciună care vine de la Diavolul!

De fapt, Domnul Isus când a fost pe pământ nu putea ca om să fie omniprezent! În **Teologie elementară** de C. Ryrie, se spune la p.239: „*Această concepție eronată afirmă că kenoza înseamnă că Domnul a renunțat de fapt la atribuțiile Divinității sale sau cel puțin la atribuțiile relative ale omniprezenței, omnipotenței, și omniscienței. Acest lucru este fals...Dacă El a renunțat la orice atribut, atunci a încetat să mai fie Dumnezeu în timpul vieții sale pământești.*” Iată cât de grav este dacă Isus nu a fost omniprezent în timpul vieții pământești, dacă El nu a fost omniprezent, atunci El nu a fost Dumnezeu. Ba mai mult, atunci El nu este deo-Ființă cu Tatăl, deoarece ne fiind Dumnezeu în viața pământească, nu a fost Dumnezeu deplin, nici înainte de întrupare, nici după înviere, deoarece Dumnezeul absolut, este etern, la El nu pot fi perioade când El nu este Dumnezeu. Deci dacă se va dovedi că Isus nu a fost omniprezent cel puțin într-o perioadă a vieții lui Isus, cade doctrina trinității.

Scripturile arată că Domnul Isus în timpul vieții Sale pământești nu era omniprezent, El era când în Galileea, când în Iudeea, când în altă localitate (Marcu 3:7; Ioan 4:3; 7:3; 11:7), fiind într-un trup finit, fiind carne (Ioan 1:14; Filipeni 2:6-8; 1Ioan 4:1-3), dacă era omniprezent nici măcar nu putea fi răstignit, căci nu poți răstigni o persoană omniprezentă!

Totuși unii trinitarieni aduc ca argument și Ioan 3:13, unde se afirmă: **„Nimeni nu s-a suit în cer, în afară de Cel ce s-a pogorât din cer, adică Fiul omului, care este în cer”**. Și afirmă pe baza acestui text că Isus a fost și în cer și pe pământ în același timp. Însă ultima parte a textului **„care este în cer”**, nu apare în cele mai bune manuscrise, ca de pildă în Alexandrin, Vatican și în Vulgata, astfel ultima parte este o interpolare, o adăugare și nu face parte din Cuvântul inspirat al lui Dumnezeu.

Alte argumentele ale trinitarienilor sunt următoarele: Matei 18:20; 28:20; Coloseni 3:11; Evrei 1:3.

În Matei 18:20; 28:20, se arată că Domnul Isus Cristos va fi cu creștinii, în Coloseni 3:11, se arată despre Cristos că este în toți creștinii, indiferent de naționalitate sau stare socială, însă aceste texte nu susțin omniprezența, faptul că Isus și Duhul Sfânt sunt în credincioși nu înseamnă că sunt prezenți peste tot. În Evrei 1:3, se arată că Domnul Isus ține toate lucrurile, prin **„cuvântul puterii Sale”**, însă expresia: **„toate lucrurile”** nu-L cuprinde pe Tatăl (comp. cu 1Corinteni 15:24-28)!

Fiul este prezent în toți ca sămânță de viață prin care susține viața creației, dar există o excepție, El nu este prezent ca sămânță de viață în Tatăl, pentru că Tatăl trăiește prin Sine, această excepție face ca Isus să nu fie omniprezent!

Duhul Sfânt este în toți ca sămânță, susținând viața, însă cu două excepții: Tatăl și Fiul! Duhul Sfânt nu este în Dumnezeu Tatăl, deoarece Dumnezeu trăiește prin Sine și nu are nevoie de nimeni ca să existe (Fapte 17:24-28), iar Fiul trăiește prin Tatăl (Ioan 6:57), iar Duhul Sfânt trăiește prin Fiul (Coloseni 1:17; Evrei 1:3).

În Psalm 139:1-12, Psalmistul descrie că Duhul Sfânt este prezent și cu David, și în locuința morților și în ceruri și la marginea mărilor, însă datorită faptului că există aceste două excepții: Tatăl și Fiul [înainte de viața ca om al lui Isus și după înălțarea la cer], în care Duhul Sfânt nu era susținătorul vieții Fiului, pentru că Ei nu au nevoie de El ca să existe, nu putem spune că El este omniprezent!

În Fapte 17:25, se spune: **„El [Dumnezeu] nu este slujit de mâini omenești, ca și când ar avea trebuință de ceva, El, care dă tuturor viața, suflarea și toate lucrurile”**. Iată Dumnezeu este singurul care dă TUTUROR (inclusiv Fiului și Duhul Sfânt) viață, și El este Cel care a dat autoritate Fiului să dea viață (Ioan 6:27,33; 17:2), și care o răspândește prin Fiul și Duhul Sfânt peste tot (Ioan 1:3-4; Iov 10:12; 26:13; 27:3; 32:8; 33:4; 34:10; 37:10), deci nici

Fiul, nici Duhul Sfânt nu lucrează în creație: viața, prin inițiativă și putere proprie, ci, Ei lucrează la porunca lui Dumnezeu. Astfel, lipsa așezetății (existenței prin Sine) a Fiului și a Duhului Sfânt, face ca ei să nu aibă nici omniprezența!

OMNIPOTENȚA: Doar Dumnezeu este Atotputernic, adică are toată puterea în Sine și prin Sine și o folosește cum vrea. Dacă se va dovedi că Fiul și Duhul Sfânt, nu sunt Atotputernici, atunci doctrina trinității se va dovedi a fi ne-biblică.

Argumentele trinitarienilor sunt: Matei 11:27; 28:18; Ioan 3:35; 13:3; 17:1-2; Filipeni 3:21; Evrei 1:3.

Din aceste pasaje reiese că Isus are toate lucrurile, adică dreptul de a stăpâni peste toate lucrurile (Matei 11:27; Ioan 3:35; 13:3; 17:1-2). Însă toate aceste texte nu indică că Fiul este Atotputernic, pentru că în toate aceste pasaje se sublinează clar că toate Domnul Isus le-a primit de la Tatăl, El nu le are prin Sine! Faptul că Isus a primit „**toată lucrurile**”, nu indică că El este Atotputernic, căci Dumnezeul Atotputernic nu are nevoie să primească nimic de la cineva! Domnul Isus declară: „**Mi-au fost date de Tatăl Meu**” (Matei 11:27), sau: „**Tatăl Îl iubește pe Fiul și a dat toate lucrurile în mâna Lui**” (Ioan 3:35 NTR), sau: „**El va schimba trupul stării noastre smerite, și-l va face asemenea trupului slavei Sale, prin lucrarea puterii pe care o are de a-și supune toate lucrurile.**” (Filipeni 3:21).

Din acest text se desprinde ideea că Isus are o lucrare de putere de a-și supune toate lucrurile. Faptul că are această lucrare de putere de a supune toate lucrurile, nu denotă că El este Atotputernic, deoarece El a primit această autoritate de la Tatăl (comp. cu 1Corinteni 15:27-28). El nu are această putere prin Sine, și nici lucrarea de a supune nu o face prin proprie inițiativă și autoritate; ci, la porunca lui Dumnezeu!

În mod similar, în Matei 28:18 BCR se spune: „**Isus s-a apropiat de ei, a vorbit cu ei și le-a zis: Toată autoritatea Mi-a fost dată în cer și pe pământ.**”. În greacă pentru cuvântul autoritate, este *exousia* = *autoritatea; dreptul*. Și în acest text, Isus precizează că El a primit toată autoritatea. Ne întrebăm însă: Ce nevoie avea Isus să primească toată autoritatea, dacă El era și Dumnezeu deplin și o avea deja în cadrul propriei divinități? Doar dacă nu a avut-o, atunci se cădea să o primească, și atunci nu o avea prin Sine; ci, datorită Tatălui, ceea ce indică că nu era Dumnezeu deplin, și astfel să aibă totul prin Sine ca Tatăl.

Această autoritate primită de Isus asupra creației și a creaturilor din cer și de pe pământ, nu implică o autoritate asupra Tatălui, căci Biblia declară în 1Corinteni 15:24-28 BC, următoarele: „**În urmă, va veni sfârșitul, când El va da Împărăția în mâinile lui Dumnezeu Tatăl, după ce va fi nimicit orice domnie, orice stăpânire și orice putere. Căci trebuie ca El să împărățească până va pune pe toți vrăjmașii sub picioarele Sale.**

Vrăjmașul cel din urmă, care va fi nimicit, va fi moartea. Dumnezeu, într-adevăr „a pus totul sub picioarele Lui”. Dar când zice că totul I-a fost supus, se înțelege că în afară de Cel ce I-a supus totul. Și când toate lucrurile Îi vor fi supuse, atunci chiar și Fiul Se va supune Celui ce I-a supus toate lucrurile, pentru ca Dumnezeu să fie totul în toți.”

Deci vedem din Matei 28:18, cum Domnul Isus primește toată autoritatea, pentru a supune toate, însă Scriptura explică: **„Dar când zice că totul I-a fost supus, se înțelege că în afară de Cel ce I-a supus totul.”** Apoi din 1Corinteni 15:24-28, rezultă că Domnului Isus, Tatăl prin puterea Lui îi supune **„toate sub picioarele Lui”**, iar în final chiar Domnul Isus **„Se va supune Celui ce I-a supus toate lucrurile”**, și nu numai; ci, chiar **„El va da Împărăția în mâinile lui Dumnezeu Tatăl”**.

Deci nu putem vorbi de o egalitate în ceea ce privește puterea sau autoritatea.

Toate textele indică că Isus are puterea și autoritatea datorită Tatălui care i-a dat-o, nu prin Sine, observați ce afirmă El: Ioan 17:1-2: **„După ce a vorbit astfel, Isus a ridicat ochii spre cer și a zis: „Tată, a sosit ceasul! Proslăvește pe Fiul Tău, ca și Fiul Tău să Te proslăvească pe Tine, după cum I-ai dat putere peste orice făptură, ca să dea viața veșnică tuturor acelor pe care I i-ai dat Tu”.** (vezi și Ioan 3:35; 17:9-10).

În contrast cu Biblia, Trinitarienii susțin că Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt sunt absolut egali ca putere, ca înțelepciune, ca vârstă, fiind co-eterni, etc. Ei spun că supunerea Fiului și a Duhului față de Tatăl este pentru a se păstra ordinea în trinitate, și nu pentru că Tatăl este mai mare, sau pentru că este superior în vreo privință față de Ei, sau că Fiul îi datorează ceva Tatălui.

Însă observă că Isus are *toată autoritatea și puterea de a susține toate* [cu excepția Tatălui] *și a supune toate*, datorită Tatălui, nu prin El însuși, de aceea putem afirma că Isus nu este Atotputernic, și în plus, autoritatea și puterea Lui este asupra creației, nu asupra Tatălui, astfel nu putem vorbi de omnipotență, și deci atunci Isus nu este Dumnezeu Atotputernic!

Doar Dumnezeu este Atotputernic, adică are toată puterea în Sine și prin Sine și o folosește cum vrea.

În ce privește Omnipotența Duhului, trinitarienii afirmă: *„el este numit puterea Celui Prea Înalt, și degetul lui Dumnezeu; semnele miraculoase și minunile înfăptuite prin puterea sa, darurile pe care le acordă el, și harul pe care el îl produce în inimile oamenilor, proclamă cu tărie omnipotența sa; și dacă astfel de perfecțiuni, care sunt caracteristice Divinității, sunt de găsit în el, el trebuie să fie într-adevăr și pe bună dreptate Dumnezeu.”*

Este adevărat că Duhul Sfânt este numit: ‚puterea lui Dumnezeu’, ‚brațul lui Dumnezeu’, ‚mâna lui Dumnezeu’, ‚degetul lui Dumnezeu’, nu în sensul că El este Dumnezeu; ci, că El este agentul lui Dumnezeu!

Dar observați cu atenție aceste descrieri ale Duhului Sfânt, textele nu spun că El este Dumnezeu Atotputernic; ci, ele spun că Duhul Sfânt este puterea **lui Dumnezeu** care lucrează în creație. El este puterea Tatălui în sens

figurat, și anume că El este o persoană puternică, un agent (intermediar) de care se folosește Dumnezeu.

Faptul că Dumnezeu Tatăl s-a folosit și se folosește de Duhul Sfânt, aceasta nu înseamnă egalitate în putere. După cum servitorul unui stăpân care ascultă de el nu este egal cu stăpânul!

Duhul Sfânt fiind născut din Tatăl prin Fiul a primit o parte din puterea Lui, după cum a primit o parte din substanța divină, nu întreaga substanță. Astfel Tatăl este izvorul puterii, căci Însuși Domnul Isus a spus că va sta „**la dreapta puterii**” (Matei 26:64), ceea ce înseamnă că El îl consideră pe Tatăl – izvorul (sursa) „**puterii**”, sau persoana care are „puterea” în modul absolut.

O dată ce Duhul Sfânt trăiește prin Fiul (Coloseni 1:17), nu are cum să fie Atotputernic, o ființă Atotputernică nu are nevoie de nimeni ca să existe, ea nu primește porunci; ci, ea dă porunci! Faptul că Duhul Sfânt este trimis de Tatăl și Fiul, chiar acest lucru indică că El nu poate fi Atotputernică (Ioan 14:26; 15:26). Doar Tatăl nu este trimis de nimeni, doar El este Atotputernic!

Duhul Sfânt este inferior Fiului și suspus Acestuia, Tatăl i-a dat toate lucrurile în mâna Fiului, iar Duhul a primit **din** lucrurile Fiului, deci El nu are tot ce are Fiul. Duhul Sfânt Îl premărește pe Fiul (Ioan 16:13-15). Duhul Sfânt nu este Dumnezeu Atotputernic, puterea Lui este deci mai mică decât a Tatălui și a Fiului, iar Duhul Sfânt își folosește puterea, și execută diferite lucrări după voia lui Dumnezeu, fiind trimis fie de Tatăl (comp. Luca 24:49, cu Fapte 1:4,8; Ioan 14:26) fie de Fiul (Ioan 15:26), El nu acționează independent; ci, după voia lui Dumnezeu (Romani 8:26-27; Evrei 2:4).

Novățian, scriind despre Persoana Duhului, spune: „*Paracletul a primit mesajul Sau de la Hristos. Deci, dacă El l-a primit de la Hristos, atunci Hristos este mai mare decât Paracletul, altfel Paracletul nu ar primi de la Hristos dacă nu ar fi mai mic decât El. Aceasta inferioritate a Paracletului demonstrează imediat căci Hristos, de la care El primește mesajul Sau, este Dumnezeu. Aici deci, avem o mare marturie despre divinitatea lui Hristos și descoperim ca Paracletul este mai puțin decât El (Isus).*”

OMNISCIENTA: Doar Dumnezeu cunoaște totul, îngerii nu cunosc totul. Dacă se dovedește că Domnul Isus și Duhul Sfânt, nu cunosc totul, cade doctrina trinității.

Trinitarienii aduc următoarele argumente în favoarea omniștienței lui Isus: El le știa gândurile oamenilor (Luca 6:8); Isus le-a cunoscut gândurile (Luca 11:17); Și n-avea trebuință să-I facă cineva mărturisiri despre nici un om, fiindcă El însuși știa ce este în om (Ioan 2:25); Isus știa tot ce a făcut samariteanca (Ioan 4:29); Isus le-a cunoscut gândul inimii (Luca 9:47); Isus a cunoscut trecutul lui Natanael (Ioan 1:48); Isus știa de la început cine erau

cei ce nu cred, și cine era cel ce avea să-L vândă (Ioan 6:64); El cunoștea lucruri din viitor (Ioan 13:19).

Nici unul din aceste versete nu vorbesc de Atotcunoașterea a Fiului; ci, doar indică că Isus a avut o cunoștință superioară unui om obișnuit, dar nu neapărat omniștiința sau Atotcunoașterea.

Sigur ca revelația unor evenimente viitoare și cunoașterea inimii oamenilor sau faptele lor, este un lucru pe care Dumnezeu l-ar putea încredința oricărei persoane înzestrată cu darul prorociei (vezi: 2Regi 6:12; Fapte 11:27-28; 1Ioan 2:20,27).

Dar trinitarienii susțin că cunoașterea Domnului Isus a fost mult mai extinsă, ei mai aduc următoarele argumente:

Matei 11:27: „**Toate lucrurile Mi-au fost date în mâini de Tatăl Meu; și nimeni nu cunoaște deplin pe Fiul, în afară de Tatăl; tot astfel nimeni nu cunoaște deplin pe Tatăl, în afară de Fiul și acela căruia vrea Fiul să i-L descopere**” (Vezi și Luca 10:22).

Iată, spun ei, Fiul îl cunoaște deplin pe Tatăl, prin urmare este omniștient, deoarece cunoscându-l deplin pe Tatăl cunoaște tot ceea ce cunoaște Tatăl. Această concluzie este greșită din următoarele motive:

1) Expresia „**cunoaște deplin**”, din grecescul „*epiginoskei*” derivată din „*epiginosko*”, *epi* = *deplin*, și *ginosko* = *cunoaște*, nu implică neapărat o cunoaștere totală, deoarece creștinii sunt încurajați să ajungă la o cunoștință deplină = epignosis (Filipeni 1:9; Coloseni 1:9), dar aceasta nu înseamnă că vom fi omniștienți.

În Dicționarul de la CLV, p. 404, se explică: „*epignosko* denotă: a) a observa, a înțelege deplin, a observa atent, a deosebi, a recunoaște...sugerează în general o (re)cunoaștere mai specială a obiectului cunoscut decât o face Nr.1 (adică *ginosko*); poate de asemenea sugera o cunoaștere avansată sau o apreciere specială; astfel, în Rom. 1:32, „unii care știu cerința dreaptă a lui Dumnezeu” (*epiginosko*) înseamnă „a ști foarte bine”, în timp ce în v. 21, „L-au cunoscut pe Dumnezeu” (*ginosko*) sugerează doar că ei nu puteau evita cunoașterea.”

2) Un al doilea motiv pentru care acest pasaj, nu implică omniștiința Fiului, este că și creștinii îl pot cunoaște deplin pe Tatăl, căci textul mai precizează: „**și acela căruia vrea Fiul să i-L descopere**”, dar aceasta nu înseamnă că suntem omniștienți, deoarece Fiul ni-L poate descoperi deplin pe Tatăl și nouă!

3) Cunoașterea unei persoane nu înseamnă implicit a cunoaște tot ceea ce cunoaște aceea persoană.

Un alt argument adus de trinitarienii, este afirmația Domnului, care spune: „**Căci Tatăl iubește pe Fiul, și-I arată tot ce face; și-I va arăta lucrări mai mari decât acestea, ca voi să vă minunați**” (Ioan 5:20). Trinitarienii afirmă că Isus este omniștient, deoarece Tatăl îi „**arată tot ce**

face". Mai degrabă acesta este un argument că Isus nu este omniștient, o persoană Atotcunoscătoare nu are nevoie ca cineva să-i arate ceva!

În plus, și despre profeți se spune în Amos 3:7: „**Nu, Domnul Dumnezeu nu face nimic fără să-Și descopere taina Sa slujitorilor Săi proroci.**” Nu înseamnă că profeții sunt omniștienti, pentru că Dumnezeu le descoperă toate lucrările Sale!

Un alt argument, este Ioan 16:13-15: „**Când va veni mângâietorul, Duhul adevărului, are să vă călăuzească în tot adevărul; căci El nu va vorbi de la El, ci va vorbi tot ce va fi auzit și vă va descoperi lucrurile viitoare. El Mă va proslăvi, pentru că va lua din ce este al Meu și vă va descoperi. Tot ce are Tatăl, este al Meu; de aceea am zis că va lua din ce este al Meu și vă va descoperi.**”

Din acest verset se aduce în atenție afirmația că „**Tot ce are Tatăl, este al Meu** (al lui Isus); **de aceea am zis că va lua din ce este al Meu și vă va descoperi**”, trinitarienii interpretează că expresia „**Tot**”, se referă și la cunoștință, și prin urmare Isus are o cunoaștere egală cu Tatăl, tot la fel și Duhul Sfânt. Însă textul nu aplică expresia: „**Tot**”, la Duhul, despre Acesta se spune: „**va lua din ce este al Meu și vă va descoperi**”. Chiar această frază indică superioritatea Fiului față de Spiritul Sfânt!

Însă la ce se referă expresia: „**Tot ce are Tatăl, este al Meu**”? Textul în sine nu ne răspunde, ar putea să se refere la cunoștință, totuși atunci Isus, s-ar fi exprimat mai degrabă: „*Tot ce cunoaște Tatăl cunosc și Eu*”.

În plus, o astfel de interpretare ar contrazice alte pasaje cum ar fi: Marcu 13:32; Fapte 1:7; etc.

Ca să înțelegem la ce se referă, trebuie să citim contextul dinainte, v.7-13, în care Isus vorbește de faptul că este de folos ca El să plece, deoarece așa va veni Mângâietorul, care va dovedi lumii: păcatul, dreptatea și judecata, iar pe ucenicii Domnului îi va călăuzi în tot adevărul.

Domnul Isus avea slujba de Mângâietor cât timp a fost pe pământ (Matei 12:1-7; 26:10; Marcu 6:34; Luca 9:11; Ioan 11:19-26), să le vestească și să-i călăuzească (conducă) El în tot adevărul, să convingă lumea de păcatul ei (Ioan 1:7,9; 3:17-21; 7:7; 12:35-36,46; 14:6).

Dar erau unele lucruri pe care ei nu le puteau înțelege atunci (v.12), de aceea era de folos, ca să vină Duhul Adevărului, să i-a din ceea ce este al lui Isus, adică din „*slujba de Învățător, Mângâietor de Călăuzitor*”, și să le vestească lucrurile viitoare și să-i conducă în tot adevărul.

Astfel, în acest context, Isus spune „**Tot ce are Tatăl, este al Meu**”, El se referă la rolurile sau funcțiile Tatălui de a stăpâni Cuvântul și al comunica (Ioan 17:7-10), funcție avută de Tatăl în vechiul legământ, pe care i-a dat și Fiului, la botezul Său. Astfel Isus a primit rolul de a comunica adevărul (v.9), iar Duhul Sfânt a primit această funcție (lucrare), după înălțarea lui Isus, și ne va descoperi viitorul călăuzindu-ne în tot adevărul.

Este interesant că Duhul Sfânt nu primește acel „tot”; ci, doar o parte din slujbe, „**El va lua din ce este al Meu și vă va vesti**”. De ce Duhul Sfânt i-a „din” ce este al Domnului, și nu i-a dat „tot” ce este al Domnului?

Pentru că Domnul Isus, este descris și după înălțare ca fiind Mângâietorul (Parakletul), fiind Apărătorul, Avocatul, Mediatorul sau Marele nostru Preot la Tatăl (1Ioan 2:1-2), Isus nu a dat această slujbă Duhului Sfânt, de aceea Duhul I s-a dat „din” ce este al lui Isus, nu tot ce este a lui Isus.

Tot ce are Tatăl are și Fiul, se referă în acest context la slujbele sau funcțiile divine, în a comunica Cuvântul, a ajuta, a mângâia, a sfătui în poporul lui Dumnezeu.

În alte pasaje (vezi: Ioan 3:35; 13:3; 17:2,5,7-11), expresia ‚tot’, se referă la: stăpânirea, puterea, cuvintele divine, oamenii (ucenicii), pe care îi are atât Tatăl cât și Fiul. Toate acestea erau în vechiul legământ prerogativele (privilegiile) sau rolurile (lucrările) Tatălui, iar apoi în noul legământ, Tatăl le-a dat Fiului! Oamenii (oile) care până la venirea Fiului pe pământ erau ai Tatălui, apoi Isus a primit oile spre a le învăța adevărul.

În aceste pasaje nu vrea să se sugereze că Domnul Isus este Dumnezeu Atotputernic, din două motive: 1) Tot ce are Fiul **a primit de la Tatăl**, ceea ce denotă că Isus nu este Dumnezeu prin Sine! 2) Dacă, Isus a primit acest „Tot”, la un moment dat, cum sugerează anumite pasaje (vezi Ioan 3:35; 13:3; 17:2,5,22), atunci înainte de a primi acel „tot”, El nu a fost Dumnezeu, și dacă nu a fost Dumnezeu un timp, El nu este Dumnezeul Cel prea Înalt, care este din veșnicie în veșnicie neschimbat (Maleahi 3:6; Iacob 1:17).

Și chiar dacă are toată puterea, stăpânirea, autoritatea, El o are nu prin Sine; ci, datorită Tatălui, și de fapt o administrează potrivit voinței Tatălui, El de pildă, ne-hotărând cine va sta la dreapta și la stânga lui în Împărăție (Matei 20:20-23). De fapt, Tatăl Îi supune toate (1Corinteni 15:27), și în final Isus va preda această domnie Tatălui, deci El este mandatat doar pentru o perioadă de timp să împărățească (Psalm 29:10; 93:2; 146:10), nu din veșnicie în veșnicie ca Tatăl (1Corinteni 15:24-28).

Alte argumente ale trinitarilor sunt: afirmația ucenicilor care au spus referitor la Isus: „**Acum cunoaștem că știți toate lucrurile**” (Ioan 16:30). Trinitarienii interpretează că Isus este omniștient, însă să analizăm contextul în care s-au spus aceste cuvinte?

Ioan 16:16-31: „**Peste puțină vreme, nu Mă veți mai vedea; apoi iarăși peste puțină vreme, Mă veți vedea, pentru că Mă duc la Tatăl.**” La auzul acestor vorbe, unii din ucenicii Lui au zis între ei: „Ce înseamnă cuvintele acestea: „Peste puțină vreme, nu Mă veți mai vedea;” și: „Apoi iarăși peste puțină vreme Mă veți vedea?” Și: „Pentru că Mă duc la Tatăl?” Ei ziceau deci: „Ce înseamnă aceasta: „Peste puțină vreme?” Nu știm ce vrea să spună.” **Isus a cunoscut că voiau să-L întrebe și le-a zis:** „Vă întrebați între voi ce înseamnă cuvintele: „Peste puțină vreme, nu Mă veți mai vedea;” și: „Apoi iarăși peste puțină vreme, Mă veți vedea?” ...Vine ceasul când nu vă voi mai vorbi în pilde,

ci vă voi vorbi deslușit despre Tatăl. În ziua aceea, veți cere în Numele Meu și nu vă zic că voi ruga pe Tatăl pentru voi. Căci Tatăl însuși vă iubește, pentru că M-ați iubit și ați crezut că am ieșit de la Dumnezeu. Am ieșit de la Tatăl și am venit în lume; acum las lumea și Mă duc la Tatăl.” Ucenicii Săi I-au zis: „Iată că acum vorbești deslușit și nu spui nici o pildă. Acum cunoaștem că știi toate lucrurile și n-ai nevoie să Te întrebe cineva; de aceea credem că ai ieșit de la Dumnezeu.” „Acum credeți?” le-a răspuns Isus.” Problema în discuție era despre plecarea lui Isus, ucenicii în primă fază, nu au înțeles la ce se referă cuvintele: „Peste puțină vreme, nu Mă veți mai vedea; apoi iarăși peste puțină vreme, Mă veți vedea, pentru că Mă duc la Tatăl”. Astfel ei au comentat între ei aceste cuvinte, Isus cunoscând acest lucru, le explică că El va pleca la Tatăl. Ucenicii recunosc că acum nu mai le vorbește în pildă; ci, le-a spus pe față despre venirea Lui de la Tatăl și plecarea lui la Tatăl. Și ei concluzionează: „Acum cunoaștem că știi toate lucrurile și n-ai nevoie să Te întrebe cineva”, se referă la faptul că Isus cunoștea ceea ce ei au discutat când Isus nu era de față. De aceea, nu era necesar ca ucenicii să-l întrebe pe Isus despre semnificația acestor cuvinte, deoarece El știa ceea ce ei au discutat și le-a spus înainte ca ei să-l întrebe. Astfel expresia: „știi toate lucrurile”, are sensul că *‘cunoști tot ceea ce noi discutăm fără ca să-ți comunicăm, sau fără să fi de față cu trupul’*, dar aceasta nu implică neapărat omniștiință. Această capacitate a lui Isus de a cunoaște gândurile sau vorbirea altor persoane, faptele lor, fără a fi de față, este specifică profeților (comp. Luca 9:46-47; Ioan 4:17-19 cu 2Regi 6:12), sau darului cunoștinței (1Corinteni 12:8), dar nu înseamnă omniștiință. De pildă, Elisei cunoștea chiar și cuvintele ce le rostea regele Siriei în odaia sa de culcare - 2Regi 6:11-12, fără ca Elisei să fie Dumnezeu!

În mod asemănător, afirmă și Petru despre Isus. Astfel, după înviere, când Domnul Isus îl întreabă pe Petru dacă îl iubește, Petru răspunde: „Doamne, Tu toate le știi; știi ca Te iubesc” (Ioan 21:17). Petru afirma „Tu toate le știi”, nu în sensul trinitarian de omniștiință; ci, în sensul că Isus *‘cunoaște inima fiecărei persoane’* și de aceea era convins ca Domnul Isus îi cunoștea și lui inima.

De fapt, în Ioan 2:25, se spune: „și pentru că nu avea nevoie ca cineva să mărturisească despre om, deoarece El cunoștea ce era în om” (NTTF – 2008). Dar aceasta nu implică neapărat omniștiința; ci, este vorba de exercitarea darului cuvântului de cunoștință (1Corinteni 12:8).

În plus, și despre oamenii lui Dumnezeu, se fac unele afirmații despre *‘o cunoștință a toate’*, dar cu siguranță că expresia „toate lucrurile” are un sens relativ, restrâns, slujitorii lui Dumnezeu ne fiind omniștiinți.

În Amos 3:7 se spune: „Nu, Domnul Dumnezeu nu face nimic fără să-Și descopere taina Sa slujitorilor Săi proroci.” Din acest pasaj ar lăsa să se înțeleagă că profeții cunosc toată lucrarea lui Dumnezeu, deoarece Dumnezeu își descoperă toată lucrarea Sa, profețiilor, El nu face „nimic”, fără să-i înștiințeze pe aceștia.

În Ioan 15:15, Isus spune: „Nu vă mai numesc robi, pentru că robul nu știe ce face stăpânul său; ci v-am numit prieteni, pentru că v-am făcut cunoscut tot ce am auzit de la Tatăl Meu”.

Iată că ucenicii au fost încunoștințați de „tot”, ceea ce a primit Isus de la Tatăl ca cunoștință. Aparent acest pasaj ar susține omniștiința celor 12 ucenici, dar cu siguranță această afirmație nici un trinitarian nu o interpretează în sensul că ucenici au fost omniștienți, dar alte texte le interpretează cu sensul de omniștiință!?!

Cu siguranță că și în acest text, expresia „tot”, se referă la tot ce i-a spus Tatăl: Fiului, pentru venirea Fiului pe pământ, nu tot ceea ce au comunicat ei în toate domeniile, ca de pildă în privința creației sau a altor lucruri, astfel cu siguranță ucenicii nu au fost omniștienți!

Tot la fel despre creștini se spune: 1Ioan 2:20,27: „**Dar voi ați primit ungerea din partea Celui Sfânt și știți orice lucru...Cât despre voi, ungerea pe care ați primit-o de la El, rămâne în voi și n-aveți trebuință să vă învețe cineva; ci, după cum ungerea Lui vă învață despre toate lucrurile și este adevărată și nu este o minciună, rămâneți în El, după cum v-a învățat ea.**” (Vezi și Fapte 20:27).

Aparent din pasaj reiese că creștinii cunosc orice lucru sau toate lucrurile (în greacă: *pantes* = toate, orice, toate lucrurile) și sunt învățați despre toate lucrurile prin ungerea Duhului Sfânt.

Dar cu siguranță nu interpretăm că profeții sau creștinii sunt omniștienți, chiar dacă au o cunoaștere superioară unui om obișnuit. Cu siguranță că expresia „toate lucrurile”, nu se referă la „toate lucrurile din toate domeniile”, cu siguranță că ungerea nu ne învață în domenii ca: sportul, fizica, medicina, sau chimia; ci, *în toate lucrurile spirituale*. Astfel a ști toate poate avea un sens restrâns, tot la fel și în cazul lui Isus, a ști toate în contextul textului, era că cunoștea inima lui Petru, sau că cunoștea discuția dintre ucenici.

Alte argumente ale trinitarienilor:

1Corinteni 1:24: „**Dar pentru cei chemați, atât iudei, cât și greci, Cristos este puterea și înțelepciunea lui Dumnezeu.**”

După cum am explicat și argumentat și în capitolele trecute, faptul că Isus este numit „**înțelepciunea lui Dumnezeu**”, nu înseamnă că Tatăl fără Fiul, este lipsit de înțelepciune. Isus este numit: „**puterea și înțelepciunea lui Dumnezeu**”, în contextul discuției despre salvarea omului prin Evanghelie. Dacă citim contextul începând cu v.17-31, vom vedea că Pavel face o antiteză între înțelepciunea lumii, care nu poate suporta un Cristos crucificat, care li se pare o nebunie, și înțelepciunea lui Dumnezeu, care L-a folosit pe Cristos pentru salvarea oamenilor.

În timp ce greci caută o înțelepciune firească, lumească, și evreei caută semne: Cristos este puterea și înțelepciunea lui Dumnezeu, în sensul că ceea ce pare nebun, slab, și rușinos; Dumnezeu în înțelepciunea Lui a folosit

acest lucru (crucificarea lui Isus) spre salvarea noastră. Cu alte cuvinte, Isus este instrumentul sau mijlocul salvării oamenilor și deci modul lui Dumnezeu de a-și exprima puterea și înțelepciunea spre salvare.

În concluzie, 1Corinteni 1:24, nu susține că Isus este omniștient; ci, că El este instrumentul înțelepciunii unui Dumnezeu omniștient, deoarece Isus „**a fost făcut pentru noi înțelepciune, neprihănire, sfințire și răscumpărare, pentru ca, după cum este scris: „Cine se laudă, să se laude în Domnul”** (v.30,31).

Un alt argument folosit de trinitarieni este: Coloseni 2:2-3: „**ca să li se îmbărbăteze inimile, să fie uniți în dragoste și să capete toate bogățiile plinătății de pricepere, ca să cunoască taina lui Dumnezeu Tatăl, adică pe Hristos, în care sunt ascunse toate comorile înțelepciunii și ale științei**”. Iată că în Cristos „**sunt ascunse toate comorile înțelepciunii și ale științei**”, prin aceasta trinitarienii, susțin omniștiența Fiului!

Cine a ascuns aceste comori de cunoaștere în Fiul? Cu siguranță: Dumnezeu Tatăl, căci Fiul este taina (misterul) Tatălui (Coloseni 2:2). Dacă L-a ascuns Tatăl în Fiul, înseamnă că Fiul nu le are prin Sine!

Dar ce sunt aceste comori ale înțelepciunii și ale cunoștinței?

Cunoștința privitoare la ziua sfârșitului? Nu (Marcu 13:32)! Înțelepciune privitoare la timpuri și perioade? Nu (Fapte 1:7)! Dar atunci aceste bogății de înțelepciune și cunoaștere privesc rolul Fiului și nu este vorba de Atotcunoaștere!

Textul din Coloseni 2:3, nu vorbește de Atotcunoaștere, expresia: „toate”, are un sens limitat! Să nu uităm că și despre creștini se spune „**să capete toate bogățiile plinătății de pricepere**”, înseamnă aceasta că creștinii sunt Atotștiutori?

Conform cu contextul, creștinii au totul deplin în Cristos (Coloseni 2:10), în El „**sunt ascunse toate comorile înțelepciunii și ale științei**”, în sensul ca adunarea nu mai are nevoie de altceva (altcineva) pentru a afla adevărul, cum ar fi filozofia greacă (comp. cu Coloseni 2:8), sau tradiția evreiască (Coloseni 2:8-23).

Există pasaje care indică că Isus nu a avut Atotcunoașterea?

Marcu 6:6: „**Și se mira de necredința lor**”. Faptul că Isus, s-a mirat de necredința celor din Nazaret, lasă să se înțeleagă cu nu cunoștea dinainte că ei vor reacționa în necredință, dacă ar fi cunoscut acest lucru nu s-ar fi mirat. Prin urmare, Isus nu era omniștient!

Marcu 11:12-14: „**A doua zi, după ce au ieșit din Betania, Isus a flămânzit. A zărit de departe un smochin, care avea frunze și a venit să vadă poate va găsi ceva în el. s-a apropiat de smochin, dar n-a găsit decât frunze, căci nu era încă vremea smochinelor. Atunci a luat cuvântul și a zis smochinului: „În veac să nu mai mănânce nimeni rod din tine!” Și ucenicii au auzit aceste vorbe.**” Dacă Isus era omniștient nu mai căuta smochine, deoarece știa că nu sunt smochine în copac. Unii trinitarieni spun, omul Isus nu a știu, Dumnezeul

Isus a știut! Bine, atunci de ce Dumnezeu Isus nu i-a spus la omul Isus? Cum putea Isus să fie o singură persoană, care în același timp știa și în același timp nu știa?!? Această forțare de răspuns nu este decât praf aruncat în ochi.

În Luca 8:43-46, se mai relatează: „Și era o femeie, care de doisprezece ani avea o scurgere de sânge; ea își cheltuisese toată averea cu doctorii, fără s-o fi putut vindeca vreunul. Ea s-a apropiat pe dinapoi și s-a atins de poala hainei lui Isus. Îndată, scurgerea de sânge s-a oprit. Și Isus a zis: „Cine s-a atins de Mine?” Fiindcă toți tăgăduiau, Petru și cei ce erau cu El, au zis: „Învățătorule, noroadele Te împresoară și Te îmbulzesc și mai întrebi: „Cine s-a atins de Mine?” Dar Isus a răspuns: „S-a atins cineva de Mine, căci am simțit că a ieșit din Mine o putere.” Iată că Isus a simțit că cineva s-a atins de El, dar nu a cunoscut cine s-a atins de El, dacă era omniștient, cu siguranță cunoștea cine s-a atins de El și nu ar mai fi întrebat: „Cine s-a atins de Mine?”!

În Luca 8:11-16, este relatat cum Isus a petrecut o noapte în rugăciune pentru ai alege pe cei 12 apostoli dintre mulțimea de ucenici, pentru ce a căutat Isus, călăuzirea lui Dumnezeu o noapte în rugăciune, dacă El era Dumnezeu și omniștient?

Biblia spune clar că există un Tată adevărat și un Fiul adevărat, și peste tot, tați sunt aceia care își învață fii - chiar și în cazul Domnului nostru Isus Cristos, căci El spune în Ioan 8:28: „Isus, deci, le-a zis: „Când veți înălța pe Fiul omului, atunci veți cunoaște că Eu sunt și că nu fac nimic de la Mine însumi, ci vorbesc după cum M-a învățat Tatăl Meu.” (vezi și Ioan 8:38; 12:49-50; 14:10). El a fost învățat! La o egalitate nu ar trebui ca unul să învețe pe celălalt. Deci, egalitatea se infirmă!

În plus, Biblia precizează că Isus nu cunoaște ceea ce cunoaște Tatăl, în Marcu 13:32 se spune clar: „Cât despre ziua aceea, sau ceasul acela, nu știe nimeni, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl.” (vezi și Matei 24:36³⁰). Deci cum putea Isus să fie egal în cunoștință cu Dumnezeu, dacă El nu cunoștea ziua și ceasul sfârșitului, și doar Tatăl le cunoștea?

Trinitarienii interpretează că pasajul se referă la ‚*omul Isus*’, și nu la ‚*Dumnezeul Isus*’, însă o astfel de interpretare denaturează afirmația textului, deoarece textul afirmă: „nu știe nimeni... ci numai Tatăl.” Dacă Fiul ca și Dumnezeu și Duhul Sfânt ar cunoaște aceea zi, atunci Domnul Isus nu ar fi afirmat cuvintele de mai sus, ci ar fi spus: ‚*nu știe nimeni, ci numai Tatăl, Dumnezeu Fiul și Duhul Sfânt*’. El însă afirmă clar că nu știe nimeni în afară de Tatăl, nici chiar El nu știa, ceea ce indică că nu este

³⁰ În unele Biblii expresia „nici Fiul”, din Matei 24:36, nu este redată, deoarece nu apare în Textus Receptus, unii scribi intenționat, au omis fraza, pentru a da la o parte acest argument în favoarea faptului că Isus nu este omniștient. Cu toate acestea, în unele traduceri (BC, BO, NTTF–2008; SCC; etc.) a fost introdusă această frază, pe baza manuscriselor: ⲛⲧⲃⲅ^{mss} Arm. Fraza apare și în textul critic grecesc al lui Wescott și Hort.

Atotcunoscător, iar atotcunoașterea este un atribut al lui Dumnezeu, cine nu este Atotcunoscător nu este Dumnezeu, astfel Isus nu a fost Dumnezeu!

Dar nici chiar după înviere, nu există o egalitate în cunoaștere și înțelepciune, căci se afirmă că informațiile despre *timpuri și perioade* sunt sub stăpânirea Tatălui, când afirmă în Fapte 1:7: „**El le-a răspuns: „Nu este treaba voastră să știți vremurile sau soroacele; pe acestea Tatăl le-a păstrat sub stăpânirea Sa”**”. Dacă Dumnezeu este o trinitate de persoane absolut egale, dacă cei trei sunt un singur: Domn, un singur Stăpân, așa cum susține dogma trinității, atunci Isus ar fi spus: „*Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt le-a păstrat sub stăpânirea lor*”, dar Domnul Isus spune altceva: „**Tatăl le-a păstrat sub stăpânirea Sa**”!

Iar în Romani 16:27, se precizează: „**a lui Dumnezeu, care singur este înțelept, să fie slava, prin Isus Hristos, în vecii vecilor! Amin.**” Vedem aici că Pavel, inspirat fiind de Duhul Sfânt, spune despre Dumnezeu (prezentat aici distinct de persoana lui Isus) că „**singur [El] este înțelept**”; căci doar El singur a cunoscut taina ascunsă de vecuri (Romani 16:25-27).

De fapt, Dumnezeu are înțelepciunea în sensul unic, doar El este izvorul de înțelepciune, prin care și Fiul a fost învățat (Ioan 8:28).

În mod similar, Ioan spune în Apocalipsa 1:1, că revelația aceasta, Cristos a primit-o de la Dumnezeu. Ce nevoie avea Isus, dacă era Dumnezeu Atotcunoscător, să primească revelație sau descoperire de la Dumnezeu? Dacă Isus cunoaște totul, nu are nevoie să mai primească informații de la nimeni! Textul afirmă: „**Descoperirea lui Isus Hristos, pe care i-a dat-o Dumnezeu...**”. Dacă Isus este Dumnezeu și omniștient, ar fi trebuit să se fi scris altfel, cam așa: „*Descoperirea lui Isus Hristos, pe care a avut-o ca Dumnezeu*” Dar, așa ceva nu scrie, și dacă nu scrie, nu putem interpreta așa. În concluzie, Isus nu este omniștient, prin urmare nu este Dumnezeu!

Cât privește Spiritul Sfânt, Teologii trinitarieni argumentează că Spiritul Sfânt este omniștient prin următoarele versete biblice:

📖 Ioan 14:26: „**Dar mângâietorul, adică Duhul Sfânt, pe care-L va trimite Tatăl, în Numele Meu, vă va învăța toate lucrurile și vă va aduce aminte de tot ce v-am spus Eu”.**

Iată Spiritul Sfânt învață pe oameni toate lucrurile! Înseamna aceasta omniștientă? Nu, pe cine învață El: „**toate lucrurile**”? Pe ucenicii Domnului! Să înțelegem că și ei sunt atotcunoscători? Nu. Spiritul Sfânt învață toate lucrurile, în sensul că le aduce aminte la ucenici, cuvintele Domnului, adică tot ce este necesar pentru ei, tot ce le-a spus Domnul.

📖 1Corinteni 2:10: „**Nouă însă Dumnezeu ni le-a descoperit prin Duhul Său. Căci Duhul cercetează totul, chiar și lucrurile adânci ale lui Dumnezeu. În adevăr, cine dintre oameni cunoaște lucrurile omului, în afară de duhul omului, care este în el? Tot așa: nimeni nu cunoaște lucrurile lui Dumnezeu în afară de Duhul lui Dumnezeu. Și noi n-am primit duhul lumii, ci Duhul care vine de la Dumnezeu, ca să putem cunoaște lucrurile pe care ni le-a dat Dumnezeu prin harul Său”.**

Teologia trinitară se bazează mult pe acest pasaj spre a afirma credința potrivit căreia Spiritul Sfânt este omniștient / atotcunoscător. Deoarece: a) „**Duhul cercetează totul, chiar și lucrurile adânci ale lui Dumnezeu**”; b) „**nimeni nu cunoaște lucrurile lui Dumnezeu în afară de Duhul lui Dumnezeu**”. Însă, aceste afirmații și acest pasaj nu susțin omniștientia Spiritului Sfânt. Deoarece 1) a cunoaște adâncimile lui Dumnezeu, lucrurile lui Dumnezeu, nu înseamnă a cunoaște ca Dumnezeu. Și apoi 2) dacă El este omniștient din eternitate, ce nevoie are El să ‚cerceteze’, o persoană omniștientă nu cercetează (în greacă: „*erayna*” = *caută, examinează, investighează* - n.s. NTTF-2008), Ea știe!

Fraza: „**nimeni nu cunoaște lucrurile lui Dumnezeu în afară de Duhul lui Dumnezeu**”, este în antiteză cu un verset anterior: „**Noi propovăduim înțelepciunea lui Dumnezeu, cea tainică și ținută ascunsă pe care o rânduise Dumnezeu, spre slava noastră, mai înainte de veci, și pe care n-a cunoscut-o nici unul din frunțașii veacului acestuia; căci, dacă ar fi cunoscut-o, n-ar fi răstignit pe Domnul slavei**” (v.7,8). Iată în timp ce frunțașii acestei epoci nu cunosc înțelepciunea lui Dumnezeu, noi o cunoaștem doar prin revelația dată de Dumnezeu prin Spiritul Sfânt.

În Marcu 13:32, se precizează clar: „**Cât despre ziua aceea, sau ceasul acela, nu știe nimeni, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl**”.

Iată despre ziua venirii Domnului, textul spune clar: „**nu știe nimeni..ci numai Tatăl**”.

Orice comentariu este de prisos pentru a susține omniștientia Spiritului Sfânt.

TRANSCENDENȚA: Biblia ne învață că Dumnezeu este distinct de creația Sa. El nu face parte din ea, pentru că El a făcut-o și El stăpânește peste ea. Termenul deseori întrebuințat pentru a spune că Dumnezeu este separat și mai mare decât creația este „transcendent”. Termenul arată că Dumnezeu este mai presus de creație, în sensul ca este superior față de creație și este independent față de ea. Dacă se va dovedi că Isus și Spiritul Sfânt, fac parte din creație, atunci doctrina unui Dumnezeu Triunic, nu este adevărată.

La atributul eternității, am dovedit că Fiul și Duhul Sfânt, face parte din creație (vezi din nou pasajele din Proverbe 8:22-25; Coloseni 1:15; Apocalipsa 3:14). Astfel Isus și Spiritul Sfânt, nu sunt Dumnezeu; ci, El sunt din creația lui Dumnezeu, mai exact primele Lui creații.

În timp ce Dumnezeu este transcendent, este independent, separat și mai mare decât creația (Isaia 57:15; Efeseni 4:6; 1Timotei 6:16), Spiritul Sfânt fiind parte din creație nu este transcendent, El nu poate fi independent și separat de creație odată ce face parte din creație împreună cu Fiul lui Dumnezeu (Coloseni 1:15-18).

Dacă Fiul, numit *„Înțelepciunea”* în V.T. este născut și făcut, conf. cu Proverbe 8:22-25, atunci *„Duhul Înțelepciunii”*, nu poate fi decât o creație a lui Dumnezeu, ieșită prin Înțelepciune (Priverbe 8:23).

Am mai dovedit în acest material că Spiritul Sfânt a fost născut **din** Dumnezeu Tatăl (în greacă: **ek** = **din** - 1Corinteni 2:12; 1Ioan 4:2; Apocalipsa 11:11), și **prin** Isus (Ioan 1:2,3), și prin Isus se menține în existență (Coloseni 1:16,17).

Astfel nici Fiul, nici Spiritul Sfânt nu sunt transcendenți ca și Dumnezeu Tatăl, căci Ei fac parte din creație! Astfel teoria trinității este o scorneală filozofică nebiblică și păguboasă pentru suflet!

IMANENȚA: Dumnezeu este superior față de creație, dar El este și prezent în creație, implicat în creație, deoarece creația depinde în permanență de El pentru a exista și funcționa (Psalm 104:29-30; Daniel 5:23; Maleahi 2:15; Fapte 17:25; Apocalipsa 4:11). Termenul folosit de unii pentru a vorbi de implicarea lui Dumnezeu în creație, este cuvântul „imanent”, însemnând ‘rămânând în creație’.

Dumnezeu este immanent, adică prezent în creație (Efeseni 4:6; 1Corinteni 12:6). De fapt Dumnezeu este prezent peste tot prin sămânța Lui (suflarea Lui proprie) care susține viața.

Domnul Isus este immanent, adică prezent în creație pentru a susține viața creației (Coloseni 1:17; Evrei 1:3), precum și El este prezent și în credincioși (Coloseni 3:11).

Însă Spiritul Sfânt nu este pe deplin immanent, El este prezent în creație (Geneza 1:30; 7:15; Fapte 17:25), însă cu o excepție: Fiul care face parte din creație (Coloseni 1:15; Apocalipsa 3:14), căci Fiul nu este susținut în viață de Spiritul Sfânt; ci, de Tatăl (Ioan 6:57); iar Fiul Îl susține pe Spiritul Sfânt (Coloseni 1:17; Evrei 1:3). Deci Spiritul Sfânt nu are nici atributul imanenței!

În concluzie la acest subcapitol, la argumentul și raționamentul trinitarilor, care susține ideea că chiar dacă și alții (îngeri și oameni) sunt numiți: ‘dumnezeu’, **doar Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt fac parte din Dumnezeire**, nu numai pentru că sunt numiți ‘Dumnezeu’, dar și pentru că numai **Cele Trei Persoane împărtășesc natura divină** - adică au acele attribute sau perfecțiuni specifice exclusiv lui Dumnezeu (ne-comunicabile): eternitatea, aseitatea, omnisciența, omniprezența, omnipotența, transcendența, imanența.

Dintr-o analiză a acestor attribute, am văzut că **Tatăl are toate cele 7 attribute** (însușiri), **Fiul din toate acestea are doar unul: imanența**, iar **Spiritul Sfânt, nu are nici unul!**

Prin urmare, Isus și Spiritul Sfânt, nu sunt Dumnezeu, nu sunt deo-Ființă cu Tatăl, nu sunt egali cu Tatăl, nici părtași la o natură identică cu Tatăl, și prin

urmare doctrina trinității este dovedită a fi un fals, și o invenție omenească nu o doctrină biblică!

Dar problema despre natura divină nu trebuie să rămână la această analiză venită în urma afirmațiilor trinitarienilor. Nu!

Trinitarienii susțin că filiația nu implică doar egalitate; ci, și identitate de natură. Cel născut trebuie să împărtășească natura născătorului său. Unde nu există o comunicare a naturii, nu există o generare reală. O pisică naște pisică, un om naște om, astfel Dumnezeu naște Dumnezeu, nu o ființă mai prejos de Dumnezeu, nu un semi-dumnezeu. Acesta este unul dintre argumentele că Fiul este Dumnezeu în același fel, și cu aceeași natură ca Tatăl.

Însă acest raționament are o problemă, dacă *Dumnezeu naște Dumnezeu*, atunci înseamnă că și noi suntem Dumnezei căci suntem născuți din Dumnezeu (1Ioan 3:9; 5:1,4)?

O altă problemă dacă Isus este Dumnezeu deoarece este născut din Dumnezeu, atunci înseamnă că sunt **doi Dumnezei**, unul născut și unul care este născătorul!

Și atunci nu mai avem un monoteism (Un singur Dumnezeu), ci politeism (mai mulți Dumnezei)!

Deci să reținem, Dumnezeu nu se naște pe Sine, ci naște **un alt Dumnezeu**, după cum un om (o mamă) nu se naște pe sine; ci, o altă ființă, un alt om, pisica nu se naște pe sine; ci, o altă pisică. Prin urmare Ființa lui Dumnezeu nu se naște pe Sine, ci o altă ființă divină. Dar trinitatea nu susține că există două ființe divine; ci, doar una.

Astfel acest raționament *„Dumnezeu naște Dumnezeu”*, mai degrabă dăruie doctrina trinității decât să o zidească!

În plus, Dumnezeul care naște este superior Dumnezeului născut, cel puțin în privința vârstei și a experienței. Ori trinitatea susține o egalitate în ceea ce privește vârsta.

Un alt argument al trinitarienilor, este afirmația Mântuitorului nostru, care a spus, **„Eu și Tatăl una suntem”** (Ioan 10:30). Trinitarienii explică: **„una”** este neutrul care se referă la o substanță, doar dacă ar avea genul masculin s-ar referi la o persoană. De unde știu trinitarienii că **„una”**, înseamnă unitate de substanță? Aceasta nu este decât o răstălmăcire a cuvintelor Domnului pentru a se potrivi cu doctrina lor, căci și despre creștini se spune că sunt **„una”** (același cuvânt în greacă **„en”**) cu Tatăl și Fiul (Ioan 17:20-23), aceasta înseamnă că avem aceeași substanță cu Dumnezeu după raționamentul trinitarian!?! Nu!

La ce se referă textul din Ioan 10:30? Să studiem pasajul în contextul lui. În Ioan 10:27-30, SCC, se spune: **„Oile Mele ascultă vocea Mea; și Eu le cunosc, și Îmi urmează. Și Eu le dau viață eternă; și nicidecum nu au să piară, în etern; și nu le va răpi cineva din mâna Mea. Tatăl Meu, care Mi le-a dat, este mai mare decât toți; și nici unu nu le poate răpi din mâna Tatălui. Eu și Tatăl, una**

suntem.” Mulți scot fraza: **„Eu și Tatăl, una suntem”**, din contextul pasajului, dând tot felul de explicații și interpretări care de care mai aberante. Unii înțeleg din această frază, cum că cei doi ar fi o singură ființă!!! Alții că cei doi sunt egali!!! Alții că au aceeași natură sau că formează un Dumnezeu!!! Dar atunci și creștinii ar fi egali cu Dumnezeu că și ei sunt una cu Tatăl și Fiul (Ioan 17:20-22). Același cuvânt pentru **„una”** apare în greacă și în Ioan 10:30 ca și în Ioan 17.20-22! Teoria trinității deci interpretează Biblia inconsecvent! Domnul Isus nu a învățat așa ceva! El prin aceste cuvinte din Ioan 10:27-30, a subliniat unitatea cu Tatăl în ce privește păstrarea oilor în viața eternă. Oile din Israel erau ale Tatălui pe baza legământului de la Sinai (Exod 24:1-8). O dată cu venirea Fiului pe pământ, și întemeierii adunării creștine, Tatăl a dat oile Fiului, iar acesta le păstrează în mâna Lui. El însă nu se baza doar pe propria-i putere în păstrarea oilor în viața eternă. Nu! Datorită faptului că Isus pe pământ era om perfect, nu Dumnezeu-om, El s-a păstrat în ascultare, în unitate cu Capul Său: Dumnezeu, iar Tatăl fiind mai mare ca toți, ca orice creatură din cer sau de pe pământ, nimeni nu le putea smulge din mâna Lui (comp. cu Romani 8:38-39). Trinitarienii se rătăcesc de la adevăr, ei au **„un alt Isus”** egal cu tatăl (comp. cu 2Corinteni 11:4), ei nu ascultă de învățătura lui Isus Cristos, și astfel se demască singuri ca nefiind oile Lui, căci **„Oile Mele ascultă vocea Mea; și Eu le cunosc, și Îmi urmează.”** Toți care urmează învățătura trinității, denaturează Cuvântul lui Dumnezeu și învață altceva decât Învățătorul Isus a declarat!

Alte argumente ale trinitarienilor sunt:

Coloseni 2:9, în BC este redat astfel: **„În El [în Cristos] locuiește trupește toată plinătatea Dumnezeirii** [grecește: the-o'te-tos]”. Alte versiuni redau în mod asemănător. Însă nu toți interpretează în același fel textul din Coloseni 2:9. Unii interpretează că Cristos avea în El plinătatea dumnezeirii, deoarece El era Dumnezeu, avea natura divină, și era o parte din Dumnezeuul Triunic.

Însă întrebarea care se ridică, este următoarea: **„plinătatea”** care locuiește în Isus, o avea Isus prin Sine Însuși, sau a primit-o, prin decizia luată de altcineva?

În Coloseni 1:19 (BC) se spune: **„Căci Dumnezeu a vrut ca toată plinătatea să locuiască în El”**.

Astfel în Isus locuiește plinătatea, deoarece Tatăl a hotărât așa, nu pentru că Fiul o are prin Sine; deoarece în Coloseni 1:19, se spune: **„Căci Dumnezeu a vrut ca toată plinătatea să locuiască în El”**.

Să examinăm contextul din imediata apropiere a versetului 9 din Coloseni, capitolul 2. În versetul 8, cititorii sunt îndemnați să fie atenți ca nu cumva să fie induși în eroare de cei ce răspândesc filozofii și tradiții omenești. Creștinilor li se amintește ‘să umble cu El,...înrădăcinați și zidiți în El și întăriți în credință’ (versetele 3, 6, 7). În El, și nu în autorii sau învățătorii

filozofilor umane, locuiește o foarte prețioasă „plinătate”. Voia apostolul Pavel să spună că „plinătatea” care era în Cristos îl făcea să fie Dumnezeu însuși? Răspunsul este NU, dacă luăm în considerare textul din Coloseni 3:1, unde se spune că „**Cristos stă așezat la dreapta lui Dumnezeu**”. — Vezi: BC, BO, SS 1874.

În plus, chiar și în creștini este posibil să locuiască toată plinătatea Dumnezeirii, după cum se afirmă clar în Efeseni 3:19: „**și să cunoașteți dragostea lui Hristos, care întrece orice cunoștință, ca să ajungeți plini de toată plinătatea lui Dumnezeu**”. Faptul că și creștinii pot ajunge plini de toată plinătatea lui Dumnezeu, nu înseamnă că ei fac parte din Ființa lui Dumnezeu, sau că sunt egali cu Tatăl și Fiul; ci, înseamnă că Dumnezeu le dă această plinătate, El este prezent și în ei, El îi îndumezește pe aceștia, dar rămânând același unic și singur Dumnezeu.

La ce s-a referit Pavel când a vorbit de „**plinătatea Dumnezeirii**” sau „**plinătatea lui Dumnezeu**”? El s-a referit la cunoașterea dragostei lui Cristos! În Efeseni 3:19, se arată cum pot creștinii să se umple cu plinătatea lui Dumnezeu, acolo se menționează: „**să cunoașteți dragostea lui Hristos care întrece orice cunoștință, ca să ajungeți plini de toată plinătatea lui Dumnezeu**”. Domnul Isus avea plinătatea Dumnezeirii deoarece El cunoștea dragostea lui Dumnezeu, iar noi prin Duhul (v.16-19) putem cunoaște dragostea lui Cristos care este o reflectare a dragostei lui Dumnezeu, și astfel ne putem umple de toată plinătatea lui Dumnezeu!

Biblia menționează că Dumnezeu are o fire (natură), în greacă „*fyssis*” (Galateni 4:8); această natură a lui Dumnezeu este în opoziție cu natura dumnezeii falși (idolilor), care din natură nu sunt dumnezei, ei neavând calitățile lui Dumnezeu, de Atot-creator, Atot-susținător, Atot-puternic, etc.

Un alt text despre natura lui Dumnezeu, este 2Petru 1:4, și se referă la calitățile lui Dumnezeu în opoziție cu stricăciunea din lume. În 2Petru 1:4, se spune despre creștini că sunt făcuți părtași naturii divine (2Petru 1:4), părtași sfințeniei lui Dumnezeu (Evrei 12:10), dar asta nu ne face egali cu Dumnezeu, nu? În 2Petru 1:4, natura lui Dumnezeu, se referă la acele calități transmisibile copiilor lui Dumnezeu, cum ar fi: credința, virtutea, cunoștința, înfrânarea, răbdarea, dragostea (2Petru 1:3-11).

Trinitarienii explică că natura se referă strict, doar la structura intrinsecă a lui Dumnezeu, la atributele ne-transmisibile creației, ceea ce conform cu 2Petru 1:3-11, este o interpretare greșită!

Apoi, trebuie precizat că a avea aceeași natură (substanță, esență) nu înseamnă ne-aparat egalitate în putere sau cunoștință.

De pildă, doi bărbați (tată și fiu) au aceeași natură umană, însă pot fi diferiți, în ceea ce privește vârsta, puterea și înțelepciunea și chiar dacă amândoi au natura umană, chiar dacă fiul seamănă leit cu tatăl, ei nu sunt identici. Da, amândoi sunt oameni, dar pot să difere în multe privințe.

Tot la fel un bărbat și o femeie (soț și soție), ei au aceeași natură umană, dar ei nu sunt egali; nici ca vârstă, cunoștință, putere, și nici ca poziție, căci bărbatul este capul femeii, după cum Tatăl este capul lui Cristos (1Corinteni 11:3).

Bărbatul cu femeia sunt umani, amândoi, aparțin speciei umane, deci din această perspectivă ei au **aceeași** natură umană, însă din alte perspective, ei diferă: anatomic, psihic, emoțional, pot să difere ca putere, cunoștință, temperament, vârstă; astfel, din această perspectivă, ei au o natură diferită și nu identică, căci soția are lucruri **identice, asemănătoare**, dar chiar și **diferite** față de soțul ei.

O ilustrare biblică care descrie diferențele dintre Tatăl și Fiul, ar fi cea descrisă în 1Corinteni 11:3-9, unde este descris principiul autorității prin cuvintele: „**Dar vreau să știți că Hristos este Capul oricărui bărbat, că bărbatul este capul femeii și că Dumnezeu este capul lui Hristos**”. Aici ni se spune că bărbatul este capul femeii, și aceasta încă de la facere; deoarece femeia este făcută din coasta bărbatului și el a existat primul, înaintea femeii.

În mod similar, Dumnezeu Tatăl are întâietate, nu doar cum spun trinitarienii, ca să existe o ordine în trinitate; ci, după cum Eva a fost creată **din** Adam (Geneza 3:21-22), tot așa Isus este născut **din** Tatăl (Ioan 1:14; 1Ioan 5:18), și de aceea există această ordine (1Corinteni 11:3-9), deoarece Tatăl a existat mai întâi și din El provine Isus.

Dumnezeu Tatăl este capul lui Isus, nu doar pentru că așa s-a hotărât, ca în trinitate Fiul să fie supus Tatălui; ci, din motivul lesne de înțeles din acest context, și anume că Fiul este născut și cauzat de Tatăl, și astfel Tatăl a existat înaintea Fiului, și este Cauzatorul Fiului.

Trinitarienii în general sunt de acord cu această paralelă simbolică: Dumnezeu = Adam; Isus = Eva; prin urmare după cum bărbatul a existat înaintea femeii, tot așa Dumnezeu a existat din totdeauna înainte de a fi generat Isus. Astfel bărbatul este capul femeii datorită existenței lui mai întâi de femeie, tot așa Dumnezeu este capul lui Cristos, adică conducătorul suprem în toate timpurile, tot datorită acestui fapt, că a existat înainte de Fiul.

Și chiar dacă femeia are aceeași natura umană ca și bărbatul, ea nu este identică cu bărbatul; ci, asemănătoare (existând unele diferențe fizice între bărbat și femeie); tot așa, chiar dacă Isus are natura divină, El nu este identic cu Tatăl.

Scriptura face o diferențiere între bărbat și femeie, nu doar ca rol sau funcție; ea afirmă că femeia este „**un vas mai slab**” (1Petru 3:7), putem vorbi astfel, dintr-un unghi, că femeia are aceeași natură cu bărbatul; dar anumite privințe ea este mai slabă.

În mod asemănător, mergând pe această comparație, înțelegem că Cristos nu este identic cu Tatăl în toate atributele; ci, în unele este asemănător, iar în altele chiar diferit de Tatăl.

Astfel, Dumnezeu Tatăl are atribute sau calități pe care le împărtășește cu Fiul (dar nu deplin) cum ar fi: dragostea, dreptatea, sfințenia, bunătatea, etc. însă Tatăl are atribute pe care nu le împărtășește cu nimeni, de pildă: poziția de cap a lui Isus (1Corinteni 11:3); atributul de ne-cauzat, ne-născut, Isus fiind născut (Ioan 1:14); de Stăpân peste timpuri și perioade pe care Tatăl le are sub stăpânirea Sa (Fapte 1:7); de Tată și Stăpân absolut (Ioan 20:17; Fapte 4:24), în contrast cu Isus care este Fiu și rob al Tatălui (Evrei 5:8; Fapte 4:27,30); etc.

Dacă Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt ar fi deo-ființă, sau ar fi Ființa lui Dumnezeu, atunci toți trei ar trebui să fie identici în toate, adică ceva de genul unor frați gemeni care ar semăna leit în toate. Dar atunci însă nu ar mai exista relația: Tată - Fiu, nici ierarhia, nici ascultarea Fiului și a Spiritului Sfânt față de Tatăl, nici diferența dintre Tatăl ca izvor a toate, și Fiul și Spiritul Sfânt ca agenți (intermediari) ai Tatălui (1Corinteni 8:6; Ioan 15:26).

Astfel Isus și Spiritul Sfânt, nu este identic în toate cu Tatăl, și astfel nu putem vorbi nici de o egalitate a lor, nici că ei fac parte din aceeași Ființă divină.

Însă este logic să credem că Fiul are o natură divină asemănătoare Tatălui, fiind născut din Dumnezeu, iar Spiritul Sfânt provenind direct din Fiul și indirect din Tatăl, are o natură asemănătoare Fiului.

Natura lui Dumnezeu conform Bibliei nu constă doar în aceste 7 atribute!!!

Dumnezeu are o fire (natură), în greacă „fysis” (Galateni 4:8); expresia natură, substanță, esență, indică ceea ce este ceva, sau substanța din care este alcătuit. În cartea: **„Teologie dogmatică — Manual pentru Seminariile teologice”**, la p. 99-115, se explică despre termenul fysis (natură): *„Termenii natură, fisis, fire sunt considerați în general ca sinonimi ca ființa, esența, arătând materia din care e constituit un lucru sau o ființă de ex. natura omului este constituită din trup și suflet rațional, sau lemnul este natura lemnosă din care e făcută masa. Natura, firea este comună tuturor indivizilor sau lucrurilor din aceeași specie.”*

Conform Bibliei, natura lui Dumnezeu, nu constă doar din acele atribute: eternitatea, aseietatea, omniputerea, omniprezența, omnicunoștința, transcendența și imanența, așa cum susține doctrina trinității.

Însă textul din 2Petru 1:3-11, demască teoria trinității, ca fiind o teorie greșită! Nu doar aceste calități există în Dumnezeu; ci, și altele cum ar fi: Suveranitatea, dragostea, sfințenia, dreptatea, adevărul, răbdarea, mila, chiar și atributele de: Stăpân, Domn, Cap, Tată a tuturor, etc.

Conform Scripturii, această natură a lui Dumnezeu este în opoziție cu natura dumnezeilor falși (idolilor), care din natura lor nu sunt dumnezei (Galateni 4:8-9), ei neavând calitățile lui Dumnezeu.

Dar textul care ne dă lumină despre natura lui Dumnezeu, este 2Petru 1:4, și se referă la calitățile lui Dumnezeu care le pot avea și copiii lui Dumnezeu, în opoziție cu stricăciunea din lume. În 2Petru 1:4, natura lui Dumnezeu, se referă la acele calități, cum ar fi: credința, virtutea, cunoștința, înfrânarea, răbdarea, dragostea (2Petru 1:3-11). Și atunci înseamnă că explicația trinitariană cu privire la natura lui Dumnezeu este falsă, care susține că natura lui Dumnezeu are doar aceste atribute. Însă după cum am văzut din Scripturi, natura lui Dumnezeu este ceea ce este El, în ea sunt cuprinse toate calitățile lui Dumnezeu, nu doar unele. Și atunci teoria că Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt, ca funcții NU sunt egali, dar ca natura DA, este o teorie falsă! Dacă Tatăl este mai mare în funcție ca și Fiul, iar Fiul este mai mare în funcție ca și Spiritul Sfânt, atunci implicit, ei au naturi diferite, iar atunci Tatăl este mai mare în natură ca Fiul, iar Fiul mai mare în natură ca Spiritul Sfânt!

Căci atunci din natura lui Dumnezeu face parte și prerogativele de: Dumnezeu ca cap a lui Isus (1Corinteni 11:3); atributul de ne-cauzat, nenăscut, Isus fiind născut (Ioan 1:14); de Stăpân peste timpuri și perioade pe care Tatăl le are sub stăpânirea Sa (Fapte 1:7); de Tată al tuturor (Efeseni 4:6); etc.

Nu putem despărții vreo însușire a lui Dumnezeu de natura Lui! Toate însușirile Lui, chiar cea de Tată, reliefează natura Lui! Prin urmare dacă Dumnezeu este Tată, aceasta face parte din natura Lui!

Dacă există vreo diferență între personalitatea celor trei, atunci există și o diferență între natura lor!!!

În concluzie: toate premisele trinității sunt false!!! 1) Atât premiza că natura sunt doar cele 7 atribute; 2) precum și Fiul și Spiritul Sfânt au acele 7 atribute! 3) Precum și că nici unul din aceste atribute nu sunt transmisibile creației, căci chiar dacă în totalitate doar Tatăl le are, unele din ele, parțial sunt transmise creației, de pildă: eternitatea este transmisă Fiului, Spiritului Sfânt, îngerilor buni, creștinilor, nu o eternitate fără început, dar una fără sfârșit.

Dacă Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt ar fi deo-ființă, sau ar fi Ființa lui Dumnezeu, atunci toți trei ar trebui să fie identici în toate, adică ceva de genul unor frați gemeni care ar semăna leit în toate. Dar atunci însă nu ar mai exista relația: Tată - Fiu, nici ierarhia, nici ascultarea Fiului și a Spiritului Sfânt față de Tatăl, nici diferența dintre Tatăl ca izvor a toate, și Fiul și Spiritul Sfânt ca agenți (intermediari) ai Tatălui (1Corinteni 8:6; Ioan 15:26). Astfel Isus și Spiritul Sfânt, nu sunt identici în toate cu Tatăl, și astfel nu putem vorbi nici de o egalitate a lor, nici că ei fac parte din aceeași Ființă divină.

În 2Petru 1:4, se spune despre creștini că sunt făcuți părtași naturii divine (2Petru 1:4), părtași sfințeniei lui Dumnezeu (Evrei 12:10), dar asta nu ne face egali cu Dumnezeu!?

Astfel Fiul are o natură divină asemănătoare Tatălui, fiind născut din Dumnezeu, iar Spiritul Sfânt provenind direct din Fiul și indirect din Tatăl, are o natură asemănătoare Fiului.

III) Argumente în favoarea unui Dumnezeu plural:

Trinitarienii mai aduc și alte argumente și raționamente pentru a susține doctrina trinității, cum ar fi conceptul de Dumnezeu plural, pe care încearcă să-l dovedească cu Scriptura, după cum urmează:

 Geneza 1:1: „**La început, Dumnezeu (Elohim) a făcut cerurile și pământul.**”

Alte argumente în favoarea unui așa zis Dumnezeu plural, sau a unei pluralități în Dumnezeire sunt și Geneza:1:26; 3:22; 11:7; Isaia 6:8.

Voi împărți argumentele în două grupe: 1) Textele unde apare „**Elohim**”; 2) Textele care vorbesc de o pluralitate de persoane.

1) Textele unde apare Elohim:

În Geneza cap. 1. Apare expresia Elohim de mai multe ori, care tradus literal înseamnă: *Dumnezeii*. După unii trinitarieni, este un termen ce denotă un plural de trei persoane, iar expresia: ‚Eloah’ un plural de două persoane. Însă teoria potrivit căruia, expresia: ‚Elohim’ desemnează un plural de trei persoane, este o teorie falsă! Să nu uităm, Elohim nu înseamnă ‚persoane’, ci: „Dumnezei”, așadar cei care consideră că termenul Elohim implică ideea unei trinități se constituie în politeiști, ei au atunci mai mulți Dumnezei!

Dar toți adepții Trinității resping ideea unei trinități formate din trei Dumnezei diferiți, ei nu susțin un Triteism. Astfel chiar dacă mergem pe varianta Elohim = Dumnezei, ea nu susține trinitatea; ci, un triteism (trei Dumnezei) sau politeism (mai mulți Dumnezei).

În Scripturile ebraice: cuvântul ‚eloh’ah (dumnezeu) are două forme la plural: ‚elo·him’ (dumnezei) și ‚elo·heh’ (dumnezei ai). Aceste forme de plural se referă în general la Iehova, caz în care ele se traduc printr-un singular: „**Dumnezeu**”, așa cum au tradus traducătorii Septuagintei, când au tradus plural ebraic, în greacă la singular: „**Dumnezeu**”. Traducătorii *Septuagintei* au folosit în Geneza 1:1 forma *ho Theós* (Dumnezeu, la singular) ca echivalent pentru „‚Elo·him’”. În Marcu 12:29, unde este reprodus un răspuns al lui Isus în care el citează Deuteronom 6:4, este folosită tot forma de singular din greacă *ho The-os*’.

Indică oare aceste forme plurale ale expresiei: ‚Dumnezeu’, o Trinitate? Nu. William Smith în lucrarea sa: **A Dictionary of the Bible** (Dicționar biblic) declară: „*Ideea fantezistă potrivit căreia termenul [‚elo·him’] ar desemna o Trinitate de persoane existente în Divinitate găsește astăzi puțini aderenți printre specialiști. Această întrebuintare corespunde pluralului numit de*

gramaticieni plural al maiestății, sau denotă plentitudinea puterii divine, suma puterilor manifestate de Dumnezeu.”

Iar în Publicația: **The American Journal of Semitic Languages and Literatures** (Revista americană de limbi și literaturi semitice) spune în legătură cu termenul 'elo-him': „*El este aproape întotdeauna construit cu un predicat verbal exprimat prin verb la singular și este însoțit de un atribut adjectival la singular.*” Relatarea despre creație ne permite să ilustrăm această observație: titlul 'elo-him' se află aici de 35 de ori, dar în fiecare caz verbul care descrie ceea ce spune sau face Dumnezeu, este la singular (Geneza 1:1—2:4). Această publicație conchide: „*['Elo-him'] nu poate să fie decât un plural intensiv care denotă măreție și maiestate.*”

La nota de subsol la Noua traducere în limba română a Bibliei (NTR), se explică la Geneza 1.1: „*Ebr.: Elohim, numele divin cel mai frecvent folosit în VT; deși în ebraică este un plural, termenul funcționează gramatical ca un singular; este un plural care exprimă măreția lui Dumnezeu*” [sublinierea îmi aparține]

În acest sens, iată ce se recunoaște în cartea „**Teologie elementară**” p.41,42: „*Faptul că substantivul este consecvent folosit cu forme verbale la singular, cu adjective și pronume la singular susține acest fel de plural. Pluralul maiestății denotă măreția și supremația nelimitată a lui Dumnezeu*”

Pluralul substantivului ebraic folosit aici este pluralul maiestății (vezi NAB, ediția St. Joseph, Bible Dictionary, p. 330, precum și *New Catholic Encyclopedia*, 1967, vol. V, p. 287).

În mod asemănător, în Judecătorii 16:23, unde se vorbește despre dumnezeul fals Dagon, este folosită o formă a titlului „'elo-him”, iar verbul care-l însoțește este la singular, ceea ce demonstrează că este vorba despre un singur dumnezeu, nu de o pluritudine de dumnezei!

Biblia utilizează, de asemenea, cuvintele 'elo-him' și 'elo-heh' pentru a se referi la mai mulți dumnezei falși sau idoli (Exod 12:12; 20:23). Totuși, în alte împrejurări, acești termeni se pot aplica asupra unui **singur** dumnezeu fals, ca și în cazul dumnezeului filistenilor, numit „**Dagon... dumnezeul** ['elo-heh'] **lor**” (Judecători 16:23-24). Baal este și el numit „**un dumnezeu** ['elo-him']” (1Regi 18:27).

Deci dacă Baal este un singur dumnezeu, o singură persoană, la fel Dagon, un singur idol, și sunt numiți dumnezei (dumnezeu la plural).

În plus, acest termen este întrebuintat și pentru oameni (Psalm 82:1,6). Iehova îi spune lui Moise că el avea să servească drept „**Dumnezeu**” ['elo-him'] pentru Aaron și pentru Faraon. — Exod 4:16; 7:1. Oare să credem că în Moise exista o trinitate de persoane?

În Geneza 42:30, Iosif este numit 'domn' („'adho-neh'”) al Egiptului, însă este numit Domn la plural, cu siguranță că Iosif nu a fost trei persoane sau trei Domni!

Astfel, acest plural, nu se referă la un plural de persoane cum cred unii teologi, care vor să susțină prin orice doctrina trinității, căci tot expresia Elohim este folosită pentru Moise, care a fost o singură persoană (Exod 4:16; 7:1), și pentru Baal care a fost un singur dumnezeu (1Regi 18:27), sau pentru alte zeități false (Geneza 35:2,4; Exod 12:12; 18:11; 23:24). Prin urmare, expresia Elohim se referă la pluralul de maiestate al Creatorului.

În mod evident, utilizarea titlurilor 'elo·him' și 'elo·heh' cu referire atât la dumnezei falși cât și la oameni nu implica ideea că fiecare era o pluralitate de dumnezei.

În mod asemănător, dacă titlurile 'elo·him' și 'elo·heh' se aplică la Iehova, nu putem să deducem că Dumnezeu este format din mai multe persoane, mai ales dacă luăm în considerare mărturia oferită de restul Bibliei asupra acestei chestiuni.

Ce înseamnă un plural al maiestății? Înseamnă că Dumnezeu are multe calități, atribute, însușiri divine, și ne referim la El la plural prin aceasta dându-i respect și recunoscând calitățile Lui.

Ca să dau un exemplu, este ca și atunci când ne adresăm cuiva cu apelativul: 'dumneavoastră' (domnia voastră), ca și cum ne-am adresa mai multor persoane și nu uneia singure, în loc de dumneata (domnia ta) spunem: 'dumneavoastră' (domnia voastră), în semn de respect pentru acel om.

În concluzie, expresia: „Elohom”, nu redă ideea de pluralitate de persoane într-o divinitate; ci, măreția și pluralitatea aributelor lui Dumnezeu sau suma puterilor Lui.

2) Textele care vorbesc de o pluralitate de persoane.

Atunci când Dumnezeu sau Iehova vorbește cu altă persoană, spune „*Nostru*” sau „*Noi*” (Geneza 1:26; 2:26; 3:22; 11:7; Isaia 6:8), El nu se referă la Sine, ca fiind un plural de persoane; ci, când îl include și pe Cuvântul Lui (vezi Ioan 1:1-3).

Dacă s-ar referi la Sine, atunci aceste texte ar susține, nu mai multe persoane într-un Dumnezeu; ci, o pluralitate de Dumnezei (nu de mai multe persoane într-un singur Dumnezeu). Căci dacă Dumnezeu se exprimă cu „*Noi*” la Ființa Sa, la Sine, atunci e vorba de o pluralitate de Dumnezei (politeism), fiind mai multe Ființe divine.

Doar în cazul în care aici, nu ar apărea că vorbește Dumnezeu; ci, o persoană din Trinitate, de pildă Tatăl, ar spune: „*Noi*”, doar atunci am putea avea posibilitatea să interpretăm, că celelalte persoane ar putea reprezenta ale persoane din Dumnezeu.

Însă având în vedere că Dumnezeu vorbește cu altcineva, iar Dumnezeu în viziunea trinitarienilor este: Tată, Fiul și Spiritul Sfânt, atunci în virtutea acestei dogme, textul ar spune ceva de genul: „**Dumnezeu** (Tată, Fiul și Spiritul Sfânt) **a zis: să facem om după chipul nostru**”. Deci, Dumnezeu,

adică: Tată, Fiul și Spiritul Sfânt + aceea persoană (sau persoane), cu care vorbește, se referă la: „**Nostru**” sau „**Noi**”.

Însă având în vedere că Dumnezeu vorbește la singular despre Sine în toate textele Biblice, spunând „**a zis**” nu „*au zis*”, acceptăm că aici Dumnezeu vorbește cu alții din afara Lui, cu alte persoane prin care lucra, însă fără a fi vorba de o pluralitate de Dumnezei; ci, de persoane (Dumnezeu + alte persoane). Astfel, nici vorbă de un Dumnezeu trinitar care vorbește în virtutea unui plural de trei persoane din El!

În armonie cu alte texte biblice, Dumnezeu e doar Tatăl, El vorbește cu Cuvântul Său (Fiul Său), care are chipul Lui (Evrei 1:1-3), ei împreună sunt o pluralitate de persoane, dar nu în Dumnezeu, căci Dumnezeu este unul care vorbește cu altul, despre Ei, Dumnezeu spune: „**Noi**”! Deci, Dumnezeu care este Tatăl, vorbește cu o altă persoană, cu Fiul, cu „**meșterul Lui, la lucru lângă El**” (Ioan 1.1-3; Proverbe 8:30; 1Ioan 1:1-3; Evrei 11:3; Psalm 33:6).

IV) Versete în care apare trinitatea, adică: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt:

După cum am spus mai sus, Biblia nu conține nici-o formulare directă a acestei doctrine, astfel cei ce cred în trinitate se bazează în special pe argumente deductive din Biblie și nu prezentări clare a acestei învățături.

Există în Biblie versete, în care apare în text, afirmații despre: Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt (Matei 3:16-17; 28:19; Romani 15:30; 1Corinteni 12:4-6; 2Corinteni 13:14; 1Ioan 5:7); pe baza lor, trinitarienii spun că în aceste texte este prezentă și arătată, Sfânta Treime.

Însă dacă citim cu atenție textele, observăm că aceste pasaje nu spun nimic cu privire la personalitatea celor trei subiecți, cu privire la poziția lor, egalitatea lor, puterea lor, sau divinitatea lor. Deci această categorie de argumente este extrem de neîntemeiată. Da, Biblia vorbește de Tatăl, Fiul și Spirit Sfânt împreună, dar nu ne spune că cei trei formează UN DUMNEZEU!

După cum Biblia vorbește de: Tatăl, Fiul și Spirit Sfânt, vorbește și de Petru, Iacob și Ioan (Matei 17:1; 26:37), sau de Avraam, Isac și Iacob (Exod 32:13), dar nu tragem concluzia că aceștia sunt o singură ființă sau egali în toate ca de pildă, în putere, cunoștință, etc.

Un alt exemplu este 1Timotei 5:21, unde-i găsim menționați împreună pe: 1) Dumnezeu, 2) Cristos și 3) îngerii, dar nu tragem concluzia că îngerii sunt egali cu Dumnezeu, doar pentru că apar împreună în text cu Dumnezeu?

Dar atunci, de ce în pasaje în care apare Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, tragem concluzia unei existențe într-un Dumnezeu? Oare nu sunt trinitarienii inconsecvenți? În plus în pasajul din 1Timotei 5:21, observăm că Dumnezeu este distinct de Isus Cristos, dacă Isus este Dumnezeu, de ce este prezentat separat de Dumnezeu ? (vezi și 1Timotei 6:13; 2Timotei 4:1).

Astfel, după cum Pavel îl deosebește pe Isus de îngerii, tot așa îl deosebește pe Isus de Dumnezeu.

Să analizăm puțin aceste argumente aduse în sprijinul trinității:

Matei 3:16-17: „De îndată ce a fost botezat, Isus a ieșit afară din apă. Și în clipa aceea cerurile s-au deschis și a văzut pe Duhul lui Dumnezeu pogorându-Se în chip de porumbel și venind peste El. Și din ceruri s-a auzit un glas, care zicea: „Acesta este Fiul Meu preaiubit, în care Îmi găsesc plăcerea.” [sublinierile îmi aparțin - vezi și Luca 3:21-22).

În acest text care relatează botezul lui Isus, apare implicit Tatăl în cer, a cărei voce se aude și-L numește pe Isus „**Fiul Meu**”, apoi apare Fiul în apa botezului și Duhul Sfânt sub formă de porumbel. Este arătarea Sfintei Treimi cum o numesc trinitarienii, însă textul nu spune că cei trei subiecți ar forma un Dumnezeu sau că sunt egali.

Matei 28:19: „**Duceți-vă și faceți ucenici din toate neamurile, botezându-i în Numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh**”.

Uitați cum comentează trinitarienii: McClintock și Strong, textul din Matei 28:18-20: „*Acest text, luat ca atare, nu arată în mod categoric nici personalitatea celor trei subiecți menționați, nici egalitatea, nici divinitatea lor*” (*Cyclopedia of Biblical, Theological, and Ecclesiastical Literature*, retipărită în 1981, vol. X, p. 552 – sublinierea îmi aparține).

Însă realitatea este că în acest text s-a introdus fraza trinitară, care este o interpolare. Fraza: „**botezându-i în Numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh**”, este socotită de unii cercetători o adăugire la cuvintele lui Isus.

Dar din toate timpurile a existat acest pericol de a nu ține învățăturile date de Domnul Isus prin apostoli (Fapte 1:2), ci să ținem alte învățături promovate de învățători falși, care au mers până acolo încât au încercat să falsifice chiar și Sfânta Scriptură. Această falsificare a formulei de botez, introducerea frazei „**botezându-i în numele Tatălui, al Fiului, și al Sfântului Duh**”, în textul Bibliei, duce în rătăcire oamenii și nu aparține narațiunii originale scrise de apostolul Matei sub inspirație. Această modificare a avut loc în sec. II d.C. conform cu unii cercetători:

Hastings Encyclopedia of Religion, Vol. 2, pag. 377, 389, spune: Botezul creștin a fost întotdeauna realizat folosind cuvintele „*în Numele lui Isus*”...până pe vremea lui Iustian Martirul³¹ [Iustian a trăit între anii 100-160 d.C.]. Ei susțin că inițial formula de botez a fost „*în Numele lui Isus*”, dar ulterior odată cu introducerea doctrinei trinității, și formula de botez s-a schimbat, inserându-se fraza: „*botezându-i în Numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh*”.

Iar în **Enciclopedia Britanică**, Vol. 3, pag. 365, afirmă că botezul a fost schimbat din „*Numele lui Isus*”, în cuvintele „*Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt*” în secolul al-II-lea d.C. Deci după moartea apostolilor.

³¹ Vezi : <http://www.alvorada.us/0008.htm>

Biblia Ierusalim, din 1966, un romano-catolic, prezintă la nota de subsol de la Matei 28:19, următoarea opinie: „*Se poate ca această formulă ... este o reflectare a folosirii liturgice stabilită mai târziu în comunitatea primitivă. Acesta va fi amintit faptul că Faptele vorbește despre botezul în numele lui Isus*”.

Adică nu Domnul Isus a spus aceste cuvinte, ci scribi au adăugat această frază când au copiat Evanghelia după Matei și au înserat-o în text.

[Pentru mai multe informații despre Matei 28:19, vezi cartea: „**Lucrări Sfinte**” rubrica: **Formula de botez**”].

Referitor la alte pasaje care îi menționează împreună pe Tatăl, pe Fiul și Spiritul sfânt, această enciclopedie recunoaște că și acestea sunt „*insuficiente*” pentru a demonstra Trinitatea.

Trinitarieni prin acest pasaj doresc să susțină și că cei Trei au un singur nume, de: „**Domnul**”, deoarece „Numele”, în greacă „**onoma**”, apare la singular.

Însă Biblia arată că Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt nu sunt aceeași Ființă, iar Numele Tatălui, al Fiului și al Spiritului Sfânt, nu este același, după cum putem citi în Apocalipsa 14:1: „**Apoi m-am uitat, și iată că Mielul stătea pe muntele Sionului; și împreună cu El stăteau o sută patruzeci și patru de mii, care aveau scris pe frunte Numele Său [al Fiului] și Numele Tatălui Său.**” Deci Numele Fiului nu este identic cu numele Tatălui (vezi și Proverbe 30:4; Apocalipsa 3:12). Căci numele Tatălui este YHWH (Iehova – Isaia 63:16; Geneza 2:4 n.s. BCR), înlocuit în Traducerile Bibliei cu „DOMNUL”, iar numele Fiului este Isus Cristos (Luca 1:31), iar Numele Duhului Sfânt este: „**Parakletos**” („**Mângâietorul**” - Ioan 15:26).

Un alt motiv, pentru care explicația de mai sus nu este valabilă este că „**numele**”, în greacă „**onoma**”, la singular, se referă **pe rând** la Tatăl, la Fiul, și la Spiritul Sfânt, adică se subînțelege că autorul care a scris această frază, a vrut să spună: „*în numele Tatălui și în numele Fiului și în numele Sfântului Duh!*” dar pentru că nu avea rost să repete, el a spus doar: „**în numele Tatălui, și al Fiului și al Sfântului Duh!**”. Căci același cuvânt din greacă: „**onoma**”, apare și în pasajele din Apocalipsa 13:8; 17:8, unde „**numele**”, la singular, se referă pe rând la numele fiecărui om care nu va fi salvat, adică la mai mulți oameni. De asemenea, „Numele” care apare de două ori în Geneza 48:16, este la singular în ebraică, ca și în greacă, în Septuaginta, cu toate că se referă la mai multe persoane.

Astfel numele în greacă „**onoma**”, la singular se referă **pe rând** la Tatăl, la Fiul, și la Spiritul Sfânt, și prin urmare nu este vorba de un singur Nume așa cum susțin trinitarieni și modaliștii.

Romani 15:30: „Vă îndemn, deci, fraților, pentru Domnul nostru Isus Hristos și pentru dragostea Duhului, să vă luptați împreună cu mine, în rugăciunile voastre către Dumnezeu pentru mine”

În acest pasaj se face aluzie la Domnul Isus, la Spiritul Sfânt și la Tatăl, însă nu este vorba de o triadă de persoane într-un Dumnezeu. Nu, Dumnezeu este prezentat distinct de Domnul Isus și de dragostea Spiritului, „**prin**” (SCC, NTTF-2008) care să ne luptăm la Dumnezeu. Prin urmare, Romani 15:30, nu susține că Dumnezeu este o treime de persoane. Apostolul Pavel, în acest pasaj îndeamnă pe frații lui creștini din Roma, să se lupte (lit.) prin Isus și (lit.) prin dragostea Duhului, făcând rugăciuni lui Dumnezeu (Tatăl) pentru el. Nu există nici o aluzie măcar la un Dumnezeu trinitar în acest pasaj, rugăciunea se face prin sau în Numele lui Isus, și prin intermediul Spiritului Sfânt la Tatăl care este Unicul Dumnezeu (vezi și Efeseni 2:18).

1Corinteni 12:4-6: „Sunt felurite daruri, dar este același Duh; Sunt felurite slujbe, dar este același Domn; Sunt felurite lucrări, dar este același Dumnezeu, care lucrează totul în toți”. În acest text vorbește de faptul că Duhul (Sfânt) dă darurile, Domnul (Isus) dă slujbele, iar Dumnezeu (Tatăl) face lucrările. Ne dăm seama în mod evident că acest pasaj nu susține un Dumnezeu trinitar, ba chiar este un argument contra trinității, deoarece Dumnezeu este descris ca fiind distinct de Domnul Isus și de Duhul Sfânt, astfel mai degrabă acest text susține că Isus și Duhul Sfânt nu ar face parte din Dumnezeu!

2Corinteni 13:14: „Harul Domnului Isus Hristos și dragostea lui Dumnezeu și împărtășirea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toți! Amin.”

Chiar dacă și acest text face referire la Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, nu spune că sunt egali sau deo-Ființă, ba mai mult, se arată că Ființa lui Dumnezeu este separată și distinctă de Fiul și de Duhul Sfânt.

1Ioan 5:6-8: „El, Isus Hristos, este Cel ce a venit cu apă și cu sânge; nu numai cu apă, ci cu apă și cu sânge; și Duhul este Cel ce mărturisește despre lucrul acesta, fiindcă Duhul este adevărul. (Căci trei sunt care mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvântul și Duhul Sfânt și acești trei una sunt) Și trei sunt care mărturisesc (pe pământ): Duhul, apa și sângele și acești trei sunt una în mărturisirea lor”.

Acest text în Biblia Cornilescu nu spune că Tatăl, Fiul (Cuvântul), și Duhul Sfânt sunt UN Dumnezeu; sau o singură Ființă; ci, spune că sunt UNA, adică în unitate în ce privește mărturia lor.

De fapt, în Biblia Cornilescu, fraza: „(Căci trei sunt care mărturisesc în cer: *Tatăl, Cuvântul și Duhul Sfânt și acești trei una sunt*)”, este pusă în paranteze arătând că această frază apare doar în manuscrisele târzii.

Alte traduceri ale Bibliei nici măcar nu introduc fraza în textul Bibliei, Vezi în acest sens, traduceri Bibliei: BCR, CLV, NT – Pascal, TLRM; TLRC, NT - Sapienția, BB 2001, NTTF-2008, SCC; și notele de subsol din BB 2001, CLV, NT - Sapienția și NTR 2007.

Biblia de a Ierusalim, care nu conține citatul în textul de baza, are următoarea nota de subsol la aceste versete: Textul versetelor 7-8 este adăugat în anumite manuscrise ale Vulgatei printr-o interpolare pusă mai jos

între paranteze (), interpolare care lipsește din manuscrisele grecești vechi, din vechile versiuni și din cele mai bune manuscrise ale Vulgatei, și care pare să fie o glosă marginală introdusă mai târziu în text.

În manuscrisele: Codex Sinaiticus, Codex Alexandrinus, Codex Vaticanus, precum și alte codices; uncial 048, 049, 056, 0142; textul Minuscul 33, 81, 88, 104, și alte minuscule; bizantină majoritară text; în toate acestea, paranteza Ioanidă nu apare.

În toate manuscrisele grecești, până în sec. XVI, paranteza Ioanidă nu apare în text. Pasajul despre treime, nu apare nici în vechiul codex în latină (codices Vercellensis IV și Schlettstadtensis VII / VIII), Vulgate (Ioan Wordsworth și Henry Julian White ediție și Stuttgart), siriană, coptă (ambele Sahidic și Bohairic), precum și alte traduceri nu apare Comma Ioniană.

În plus, există părinți ai bisericii care citează 1 Ioan 5:7, fără paranteza Ioanidă, cum ar fi: Irineu (130-202), Clement din Alexandria (150-215), Tertullian³² (160-240), Hippolytus de la Roma (200 – 235), Origen (185-254), precum și alți părinți ai Bisericii.

La fel, nici în traduceri în alte limbi, lipsește atât în Sirian cât și în Arab, Etiopian, Coptic, Sahidic, Armean, Slavon etc., într-un cuvânt, în toate versiunile vechi în afară de Vulgata latină; și chiar în această versiune, multe din copiile cele mai vechi și mai corecte nu-l conțin. De aceea, în unele Biblii apare în paranteză, sau cu caractere italice.

Fraza cu Tatăl, Cuvântul și Duhul Sfânt, este declarată ca interpolare de către următorii cercetători ai Bibliei, recunoscuți pentru capacitatea lor: Sir Isaac Newton, Benson, Clark, Horne, Griesbach, Tischendorf, Tregelles, Lachman și Alford. Acesta din urmă spune: „Numai dacă se urmează capriciul în critica textului sacru, există vreo umbră de rațiune în presupunerea că ele sunt autentice”.

Dr. Constantine Tischendorf spune: „Consider ca o necuviință a continua publicarea acestei adăugiri nelegitime ca parte a Epistolei”.

Profesorul T.B. Wolsey întreabă: „Oare nu cer adevărul și onestitatea ca un astfel de text să fie scos afară din Bibliile noastre engleze — un pasaj pe care Luther nu l-a exprimat în traducerea sa și care nu s-a strecurat în Biblia germană până după aproape cincizeci de ani de la moartea sa?”

Nu numai Biblii în limba română îl omit, Versiunea Revizuită în engleză omite acest verset, ci și toate traduceri moderne: Emphatic Diaglott, traducerea lui Young, traducerea American Union, Versiunea Îmbunătățită. Aceasta din urmă spune: „Acest text cu privire la mărturia în cer nu se găsește în nici un manuscris grecesc scris înainte de secolul al cincilea. Nu

³² Unii susținători ai trinității susțin că Tertullian în cca. 200 d.C. a citat paranteza Ioanidă. Însă cu toate că Tertullian vorbește de unitatea dintre Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, spunând că sunt în unitate, el nu citează 1 Ioan 5:7, ci, Ioan 10:30, și doar face o referire la Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt fără a cita un text din Scriptură.

este citat de către nici unul din scriitorii eclesiastici greci, nici de către vreunul din părinții latini timpurii, nici chiar când subiectele pe care le-au tratat i-ar fi condus în mod firesc să apeleze la autoritatea lui: de aceea este evident nelegitim”.

Comentariul critic al lui Lang, referindu-se la acest pasaj spune: „Acele cuvinte lipsesc în toate codexurile grecești, de asemenea în Codicele Sinaitic [cel mai vechi manuscris grecesc cunoscut] și în toate versiunile vechi, inclusiv în cel latin, din secolul al optulea, iar [în manuscrisele apărute] de atunci încoace ele se găsesc în trei variante. În ciuda controverselor trinitariene, nici măcar un Părinte grec sau vreun Părinte al Bisericii latine vechi nu se referă la ele”.

Concordanța greco-engleză a lui Hudson spune: „Cuvintele nu se găsesc în nici un manuscris grecesc înainte de secolul al XV-lea sau al XVI-lea și în nici o versiune timpurie”.

Dr. Adam Clarke comentând asupra acestui text spune: „Probabil că acest verset nu este autentic. Lipsește din orice manuscris al acestei epistole scris înainte de inventarea tiparului, cu excepția unuia — Codicele Montfortii, de la Colegiul Trinității din Dublin. Celelalte care omit acest verset sunt în număr de 112. Lipsește atât în Sirian cât și în Arab, Etiopian, Coptic, Sahidic, Armean, Slavon etc., într-un cuvânt, în toate versiunile vechi în afară de Vulgata; și chiar în această versiune, multe din copiile cele mai vechi și mai corecte nu-l conțin. De asemenea lipsește în toți Părinții greci vechi, precum și în cei mai mulți chiar și dintre latini”.

Comentatorul Biblic Clarke mai spune: „Din o suta treisprezece manuscrise, în o suta douăsprezece acest text lipsește. Până în sec.10 d.C. nu poate fi găsit în nici un manuscris. Prima dată, când acest text apare în grecește, este cu ocazia traducerii unor documente în limba greacă în cadrul consiliului de la Lateran, ținut în 1215 d.C.” („**Comentariu referitor la 1 Ioan 5**”).

Cu privire la acest pasaj trinitarian, criticul F. H. A. Scrivener a scris: „Nu trebuie să ezităm să ne declarăm convingerea că aceste cuvinte controversate nu au fost scrise de Sf. Ioan, ci au fost introduse inițial în copiile latinești din Africa, în cadrul unei note marginale, unde au fost inserate ca o pioasă și ortodoxă adnotare la v. 8, că ele s-au strecurat din latină în două sau trei codice grecești târzii și de aici în textul grecesc tipărit, unde nu aveau un loc legitim“. — „**A Plain Introduction to the Criticism of the New Testament**” (Cambridge, 1883, ed. a III-a), p. 654.

Un alt comentariu afirmă: „Astăzi este în general recunoscut, ca așa numita „Gomma Johanneum” nu este decât un comentariu care cu timpul a fost asimilat în textul vechi latin și în Vulgata, și care abia în sec. XV și XVI este regăsit și în textul grecesc.” („**Comentariul catolic al Sfintei Scripturi**”, Thomas Nelson & Sons, 1951, pag. 1186).

Concluzia este evidentă, argumentele în favoarea interpolării sunt copleșitoare! Astfel unii scribi trinitarieni și-au permis să modifice Cuvântul lui Dumnezeu pentru a susține trinitatea. Ceea ce este foarte grav!!!

În primă fază, pasajul s-a introdus într-o notă marginală, apoi l-au introdus în text. Iată la ce s-au pretat susținătorii trinității, la falsificarea Cuvântului lui Dumnezeu!!!

Apocalipsa 1:4-6: „Ioan, către cele șapte Biserici, care sunt în Asia: Har și pace vouă din partea Celui ce este, Celui ce era și Celui ce vine și din partea celor șapte duhuri, care stau înaintea scaunului Său de domnie, și din partea lui Isus Hristos, martorul credincios, cel întâi-născut din morți, Domnul împăraților pământului! A Lui, care ne iubește, care ne-a spălat de păcatele noastre cu sângele Său, și a făcut din noi o împărăție și preoți pentru Dumnezeu, Tatăl Său: a Lui să fie slava și puterea în vecii vecilor! Amin.” (vezi și Apocalipsa 5:1-6).

Unii trinitarieni interpretează salutul lui Ioan ca transmițând har și pace, din partea trinității. Din partea Celui ce este, ce era și ce vine (Tatălui), din partea celor șapte Duhuri (Duhului Sfânt), și din partea lui Isus.

Însă nici în Apocalipsa cap. 1 nici Apocalipsa cap.5, nu este vorba de trei entități; ci, de nouă entități: Tatăl + Fiul + 7 duhuri =9.

[Un studiu amănunțit despre cele șapte duhuri se găsește în broșura: „**Despre Cele șapte spirite**”]. Deci în Apocalipsa 1:4-6; 5:1-6, se vorbește de Dumnezeu Tatăl, de Fiul și de șapte ființe spirituale, oricum textul nu vorbește despre egalitatea lor sau că ar fi deo-ființă!

V) Argumente prin care se încercă dovedirea unei egalități între Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt:

EGALITATEA TATĂ – FIU

Trinitarienii susțin că Tatăl și Fiul sunt egali în toate, și aduc următoarele argumente:

EGAL ÎN LUCRARE

Trinitarienii aduc în atenție pasajul din Ioan 5:8-30, în acest pasaj, se relatează cum Isus, tocmai făcuse o minune, vindecând un om care era paralizat de treizeci și opt de ani. Numai că făcuse lucrul acesta într-o zi de sabbat, prin urmare iudeii erau foarte mânioși și căutau să-l omoare. Isus le răspunde: „**Tatăl Meu lucrează până acum; și Eu de asemenea lucrez.**”

Acest răspuns a aprins și mai tare mânia Iudeilor, iată reacția lor la aceste cuvinte: „**Tocmai de aceea căutau și mai mult Iudeii să-L omoare, nu numai fiindcă dezlega ziua Sabatului, dar și pentru că zicea că Dumnezeu este Tatăl Său, și Se făcea astfel deopotrivă cu Dumnezeu.**” (Ioan 5:18).

Pe baza acestei afirmații a iudeilor, Trinitarienii afirmă că Isus este egal cu Dumnezeu. Dar să observăm, nu **Isus** a spus acest lucru; ci, **evreii**, și nu este prima dată când ei au făcut afirmații greșite despre Isus Cristos.

Ei au spus despre El, că are demon și că este nebun (Ioan 10:20), că este samaritean (Ioan 8:48), că amăgește poporul (Ioan 7:12), că Isus nu a ținut sabatul (Ioan 9:16), cu toate că noi știm că Isus a păzit întreaga lege (Matei 5:17), etc.

Toate aceste afirmații ale iudeilor despre Isus sunt false, atunci și aceasta poate fi falsă. Trinitarienii fac apel și la răspunsul lui Isus la reacția iudeilor, răspuns care după opinia lor, nu clarifică lucrurile în ce privește egalitatea, adică, Isus nu a negat nici nu a dat înapoi; ci, din contră, „pune paie pe foc”, făcând afirmații de ne-conceput pentru iudei în ce privește egalitatea lui cu Tatăl: - **„tot ce face Tatăl, face și Fiul întocmai”** (Ioan 5:19)

- **„Tatăl nici nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului...”** (Ioan 5:22)

- **„În adevăr, după cum Tatăl înviază morții, și le dă viață, tot așa și Fiul dă viață cui vrea”** (Ioan 5:21)

- **„pentru ca toți să cinstească pe Fiul cum cinstesc pe Tatăl. Cine nu cinstește pe Fiul, nu cinstește pe Tatăl, care L-a trimis”** (Ioan 5:23).

- **„Căci, după cum Tatăl are viața în Sine, tot așa a dat și Fiului să aibă viața în Sine.”** (Ioan 5:26).

Însă prin toate aceste afirmații Isus nu susținea egalitatea; ci, mai degrabă El arată poziția ce a primit-o de la Tatăl, pe baza căruia a făcut lucrarea de vindecare în sabat. El a lucrat în sabat deoarece și Tatăl a lucrat, El i-a corectat pe iudei, tocmai prin faptul că le-a spus: **„Isus a luat din nou cuvântul și le-a zis: „Adevărat, adevărat vă spun, că, Fiul nu poate face nimic de la Sine; El nu face decât ce vede pe Tatăl făcând; și tot ce face Tatăl, face și Fiul întocmai”** (Ioan 5:19). Iată că El nu spune: Eu prin autoritatea Mea fac acest lucrări, și calc sabatul; ci, El spune că **„nu poate face nimic de la Sine”**, dacă era Dumnezeu sau egal cu Dumnezeu nu făcea o astfel de afirmație care exprimă dependența Lui de Altceva!

El își arată dependența de Tatăl și prin alte afirmații din context: Isus primește informații despre lucrarea Tatălui (v.20), primește autoritatea de a judeca (v.22,27), tocmai de aceea oamenii trebuie să-l cinstească (v.23), Isus primește viață în Sine, adică putere de a învia (v.26).

Însă El afirmă într-un mod clar în v.30: **„Eu nu pot face nimic de la Mine însumi”**, cu siguranță că dacă era deo-ființă cu Tatăl, nu putea face o astfel de afirmație, pentru că atunci, fie nici Tatăl nu ar putea face nimic de la El însuși, fie nu sunt egali. Este clar că Tatăl poate face și lucrează de la El Însuși (comp. cu Isaia 44:24; 1Corinteni 12:6), adică prin inițiativă și putere proprie, iar Fiul nu, aceasta arată: **inegalitatea din ei!**

Chiar Isus arată că lucrările nu sunt ale Lui, și nici nu le face prin inițiativa Lui, căci El afirmă clar în Ioan 5:36: **„Dar Eu am o mărturie mai mare decât a lui Ioan; căci lucrările pe care Mi le-a dat Tatăl să le săvâresc, tocmai lucrările acestea pe care le fac Eu, mărturisesc despre Mine că Tatăl M-a trimis.”** Isus nu este egal cu Tatăl în lucrare, după cum cineva care

poruncește, nu este egal cu cineva care împlinește, sau după cum cineva care trimite nu este egal cu cel trimis.

În plus, Isus afirmă spre finalul aceluia răspuns, în Ioan 5:43-44: „**Eu am venit în Numele Tatălui Meu și nu Mă primiți; dacă va veni un altul, în numele lui însuși, pe acela îl veți primi. Cum puteți crede voi, care umblați după slava pe care v-o dați unii altora și nu căutați slava care vine de la singurul Dumnezeu?**” Iată că Isus nu susține teza iudeilor, El nu spune, nici că este egal cu Dumnezeu, nici că este Dumnezeu. El afirmă despre Tatăl, în Numele căruia a venit că El este „**singurul Dumnezeu**”, tot la fel în Ioan 6:27, El susține același lucru: „**căci Tatăl adică Dumnezeu...**”. Adică că Tatăl, El este Dumnezeu. Pur și simplu, putem spune că Isus prin aceste afirmații falimentează doctrina trinității.

Trinitarienii merg pe interpretarea și afirmațiile iudeilor, noi mergem pe afirmația Domnului care a spus că Tatăl este singurul Dumnezeu, *iubite cititor, tu pe care variantă mergi?*

În ce privește argumentul: „**Isus a luat din nou cuvântul, și le-a zis: „Adevărat, adevărat vă spun, că, Fiul nu poate face nimic de la Sine; El nu face decât ce vede pe Tatăl făcând; și tot ce face Tatăl, face și Fiul întocmai.**” (Ioan 5:19). Trinitarienii susțin că Fiul este egal cu Tatăl în ce privește lucrarea, deoarece tot ce poate face Tatăl, face și Fiul. Însă trinitarienii uită, că Fiul poate face tot ce face Tatăl, deoarece Tatăl îi dă putere și autoritate, și Isus nu poate face ceea ce face Tatăl prin propria autoritate (Luca 5:17; Ioan 3:34-35; 17:2)! Și apoi El toate le face spre gloria Tatălui nu spre gloria proprie (Ioan 7:17; 8:49)!!!

În plus, Fiul, după cum spune El Însuși: „**nu poate face nimic de la Sine; El nu face decât ce vede pe Tatăl făcând**”, iată că Fiul este dependent de Tatăl, cu alte cuvinte dacă Tatăl nu face nimic, nu face nici Fiul: nimic, Fiul nu i-a inițiativă, El imită pe Tatăl. Oare se poate spune despre Dumnezeu că „**nu poate face nimic de la Sine**”? Dacă nu poate face nimic de la Sine înseamnă că Isus nu este Dumnezeu!

EGAL ÎN JUDECATĂ

Isus a spus: „**Tatăl nici nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului**” (Ioan 5:22).

Acest text nu sugerează că Tatăl cu Fiul sunt egali în ce privește poziția de Judecători așa cum susțin trinitarienii, deoarece Fiul are această poziție sau slujbă, de la Tatăl nu *prin Sine*. Astfel Isus este Judecător și a primit toată judecata, sau dreptul de a judeca, de la Tatăl, însă dacă nu-l primea, El nu era Judecător, dar ce nevoie are un Dumnezeu deplin, care are totul prin Sine să primească de la cineva, ceva?

Și chiar dacă a primit această poziție, El nu judecă după cum vrea El; ci, după voia Tatălui, El însuși afirmă în Ioan 5:30: „**Eu nu pot face nimic de la Mine însumi: judec după cum aud; și judecata Mea este dreaptă, pentru că nu caut să fac voia Mea, ci voia Tatălui, care M-a trimis.**” Iată că Fiul nu poate judeca prin puterea Lui proprie, deoarece El spune: „**nu pot face nimic de**

la Mine însumi: judec după cum aud”, El judecă după cum aude de la Tatăl.

De fapt, apostolul Pavel, după câți-va zeci de ani de când Isus a afirmat că a primit toată judecata, afirmă inspirat divin, că Dumnezeu judecă **prin** Isus Cristos (Fapte 17:31; Romani 2:16; 3:6). Aceste afirmații nu se contrazic. Isus este delegat să judece toate, însă El nu o face prin puterea sau înțelepciunea proprie, nici independent de Tatăl. De aceea Tatăl este și prezentat în Vechiul și în Noul legământ ca fiind unicul Judecător în sensul absolut (Psalm 7:11; Ieremia 11:20; Isaia 33:22; Evrei 12:23; Iacob 4:12; 1Petru 2:23).

Faptul că Isus, **„a fost rânduit de Dumnezeu”**, ca judecător (Fapte 10:42), și a primit **„putere să judece”** (Ioan 5:27), indică că El nu este nici egal cu Tatăl în ce privește autoritatea de a judeca, nici nu este Dumnezeu! Dumnezeu nu are nevoie să fie rânduit de cineva, nici să primească putere de la Altcineva, El este judecător prin Sine Însuși!

EGAL ÎN CINSTIRE

Trinitarienii susțin că Fiul este egal cu Tatăl în ce privește cinstea (onoarea) ce creștinii i-o acordă, argumentul lor este în Ioan 5:23, unde Domnul spune: **„pentru ca toți să cinstească pe Fiul cum cinstesc pe Tatăl. Cine nu cinstește pe Fiul, nu cinstește pe Tatăl, care L-a trimis”**.

Însă care este motivul pentru care toți trebuie să cinstească (onoreze) pe Fiul? Contextul ne răspunde: **„Tatăl nici nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului, pentru ca toți să cinstească pe Fiul cum cinstesc pe Tatăl...”** (v.22,23). Iată că Fiul nu a fost cinstit în vechiul legământ, ci, începând cu serviciul pământesc al lui Isus, dacă Fiul nu este cinstit (onorat) în vechime atunci nu putem vorbi de o egalitate în cinstire cel puțin din punct de vedere al timpului?

Motivul pentru care toți trebuie să-l cinstească pe Fiul, după ce El a venit pe pământ, este că El a primit din partea Tatălui autoritatea de a judeca, și de aceea toți trebuie să-l cinstească pe Fiul. Observați cuvintele de legătură dintre v.22 și 23, **„pentru ca”**, iată că cinstirea Fiului este deoarece Tatăl l-a înălțat (vezi și Evrei 5:4-5), însă cu siguranță că Cel i-a dat autoritatea de a judeca, este mai mare decât Cel ce o primește.

În plus, fraza: **„să cinstească pe Fiul cum cinstesc pe Tatăl...”**, nu are sensul ca toți să cinstească pe Fiul identic sau egal (deopotrivă) cum cinstesc pe Tatăl. Sensul pasajului este ca după cum oamenii până atunci L-au cinstit doar pe Tatăl, este timpul ca acum, să-l cinstească și pe Fiul, fără însă ca pasajul să precizeze **măsura cinstirii!**

Însă pe baza contextului, și a întregii Biblii, nu putem vorbi de o egalitate în cinstire, de ce? În primul rând, o egalitate în cinste, înseamnă egalitate în poziție, ori cel puțin unii trinitarienii, recunosc că, ca poziție, Fiul este inferior Tatălui. În plus, sunt lucruri pe care Tatăl le-a păstrat pentru Sine și pentru care Fiul nu poate fi cinstit (Fapte 1:7; Matei 20:23).

Dar, textul nu pune în problemă egalitatea în cinstire, deoarece Domnul Isus, a dorit să spună, că dacă până atunci oamenii L-au cinstit pe Tatăl în calitate de Judecător, de atunci încolo, oamenii trebuie să-l cinstească și pe Fiul, deoarece El a primit dreptul de a judeca și de a învia morții (vezi v.21-30). Cinstirea Fiului se bazează pe dreptul de a judeca **primit**, pe când dreptul Tatălui de a fi cinstit se bazează **pe ceea ce este El Însuși: Dumnezeu!**

Isus nu tratează în text și context problema egalității în cinste; ci, faptul că El a primit anumite drepturi de autoritate, și din cauza aceasta și El trebuie cinstit de toți.

Având în vedere însă, că Fiul își folosește prerogativele în acord cu voința Tatălui, și prin unire cu Acesta, ne-putând face nimic de la Sine Însuși (v.19,30), orice cinste adresată Lui, de fapt în final ajunge la Tatăl care i-a dat autoritate și după voia căruia Își folosește autoritatea.

Astfel nu putem vorbi de o egalitate în cinstire, deoarece cine-L cinstește pe Fiul, de fapt Îl cinstește pe Tatăl, după cum El însuși spune: „**Cine nu cinstește pe Fiul, nu cinstește pe Tatăl, care L-a trimis**”, cine Îl urăște pe Fiul Îl urăște pe Tatăl (Ioan 15:23); cine Îl mărturisește pe Fiul, Îl mărturisește și pe Tatăl, cine Îl tăgăduiește pe Fiul, Îl tăgăduiește pe Tatăl (1Ioan 2:23), cine Îl respinge pe Fiul Îl respinge pe Tatăl (Luca 10:16).

Cinstirea noastră o adresăm la Tatăl prin intermediul Fiului (Romani 16:27; Coloseni 3:17). Chiar atunci când noi ne rugăm Fiului, rugăciunile noastre ajung în final la Tatăl, deoarece Isus în calitate de Mijlocitor (1Timotei 2:5), și Mare Preot (Evrei 4:14-16), va pleda cauza noastră Tatălui (Romani 8:34; 1Ioan 2:1-2).

Tot la fel închinarea sau cinstirea noastră, ținta finală a închinării și cinstirii noastre este Tatăl (Efeseni 2:18; 3:14; Evrei 13:15), chiar dacă o adresăm prin Fiul și prin Spiritul Sfânt, sau la Fiul prin Spiritul Sfânt. Nu există o cinstire sau închinare pe care Spiritu Sfânt să nu o i-a și să o dea mai departe Fiului, iar Fiul să nu o i-a și să o dea mai departe Tatălui (Ioan 8:49; 16:26; 1Corinteni 12:3; 15:28).

De pildă, ucenicii s-au rugat ca să primească Spiritul Sfânt (Fapte 1:8-14), însă Însuși Fiul s-a rugat Tatălui, ca Acesta să trimită Mângâietorul (Ioan 14:16).

EGAL ÎN PUTEREA ÎNVIERII

Trinitarienii susțin că Isus este egal cu Tatăl, în ce privește puterea de a învia, ei aduc în atenție Ioan 5:21-29, unde se spune: „**În adevăr, după cum Tatăl înviază morții, și le dă viață, tot așa și Fiul dă viață cui vrea...Adevărat, adevărat vă spun, că vine ceasul și acum a și venit, când cei morți vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și cei ce-l vor asculta, vor învia...Nu vă mirați de lucrul acesta; pentru că vine ceasul când toți cei din morminte vor auzi glasul Lui, și vor ieși afară din ele. Cei ce au făcut binele, vor învia pentru viață; iar cei ce au făcut răul, vor învia pentru judecată**”. Faptul că Isus poate să învie morți, nu demonstrează egalitatea cu Dumnezeu, căci această putere Isus nu

o are prin Sine; ci, a primit-o de la Tatăl, iar faptul că la un moment dat a primit-o, înseamnă că înainte nu a avut-o, ceea ce denotă că nu a fost Dumnezeu.

Trinitarienii mai susțin egalitatea Fiului cu Tatăl, pe baza relatării din Evanghelia după Ioan 10:30-33, unde se spune: **„Eu și Tatăl una suntem.”** Atunci Iudeii iarăși au luat pietre ca să-L ucidă. Isus le-a zis: „V-am arătat multe lucrări bune, care vin de la Tatăl Meu: pentru care din aceste lucrări aruncați cu pietre în Mine?” Iudeii I-au răspuns: „Nu pentru o lucrare bună aruncăm noi cu pietre în Tine, ci pentru o hulă și pentru că **Tu, care ești un om, Te faci Dumnezeu.**”

Comentariu trinitarian la acest pasaj, afirmă următoarele: Iudeii sunt neliniștiți în ce privește identitatea Domnului Isus, dacă El este sau nu Mesia, iar Isus declară: **„Eu și Tatăl una suntem”**, iudeii sunt scandalizați de declarația Domnului Isus, și înțeleg din ea că Isus se declară Dumnezeu, ca și Tatăl: **„Tu, care ești un om, Te faci Dumnezeu.”** Isus le îndreaptă privirea spre lucrările Lui. Dacă nu cred declarațiile Lui, atunci să creadă măcar lucrările Lui, lucrări extraordinare.

Din nou argumentul trinitarian se bazează pe **modul de înțelegere al iudeilor**, iudeii au înțeles din afirmația Fiului, care a spus că **„Eu și Tatăl una suntem”**, că Isus este Dumnezeu!?? Dar trinitarienii uită, ceea ce a spus Isus înainte de această afirmație, și cum răspunde El la interpretarea evreilor. Să vedem contextul (Ioan 10:23-30): **„Și Isus Se plimba prin Templu, pe sub pridvorul lui Solomon. Iudeii L-au înconjurat și I-au zis: „Până când ne tot ții suflețele în încordare? Dacă ești Hristosul, spune-ne-o deslușit.” „V-am spus” le-a răspuns Isus „și nu credeți. Lucrările pe care le fac Eu, în Numele Tatălui Meu, ele mărturisesc despre Mine. Dar voi nu credeți, pentru că, după cum v-am spus, nu sunteți din oile Mele. Oile Mele ascultă glasul Meu; Eu le cunosc și ele vin după Mine. Eu le dau viața veșnică, în veac nu vor pieri și nimeni nu le va smulge din mâna Mea. Tatăl Meu, care Mi le-a dat, este mai mare decât toți; și nimeni nu le poate smulge din mâna Tatălui Meu. Eu și Tatăl una suntem.”**

Iată că Isus declară clar, în v.29: **„Tatăl Meu, care Mi le-a dat (oile), este mai mare decât toți”**. Iată că Tatăl este superior Fiului, El este mai mare decât toți, dar chiar dacă este mai mare, El este în unitate cu Fiul, iar această unitate, în acest context este în ce privește, păstrarea oilor în siguranță, în mâna lor.

Iată că Tatăl și cu Fiul sunt una, nu în ce privește natura; ci, în ce privește lucrarea de salvare și păstrare a oilor în viața veșnică. Oile sunt ale Tatălui, dar El le-a dat Fiului. Astfel expresia: *una* de aici, subliniază, gânduri, acțiuni și lucrări în unitate cu Tatăl, pentru păstrarea oilor în viața veșnică, nu se referă la o singură Ființă sau natură.

În ce privește interpretarea iudeilor că Isus se face Dumnezeu, prin afirmațiile Sale, adică deoarece Isus a afirmat că El le dă viața veșnică, că nimeni nu le poate smulge din mâna Lui, și că El este în unitate cu Tatăl.

Chiar dacă pare legitimă interpretarea lor, datorită acestor atribute divine, Isus nu a susținut că El este Dumnezeu prin Sine, deoarece El a susținut și aici superioritatea și stăpânirea Tatălui, oile și lucrările erau ale Tatălui, și El este mai mare ca toți.

Însă în continuare observăm reacția iudeilor și interpretarea lor, pe care Isus o corectează ulterior (v.31-39): „Atunci Iudeii iarăși au luat pietre ca să-L ucidă. Isus le-a zis: „V-am arătat multe lucrări bune, care vin de la Tatăl Meu: pentru care din aceste lucrări aruncați cu pietre în Mine?” Iudeii I-au răspuns: „Nu pentru o lucrare bună aruncăm noi cu pietre în Tine, ci pentru o hulă și pentru că Tu, care ești un om, Te faci Dumnezeu.” Isus le-a răspuns: „Nu este scris în legea voastră: „Eu am zis: sunteți dumnezei?” Dacă legea a numit „dumnezei” pe aceia, cărora le-a vorbit Cuvântul lui Dumnezeu și Scriptura nu poate fi desființată, cum ziceți voi că hulesc Eu pe care Tatăl M-a sfințit și M-a trimis în lume? Și aceasta, pentru că am zis: „Sunt Fiul lui Dumnezeu!” Dacă nu fac lucrările Tatălui Meu, să nu Mă credeți. Dar dacă le fac, chiar dacă nu Mă credeți pe Mine, credeți măcar lucrările acestea, ca să ajungeți să cunoașteți și să știți că Tatăl este în Mine și Eu sunt în Tatăl.” La auzul acestor vorbe, căutau iarăși să-L prindă; dar El a scăpat din mâinile lor.”

Iată reacția iudeilor, și iată răspunsul lui Isus, El le spune că însăși legea numește pe oameni ‚dumnezei’, cu alte cuvinte, chiar dacă Isus ar fi spus despre Sine că este ‚Dumnezeu’, nu ar fi fost o problemă, atâta timp, ce legea spune asta despre unii oameni, însă El mărturisește despre Sine că este **Fiul lui Dumnezeu**. El chiar îi mustră pe evrei prin cuvintele: „cum ziceți voi că hulesc Eu pe care Tatăl M-a sfințit și M-a trimis în lume? Și aceasta, pentru că am zis: „Sunt Fiul lui Dumnezeu!”” Iată că Isus, îi corectează pe evrei, arătând că El nu a hulit; ci, a spus un adevăr când a afirmat, că El este trimisul Tatălui și în unitate cu El și Fiul Lui, El așa interpretează afirmațiile spuse mai dinainte despre El.

Ce ciudat, trinitarienii merg pe interpretarea iudeilor, dar noi mergem pe interpretarea lui Isus! Cu siguranță, că El a știut ce a vrut să afirme când a spus: „**Eu și Tatăl una suntem**”.

Iubite cititor, tu pe care interpretare mergi? Mergi pe interpretarea copiilor Diavolului (comp. cu Ioan 8:44-45), care au interpretat că Isus ‚se făcea Dumnezeu’, sau pe cea a Domnului Adevărului, care a afirmat despre Sine că este ‚**Fiul lui Dumnezeu**’?

În plus, însăși afirmația „**Tatăl este în Mine și Eu sunt în Tatăl**”, arată unitatea dintre ei. În ce sens este Tatăl în Fiul? Dumnezeu este prezent în Fiul nu direct; ci, prin Spiritul Sfânt care Îl manifestă pe Tatăl, care este o Theofanie (Psalm 139:5-8; 1Ioan 3:24; 4:12-13), fiind Spiritul lui Dumnezeu (Matei 12:28).

În ce sens este Fiul în Tatăl? În sensul că Isus era în prezența Tatălui, El umbla în Spiritul Sfânt, El nu avea Spiritul (prezența Tatălui) doar în El (Luca 4:1); ci, Spiritul era cu El și peste El (Luca 4:14,18 comp. Luca 5:17

cu 11:20 și Matei 12:28). Astfel Tatăl era în El, și El era în Tatăl, fiindcă Spiritul Sfânt era în El și El umbla în Spiritul Sfânt!

Astfel, Fiul face lucrările Tatălui, are prerogative divine, ca acela de a ierta păcatele, a da viața veșnică, tocmai deoarece Tatăl era *în El*, și Tatăl lucra prin Fiul. Lucrarea nu era a lui Isus; ci, a Tatălui (vezi și Ioan 14:10). Alte argumente ale trinitarienilor sunt:

Lucruri totale în relația TATA – FIU:

- **„Toate lucrurile Mi-au fost date în mâni de Tatăl Meu; și nimeni nu cunoaște deplin pe Fiul, în afară de Tatăl; tot astfel nimeni nu cunoaște deplin pe Tatăl, în afară de Fiul, și acela căruia vrea Fiul să i-L descopere”** (Matei 11:27).

- **„Toate lucrurile Mi-au fost date în mâni de Tatăl Meu; și nimeni nu știe cine este Fiul, în afară de Tatăl, nici cine este Tatăl, în afară de Fiul și acela căruia vrea Fiul să i-L descopere.”** (Luca 10:22)

- **„Tatăl iubește pe Fiul, și a dat toate lucrurile în mâna Lui”.** (Ioan 3:35)

- **„Tot ce are Tatăl, este al Meu; de aceea am zis că va lua din ce este al Meu, și vă va descoperi.”** (Ioan 16:15) – Luca 15:31.

- **„tot ce este al Meu, este al Tău, și ce este al Tău, este al Meu...”.** (Ioan 17:10)

Aceste pasaje nu indică că Isus are toate lucrurile prin Sine; cum ar fi normal dacă ar fi Dumnezeu. Dacă Isus ar fi Dumnezeu, textele ar trebuie să spună, ceva de genul: *„Toate lucrurile le-am avut din veșnicie împreună cu Tatăl ”*, dar nici un pasaj nu spune așa ceva; ci, ele indică că Fiul are toate lucrurile deoarece **Tatăl le-a dat**. Și aceste texte nu indică că și Spiritul Sfânt ar fi avut sau primit, toate câte a primit Fiul. Trinitatea implică trei persoane, nu două!

Aceste pasaje indică mai degrabă că Isus nu este Dumnezeu, deoarece Dumnezeu nu are **„trebuință de ceva, El, care dă tuturor viața, suflarea și toate lucrurile”** (Fapte 17:25,28).

Și chiar dacă Isus a primit toate lucrurile, le-a primit pentru a stăpâni împreună cu Tatăl, și pentru un timp (1Corinteni 15:24-28), pe când Dumnezeu le are din veșnicie în veșnicie. Faptul că Isus are toate lucrurile (cu toate că există și excepții vezi: Matei 20:23; Fapte 1:7), Îl face cel mult o persoană rânduită și autorizată de Dumnezeu spre a dirija lucrurile lui Dumnezeu, nu un Dumnezeu prin Sine.

În mod asemănător, Isus este făcut Domn peste toate lucrurile, dar El este și un serv supus Tatălui, și nu egal cu Tatăl (comp. cu Fapte 5:31 cu 4:27).

În plus, despre Spiritul Sfânt nu se spune că a primit ,toate lucrurile’, pentru a stabili o Sfântă Treime!

VII) Un alt raționament este că îngerul lui Iehova din Vechiul Testament se prezintă ca Iehova, și acesta nu poate fi decât Isus înainte de întrupare, conform cu majoritatea teologilor trinitarieni.

Identitatea îngerului Domnului a fost discutată, mai ales din cauza felului în care El se adresa de multe ori oamenilor ca și cum ar fi fost însuși Iehova, iar fiindcă El a apărut cu înfățișare umană, unii îl consideră ca fiind Cristos înainte de întruparea și nașterea Sa din fecioară. Argumentul lor este următorul: „*îngerul vorbește ca Dumnezeu, Se identifică pe Sine cu Dumnezeu și exercită prerogativele lui Dumnezeu...Aparițiile Îngerului Domnului încetează după Încarnarea lui Cristos, ceea ce susține concluzia că El este Cristos înainte de Încarnare.*” (citad din „**Teologie Elementară**” p.116). Este interesant că trinitarienii resping ideea că Isus ar fi un înger, idee susținută de Martorii lui Iehova, adventiști, etc., idee care savanților trinitarieni li se pare dezgustătoare, însă tot ei susțin că de fapt, **îngerul** lui Iehova este Isus!?!

Care este adevărul despre îngerul lui Iehova?

Este clar că Îngerul lui Iehova este o manifestare a lui Iehova, dar aceasta nu înseamnă că îngerul lui Iehova nu este o persoană distinctă de Iehova, de Dumnezeu însuși. El vorbește ca și cum ar fi Dumnezeu sau Iehova, dar El este o ființă distinctă de Acesta (vezi: Geneza 19:24; Zaharia 3:1,2).

De fapt El este înger, care înseamnă: un trimis a lui Dumnezeu (vezi Exod 20:16; Fapte 7:35-38); este îngerul care are Numele lui Dumnezeu în el (Exod 23:20-22); îngerul lui Dumnezeu (Exod 14:19; 23:23; Numeri 20:16); este îngerul dinaintea feței lui Dumnezeu (Isaia 63:9).

Dar să fie oare îngerul DOMNULUI (lui Iehova) = Domnul Isus înainte de întruparea și nașterea Sa din fecioară?

Nu, deoarece există dovezi care infirmă o astfel de teză:

📖 Matei 1:20-24 BC: „**Dar pe când se gândea el la aceste lucruri, i s-a arătat în vis un înger al Domnului și i-a zis: „Iosife, fiul lui David, nu te teme să ieși la tine pe Maria, nevastă-ta, căci ce s-a zămislit în ea, este de la Duhul Sfânt. Ea va naște un Fiu, și-i vei pune numele Isus, pentru că El va mântui pe poporul Lui de păcatele sale... Când s-a trezit Iosif din somn, a făcut cum îi poruncise îngerul Domnului („îngerul lui Iehova” SCC); și a luat la el pe nevastă-sa.”**

📖 Luca 2:9 BO: „**Și iată îngerul Domnului („îngerul lui Iehova” NW) a stătut lângă ei și slava Domnului a strălucit împrejurul lor, și ei s-au înfricoșat cu frică mare.”**

Observăm din aceste texte pe care din păcate teologii trinitarieni nu le-au observat, că expresia „**îngerul DOMNULUI**”, apare și în Noul Testament în mod clar de două ori, în Matei 1:20-24 și Luca 2:9.

Astfel în timp ce Maria era deja însărcinată cu Isus (Matei 1:18-19), acest înger a venit la Iosif ca să-l convingă să o i-a pe Maria de nevastă. Astfel e clar din acest text că Cristos nu putea fi **și în pântecul Mariei, și să vină la Iosif sub formă de înger.**

În Evanghelie lui Luca e și mai clar, Îngerul Domnului apare **după** nașterea lui Isus (Luca 2:7-9), astfel Isus nu poate fi Îngerul Domnului și pruncul Isus. Iar acest lucru este fatal pentru doctrina trinității, deoarece dacă o altă

persoană în afară de Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt, se prezintă ca Iehova vorbind la persoana întâia, și lucrează în autoritatea lui Iehova, atunci nu avem de a face cu un Dumnezeu în trei persoane; ci, fie un Dumnezeu în patru persoane, sau chiar în mai multe persoane; sau un Dumnezeu care este o persoană dar se manifestă prin multe persoane!

Prin urmare, Dumnezeu este o singură persoană, dar se poate manifesta prin multe persoane, chiar și prin îngeri, îngerii devenind ‚Dumnezeu’ și ‚Iehova’ dar nu prin Sine; ci, datorită faptului că Dumnezeu alege să se exprime prin ei. Astfel îngerul DOMNULUI este altcineva, și nu Domnul Isus înainte de a veni pe pământ!

De fapt în Biblie „îngerul DOMNULUI” („îngerul lui Iehova” SCC, NW) este descris și prin expresiile: „un înger al Domnului” (comp. Matei 1:20 cu 1:24); „îngerul lui Dumnezeu” (comp. Geneza 16:7-11 cu 21:17; și Exod 14:19; Isaia 63:9 cu Judecători 2.1).

Astfel acest înger al lui Iehova a fost activ și după nașterea lui Isus din fecioara Maria, atunci când un înger al Domnului se arată în vis lui Iosif, în Egipt (Matei 2:19); atunci când: un mare cutremur de pământ; căci un înger al Domnului s-a pogorât din cer, a venit și a prăvălit piatra de la ușa mormântului și a șezut pe ea (Matei 28:2); sau când un înger al Domnului s-a înfățișat la păstori (Luca 2:9); sau când un înger al Domnului a deschis ușile temniței (Fapte 5:19); sau la călăuzit pe Filip (Fapte 8:26); sau altă dată când a fost eliberat Petru din închisoare (Fapte 12:7); tot el a fost cel ce l-a lovit pe Irod, pentru că nu dăduse slavă lui Dumnezeu. Și a murit mâncat de viermi (Fapte 12:23).

Există și alte dovezi suplimentare că îngerul lui Iehova nu este Isus în existența preumană:

 Evrei 9:28: „**tot așa, Hristos, după ce s-a adus jertfă o singură dată, ca să poarte păcatele multora, Se va arăta a doua oară, nu în vederea păcatului, ca să aducă mântuirea celor ce-L așteaptă.**”

Biblia nu învață de mai multe venituri ale Domnului Isus pe pământ, decât de două (vezi și Ioan 14:2-3), pe care autorul cărții către Evrei le explică atât de frumos în acest verset, prima venire a lui Isus ca om pentru a purta păcatele multora și a se da pe Sine, ca preț de răscumpărare; iar a doua venire în viitor pentru salvarea creștinilor care așteaptă revenirea Lui.

În contrast, îngerul lui Iehova, s-a arătat de multe ori oamenilor în chip de bărbat (vezi ca exemplu: Iosua 5:13-15; Judecători 2:1-4; 6:11-22; 13:3-21), deci acesta nu poate fi Domnul Isus, căci atunci trebuie să vorbim de mai multe încarnări ale Lui!?! Chiar dacă Domnul Isus a acționat și în vechiul legământ, El a făcut-o nu ca bărbat; ci, ca **Cuvânt și Înțelepciune**.

Conform cu Apocalipsa 1:1, Dumnezeu Tatăl a trimis revelația, prin Fiul, Fiul apoi prin înger la Ioan. În mod asemănător Dumnezeu a lucrat cu Israelul și în vechiul legământ. Adică Dumnezeu Tatăl a lucrat prin Fiul la nivel spiritual, nevăzut, iar Fiul lui Dumnezeu prin îngerul lui Iehova care s-

a arătat la Moise și la alții și le-a comunicat ceea ce era necesar la nivel vizibil.

Astfel partea vizibilă a lucrării lui Dumnezeu, a fost făcută în vechime de îngerii și oameni, iar cea invizibilă de Dumnezeu și Cuvântul (Isus) Său. Doar în Scripturile creștine, Fiul apare ca persoană vizibilă, ca om, El nu apare așa în Scripturile ebraice.

Astfel dacă cineva ar spune: Ce rol a avut atunci Isus înainte de a deveni om? Răspunsul ar fi: Prin El s-au creat toate, prin El se susține toate, Prin El Dumnezeu a transmis informațiile la îngerul lui Iehova și la alți îngeri, dar și la profeți (vezi: 1Petru 1:10-12).

Alte argumente că Îngerul lui Iehova nu este Isus:

Mărturia apostolilor: Scriitorii Scripturilor Creștine (Noului Testament), au crezut și au mărturisit că Dumnezeu a acționat printr-un înger nu prin Fiul Său Isus Cristos. Astfel în Galateni 3:19, se spune: „**Atunci pentru ce este Legea? Ea a fost adăugată din pricina călcărilor de lege, până când avea să vină „Sămânța”** căreia îi fusese făcută făgăduința; și a fost dată prin îngeri, prin mâna unui mijlocitor (Moise).” Pavel aici arată că legea a fost dată lui Moise mediatorul Vechiului Legământ, prin îngeri nu prin Fiul, care este descris ca fiind sămânță, care trebuia să vină ulterior. Vechiul Testament, descrie că legea a fost dată prin îngerul lui Iehova, iar Pavel vorbește tot de îngeri nu de Fiul lui Dumnezeu: Isus Cristos.

De fapt Pavel mai precizează în Galateni 4:4: „**Dar când a venit împlinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub Lege.**”

Tot la fel în Evrei 1:1: se spune: „**După ce a vorbit în vechime părinților noștri prin proroci, în multe rânduri și în multe chipuri, Dumnezeu, la sfârșitul acestor zile, ne-a vorbit prin Fiul.**” Astfel e clar că apostolii nu au învățat de un Fiu venit sub formă de înger în Vechiul Testament; ci, de Fiul lui Dumnezeu venit la „**împlinirea vremii**”, ca să fie ispășire pentru păcatele noastre.

Evrei 2:2-3 „**Căci, dacă Cuvântul vestit prin îngeri s-a dovedit ne-zguduit și dacă orice abatere și orice neascultare și-a primit o dreaptă răsplătire, cum vom scăpa noi, dacă stăm nepăsători față de o mântuire așa de mare, care, după ce a fost vestită întâi de Domnul, ne-a fost adevărată de cei ce au auzit-o**”.

În acest text se face o antiteză între „**Cuvântul vestit prin îngeri**” și Cuvântul vestit „**de Domnul** (Isus)”, dacă Domnul Isus ar fi fost un înger din Vechiul Testament care s-a arătat lui Moise, atunci antiteza pe care Pavel își construiește argumentarea este greșită, și este un nonsens. Adică nu are sens să luăm aminte cu interes maxim la o „**mântuire așa de mare**”, vestită de însuși Domnul Isus, dacă vestirea legii a fost făcută tot de însuși Domnul Isus. Pavel face o distincție clară între perioada în care Dumnezeu a vorbit prin îngeri și prin profeți; și perioada în care ne-a vorbit prin Fiul și Domnul nostru Isus Cristos (Evrei 1:1,2; 2:2-4; vezi și antitezele din Evrei 10:28-29; 12:24-25).

În concluzie, îngerul lui Iehova nu este însuși Iehova; ci, un mesager al lui Iehova având autoritatea, și lucrând/acționând în Numele Lui.

Îngerul lui Iehova nu este nici Domnul Isus înainte de a veni pe pământ, ci îngerul lui Iehova este Arhanghelul Mihail, care nu este Isus cum susțin adventiștii și martorii (comp. Zaharia 3:1-2 cu Iuda 1:9); ci, este îngerul păzitor al lui Israel, și una dintre cele mai de seamă căpetenii îngerești (Daniel 10:13,21), numite și căpetenia oștirii Domnului (Iosua 5:13-15).

În plus, putem preciza că Iehova nu s-a manifestat doar prin această căpetenie îngerească; ci, și prin alți îngeri, și ei identificați uneori cu Dumnezeu sau cu Iehova. În cartea „**Teologie elementară**” de C. Ryrie, se recunoaște la subtitlul, **Îngerul lui Yahweh:** „*Cu toate că această expresie se poate referi la oricare dintre îngerii lui Dumnezeu (1Regi 19:7; cf. V.5), uneori Îngerul este desemnat ca fiind Dumnezeu și în același timp distinct de El (Geneza 16:7-13; 18:1-21; 19:1-28; Maleahi 3:1).*” [sublinierea îmi aparține].

În Geneza 18:1-14, textul spune că Iehova i s-a arătat lui Avraam, și a vorbit cu Avraam; iar relatarea arată că au fost trei bărbați în vizită la Avraam.

Unii trinitarienii interpretează că a fost Sfânta Treime prezentă la Avraam, însă textul, mai târziu arată că doi dintre ei erau îngeri (Geneza 19:1). Deci nu a fost vorba de Sfânta Treime, sub forma a trei bărbați; ci, a fost vorba de trei îngeri, după cum arată și Noul Testament (Evrei 13:2). Iată trei îngeri identificați cu Iehova, cu adevărat un singur Iehova, dar care se manifestă în și prin mulți.

Doi din acești îngeri, au plecat la Sodoma, și unul a rămas de vorbă cu Avraam; dar relatarea, îl prezintă și pe acesta ca fiind Iehova (Geneza 18:16-33). Deci în acest text apar doi Iehova, astfel mai târziu, în Geneza 19:24, se relatează: „**Atunci DOMNUL („Iehova” SS 1874) a făcut să plouă peste Sodoma și peste Gomora pucioasă și foc de la DOMNUL („Iehova” SS 1874) din cer.**” Deci din acest text apar doi Iehova; dacă suntem sinceri, Unu care face să cadă foc din cer de la celălalt Iehova din cer. Cel din cer este însuși Dumnezeu Tatăl, iar Cel de pe pământ un înger, adică manifestarea (teofania) vizibilă a lui Iehova. Alte texte în care apar doi Iehova: Exod 19:24; Numeri 25:4; Osea 1:1,7; Zaharia 2:10; Zaharia 3:1-2. Unul este Însuși Iehova, celălalt este îngerul, adică teofania, sau arătarea, manifestarea lui Iehova, deoarece Iehova este unul singur, adică o singură persoană: Deuteronom 6:4-6; Marcu 12:29-32.

Însă arătarea sau manifestarea lui Iehova poate fi făcută și prin îngeri sau prin Isus (comp. Isaia 40:3 cu Matei 3:3). Îngerii sunt numiți când „**Îngerul Domnului**” când „**Domnul**” (Iehova) – Zaharia 1:8-16; 3:1-2; ei au o autoritatea puternică (Apocalipsa 5:2; 10:1; 18:1-4; 21; 19:17; 20:1-2).

În concluzie, îngerul lui Iehova nu este Domnul Isus înainte de a deveni carne, și prin urmare nu avem un Iehova manifestat în trei persoane; ci, un

Iehova manifestat în mai multe persoane, și astfel doctrina trinității nu este validă.

VIII) Un alt raționament, este că **titlurile lui Dumnezeu, se aplică și la Tatăl și la Fiul și la Spiritul Sfânt, și compararea versetelor corespunzătoare din Noul Testament cu cele paralele din Vechiul Testament, demonstrează ca Isus și Spiritul Sfânt sunt Dumnezeu. Domnul Isus este descris în termeni rezervați doar lui Dumnezeu.**

Argumentele trinitarienilor sunt:

Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt, au un singur Nume.

Trinitarienii susțin că Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt au un singur Nume: tetragrama în Vechiul Testament și **Domnul** în Noul Testament, ei aduc ca argumente:

Isus este numit: 'Iehova' (Ieremia 23:6; 33.16; Zaharia 12:7-10; compară și Isaia 40:3 cu Matei 3:3; Marcu 1:3; Luca 1:76; Ioan 1:23). Am explicat în capitolul 2 al cărții, că Domnul Isus ca și îngerii se prezintă ca Iehova, deoarece sunt arătări (Theofanii) sau manifestări ale lui Iehova, nu pentru că ar fi însuși Iehova, am adus acolo argumente, că Iehova este doar Tatăl [pentru o reîmprospătare, se poate reciti capitolul 2].

Un alt argument este pasajele unde și Tatăl și Fiul sunt numiți Domn (Kyrios), ca de pildă: **„Domnul (KYRIOS) a zis Domnului (KYRIOS) Meu: „Șezi la dreapta Mea, până voi pune pe vrăjmașii Tăi sub picioarele Tale?”** (Matei 22:44).

Acest text în versiunea Cornilescu susține doi domni și nu unul! Apoi nu spune că Numele lor este Domnul!

De fapt, acest pasaj este un citat din Psalm 110:1, unde apare: YHWH, iar cu siguranță Matei care a scris Evanghelia în ebraică a redat ca și Psalmul 110:1, în ebraică nu și-a permis să falsifice Cuvântul lui Dumnezeu!

Astfel redarea corectă a acestui pasaj este așa cum redă, traducerea SCC; NTTF- 2008, NW: **„Iehova i-a zis Domnului meu”**.

Însă Biblia arată că Numele Tatălui și Numele Fiului, nu este același, după cum putem citi în Apocalipsa 14:1: **„Apoi m-am uitat, și iată că Mielul stătea pe muntele Sionului; și împreună cu El stăteau o sută patruzeci și patru de mii, care aveau scris pe frunte Numele Său (al Fiului) și Numele Tatălui Său.”**

Un alt argument, că Numele Tatălui și al Fiului nu este același este faptul că Tatăl este din veșnicie și Numele Lui la fel, pe când Fiul a fost creat / născut din Tatăl la început și Numele Lui este doar de la început.

Dumnezeu i-a precizat lui Moise: **„Așa vei zice fiilor lui Israel: Iehova Dumnezeul părinților voștri, Dumnezeul lui Abraam, Dumnezeul lui Isac, Dumnezeul lui Iacob m-a trimis la voi; acesta este numele Meu în etern, și aceasta este amintirea mea pentru toate generațiile.”** (Exod 3:15 SS 1874)

Daniel 2:20: „Daniel a luat cuvântul și a zis: **„Binecuvântat să fie Numele lui Dumnezeu, din veșnicie în veșnicie! A Lui este înțelepciunea și puterea”**. (vezi și: 1Cronici 16:36; Neemia 9:5; Psalm 41:13; 72:17-18; 106:48; 135:13; 145:21).

În concluzie: Numele Tatălui, nu este identic cu numele Fiului, Numele Tatălui, fiind: **„Iehova”** iar numele Fiului: **„Isus”** (Matei 1:21). În ce privește Numele Spiritului Sfânt, conform cuvintelor lui Isus, Numele Spiritului Sfânt este: **„Mângâietorul”** (Ioan 14:26; 15:26; 16:13).

În concluzie, Numele Tatălui nu este același cu Numele Fiului și al Spiritului Sfânt, astfel teoria potrivit căruia: Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt sunt o Ființă, și au un singur Nume, nu este nici biblică nici adevărată!

Un alt argument al trinitarienilor, este că **Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt, sunt un singur Domn**.

Însă nicăieri în Scripturi, Spiritul Sfânt nu este numit **„Domn”**. Psajul din 2Corinteni 3:16-17, unde cineva acolo este numit (lit.) **„Domnul Duhul”**, este aplicat de trinitarieni și modaliști la Duhul.

Însă textul și contextul se referă la Domnul Isus, în v.14, arată că vâlul care era pus peste gândurile întunecate ale evreilor la citirea V.T. este desființat de Cristos, iar v. 15-17, este o continuare a v.14, în v.16 se spune: **„Dar ori de câte ori vreunul se întoarce la Domnul, marama este luată”**. La care Domn trebuiau să se întoarcă evreii? În v.14 se spune că la Cristos, pe El nu-l cunoșteau și nu-L recunoșteau, pe Tatăl și pe Duhul Sfânt Îl cunoșteau din vechime. Iar v.17,18, continuă descrierea acestui Domn, voi reda pasajul conform cu o traducere literală: **„Iar Domnul este Spiritul; iar unde este Domnul-Spiritul, este libertate. Iar noi toți, cu o față dezvelită, reflectând gloria Domnului, suntem transformați în același chip, din glorie în glorie, așa ca de către un Domn-Spirit.”** (NTTF - 2008; vezi și SCC). În nota de subsol, se explică: *„Domnul Iesus Christos (Cel din v. 14)”*.

Prin urmare, nicăieri în Scripturi Spiritul Sfânt nu este numit: **Domn**.

În plus, chiar dacă Tatăl și Fiul sunt numiți: Domn, nicăieri nu se spune că ei formează sau sunt un singur Domn, astfel teoria potrivit căreia Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt, sunt **un singur Domn** este ne-biblică, și falsă.

Biblia arată că atât Tatăl este Domn (Matei 11:25; Apocalipsa 11:15; Iacob 3:9), cât și Fiul (Fapte 5:31), chiar și oamenii sunt numiți domni (Geneza 18:12; 23:11,15; 33:14, etc.), cât și îngerii (Geneza 19:1-2; Iosua 5:14; Judecători 6:13; Apocalipsa 7:14).

Scriptura vorbește de Domnul (Tatăl) de lângă Isus, și de Isus ca Domn al lui David (Matei 22:43-45; Marcu 12:35-37; Luca 20:42-44). Apostolii explică atât de frumos același pasaj când spun: în Fapte 2:24-36: **„Căci David zice despre El (Isus): „Eu aveam totdeauna pe Domnul (Tatăl) înaintea mea, pentru că El este la dreapta mea, ca să nu mă clatin... Căci David nu s-a suit în ceruri, ci el singur zice: „Domnul (Iehova) a zis Domnului meu (Isus): „Șezi la dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi sub picioarele Tale.”**

Să știe bine, deci, toată casa lui Israel, că **Dumnezeu a făcut Domn și Hristos pe acest Isus pe care L-ați răstignit voi.**”

Iată din nou, doi Domni, unul este Domnul care l-a susținut pe Isus să nu se clatine, și care L-a făcut pe Isus să fie Domn. Dacă Isus este făcut Domn, El nu este Domn din veșnicie, și atunci nu este nici deo-Ființă cu Tatăl, nici Dumnezeu, nici un singur Domn cu Tatăl, care este Domn din veșnicie în veșnicie!

Un alt argument al trinitarienilor este că potrivit opiniei lor: **Isus este descris în termeni rezervați doar lui Dumnezeu ???** Oare așa să fie?!

Creator al tuturor lucrurilor: Ioan 1:3; Efeseni 3:9; Coloseni 1:16-17; Evrei 2:10.

Reprezentarea exacta a Tatălui : Evrei 1:3; Ioan 12:45 si 14:6-11; Isaia 46:9.

Cel Atotputernic: Apocalipsa 1:8; 21:5-7.

Primul si Ultimul: Apocalipsa 1:17; 2:8; 22:13 (Comparați cu Isaia 44:6).

Să luăm pe rând aceste argumente:

Trinitarienii afirmă că Domnul Isus și Spiritul Sfânt sunt prezentați în Biblie, ca fiind Creatori ai universului și prin urmare ei nu sunt din creație; ci, fac parte din Dumnezeire.

În primul rând, trebuie să facem precizarea, că meritul și calitatea de Creator îi revine lui Dumnezeu Tatăl, cel care a plănuțit, a avut voința aceasta, a ordonat, a inițiat, a dat putere și astfel titlu de Creator (Făcător) îi revine Lui (Apocalipsa 4:11; Evrei 3.4; Isaia 45:11,18; Ioan 5:19).

Nici lui Cristos; nici Spiritului Sfânt, nu i se dă titlu de Creator sau co-creator, cu toate că ei au participat la creație (Geneza 1:2; Psalm 33:6; Coloseni 1:15-17; Isaia 40:13).

De pildă, nu Solomon personal a zidit templul, dar el este considerat că l-a zidit, deoarece el a primit planul, el a ordonat, și el a finanțat lucrarea și coordonat. Biblia face următoarele afirmații despre Solomon: „**Casa pe care a zidit-o împăratul Solomon Domnului... În timp de șapte ani a zidit-o Solomon... Astfel s-a isprăvit toată lucrarea pe care a făcut-o împăratul Solomon pentru Casa Domnului**” (1Regi 6:2,38; 7:51). Iată meritul construirii templului este a lui Solomon nu a muncitorilor care au lucrat.

Nicăieri în Scripturi, nici Isus, nici Spiritul Sfânt, nu este numit Creator, Făcător, nici măcar co-creator, cu toate că știm că **prin** Cuvânt și Spiritul Sfânt, s-au făcut toate lucrurile (Geneza 1:2; Psalm 33:6; Ioan 1:1-3; Coloseni 1:15-17).

De ce însă Scriptura nu-i numește: Creator?

Răspunsul este simplu, deoarece meritul creației, Biblia nu-l atribuie nici Fiului, nici Spiritul Sfânt; ci, Tatălui (Isaia 64:8; Maleahi 2:10; Matei 19:4; Evrei 1.2; 3:4; Apocalipsa 4:11).

Tocmai de aceea Fiul este descris și numit în Biblie, mai ales în Scripturile ebarice ca fiind mai degrabă o manifestare a Tatălui, o însușire externă a Tatălui, cum ar fi: **Înțelepciunea lui Dumnezeu** (Proverbe 8:22-25), **priceperea și Cuvântul lui Dumnezeu** (Psalm 33:6; Ieremia 10:12; 51:15;

Evrei 11:2), **brațul lui Dumnezeu** (Isaia 40:10; 48:13; 51:5; 52:10; 53:1; 59:16; 63:5; 66:2).

Și la fel și Spiritul Sfânt, este numit: **sufierea lui Dumnezeu** (Iov 33:4; 34:12-15; Psalm 33:6), **mâna sau brațul lui Dumnezeu** (Iov 10:8; Isaia 63:10,12; Ieremia 27:5) **puterea lui Dumnezeu** (Ieremia 10:12; 51:15), **degetul lui Dumnezeu** (Exod 8:19; comp. Matei 12:28 cu Luca 11:20), tocmai pentru ca întreaga slavă să-i revină lui Dumnezeu, și nu agenților folosiți de Dumnezeu.

În al doilea rând, tocmai pentru a indica că Isus a fost un lucrător-intermediar sau agent al creației, dar cu putere și înțelepciune primită de la Tatăl.

Astfel dacă trinitarienii spun că Isus este Creatorul, îi invităm în spiritul dragostei, să ne arate în Scripturi acest titlu aplicat la Fiul, faptul că **prin** Fiul a fost făcute toate, nu indică decât că Fiul a fost agentul creator al Tatălui, care a lucrat cu puterea, înțelepciunea lui Dumnezeu și sub cârmuirea Acestuia.

În ce privește, conceptul că Isus este „**Cel Atotputernic**”: Apocalipsa 1:8; 21:5-7. nici unul din pasaje nu susțin așa ceva, Apocalipsa 1:8, se referă la Tatăl (comp. v.4 cu 8), tot la fel Apocalipsa 21:5-7, unde creștinii sunt numiți fii a Acelei persoane, nu frați Lui, dacă ar fi vorba de Isus în acel pasaj, creștinii ar fi numiți frați, nu fii.

În ce privește faptul că Isus este reprezentarea exactă a lui Dumnezeu: Evrei 1:3; Ioan 12:45, 14:6-11; argumentul este mai degrabă în defavoarea trinității, dacă Fiul este imaginea Ființei lui Dumnezeu, atunci El nu este aceeași Ființă cu Dumnezeu; ci, o altă ființă distinctă de Dumnezeu.

În plus, este normal ca Fiul să aibă caracterul Tatălui, după cum un fiu pământesc poate semăna leit cu tatăl său, fără a însemna egalitate între fiu și tată.

Un alt pasaj folosit de trinitarieni este Ioan 14:9, unde Isus spune: „**Cine m-a văzut pe mine a văzut pe Tatăl.**” Dacă citim contextul înțelegem cuvintele Domnului nostru, căci Filip a cerut să vadă printr-o viziune pe Tatăl (v.8), iar Isus a scos în evidență că ei îl pot vedea pe Tatăl uitându-se la El care este imaginea Tatălui (Evrei 1:3), astfel ucenici puteau să-l cunoască pe Tatăl mai bine ca profeții din vechime, căci Isus prin calitățile lui și modul lui de comportare reflecta la Cel mai înalt nivel personalitatea Tatălui (Coloseni 1:15).

Faptul că Isus este chipul lui Dumnezeu, întipărirea Ființei Lui, este mai mult o dovadă că Isus îl reflectă pe Adevăratul Dumnezeu, este o copie a Ființei lui Dumnezeu, și nu însăși Ființa lui Dumnezeu așa cum susține trinitatea.

📖 2Corinteni 4:4: „**a căror minte necredincioasă a orbit-o dumnezeul veacului acestuia, ca să nu vadă strălucind lumina Evangheliei slavei lui Hristos, care este chipul lui Dumnezeu.**”

📖 Evrei 1:3: „El, care este oglindirea slavei Lui și întipărirea Ființei Lui și care ține toate lucrurile cu Cuvântul puterii Lui, a făcut curățirea păcatelor și a șezut la dreapta Măririi în locurile prea înalte”.

Prin aceste texte, se sugerează că Isus este chipul și întipărirea Ființei lui Dumnezeu, însă aceste pasaje, arată că Isus nu este **din** Ființa lui Dumnezeu; ci, o *image* a acestei Ființe. Deci Tatăl și Fiul nu sunt o *Ființă*, ci *două Ființe*, una este Dumnezeu, iar Fiul, ca orice fiu seamănă cu tatăl. Dar aceasta nu înseamnă egalitate, după cum chiar dacă un fiu seamănă foarte bine cu tatăl lui fizic, dar aceasta nu înseamnă că este egal în vârstă sau cunoștință cu tatăl său.

În plus, și noi oamenii sunt făcuți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, dar nu înseamnă că suntem Ființa lui Dumnezeu sau egali cu Dumnezeu (Geneza 1:27; Efeseni 4:24; Coloseni 3:10; Iacob 3:9)!

Iar chiar dacă Isus este imaginea Tatălui, aceasta nu înseamnă egalitate, căci și noi vom fi „**asemenea chipului Fiului său**” (Romani 8:29) însă aceasta nu înseamnă că vom fi egali în esență cu Cristos, nu-i așa ?

Trinitarienii aduc în atenție: „**Aduceți-vă aminte de cele petrecute în vremurile străbune; căci Eu sunt Dumnezeu și nu este altul, Eu sunt Dumnezeu și nu este nici unul ca Mine**” (Isaia 46:9). Ei sugerează că dacă nu există altul ca Dumnezeu, atunci Fiul nu poate fi în exteriorul Ființei lui Dumnezeu; ci, doar în Ființa lui Dumnezeu!

Însă contextul textului, nu se referă la a compara: Fiul, îngeri, creaturi spirituale, sau nici chiar oamenii cu Dumnezeu; ci, este vorba de a compara idolii păgâni, idolii lipsiți de viață și de puterea de a prevesti viitorul, cu Dumnezeu.

În v.1 se vorbește de anumiți idoli babilonieni, și arată că ei s-au prăbușit, și chiar sunt duși în captivitate, în contrast cu Iehova, care îi va sprijini și mântui pe Israel. Iehova îi întreabă pe evrei în Isaia 46:5-8: „**Cu cine Mă veți pune alături, ca să Mă asemănați? Cu cine Mă veți asemăna și mă veți potrivi? Ei varsă aurul din pungă și cântăresc argintul în cumpănă; tocmesec un argintar să facă un dumnezeu din ele și se închină și îngenunche înaintea lui. Îl poartă, îl iau pe umăr, îl pun la locul lui; acolo rămâne și nu se mișcă din locul lui. Apoi strigă la el, dar nu răspunde, nici nu-i scapă din nevoie. Țineți minte aceste lucruri și fiți oameni! Veniți-vă în fire, păcătoșilor.**”

El își arată supremația față de idoli spunând în v.9-11, despre capacitatea sa de a prevesti viitorul și de a împlini hotărârile Lui, în acest context, nici unul dintre idolii popoarelor nu este ca Iehova. Însă cu siguranță Fiul Său, care există în forma (înfățișarea) lui Dumnezeu, este asemănător cu Dumnezeu (Filipeni 2:6).

De fapt, dacă trinitarienii aplică Isaia 46:9, la Isus, adică dacă profetul Isaia ar face o comparație, între Isus și Tatăl, păi atunci s-ar contrazice Scriptura, căci ea afirmă că Isus este chipul lui Dumnezeu. Însă profetul Isaia, face o antiteză între Iehova și idoli, nu între Tatăl și Fiul.

În ce privește teoria potrivit căreia Isus este Dumnezeu deoarece este numit Începutul și Sfârșitul sau Primul și Ultimul: Apocalipsa 1:17; 2:8; 22:13 (Comp. cu Isaia 44:6), această interpretare nu este reală, din următoarele motive:

În Biblie titlul de ALFA ȘI OMEGA îl găsim doar în cartea Apocalipsa, și acesta este o combinație a primei și ultimei litere din alfabetul grecesc, respectiv **α** și **Ω** care corespundând literelor alef și taw din alfabetul ebraic. Acest titlu este atribuit atât Tatălui (Apocalipsa 1:8; 21:6); cât și Fiului: Isus Cristos (Apocalipsa 22:12-13).

Expresia: „alfa și omega” exprimă foarte bine ideea de **„cel dintâi și cel de pe urmă”**. (compară Isaia 44:6: **„Așa vorbește Domnul: ... „Eu sunt Cel dintâi și Cel de pe urmă”**; cu Apocalipsa 2:8).

Există mai multe extreme în ce privește comentariile legate de acest titlu, trinitarienii care susțin că prin acest titlu, Domnul Isus își arată co-eternitatea, egalitatea cu Tatăl, modaliștii care susțin că Tatăl cu Fiul sunt o singură persoană, și Martorii lui Iehova care susțin că acest titlu se aplică doar lui Dumnezeu Tatăl, ei spunând: *„titlul de „Alfa și Omega” se aplică lui Dumnezeu cel Atotputernic, Tatălui, nu Fiului”* (cartea: **„Argumente”**, p. 399; vezi și cărțile: **„Apocalipsa”** p.316; și **„Perspicacitate”** Vol I; p. 80).

Care este realitatea despre acest titlu și semnificația lui?

Pentru a da răspunsul vă invit să citiți în Scripturi personal versetele unde apare acest titlu:

Apocalipsa 1:8: **„Eu sunt Alfa și Omega, Începutul și Sfârșitul”** zice Domnul Dumnezeu, Cel ce este, Cel ce era și Cel ce vine, Cel Atotputernic.

Apocalipsa 21:6: **„Apoi mi-a zis: „S-a isprăvit! Eu sunt Alfa și Omega, Începutul și Sfârșitul. Celui ce îi este sete, îi voi da să bea fără plată din izvorul apei vieții.”**

Apocalipsa 22:13: **„Eu sunt Alfa și Omega, Cel dintâi și Cel de pe urmă, Începutul și Sfârșitul.”**

Expresia Alfa și Omega apare în unele traduceri și în Apocalipsa 1:11, ca de pildă în traducerea Cornilescu, unde se spune: **„Eu sunt Alfa și Omega, Cel dintâi și Cel de pe urmă. Ce vezi, scrie într-o carte și trimite-o celor șapte Biserici: la Efes, Smirna, Pergam, Tiatira, Sardes, Filadelfia și Laodicea.”**

Însă prima parte a versetului și anume: **„Eu sunt Alfa și Omega, Cel dintâi și Cel de pe urmă”**, nu apare în manuscrisele grecești vechi, printre care și: Codex Alexandrinus, Sinaitic, și în Codex Ephraemi rescriptus. Și de aceea acest pasaj nici nu apare în multe traduceri moderne și exacte care se bazează pe textul critic grecesc.

De pildă, nu apare în multe traduceri din limba română, cum ar fi: Biblia Cornilescu revizuită de GBV (BCR); Noul Testament Psacal (1992); Biblia

București 2001 (BB- 2001); Noul Testament în limba română contemporană (TLRC); Noul Testament în limba română modernă (TLRM); Sfintele Scripturi Traducerea Lumii noi (NW); Noul Testament Bartolomeu Anania 1998, NTR (2007); Noul Testament Traducerea Fidelă 2008 (NTTF-2008); Scripturile Calea Creștină (SCC); etc.

Revenind la cele trei texte unde apare expresia Alfa și Omega, cine se prezintă cu acest titlu, Tatăl sau Fiul?

Luând textele pe rând, titlul de Alfa și Omega în Apocalipsa 1:8, se referă la Tatăl, chiar dacă v.5-7, vorbesc de Isus și de venirea Fiului cu norii cerului. Motivul pentru care v.8 se aplică la Tatăl, este pentru că aici persoana se descrie prin cuvintele: **„zice Domnul Dumnezeu, Cel ce este, Cel ce era și Cel ce vine, Cel Atotputernic.”** Nicăieri în Scripturi Fiul nu este descris ca fiind: **„Domnul Dumnezeu”**, (în unele traduceri **„Iehova Dumnezeu”** vezi NTTF-2007; NW; SCC), nici ca **„Cel Atotputernic”**, dar argumentul cel mai clar este că persoana din v. 8 este descrisă și prin cuvintele: **„Cel ce este, Cel ce era și Cel ce vine”**, la care Ioan face referire în v.4, și care este altcineva decât Fiul, care este prezentat de Ioan abia în v.5. este clar deci că: **„Cel ce este, Cel ce era și Cel ce vine”**, este Dumnezeu Tatăl.

Tot la fel ca Apocalipsa 1:8, pasajul din 21:6 se referă la Dumnezeu Tatăl, deoarece persoana care vorbește aici continuă și în v.7 spunând: **„Cel ce va birui, va moșteni aceste lucruri. Eu voi fi Dumnezeul lui și el va fi fiul Meu.”** Deci cel ce biruie lumea va fi **fiul** lui Alfa și Omega, ori acest lucru se aplică la relația dintre creștini și Tatăl ceresc (Galateni 3:26; 4:6), niciodată nu este afirmată relația de Tată-fiu cu privire la creștini - Isus Cristos, căci creștinii sunt cu Isus: frați (Evrei 2:11; Matei 12:50; 25:40).

Dar la cine se aplică titlul de Alfa și Omega din Apocalipsa 22:13, având în vedere că în context Ioan vorbește cu îngerul (v.6), în versetul anterior (v.12) se vorbește de o venire: **„Eu vin curând”** (vezi și 3:7-11), iar v.16 se identifică cine este Cel care vorbea prin înger, și anume: **„Eu, Isus, am trimis pe îngerul Meu să vă adeverească aceste lucruri pentru Biserici.”** Concluzia logică citind v.12-16 este că în pasaj îi vorbea Isus lui Ioan, prin înger și nu Dumnezeu Tatăl. În plus, descrierea de **„Cel dintâi și Cel de pe urmă, Începutul și Sfârșitul”** (Începutul și sfârșitul: în greacă: *E Arhe kai To Telos*) o regăsim cu referire la Isus și în Apocalipsa 1:17; 2:8.

Faptul că aici Isus este numit: **Alfa și Omega**” înseamnă aceasta că El este O singură Ființă cu Tatăl? Sau Un singur Dumnezeu, co-etern și co-egal cu Tatăl?

Cu siguranță Nu. De ce? Deoarece chiar în cartea Apocalipsa este prezentat Tatăl distinct de Fiul (vezi Apocalipsa 1:1; 5:1-7). Astfel faptul că Tatăl, și apoi Fiul, se identifică cu titlu **„Alfa și Omega”**, nu dovedește nici că sunt doar o Ființă, nici că au un singur nume. După cum un tată și un fiu se pot identifica amândoi cu titlul de director, dar aceasta, nici nu dovedește că

sunt o singură persoană sau că au același nume, chiar dacă au același titlu de director.

Mergând pe corelări de expresii, am putea trage concluzia că Artaxerxe, care este „**împăratul împăraților**” este Dumnezeu (compară Ezra 7:12 cu 1Timotei 6:15); sau că Nebucadnețar, care este și el numit: „**împăratul împăraților**”, este Isus (compară Daniel 2:37 cu Apocalipsa 17:14; 19:16). Sau am putea trage concluzia că cei doisprezece ucenici (discipoli) ai Domnului, sau Pavel, este Isus, căci și unii, și alții, au titlu de ‘apostol’ (comp. Evrei 3:1 cu 1Corinteni 9:1; 15:9). Sau având în vedere că expresia: ‘lumina lumii’ este folosită atât la adresa Domnului Isus, cât și la adresa discipolilor (ucenicilor) Lui, am putea trage concluzia că sunt aceeași persoană (comp. Matei 5:14 cu Ioan 8:12).

Sau, faptul că Isus este numit Domn sau Stăpân, căci tot Biblia arată că și Tatăl este Domn și Stăpân (Matei 11:25; Apocalipsa 11:15; Iacob 3:9; Fapte 4:24), dar chiar și oamenii sunt numiți domni și stăpâni (Geneza 18:12; 23:11,15; 33:14; 1Timotei 6:1,2), cât și îngerii (Geneza 19:1-2; Iosua 5:14; Judecători 6:13; Apocalipsa 7:14), am trage concluzia că toți sunt o Ființă!

Cu siguranță că nu e tot una când un om este numit stăpân, când un înger, sau când este numit Dumnezeu însuși, titlul este același, dar sensul este diferit.

Astfel repet, a face o teologie doar pe expresia în sine, este un mare risc și un pericol de a merge în rătăcire, atât noi cât și cei ce primesc învățătura noastră.

De ce titlul de Alfa și Omega pentru Fiul, nu înseamnă un Dumnezeu trinitar? De ce nu înseamnă co-eternitate și egalitate între Tatăl și Fiul?

Deoarece de pildă ca să vorbim de o trinitate, și Spiritul Sfânt ar trebui să aibă titlu de Alfa și Omega. Iar faptul că și Tatăl și Fiul sunt Alfa (începutul-primul) și Omega (sfârșitul-ultimul) nu înseamnă nici egalitate, nici co-eternitate, deoarece tot ce are Tatăl are prin Sine, tot ce are Fiul are pentru că a primit de la Tatăl (Ioan 5:19; 6:57; 17:2; Matei 28:18; Fapte 5:31 1Corinteni 15:24-28).

Iar în timp ce Tatăl este din eternitate, ne-născut și fără început, Fiul are un început și este născut din Tatăl (Ioan 1:14; Coloseni 1:15; Apocalipsa 3:14).

Astfel foarte bine, titlul de Alfa (22:13) și de „**Începutul**” (gr. arkhe) să se refere la faptul că El este „**începutul** (gr. arkhe) **creației lui Dumnezeu**” (Apocalipsa 3:14), adică primul creat. El este primul creat sau născut din Tatăl, apoi toate celelalte lucruri s-au făcut prin Isus. El este singurul care exista la început (gr. arkhe) cu Dumnezeu (Ioan 1:13, Coloseni 1:15-17). Dar El este și Omega sau „**Sfârșitul**” (gr. To Telos). El este Sfârșitul în sensul că este primul și ultimul creat direct de Tatăl; El este sfârșitul, sau Cel care va sfârși lucrării de desăvârșire a creației (1Corinteni 15:24-28).

El este Începutul, pentru că toate sau făcut prin El, și se mențin prin El, și Sfârșitul pentru că în final toate lucrurile se vor uni în El (Coloseni 1:15-17; Efeseni 1:10).

În plus, acest titlu dacă citim descrierea din Apocalipsa 1:17,18; 2:8, observăm că este pus în legătură cu moartea și învierea Lui:

„Când L-am văzut, am căzut la picioarele Lui ca mort. El Și-a pus mâna dreaptă peste mine și a zis: „Nu te teme! Eu sunt Cel dintâi și Cel de pe urmă, Cel viu. Am fost mort și iată că sunt viu în vecii vecilor. Eu țin cheile morții și ale Locuinței morților.”

„Îngerului Bisericii din Smirna scrie-i: „Iată ce zice Cel dintâi și Cel de pe urmă, Cel ce a murit și a înviat”

Astfel Isus este: **„Cel dintâi și Cel de pe urmă”**, care a murit dobândind o răscumpărare veșnică, Cel dintâi și de pe urmă Mare Preot în acest sens (Evrei 9:11-26); **„Cel dintâi și Cel de pe urmă”** este Isus, care a fost înviat direct de Tatăl (Evrei 13:20; Romani 6:4), căci celelalte învieri se vor face prin Fiul (Ioan 5:21-25, 28,29; 1Tesaloniceni 4:16). El este Primul, adică pârga, **„Cel Întâi-născut dintre cei morți”**, primul înviat la nemurire (1Corinteni 15:23; Coloseni 1:18), deoarece toate celelalte învieri din Vechiul Testament nu au fost învieri la nemurire; ci, aceștia ulterior au murit (Romani 6:9 comp. cu Evrei 11:35).

În schimb, Tatăl ceresc, este în alt sens: **„Alfa și Omega, Începutul și Sfârșitul”**, deoarece în v.8 este descris ca fiind: **„Cel ce este, Cel ce era și Cel ce vine, Cel Atotputernic.”** Astfel în timp ce Fiul este Alfa, Începutul, Cel dintâi, ca prima creație a lui Dumnezeu, Tatăl este primul ca existență fără început, ne-născut, în greacă: **„O on”** este tradusă mai exact prin **„Cel fiind”**, astfel literal Tatăl ceresc este: Cel fiind, sau: Fiindul; sau: Cel existând; sau: Existentul; sau: Cel Etern. Primul din eternitate (Psalm 90:2; 93:2), și ultimul care nu are început.

El este **„Alfa și Omega, Începutul și Sfârșitul”**, și în sensul că este Singurul Dumnezeu în sens absolut de la început și până la sfârșit, din veșnicie în veșnicie; singurul care trăiește și există prin Sine (vezi și: Isaia 44.6-8; 1Timotei 1:17; 6:15-16; Iuda 1:25).

Bineînțeles că Tatăl și Fiul au titlul de Alfa și într-un sens comun, și anume că la început au existat doar ei (Ioan 1:1-3; 1Ioan 1-3), și la sfârșit Ei vor fi lumina și viața creației (comp. cu Apocalipsa 14:1; 21:22).

În concluzie: Și Tatăl și Fiul sunt Alfa și Omega, și într-un sens comun, dar fiecare este **„Cel dintâi și Cel de pe urmă, Începutul și Sfârșitul”**, și în sensuri diferite, pentru că sunt persoane diferite, cu poziții diferite (1Corinteni 11:3).

Un alt exemplu adus de trinitarieni este expresia: **„Eu sunt”**, care după teoria trinitarienilor sugerează că **Iehova** din Vechiul Testament este **Isus** în Noul Testament.

În vechime Iehova se prezintă pe Sine prin Cuvintele: **„Eu sunt”**; sau **„Eu sunt Cel ce sunt”**, în Exod 3:13-15, în Septuaginta, în limba greacă este

„ego eimi” = „Eu sunt”, și deoarece Isus în anumite ocazii spune despre El afirmații în care se include și cuvintele: „ego eimi” = „Eu sunt”, trinitarienii au tras concluzia greșită!!!

Însă în aceste pasaje, atunci când Fiul afirmă despre Sine: „Eu sunt”, nicăieri nu face referire la ideea „Eu sunt Iehova”, sau „Eu sunt Cel ce sunt”, astfel Isus nu a dorit să spună: „Eu sunt Iehova care s-a revelat la Moise” Dar ce afirmă El despre Sine:

„Eu sunt **Fiul lui Dumnezeu!**” (Matei 27:43).

„Eu sunt **pâinea vieții**” (Ioan 6:35,48).

„Eu sunt **pâinea care s-a pogorât din cer**” (Ioan 6:41,51).

„Eu sunt **Lumina lumii**” (Ioan 8:12).

„Eu sunt **ușa oilor**” (Ioan 10:7,9).

„Eu sunt **Păstorul cel bun**” (Ioan 10:11,14).

„Eu sunt **învierea și viața**” (Ioan 11:25).

„Eu sunt **calea, adevărul și viața**” (Ioan 14:6).

„Eu sunt **adevărata viață și Tatăl Meu este vierul**” (Ioan 15:1). Cu siguranță că Vierul nu este egal cu viața de vie!?

„Eu sunt **Împărat**” (Ioan 18:37).

„Eu sunt **Cel dintâi și Cel de pe urmă**” (Apocalipsa 1:17).

„Eu sunt **Cel ce cercetez rinichii și inima**” (Apocalipsa 2:23).

„Eu sunt **Alfa și Omega**” (Apocalipsa 22:13).

„Eu sunt **Rădăcina și Sămânța lui David, Luceafărul strălucitor de dimineață**” (Apocalipsa 22:16).

Chiar în pasajele unde nu se precizează la ce se referă Isus când spune „Eu sunt”, din context nu reiese că El ar sugera că este Dumnezeu sau Iehova.

În Ioan 13:19, se spune: „Vă spun lucrul acesta de pe acum, înainte ca să se întâmple, pentru ca, atunci când se va întâmpla, să credeți că **Eu sunt**”. Cine era Isus în context? El era Domnul și Învățătorul (v.14), dar nu însuși Iehova; ci, trimisul Tatălui (v.20).

Unii trinitarieni apelează la Ioan 8:24, unde Isus spune: „De aceea v-am spus că **veți muri în păcatele voastre; căci, dacă nu credeți că Eu sunt, veți muri în păcatele voastre.**” Trinitarienii interpretează că toți cei ce nu cred că Isus este Dumnezeu, vor muri în păcatele lor.

Însă textul și contextul nu susține o astfel de interpretare, în discuția Lui cu evreii, Isus dorea să spună că „El este Mesia”, Cel așteptat de Israel, deoarece El explică în v.23-29, că El este trimisul Tatălui, că a învățat de la Tatăl ce să spună, că Tatăl este cu El, și că El nu poate face nimic de la El Însuși.

Iehova care este „Eu sunt” trăiește prin Sine și poate totul prin Sine, în contrast, Fiul care și El este „Eu sunt”, însă nu face nimic de la Sine!

De fapt, de unde au tras concluzia trinitarienii, că Isus este fără început? Din Ioan 8:58, acolo se spune: „Isus le-a zis: „Adevărat, adevărat, vă spun că, **mai înainte ca să se nască Avraam, sunt Eu.**”

Cred că este mare imaginația trinitarienilor! Textul spune una, ei înțeleg alta. Dacă El ar fi spus: „Eu sunt din totdeauna”, atunci situația ar fi alta. În ce privește explicația la „**ego eimi**” (Eu sunt), Isus nu o întrebuințează ca numire sau titlu, ca și în cazul din Exod 3:13-15, unde Moise Îl întreabă pe Dumnezeu care este Numele Lui. Discuția lui Isus cu iudeii NU era despre **identitatea Sa, Numele Său; eternitatea Sa**; ci, El a făcut referire la preexistența Sa. În context discuția nu este despre **cine este** Isus; ci, **despre vârsta** lui Isus (vezi Ioan 8:56-58).

Acest text nu are nici o legătură cu veșnicia sau cu identitatea Fiului. Observați, de altfel, cum redau și alte traduceri ale Bibliei versetul din Ioan 8:58:

„**Mai 'nainte de a fi Abraam sînt eu.**” — Sfânta Scriptură, 1874.

„**Iisus le-a zis: Adevărat, adevărat zic vouă: Eu sunt mai înainte de a fi fost Avraam.**” – Biblia Ortodoxă.

„**Iesus le-a zis: Adevărat! Adevărat vă zic: Înainte de a se naște Abraam, Eu sunt**¹⁶⁶¹ [1661 n.s. → Eu exist (sau: sunt Eu; sau: am fost Eu).] – NTTF – 2008.

„**Adevărat vă zic: înainte de a se naște Abraam, Eu sunt.**” (SCC).

„**Eu existam înainte ca Avraam să se fi născut!**” — The Bible—An American Translation, de J.M.P. Smith și E. J. Goodspeed (1935).

„**Eu eram viu înainte ca Avraam să se fi născut!**” — The Simple English Bible (1981).

În consecință, adevăratul sens al textului grecesc este că Isus, 'întîiul-născut' creat de Dumnezeu, exista cu mult înainte de nașterea lui Avraam. - Coloseni 1:15; Proverbe 8:22-23,30; Apocalipsa 3:14.

Și de această dată, contextul dovedește că așa trebuie înțeles acest pasaj. Evreii voiau să-l ucidă cu pietre pe Isus pentru că el a afirmat că l-a văzut pe Avraam, în timp ce, după părerea lor, el nu avea încă 50 de ani (versetul 57). Este deci natural ca Isus să-i informeze asupra vârstei sale. De aceea, El le spune: „**Mai 'nainte de a fi Abraam sînt eu.**” — Sfânta Scriptură, 1874. Și totuși trinitarienii insistă, interpretând că ulterior evreii doresc să-l ucidă cu pietre (v.59), tocmai deoarece ei consideră că Isus a hulit când a spus că El este: „**Eu sunt**”.

Să vedem ce spune Ioan 8:59, pentru a vedea dacă o astfel de interpretare este îndreptățită: „**La auzul acestor vorbe, au luat pietre ca să arunce în El. Dar Isus S-a ascuns, și a ieșit din Templu, trecând prin mijlocul lor. Și așa a plecat din Templu**” (BC).

Textul nu face aluzie la ideea că Isus ar fi hulit prin identificarea cu Dumnezeu, ceea ce a stârnit ura iudeilor și dorința de-al ucide cu pietre. Nu, ideea susținută de trinitarieni că Isus a susținut că El este: EU SUNT din Vechiul Testament; este o pură speculație!

Dacă citim contextul, vom vedea că evreii sunt scandalizați de faptul că Isus spune că cine va păzi Cuvântul Lui în veac nu va muri (v.51), și de faptul că Isus spune că există dinainte de Avraam (v.56-59).

De fapt, Isus spune clar că Tatălui Lui este Dumnezeu lor (al iudeilor și deci Iehova), nu El este Însuși Iehova (Ioan 8:54).

Trinitarienii mai susțin că doar dacă Isus ar fi hulit, blasfemiât pe Dumnezeu, evreii ar fi avut dreptul să-l ucidă cu pietre, nu doar pentru că a spus că a existat înainte de Avraam! Ei spun că în lege cei ce trebuiau uciși cu pietre erau cei: idolatri (Levitic 20:2; Deuteronom 17:2-5); ocultişti, vrăjitorii (Levitic 20:27); cei ce hulesc Numele divin sau pe Dumnezeu (Levitic 24:10-16); cei ce călcau sabbatul (Numeri 15:32-36); proroci care te îndeamnă să te închini la alți Dumnezei (Deuteronom 13:1-10); copiii neascultători și răzvrătiți (Deuteronom 21:18-21); adulterul (Deuteronom 22:24).

Însă trinitarienii uită, că evreii și în alte ocazii au ucis cu pietre la mânie, fără a se limita strict la aceste porunci din legea lui Moise, că să dau câteva exemple: Evreii au dorit să-l ucidă pe David cu pietre, când Țiclagul a fost jefuit (1Samuel 30:6); Adoram, care era mai mare peste biruri, a fost ucis cu pietre de tot Israelul (1Regi 12:18); în parabola lui Isus administratorii viei care au omorât cu pietre pe robii stăpânului, și pe fiul stăpânului, care au fost trimiși la ei (Matei 21:33-39). Chiar Isus Cristos menționează uciderea cu pietre, pe nedrept fără nici o acuză pe temeiul legii, când spune în Matei 23:37: „Ierusalime, Ierusalime, **care omori pe prooroci și uciți cu pietre pe cei trimiși la tine!** De câte ori am vrut să strâng pe copiii tăi cum își strânge găina puii sub aripă, și n-ai vrut!”

Iată cu siguranță că acești profeți nu au pretins că sunt Iehova, ci a profețit adevărul și au fost uciși cu pietre, chiar Isus și în alte ocazii când nu a afirmat ceva legat de „**ego eimi**”, evreii au vrut să-L ucidă (Luca 4:16-29).

În concluzie, faptul că evreii în relatarea din Ioan 8:58-59, au vrut să-l ucidă, nu trebuie să interpretăm că atunci când Isus a vorbit de vârsta Lui, de fapt, El ar fi spus altceva!

Această interpretare este extrem de fantezistă, și nebună!!! Căci în Ioan 9:9, după câteva versete de la discuția lui Isus cu iudeii, un orb vindecat de Isus, afirmă despre sine: „**ego eimi**” = **eu sunt**, să fie orbul vindecat de Isus, oare Iehova deoarece a spus că el este „**ego eimi**” ???

Nici măcar din Ioan 18:5,6, pe care alți trinitarienii îl mai adaugă ca argument pentru a susține că Isus este Iehova, că este Marele: „**Eu sunt**”, din Exod 3:14, nu susține așa ceva. Observați și acest pasaj în contextul lui:

Ioan 18:4-8: „**...Pe cine căutați?**” Ei I-au răspuns: „**Pe Isus din Nazaret!**”. Isus le-a zis: „**Eu sunt!**”. Iuda, vânzătorul, era și el cu ei. Când le-a zis Isus: „**Eu sunt**” ei s-au dat înapoi și au căzut jos la pământ. El i-a întrebat din nou: „**Pe cine căutați?**” „**Pe Isus din Nazaret**” I-au zis ei. Isus a răspuns: „**V-am spus că Eu sunt.** Deci, dacă Mă căutați pe Mine, lăsați pe aceștia să se ducă.”

Observăm că slujitori trimiși de preoți nu au spus „noi îl căutăm pe Iehova” (aceasta este în mintea întunecată și hulitoare a trinitarienilor); ci, ei au răspuns la întrebarea lui Isus: „**Pe cine căutați?**”, cu răspunsul: „**Pe Isus din Nazaret!**”

În plus, poate veți fi surprinși dacă veți căuta într-o concordanță expresia „**ego eimi**” = „**Eu sunt**”, veți vedea mulți oameni care au spus: „**Eu sunt**”, să facă toți aceștia parte din Ființa lui Dumnezeu?

Pasajele unde apare „**ego eimi**”, sunt următoarele:

Matei 14:27; 22:32; 24:5; 26:22; 26:25; Marcu 6:50; 13:6; 14:62; Luca 1:19; 21:8; 22:70; 24:39; Ioan 4:26; 6:20,35; 6:41,48,51; 8:12,18,24,28,58; 9:9; 10:7,9,11,14; 11:25; 13:19; 14:6; 15:1,5; 18:5,6,8; Fapte 9:5; 10:21; 18:10; 22:3,8; 26:15,29; Apocalipsa 1:8,17; 2:23; 22:16.

Să facă parte: **profeți falși** (Matei 24:5; Marcu 13:6; Luca 21:8), **ucenicii lui Isus** (Matei 26:22), **Iuda Iscarioteanul** (Matei 26:25), **Îngerul Gabriel** (Luca 1:19), **orbul vindecat de Isus** (Ioan 9:9), **apostolul Petru** (Fapte 10:21), **apostolul Pavel** (Fapte 22:3; 26:29), din Dumnezeu, să fie co-eterni cu El, doar pentru că au spus despre ei înșiși: „**ego eimi**”?

Astfel, nu putem susține pe baza unei expresii, o legătură dintre două texte cu subiecte total diferite, cum este Exod 3:13-15 cu Ioan 5:56-58.

O altă categorie de dovezi a trinitarienilor care are legătură cu titlul acestui subcapitol sunt versetele corespunzătoare din Noul Testament cu cele paralele din Vechiul Testament, demonstrează ca Isus este Dumnezeu.

Suntem îndemnați de trinitarieni să facem unele comparații între versete din V.T. care vorbesc despre **Iehova Dumnezeu**, și cele din N.T. care vorbesc despre **Isus Cristos**, și din compararea lor să tragem concluzia că de fapt Isus este Iehova, din aceeași Ființă, același Dumnezeu.

Comparați: Isaia 40:3 cu Ioan 1:23 și 3:28.

Din această comparație, rezultă că Cristos este Iehova, deoarece Ioan a pregătit calea lui Iehova. Am explicat în cap. 2, al acestei cărți, că Isus este manifestarea lui Iehova, dar dacă susținem prin această comparație că Isus este însuși Iehova, atunci mergând pe acest raționament, și îngerii sunt Iehova (Exod 3:2-4; Judecători 13:3-23), și atunci avem o mulțime de persoane ca Iehova! Însă Iehova este Unul (Deuteronom 6:4), dar El se manifestă prin mai mulți, și chiar prin Fiul Său.

Comparați: Isaia 6:1-5 cu Ioan 12:37-41.

În timp ce Isaia vorbește de Iehova al oștirilor, apostolul Ioan explică că de fapt Acela pe care L-a văzut Isaia în viziune, a fost Isus. Situația este similară cu comparația anterioară, aș mai adăuga doar că dacă citim cu atenție: Isaia 6:1-13, vedem cum o persoană stă pe tron, și serafimii în jurul Lui. Da, e vorba de persoana Fiului, și El este prezentat aici ca fiind Iehova *al oștirilor*. Și chiar dacă Isaia nu-l vede pe Tatăl, conform cu descrierea din Ioan 12:37-41, însă Domnul Isus care vorbea cu Isaia, în calitate de: Iehova oștirilor; face referire la persoana lui Dumnezeu Tatăl, când spune în v.8,12:

„Am auzit glasul Domnului întrebând: pe cine să trimit și cine va merge pentru Noi?...până ce DOMNUL (Iehova SS 1874) va îndepărta pe oameni...” Astfel Domnul, adică Isus, prezentat ca Iehova al oștirilor, întreabă: **„cine va merge pentru Noi”?** Astfel el întreabă în Numele a două persoane, când spune: **„Noi”**, iar în v.12, arată că Domnul (Isus) spune: **„până ce DOMNUL (Iehova SS 1874) va îndepărta pe oameni...”** Făcând astfel referire aici Iehova (Isus) la celălalt Iehova (Tatăl) care va îndepărta pe oameni și vor rămâne cetățile Israelului fără oameni, adică duși în exilul babilonian.

O situație similară o găsim în Geneza 19:24, unde apare din nou, doi Iehova, unul: îngerul, și cel din cer: Iehova (Dumnezeu Tatăl). Tot la fel vezi Zaharia 3:1-2. Astfel uneori, un înger este **ca** Iehova, sau în cazul Isaia 6, referitor la Fiul; deoarece ei lucrează în Numele lui Iehova (Ioan 10:25), cu autoritatea, măreția și cu puterea lui Iehova (Mica 5:4), ei fiind manifestarea lui Iehova, chiar dacă sunt persoane distincte de Iehova.

Comparați: Isaia 45:23 cu Filipeni 2:10-11 și Romani 14:11

Această comparație susține că toți oamenii se vor pleca în fața lui Dumnezeu (Isaia 45:23; Romani 14:11), dar o vor face **în** Numele lui Isus (Filipeni 2:10-11), această comparație nu dovedește nimic.

Comparați: Isaia 44:24 cu Ioan 1:3.

Prin această comparație încearcă să se susțină că Fiul este cu Tatăl parte din aceeași Ființă, deoarece textul spune referitor la Dumnezeu: **„Eu singur am desfășurat cerurile”?** Așa că, Cuvântul prin care s-au făcut toate, descris în Ioan 1:1-3, nu este o altă ființă; ci, din Ființa lui Dumnezeu. Însă ei uită că Biblia nu se contrazice; ci, se completează; și ei uită un lucru esențial; contextul, care de obicei ne ajută să înțelegem sensul corect al textului Biblic. Astfel, acest text dacă îl citim în context, observăm că Dumnezeu pune în contrast Dumnezeirea Lui, lucrarea Lui, cu idolii, cu dumnezeii falși, cu dumnezeii străini (vezi v.8,9,14-25). Astfel, cu alte cuvinte, sensul textului este acesta: *‘Eu singur, fără ajutorul dumnezeilor străini am desfășurat cerul, cine dintre ei era cu Mine?’*.

Textul din Ioan 1:3, completează afirmația din Isaia 44:24, și arată că Dumnezeu prin Cuvântul Lui a creat, dar slava este dată lui Dumnezeu, nu agentului, adică Cuvântului Său.

În plus, Cuvântul nu era doar Fiul Tatălui; ci, și o însușirea Acestuia (Isaia 55:11), privind din perspectiva aceasta, Tatăl singur a desfășurat cerurile, Cuvântul și Spiritul Sfânt fiind însușiri, atribute ale Acestuia, prelungiri în exterior a Ființei Lui.

Situația aceasta: **Iehova = Isus**, este similară și în alte comparații, cum ar fi: Isaia 8:13-14 cu 1Petru 2:7-8; Maleahi 3:1 cu Matei 11:10; Zaharia 12:10 și 13:6-7, cu Ioan 19:34-37; Zaharia 14:4-5 cu Matei 24:29-31; 25:31; Iuda 1:14-15; 2Tesaloniceni 1:7-10; Apocalipsa 19:11-21.

Sugerez eventual pentru o împrospătare, recitirea capitolului 2 pentru a înțelege sensul în care Isus este Iehova (ca Teofanie), și totuși că există un singur Iehova, și anume: Tatăl care se manifestă prin Fiul și prin îngeri, fără ca aceștia să fie Iehova prin Sine.

O altă comparație, este Isaia 42:8 cu Ioan 17:5, în Isaia, Iehova, spune că nu împarte gloria Sa cu nimeni, iar în Ioan 17:5, se arată că Isus avea o glorie și înainte de a deveni carne și după înviere.

Textele nu se contrazic, nici nu susțin un Dumnezeu trinitar. Însuși textul din Isaia, precizează că Dumnezeu nu dă cinstea Lui idolilor ciopliți, adică dumnezeii falși ai națiunilor. Dar faptul că Își împarte gloria Sa cu Fiul Său, nu-L transformă automat pe Fiul în Dumnezeu și deo-Ființă cu Tatăl, după cum nici faptul că Tatăl și Fiul își împarte gloria cu noi, nu ne transformă pe noi în persoane din Ființa lui Dumnezeu (Romani 8:17; Evrei 12:10; 1Petru 1:11; 2Petru 1:4).

În ce privește, comparația Palmu 23:1, cu Isaia 40:10-11 și Ioan 10:11, nu dovedește nimic, faptul că Iehova este păstor și Fiul, adică Isus, este numit păstor, nu trebuie să tragem concluzia că neapărat David, în Psalm 23:1, s-a referit la Cristos ca Păstor. În Isaia 40:10,11, *„brațul lui Iehova”* este păstorul, deci nu însuși Iehova; ci, Fiul care este numit: braț sau mână a lui Dumnezeu. Putem concluziona că și Tatăl și Fiul, ambii au rolul de păstor.

În ce privește comparația, Ioel 2:32 cu Romani 10:9-13, textul din Romani 10:13, nu este un citat; ci, Pavel ia un principiu care în Ioel se referă la Iehova, și îl aplică la Isus, la fel face Petru, aplicând principiul din Psalm 34:8 la Isus în 1Petru 2:3.

În concluzie, atât Pavel cât și Petru, i-au niște afirmații din Scripturile ebraice, care acolo se refereau la Iehova, și le aplică la Isus, parafrazăndu-le și aplicându-le la Domnul Isus. După cum se i-a texte care în Scripturile ebraice se refereau la Solomon și le aplică la Isus, fără ca Isus să fie Solomon (Exemple: comp. 2Samuel 7:14 cu Evrei 1:5; și Psalm 45:6,7 cu Evrei 1:8,9).

Să observăm că în Evrei 1:5b, este citat textul din 2Samuel 7:14, și este aplicat la Fiul lui Dumnezeu. Cu toate că acest pasaj se aplică în primul rând la Solomon, aplicarea lui ulterioară la Isus Cristos nu vrea să spună că Solomon și Isus ar fi una și aceeași ființă, sau că sunt egali. Isus este **„mai mare decât Solomon”**, și îndeplinește o lucrare prefigurată de Solomon (Luca 11:31).

Tot la fel Evrei 1:8,9, este un citat din Psalm 45:6,7, care se Psalmistul la scris la adresa lui Solomon, iar Pavel îl aplică la Cristos, nu tragem însă concluzia că Solomon este Isus!?!

În Psalm 22, și în alți Psalmi, David, relatează în parte într-un limbaj figurativ, unele dintre suferințele lui Cristos. (Compară Psalm 22:1 cu Marcu 15:34; compară de asemenea întregul psalm cu cele patru relatări evanghelice despre procesul și răstignirea lui Isus). Descrierea

evenimentelor este expusă într-un asemenea limbaj care arată că ele au avut o împlinire mai completă în viața lui Cristos, cu toate că ele exprimă sentimentele lui David și încercările prin care el (David) trecea, cu siguranță că David nu este Isus!

Dacă în Scripturile ebraice oamenii Îl invocau pe Iehova, în noul legământ oamenii pot invoca pentru a fi salvați pe Fiul, adică pe Isus. Aceasta nu înseamnă că Isus este Iehova sau Dumnezeu, în ambele contexte Isus este prezentat ca Domn nu ca Dumnezeu (vezi Romani 10:9-12; în 1Petru 2:3-5), și Isus ca Domn este prezentat distinct de Dumnezeu.

În ce privește comparația din Psalm 102:24-27 cu Evrei 1:10-12. Trinitarienii susțin că Isus este Iehova din Vechiul Testament!

Însă există indici clare că Evrei 1:10-12, face referire la Dumnezeu Tatăl! Da, acesta argumente sunt următoarele: 1) În aceste versete (v.1-14), este vorba de Dumnezeu (Tatăl), Fiul și îngerii, în v.9, se vorbește de ungerea Fiului de către Dumnezeu Tatăl, astfel versetul 10, arată o altă lucrare a Tatălui, și anume întemeierea pământului și a cerului, adică Cel ce a creat toate, a uns pe Isus cu undele de veselie mai presus de însoțitorii Lui. În Evrei 2:7-9, Fiul ca om mai prejos de îngeri, face parte din lucrarea lui Dumnezeu. 2) La sfârșitul citatului (v.13), Pavel vorbește despre Dumnezeu Tatăl care îi spune Fiului: „**Stai la dreapta Mea...**”, indicând că v.10-12 este vorba tot de Tatăl. 3) În Psalm 102:24-27, citat în Evrei 1:10-12, Iehova este prezentat ca fiind Cel ce întemeiat pământul prin lucrarea mâinilor Sale, mâini care în alte pasaje biblice sunt Fiul și Duhul Sfânt. 4) În Evrei 1:2; 2:10; se arată că Dumnezeu a creat toate **prin** Fiul, astfel Fiul este mijlocul prin care s-au creat toate, și nu inițiatorul creației (vezi și Evrei 3:4).

Alte comparații aduse în atenție de trinitarienii, sunt profețiile din vechime care se referă la Dumnezeu, care trebuiau împlinite de Dumnezeu, de Iehova, și pe care Le-a împlinit Isus, rezultând în mintea lor fără înțelegere, că Isus este Dumnezeu!!!

Isus este numit: „**Emanuel**”, care înseamnă: „**Dumnezeu este cu noi**” (Isaia 7:14; 8:8,10; Matei 1:23), prin aceasta trinitarienii sugerează că Însuși Dumnezeu s-a născut din fecioara Maria.

Însă faptul că Isus are numele „**Emanuel**”, nu dovedește nimic; în multe nume ebraice era încorporat cuvântul Dumnezeu (El sau Elohim), sau Iehova. De pildă „**Eliata**” înseamnă ‘Dumnezeu a venit’ (1Cronici 25:4,27); sau „**Iehu**” înseamnă ‘Iehova este el’ (1Regi 16:1; 19:16,17). Nici unul dintre aceste nume nu sugerează că purtătorul acestuia ar fi Dumnezeu sau Iehova în persoană.

Însă în cazul lui Isus, îngerul a mai spus că El este: „**Fiul Celui Prea Înalt**” (Luca 1:32,35), și nu „**Cel Prea Înalt**” în persoană.

În plus, dacă vom studia cu atenție contextul lui Isaia 7:14, vom vedea că este vorba de o profeție care s-a împlinit în primă fază în vremea lui Isaia,

regele Ahaz nu a dorit să ceară un semn, și atunci profetul Isaia a spus: **„De aceea Domnul însuși vă va da un semn: Iată, fecioara va rămâne însărcinată, va naște un fiu, și-i va pune numele Emanuel (Dumnezeu este cu noi)”**. Deci semnul privea pe Ahab și regatul lui Iuda (două triburi), amenințat de două regate: Siria și Efraim (Israel – 10 triburi). O prorociță a împlinit semnul, născându-i-se un copil (Isaia 8:2,3), dar copilului de atunci a fost numit nu doar: Emanuel (Isaia 8:8); ci și: „Maher-Șalal-Haș-Baz.” (Grăbește de prădează, aruncă-te asupra prăzii). În perioada aceea, au mai existat și alți copii primiți din partea lui Dumnezeu care au slujit ca mărturie pentru Iuda, slujind ca semne și minuni pentru națiune (8:18).

Această profeție despre Emanuel, s-a împlinit în persoana lui Isus născut din Maria (Matei 1:23). Deoarece prin venirea Fiul lui Dumnezeu pe pământ, sa dovedit dragostea Tatălui și că Dumnezeu este cu adevărat cu noi, dorind să salveze omenirea prin Fiul Său (Ioan 3:16,36).

Însă atât la adresa copilului născut de aceea prorociță, cât și la adresa pruncului Isus, numit de profetul Isaia prin Duhul: **„Emanuel”** se spune următoarele în v.15,16: **„El va mânca smântână și miere, până va ști să lepede răul și să aleagă binele. Dar înainte ca să știe copilul să lepede răul, și să aleagă binele, țara de ai cărei doi împărați te temi tu, va fi pustiită.”** Profetul Isaia spune că înainte ca copilul să crească și să aibă discernământ pentru a deosebi binele și răul, regatul lui Iuda va fi pus. Însă profeția din v.14-16, este o profeție dublă, adică o profeție atât despre copilul din timpul lui Isaia cât și cel născut din Maria. Prin urmare, atunci când Isus a fost mic, el nu putea fi Dumnezeu-om, căci nici El nu a avut discernământ, fiind doar un prunc.

În plus, dacă expresia **„Emanuel”**, denotă venirea lui Dumnezeu pe pământ, atunci înseamnă că Dumnezeu și-a luat umanitatea în divinitate, sau s-a întrupat, și în timpul lui Isaia, deoarece această expresie fiind folosită și atunci în Isaia 8:8,10!?!)

În Isaia 8:8, este vorba de acel prunc născut de prorociță, făcându-se referire la țara lui Emanuel, adică la Iuda. Iar în Isaia 8:10, chiar dacă națiunea lui Iuda face planuri, ele nu se vor împlini, deoarece Dumnezeu este cu noi (Emanuel), în sensul că El va împlini planurile Sale și voia Sa nu planurile omului (Isaia 46:9-13).

Un alt exemplu adus de trinitarieni, este Isaia 35:1-6, unde se spune: **„Iată Dumnezeul (ELOHIM) vostru, răzbunarea va veni, răsplătirea lui Dumnezeu (ELOHIM); El însuși va veni, și vă va mântui.”** Trinitarienii spun că împlinirea a avut loc în persoana lui Isus Cristos după întrupare (Matei 1:21; 11:4-5; Luca 2:11,30; Ioan 4:42).

Însă realitatea în ce privește Isaia 35:3-4, este că prin contextul lui (vezi Isaia 35:1-10), textul se aplică la timpul domniei lui Cristos în mileniu (în viitor), nu e vorba de ce a făcut Cristos când a fost pe pământ; ci, despre ce va face El în viitor, când va veni, și când domnia lumii va trece sub

controlul Său (Matei 19:28; Apocalipsa 11:19; 20:1-5; 21:1-5). Atunci **Dumnezeu însuși va veni**, căci El va locui cu oamenii fiind prezent în cetatea Noul Ierusalim (comp. Isaia 35:4 cu Apocalipsa 21:1-4,22).

Alte argumente ale trinitarilor sunt:

Isus se comportă ca Dumnezeu, El iartă păcatele (Marcu 2:5-11), învie morții (Ioan 11:38-44), vindecă bolnavii (Matei 9:35), are putere asupra naturii (Marcu 4:39), asupra demonilor (Luca 4:35).

Trinitarienii spun că toate acestea indică că Isus are prerogativele lui Dumnezeu și prin urmare este Dumnezeu.

Însuși cărturarii au spus: „**Unii din cărturari, care erau de față, se gândeau în inimile lor: „Cum vorbește omul acesta astfel? Hulește! Cine poate să ierte păcatele decât numai Dumnezeu?”**” (Marcu 2:5-7)

Însă trinitarienii uită două lucruri: 1) Fiul a primit această putere de la Tatăl, El **nu** a avut aceste prerogative (privilegii), **prin El Însuși** (Ioan 3:34,35); 2) Și ucenici au avut toate aceste prerogative (Ioan 20:21-23; Matei 10:5-8; Marcu 6:12,13), și orice creștin le poate avea care umblă în Duhul lui Dumnezeu (Ioan 14:12; Marcu 16:17-20).

Alte argumente ale trinitarilor sunt: deoarece Isus stă pe scaunul de domnie al lui Dumnezeu (Apocalipsa 7:17; 22:1,3), înseamnă că are poziția lui Dumnezeu și că este Dumnezeu.

Însă să nu uităm cum a câștigat Isus dreptul de a sta pe scaunul de domnie? Apocalipsa 3:21, precizează: „**Celui ce va birui, îi voi da să șadă cu Mine pe scaunul Meu de domnie, după cum și Eu am biruit și am sezut cu Tatăl Meu pe scaunul Lui de domnie.**” Iată că datorită biruinței lui Isus, El a primit dreptul de a sta pe scaunul de domnie al Tatălui, deci El nu stă pe acest scaun din eternitate ca Tatăl. În plus, despre creștinii biruitori se arată că vor sta cu Isus pe scaunul său de domnie, dar nu înseamnă aceasta ca vom fi o singură ființă cu Isus, sau egali cu Isus.

Este interesant că Ființa Lui Dumnezeu este prezentat în mod distinct de Isus în Apocalipsa 22:1,3. Pe lângă toate acestea, pe scaunul de domnie, stau și cele patru făpturi vii, adică cei patru heruvimi (Apocalipsa 4:6), și totuși ei nu fac parte din Dumnezeu!

Să trecem la o altă categorie de dovezi:

IX) Domnul Isus primește închinarea și oamenii se roagă Lui, ceea ce indică că este Dumnezeu.

Trinitarienii spun: dar nu s-au închinat omenii lui Cristos (Matei 2:11; 9:18; 14:33; 28:9), și nu arată acest fapt, că El este Dumnezeu? Că în Scripturi, atât Tatăl singur primește închinarea (Apocalipsa 4:9-11), cât și Fiul singur (Apocalipsa 5:8), cât și Tatăl împreună cu Fiul (Apocalipsa 5:13-14).

Însă trinitatea implică trei persoane, de ce Duhul Sfânt nu primește închinarea fie împreună cu Tatăl și Fiul, fie singur?

Răspunsul pe scurt, este pentru că trinitatea este nebiblică!

Trinitarienii mai explică că în Biblie sunt situații în care apostoli sau îngeri, cărora oamenii le-au acordat închinare, au dat înapoi refuzând să primească închinarea, explicând că ei se află pe o poziție mai joasă decât cea care li s-a acordase, și că este un Altul care merită cinstirea, adică Dumnezeu: Fapte 10:25-26; 14:8-18; Apocalipsa 22:8-9.

Astfel numai cineva care este Dumnezeu merită închinare, închinarea trebuie acordată exclusiv lui Dumnezeu (Exod 20:4-5), iar dacă oamenii s-au închinat la Isus, și El a acceptat închinarea, înseamnă că El este Dumnezeu și egal cu Tatăl.

De ce acest raționament este greșit?

În primul rând, trinitarieni sunt cei ce fac diferență, între doi termeni din limba greacă: „**proskynéo**” care este o plecăciune, omagiu, închinare, respect dat și regilor sau oamenilor cu vază, și „**latreia**” = închinare, serviciu divin (sacru), adus Singurului Dumnezeu Adevărat (Romani 9:4; 12:1; Evrei 9:1,6).

Nici într-un text expresia: „**latreia**”, nu este folosită în ce privește închinarea la Fiul!

Iar dacă Scriptura prezintă închinări de tip *proskynéo* dat și regilor sau oamenilor cu vază, cu atât mai mult Regele regilor (Isus) merită o astfel de închinare (vezi și Apocalipsa 5:12-14).

Cuvântul grecesc tradus prin „**a se închina**” este *proskynéo*. Potrivit unui dicționar, el a mai fost „*folosit cu referire la obiceiul de a se prosterna în fața unei persoane și de a-i săruta picioarele, poala hainei sau pământul*” (**A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature**, de Bauer, Arndt, Gingrich, Danker, Chicago, 1979; ediția a doua în engleză, p. 716).

Cuvântul *proskynéo*, conform cu dicționarul de la CLV (NT '93), este definit astfel: „*a săruta mîna cuiva în semn de respect; de aici la orientali, a cădea pe genunchi și a atinge pămîntul cu fruntea ca o expresie de profund respect (a face un „salm”); de aici, în NT, prin înngenunchere sau prosternare a da cînte cuiva, a face o plecăciune, fie pentru a exprima respect, fie pentru a face o cerere: a) despre cîntea arătată oamenilor cu rang mai mare, Matei 20:20; Fapte 10:25; Ioan 9:38; Matei .2:11; Aocalipsa. 3:9; b) despre cîntea și respectul arătat lui Dumnezeu și lui Cristos cel înălțat, ființelor cerești și demonilor, Ioan 4:20,21,23; 12:20; Fapte 8:27; Apocalipsa 11:1; 1Corinteni 14:25.*”

Alte lucrări declară despre *proskynéo*: „*a săruta mîna cuiva în semn de reverență sau a aduce omagiu*” (**Unger's Bible Dictionary**). În lucrarea **An Expository Dictionary of New Testament Words**, de William Vine, se afirmă că aceste cuvânt „*indică un act de reverență, înfăptuit fie înaintea unui om . . . fie înaintea lui Dumnezeu*”.

Este adevărat, că unii dintre oameni și chiar ucenicii săi s-au închinat lui Isus. Dar ce fel de închinare a fost? Căci Biblia arată că în acele timpuri a te

închina în fața oamenilor, nu era considerat neapărat un act de închinare la Dumnezeu sau la zei; ci, un act de recunoaștere a autorității sau demnității unui om, exprimată printr-o curtoazie și politețe adâncă, vezi Geneza 18:2; Geneza 19:1; Geneza 23:12; Geneza 33:1-7; Geneza 44:14; Geneza 47:31; Exod 18:7; 1Regi 1:23; 1Regi 2:19; 1Regi 1:31; 1Regi 1:47; etc.

În cazul Domnului Isus Cristos, oamenii din acel timp, nu au făcut altceva decât au continuat tradiția acelei vremi, de fapt când s-au închinat ei au spus: „**Cu adevărat, Tu ești Fiul lui Dumnezeu!**” (Matei 14:33), ei nu au spus: ‘*Tu ești Dumnezeu*’. În alte relatări ei se închinau (plecau; proșterneau) ca la un rege (vezi Matei 2:11); sau ca la un Domn înviat (Matei 28:9-10). Chiar și rugăciunile adresate Lui era adresate ca unui Domn (Fapte 7:59), care este mare preot și care mijlocește pentru noi la Tatăl.

Acest cuvânt grecesc *proskyneō*, înseamnă „a săruta mâna” așa cum un câine linge mâna stăpânului său. Semnificația este aceea de *reverență*.

Cuvântul ebraic tradus *închinare* în Vechiul Testament este *ša-ha* și înseamnă *a se apleca*. Semnificația este aceea de *reverență*. Cuvântul apare de 170 de ori în Scripturile ebraice și numai cam jumătate din aceste ocurențe se referă la închinare lui Dumnezeu. Dar acest fapt este ascuns de unele traduceri ale Bibliei, care traduc în unele locuri cu: *a se apleca, s-a plecat, s-a supus* etc., când se referă la omagierea ființelor pământești mari, și cu *închina*, când este vorba de Dumnezeu.

Dacă, expresia: *ša-ha* și corespondenta ei din greacă: *proskyneō*, se aplică și la oameni, atunci trebuie să înțelegem că expresia nu implică doar sensul de închinare exclusivă la Dumnezeu. Să dăm câteva exemple din Scripturi cu cuvântul ebraic și cuvântul grec din Septuaginta:

„**Avraam...s-a plecat** [ebr. *ša-ha*, gr. *proskynéo*] **până la pământ și a zis: „Doamne... îngăduie să se aducă puțină apă, ca să vi se spele picioarele; și odihniți-vă sub copacul acesta”**. Aceste cuvinte și acțiuni ale lui Avraam sunt față de trei îngeri veniți la el sub forma a „**trei bărbați**” - Geneza 18:2-4.

„**Lot...s-a plecat până la pământ** [ebr. *ša-ha*, gr. *proskynéo*,]” înaintea a doi din cei doi îngeri - Geneza 19:1.

„**Avraam s-a plecat până la pământ** [ebr. *ša-ha*, gr. *proskynéo*,]” înaintea poporului din Canaan - Geneza 23:7,12.

Isaac a binecuvântat pe Iacob spunând: „**Neamuri să se închine** [ebr. *ša-ha*, gr. *proskynéo*,] **înaintea ta! ... și fiii mamei tale să se plece înaintea ta** [ebr. *ša-ha*, gr. *proskynéo*,]” - Geneza 27:29.

„**David s-a plecat cu fața la pământ și s-a închinat** [ebr. *ša-ha*, gr. *proskynéo*,]” înaintea împăratului Saul - 1Samuel 24:8.

Abigail „**s-a închinat** [ebr. *ša-ha*, gr. *proskynéo*,] **până la pământ**” înaintea lui David și apoi înaintea reprezentanților lui David - 1Samuel 25:23,41.

Femeia din Tecoa „**a căzut cu fața la pământ, s-a închinat** [ebr. *șa-ha*, gr. *proskynéo*,]” înaintea împăratului David. Iar Ioab și Absalom au făcut la fel, în traducere, „**au căzut cu fața la pământ, s-au închinat** [ebr. *șa-ha*, gr. *proskynéo*,]” - 2Samuel 14:4,22,33.

Când „**Mefiboșet ... a venit la David, a căzut cu fața la pământ și s-a închinat** [ebr. *șa-ha*, gr. *proskynéo*,]” - 2Samuel 9:6.

Din aceste dovezi, va fi evident pentru toți că interdicerea din Prima Poruncă: „**Să nu te închini** [ebr. *șa-ha*, gr. *proskynéo*,] **înaintea lor și să nu le slujești**”, n-a fost înțeleasă, nici nu s-a intenționat să fie înțeleasă ca o interdicere a reverenței, omagierii, celor onorabili sau a celor în poziții onorabile printre oameni. Evreii n-au greșit nici ei *închinându-se* [ebr. *șa-ha*, gr. *proskynéo*,] îngerilor care au venit cu mesaje în numele lui Iehova; ci, astfel de închinare a fost aprobată, niciodată n-a fost muștrată.

Porunca previne împotriva venerării chipurilor sau a venerării oricăror dumnezei **rivali**. Iehova nu poate tolera aceasta. Deci n-a fost deloc nepotrivit pentru evreii care L-au recunoscut pe Isus ca „Trimisul lui Dumnezeu” să I se *închine*, să I se *supună*; și este mult mai potrivit pentru toți cei care recunosc pe Domnul nostru Isus în conformitate cu ceea ce El *pretinde a fi* — Fiul lui Dumnezeu.

Dacă Domnul nostru Isus S-ar fi postat ca **rival** al lui Iehova, în loc de Fiu și slujitor al Său, orice omagiere a Lui ar fi însemnat lipsă de respect față de Tatăl și ar fi fost păcătos — idolatru. Dar, dimpotrivă, în timp ce El a acceptat închinarea, plecăciunea ca Domn și Fiu al lui Dumnezeu, El a declarat foarte hotărât și public: „**Tatăl este mai mare decât Mine**”, și i-a învățat pe ucenicii Săi să se închine Tatălui (Ioan 4:23-24).

Hotărârea lui Iehova cu privire la Cristos este: „**Tu ești Fiul Meu; astăzi Te-am născut...Dați cinste Fiului**”, fusese deja consemnată de profeți; și Domnul nostru Isus știa aceasta. El știa, prin urmare, că oricine Îl onora pe El, Îl onora și pe Tatăl. Într-adevăr, propriile Sale cuvinte au fost: „**Cine nu cinstește pe Fiul, nu cinstește pe Tatăl care L-a trimis**”. Ioan 5:23!

Dar ce putem spune despre Evrei 1:6, unde se spune despre Fiul: „**Toți îngerii lui Dumnezeu să I se închine** (Fiului)”? În limba greacă aici este un cuvânt derivat din: „**proskynéo**”, care am văzut ce înseamnă.

În timpurile biblice, de multe ori termenul *proskynéo* includea ideea de plecăciune înaintea unei persoane de rang înalt, unui rege sau profet (Geneza 22:5; 33:3; 42:6; 2Samuel 24:20; 1Regi 1:23); tot la fel și în N.T. (vezi: Matei 2:2,11; 18:26).

În Evrei 1:6, pentru a arăta ce trebuie să facă îngerii înaintea lui Isus; în Geneza 22:5 (Septuaginta) pentru a arăta ce a făcut Avraam înaintea lui Iehova; în Geneza 23:7, pentru a descrie gestul făcut de Avraam, conform obiceiului vremii, înaintea unor oameni de la care urma să cumpere ceva; în 1Regi 1:23 (Septuaginta) pentru a descrie gestul pe care l-a făcut Natan când s-a prezentat înaintea regelui David.

Așadar, de aici se poate deduce că numai când închinarea este însoțită de o anumită dispoziție a inimii și a minții, acțiunea descrisă de verbul *proskynéo* este îndreptată spre Dumnezeu.

De aceea, alte traduceri din limba română, traduc Evrei 1:6 cu: „**Și să-l adore toți îngerii lui Dumnezeu**” (NT - Sapienția) sau „**Toți îngerii lui Dumnezeu să se plece înaintea lui!**” (NW-2006) sau „**Toți îngerii lui Dumnezeu să-i aducă omagiu**” (NW-2000).

În timpurile biblice, asemenea plecăciuni, sau exprimări ale respectului, erau cât se poate de obișnuite în Orient. Iacob s-a plecat de șapte ori în timp ce se apropia de fratele său, Esau (Geneza 33:3). Frații lui Iosif s-au prosternat, sau au făcut o plecăciune, înaintea lui în semn de respect pentru poziția pe care o avea la curtea egipteană (Geneza 42:6). Având în vedere aceste lucruri, putem înțelege mai bine ce s-a petrecut când astrologii l-au găsit pe copilașul Isus, pe care l-au recunoscut ca ‘împărat al iudeilor’. Potrivit *Bibliei Cornilescu*, relatarea spune că „**s-au aruncat cu fața la pământ și I s-au închinat** [*proskynéo*]”. — Matei 2:2,11.

Este clar, așadar, că termenul *proskynéo*, redat în unele traduceri ale Bibliei prin „**a se închina**”, nu este rezervat în exclusivitate tipului de închinare ce i se cuvine lui Iehova Dumnezeu (Dumnezeu Tatăl). Acesta se mai poate referi la respectul și la onoarea arătate altei persoane. În dorința de a evita orice neînțelegere, unele traduceri ale Bibliei redau termenul *proskynéo* din Evrei 1:6 în felul următor: „**Să-i aducă omagiu**” (New Jerusalem Bible și NW), „**să-l onoreze**” (The Complete Bible in Modern English) sau „**să se plece înaintea lui**” (Twentieth Century New Testament).

În concluzie, chiar dacă Scriptura spune că îngerii se închină la Isus (*proskynéo*) totuși în contextul din Evrei 1:6-9, se arată că Isus are un Dumnezeu care Îl unge cu undelemn, astfel nu putem vorbi de o egalitate sau că cei doi sunt deo-ființă, atât timp cât Unul este dependent de Celălalt, Unul este numit Dumnezeu, datorită Celuilalt.

Pentru cei ce doresc să aprofundeze subiectul, pot analiza sensul cuvântului *proskynéo*, din Septuaginta și a Scripturilor creștine, cercetând ocurențele, sau locurile unde această expresie apare, în diferite forme gramaticale, după cum urmează:

Septuaginta: Geneza: 18:2; 19:1; 22:5; 23:7,12; 24:26,48,52; 27:29; 33:3,6; 37:7,9,10; 42:6; 43:26, 28; 48:12; 47:31; 49:8; Exodul 4:31; 11:8; 12:27; 18:7; 20:5; 23:24; 24:1; 33:10; 34:8,14; Levitic 26:1; Numeri 22:31; 25:2; Deuteronom 4:19; 5:9; 8:19; 11:16; 17:3; 26:10; 29:25; 30:17; 32:43; Iosua 23:7,16; Judecători 2:2,12,17,19; 7:15; Rut 2:10; 1Samuel 1:3,19; 2:36; 15:25,30,31; 20:41; 24:9; 25:23, 41; 28:14; 2Samuel 1:2; 9:6, 8; 12:20; 14:4,22,33; 15:5,32; 16:4; 18:21, 28; 24:20; 1Regi 1:16,23,31,47,53; 2:13; 9:6,9; 16:31; 19:18; 22:54; 2Regi 2:15; 4:37; 5:18; 15:8; 17:16,35; 18:22; 19:37; 21:3,21; 1Cronici 16:29; 21:21; 29:20; 2Cronici 7:3,19,22; 20:18; 24:17; 25:14; 29:28,29; 32:12; 33:3; Neemia 8:6; 9:3,6; Estera 3:2,5; 4:17;

Iov 1:20; Psalm 5:8; 21:28,30; 28:2; 44:13; 65:4; 71:11; 80:10; 85:9; 94:6; 95:9; 96:7; 98:5,9; 105:19; 131:7; 137:2; Isaia 2:8,20; 27:13; 37:38; 44:15,17,19; 45:14; 46:6; 49:7, 23; 66:23; Ieremia 1:16; 8:2; 13:10; 16:11; 22:9; 25:6; 33:2; Ezechiel 8:16; 46:2; 46:9; Daniel 2:46; 3:5,6,7,10,12,14,15,18,95; 6:27; Mica 5:12; Țefania 1:5; 2:11; Zaharia 14:16;

Scripturile creștine: Matei 2:2,8,11; 4:9,10; 8:2; 9:18; 14:33; 15:25; 18:26; 20:20; 28:9, 17; Marcu 5:6; 15:19; Luca 4:7,8; 24:52; Ioan 4:20,21,22,23,24; 9:38; 12:20; Fapte 7:43; 8:27; 10:25; 24:11; 1Corinteni 14:25; 11:21; Evrei 1:6; Apocalipsa 3:9; 4:10; 5:14; 7:11; 9:20; 11:1,16; 13:4,8,12,15; 14:7,9,11; 15:4; 16:2; 19:4,10,20; 20:4; 22:8,9.

Rugăciunea la Isus:

În Scripturi, în vechiul legământ, rugăciunea era adresată exclusiv la Iehova, fără vreun intermediar sau mediator (Psalm 99:5,6), iar în noul legământ până spre finalul serviciului pământesc al lui Isus, rugăciunea se adresa direct și nemijlocit Tatălui ceresc (Matei 6:9; Luca 11:2,13). Chiar Domnul Isus s-a rugat Tatălui (Matei 6:6,9; 11:25-27; 26:39; Marcu 14:36,39; Luca 10:21; 11:2-4; 18:11-14; 22:42; 23:34; Ioan 11:41,42; 12:27,28).

Iar apoi, la finalul serviciului pământesc al Domnului Isus Cristos, El i-a învățat pe ucenici să se roage Tatălui în *Numele Său*. Astfel principiul de rugăciune pentru noi este, rugăciunea adresată Tatălui *prin* intermediul Fiului, sau *în Numele lui Isus* (Ioan 14:13,14; 15:16; 16:23; Romani 1:8; 15:30; 16:27; Efeseni 2:18; 3:14,21; 5:20; Coloseni 3:17; 1Tesalonicieni 5:18; Evrei 13:15).

Rugăciunea se face și **prin** Duhul Sfânt (Iuda 1:20; Efeseni 2:18; 6:18), în sensul că Duhul Sfânt, este cel ce inspiră rugăciunea, și agentul (canalul spiritual) prin care rugăciunea se transmite la tronul de har prin Fiul.

Observați implicațiile Fiului și ale Duhului în închinarea la Tatăl:

☞ Efeseni 2:18: „**Căci prin El [Isus] și unii și alții avem intrare la Tatăl, într-un [printr-un BCR] Duh**”.

Iată intrarea la Tatăl a creștinilor se face prin Isus, și prin Duhul, în sensul că rugăciunea lor este transmisă prin Duhul, pe baza jertfei (meritelor) lui Cristos la Tatăl.

De asemenea, trebuie să precizăm, că Dumnezeu Tatăl este ascultătorul final al rugăciunii, este persoana de care ne apropiem, cu ajutorul slujirii de Mare preot al lui Isus (Psalm 65:1-2; Romani 15:6; Efeseni 2:18; Evrei 7:25; 9:24; 13:15; 1Petru 1:17), și El este ținta finală a închinării noastre (Matei 4:10; Ioan 4:23,24; Apocalipsa 4:8-11; 1Corinteni 15:24-28; Efeseni 2:18).

Chiar dacă în Scripturi, găsim rugăciuni adresate și lui Isus Cristos, ele sunt adresate în calitatea Sa de **Domn**, în nici un verset nimeni nu se roagă cu

„Dumnezeule Isus”, după cum puteți să vă convingeți singuri citind aceste pasaje: Matei 7:21-22; Fapte 1:24; 7:59-60; 9:14; 9:21; 22:16; Romani 10:9-14; 1Corinteni 1:2; 2Corinteni 12:8, 1Timotei 1:12; Apocalipsa 22:20. Și chiar dacă ne rugăm într-o rugăciune direct la Domnul Isus, fără al pomeni pe Tatăl, nu-i nici o problemă, deoarece știm că în calitatea Lui de Mediator, Mare Preot, El va transmite rugăciunea noastră la Tatăl (Ioan 14:16; 16:26; Romani 8:34).

Deci rugăciunea la Isus, înseamnă: rugăciune la Tatăl, căci cererile noastre nu rămân la Mijlocitor, ci Acesta le transmite mai departe la Dumnezeu, așa cum un avocat transmite mai departe doleanțele noastre la Judecător!

X. Argumentele trinitarienilor precum că Duhul Sfânt ar fi: Iehova și Dumnezeu în mod deplin:

Trinitarienii afirmă, că Spiritul Sfânt este Dumnezeu deplin, o persoană distinctă de Tatăl și Fiul, însă fiind de-o Ființă cu Tatăl și cu Fiul, și astfel Vom analiza în continuare, afirmațiile:

- a) **Texte din care se deduce că Duhul Sfânt este Dumnezeu.**
- b) **Texte din care se deduce că Duhul Sfânt este Iehova**
- c) **Texte unde Duhul este prezentat ca având atribute divine.**
- d) **Texte unde Duhul este prezentat, ca făcând lucrări, ce le poate face doar Dumnezeu.**
- e) **Concluzie.**

a) Texte din care se deduce că Duhul Sfânt este Dumnezeu:

 Fapte 5:1-4: „**Dar un om, numit Anania, a vândut o moșioară, cu nevastă-sa Safira, și a oprit o parte din preț, cu știrea nevastei lui; apoi a adus partea cealaltă și a pus-o la picioarele apostolilor. Petru i-a zis: „Anania, pentru ce ți-a umplut Satana inima ca să minți pe Duhul Sfânt și să ascunzi o parte din prețul moșioarei? Dacă n-o vindeai, nu rămânea ea a ta? Și, după ce ai vândut-o, nu puteai să faci ce vrei cu prețul ei? Cum s-a putut naște un astfel de gând în inima ta? N-ai mințit pe oameni, ci pe Dumnezeu.”**

În acest pasaj se spune că Anania la mințit pe Duhul Sfânt, iar mai târziu se spune că la mințit pe Dumnezeu, astfel se trage concluzia că Duhul Sfânt este Dumnezeu!

Atunci când Anania l-a mințit pe Duhul Sfânt, se spune că el nu a mințit pe oameni; ci, pe Dumnezeu; prin urmare dacă mințirea Duhului Sfânt este mințirea lui Dumnezeu trinitarienii deduc că Duhul Sfânt trebuie să fie Dumnezeu (Fapte 5:1-9).

Dar acest text se interpretează alt fel în armonie cu cotextul pasajului: să facem un exemplu pentru a înțelege mai bine: *un om minte un înger al lui Dumnezeu care i s-a arătat, se poate spune despre acel om, că a mințit pe*

înger, dar se mai poate spune că l-a mințit pe Dumnezeu care a trimis îngerul, și care se exprimă prin acel înger ca Theofanie, însă nu am trage concluzia că îngerul mințit este Însuși Dumnezeu nu-i așa?

Tot la fel Anania a crezut că poate să înșele pe Dumnezeu, dar înșelând Duhul Sfânt, l-a înșelat implicit pe Dumnezeu, deoarece Dumnezeu locuiește în adunare prin Duhul Sfânt. Duhul uneori nu se manifestă pe Sine (persoana Lui); ci, pe Dumnezeu, fiind reprezentantul și prezența lui Dumnezeu din adunarea aceea (vezi Efeseni 2:22).

În acest pasaj a minți pe Duhul Sfânt, înseamnă a minți pe Dumnezeu deoarece Duhul Sfânt a fost prezent în adunare ca Theofanie (manifestare a lui Dumnezeu), mințind Theofania, a mințit pe Dumnezeu. Căci în v.9, se spune: **„Dar Petru a zis către ea: de ce v-ați înțeles împreună să ispițiți Spiritul lui Iehova?”** Atât Anania, cât și Safira soția lui Anania, au ispitit pe **„Spiritul lui Iehova”** (SCC). Iată cine era Duhul Sfânt! Nu era Însuși **„Iehova”** - SCC („DOMNUL” GBV 1989), ci, era **„Spiritul lui”**, adică un Duh care-L reprezintă, pe Dumnezeu, fără a fi însuși Dumnezeu!

📖 1Corinteni 3:16-17: **„Nu știți că voi sunteți Templul lui Dumnezeu și că Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi? Dacă nimicește cineva Templul lui Dumnezeu, pe acela îl va nimici Dumnezeu; căci Templul lui Dumnezeu este Sfânt: și așa sunteți voi”.**

📖 1Corinteni 6:19-20: **„Nu știți că trupul vostru este Templul Duhului Sfânt, care locuiește în voi și pe care L-ați primit de la Dumnezeu? Și că voi nu sunteți ai voștri? Căci ați fost cumpărați cu un preț. Proslăviți, deci, pe Dumnezeu în trupul și în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu”.**

Trinitarienii spun că în 1Corinteni 3:16, se spune că noi suntem temple ale lui Dumnezeu, iar în 6:19, că suntem temple ale Duhului Sfânt, astfel se trage concluzia că Duhul Sfânt este Dumnezeu, dar textul nu vrea să spună aceasta. Observați textul și contextul la ambele texte: 1Corinteni 3:16-17: **„Nu știți că voi sunteți Templul lui Dumnezeu și că Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi? Dacă nimicește cineva Templul lui Dumnezeu, pe acela îl va nimici Dumnezeu; căci Templul lui Dumnezeu este Sfânt: și așa sunteți voi.”**

În templul lui Dumnezeu din Ierusalim se cobora prezența și gloria lui Dumnezeu sub formă de nor (1Regi 8:10-11; Numeri 20:6)? Dacă spunem că Dumnezeu a locuit personal în templu, facem Cuvântul adevărului mincinos, care afirmă că Dumnezeu nu locuiește în temple, Dumnezeu fiind de necuprins (Fapte 7:48-49). Doar un Duh care aduce prezența, gloria lui Dumnezeu, putea fi prezent în templu și-l poate reprezenta și manifesta.

Revenind la textul din 1Corinteni, să nu uităm că și trupul este templul **lui Dumnezeu**, dar și Duhul care îl locuiește, este tot al **lui Dumnezeu**, cu alte cuvinte proprietatea lui Dumnezeu este atât **templul** cât și **Duhului Sfânt** care este trimis să-l reprezinte pe Dumnezeu, să-i manifeste prezența în corpul uman al creștinului.

Iar pasajul din 1Corinteni 6:19 precizează că: „**Nu știți că trupul vostru este Templul Duhului Sfânt, care locuiește în voi și pe care L-ați primit de la Dumnezeu? Și că voi nu sunteți ai voștri?**” Astfel Duhul Sfânt nu este Dumnezeu; ci, El vine de la Dumnezeu, și-l reprezintă pe Dumnezeu în noi. Duhul Sfânt vine **de la** Dumnezeu, deci nu este Dumnezeu, Duhul care vine, este Duhul lui Dumnezeu.

Observați cum locuiește Dumnezeu în templu, locuiește în mod **direct** sau **prin intermediul** a cuiva?

📖 Efeseni 2:22: „**Și prin El și voi sunteți zidiți împreună, ca să fiți un lăcaș al lui Dumnezeu, prin Duhul.**” Adunarea este un lăcaș al lui Dumnezeu, dar Acesta locuiește prin Duhul.

📖 1Ioan 3:24: „**Cine păzește poruncile Lui, rămâne în El și El în el. Și cunoaștem că El rămâne în noi prin Duhul pe care ni L-a dat.**” El locuiește în noi prin Duhul, cred că comentariile sunt de prisos!

În concluzie la aceste pasaje, templul este a lui Dumnezeu deoarece: El la trimis pe Duhul Sfânt în trupul creștinului ca să-L manifeste pe El, și deoarece nu putem despărți Theofania, de Dumnezeu, decât ca spirite numerice (Dumnezeu este un Spirit, care locuiește în cer, Theofania este un alte Spirit care locuiește în om), însă nu ca calitate, căci aceleași însușiri, aceiași personalitate o are și Dumnezeu și Theofania pentru oameni. Doar raportată la Dumnezeu Însuși, calitățile Theofaniei sunt mai slabe în intensitate ca Dumnezeu, după cum razele soarelui nu au lumina și căldura soarelui la aceiași intensitate care există în astrul solar. În mod asemănător noi primim căldură suficient pentru noi ca oameni de la soare, mai multă sau mai puțină ar putea să ne fie fatală, astfel și Theofaniile sunt dozate după puterea noastră!

📖 Ioan 1:12: „**Dar tuturor celor ce L-au primit, adică celor ce cred în Numele Lui, le-a dat dreptul să se facă copii ai lui Dumnezeu; născuți nu din sânge, nici din voia firii lor, nici din voia vreunui om, ci din Dumnezeu**” (vezi și: 1Ioan 3:9; 4:7; 5:1,4,18).

📖 Ioan 3:5-6: „**Isus i-a răspuns: „Adevărat, adevărat îți spun, că, dacă nu se naște cineva din apă și din Duh, nu poate să intre în Împărăția lui Dumnezeu. Ce este născut din carne, este carne și ce este născut din Duh, este duh”** (1Petru 1:3,23).

Trinitarienii spun că a fi născut din Dumnezeu, înseamnă a fi născut din Duhul Sfânt. Astfel Duhul Sfânt este Dumnezeu, fiind egal în atribute, cu Tatăl și Fiul.

Dacă Duhul Sfânt este Însuși Dumnezeul Cel Adevărat, adică Dumnezeu în adevăratul și deplinul sens al cuvântului, atunci Domnul Isus Cristos nu este unicul Fiu (Ioan 1:14,18; 3:16-18) al lui Dumnezeu (gr. **monogenes** = unic născut, singur născut); ci, și noi suntem fii în același sens ca Cristos, pentru că ne-a născut Dumnezeu Însuși!

Însă dacă Duhul Sfânt nu este Dumnezeu Însuși, ci o divinitate inferioară Tatălui și Fiului, dar prin care se manifestă și lucrează Dumnezeu atunci suntem fii de Dumnezeu, în mod indirect prin Fiul și prin Duhul Sfânt, și nu direct ca și Domnul Isus Cristos, întâiul născut din Tatăl, venit în existență fără intermediari.

Putem înțelege cele două afirmații: **„născuți din Dumnezeu”, „născuți din Duhul”**, în sensul că atunci când lucrează Duhul Sfânt ca Theofanie, toată slava este dată lui Dumnezeu, ca și cum Duhul nu El ar fi, nu El ar lucra, nu El ar naște; ci, Însuși Dumnezeu, El fiind ca o prelungire a Ființei lui Dumnezeu. De fapt, Duhul Sfânt este numit în procesul nașterii: **„sămânță”**, sămânța lui Dumnezeu și nu Însuși Dumnezeu!

 1Petru 1:23, se spune: **„fiindcă ați fost născuți din nou nu dintr-o sămânță, care poate putrezi, ci dintr-una care nu poate putrezi, prin Cuvântul lui Dumnezeu, care este viu și care rămâne în veac”**.

 1Ioan 3:9: **„Oricine este născut din Dumnezeu, nu păcătuiește, pentru că sămânța Lui rămâne în el; și nu poate păcătui, fiindcă este născut din Dumnezeu”**.

Unii interpretează expresia: **„sămânță”**, ca referindu-se la Cuvântul lui Dumnezeu nu la Duhul Sfânt. Însă nașterea din sămânță divină, se face PRIN Cuvântul lui Dumnezeu. Astfel Cuvântul lui Dumnezeu este agentul sau canalul prin care este transmisă sămânța de la Dumnezeu la om.

În limba greacă este **„dia”** = **prin**, astfel este clar că nu Cuvântul este sămânța.

Atât sămânța este eternă, deoarece ea nu poate putrezi, tot la fel canalul prin care vine sămânța: Cuvântul lui Dumnezeu este etern.

Din nou acest principiu reliefează cum a fost creat Duhul Sfânt. Din Dumnezeu iasă sămânța (duh din El) prin Cuvântul (Fiul) lui Dumnezeu.

Iată nașterea din Dumnezeu, înseamnă nașterea dintr-o sămânță venită prin Cuvânt, dintr-un Duh care a ieșit din Dumnezeu și care duce calitățile, însușirile lui Dumnezeu în om.

Duhul Sfânt duce calitățile și personalitatea lui Dumnezeu în om într-o anumită măsură, cât rezistă omul, care este atât duh cât și carne.

Duhul Sfânt raportat la Dumnezeu este inferior și nu este Dumnezeu în sens absolut, sau în deplinătatea cuvântului, însă Duhul Sfânt raportat la oameni, în lucrarea nașterii din nou, și în alte lucrări, este reprezentantul lui Dumnezeu, El poate să ducă mai mult din Dumnezeu decât poate să reziste omul!

b) Analiza argumentelor că Duhul Sfânt este Iehova:

Trinitarienii susțin că Duhul Sfânt nu numai că este o persoană, dar este și Dumnezeu, și chiar are Numele de Iehova.

În **The Baptist Encyclopædia** se spune: *„[Isus] este . . . eternul Iehova . . . Spiritul Sfânt este Iehova . . . Fiul și Spiritul se află la o egalitate exactă cu*

Tatăl. Dacă el este Iehova și ei sînt la fel.” [The Baptist Encyclopædia, editată de William Cathcart, 1883, paginile 1168, 1169].

Trinitarienii susțin că El este Iehova Dumnezeu, pe care l-au ispitit israeliții, l-au provocat în pustie; și astfel vorbește Duhul Sfânt despre lucrurile făcute față de sine în Isaia 63:10: **„Dar ei au fost neascultători și au întristat pe Duhul Lui cel Sfânt; iar El li s-a făcut vrăjmaș și a luptat împotriva lor.”** Astfel se susține Duhul s-a întristat și El li s-a făcut vrăjmaș și a luptat contra lor, iar prin comparație cu alte texte, este vorba de Iehova, care a luptat contra lor și care a fost ispitit (Psalm 95:6-10).

Să analizăm textul din Isaia în context:

📖 Isaia 63:10-16: **„Dar ei au fost neascultători și au întristat pe Duhul Lui cel Sfânt; iar El li s-a făcut vrăjmaș și a luptat împotriva lor. Atunci poporul Său și-a adus aminte de zilele străvechi ale lui Moise și a zis: „Unde este Acela care i-a scos din mare, cu păstorul turmei Sale? Unde este Acela care pune în mijlocul lor Duhul Lui cel Sfânt; care povățuia dreapta lui Moise, cu brațul Său cel slăvit; care despica apele înaintea lor, ca să-și facă un Nume veșnic; care îi călăuzea prin valuri, ca un cal pe loc neted, fără ca ei să se poticnească?” „Ca fiara, care se pogoară în vale, asa i-a dus Duhul Domnului la odihnă. Așa ai povățuit Tu pe poporul Tău, ca să-Ti faci un Nume plin de slavă!” „Privește din cer și vezi, din locuința Ta cea Sfântă și slăvită: unde este răvna și puterea Ta? Fiorul inimii Tale și îndurările Tale nu se mai arată față de mine! Totuși Tu ești Tatăl nostru! Căci Avraam nu ne cunoaște și Israel nu știe cine suntem; dar Tu, Doamne, ești Tatăl nostru, Tu, din veșnicie, Te numești „Mântuitorul nostru.”**

Acesta pasaj exprimă o situație similară cu cea analizată mai sus, Duhul Sfânt este Duhul Domnului, Duhul lui Iehova, și Îl exprimă pe El, este manifestarea Lui în lume care lucrează spre gloria Lui.

Biblia face o distincție dintre Iehova care este duh (Isaia 48:16), și Duhul Lui, care este un alt Duh care a ieșit din El pentru a face voia Lui. Acest Duh este o persoană distinctă de Iehova, cât și o manifestare a lui Iehova.

Duhul Sfânt, se poate manifesta ca Iehova, însă textul explică clar că Iehova își dirijează Duhul, prin cuvintele: **„Unde este Acela (Iehova) care pune în mijlocul lor Duhul Lui cel Sfânt; care povățuia dreapta lui Moise, cu brațul Său cel slăvit; care despica apele înaintea lor, ca să-și facă un Nume veșnic”**. Cine pune în mijlocul poporului Israel Duhul Sfânt? Însuși Iehova! Astfel Dumnezeu lucrează prin Duhul Sfânt, iar când acesta Îl reprezintă pe Dumnezeu, El nu Își evidențiază propria persoană, ci pe cea a lui Dumnezeu.

De aceea, este numit: brațul lui Iehova, mâna lui Dumnezeu, degetul lui Dumnezeu, puterea lui Dumnezeu. Deoarece prin prisma Theofaniei, Duhul Sfânt este ca un braț, ca o prelungire, extensie a Ființei lui Dumnezeu, ca o parte din Dumnezeu.

📖 Psalm 95:6: **„veniți să ne închinăm și să ne smerim, să ne plecăm genunchiul înaintea Domnului [SS 1874: „lui Iehova”], Făcătorului nostru!**

Căci El este Dumnezeu nostru și noi suntem poporul pășunii Lui, turma pe care o povățuiește mâna Lui O! de ați asculta azi glasul Lui! „Nu vă împietriți inima, ca la Meriba, ca în ziua de la Masa, în pustie”. Evrei 3:7: „De aceea, cum zice Duhul Sfânt: „Astăzi, dacă auziți glasul Lui, nu vă împietriți inimile, ca în ziua răzvrătirii, ca în ziua ispitirii în pustie, unde părinții voștri M-au ispitit și M-au pus la încercare și au văzut lucrările Mele patruzeci de ani!”

În ce privește paralele Iehova = Duhul Sfânt, în Psalm 95:6-8, Iehova Dumnezeu vorbește, iar în Evrei 3:7-9, Pavel spune că Duhul Sfânt a vorbit. Este clar că aceste texte se completează, după cum am mai arătat, Iehova vorbește prin Duhul, Psalmistul spune că Iehova a vorbit, Pavel spune că Duhul a vorbit, corelând ambele texte ajungem la concluzia că Iehova prin Duhul Său a vorbit (comp. cu Neemia 9:30).

📖 Isaia 6:8-10: „Am auzit glasul Domnului, întrebând: „Pe cine să trimit și cine va merge pentru Noi?” Eu am răspuns: „Iată-mă, trimite-mă!” El a zis atunci: „Du-te și spune poporului acestuia: „Într-una veți auzi și nu veți înțelege; într-una veți vedea și nu veți pricepe!” Împietrește inima acestui popor, fă-l tare de urechi și astupă-i ochii ca să nu vadă cu ochii, să n-audă cu urechile, să nu înțeleagă cu inima, să nu se întoarcă la Mine și să nu fie tămăduit.”

📖 Fapte 28:25-26: „Fiindcă ei au plecat acasă în neînțelegere unii cu alții, Pavel n-a adăugat decât aceste vorbe: „Bine a spus Duhul Sfânt prin prorocul Isaia către părinții voștri, când a zis: „Du-te la poporul acesta și zi-i: „Veți auzi cu urechile voastre și nu veți înțelege; cu ochii voștri veți privi și nu veți vedea. Căci inima acestui norod s-a împietrit; ei aud greu cu urechile, și-au închis ochii, ca nu cumva să vadă cu ochii, să audă cu urechile, să înțeleagă cu inima, să se întoarcă la Dumnezeu și să-i vindec.”

Un caz analog, este pasajul din Isaia, unde Iehova vorbește, însă Pavel, spune că Duhul Sfânt a vorbit. Care este adevărul?

Cu siguranță Iehova a vorbit prin Duhul Sfânt, astfel chiar dacă Iehova a vorbit, dar Isaia a auzit glasul lui Iehova prin Duhul Sfânt. La rândul lor, evreii din timpul lui Isaia, au auzit spusele lui Iehova prin Isaia, după cum este scris: „Bine a spus Duhul Sfânt prin prorocul Isaia către părinții voștri”.

În Biblie Dumnezeu vorbește omenirii, prin Fiul, prin Duhul Sfânt, prin îngeri.

În Apocalipsa 1:1, se precizează: „Descoperirea lui Isus Hristos pe care l-a dat-o Dumnezeu, ca să arate robilor Săi lucrurile care au să se întâmple în curând. Și le-a făcut-o cunoscut, trimetând prin îngerul Său la robul Său Ioan”.

Astfel putem spune că Dumnezeu vorbește prin cartea Apocalipsa, sau Fiul Său vorbește, sau Îngerul vorbește, sau Ioan vorbește.

În plus, în Scripturi, Dumnezeu este prezentat că-și face lucrarea prin intermediul Duhului Sfânt, unele texte pot să se focalizeze asupra lui Iehova ca lucrând sau vorbind, altele îl descriu pe Duhul Sfânt ca lucrând sau

vorbind, ele se completează, dar nu trebuie să tragem concluzia că Duhul Sfânt este Iehova.

Pentru că avem alte texte care clarifică această situație și ne dau sensul corect:

- Zaharia 7:12: „**Și-au făcut inima ca diamantul de tare, ca să n-asculte Legea, nici cuvintele pe care li le spunea Domnul oștirilor, PRIN Duhul Său, prin prorocii de mai înainte. Din pricina aceasta Domnul oștirilor s-a aprins de o mare mânie.**”
- Fapte 1:2: „**de la început până în ziua în care s-a înălțat la cer (Isus), după ce, PRIN Duhul Sfânt, dăduse poruncile Sale apostolilor, pe care-i alesese.**”
- Fapte 4:24-25: „**Stăpâne... Tu ai zis PRIN Duhul Sfânt, prin gura părintelui nostru David, robul Tău: „Pentru ce se întărește neamurile și pentru ce cugetă noroadă lucruri deșerte?”**”
- 1Corinteni 2:10: „**Nouă însă Dumnezeu ni le-a descoperit PRIN Duhul Său. Căci Duhul cercetează totul, chiar și lucrurile adânci ale lui Dumnezeu.**”
- Efeseni 3:5: „**care n-a fost făcută cunoscut fiilor oamenilor în celelalte veacuri, în felul cum a fost descoperită acum (de Dumnezeu – v.7) sfinților apostoli și proroci ai lui Hristos, PRIN Duhul.**”

Acum se ridică o întrebare: Atunci când Iehova a vorbit Israelului, cum este descris în Psalm 95:7; Isaia 6:8-9, etc. a vorbit fără a se folosi de Cuvântul și Duhul Său?

Cu siguranță nu! Iar dacă a folosit Duhul Său, așa cum am văzut și în textele de mai sus, nu este greșit să spunem că Duhul Sfânt a vorbit, El fiind persoana prin care a vorbit Dumnezeu. Iar dacă spunem Iehova a vorbit, este corect, tot corect este: Duhul Sfânt a vorbit, însă nu tragem concluzia că Duhul Sfânt este Iehova.

Scripturile care vorbesc de „**Duhul Domnului**” (Judecători 3:10; 6:34; Isaia 61:1), fac o distincție între „**Iehova**” (NW) și Duhul Acestuia, când spune în Isaia 48:16 NW: „**Și acum am fost trimis de Domnul Suveran Iehova și spiritul său**”.

Concluzie: Dacă suntem sinceri, trebuie să recunoaștem că nu există nici un argument solid pentru a accepta că Duhul Sfânt este un Dumnezeu deplin, și a treia persoană din Ființa lui Dumnezeu. Sau că Duhul Sfânt este Însuși Iehova, ci mai degrabă manifestarea Lui.

Dumnezeu este unic și este o singură persoană care se folosește de alte duhuri-persoane: Fiul, Duhul Sfânt, îngerii. Aceste persoane sunt divine, deoarece au ieșit direct sau indirect din Dumnezeu, dar nu sunt divine în sensul în care Tatăl este divin.

c) Texte unde Duhul este prezentat ca având atribute divine:

Trinitarienii, mai fac apel în disperarea lor, la răstălmăcirea textelor dându-le un alt sens decât cel original!

Ei interpretează astfel: Duhul este etern (Evrei 9:14); omniștient, adică atotștiutor (1Corinteni 2:10-12; Ioan 14:26; 16:13); este omniprezent (Psalm 139:7-10); este atotputernic (Mica 3:8; Zaharia 4:6; Romani 15:18,19); este co-creator (Geneza 1:2; Psalm 33:6).

Trinitarienii susțin că toate cele trei persoane, au acele atribute sau perfecțiuni specifice exclusiv lui Dumnezeu (ne-comunicabile creaturilor): eternitatea, aseitatea, omnișciența, omniprezența, omnipotența, transcendența, imanența.

Trinitarienii afirmă că nu poate exista diferență între cele trei persoane divine în ceea ce privește atributele Lor divine. Nu poate exista diferență în ceea ce privește omnipotența, atotștiința sau omniprezența. Nu poate exista în Dumnezeu o persoană mai mică sau mai mare.

Însă am analizat în carte, atributele divine și am văzut că Duhul Sfânt nu au nici unul din aceste atribute specifice lui Dumnezeu.

Atributele pe rând, le-am analizat la argumentul II, și nu are rost să le mai repetam, eventual se poate revedea analiza lor.

Cine va citi versetele de mai sus cu ochi sinceri va vedea tocmai că Duhul este etern, din momentul creierii Lui nu spune Biblia ca despre tatăl că este din veșnicie în veșnicie (Psalm 90:2), apoi faptul că Duhul cerceatează toate, indică că El nu este o persoană Atotcunoscătoare! Faptul că Duhul este prezent pe pământ în locuința morților, dar textul nu spune că este omniprezent! Iar textele din Mica 3:8; Zaharia 4:6; Romani 15:18-19, nu susține că El este Atotputernic; iar în Geneza 1:2; Psalm 33:6, nu se spune că El este co-creator, ci lucrător-intermediar al lui Dumnezeu, dar Acestuia Îi reveine tot gloria!

d) Texte unde Duhul este prezentat, ca făcând lucrări, ce le poate face doar Dumnezeu.

Trinitarienii mai afirmă că El este co-creiator, ei spun: „*Lucrările care îi sunt atribuite lui sunt o clară și o deplină dovadă a divinității sale: creația, o lucrare a puterii divine, este atribuită lui...*”

Nici într-un text nu-l numește pe Duhul Sfânt ca Creator sau Co-creator, nici nu se spune că „Duhul a creat”, ci accentul Scripturii cade pe ideea, că Dumnezeu a creat prin intermediul Duhului Sfânt, astfel Duhul (Suflarea) Sfânt nu este Creatorul; ci, agentul sau mijlocul prin care a fost făcută creația (Psalm 33:6; Geneza 1:2; Iov 26:13).

Tot trinitarieni fac apel la faptul că Duhul Sfânt, face minuni (Fapte 8:39). dă putere supranaturală prin care se face vindecări și exorcizări (Fapte 10:38); Duhul Sfânt înviază morții (Romani 8:11), Duhul Sfânt a inspirat Scriptura (2Timotei 3:16-17; 2Petru 1:21), etc.

Uitându-ne cu atenție în texte, vedem că: morții sunt înviați nu de Duhul (Romani 1:4; 8:11); ci **prin** Duhul, miracolele le-a făcut Dumnezeu **prin** Duhul Sfânt (Matei 12:28; Luca 5:17); Scripturile au fost inspirate de Dumnezeu **prin** Duhul Sfânt (comp. 2Timotei 3:16 cu 2Petru 1:21); etc.

El nu a lucrat nimic din proprie inițiativă; ci, la porunca lui Dumnezeu Tatăl, dată prin Fiul.

O ființă care este născută/făcută, primește porunci, este trimisă ca să facă anumite lucruri, nu este Dumnezeul Cel Adevărat. Dumnezeu nu este născut, El este din totdeauna, El nu este trimis de nimeni, El nu primește porunci de la nimeni!

e) Concluzie:

Deci răspunsul la întrebarea: Este Duhul Sfânt egal cu Tatăl și cu Fiul? Este **Nu**. El nu poate fi egal cu aceștia nici ca **substanță**, **atribute**, nici ca **poziție**.

El nu este egal ca substanță, Dumnezeu (Tatăl) este substanță întreagă (Ioan 4:24; 1Corinteni 15:28). Fiul este o parte din substanța Tatălui, fiind născut din El – Ioan 1:14; 1Ioan 5:18, iar Tatăl este mai mare ca Fiul (Ioan 14:28). Duhul Sfânt este o parte din substanța Fiului, fiind născut din Tatăl (1Corinteni 2:12) prin Fiul (Ioan 1:3; Closeni 1:16-17), și Duhul este mai mic ca Cristos și ca Tatăl, care este mai mare ca toți (Ioan 10:29).

Novațian, a scris în 235 d.C. În teologia lui Novațian, acesta considera o forma de subordonare a Tatălui față de Fiul. Cristos este supus Tatălui, iar Duhul Sfânt este supus lui Cristos. Scriind despre Persoana Duhului, Novațian notează: „*Paracletul a primit mesajul Sau de la Hristos. Deci, dacă El l-a primit de la Hristos, atunci Hristos este mai mare decât Paracletul, altfel Paracletul nu ar primi de la Hristos dacă nu ar fi mai mic decât El. Aceasta inferioritate a Paracletului demonstrează imediat căci Hristos, de la care El primește mesajul Sau, este Dumnezeu. Aici deci, avem o mare marturie despre divinitatea lui Hristos și descoperim ca Paracletul este mai puțin decât El (Iisus).*” [cf. Trinitate 18].

Am văzut la punctul c) în special că din cele șapte atribute specifice lui Dumnezeu, Duhul Sfânt nu are nici unul, ceea ce indică că Duhul Sfânt nu poate fi egal cu Tatăl. Prin urmare, doctrina trinității este dovedită a fi un fals, și ea este o doctrină drăcească nu o doctrină biblică.

9. ARGUMENTE CĂ BIBLIA NU SUSȚINE UN DUMNEZEU TRINITAR

În capitolele anterioare, am dovedit prin diferite tipuri de argumente, că Dumnezeul Bibliei nu este o trinitatea de persoane, că Biblia nu susține că

Dumnezeul Adevărat ar fi o treime de persoane și anume: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

Studiind Scripturile cu sinceritate, am observat că în ele găsim un Dumnezeu, care este **doar o persoană: Tatălui ceresc**; iar Domnul Isus nu este din Ființa lui Dumnezeu; ci, este **Fiul lui** Dumnezeu, și prin urmare, o altă ființă, distinctă de Dumnezeu, care este Tatăl Lui. Iar Duhul sau Spiritul Sfânt, este **Duhul lui** Dumnezeu, o persoană născută din Tatăl prin Fiul, prin care Dumnezeu lucrează fiind proprietatea Lui.

Dar să mai prezentăm în continuare câteva tipuri de argumente care infirmă trinitatea:

CHIAR ARGUMENTELE TRINITARIENILOR INFIRMĂ TRINITATEA!

Trinitarienii susțin că Tatăl este Dumnezeu; Fiul este Dumnezeu și Duhul Sfânt este Dumnezeu. Pe de altă parte, ei susțin, că Tatăl despărțit de Fiul și de Duhul Sfânt, nu este Dumnezeu; Fiul despărțit de Tatăl și de Duhul Sfânt, nu este Dumnezeu; Duhul Sfânt despărțit de Tatăl și Fiul, nu este Dumnezeu; doar împreună Cei trei sunt Dumnezeu, doar împreună Îl formează pe Dumnezeu, fiind doar o singură ființă divină, o singură natură divină pe care cei trei o împărtășesc.

În cazul în care Tatăl despărțit de Fiul și de Duhul Sfânt, ar fi Dumnezeu, Fiul despărțit de Tatăl și de Duhul Sfânt, ar fi Dumnezeu; Duhul Sfânt despărțit de Tatăl și Fiul, ar fi Dumnezeu, ar fi triteism (trei Dumnezeu), și nu un Dumnezeu triunic.

Dacă veți citi textele prezentate ca argument de trinitarieni, nu veți găsi că Tatăl despărțit de Fiul nu este Dumnezeu; ci, chiar invers, ei sunt prezentați ca Dumnezeu nu în cadrul unei trinități; ci, separat unul de altul.

Cu alte cuvinte, trinitatea susține că Cei trei, sunt manifestări ale aceluiași Dumnezeu, doar că aceste manifestări sunt persoane, și nu ca și în cazul modalismului, care învață trei manifestări ale aceleiași persoane.

Trinitatea susține o singură ființă divină, trei manifestări de persoane, sau o singură natură divină dar împărțită de trei persoane, un singur Dumnezeu dar manifestat în trei persoane.

Biblia infirmă o astfel de teorie, chiar și textele aparent în sprijinul trinității, sunt în realitate în defavoarea ei, observați:

Texte ce vorbesc de **DOI DUMNEZEI**:

Ioan 1:1-2,18: „La început era Cuvântul și Cuvântul era cu Dumnezeu și Cuvântul era Dumnezeu. El era la început cu Dumnezeu...Nimeni n-a văzut vreodată pe Dumnezeu; singurul Lui Fiu, care este în sânul Tatălui, Acela L-a făcut cunoscut.” Isus este Dumnezeu, dar El este **cu** Dumnezeu.

Evrei 1:8-9: „pe când Fiului I-a zis: „Scaunul Tău de domnie, Dumnezeule, este în veci de veci; toiagul domniei Tale este un toiag de dreptate: Tu ai iubit neprihănirea și ai urât nelegiuirea: de aceea, Dumnezeule, Dumnezeul Tău Te-a uns cu un untdelemn de bucurie mai pe sus decât pe tovarășii Tăi.”

Isus este Dumnezeu, dar El are un Dumnezeu care la uns cu undelemn. Declarația că Tatăl, luat separat, nu este Dumnezeu, și nici Isus Cristos, luat separat, nu este Dumnezeu; ci, există un singur Dumnezeu în trei Persoane, este o declarație ne-biblică. Această declarație demască „beția” spirituală de care sunt cuprinși cei care ar trebui să ne fie „călăuze” spirituale, prezentându-se ca fiind teologi.

Comparați aceste definiții atât de confuze și contradictorii, cu declarația clară a Scripturii din 1Corinteni 8:6 „...**totuși pentru noi nu este decât un singur Dumnezeu: Tatăl, de la care vin toate lucrurile și pentru care trăim și noi, și un singur Domn: Isus Hristos, prin care Sunt toate lucrurile și prin El și noi.**”

Este atât de simplu: Tatăl este singurul Dumnezeu adevărat, iar Isus Cristos este Domn și Fiul Lui. Isus este Dumnezeu pentru că a moștenit din dumnezeirea Tatălui, ca Fiu. Astfel, Tatăl a fost, este și va fi singurul Dumnezeu adevărat (ne-născut), iar Isus a fost, este și va fi singurul Său Fiu (născut).

Trinitarienii însă îi refuză lui Isus calitatea de Fiu (spunând că este doar un rol), deoarece ei spun că Dumnezeu nu poate nici să nască nici să fie născut. De unde sunt însă aceste „axiome”? Simplu: din filozofie! Biblia arată că Isus este născut din Tatăl că este monogenes (Ioan 1:14,18; 3:16,18; 1Ioan 5:18). În plus, Biblia, cartea care ne spune adevărul, afirmă că Tatăl a născut un Fiu și că Fiul, deși născut, este un Dumnezeu!!!

ARGUMENTE CĂ FIUL ESTE DIFERIT DE TATĂL:

Pentru a înțelege mai bine aceste diferențe, la care de altfel am făcut referire pe parcursul acestei cărți, am făcut un tabel care reliefează diferențele dintre Tatăl și Fiul:

Acest tabel reliefează diferențele dintre Tatăl și Fiul:

Învățătura Bibliei despre Tatăl:	Învățătura Bibliei despre Fiul:
Tatăl este din veșnicie, înainte de orice început (Psalm 90:2; 93.2; 103:17; Iuda 25)	Fiul este din început, venit în existență în început primei zile de creiere (Proverbe 8:22-25; Coloseni 1:15-18; Apocalipsa 3:14).
Tatăl este ne-creat, ne-născut, ne-cauzat (Isaia 43:10; 44:6).	Fiul este născut din Tatăl (Ioan 1:14; 1Ioan 5:18), este făcut sau zidit (Proverbe 8:22-25; Apocalipsa 3.14), este pus în categoria creației, fiind întâiul-născut al acesteia (Coloseni 1:15).
Tatăl nu are început (Apocalipsa 1:4,8).	Fiul are început, El este începutul creației lui Dumnezeu (Apocalipsa 3:14).

Toate lucrurile vin din (gr. ek) Dumnezeu Tatăl (Romanii 11:36; 1Corinteni 8:6; 11:12).	Toate lucrurile vin prin (gr. dia) Fiul (1Corinteni 8:6; Coloseni 1:15,16).
Tatăl este Dumnezeu lui Isus și capul lui Isus (1Corinteni 11:3; Ioan 20:17; Efeseni 1:17; Apocalipsa 3:2,12).	Fiul este slujitorul lui Dumnezeu și închinător la Dumnezeu (Fapte 4:27,30; Matei 4:10; Ioan 14:16; 16:26)
Tatăl are totul prin Sine (Fapte 17:24,25)	Fiul are totul datorită Tatălui și de la Tatăl (Ioan 3:35; 13:3; 17:7)
Tatăl trăiește prin Sine (Exod 3:14,15; 1Timotei 6:16).	Fiul trăiește prin Tatăl (Ioan 6:57; 2Corinteni 13:4).
Tatăl este Atotcunoscător (Iov 11:7; 12:13)	Fiul nu cunoaște anumite lucruri (Marcu 13:32).
Tatăl nu depinde de nimeni în nici un domeniu (Isaia 45:9; Fapte 17:25).	Fiul depinde în toate de Tatăl (Ioan 5:19).
Tatăl poate realiza orice prin Sine (1Corinteni 12:6).	Fiul nu poate face nimic de la El însuși (Ioan 5:30; 8:28).
Tatăl are în Sine și prin Sine puterea și autoritatea (Isaia 40:12-31; Marcu 14:62).	Fiul are puterea și autoritatea de la Tatăl (Matei 28:18; Ioan 17:1,2).
Tatăl are prin Sine plinătatea Dumnezeirii deoarece El o dă (Efeseni 1:17-23; 3:19).	În Fiul locuiește plinătatea Dumnezeirii, deoarece Tatăl a voit să locuiască și în Fiul (Coloseni 1:19; 2:9).
Tatăl este Ființa lui Dumnezeu, Singurul Dumnezeu adevărat (Ioan 17:3; 1Corinteni 8:6).	Fiul este imaginea sau chipul acestei Ființe (Evrei 1:3).
Tatăl nu are nevoie să fie învățat (Romani 11:33-36).	Fiul a fost învățat de Tatăl (Ioan 8:28; 12:49,50).
Tatăl nu are nevoie de descoperire (Fapte 1:7; Evrei 4:13).	Fiul primește descoperiri de la Dumnezeu Tatăl (Apocalipsa 1:1).
Tatăl stabilește cine va sta la dreapta Fiului în împărăția cerurilor (Matei 20:23).	Fiul nu stabilește acest lucru (Matei 20:22,23).
Dumnezeu Tatăl este singurul care poate fi numit <i>bun</i> (Luca 18:19).	Fiul nu a acceptat numirea de <i>bun</i> (Luca 18:18,19).
Tatăl nu se supune la nimeni deoarece este mai mare ca toți (Ioan 10:29; Isaia 42:8).	Fiul se supune Tatălui (1Corinteni 15:24-28).
Dumnezeu Tatăl nu poate fi ispitit (Iacob 1:13).	Fiul a fost ispitit (Matei 4:1-10).

Dumnezeu Tatăl este singurul care are nemurirea (1Timotei 1:17; 6:16).	Fiul are nemurirea doar după înviere (Romani 6:9) și nu are nemurirea prin Sine (2Corinteni 13:4).
Dumnezeu nu poate muri (Deuteronom 32:40).	Fiul a murit și a fost mort trei zile (1Corinteni 15:3,4).
Dumnezeu nu poate suferi schimbări. El a fost spirit din veșnicie în veșnicie, gloria Lui, natura Lui, poziția Lui nu a suferit și nu va suferi nici o modificare sau umbră de schimbare (Isaia 44:6; Iacob 1:17; Iuda 1:25).	Fiul a suferit schimbări, după cum urmează: La început a fost spirit și Dumnezeu unic-născut, apoi s-a golit de divinitatea Lui și a devenit om, nu a mai fost spirit; ci, a devenit carne (Filipeni 2:6-9). El a fost un om perfect fără păcat, dar mai prejos ca îngerii (Evrei 2:9). La învierea Lui a primit înapoi gloria și divinitatea (Ioan 17:5), și a fost și om și Dumnezeu, și-a păstrat și trupul (carnea) dar a primit înapoi și calitatea de spirit (1Timotei 2:5-6; 3:16). În viitor după ce va nimici orice domnie El însuși va preda împărăția Tatălui (1Corinteni 15:24-28).
Dumnezeu nu poate fi văzut de oameni (1Timotei 6:16; Exod 33:20)	Oamenii L-au văzut pe Isus și L-au pipăit (1Ioan 1:1)

Acest tabel reliefează diferențele dintre Tatăl și Fiul ca titluri:

Tatăl	Fiul
Dumnezeul dumnezeilor (Deuteronom 10:17; Psalm 136:2; Daniel 2:47).	Domnul domnilor (Apocalipsa 17:14; 19:16).
Dumnezeu (Ioan 17:1-3).	Mare preot care slujește înaintea lui Dumnezeu (Evrei 4:14,15).
Cel bătrân de zile (Daniel 7:13,22).	Începutul creației lui Dumnezeu (Apocalipsa 3:14).
Singurul Stăpânitor (1Timotei 6:15).	Robul lui Dumnezeu (Fapte 4:27,30)
Singurul Dumnezeu (Iuda 25).	Singurul Mijlocitor între Dumnezeu și oameni (1Timotei 2:5).
Cel Prea Înalt (Psalm 83:18).	Fiul Dumnezeului Celui Prea Înalt (Luca 8:28).

Dar să vedem în continuare:

ARGUMENTE CĂ TATĂL CU FIUL NU SUNT EGALI:

Ca doua persoane să poată fi EGALE, ambele trebuie să fie supuse reciproc, unul către celalalt, ca și creștinii care se supun unul altuia. Nu vedem în Scripturi ca Tatăl să se supună Fiului sau Duhului Sfânt; ci, doar Fiul și Duhul Sfânt față de Tatăl.

TATĂL CU FIUL ȘI DUHUL SFÂNT NU SUNT EGALI CA POZIȚIE:

1Corinteni 11:3: **„Dar vreau să știți că Hristos este Capul oricărui bărbat; că bărbatul este capul femeii și că Dumnezeu este capul lui Hristos”.**

Iată că Cristos are un cap, pe Dumnezeu, asta indică clar că Tatăl este superior ca poziție dar și ca natură, după cum bărbatul este capul femeii, și este superior și ca poziție, și ca natură, deoarece femeia este un vas mai slab (1Petru 3:7).

În plus, Isus este numit: *Robul* lui Dumnezeu pe când a fost om, cât și după înviere (Fapte 4:27,30). Cum poate robul lui Dumnezeu să fie egal cu Dumnezeu? Sau, când Isus a fost numit: **„Bunule Învățător”**, de ce El nu a acceptat acest titlu ca apelativ, spunând că unul singur este Bun: Dumnezeu, cu referire la Tatăl (Luca 18:19).

De repetate ori, Isus s-a referit la Tatăl său folosind expresia **„Dumnezeul meu”**, chiar și după ce a revenit la gloria cerească (Matei 27:46; Ioan 20:17; Apocalipsa 3:2,12). Numai un inferior, un închinător se poate referi la altcineva folosind expresia **„Dumnezeul meu”**. Dar cum se face că nu găsim nici măcar o singură dată că Tatăl se adresează Fiului sau Duhului Sfânt, folosind expresia **„Dumnezeul meu”**? Și de ce nu citim niciodată că Tatăl sau Fiul se adresează Duhului Sfânt, folosind expresia **„Dumnezeul meu”**?

Găsim în schimb că Duhul Sfânt Îl va proslăvi pe Isus (Ioan 16:14), iar Domnul Isus Îl va glorifica pe Tatăl (Ioan 17:4), dar nu găsim că Dumnezeu Tatăl Îi glorifică pe Fiul sau pe Duhul Sfânt. Nu găsim că Fiul Îl proslăvește pe Duhul Sfânt. Ce înseamnă aceasta? Că Duhul Sfânt este inferior Fiului, și Fiul este inferior Tatălui!

TATĂL, FIUL ȘI DUHUL SFÂNT NU SUNT EGALI CA PUTERE ȘI AUTORITATE:

Chiar dacă Isus, are toată autoritatea, o are deoarece Tatăl, i-a dat-o nu prin Sine (Matei 28:18; Ioan 17:2). În plus, Domnul Isus a spus că va sta la dreapta puterii (Matei 26:64), ceea ce înseamnă că El îl consideră pe Tatăl – izvorul (sursa) **„puterii”**, sau persoana care are ‚puterea’ în sensul absolut. El a mai spus în Ioan 10:29: **„Tatăl Meu, care Mi le-a dat, este mai mare decât toți; și nimeni nu le poate smulge din mâna Tatălui Meu.”** În acest

pasaj, sensul expresiei „**este mai mare**”, este de „mai tare”, deoarece nimeni nu poate smulge oile din mâna Lui.

În 1Corinteni 15:24-28, se afirmă clar: 1Corinteni 15:24: „**În urmă, va veni sfârșitul, când El va da Împărăția în mâinile lui Dumnezeu Tatăl, după ce va fi nimicit orice domnie, orice stăpânire și orice putere. Căci trebuie ca El să împărătească până va pune pe toți vrăjmașii sub picioarele Sale. Vrăjmașul cel din urmă, care va fi nimicit, va fi moartea. Dumnezeu, într-adevăr „a pus totul sub picioarele Lui”. Dar când zice că totul I-a fost supus, se înțelege că în afară de Cel ce I-a supus totul. Și când toate lucrurile Îi vor fi supuse, atunci chiar și Fiul Se va supune Celui ce I-a supus toate lucrurile, pentru ca Dumnezeu să fie totul în toți.**”

Isus se supune, El poate nimici orice putere și domnie, deoarece Tatăl a pus totul sub picioarele Lui și I-a supus totul.

Despre Duhul Sfânt nu se spune nicăieri că a primit toată autoritatea, ci Duhul Sfânt este agentul Fiului de care El se folosește pentru a acționa în lume (Ioan 15:26).

TATĂL FIUL ȘI DUHUL SFÂNT NU SUNT EGALI ÎN CUNOȘTIINȚĂ ȘI ÎNȚELEPCIUNE:

Isus și Duhul Sfânt, nu cunoaște ceea ce cunoaște Tatăl, în Marcu 13:32 se spune clar: „**Cât despre ziua aceea, sau ceasul acela, nu știe nimeni, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl.**” Deci cum putea Isus să fie egal în cunoștință cu Dumnezeu, dacă El nu cunoștea ziua și ceasul sfârșitului, și doar Tatăl le cunoștea?

De asemenea, Isus pe pământ, a ÎNVĂȚAT ascultarea (Evrei 5:8), Dumnezeu nu are nevoie să învețe nimic.

Duhul Sfânt cercetează lucrurile adânci ale lui Dumnezeu (1Corinteni 2:12), ceea ce denotă că El nu este Atotcunoscător, căci dacă ar fi nu ar mai avea nevoie să le cerceteze!

Dar nici chiar după înviere, nu există o egalitate în cunoaștere și înțelepciune, căci se afirmă că informațiile despre timpuri și perioade sunt sub stăpânirea Tatălui (Fapte 1:7).

Apoi izvorul și posesorul înțelepciunii este descris în Romani 16:27, unde se precizează: „**a lui Dumnezeu, care singur este înțelept, să fie slava, prin Isus Hristos, în vecii vecilor! Amin.**” Vedem aici că Pavel, inspirat fiind de Duhul Sfânt, spune despre Dumnezeu (prezentat aici distinct de persoana lui Isus) că „**singur este înțelept**”.

În mod similar, Ioan spune în Apocalipsa 1:1, că revelația aceasta, Cristos a primit-o de la Dumnezeu. Ce nevoie avea Isus, dacă era Dumnezeu Atotcunoscător, să primească revelație sau descoperire de la Dumnezeu? Dacă Isus cunoaște totul, nu are nevoie să mai primească informații de la nimeni.

Despre Duhul Sfânt se spune că va lua din ce este al Fiului, că El învață ce aude, și nu vorbește de la Sine Însuși (Ioan 16:13-15), ceea ce denotă că Duhul Sfânt este inferior în cunoștință Fiului, iar Fiul față de Tatăl, primind de la Tatăl învățătura ce a predat-o pe pământ (Ioan 7:16-17; 12:49-50).

TATĂL, FIUL ȘI DUHUL SFÂNT NU SUNT EGALI CA VÂRSTĂ:

Trinitarienii susțin că Fiul și Duhul Sfânt, a existat din eternitate **alături** de Tatăl, ca o entitate și persoană distinctă de El. Dar ce spune Biblia? Dumnezeu este descris ca fiind fără început și sfârșit, ca fiind din veșnicie în veșnicie (Psalm 90:2), ca Fiind: **„Cel bătrân de zile”** (Daniel 7:9,13,22 BCR), ca fiind singurul care are nemurirea prin Sine (1Timotei 6:16). Însă, Isus este descris ca având început al existenței Sale, în Coloseni 1:15, se spune despre El că este: **„... cel întâi-născut din toată zidirea”**; astfel, El este primul creat, deoarece este pus aici în categoria creației (zidirii), fiind întâiul născut al acesteia. Acest lucru reiese și din Apocalipsa 1:5; 3:14 unde se spune despre Isus Martorul Credincios și Adevărat, că este: **„...începutul creației lui Dumnezeu”** (BCR). Iar în Proverbe 30:4 este descris Isus ca fiind ‚Fiul al Creatorului’; dar de ce este numit Isus: ‚Fiul’, înainte de nașterea Sa din Maria, dacă Acesta nu are început? Poate cineva să fie Fiul, dar să nu fie creat? (vezi și Proverbe 8:22). Dacă Isus era co-etern cu Dumnezeu, ar fi fost numit: ‚frate cu Dumnezeu’, nu Fiul lui Dumnezeu. În concluzie, Isus nu este egal în ce privește vârsta, după cum un tată cu un fiu nu sunt egali ca vârstă.

Iar Duhul Sfânt este **„Duhul Fiului”** (Galateni 4:6), astfel El nu a putut exista înaintea Fiului, El a fost creat din Tatăl (1Corinteni 2:12; 1Ioan 4:2), prin Fiul (Ioan 1:3) și prin Fiul se menține în existență (Coloseni 1:17).

TATĂL, FIUL ȘI DUHUL SFÂNT NU SUNT EGALI CA STĂPÂNIRE:

Chiar dacă Isus a primit stăpânirea, autoritatea, domnia, alături de Tatăl (Apocalipsa 5:13), această stăpânire este pentru un timp, și Fiul o exercită după voința Tatălui, prin puterea și înțelepciunea Tatălui (Ioan Ioan 5:30; 12:49; 14:31). În plus, trebuie să precizăm că există lucruri pe care Tatăl nu le-a delegat Fiului:

Fapte 1:6-7: **„Deci apostolii, pe când erau strânși laolaltă, L-au întrebat: „Doamne, în vremea aceasta ai de gând să așezi din nou Împărăția lui Israel?” El le-a răspuns: „Nu este treaba voastră să știți vremurile sau soroacele; pe acestea Tatăl le-a păstrat sub stăpânirea Sa.”** Iată că Tatăl a păstrat *timpurile și perioadele* **„sub stăpânirea Sa”** (vezi și Marcu 13:32; Apocalipsa 1:1), Tatăl Îi va ordona Fiului când să vină pe pământ, Tatăl va întinde sceptrul puterii Sale și va spune: ‚du-te și Domnește în mijlocul dușmanilor Tăi’ (Psalm 110:1,2,5).

Un alt aspect, Isus spune în Matei 20:23: **„Și El le-a răspuns: „Este adevărat că veți bea paharul Meu și veți fi botezați cu botezul cu care**

am să fiu botezat Eu: dar a şedea la dreapta şi la stânga Mea, nu atârnă de Mine s-o dau, ci este păstrată pentru aceia pentru care a fost pregătită de Tatăl Meu.” Iată că nu atârnă de El locurile în împărăţie, ci de hotărârea Tatălui.

Atunci se poate spune atunci că Fiul este egal cu Tatăl în toate privinţele, aşa cum susţin trinitarienii?

Faptul că Duhul Sfânt este trimis în lucrare de către Isus Cristos (Ioan 15:26), asta indică că El nu este egal cu Fiul în stăpânire, iar Isus fiind „**Domnul tuturor**” (Fapte 10:36), este şi Domnul Duhului Sfânt, fiind un singur Duh (Duhul Sfânt) şi un singur Domn (Isus – Efeseni 4:4-6).

Isus este singurul Domn rânduit de Dumnezeu Tatăl (1Corinteni 8:6; Iuda 1:4)!

TATĂL, FIUL ŞI DUHUL SFÂNT NU SUNT EGALI CA LUCRARE:

Lucrarea pe care o face Fiul este a Tatălui, şi o face după voia şi porunca Tatălui (Ioan 4:34; 5:30; 6:38; 9:31), nu putem spune despre cineva care este sub ordine şi face voia Altcuiva, cu puterea Aceluia că este egal cu Acela!

Lucrarea Duhului Sfânt este fie a Tatălui care Îl trimite în Numele Fiului, fie a Fiului care Îl trimite pe Duhul Sfânt de la Tatăl (Ioan 14:26; 15:26).

TATĂL ESTE MAI MARE CA FIUL, IAR FIUL MAI MARE CA DUHUL SFÂNT:

Biblia arată că Fiul nu este egal sau „**deopotrivă**” cu Tatăl (Filipeni 2:6); ba chiar Isus Însuşi a afirmat: „**Tatăl este mai mare decât Mine**” (Ioan 14:28). Deci nu este vorba de a interpreta un text confuz, nici de a deduce ceva, afirmaţia este clară ca lumina zilei pentru cine are ochi de văzut şi urechi de auzit.

Însă trinitarienii sucesc şi această afirmaţie a Domnului, ei spun:

Isus ca om nu ca Dumnezeu, era mai mic ca Tatăl? Însă textul nu vorbeşte doar de Isus ca om, nu doar Isus ca om *pleacă* (se deplasează) la Tatăl; ci Isus ca întreg. Astfel Acest Isus ca întreg, este mai mic ca Tatăl, deoarece textul spune: „**Aţi auzit că v-am spus: „Mă duc şi Mă voi întoarce la voi.” Dacă M-aţi iubi, v-aţi fi bucurat că v-am zis: „Mă duc la Tatăl;” **căci Tatăl este mai mare decât Mine**”.**

O altă explicaţie trinitariană, este că: „**mai mare**”, este un termen privitor la poziţie, „mai bun” este un termen ce priveşte natura Lui. Ca **poziţie** Tatăl este mai mare decât Fiul. Ca **natură** însă, ei sunt amândoi una. Fiul meu şi cu mine suntem doua persoane deosebite, dar suntem amândoi una ca natură. Amândoi suntem umani ca natură susţin trinitarienii în orbirea lor spirituală! Însă un tată uman şi un fiu uman nu au aceiaşi vârstă!

Trinitarienii mai sucesc realitatea afirmând că: după cum soţul din punct de vedere al poziţiei pe care o ocupă este mai mare decât soţia, tot aşa şi Tatăl

este mai mare decât Fiul. Atât soțul cât și soția sunt în egală măsură umani, după cum Tatăl și Fiul sunt în egală măsură divini.

Soțul și soția sunt amândoi umani dar nu sunt identici ca natură, natura lor este asemănătoare, bărbatul este masculin, femeia este feminină, nici din punct de vedere fizic nu sunt identici, rolul lor nu este identic, prin urmare ei au fost construiți ca să fie diferiți, și să se completeze unul pe altul, nu au fost făcuți la fel din punct de vedere emoțional, căci soțului i se poruncește să-și iubească soția, iar soția să se teamă de soț – Efeseni 5:24-33 (aceste porunci diferite, reliefează diferențele emoționale și de rol în căsnicie).

Am analizat problema naturii, din perspectivă trinitariană, natura sunt acele atribute ne-transmisibile, dar tocmai Biblia arată că și ca natură Fiul și Duhul Sfânt sunt inferiori Tatălui!

Trinitarienii aruncă praf în ochi cu aceste comparații: fiu-tată, soție-soț, pentru că mergând pe comparațiile lor, însă un Fiu față de un tată, nu este egal în vârstă, cunoștință, putere, tot la fel soția față de soț, căci soțul este „mai mare”, nu doar ca poziție; ci și ca structură fizică, Biblia afirmând despre femeie, că este „**un vas mai slab**” (1Petru 3:7).

În plus, de unde știu trinitarienii că Isus când a afirmat că „**Tatăl este mai mare decât Mine**”, El nu s-a referit la faptul că este „mai bun”; ci, mai mare ca poziție? De unde știu ei? Le-a spus Isus lucrul acesta?

Isus tocmai că spune altceva, în Marcu 10:17-18: „**Tocmai când era gata să pornească la drum, a alergat la El un om, care a îngenuncheat înaintea Lui și L-a întrebat: „Bunule Învățător, ce să fac ca să moștenesc viața veșnică?” „Pentru ce Mă numești bun?” i-a zis Isus. „Nimeni nu este bun decât Unul singur: Dumnezeu.”**

Iată că Însuși Isus, infirmă interpretarea trinitariană, El nu acceptă titlul de „**Bunule**”, El afirmă că nimeni nu este bun prin sine, doar singurul Dumnezeu Tatăl, este bun, iar dacă Isus, îngerii sau noi suntem buni, suntem datorită bunătății și iubirii primite de la Tatăl. Cu alte cuvinte noi dacă suntem buni, suntem datorită lui Cristos din noi, iar Cristos datorită Tatălui care era prezent în El, iar Tatăl? Tatăl era bun prin Sine fără ajutorul nimănui. Astfel doar Lui putem să ne adresăm cu apelativul de „**bun**”!!!

Tot în sens netrinitarian, interpretează și Iustian Martirul, când spune în Dialogul cu Iudeul Tryfon, pe la cca 150 d.C. Cap. CI: „El însuși va fi mântuit de același Dumnezeu, nelăudându-se cătuși de puțin că ar face ceva cu voința sau cu puterea Lui...Căci atunci când cineva l-a zis: „Învățătorule bun”, i-a răspuns: „Pentru ce Mă numești bun? Numai unul singur este bun, Tatăl Meu din ceruri.”

Dar să revenim la textul din Ioan 14:28. Expresia „**mare**” în greacă: „**megas**”, este adjectiv nominativ masculin singular comparativ, și lexicoanele îl definesc ca având sensurile de: mare, extins ca spațiu, spațios, larg, lung, în opoziție cu mic, mare ca intensitate, abundent, mai important, foarte important, superlativ, tare (mai tare), mai lung ca timp (mai în

vârstă), superior, mai vechi, etc. [vezi: Dicționarul: UBS; Friberg lexicon; Thrayer lexicon; LS lexicon; Louw Nida lexicon].

Pentru că nu ne permitem să interpretăm cum vrem noi, să vedem texte unde mai apare cuvântul mare = megas în Scripturi, pentru a vedea sensul lui pe baza ocurențelor: Matei 11:11; 12:6; 13:32; 18:1,4; 20:31; 23:11,17,19; Marcu 4:32; 9:34; 12:31; Luca 7:28; 9:46; 12:18; 22:24, 26; Ioan 1:50; 5:20,36; 4:12; 8:53; 10:29; 13:16; 14:12,28; 15:13,20; 19:11; Romani 9:12; 1Corinteni 12:31; 13:13; 14:5; Evrei 6:13, 16; 9:11; 11:26; Iacob 3:1; 4:6; 2Petru 2:11; 1Ioan 3:20; 4:4; 5:9; 3Ioan 1:4.

Expresia aceasta în diferite forme gramaticale, apare în următoarele pasaje, având următoarele sensuri:

Mare ca poziție: Matei 11:11; 12:6; 18:1,4; 23:11; Marcu 9:34; Luca 7:28; 9:46; 22:24,26; Ioan 4:12; 13:16; 15:20; 1Corinteni 14:5; Evrei 6:13, 16

Mare ca dimensiune: Matei 13:32; Marcu 4:32; Luca 12:18;

Mare ca cantitate: Ioan 15:13; Evrei 11:26

Mare în intensitate: Matei 20:31 (tare strigau);

Mare ca importanță: Matei 23:17,19; Marcu 12:31; Ioan 5:36; 8:53; 19:11; 1Corinteni 12:31; 13:13;

Mare ca vârstă: Romani 9:12;

Mare ca calitate: Iacob 3:1; 2Petru 2:11; 3Ioan 4.

Mare din mai multe puncte de vedere: Ioan 1:50; 5:20; 10:29; 14:12; 14:28; Evrei 9:11; Evrei 11:26; Iacob 4:6; 1Ioan 3:20; 4:4; 5:9.

Acum de unde știu trinitarienii, care este sensul în care Isus a spus că „Tatăl este mai mare decât Mine”? Sunt oare ei cinstiți, când nu menționează toate sensurile expresiei ,mare’; ci, fac referire doar la mare ca poziție?

Să vedem pasaje din Scripturile ebraice și creștine care indică diversitatea sensului la expresia „mai mare”:

Geneza 1:16: „Dumnezeu a făcut cei doi mari luminători și anume: luminătorul cel mai mare ca să stăpânească ziua și luminătorul cel mai mic ca să stăpânească noaptea; a făcut și stelele.” Soarele este mai mare ca lună, nu din punct de vedere al poziției, ci ca corp ceresc mai mare, și care emite lumină mai multă.

Geneza 25:23: „Și Domnul i-a zis: „Două neamuri sunt în pântecul tău și două noroade se vor despărți la ieșirea din pântecul tău. Unul din noroadele acestea va fi mai tare decât celălalt. Și cel mai mare va sluji celui mai mic.” Romani 9:12: „s-a zis Rebecii: „Cel mai mare va fi rob celui mai mic”. În acest pasaje mai mare are sensul de mai bătrân în vârstă. Exod 1:9: „El a zis poporului său: „Iată că poporul copiilor lui Israel este mai mare și mai puternic decât noi”. Mai mare în acest pasaj are sensul de mai numeros.

Exod 18:11: „Cunosc acum că Domnul este mai mare decât toți dumnezeii; căci în lucrul în care s-au purtat cu trufie, El a fost mai presus de ei.” Mai mare în acest pasaj are sensul de mai puternic.

Matei 12:6: „Dar Eu vă spun că aici este Unul mai mare decât Templul”. Mai mare în acest pasaj are sensul de superior ca importanță și poziție.

Matei 12:41: „Bărbații din Ninive se vor scula alături de neamul acesta, în ziua judecății, și-l vor osândi, pentru că ei s-au pocăit la propovăduirea lui Iona; și iată că aici este Unul mai mare decât Iona”.

Matei 12:42: „Împărăteasa de la Miazăzi se va scula alături de neamul acesta, în ziua judecății, și-l va osândi, pentru că ea a venit de la marginile pământului, ca să audă înțelepciunea lui Solomon; și iată că aici este Unul mai mare decât Solomon”. Mai mare în aceste pasaje are sensul de superior ca poziție

Matei 23:17: „Nebuni și orbi! Care este mai mare: aurul sau Templul, care sfințește aurul?”

Matei 23:19: „Nebuni și orbi! Care este mai mare: darul sau altarul, care sfințește darul?”

Mai mare în aceste pasaje are sensul de mai valoros din punct de vedere spiritual.

Luca 15:25: „Fiul cel mai mare era la ogor. Când a venit și s-a apropiat de casă, a auzit muzică și joc”.

Mai mare în acest pasaj are sensul de superioritate a vârstei.

Luca 22:26: „Voi să nu fiți așa. Ci cel mai mare dintre voi, să fie ca cel mai mic; și cel ce cârmuiește, ca cel ce slujește.” Mai mare în acest pasaj are sensul de poziție în adunare în rolul de a cârmui.

1Corinteni 13:13: „Acum, deci, rămân aceste trei: credința, nădejdea și dragostea; dar cea mai mare dintre ele este dragostea”. Mai mare în acest pasaj are sensul de mai importantă.

1Corinteni 14:5: „Aș dori ca toți să vorbiți în alte limbi, dar mai ales să prorociți. Cine proroceste, este mai mare decât cine vorbește în alte limbi; afară numai dacă tâlmăcește aceste limbi, ca să capete Biserica zidire sufletească”. Mai mare în acest pasaj are sensul de mai valoros, profeția fiind mai valoroasă și mai utilă pentru zidirea adunării ca și vorbirea în limbi fără tâlmăcire.

1Ioan 4:4: „Voi, copilașilor, sunteți din Dumnezeu; și i-ați biruit, pentru că Cel ce este în voi, este mai mare decât cel ce este în lume”. Mai mare în acest pasaj are sensul de mai puternic, superior, deoarece Spiritul lui Dumnezeu este mai puternic și superior spiritului lumii.

Acuma care este sensul la „mai mare”, în Ioan 14:28? Textul în sine nu ne răspunde, dar în context se arată că cei care cred în Isus, după ce El va pleca la Tatăl, vor face lucrări „mai mari” ca Fiul. De ce? Deoarece Isus a spus: „pentru că Eu mă duc la Tatăl” (Ioan 14:12). Domnul Isus se duce la

Tatăl (v.12,28), ca un efect al plecării Lui, Tatăl trimite pe Mângâietorul, Duhul Sfânt, mai din abundență, la mai multe persoane.

Dacă lucrările creștinilor vor fi mai mari (în sensul de mai multe, mai extinse nu doar în Palestina ci pe tot pământul) decât ale Fiului, înseamnă că Tatăl are mai mult putere decât Fiul! Și atunci sensul textului din Ioan 14:28, de mai mare este de 'mai tare', (vezi și Ioan 10:29) de 'mai puternic'! Din întreaga Biblie putem spune că Tatăl este mai mare ca Fiul, în poziție, cunoștință, vârstă, etc. De fapt, în toate, Tatăl este superior, deoarece Fiul trăiește prin Tatăl (Ioan 6:57), și tot ce are Fiul, are de la Tatăl, nu prin Sine (Ioan 3:35; 13:3).

În concluzie la acest subcapitol, Domnul Isus, atât înainte de a veni pe pământ, precum și ca om, și după înălțare la cer, este inferior Tatălui, ca un Fiul supus și dependent de Tatăl. De fapt, toată autoritatea lui Isus, și toate titlurile sale de: Stăpân, Judecător, Domn, Salvator, Mare Preot, Mijlocitor, etc., nu le are de la El (prin Sine); ci, le-a primit de la Tatăl (Matei 28:18; Ioan 5:21-22; 17:2; Fapte 5:31).

Are nevoie Dumnezeu Atotputernic să primească de la cineva ceva? Sau are nevoie ca Altul să-I supună toate lucrurile (1Corinteni 15:27)? De fapt la sfârșitul domniei sale de o mie de ani, El va preda domnia în mâna Tatălui (1Corinteni 15:24-28).

Deci, în toate timpurile, se aplică principiul autorității din 1Corinteni 11:3, care este descris prin cuvintele: **„Dar vreau să știți că Hristos este Capul oricărui bărbat, că bărbatul este capul femeii și că Dumnezeu este capul lui Hristos”**, Adevărul că acest principiu se aplică în toate timpurile reiese și din context, deoarece bărbatul este capul femeii încă de la facere, căci femeia este făcută din coasta bărbatului; tot așa, Isus este născut (făcut) din Tatăl (1Corinteni 11:3-9). Iar după cum bărbatul este capul femeii; tot așa, Dumnezeu este capul lui Cristos, adică conducătorul suprem în toate timpurile.

Fiul este mai mare decât Duhul Sfânt, după cum Cel ce trimite este mai mare decât cel trimis (Ioan 15:26), după cum cel ce transmite învățătura altuia, este mai mic decât Cel de la care primește învățătura (Ioan 16:13-15), după cum cel născut prin cineva este mai mic decât Cel prin care a fost creat (Ioan 1:3).

FIUL ESTE INFERIOR ȘI DEPENDENT DE TATĂL SĂU:

Întotdeauna Isus a recunoscut dependența și superioritatea Tatălui, El a spus: **„Eu trăiesc prin Tatăl”** (Ioan 6:57); sau **„Adevărat, adevărat vă spun, că, Fiul nu poate face nimic de la Sine”** (Ioan 5:19); **„Eu nu pot face nimic de la Mine însumi”** (Ioan 5:30). Apoi Biblia declară că **„Hristos este al lui Dumnezeu”** (1Corinteni 3:23), după cum noi aparținem lui Cristos, și suntem inferiori Lui, tot așa Cristos aparține lui Dumnezeu, și

este inferior Lui, textul spune clar: **„și voi sunteți ai lui Hristos, iar Hristos este al lui Dumnezeu”**.

Dumnezeu Tatăl este adeseori numit Dumnezeul lui Cristos. Faptul că Dumnezeu este descris ca **„Dumnezeul și Tatăl Domnului nostru Isus Hristos”** (1Petru 1:3; Efeseni 1:17) chiar și după înălțarea lui Cristos la Ceruri, demonstrează faptul că aceasta este acum relația dintre ei, precum a fost și în timpul vieții pământești a lui Cristos.

Trinitarienii creează uneori dispute asupra faptului că despre Cristos s-a vorbit ca fiind mai puțin decât Dumnezeu în timpul vieții sale pe pământ. Epistolele din Noul Testament au fost scrise la câțiva ani de la înălțarea lui Cristos la Ceruri, cu toate acestea Dumnezeu este numit în continuare Dumnezeul și Tatăl lui Cristos. Isus Îl tratează în continuare pe Tată ca pe Dumnezeul Său. Iar dacă Isus are un Dumnezeu, înseamnă că El este închinător la acel Dumnezeu, și deci nu poate fi deo-Ființă cu acel Dumnezeu sau egal cu El.

Apocalipsa, ultima carte a Noului Testament, a fost scrisă la cel puțin 60 de ani după înălțarea lui Cristos în slavă, vorbește despre Dumnezeu ca **„Dumnezeul Său (a lui Cristos) și Tatăl”** (Apocalipsa 1:6 BCR). În această carte, Cristos cel înviat transmite un mesaj credincioșilor. El vorbește despre **„...Dumnezeului meu”** (Apocalipsa 3:2) și despre: **„templul Dumnezeului Meu... Numele Dumnezeului Meu... numele cetății Dumnezeului Meu”** (Apocalipsa 3:12). Acest lucru dovedește că Isus Îl consideră chiar și acum pe Tatăl Său ca Dumnezeul Său – deci El (Isus) nu este Dumnezeu în sens absolut ca Dumnezeu Tatăl la care se închina.

În timpul vieții Sale muritoare, Isus se referea în același mod la Tatăl Său. El vorbea despre suirea **„la Tatăl Meu și Tatăl vostru, la Dumnezeul Meu și Dumnezeul vostru”** (Ioan 20:17). Pe cruce, Isus și-a arătat natura omenească pe deplin: **„Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?”** (Matei 27:46). Aceste cuvinte ar fi imposibil de înțeles dacă ar fi fost rostite de Dumnezeu Însuși. Faptul că Isus S-a rugat la Dumnezeu cu **„strigăte mari și lacrimi”** ne arată adevărata natură a relației Lor (Evrei 5:7; Luca 6:12). Este clar că Dumnezeu nu se poate ruga la El Însuși. Chiar și acum, Cristos se roagă la Dumnezeu pentru noi (Ioan 14:16; 16:26; Romani 8:34; Evrei 7:25).

Cristos se raportează la Tatăl ca și la Dumnezeul Său, și după învierea și înălțarea lui Cristos. În timpul vieții Sale pe pământ, Cristos a fost robul lui Dumnezeu (Fapte 3:13,26; Isaia 42:1; 53:11). Un rob înfăptuiește voia stăpânului său, și nu este nicidecum egal cu stăpânul său (Ioan 13:16). Cristos a subliniat faptul că puterea și autoritatea pe care le avea erau de la Dumnezeu și nu ale Sale: **„Eu nu pot face nimic de la Mine... Eu caut... voia Tatălui care M-a trimis... Fiul nu poate face nimic de la El”** (Ioan 5:30, 19).

BIBLIA ARATĂ CLAR CĂ DOAR TATĂL CERESC ESTE SINGURUL DUMNEZEU

Scripturile nu doar afirmă că Dumnezeu este Unul, dar afirmă și cine este Acest Unul, și anume *Tatăl ceresc*!

Există trei categorii de dovezi care arată clar, că **Dumnezeu este doar Tatăl**. prima categorie afirmațiile clare ale Scripturii care-L desemnează pe Tatăl ca fiind nu doar Dumnezeu; ci, SINGURUL DUMNEZEU. A doua categorie de dovezi care prezintă Ființa lui „**Dumnezeu**” distinctă și diferită de Isus și de Duhul Sfânt. Iar a treia care-L prezintă pe Tatăl ceresc ca fiind Dumnezeul creștinilor și distinct de Isus, care este prezentat ca Domn sau Fiu.

TATĂL ESTE SINGURUL DUMNEZEU:

În Scripturile ebraice, Dumnezeu este unul și doar Tatăl, de pildă în Maleahi 2:10, se spune: „**N-avem toți un singur Tată? Nu ne-a făcut un singur Dumnezeu? Pentru ce, deci, suntem așa de necredincioși unul față de altul, pângărind astfel legământul părinților noștri?**” Iată că Duhul profetic prin Maleahi, spune clar că există un singur Tată, și acesta este un singur Dumnezeu.

Iar învățătura clară a Domnului Isus arată clar că Dumnezeul evreilor, nu este nici o trinitate de persoane sau de ipostaze, nu este: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt; ci, doar Tatăl, după cum reiese în mod elocvent din Ioan 8:54 unde se precizează: „...**Tatăl meu mă slăvește, El, despre care voi ziceți: El este Dumnezeul nostru**” Deci Dumnezeul evreilor, pe care Isus îl descrie ca fiind: „**Tatăl Meu**”, este o singură persoană și Dumnezeul lor și Cel Adevărat.

În mod asemănător la Ioan 6:27, tot El afirmă: „**Lucrați nu pentru mâncarea pieritoare, ci pentru mâncarea, care rămâne pentru viața veșnică și pe care v-o va da Fiul omului; căci Tatăl, adică, însuși Dumnezeu, pe el L-a însemnat cu pecetea Lui.**” Iată că Tatăl este „**însuși Dumnezeu**”.

În alte rânduri Domnul Isus afirmă despre Tatăl: „**Eu am venit în Numele Tatălui Meu și nu Mă primiți; dacă va veni un altul, în numele lui însuși, pe acela îl veți primi. Cum puteți crede voi, care umblați după slava pe care v-o dați unii altora și nu căutați slava care vine de la singurul Dumnezeu?**” (Ioan 5:43-44). Iată că Domnul Isus afirmă nu doar că Tatăl Lui este Dumnezeu, și în Numele căruia a venit; ci, că El este „**singurul Dumnezeu**”. Astfel nu este vorba că Tatăl este o persoană divină din cadrul trinității; ci, El este „**singurul Dumnezeu**”.

În altă ocazie, Isus Cristos declară în Ioan 17:3: „...**Isus și-a ridicat ochii spre cer și a zis: Tată, a sosit ceasul!...Și viața veșnică este aceasta: să te cunoască pe tine SINGURUL DUMNEZEU ADEVĂRAT, și pe Isus Hristos, pe care L-ai trimis Tu.**” (Ioan 17:1,3). Deci iată că Singurul

Dumnezeu Adevărat este Tatăl, la care se ruga Isus. De fapt poate Dumnezeu să se roage la Dumnezeu? Domnul Isus nu a spus că Adevăratul Dumnezeu este Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt; ci, Tatăl. Această afirmație clară și simplă, este fatală pentru doctrina trinității, este însuși afirmația Domnului care este Adevărul că Tatăl este „**SINGURUL DUMNEZEU ADEVĂRAT**”, și nu doar o persoană din cadrul trinității. Dacă Isus ar fi fost trinitarian ar fi spus: „*Tată... și viața veșnică este aceasta: să te cunoască pe tine, și pe Isus Hristos, pe care L-ai trimis Tu și pe Duhul Sfânt, care toți împreună Îl formează pe SINGURUL DUMNEZEU ADEVĂRAT*”. Dar El nu a afirmat așa ceva. Tatăl este singurul Dumnezeu adevărat în sensul că El este singurul Dumnezeu în sensul deplin al cuvântului.

Pe lângă toate aceste argumente, și apostolii au înțeles tot așa, după cum reiese din învățătura lor despre faptul că „**Dumnezeu este Unul singur**”, nu trei în unul, nici Unul în trei (Romani 3:30; Galateni 3:20; Iacob 2:19). Observați ce învățau ei, și cum singurul Dumnezeu era prezentat în învățătura lor ca fiind Tatăl:

1Corinteni 8:4-6: „**Dar, cum rămâne până la urmă? Putem sau nu să mâncăm carne închinată idolilor? Păi, știm cu toții că un idol nu este un dumnezeu adevărat și că, de fapt, nu există decât un singur Dumnezeu, și nimeni altul. Deci, cât despre mâncarea lucrurilor jertfite idolilor, știm că în lume un idol este tot una cu nimic și că nu este decât un singur Dumnezeu. Căci chiar dacă ar fi așa numiți „dumnezei” fie în cer, fie pe pământ (cum și sunt într-adevăr mulți „dumnezei” și mulți „domni”), totuși pentru noi nu este decât un singur Dumnezeu: Tatăl, de la care vin toate lucrurile și pentru care trăim și noi și un singur Domn: Isus Hristos, prin care sunt toate lucrurile și prin El și noi.”**

Iată că și Pavel susține că chiar dacă pentru păgâni, există mulți Dumnezei și mulți Domni, pentru creștini nu există decât un singur Dumnezeu adevărat, și nimeni altul nu este Dumnezeu. Iar textul acesta spune clar și fără echivoc, că pentru creștini nu există decât un singur Dumnezeu, și că Acesta este: „**Tatăl**” și nu cum susțin trinitarienii: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Dacă Pavel ar fi fost trinitarian, ar fi spus: „*totuși pentru noi nu este decât un singur Dumnezeu: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt*”, dar Pavel nu afirmă așa ceva.

Iar Tatăl este diferit de Isus, pentru că „**de la**” (**din** = **ek** în greacă) El vin toate lucrurile, pe când Isus, are rolul de canal (agent) sau mediator, fiindcă: „**prin El ...sunt toate lucrurile**”. Astfel natura Tatălui este de izvor, sursă, și a Fiului de canal (agent, intermediar).

Unii trinitarieni mai versați, spun că dacă doar Fiul este singurul Domn, înseamnă că Tatăl nu este Domn? Și astfel ca să contracareze această învățătură clară că Tatăl este singurul Dumnezeu!

Însă, textul din 1Corinteni 8:5-6, prezintă calitatea de Dumnezeu în sens unic pe care o are Tatăl, și calitatea de Domn în sens unic, pe care o are Fiul.

Cu siguranță că Cel ce este Dumnezeu este și Domn. Tatăl nu poate fi Dumnezeu și să nu fie și Domn în același timp!

Însă Isus este „singurul Domn”, în sensul că este singurul Domn rânduit și pus de Dumnezeu (Fapte 2:33,36; 5:31). Deci nici măcar această calitate, Isus nu o are prin Sine. Crezul creștinilor din primul secol era simplu: Un singur Dumnezeu adevărat: Tatăl; un singur Domn rânduit de Acesta: Isus Cristos. Este și crezul tău la fel cu cel al primilor creștini?

În ce privește pasajul din Iuda 1:4, adus ca arugument de trinitarienii, uneori ca explicație la 1Corinteni 8:6, unde în versiunea Cornilescu se spune: **„Căci s-au strecurat printre voi unii oameni, scriși de mult pentru osânda aceasta, oameni neevlavioși, care schimbă în desfrânare harul Dumnezeului nostru și tăgăduiesc pe singurul nostru Stăpân și Domn Isus Hristos”**.

Ei spun, dacă interpretăm expresia „singurul Dumnezeu”, din anumite texte, ca referindu-se strict la Tatăl, atunci trebuie să interpretăm expresia: **„singurul nostru Stăpân și Domn Isus Hristos”**, ca fiind doar Fiul, și atunci Tatăl nu mai este Domn și Stăpân, deoarece Isus este **singurul!**

Sunt ei consecvenți!

Nu susțin ei că din singurul Domn fac parte trei personae, atunci cum susțin ei că singurul Stăpân e Isus!

Care este realitatea despre Iuda 1:4?

Conform cu traducerea: BB 2001, se explică la n.s. Unele manuscrise adaugă după „**Stăpân**” și cuvântul „**Dumnezeu**”.

Realitatea este că în text apare după cuvântul Stăpân: apare în greacă: Theon, în manuscrisele P, ψ, R, VG^{ms}, sy, și altele, astfel, traducerea bazată pe cele mai credibile, și în armonie cu restul Scripturilor este cea redată în SCC: **„Pentru că s-au strecurat unii oameni, cei demult scriși dinainte pentru judecata aceasta, neevlavioși; schimbând harul Dumnezeului nostru în destrăbălare și tăgăduind pe singurul nostru Stăpân: Dumnezeu și pe Domnul Iesus Christos.”** (vezi și Biblia Fidela Cluj 2009; și Sfânta Scriptură de la 1874).

Astfel singurul Stăpân este: Dumnezeu, și singurul Domn numit de acesta peste adunare este Isus Cristos și nu oamenii care schimbă în destrăbălare harul lui Dumnezeu. Ei se erijează în a fi stăpâni sau domni peste adunare, însă singurul Stăpân al adunării este Tatăl și singurul Domn rânduit de acesta este Cristos! – vezi Fapte 5:31; Efeseni 1:17-22.

Un alt text este: Romani 15:6 (NTR-2007): **„pentru ca, dintr-o singură inimă și dintr-un singur glas, să-L slăviți pe Dumnezeul și Tatăl Domnului nostru Isus Cristos!”**

2Corinteni 11:31 (NTR-2007): **„Dumnezeu și Tatăl Domnului Isus, Care este binecuvântat în veci, știe că nu mint”**.

Efesenii 1:3 (NTR-2007): „**Binecuvântat să fie Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Isus Cristos, Care ne-a binecuvântat cu orice fel de binecuvântare duhovnicească în locurile cerești, în Cristos!**”

Cine este Dumnezeu? Dumnezeu creștin este Tatăl Domnului Isus Cristos! Filipeni 4:19: „**Și Dumnezeul meu să îngrijească de toate trebuințele voastre, după bogăția Sa, în slavă, în Isus Hristos. A lui Dumnezeu și Tatăl nostru să fie slava în vecii vecilor! Amin.**”

Iată că Dumnezeu lui Pavel și Dumnezeu nostru, al creștinilor, este distinct de Isus, și Acestui Dumnezeu care este Tatăl nostru, „**să fie slava în vecii vecilor! Amin.**” Ce diferită formulare de cea a închinătorilor trinitarieni care afirmă: „*A Tatălui, a Fiului și a Duhului Sfânt să fie slava în vecii vecilor, amin!*”

FIINȚA LUI DUMNEZEU ESTE DISTINCTĂ DE ISUS CRISTOS ȘI DUHUL SFÂNT:

Dacă Scripturile Îl prezintă pe Dumnezeu ca fiind distinct de Fiul și de Duhul Sfânt, aceasta ar fi fatal doctrinei trinității, care Îl include și pe Fiul alături de Tatăl și de Duhul Sfânt în Ființa lui Dumnezeu.

Romani 1:8-9: „**Mai întâi mulțumesc Dumnezeului meu, prin Isus Hristos, pentru voi toți, căci credința voastră este vestită în toată lumea. Dumnezeu, căruia Îi slujesc în duhul meu, în Evanghelia Fiului Său, îmi este martor că vă pomenesc neîncetat în rugăciunile mele**”

Observăm cum Pavel în salutul introductiv face o distincție clară între Dumnezeu lui, și Isus Cristos Fiul lui Dumnezeu, prin care mulțumea la Dumnezeu lui. Iată că Dumnezeu lui Pavel este distinct de Isus!

De fapt, dacă citim introducerile de la toate epistolele Noului Testament, vom găsi aproape în toate, această distincție, între Dumnezeu care este prezentat ca fiind: Tatăl, de Isus Cristos (prezentat ca Fiu sau ca Domn).

Romani 16:26: „**dar a fost arătată acum prin scrierile prorocilor, și, prin porunca Dumnezeului celui veșnic, a fost adusă la cunoștința tuturor Neamurilor, ca să asculte de credință, a lui Dumnezeu, care singur este înțelept, să fie slava, prin Isus Hristos, în vecii vecilor! Amin.**”

Observăm din text, că Dumnezeu Cel veșnic, doar El singur este înțelept în sensul absolut, și El este distinct de mijlocitorul Isus Cristos, **prin** care Îl glorificăm, „**în vecii vecilor! Amin.**”

1Timotei 2:5: „**Căci este un singur Dumnezeu și este un singur mijlocitor între Dumnezeu și oameni: Omul Isus Hristos**”.

Iată că Biblia face o distincție clară între singurul Dumnezeu și Isus Cristos care este Mijlocitor între Dumnezeu și oameni, dacă Isus ar face parte din Ființa lui Dumnezeu, El nu ar mai putea fi atunci Mijlocitor „**între Dumnezeu și oameni**”.

1Timotei 5:21: „Te rog fierbinte, înaintea lui Dumnezeu, înaintea lui Hristos Isus și înaintea îngerilor aleși, să păzești aceste lucruri, fără vreun gând mai dinainte și să nu faci nimic cu părtinire.”

Observăm din acest text, că Biblia face o distincție între Dumnezeu (Tatăl) și Cristos Isus, după cum face o distincție și față de îngerii. Dacă Isus este Dumnezeu de ce Biblia face această distincție (diferență)?

Romani 15:30: „Vă îndemn, fraților, prin Domnul nostru Isus Cristos și prin dragostea Duhului, să vă luptați împreună cu mine în rugăciuni către Dumnezeu pentru mine” (NTR-2007).

În acest pasaj se face aluzie la Domnul Isus, la Duhul Sfânt și la Tatăl, însă nu este vorba de o triadă de persoane într-un Dumnezeu. Nu, Dumnezeu este prezentat distinct de Domnul Isus și de Duhul Sfânt, „prin” care ne luptăm în rugăciuni către Dumnezeu. Prin urmare, Romani 15:30, nu susține că Dumnezeu este o treime de persoane, nici că este o dualitate de persoane, nici nu susține că Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, ar fi arătările aceleiași persoane așa cum susține modalismul; ci, susține că există un singur Dumnezeu, și alte două persoane intermediare, prin care omul se roagă la Dumnezeu.

1Corinteni 12:4-6: „Sunt felurite daruri, dar este același Duh; Sunt felurite slujbe, dar este același Domn; Sunt felurite lucrări, dar este același Dumnezeu, care lucrează totul în toți”.

Expresia: „Duh”, din text, se referă la Duhul Sfânt, și expresia „Domn”, se referă la Domnul Isus (vezi v.3). Astfel, în acest text, suntem învățați că Duhul (Sfânt) dă darurile, Domnul (Isus) dă slujbele, iar Dumnezeu (Tatăl) face lucrările. Ne dăm seama în mod evident, că acest pasaj nu susține un Dumnezeu trinitar, ba chiar este un argument contra trinității, dualismului și modalismului, deoarece Dumnezeu este descris ca fiind distinct de Domnul Isus și de Duhul Sfânt, astfel mai degrabă acest text susține că Isus și Duhul Sfânt nu ar face parte din Ființa lui Dumnezeu.

2Corinteni 13:14: „Harul Domnului Isus Hristos și dragostea lui Dumnezeu și împărtășirea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toți! Amin.”

Chiar dacă și acest text face referire la Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, nu spune că ei sunt o singură persoană așa cum susține modalismul, nici că sunt egali sau deo-Ființă așa cum susține trinitarismul, ba mai mult, se arată că Ființa lui Dumnezeu este separată și distinctă de Fiul și de Duhul Sfânt!

În Efeseni 2:18, se precizează clar intermediarii prin care ne putem apropia de Dumnezeu: „Căci prin El [Cristos, v.12] și unii [evreii] și alții [neamurile] avem acces la Tatăl, printr-un singur Duh [Duhul Sfânt]”. Iată, la Tatăl avem acces prin intermediul Fiului și a Duhului Sfânt. Iată că Fiul și Duhul Sfânt sunt intermediari la Dumnezeu, ei nu fac parte din Ființa lui Dumnezeu. Cei trei sunt distincți și ca persoane și ca funcție! Tatăl fiind Dumnezeu și ascultătorul final al rugăciunii, iar Fiul și Duhul Sfânt mijlocitori!

Efeseni 4:6: „Este un singur trup, un singur Duh, după cum și voi ați fost chemați la o singură nădejde a chemării voastre. Este un singur Domn, o singură credință, un singur botez. Este un singur Dumnezeu și Tată al tuturor, care este mai presus de toți, care lucrează prin toți și care este în toți.”

Iată crezul primilor creștini exprimat simplu, și studiindu-l în contextul Noului Testament, ne putem da seama că expresia: „un singur Duh”, nu se poate referi decât la Duhul Sfânt, mijlocitor în rugăciune (Efeseni 2:18; 6:18), și deci diferit de „un singur Domn”, care nu este altul decât Isus (1Corinteni 1:3; 2Corinteni 1:2; etc.) și diferit de „un singur Dumnezeu”. Căci acest singur Dumnezeu, este descris ca fiind: „Tată al tuturor”, și deci și Tată al Domnului nostru Isus (Ioan 20:17; Efeseni 1:17).

Iar tot în epistola către Efeseni (6:23), se arată din nou această distincție între Dumnezeu și Domnul Isus, când se spune: „Pace, fraților, dragoste și credință de la Dumnezeu și de la Domnul Isus Cristos!” (NTR 2007). (vezi și: Efeseni 1:3; vezi și: Romani 15:6; 2Corinteni 1:3; 11:31; Coloseni 1:3; 1Petr 1:3).

1Petr 1:2-3: „după știința mai dinainte a lui Dumnezeu Tatăl, prin sfințirea lucrată de Duhul, spre ascultarea și stropirea cu sângele lui Isus Hristos: Harul și pacea să vă fie înmulțite! Binecuvântat să fie Dumnezeu, Tatăl Domnului nostru Isus Hristos!” Iată că și apostolul Petru, învăța ca și Pavel, că Dumnezeu este Tatăl, și că Acesta este distinct de Isus Cristos și de Duhul Sfânt!

Iuda 1:20-21,25: „Dar voi, preaiubiților, zidiți-vă suflaște pe credința voastră Preasfântă, rugați-vă prin Duhul Sfânt, țineți-vă în dragostea lui Dumnezeu și așteptați îndurarea Domnului nostru Isus Hristos pentru viața veșnică...singurului Dumnezeu, mântuitorul nostru, prin Isus Hristos, Domnul nostru, să fie slavă, măreție, putere și stăpânire, mai înainte de toți vecii și acum și în veci. Amin.”

Acesta este un alt text care surprinde diferența dintre: Duhul Sfânt prin care ne rugăm, Dumnezeu, și Isus Cristos. Astfel, persoana „singurului Dumnezeu”, este distinctă de ce a lui Isus Cristos, și a Duhului Sfânt prin care ne rugăm. Este interesant că această situație a unui ‘singur Dumnezeu’, care este altul decât Isus, exista încă înainte de nașterea lui Isus din Maria; căci Dumnezeu nu se schimbă, este același, mai înainte de epoci, acum și pentru totdeauna. Întrebarea care se ridică pentru tine iubite cititor, este următoarea: *Dumnezeul Tău, este Același, Unicul, Singurul, diferit de Isus, și Duhul Sfânt, PRIN intermediul cărora Îi dăm lui Dumnezeu: „slavă, măreție, putere și stăpânire, mai înainte de toți vecii și acum și în veci.”* ???

Fie ca fiecare cititor să-și răspundă personal la această întrebare, pentru a se asigura că îl recunoaște ca Dumnezeu pe Tatăl, Dumnezeu Bibliei, Dumnezeul lui Isus, Dumnezeul apostolilor, și nu pe alt Dumnezeu inventat de mintea omenească.

DUMNEZEUL CREȘTINILOR ESTE DOAR TATĂL ȘI ACESTA ESTE DISTINCT DE ISUS CRISTOS:

În toate epistolele N.T. Dumnezeu este prezentat ca fiind Tatăl și ca fiind distinct de Isus Cristos prezentat ca Domn, Mântuitor sau ca Fiul. Apostolii n-au știut nimic despre Trinitate. Salutul apostolic este o dovadă cât se poate de clară pentru oricine citește Scriptura. Dacă citim introducerile și încheierile de la toate epistolele Noului Testament, vom găsi aproape în toate această distincție, între Dumnezeu care este: Tatăl și Fiul Său, Domnul Isus Cristos. Mai jos vom cita aceste introduceri și încheieri, am omis cele pe care le-am citat deja ca argument.

1Corinteni 1:3-4: „**Har și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru și de la Domnul Isus Hristos!** Mulțumesc Dumnezeului meu totdeauna, cu privire la voi, pentru harul lui Dumnezeu, care v-a fost dat în Isus Hristos.”

2Corinteni 1:2: „**Har și pace vouă de la Dumnezeu, Tatăl nostru și de la Domnul Isus Hristos!** Binecuvântat să fie Dumnezeu, Tatăl Domnului nostru Isus Hristos, Părintele îndurărilor și Dumnezeul oricărei mângâieri”

Iată că Pavel în ambele epistole către corinteni, face o distincție în introducerea între Dumnezeu care este Tatăl și Domnul Isus, dacă Pavel era trinitarian, atunci ar fi scris: „*De la Dumnezeu Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt al nostru*”, căci să nu uităm că așa îl prezintă pe Dumnezeu trinitarienii.

Galateni 1:1-3: „Pavel, apostol nu de la oameni, nici printr-un om, ci prin Isus Hristos și prin Dumnezeu Tatăl, care L-a înviat din morți, și toți frații care sunt împreună cu mine, către Biserica Galatiei: Har și pace vouă de la Dumnezeu Tatăl și de la Domnul nostru Isus Hristos!”

Efesenii 1:2-3: „Har și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru și de la Domnul Isus Hristos. Binecuvântat să fie Dumnezeu, Tatăl Domnului nostru Isus Hristos, care ne-a binecuvântat cu tot felul de binecuvântări duhovnicești, în locurile cerești, în Hristos.”

Iată că Dumnezeu nu numai este Tatăl nostru; ci, și al Domnului Isus. În plus de ce nu spune Pavel: „*Har și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru și de la Dumnezeu Isus Hristos*”, dacă Isus ar fi Dumnezeu?

Efesenii 6:23: „Pace fraților și dragoste împreună cu credința, din partea lui Dumnezeu Tatăl și din partea Domnului Isus Hristos!”

Filipeni 1:2-3: „Har vouă și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru și de la Domnul Isus Hristos! Mulțumesc Dumnezeului meu pentru toată aducerea aminte pe care o păstrez despre voi.”

Dacă Pavel ar fi fost trinitarian ar fi spus: „*Har vouă și pace de la Dumnezeu, care este Tatăl nostru dar și Isus Hristos și Duhul Sfânt*”.

Coloseni 1:3: „Mulțămim lui Dumnezeu, Tatăl Domnului nostru Isus Hristos, căci ne rugăm neîncetat pentru voi”.

1Tesaloniceni 1:1-3: „Pavel, Silvan și Timotei, către Biserica Tesalonicenilor, care este în Dumnezeu Tatăl și în Domnul Isus Hristos: Har și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru și de la Domnul Isus Hristos. Mulțămim totdeauna lui Dumnezeu pentru voi toți pe care vă pomenim necurmat în rugăciunile noastre; căci ne aducem aminte fără încetare, înaintea lui Dumnezeu, Tatăl

nostru, de lucrarea credinței voastre, de osteneala dragostei voastre și de tăria nădejzii în Domnul nostru Isus Hristos!”

2Tesaloniceni 1:1-3: „Pavel, Silvan și Timotei, către Biserica Tesalonicenilor, care este în Dumnezeu, Tatăl nostru și în Domnul Isus Hristos: Har și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru și de la Domnul Isus Hristos! Trebuie să mulțumim totdeauna lui Dumnezeu pentru voi, fraților, cum se și cuvine, pentru că credința voastră merge mereu crescând și dragostea fiecăruia din voi toți față de ceilalți se mărește tot mai mult.”

Pavel de ce îi mulțumește lui Dumnezeu care este Tatăl și distinct de Domnul Isus, și de ce nu afirmă „Mulțumim totdeauna Tatălui, Fiului și Duhului Sfânt”, dacă Pavel ar fi fost trinitarian așa cum afirmă trinitarienii?

1Timotei 1:1: „Pavel, apostol al lui Isus Hristos, prin porunca lui Dumnezeu, mântuitorul nostru și a Domnului Isus Hristos, nădejdea noastră, către Timotei, adevărul meu copil în credință: Har, îndurare și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru și de la Hristos Isus, Domnul nostru!”

Iată că Tatăl este Dumnezeu nostru, Dumnezeul creștinilor, și Isus este Domnul nostru.

2Timotei 1:1-3: „Pavel, apostol al lui Hristos Isus, prin voia lui Dumnezeu, după făgăduința vieții care este în Hristos Isus, către Timotei, copilul meu preaiubit: Har, îndurare și pace de la Dumnezeu Tatăl și de la Hristos Isus, Domnul nostru! Mulțumesc lui Dumnezeu, căruia îi slujesc cu un cuget curat, din moși strămoși, că neîntrerupt te pomenesc în rugăciunile mele, zi și noapte.”

Iată că Dumnezeul lui Pavel din creștinism nu era diferit de Cel pe care L-a slujit când a fost în iudaism, este același Dumnezeu strămoșilor evrei, și este prezentat și aici ca fiind distinct de Isus.

Tit 1:4: „către Tit, adevărul meu copil în credința noastră a amândorora: Har și pace de la Dumnezeu Tatăl și de la Isus Hristos, mântuitorul nostru!”

Filimon 1:3: „Har și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru și de la Domnul Isus Hristos!”

Chiar și în cea mai scurtă epistolă a Noului Testament se face o distincție între Dumnezeu și Domnul Isus.

Evrei 1:1-2: „După ce a vorbit în vechime părinților noștri prin proroci, în multe rânduri și în multe chipuri, Dumnezeu, la sfârșitul acestor zile, ne-a vorbit prin Fiul pe care L-a pus moștenitor al tuturor lucrurilor și prin care a făcut și veacurile.”

Iată că Dumnezeul din V.T. același și în N.T. doar că acum vorbește prin Fiul Său.

Dar nu doar Pavel învață un monoteism, un unitarism, că Dumnezeu este doar Tatăl, dar și ceilalți apostoli participanți la scrierea N.T. după cum putem vedea în continuare:

Iacob 1:1: „Iacob, rob al lui Dumnezeu și al Domnului Isus Hristos, către cele douăsprezece seminții care sunt împrăștiate: sănătate!”

1Petru 1:2-3: „după știința mai dinainte a lui Dumnezeu Tatăl, prin sfințirea lucrată de Duhul, spre ascultarea și stropirea cu sângele lui Isus Hristos: Harul

și pacea să vă fie înmulțite! Binecuvântat să fie Dumnezeu, Tatăl Domnului nostru Isus Hristos, care, după îndurarea Sa cea mare, ne-a născut din nou prin învierea lui Isus Hristos din morți, la o nădejde vie”

2Petru 1:2: „Harul și pacea să vă fie înmulțite prin cunoașterea lui Dumnezeu și a Domnului nostru Isus Hristos!”

2Ioan 1:3: „Harul, îndurarea și pacea să fie cu voi din partea lui Dumnezeu Tatăl și din partea Domnului Isus Hristos, Fiul Tatălui, într-adevăr și în dragoste!”

Iuda 1:1: „Iuda, rob al lui Isus Hristos și fratele lui Iacob, către cei chemați, care sunt iubiți în Dumnezeu Tatăl și păstrați pentru Isus Hristos”

Iată că Iacob, Petru, Ioan și Iuda învață același lucru ca și Pavel.

Iar aceste citate nu sunt toate, am citat doar introducerile și încheierea majorității epistolelor care fac referire la Dumnezeu, e clar că nu e vorba de un text, două, traduse ca să susțină vreo interpretare, textele sunt covârșitoare, ca număr, ca claritate, folosind chiar traducerea Cornilescu, folosită mult de trinitarieni români.

Dar aceste argumente nu sunt toate nici pe departe, conținutul epistolelor transmit același mesaj ne-trinitarian, după cum puteți verifica în propriile Biblii, căci epistolele au avut în general rolul de a prezenta doctrina creștină și a rezolva ereziile precum și alte probleme spirituale, voi prezenta în continuare pasaje din miezul epistolelor, care concordă ca mesaj cu introducerile și încheierea epistolelor: Romani 15:6; 1Corinteni 15:24; Efeseni 5:20; Filipeni 2:11; Coloseni 2:2; 3:17; 1Tesaloniceni 3:11,13; 2Tesaloniceni 2:16; Iacob 1:27; 2Petru 1:17; Apocalipsa 1:6; etc.

De aceea, iubite cititor, întreabă-te în mod sincer următoarele:

- Oare învățătura despre Sfânta Treime, îi apropie pe oameni de Dumnezeu sau îi îndepărtează?
- Îi apropie de învățătura simplă a lui Cristos sau îi depărtează?
- Oare dacă cineva citește Biblia singur, fără să fie influențat, va găsi El doctrina trinității în Scripturi? Va găsi acel om o Ființă a lui Dumnezeu în trei persoane?
- Sau va găsi Un Dumnezeu, care este o singură persoană, diferită de toți ceilalți, dar care se poate manifesta și prin alții?
- Va ajunge acesta să creadă că Isus Cristos este Dumnezeul Absolut și Suprem și deo-ființă cu Tatăl?
- Va ajunge să creadă că Duhul Sfânt este Dumnezeul creștinilor, sau că mai degrabă Duhul Sfânt este un Spirit divin prin care lucrează Dumnezeu?

10. EFECTELE NEGATIVE ALE DOCTRINEI TRINITĂȚII

În această carte am prezentat răspunsul la argumentele aduse de trinitarienii, și am văzut că nu există argumente solide de nici un fel, pentru a susține că Dumnezeu Bibliei este o trinitate de persoane, ba mai mult, am văzut că Dumnezeu Cel unic este doar Tatăl, El este Dumnezeu în sens absolut și deplin, și nimeni în comparație cu El nu este Dumnezeu.

Dar cineva ar putea spune: Este vreo problemă dacă eu cred într-un Dumnezeu trinitar? Această credință mă va opri de la a nu primi salvarea (mântuirea), viața veșnică, intrarea în împărăția lui Dumnezeu?

Răspunsul pe scurt este DA!

A avea un Dumnezeu fals sau pe Dumnezeul Adevărat este tot una cu a avea viața veșnică sau nu! Domnul Isus a spus că **„viața veșnică este aceasta: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Isus Cristos, pe Care L-ai trimis Tu”** (Ioan 17:3 NTR). Toți cei ce mărturisesc trinitatea, nu-L cunosc nici pe Dumnezeu adevărat, nici pe Isus Cristos, ei singuri se descalifică pentru viața veșnică.

Dumnezeul Triunic nu este Dumnezeul Bibliei, prima poruncă din cele 10, era: **„Eu sunt Domnul [„Iehova” SS 1874], Dumnezeul tău, Care te-am scos din țara Egiptului, din casa sclaviei. Să nu ai alți dumnezei în afară de Mine!”** Dumnezeu Bibliei este Iehova! Dumnezeu ne interzice să avem alți dumnezei, să ne închinăm lor, să-i invocăm (Deuteronom 11:26). Pedepsa pentru închinarea la dumnezei falși este nimicirea, după cum se spune în Deuteronom 11:28: **„Dar dacă vei uita de Domnul [„Iehova” SS 1874], Dumnezeul tău, și te vei duce după alți dumnezei, dacă le vei sluji și te vei închina înaintea lor, te asigur astăzi că vei fi nimicît”**.

Chiar dacă trinitarienii folosesc expresii luate din Biblie, în închinarea lor, Dumnezeul lor Triunic este un Dumnezeu fals, Dumnezeul lor este un alt Dumnezeu, Cristosul lor, este un alt Cristos și Duhul Sfânt al lor, este un alt Duh, învățătura lor este o altă Evanghelie (2Corinteni 11:4)!

Oricine predică o Evanghelie despre un Isus co-egal cu Tatăl, și un Duh co-egal cu Fiul, este o Evanghelie falsă, este anatema (blestemat) – Galateni 1:6-8.

Numai dacă rămânem în Evanghelia vestită prin apostoli, dacă rămânem în credința sfinților dată o dată pentru totdeauna, vom moșteni împărăția cerului, alt fel am crezut în zadar (1Corinteni 15:1-2; Iuda 1:3).

Învățătura că Dumnezeul Bibliei este un Dumnezeu trinitar este o blasfemie, o hulă, o minciună!

Acest adevăr nu este o părere umană, este însuși învățătura Evangheliei, nu pentru a face presiune, ci pentru a-l conștientiza pe cititor de importanța acestui adevăr.

Fără a dovedi cu Biblia, cu citate biblice, Martin Luther a spus: „*Cel ce încearcă să nege trinitatea își va pierde sufletul, iar cel ce încearcă să o înțeleagă, își va pierde mințile*”. Iar trinitarienii uzează de aceste cuvinte pentru a-i speria și presa pe oameni. Însă, dacă Scriptura ar preda doctrina trinității cu claritate, nu ar fi nevoie de vreo impunere autoritară a învățaturii și nici de presiunea mare de a i se supune, cuvintele lui Luther folosite pentru a speria pe ne-trinitarieni, indică încercarea de a forța pe oameni să adopte acest crez fără nici un temei biblic.

Doctrina trinității spune nu doar ceva nebiblic, dar ceva ce nu are nici o logică: „*Trei persoane, totuși un singur Dumnezeu. Un singur Dumnezeu fără împărțire, într-o treime a Persoanelor, și trei Persoane fără confuzie, într-o unitate a Naturii: o descoperire cu totul supranaturală*”.

Astfel trinitatea nu servește decât la faptul de a-l prezenta pe Dumnezeu într-un mod confuz și misterios. Iar cu cât persoana lui Dumnezeu este mai neclară în mintea oamenilor, cu atât mai mult adversarul lui Dumnezeu, Satan, Diavolul, dumnezeul acestei lumi, trage folos din aceasta. El este la originea doctrinelor false care „orbesc mintea celor necredincioși” (2Corinteni 4:4). Cât despre conducătorii religioși ai creștinătății, care vor să-și mențină influența asupra mulțimilor, trag și ei folos din doctrina Trinității, deoarece îi fac pe oameni să creadă că numai teologii „chipurile” pot să înțeleagă doctrina despre Dumnezeu!

Însă cunoștința exactă despre Dumnezeu aduce multă mângâiere. Ea este simplă și ne eliberează de învățărilor care sunt în contradicție cu Cuvântul lui Dumnezeu.

În adevărul biblic nu găsim o filozofie despre Dumnezeu; ci, găsim un adevăr simplu, pe care cei asemănători cu prunci îl pot înțelege (Matei 18:3,4), este așa cum a zis Isus: „**Veți cunoaște adevărul și adevărul vă va face liberi.**” (Ioan 8:32 BCR).

Al primi pe Dumnezeu și a ne închina Acestui Dumnezeu unic și minunat, implică a respinge trinitatea, această doctrină contrară credinței și învățaturii profeților, a lui Isus, a apostolilor și a primilor creștini. Ea este în opoziție cu ceea ce Dumnezeu spune despre El însuși în Cuvântul său.

Concepția oamenilor despre Dumnezeu datorată dogmei Sfintei treimi, poate fi deformată foarte grav, un exemplu în acest sens sunt picturile din unele locașuri de cult, unde Dumnezeu este prezentat sub forma a trei capete de bărbat împreună, sau a trei bărbați care încoronează pe o femeie (Maria), etc. Toate aceste reprezentări sunt similare cu triadele de zei păgâne, ele nu-L onorează pe Dumnezeu Cel viu și Adevărat.

Efecte negative asupra concepției despre Fiul lui Dumnezeu:

În esență, doctrina Trinității, așa cum este prezentată de cele mai multe denominațiuni, susține că Dumnezeu este o Unitate de trei persoane divine, de o singură Substanță. Aceste trei persoane care formează un singur

Dumnezeu sunt egal nemuritoare, deci ele nu pot muri. Sunt egal veșnice, deci nici una nu este mai bătrână ca cealaltă. Ele sunt egal omnipotente, ele sunt egale și absolut atotputernice în orice privință - oricare dintre cele trei.

Acum, prin această definiție, dacă Isus Cristos este **Fiul lui Dumnezeu**, este doar cu numele, deoarece din moment ce toate cele trei persoane sunt de aceeași vârstă, nici una n-a fost înaintea alteia. Ca urmare, Isus Cristos **nu putea fi Fiul lui Dumnezeu**.

Astfel, vedem clar cum această doctrină a Trinității, atacă adevărata identitate a lui Isus Cristos și, implicit, ne cere să credem că Isus Cristos **nu este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu**. Dar măsura iubirii lui Dumnezeu ne este prezentată, în faptul că El l-a dat pe Fiul Său. Însă această doctrină, declară că El n-a avut un Fiu de dat! O învățătură subtilă și drăcească!

Oficial, toate bisericile au așezat la mare cinste declarația „*Dumnezeu l-a dat pe Fiul Său ca să moară pentru omenire*”. Dar în fapt, prin învățătura și definiția uneia dintre doctrine, anume aceea a Trinității, ți se va spune că, deși Dumnezeu declară că El l-a dat pe Fiul Său să moară, tu nu trebuie să iei în sens literal această declarație, fiindcă în realitate Isus nu era chiar Fiul Său. De asemenea, prin aceeași doctrină ți se va cere să crezi că în realitate El n-a murit, fiindcă El nu putea muri pentru simplul fapt că Dumnezeu nu poate muri. Astfel, vei fi în situația că, în timp ce ți se cere să spui un lucru, în același timp ți se cere să crezi ceva cu totul diferit. Din acest motiv, nu vei putea să înțelegi și nici să apreciezi ce a făcut de fapt Dumnezeu pentru omenire, și implicit pentru tine!

Această stare conflictuală între a spune ceva, dar a crede altceva, se numește ipocrizie. Și o asemenea situație nu poate continua la nesfârșit.

V-ați întrebat de ce Dumnezeu spune că L-a dat pe singurul Său Fiu, când în realitate cultul tău spune că cel dat n-a fost în realitate Fiu?

Ce este cu acest limbaj dublu?

Vă amintiți probabil de ecoul unei voci care, cu mulți ani în urmă, a pus următoarea întrebare: „**Oare a zis Dumnezeu cu adevărat...?**”. Aceeași voce se poate auzi acum spunând că „*Dumnezeu a spus un lucru dar El, în realitate, spune ceva diferit!?! Așa că, vezi bine, nu poți înțelege așa, pur și simplu, ceea ce vrea să spună Dumnezeu cu adevărat. Ar fi o manieră simplistă și periculoasă. Deci nu-ți bate capul să înțelegi lucruri mult prea grele pentru tine. Dumnezeu este mult prea diferit și prea înalt pentru tine. Vezi-ți de ale tale, mai potrivite pentru nivelul tău*”. Cam acestea sunt gândurile pe care le vei auzi atunci când vei încerca să-ți dorești să rezolvi ipocrizia în care ești legat prin doctrina trinității.

Conform acestei doctrine, textul de aur al Bibliei, din Ioan 3:16, trebuie înțeles după cum urmează:

„**Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu** (care este o Unitate de Trei Persoane divine - prima idee care generează confuzie) **lumea, că a dat** (o jertfă umană, fiindcă natura divină nu putea muri - a doua idee care

generează confuzie) **pe singurul Lui Fiu** (care în realitate nu era Fiul Său, decât în sens metaforic - a treia idee care generează confuzie) **pentru ca oricine crede în El** (să creadă a patra confuzie - Că El este Fiul Său deși El nu este Fiul Său) **să nu piară ci să aibă viață veșnică”**.

Unii vor susține că ei nu înțeleg așa acest text. Dar dacă sunt consecvenți cu ce declară atunci când aprobă doctrina trinității, textul acesta sună exact așa! Care este consecința? Dragostea lui Dumnezeu care este descrisă într-un mod atât de clar și concis, nu poate fi nici înțeleasă și nici apreciată.

Satan a reușit să orbească întreaga lume așa încât să nu mai înțeleagă cel mai prețios adevăr, dragostea lui Dumnezeu pentru cei pierduți. Acesta este motivul pentru care n-ar trebui să ne lăsăm înșelați prin învățăturile sale nebiblice. Dacă până și declarațiile Lui cele mai clare și puternice prin care ne transmite mesajul iubirii Sale le înțelegem atât de confuz și distorsionat, cum vom putea să apreciem jertfa Domnului?

Însă această doctrină care susține: co-eternitatea, și co-egalitatea, distruge relația: Tată - Fiu.

Deoarece trinitatea susține că Tatăl nu este tată în realitate, și Fiul nu este fiu în realitate, aceste expresii, sunt doar niște roluri pe care membrii trinității și le-au asumat! Un fel de teatru cu trei actori egali, care doar joacă roluri de subordonare și diferențiale.

Însă dacă iubești adevărul iubite cititor, întreabă-te:

Există dovezi pentru aceste afirmații? Există cel puțin un singur verset sau citat pentru așa ceva?

Iubiți cititori, ascultați ce spune cuvântul lui Dumnezeu:

„Și dacă scoate cineva ceva din cuvintele cărții acestei proorocii, îi va scoate Dumnezeu partea lui de la pomul vieții și din cetatea sfântă, scrise în cartea aceasta” - Apocalipsa 22:19.

Este foarte periculos să inventăm teorii prin care anulăm părți din Cuvânt și apoi să le prezentăm drept doctrine ale adevărului !!!

Să vedem ce spune cuvântul inspirat:

Ioan 3:16-18: **„Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Lui Fiu, pentru ca oricine crede în El, să nu piară, ci să aibă viața veșnică. Dumnezeu, în adevăr, n-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci ca lumea să fie mântuită prin El. Oricine crede în El, nu este judecat; dar cine nu crede, a și fost judecat, pentru că n-a crezut în Numele singurului Fiu al lui Dumnezeu.”**

1Ioan 4:9-14: **„Dragostea lui Dumnezeu față de noi s-a arătat prin faptul că Dumnezeu a trimis în lume pe singurul Său Fiu, ca noi să trăim prin El. Și dragostea stă nu în faptul că noi am iubit pe Dumnezeu, ci în faptul că El ne-a iubit pe noi și a trimis pe Fiul Său ca jertfă de ispășire pentru păcatele noastre...Și noi am văzut și mărturisim că Tatăl a trimis pe Fiul ca să fie mântuitorul lumii.”**

Observați ca Ioan spune că Dumnezeu a trimis pe singurul Său Fiu. El nu a devenit un Fiu după nașterea din Maria; ci, a venit ca Fiu. El era Fiu înainte

de a veni pe pământ, însă trinitarienii susțin că a devenit Fiul după întrupare, sau doar că joacă rolul de Fiul. Dar ce avertizează Scriptura:

1Ioan 2:22-23: „Cine este mincinosul, dacă nu cel ce tăgăduiește că Isus este Hristosul? Acela este Anticristul, care tăgăduiește pe Tatăl și pe Fiul. Oricine tăgăduiește pe Fiul, n-are pe Tatăl. Oricine mărturisește pe Fiul, are și pe Tatăl.”

Poate o să spuneți: „O nu, eu nu tăgăduiesc pe Tatăl și pe Fiul. Aceste cuvinte nu sunt pentru mine!” Iubite cititor, dacă crezi în doctrina trinității, aceste cuvinte sunt chiar pentru tine, pentru că această doctrină afirmă că Isus nu este Fiul literal al lui Dumnezeu și în felul acesta ea tăgăduiește pe Tatăl și pe Fiul. Gândiți-vă la aceasta!

Învățătura trinității nu a fost de la început, ea nu reprezintă adevărul revelat a lui Dumnezeu, de aceea iubite cititor i-a aminte la avertizarea Scripturii. Poate vei spune, este o mică inexactitate, nu e ceva grav.

Însă Scriptura spune altceva în 1Ioan 2:21-24: „V-am scris nu că n-ați cunoaște adevărul, ci pentru că îl cunoașteți și știți că nici o minciună nu vine din adevăr. Cine este mincinosul, dacă nu cel ce tăgăduiește că Isus este Hristosul? Acela este Anticristul, care tăgăduiește pe Tatăl și pe Fiul. Oricine tăgăduiește pe Fiul, n-are pe Tatăl. Oricine mărturisește pe Fiul, are și pe Tatăl. Ce ați auzit de la început, aceea să rămână în voi. Dacă rămâne în voi ce ați auzit de la început și voi veți rămânea în Fiul și în Tatăl.” Iată că orice minciună nu este din adevăr, și dacă ne-am abătut de la învățătura de la început, nu mai rămânem în Tatăl și în Fiul, și am crezut în zadar (1Corinteni 15:1-2).

Dumnezeu așteaptă să umblă în adevărul Lui, nu mai îți poți permite să o iei înainte, lăsându-te amăgit de filozofie (Coloseni 2:8), căci Scriptura spune în 2Ioan 1:9: „Oricine o ia înainte și nu rămâne în învățătura lui Hristos, n-are pe Dumnezeu. Cine rămâne în învățătura aceasta, are pe Tatăl și pe Fiul.”

Efecte negative asupra Spiritului lui Dumnezeu:

Trinitatea afirmă despre Duhul Sfânt că este Dumnezeu și Domn, o persoană egală cu Tatăl și Fiul care merită închinare și mărire alături de Tatăl și Fiul.

Un Dumnezeu care are **toate** attributele, se manifestă ca Dumnezeu deplin, El nu poate să se manifeste altfel, căci atunci nu ar mai fi Dumnezeu. Dumnezeu Cel Adevărat, nu poate primi de la nimeni porunci, El nu este un agent sau un lucrător intermediar al creierii, ci Însuși Creatorul. El nu este trimis de nimeni, El Însuși trimite. Ce indică toate acestea? Că Duhul Sfânt nu este Dumnezeu în adevăratul sens al cuvântului așa cum reiese din descrierile Bibliei.

În Biblie nu găsim ca: Duhul Sfânt să nască pe Tatăl, nu găsim că Tatăl este din EL, nu găsim că prin Tatăl lucrează Fiul sau Duhul Sfânt, că Tatăl primește porunci de la Fiul sau Duhul Sfânt, sau că El este trimis de Ei.

Ce indică aceasta? SUPRIORITATE! Nu o superioritate datorită faptului că Fiul și Duhul Sfânt sunt egali cu Tatăl, dar în smerenie se supun Acestuia. Nu, atunci când spui despre o persoană care este Dumnezeu deplin, că Acesta se supune, că ascultă, că primește porunci, că este un agent în lucrarea altei ființe: ori MINȚI, ori aduci HULĂ (blasfemie) acelui Dumnezeu, când spui că un Dumnezeu deplin face așa ceva.

Dragi trinitarieni alegeți, ori **mințiți**, oamenii învățând lucruri false despre Duhul Sfânt, ceea ce vă pune în poziția de eretici; ori **huliți** pe Duhul Sfânt, spunând un adevăr, că Acesta este Dumnezeu deplin, dar că El se comportă ca o divinitate inferioară prin aceasta aducând blasfemie dacă este Dumnezeu deplin.

Aceste adevăruri vă pun în postura să alegeți: *ori un Dumnezeu inferior Tatălui și Fiului, ori un Dumnezeu deplin dar atunci mințiți și nu susțineți adevărul, sau spuneți adevărul dar blasfemiați, când spuneți că Duhul Sfânt: ascultă, se supune, primește porunci, și este trimis...*

CE ALEGEȚI ??

Efecte negative asupra adevărului biblic și asupra închinării:

ISUS s-a rugat lui Dumnezeu, spunând: „**Și viața veșnică este aceasta: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat și pe Isus Hristos pe care L-ai trimis Tu**”. (Ioan 17:3). Despre ce cunoștință este vorba? Potrivit cuvintelor lui Pavel, „[Dumnezeu vrea] **ca orice fel de oameni să fie salvați și să ajungă la cunoștința exactă a adevărului**” (1Timotei 2:4 NW).

Așadar, Dumnezeu dorește ca noi să avem o cunoștință exactă despre persoana Sa, o cunoștință în conformitate cu adevărul divin. Cuvântul lui Dumnezeu, Sfânta Biblie, conține acest adevăr (Ioan 17:17; 2Timotei 3:16-17). Acela care, datorită Bibliei, ajunge să-l cunoască pe Dumnezeu cu exactitate, evită de acum înainte să fie ca aceia pe care îi menționează apostolul Pavel în Romani 10:2,3 NW, persoane care aveau „**zel pentru Dumnezeu, dar nu conform cunoștinței exacte**” (NW).

Închinarea trinitariană este *la Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt*, uneori în *Numele Tatălui, al Fiului și al Duhului Sfânt*, o babilonie!

De multe ori auzim în închinarea sau cântările lor: „*slavă Tatălui, Fiului și Sfântului Duh*” Este această închinare biblică?

În Biblie găsim că Tatăl este glorificat prin Mijlocitorul Isus (Efeseni 5:20; 1Petru 4:11), iar Domnul Isus prin Duhul Sfânt (Ioan 16:14; 1Corinteni 12:3), dar nu găsim în Biblie: „*slavă Tatălui, Fiului și Sfântului Duh*”, nici nu găsim ca la sfârșitul rugăciunilor să se spună: „*în Numele Tatălui, al Fiului și al Duhului Sfânt*”, sau nu găsim ca vindecări sau exorcizări să se facă „*în Numele Tatălui, al Fiului și al Duhului Sfânt*” așa cum procedează unii! Aceste expresii nu numai că sunt nebiblice, dar ele nu Îl implică pe

Dumnezeul adevărului; ci, pe alte duhuri necurate, care totdeauna apar într-o lucrare când nu se lucrează după Cuvântul adevărului!

În Biblie găsim că toate lucrările, fie cu cuvântul sau cu fapta, trebuie făcute în Numele lui Isus Cristos (Coloseni 3:17), nu în Numele a trei persoane!

Apoi, nu există nici un argument biblic care să susțină o închinare, sau glorificarea Duhului Sfânt! Biblia ne spune la cine și cum să ne închinăm, ea nu omite acest subiect: 'închinarea', ca să ne permită să ne închinăm cum vrem sau la cine vrem noi! Prin faptul că ne învață să ne închinăm corect, implicit ne învață cum să nu ne rugăm, și dacă ea ne învață să ne rugăm la Tatăl prin Fiul și la Fiul prin Duhul Sfânt, implicit este eliminată o altă variantă, și anume să nu ne rugăm la Duhul Sfânt!

Da, Biblia nu ne dă toate detaliile din viața de rugăciune a sfinților, însă în toată Scriptura care este **„insuflată de Dumnezeu și de folos ca să învețe, să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune în neprihănire, pentru ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit și cu totul destoinic pentru orice lucrare bună”** (2Timotei 3:16-17) nu găsim rugăciuni la Duhul Sfânt! Acest tip de rugăciune este nebiblic, rugăciunea la Duhul Sfânt practică de unii trinitarieni, nu face parte din credința sfinților dată o dată pentru totdeauna (Iuda 1:3). Această închinare nu poate veni prin încredințare, deoarece **„credința vine în urma auzirii; iar auzirea vine prin Cuvântul lui Hristos”** (Romani 10:17; 14:23). Trinitarienii nu au cum să aibă încredințarea de rugăciune la Duhul Sfânt, căci ea nu poate veni decât prin Cuvântul lui Cristos! Iar în Cuvântul lui Cristos nu apare o astfel de închinare, nici ca învățătură, nici ca porunca, nici ca practică (precedent).

Un alt motiv pentru care rugăciunea la Duhul Sfânt este greșită, este că rugăciunea în care te adresezi Duhului Sfânt, este o rugăciune în care te bazezi pe meritele proprii, căci tu nu vii la Duhul Sfânt prin intermediul a cuiva, a meritelor cuiva, a unui Mijlocitor!

Astfel avem nevoie de un mijlocitor atunci când apelăm pe Dumnezeu sau pe Domnul Cristos, dacă ne rugăm la Duhul Sfânt, cine este Mijlocitorul nostru la Duhul Sfânt?! Nimeni! La Tatăl ne putem ruga prin Fiul, și la Fiul prin Duhul Sfânt, însă la Duhul Sfânt nu ne putem ruga, căci aceasta ar însemna să venim în rugăciune pe baza meritelor noastre și nu pe baza vredniciei vreunui Mijlocitor care să fie altul decât noi!

Pe lângă faptul că trinitarienii nu-l recunosc pe Dumnezeul cel unic, și nu se închină la Tatăl așa cum ne-a învățat Isus; ci, la trei persoane, având deci, mascat, trei Dumnezei deplini!? Această învățătură a trinității, a dus și la alta, care este tot dezonorantă la adresa lui Dumnezeu; și anume că Maria este Mama lui Dumnezeu, de fapt în realitate ea fiind mama Fiului lui Dumnezeu.

Însă Isus Cristos, atunci când a devenit carne, nu era în starea divină, asemănătoare cu a Tatălui, de dinainte de venirea lui pe pământ, când era descris ca fiind: **„dumnezeul unic-născut”** (Ioan 1:18 NW); deoarece când

a fost trimis pe pământ în Maria, El s-a golit de natura lui divină, de chipul sau *forma*³³ de Dumnezeu în care exista, și a luat *forma* sau chipul de sclav, și a fost om (Filipeni 2:6-8).

Astfel este îngrijorător faptul că 42 de cardinali catolici și 500 de episcopi cu spijinul a aproximativ patru milioane și jumătate de catolici, doresc ca Maria să fie inclusă în dumnezeire conform următorului citat dintr-o publicație germană „*Welt am Sonntag*”, nr. 35 din 31 august 1997: „*Țelul susținătorilor este proclamarea a trei crezuri noi principale: * Că Maria a contribuit la mântuire personal împreună cu Fiul ei. * Că întregul har care a curs din suferința și moartea Mântuitorului poate deveni lucrător numai prin intervenția Mariei Din trinitate ar putea deveni pătrime: cu Maria ca fică a Tatălui, mamă a Fiului și mireasă a Duhului Sfânt...*”

Astfel e posibil ca această noua dogmă să schimbe credința creștină într-un ‘Singular’ și ‘Unic’ Dumnezeu: Tatăl, și astfel s-a ajuns mai departe ca niciodată în două mii de ani de creștinism, totul plecând de la filozofie și speculație asupra naturii și Ființei lui Dumnezeu, pe care și Domnul și apostolii au înțeles-o în mod simplu.

Însă Biblia afirmă: „**Voi cinsti pe cine Mă cinstește**”, spune Dumnezeu (1Samuel 2:30). Acela care declară că Dumnezeu are o mamă, Îl onorează oare pe Dumnezeu? Îl onorează oare pe Dumnezeu acela care, la fel ca **New Catholic Encyclopedia**, o numește pe Maria „*mama lui Dumnezeu*”, „*Mediatoarea (. .) între Creator și creaturile sale*”? Nu, deoarece aceste declarații îl insultă pe Dumnezeu. Nimeni nu este egal cu Dumnezeu; și el nu a avut mamă, deoarece Isus devenit carne nu a fost Dumnezeu. În plus, nu există nici o „mediatoare”, deoarece Dumnezeu a desemnat un „**singular mediator între Dumnezeu și oameni**”, Isus (1Timotei 2:5; 1Ioan 2:1-2).

Doctrina despre Dumnezeu, dimpotrivă, este cea mai importantă doctrină a Bibliei, de aceea a nu-L cunoaște pe Dumnezeu, cine este El, implică riscul să ne închinăm la un alt Dumnezeu, chiar dacă folosim termeni biblici, termenii biblici nu înseamnă că noi implicăm ne închinăm la Dumnezeul Bibliei. Israel a foslosit Numele lui Dumnezeu de „**Iehova**” (SS 1874), când s-au închinat la vițelul de aur, dar nu l-a transformat pe vițel în Iehova (vezi Exod 32:1-8)!

Termeni, ca Doamne, Stăpâne, Isus Cristos, etc. Folosiți de trinitarieni nu desemnează automat persoanele în cauză, atâta vreme cât ei cred minciuni despre ei, Isus cel adevărat nu va veni în viața cuiva care Îl invocă, dar în mintea lui, Isus este ne-născut, co-tern cu Tatăl! Chiar Domnul Isus precizează: „**Cel ce crede în El nu este judecat; însă cel ce nu crede a și fost judecat, pentru că nu a crezut în Numele singurului Fiu [la n.s. singurului Fiu născut] al lui Dumnezeu**” (Ioan 3:18 NTR). Iată tu spui că crezi în Isus, dar dacă tu nu crezi într-un Isus născut literal din Tatăl l-a

³³ În limba greacă: „**morfe**”: formă, chip, aparență exterioară.

început, așa cum spune Scriptura, tu crezi într-un alt Isus, într-un Isus fals și deja ești judecat, căci nu ai crezut în Numele singurului Fiu născut din Tatăl!

De fapt orice învățătură falsă, are în spate duhuri demonice, te pune în părtășie cu demonii. Poate crezi că exagerez, observă ce spune Cuvântul infailibil al lui Dumnezeu, care trebuie să fie norma noastră, în 1Timotei 4:1: „**Dar Duhul (Sfânt) spune lămurit că, în vremurile din urmă, unii se vor lepăda de credință, ca să se alipească de duhuri înșelătoare și de învățăturile dracilor**”. Iată este profețit că unii se vor depărta de la credința dată sfinților odată pentru totdeauna și se vor alipi de duhuri demonice înșelătoare, cum vor face această alipire? Acceptând învățături care sunt drăcești, care nu sunt din Cuvântul lui Dumnezeu! De aceea, Biblia în repetate rânduri ne avertizează:

1Corinteni 4:6: „**Fraților...să învățați să nu treceți peste „ce este scris”**”.

1Corinteni 5:6: „Nu vă lăudați bine. Nu știți că puțin aluat dospește toată plămădeala?”

Galateni 5:7-9: „**Voi alergați bine: cine v-a tăiat calea ca să n-ascultați de adevăr? Înduplecarea aceasta nu vine de la Cel ce v-a chemat. Puțin aluat face să se dospească toată plămădeala**”.

1Corinteni 15:1-2: „**Vă fac cunoscut, fraților Evanghelia pe care v-am propovăduit-o pe care ați primit-o, în care ați rămas, și prin care sunteți mântuiți, dacă o țineți așa după cum v-am propovăduit-o; altfel, degeaba ați crezut.**”

Poate spui: biserica mea, pastorii, conducătorii religioși, învățătorii de școală duminicală, cred în trinitate, cum pot să cred eu altfel?

Imaginează-ți însă, că într-o zi apare un înger în camera ta, că vezi strălucirea din jurul lui, e ceva extraordinar să ai parte de o apariție angelică, și să-ți dea un mesaj de la Dumnezeu, cred că ar fi minunat!

Însă, vezi tu, chiar dacă un înger din cer ar veni, un înger ce te-ar uimi, te-ar orbi cu strălucirea lui, însă dacă îți dă un mesaj **diferit** de Evanghelia prezentată în Sfintele Scripturi, tu nu trebuie să îl accepți și să-l primești, ca să nu devii blestemat (anatema). Scriptura declară:

Galateni 1:8-9: „**Dar chiar dacă noi înșine sau un înger din cer ar veni să vă propovăduiască o Evanghelie, deosebită de aceea pe care v-am propovăduit-o noi, să fie anatema! Cum am mai spus, o spun și acum: dacă vă propovăduiește cineva o Evanghelie, deosebită de aceea pe care ați primit-o, să fie anatema!**”

De aceea, dragă cititor, este responsabilitatea ta, să cercetezi, în 1Tesaloniceni 5:21, se spune: „**Ci cercetați toate lucrurile și păstrați ce este bun**”. Tu vei da socoteală de cei vei crede, nu va da socoteală nici păstorul sau învățătorul de școală duminicală, toți vom fi judecați după Evanghelia adevărată (Romani 2:16), după Cuvântul predicat de Isus, și nu după cel răstălmăcit de oameni (Ioan 12:48).

Ai tu convingerea fermă că teologia ta despre Dumnezeu este corectă, biblică, adevărată, deoarece o învățătură falsă despre Tatăl, Fiul și Duhul

Sfânt, te poate duce în situația să predici un alt Isus, să primești un alt duh și să înveți o altă evanghelie!

În 2Corinteni 11:4, se spune: „În adevăr, dacă vine cineva să vă propovăduiască un alt Isus pe care noi nu l-am propovăduit sau dacă este vorba să primiți un alt duh pe care nu l-ați primit sau o altă Evanghelie pe care n-ați primit-o, oh, cum îl îngăduiți de bine!”

Dragă cititor, corintenii îngăduiau, Pavel le spune însă următoarele: „Dar mă tem ca nu cumva, după cum șarpele a amăgit-o pe Eva cu viclenia lui, tot așa și gândurile voastre să se strice de la simplitatea și curăția față de Cristos Isus” (2Corinteni 11:3). Iată! Pavel se temea pentru corinteni, el știa că nu este tot una ceea ce crezi!

Tu zici că crezi în Dumnezeuul Bibliei, în Isus din Nazaret, Cel autentic, în Duhul Sfânt, și adevărata Evanghelie, însă doar prin cântarul Cuvântului lui Dumnezeu poți cântări, dacă așa stau lucrurile, sau poate...ai primit un alt Isus (care nu este Fiul în realitate), un alt duh (care nu este un Duh cu o divinitate inferioară; ci, A trei persoană a lui Dumnezeu egal cu Tatăl și Fiul), o altă evanghelie.....un alt Dumnezeu (un Dumnezeu trinitar)!?

Nu uita: Diavolul este: „**Tatăl tuturor minciunilor**” Ioan 8:44, Today English Version. Și „**nici o minciună nu vine din adevăr**” (1Ioan 2:21).

Dragă cititor, te îndemn în final, ca să cercetezi doctrina despre Dumnezeu, ca apoi să ai o relație intimă, vie și reală, cu Dumnezeu Cel viu și adevărat, prin Fiul Său Isus Cristos și prin Duhul Sfânt.

Roagă-te lui Dumnezeu pentru înțelepciune și descoperire (Efeseni 1:17; Iacob 1:5), și cercetează Cuvântul Său (Ioan 5:39), ca în ziua judecății să fi găsit în adevăr.

„Iar a Celui Ce poate să vă păzească de cădere și să vă facă să stați fără pată și plini de bucurie înaintea slavei Lui, a singurului Dumnezeu, Mântuitorul nostru prin Isus Cristos, Domnul nostru, a Lui să fie slava, măreția, puterea și autoritatea, înainte de toți vecii, acum și pentru toți veciii! Amin.” – Iuda 1:24-25 (NTR).

Calea Creștină

2016 – Arad

caleacrestina.ro@gmail.com

www.CaleaCrestina.ro